

Lička toponimija

Mataija, Ivica

Doctoral thesis / Disertacija

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:068861>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZADRU

POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Ivica Mataija

LIČKA TOPONIMIJA

Doktorski rad

Zadar, 2019.

SVEUČILIŠTE U ZADRU
POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Ivica Mataija

LIČKA TOPONIMIJA

Doktorski rad

Mentorica

izv. prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević

Zadar, 2019.

SVEUČILIŠTE U ZADRU

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

I. Autor i studij

Ime i prezime: Ivica Mataija

Naziv studijskog programa: Poslijediplomski sveučilišni studij Humanističke znanosti

Mentor/Mentorica: izv. prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević

Datum obrane: 7. lipnja 2019.

Znanstveno područje i polje u kojem je postignut doktorat znanosti: Humanističke znanosti, filologija

II. Doktorski rad

Naslov: Lička toponimija

UDK oznaka: 81'373.21(497.526Lika)

Broj stranica: 510

Broj slika/grafičkih prikaza/tablica: 30/1/6

Broj bilježaka: 705

Broj korištenih bibliografskih jedinica i izvora: 274/42

Broj priloga: 3

Jezik rada: Hrvatski

III. Stručna povjerenstva

Stručno povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada:

1. dr. sc. Domagoj Vidović, viši znanstveni suradnik, predsjednik
2. izv. prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević, članica
3. izv. prof. dr. sc. Kristijan Juran, član

Stručno povjerenstvo za obranu doktorskog rada:

1. dr. sc. Domagoj Vidović, viši znanstveni suradnik, predsjednik
2. izv. prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević, članica
3. izv. prof. dr. sc. Kristijan Juran, član

UNIVERSITY OF ZADAR
BASIC DOCUMENTATION CARD

I. Author and study

Name and surname: Ivica Mataija

Name of the study programme: Postgraduate doctoral study in Humanities

Mentor: Associate Professor Dunja Brozović Rončević, PhD

Date of the defence: 7 June 2019.

Scientific area and field in which the PhD is obtained: Humanities, Philology

II. Doctoral dissertation

Title: Toponymy of Lika

UDC mark: 81'373.21(497.526Lika)

Number of pages: 510

Number of pictures/graphical representations/tables: 30/1/6

Number of notes: 705

Number of used bibliographic units and sources: 274/42

Number of appendices: 3

Language of the doctoral dissertation: Croatian

III. Expert committees

Expert committee for the evaluation of the doctoral dissertation:

1. Senior Research Associate Domagoj Vidović, PhD, chair
2. Associate Professor Dunja Brozović Rončević, PhD, member
3. Associate Professor Kristijan Juran, PhD, member

Expert committee for the defence of the doctoral dissertation:

1. Senior Research Associate Domagoj Vidović, PhD, chair
2. Associate Professor Dunja Brozović Rončević, PhD, member
3. Associate Professor Kristijan Juran, PhD, member

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ivica Mataija**, ovime izjavljujem da je moj **doktorski** rad pod naslovom **Lička toponimija** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 7. lipnja 2019.

1.	U V O D	1
1.1.	Vrela i dosadašnji dosezi istraživanja.....	3
1.2.	Metodološki postupci i struktura rada	5
2.	ONOMASTIČKI KONTEKST LIČKOGA PROSTORA.....	8
2.1.	Povijesni kontekst.....	8
2.2.	Zemljopisna obilježja	14
2.3.	Demografska kretanja.....	16
2.3.1.	Demografske prilike prije osmanlijskih najezda.....	16
2.3.2.	Posljedice osmanlijskih najezda i vlasti	17
2.3.3.	Prilike nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti	19
2.3.4.	Demografske prilike u Lici i Krbavi u 19. i 20. stoljeću.....	25
2.3.5.	Odras demografskih promjena na povijesnu i suvremenu ličku toponimiju	28
2.4.	Jezična slika Like.....	29
2.4.1.	Jezična nadslojavanja	31
3.	LIČKA POVIJESNA TOPONIMIJA	36
3.1.	Lika na povijesnim zemljovidima	36
3.1.1.	Prvi kartografski zapisi ličkih toponima	36
3.1.2.	Povijesna kartografija do 16. stoljeća.....	37
3.1.3.	Lika na povijesnim zemljovidima u 16. stoljeću.....	37
3.1.4.	Lika na povijesnim zemljovidima u 17. stoljeću.....	43
3.1.5.	Kartografija Like u 18. i 19. stoljeću	48
4.	OJKONIMIJA	60
4.1.	Definiranje prostora i metodološka određenja.....	60
4.2.	Povijesno oblikovanje ličkih naselja i ojkonima	60
4.3.	Srednjovjekovna ojkonimija bez kontinuiteta	63
4.4.	Administrativne promjene imena ličkih naselja	67

4.5.	Suvremena lička ojkonimija	74
4.5.1.	Raščlamba suvremene ojkoniimije.....	283
5.	HIDRONIMIJA.....	288
5.1.	Geomorfološke i hidrološke osobine	288
5.2.	Metodološki postupci	289
5.3.	Tekućice.....	291
5.4.	Jezera	325
5.5.	Ostali hidronimi (vrela, zdenci, lokve).....	335
5.6.	Raščlamba hidronima	344
5.6.1.	Strukturna raščlamba.....	344
6.	ORONIMIJA.....	350
6.1.	Utjecaji na oblikovanje suvremene ličke oronimije	350
6.1.1.	Načela imenovanja	352
6.1.2.	Primjeri nadijevanja imena.....	356
6.2.	Oronimija ličke strane Velebita	362
6.2.1.	Geomorfološke odrednice	362
6.2.2.	Metodološki postupci	363
6.2.3.	Raščlamba velebitske oronimije.....	364
6.3.	Oronimija ličkog sredogorja.....	369
6.3.1.	Geomorfološke odrednice	369
6.3.2.	Raščlamba oronimije ličkog sredogorja.....	371
6.4.	Oronimija Male Kapele	374
6.4.1.	Geomorfološka obilježja	374
6.4.2.	Raščlamba oronimije Male Kapele	375
6.5.	Oronimija Ličke Plješivice	377
6.5.1.	Geomorfološke odrednice	377
6.5.2.	Metodološki postupci	378
6.5.3.	Raščlamba oronimije Ličke Plješvice	379

6.6.	Speleonimija	382
6.6.1.	Raščlamba ličke speleonimije	383
6.6.2.	Suvremena imenovanja speleoloških objekata.....	384
6.6.3.	Apelativi u ličkoj speleonimiji	387
7.	ZAKLJUČAK	389
8.	IZVORI I LITERATURA	396
9.	SAŽETAK.....	416
10.	SUMMARY	417
11.	POPIS KRATICA	418
12.	PRILOZI.....	419
	Korpus ličkih toponima.....	419
	Indeks toponima bez kontinuiteta	503
	Zemljovid otkonima bez kontinuiteta	509
	ŽIVOTOPIS AUTORA.....	510

PREDGOVOR

Sustavna toponomastička istraživanja hrvatskoga prostora započela su u prvoj polovici 20. stoljeća od kad se onomastika razvija kao samostalna jezikoslovna disciplina, a toponomastika kao njezina važna sastavnica. Od razdoblja tih inicijalnih istraživanja onomastika se znatno razvila i modernizirala, a posebice toponomastika. Provedena su i brojna toponomastička istraživanja koja su na različitim razinama sustavno obradila toponimiju pojedinih hrvatskih područja. Rezultat tih obradbi brojni su radovi, studije i monografije koje su, poglavito u novije doba, nastale suradnjom onomastičara, geografa, kartografa, povjesničara, demografa i znanstvenika iz drugih područja koja se bave toponimima. Interes za proučavanje hrvatske toponimije posebno je osnažen osamostaljenjem Republike Hrvatske kad su, početkom 21. stoljeća, pokrenuti važni projekti među kojima se posebno ističe *Onomastičko i etimologijsko istraživanje hrvatskoga jezika*, Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (koji nažalost više nije aktivan) i projekt *Onomastica Adriatica*, Centra za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru, koji je iznjedrio sedam monografija posvećenih toponimiji otoka iz zadarsko-šibenske otočne skupine. Napisani su i brojni doktorski radovi u kojima uglavnom, u regionalnom smislu, dominiraju šire jadranske onomastičke teme.

Lička je toponimija u tom razdoblju, u kojem je Lika ponovno započela svoj, u šesnaestom stoljeću nasilno prekinut civilni razvoj, kasnije ugrožen dvama svjetskim ratovima, društveno-političkim promjenama, upravno-teritorijalnim mijenama, agresijom i razaranjem tijekom Domovinskoga rata i demografskom devastacijom dramatičnih razmjera, uglavnom ostala izvan znanstvenog interesa hrvatske onomastike, ali i drugih znanosti kojima je toponim predmet istraživanja. Jedino je akademik Petar Šimunović, početkom 21. stoljeća, na temelju obradbe ograničenoga korpusa, prije svega povijesne toponimije, precizno definirao njezine osnovne motivacijske, strukturne i stratifikacijske osobitosti. Možda se na niti jednu toponimiju, kao na ličku, izravnije ne odražava njegova misao iz monumentalne monografije *Uvod u hrvatsko imenoslovlje* koja glasi »Ondje gdje sve postane pusto ni imena nemaju uvjeta za preživljavanje.« (2009: 81)

Prostor Like, iako i u povijesnome i u zemljopisnom smislu predstavlja relativno koherentnu cjelinu, s toponomastičkog je gledišta zanimljiv zbog geomorfološke osobitosti i složene etnojezične stratifikacije. Stoga se lička toponimija ne može proučavati isključivo iz perspektive jezikoslovlja već je za njezino razumijevanje i tumačenje nužno proučiti i arheološka, povijesna, etnološka, demografska, sociološka i druga vrela. Sustavna toponomastička analiza u ovom istraživanju ima cilj istražiti spomenike vlastitog identiteta

sadržane u toponimima kao jezičnim spomenicima u kojima se ujedno vjerno odražavaju jezični dodiri Hrvata s narodima s kojima su na tom području dolazili u posredne ili neposredne kontakte. U radu se, na izvorima povijesne i suvremene ličke toponimijske građe, analizira etiologija imena zemljopisnih objekata u Lici kao i jezični i izvanjezični utjecaji na njezino oblikovanje. Posebna se pozornost posvećuje povijesnim okolnostima koje su utjecale na oblikovanje današnje ličke toponimije.

Cilj je istraživanja rasvjetljavanje toponimske slike ličkoga područja koja će pridonijeti stvaranju potpunije slike hrvatskoga toponimskog sustava. Toponomastička analiza ličke toponimije kontekstualizira povijesne procese, jezične utjecaje kao posljedice migracijskih procesa i rasvjetljava motivacijsku specifičnost s naglaskom na kulturne, jezične i zemljopisne osobitosti Like. Rad donosi popis toponomastičke građe, popis potvrđenih toponimskih likova, popis referenata koje oni predstavljaju, identifikaciju lika i referenta, utvrđuje etiologiju toponima i opisuje relevantne izvanjezične osobitosti njihova nastanka.

1. U V O D

Toponimi kao onomastička kategorija predmet su istraživanja šireg kruga znanstvenih disciplina; filologije, sociolingvistike, arheologije, geografije, povijesti, etnologije, kulturne antropologije i svih ostalih disciplina koje proučavaju čovjeka u raznim segmentima njegovog identiteta. Slojevitost koju u sebi čuva ime kao znak razlikovanja međusobno identičnog ili sličnog, iziskuje multidisciplinarno istraživanje koje sublimira onomastika nastojeći znanstvenom metodologijom rasvijetliti i objasniti motivaciju njegova nastanka i značajke imenovanog referenta uključujući sve relevantne izvanjezične podatke koji su utjecali na njegov nastanak i oblikovanje. U tom smislu njegovo prvotno značenje nije od presudne važnosti pa onomastika razlikuje pojmove ime i naziv, odnosno imenski od apelativne razine koja je predmet interesa lingvističkih disciplina. Ta slojevitost sadržaja i informacija pohranjena u imenu kao trajnom spomeniku materijalne i duhovne kulture o ljudima i prostoru u svojoj ukupnosti na razini nekog područja daje vjerodostojnu sliku povijesti i sadašnjosti oslikavajući i konture budućnosti istog tog prostora u odnosu na ostale sličnih osnovnih karakteristika. Mnoge su zemlje i narodi zbog toga nastojali skupiti i kataloški urediti svoj toponimski fond, a u hrvatskim prilikama u kojima ljudi pa onda i imena naočigled nestaju ta je zadaća od iznimne važnosti. Posebno su terenska istraživanja neophodna na područjima koja su kroz povijest obilježena značajnim migracijskim procesima, a u posljednjem stoljeću izrazitom depopulacijom. Jedna od najtipičnijih hrvatskih regija u tom smislu upravo je Lika.

Područje Like, u zemljopisnom smislu shvaćeno kao prostor između Plješivice i Kapele na istoku i Velebita na zapadu, nastanjeno od prapovijesnih vremena, oduvijek je bilo raskrižje prometnih i trgovačkih putova, susretište različitih religija i civilizacija, mjesto čestih ratnih stradanja i prostor preklapanja različitih kultura i jezičnih prožimanja. Nažalost, riječ je prostoru stalne depopulacije i izostanka znanstvene valorizacije, posebno jezikoslovne. U takvom je ambijentu lička toponimija osobito ugrožena. Uslijed procesa koji se definiraju kao društveno-gospodarski razvoj, a koji su doveli do širenja gradskih naselja, promjene gospodarskog sustava i stalnog iseljavanja iz ruralnih, planinskih predjela, nestao je i dio sjećanja na imena kojima su njihovi stanovnici označavali svu slojevitost društvenog života tih područja.

Lička je toponimija poseban znanstveni izazov. Prostor Like, iako i u povijesnome i u zemljopisnom smislu predstavlja relativno koherentnu cjelinu, osobito je zanimljiv zbog geomorfoloških osobitosti, ali i složene etnojezične stratifikacije. Lička se toponimija ne može, naravno, proučavati isključivo iz perspektive jezikoslovlja već je nužno proučiti i arheološka, povijesna, etnološka, demografska, sociološka i druga vrela kako bi se toponomastičkom analizom iznjedrili odgovori na brojna postavljena, a do sada neodgovorena pitanja njezine povijesti. Riječ je o proučavanju spomenika vlastitog identiteta kojeg u jezičnom smislu obilježava povijest hrvatskog jezika (Lika je u predosmanlijskom razdoblju bila uglavnom čakavska) s utjecajima jezika naroda koji su obitavali na ovom prostoru u predhrvatskom razdoblju (predrimsko, Japodi, i rimsko razdoblje) i onih koji su na različite načine željeli ostvariti kulturnu, političku, gospodarsku ili jezičnu dominaciju nad hrvatskim narodom, a onda i jezikom.

Suvremeno toponomastičko istraživanje pretpostavlja sinkronijski strukturalno-semantički pristup podrijetlu imena koji je u ovom radu primijenjen na proučavanje suvremene toponimijske građe, no s obzirom na to da je u istraživanju pozornost posvećena i povijesnoj ličkoj toponimiji koristi se dijelom i dijakronijski pristup kako bi se dobila što cjelovitija slika ličke toponimije. Istraživanje je pretpostavilo i vremensko razgraničenje povijesne i suvremene građe s obzirom na povijesne regionalne odrednice koje su se odrazile i na toponimijsku sliku, posebno s obzirom na migracijske procese u svjetlu oslobođenja Like od Osmanlija te na distribuciju i odnos toponimskog korpusa s obzirom na narječja i dijalektološku kartu Like.

S obzirom na to da je riječ o vrlo velikom prostoru ovaj rad se ne može temeljiti na sustavnim terenskim istraživanjima ličke toponimije već je usmjeren na to da se razjasne temeljne izvanjezične i jezične silnice koje su utjecale na njezino oblikovanje. Stoga se u ovom radu niti jedan dio Like ne obrađuje detaljnije. U radu su popisani i toponomastički obrađeni lički ojkonomi, hidronimi, oronimi i speleonimi, a tzv. mikrotoponimija, za čije je prikupljanje nužno provoditi sustavna terenska istraživanja, u ovom se radu obrađuju samo iznimno, u slučajevima osobite važnosti pojedinih imena za jezičnopovijesnu ili dijalektnu sliku Like. Koristi se dijakronijski pristup pri proučavanju povijesne toponimije te sinkronijski u proučavanju suvremene toponimije. Povijesna se toponimija, za koju se ne može potvrditi imenski kontinuitet, prema mogućnostima analizira i na razini leksičkog značenja toponimske osnove zbog komparacije i uspostave sustavnosti pri motivaciji suvremene toponimije. Toponimska se građa u ovome radu sistematizira prema jezičnim

slojevima; od supstratnog predrimskog, možebitno keltskog, romanskog, temeljnoga hrvatskog odnosno slavenskog jezičnog sloja do adstratnog turskog sloja.

Opis i analiza povijesne ličke toponimije uvjetovana je njezinom opstojnošću. Naime, veliki dio korpusa povijesne toponimije uslijed različitih povijesnih razloga nije se održao do danas. Riječ je o toponimiji bez kontinuiteta koju uglavnom nije moguće precizno ubicirati, a njezina se opstojnost temelji na izvorima iz arhivskog gradiva i relevantne literature pa se u ovom radu taj tip ličke toponimije obrađuje u posebnom poglavlju u kojem se opisuje i analizira osobitost te toponimije bez klasifikacije koja će biti primijenjena na građi suvremene toponimije. Zbog rekonstrukcije ranovjekovne i srednjovjekovne toponimske slike Like, kao prilog radu, izrađen je poseban zemljovid s pretpostavljenim ubikacijama. Onaj dio povijesne toponimije koji je zadržao imenski kontinuitet toponomastički je obrađen i klasificiran u okviru suvremene toponimije.

Ovaj rad donosi prvu cjelovitu sliku toponimije Like i na taj način doprinosi znanstvenom nastojanju izradbe cjelovitog hrvatskog toponimijskoga mozaika kao i stvaranju pretpostavki za buduća sustavna toponomastička istraživanja ličkog područja, poglavito u smjeru terenskoga istraživanja mikrotoponimije pojedinih ličkih regija.

Istraživanje ličke suvremene toponimije predmnijevala bi i sustavna terenska istraživanja koja za potrebe ovoga rada iz očitih razloga nisu mogla biti provedena. U prvome redu zbog veličine i izrazite depopulacije prostora Like, poglavito posljednjih desetljeća 20. stoljeća kad su mnoga lička sela sasvim opustjela, ostala bez domicilnog stanovništva ili su uslijed migracijskih procesa, kao posljedice Domovinskog rata, naseljena novim stanovnicima koji ne baštine toponimsko naslijeđe raseljenih, a i u dijalektološkom smislu predstavljaju novu intervenciju u ličku jezičnu stratifikaciju. S obzirom na to da je ovo prvi rad koji nastoji barem donekle cjelovito prikazati ličku toponimiju, terenska se toponomastička istraživanja nisu mogla sustavno provoditi. Tom budućem terenskom istraživanju ovaj će rad biti dobrom polaznom osnovicom.

1.1. Vrela i dosadašnji dosezi istraživanja

U radu se, na temelju arhivskog istraživanja (povijesni zemljovidi, topografske karte, katastarski planovi i protokoli) obrađuje lička povijesna toponimija, a istraživanjem i ekcerpiranjem toponimskih likova iz suvremenih zemljovida, referentne literature i terenskog istraživanja obrađuje se suvremena toponimija (ojkonimi, hidronimi, oronimi i ostali

toponimi). U istraživanju se analiziraju osnovne toponimske karakteristike područja Like s prikazom geografskih i demografskih osobitosti, distribucijom administrativnih jedinica, arheološkim, etnološkim i sociološkim odrednicama koje utječu na toponimsku sliku Like te se naznačuje razina dosadašnje istraženosti i navode podatci o naseljima, vodotocima i gorju na području Like.

Vrela za proučavanje ličke toponimije relativno su oskudna kao posljedica povijesnih okolnosti i izostanka znanstvene valorizacije ličkog područja. Prikupljanje toponimske građe dijela ličkog područja jedini je do sada obavio Radoslav M. Grujić koji je 1917. objavio *Topografski rječnik gospićkoga kotara*. Dosadašnja toponomastička istraživanja ličkoga područja vrlo su rijetka i nisu u cijelosti obradila ličko područje. Osim radova Petra Šimunovića *Toponomastička i jezična stratigrafija u Lici* objavljenog u zborniku *Lika i Ličani u hrvatskom jezikoslovlju*, 2003. i *Lička toponomastička stratigrafija*, objavljenog u časopisu *Folia Onomastica Croatica* br. 19, 2010., rada *Ojkonimi gospićkog područja* Vesne Grahovac Pražić i Sanje Vrcić Mataija objavljenog također u časopisu *Folia Onomastica Croatica*, br. 19, 2010., rada Mije Lončarića *Prilog dijalektnoj slici Like u ranim toponimima*, *Folia onomastica Croatica*, 19, 2010. te dva rada Jasminke Brala Mudrovčić posvećena gackoj toponimiji, objavljena u zborniku *Lingua Montenegrina* 2014. i časopisu *Folia onomastica Croatica*, 23, 2015. gotovo i nema znanstvenih radova izravno posvećenih ličkoj toponimiji. U toponomastičkom se smislu ličke problematike dotiču i radovi Dunje Brozović Rončević posvećeni hidronimskoj problematici povijesnog hrvatskoga područja, *Nazivi za blatišta i njihovi odrazi u hrvatskoj toponimiji*, *Folia onomastica Croatica* 8, 1999. i *Hidronimi s motivom vrelišta na povijesnome hrvatskom prostoru*, *Folia onomastica Croatica* 6, 1997. i Ivice Mataije, *Promjene imena naselja na hrvatskome području u svjetlu administrativnih određenja*, *Folia onomastica Croatica* 20, 2011. i *Gospićka hodonimija*, *Folia onomastica Croatica* 23, 2014. Lička se zemljopisna imena rubno obrađuju u mnogobrojnim povijesnim, geografskim, arheološkim, etnografskim i demografskim monografijama i studijama, ali ni u jednom se od tih radova ne obrađuje sveukupnost ličke toponimije niti se imenska građa sustavno toponomastički analizira.

Ostali se radovi, isključivo povijesne i arheološke provenijencije, tek dotiču ličke toponimije i to poglavito oni koji se bave pitanjima seoba i naselja u Lici (Stjepan Pavičić, Mirko Marković). Njihova je vrijednost u prvome redu u opsegu toponimskog korpusa dok se njihovim etimološkim tumačenjima toponima treba prilaziti s dužnim oprezom. Ti su radovi, uz povijesne izvore, isprave i zemljovide relevantni izvori za proučavanje povijesne ličke toponimije.

Suvremena toponimska građa prikupljena je i sistematizirana u skladu s Uputama za prikupljanje onomastičke građe koje je pripremila Dunja Brozović Rončević¹.

U radu se koristi i druga literatura koja barem rubno dotiče ličku toponimiju, do sada objavljeni rječnici ličke ikavice, gacke čakavkice i monografije pojedinih ličkih naselja, etimološki rječnici i povijesne gramatike.

Etimološka analiza toponima, koja nije u središtu interesa ovoga rada, izvodi se samo u primjerima koji posebno svjedoče o nekim osobitostima ličke toponimije i u primjerima u kojima je ona bitna zbog stratifikacije i etiologije imena, a temelji se na podacima iz dostupnih etimoloških rječnika (*Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* Petra Skoka, *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika* ur. Ranko Matasović i *Etimološki slovar slovenskih zemljopisnih imen*, Marka Snoja). Služio sam se također po potrebi i Škaljićevim Rječnikom turcizama. Etimološka analiza općepoznatih apelativa se ne izvodi, ali se zbog rasvjetljavanja etiologije imena u pojedinim primjerima navodi i tzv. pučka etimologija.

1.2. Metodološki postupci i struktura rada

S obzirom na to da je riječ o velikome području koje je na razini ovog rada nemoguće u cijelosti pokriti terenskim istraživanjem, ciljano je odabrano da se posebna pozornost posveti istraživanju i obradbi dijela toponimske građe (u prvome redu ojkonimije i donekle hidronimije) za koju je provedeno terensko istraživanje. Zato su hidronimija i ojkonimija detaljnije opisane, s opisom pripadajućih referenata, njegovim zemljopisnim i povijesnim odrednicama, demografskim pokazateljima, pučkim etimologijama i legendama koje interpretiraju postanak referenta i njegovo imenovanje. Građa za povijesnu toponimiju i dio suvremene toponimije (oronimija i speleonimija) prikupljena je na temelju arhivskog istraživanja (povijesnih zemljovida, topografskih karata, katastarskih planova i protokola) i istraživanja relevantne literature.

U radu su popisani i onomastički obrađeni lički ojkonimi, hidronimi, oronimi i speleonimi, a korišten je dijakronijski pristup u proučavanju povijesne toponimije i sinkronijski u proučavanju suvremene toponimije. Povijesna se toponimija istražuje i na razini leksičkog značenja toponimske osnove zbog komparacije i uspostave sustavnosti pri motivaciji suvremene toponimije. Povijesni se toponimi sistematiziraju prema jezičnim

¹ Upute za prikupljanje onomastičke građe prvotno su pripremljene za onomastička istraživanja Odjela za onomastiku i etimologiju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, a razrađene u Centru za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru.

slojevima; od supstratnih predromanskog, romanskog, preko temeljnoga hrvatskog odnosno slavenskog jezičnog sloja do adstratnog sloja orijentalnih toponimskih likova.

Kao metodološka podloga za toponomastičku obradu ličke toponimije koristi se monografija Petra Šimunovića *Bračka toponimija* i knjiga *Toponimija istočnojadranskoga prostora* istog autora te knjiga Vladimira Skračića *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka* te ostali metodološki radovi primijenjeni u ediciji Centra za jadranska onomasatička istraživanja. Hidronimi i toponimi koji se odnose na blatišta obrađuju se po uzoru na radove Dunje Brozović Rončević: *Hidronimi s motivom blatišta na povijesnome hrvatskom prostoru* i *Nazivi za blatišta i njihovi odrazi u hrvatskoj toponimiji*. U radu se detaljnije analiziraju hidronimi i ojkonimi na razini natuknice o svakom toponimskom liku, prema definiranom obrascu, pridružuju relevantni jezični i izvanjezični podatci koji doprinose rasvjetljavanju etiologije imena. U poglavljima posvećenima oronimiji i ostalim ličkim toponimima građa se analizira s razine tvorbene i strukturne razredbe.

Toponimi se radu klasificiraju po nekoliko kriterija:

a) Semantičko-motivacijska klasifikacija

1. Toponimi motivirani fiziogeografskim značajkama zemljopisnog objekta (toponomastički nazivi, toponomastičke metafore te toponimi s obzirom na razmještaj, oblik, svojstva, i izgled zemljopisnog objekta)
2. Odnosni toponimi
3. Toponimi motivirani nazivima biljaka
4. Toponimi motivirani nazivima životinja
5. Toponimi motivirani ljudskom djelatnošću
6. Toponimi antroponimnog postanja
7. Toponimi nejasnog postanja ili motiviranosti

b) Tvorbena klasifikacija

1. Toponimi nastali toponimizacijom bez ikakve dopune (uglavnom je riječ o zemljopisnim nazivima i toponomastičkim metaforama)
2. Toponimi nastali afiksacijom (prefiksalna, sufiksalna i prefikasalno-sufiksalna tvorba)
3. Složeni toponimi (toponomastičke sraslice, složenice i polusloženice, dvorječne toponime i višerječne toponomastičke sintagme)

Na kraju rada priložen je abecedni popis svih obrađenih ličkih toponima s naznakom vrste referenta na koje se ime odnosi i opisnom ubikacijom.

U zaključnom dijelu rada donesi se sinteza istraživačkog rada utemeljena na svim znanstvenim metodama i postupcima koji su primijenjeni pri istraživanju korpusa ličke povijesne i suvremene toponimije. Kao rezultat ovoga rada može se istaknuti utvrđivanje tipova odnosa među pojedinim toponimskim kategorijama, utvrđivanje pravila distribucije toponimskih likova s obzirom na objekte imenovanja i dijalektalne osobine areala, utvrđivanje utjecaja demografskih prilika u Lici na ličku toponimiju, utvrđivanje razine imenskog kontinuiteta, jezične i imenske stratifikacije, sistematizacija i objavljivanje do sada nedostupne građe. Rad donosi prvu cjelovitu sliku toponimije Like i na taj način doprinosi znanstvenom nastojanju izrade cjelovitog hrvatskog toponimijskoga mozaika, a dobra je podloga i za daljnje toponomastičko istraživanje ličkog područja, poglavito u smjeru istraživanja mikrotoponimije s provedenim terenskim istraživanjem.

2. ONOMASTIČKI KONTEKST LIČKOGA PROSTORA

2.1. Povijesni kontekst

Prvi tragovi ljudske nazočnosti na ličkom području potječu iz starijega kamenog doba svjedočeći o lovačkom i skupljačkom načinu života sklonjenog u prirodne zaklone ličkih pećina². U mlađem kamenom dobu (neolitik) Lika je bila slabo naseljena, a naseljeni su se lokaliteti nalazili u ravnica uz vodu o čemu svjedoči pećina Golubnjača kod Kosinja. Najstariji poznati stanovnici Like koji su na ovaj prostor, kao dio ilirskih³ stočarskih skupina, naselili oko 1600. g. prije Krista, bili su Japodi. Bio je to ilirski narod koji je svoja naselja podizao na prirodnim uzvisinama (gradinama). Veliki i Mali Vital kod Prozora (*Arupium*) i Crkvina u Kompolju (*Avendo*) najpoznatije su japodske ličke gradine⁴. Japodi nisu ostavili ni jedan zapis na vlastitome jeziku, o njihovoj toponimiji i antropnimiji svjedoče rimska vrela. Japode su 35. godine prije Krista pokorili Rimljani i područje današnje Like pripojili provinciji Dalmaciji. U rimsko su doba kroz to područje prolazili važni cestovni pravci koji su spajali Italiju i antičku Salonu te panonsku Sisciu. Trasa tih cesta uglavnom se poklapala s trasama iz predrimskog razdoblja, što znači da su ceste išle podno japodskih gradinskih naselja ispod kojih su Rimljani gradili stražarnice iz kojih su se kasnije razvila nizinska naselja⁵. Tragovi antičke naseljenosti pronađeni su na području Ličkog Lešća, Sinca, Prozora,

² O naseljenosti regije u tom razdoblju svjedoče materijalni ostaci s dva lokaliteta: prvi je nalazište fosilne tibije paleolitskog „lovca na pećinske medvjede“ u (...) Gornjoj Cerovačkoj pećini, kraj Gračaca, a drugi kremeno oruđe, nađeno u Popovači, kraj Donjeg Pazarišta, u Srednjoj Lici« (Pejnović 1994: 123).

³ »Iliri (grčki *Ἰλλυριοί*, *Illyrioi*, latinski Illyrii), skupina međusobno srodnih naroda koja je od kraja brončanoga doba i u antičko doba nastavala uglavnom zapadna područja Balkanskoga poluotoka.(...) U znanosti još nije riješeno pitanje geneze i podrijetla Ilira.(...) Nakon upada Kelta na Balkanski poluotok neka su se ilirske etničke skupine pomiješale s njima: o Japodima Strabon izričito kaže da je ilirski narod pomiješan s Keltima. Tako su neki narodi, koje antički autori navode kao ilirske, zapravo već ilirsko-keltska mješavina. – Na istočnoj obali Jadrana najistaknutiji su ilirski narodi bili Histri u Istri, a dalje prema jugoistoku Liburni, Delmati, Daorsi, Ardijejci i Plereji. U unutrašnjosti zemlje: Karni, Latobici i Norici u današnjoj Sloveniji; Japodi u zaleđu Hrvatskoga primorja; Jasi, Kolapijani, Varcijani i Breuci u međurječju Sava–Drava–Dunav; Mezeji, Ditioni, Desidijati i Autarijati u unutrašnjosti Bosne i Hercegovine; Dardani na Kosovu, u Srbiji i Makedoniji; Peonci, Linkesti i Dasareti u Makedoniji i Dokleati u Crnoj Gori; Taulanti, Labeati i Atintani u Albaniji« (Hrvatska opća enciklopedija 5 Hu-Km 2003:50-51).

Na ovome mjestu ne ću ulaziti u problematiku može li se Japode smatrati jednim od ilirskih naroda. Sukladno uobičajenoj praksi rabit ću to ime za predrimsko stanovništvo na području rimskoga Ilirika, iako bi primjereniji naziv bio „ilirski“.

⁴ »Prostorni raspored gradina unutar mreže gradinskih naselja pokazuje određenu jasnu zakonitost, koja upućuje da je, pored reljefno-topografske strukture, njihov razmještaj u prvom redu uvjetovan strateškim razlozima. (...) Rasporedom u prostoru, gradine čine zatvoreni nasebinski obruč, koji omogućuje uspješnu kontrolu nad ravnicom i međusobnu otvorenost. (...) Prilazi polju bili su zaštićeni, ovisno o potrebi, s jedne do tri gradine« (Pejnović 1994: 128).

⁵ »U razdoblju početne nesigurnosti dok su rimske komunikacije imale primarno strategijsku funkciju, duž trase glavnih cesta postojale su stražarnice. Bile su razmještene u određenom pravilnom razmaku, obično u podnožju (podgrađu) istaknutijih ilirskih gradina, te su kao takve bile najisturenija ishodišta romanizacije starosjedilačkog stanovništva. Pod utjecajem „rimskog mira“ gradinska su se naselja počela spuštati u niže dijelove, tako da su

Kompolja, Brloga, Brinja, Kvarata, Široke Kule, Osika, Ostrvice, Vrepca, Počitelja, Metka, Udbine, Komića, Mekinjara, Tolića, Podlapače, Svračakova Sela, Srednje Gore, Visuća, Lovinca, Sv. Roka, Palanke, Donjeg Lapca, Neteke, Srba, Dobrosela i Suvaje što svjedoči o razmjerno gustoj naseljenosti ličkog područja u antičko doba.

Pretpostavlja se da je prvo hrvatsko slavensko stanovništvo prostor Like naselilo u prvoj polovici 7. stoljeća⁶, a na temelju nekih povijesnih vrela moguće je zaključiti da je knez Borna kao „dux Guduscanorum“ stolovao na ličkom području⁷. Sredinom 11. stoljeća Konstantin Porfirogenet, bilježi da se tri župe (Lika, Gacka i Krbava) nalaze pod upravom bana kao suvladara hrvatskih kraljeva. U razvijenom su se srednjem vijeku tri župe organizirale u administrativne i upravne županije, a uz njih su se formirale i manje županije; Brinjska, Buška, Lapačka, Nebljuška, Odorjanska i Unska⁸ koje svjedoče o feudalnoj teritorijalno-političkoj organizaciji ličkoga područja. Tada su najznačajniji lički utvrđeni gradovi bili Brinje, Mrsinj, Počitelj i Zvonigrad, a Henneberg, opisujući ličke gradine početkom 20. stoljeća, spominje 111 prehistorijskih i srednjovjekovnih lokaliteta ličkih gradina⁹. Srednjovjekovnim su gradovima upravljali plemeniti rodovi Gušića, Karlovića, Kurjakovića, Mogorovića, Tugomerića i drugih, a o dinamici i bogatstvu društvenog i kulturnog života tadanje Like svjedoče ostatci bogate srednjovjekovne glagoljske pismenosti ovoga područja, arheološki ostatci (primjerice krbavske prvostolnice sv. Jakova) i pretpostavke o kosinjskoj tiskari po kojima je u Kosinju tiskana prva hrvatska knjiga i prvi europski misal koji nije tiskan na latinici i latinskom jeziku (glagoljski Misal po zakonu rimskoga dvora, 1483. g¹⁰.) (Holjevac 2010). Srednjovjekovna, izrazito hrvatska, u jezičnom smislu čakavska Lika, našla se koncem 15. stoljeća pred stalnim udarima osmanlijske vojske

prvotne stražarnice i gradine postupno srasle u jedinstvenu naseobinsku cjelinu. Na taj su se način duž trase rimskih cesta razvila naselja, koja su manje ili više poprimila urbani karakter« (Pejnović 1994: 132).

⁶ Opširnije u: Pejnović 1994.

⁷ »Početkom IX. st. franački pisac Einhard hrvatskoga kneza Bornu naziva „dux Guduscanorum“ (knez Gačana) pa pojedini povjesničari pretpostavljaju da je Borna barem neko vrijeme stolovao u Gackoj« (HOE Kn-Mak 1999: 569).

⁸ »Od 11. stoljeća, na dalje povijesni izvori navode župe kao osnovne teritorijalno-političke jedinice na ovom prostoru. Tako se krajem 70-ih godina 11. stoljeća prvi puta izrijekom spominju „Krbavska župa ili Krbava“, „Lička župa ili Lika“ te „Buška župa ili Bužani (Bužane) i Bočaći“. Na prijelazu 11. u 12. st. spominje se Otočac, a početkom 13. st. i „Gatanska župa ili Gacka“, oko njegove sredine „Unska župa (srpski stol)“, a krajem tog stoljeća „Lapačka župa“. Početkom 14. st. spominje se „Otučka župa ili Otuča“, a početkom 15. „Odorjanska župa ili Odorja“, oko njegove sredine „Brinje ili Brinjska župa (Ladanje)“, te krajem tog stoljeća „Nebljuška (Nebljujska) župa“« (Pejnović 1994: 138).

⁹ Kulturni povjesničar i konzervator Većeslav Heneberg (1889. – 1937.), istražujući i opisujući ličke gradine, boravio je u Lici početkom 20. stoljeća u nekoliko navrata. Njegova neobjavljena rukopisna ostavština čuva se u Fototeci Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH.

¹⁰ »Bez obzira na cvatuću kulturu srednjovjekovne vlastele, puk živi izuzetno skromno i siromašno što su pokazali i skromni nalazi sondažnih istraživanja kasnosrednjovjekovnih grobalja u Kosinjskoj dolini – na dva položaja u Gornjem Kosinju, te u Mlakvi i Kršu, a slična situacija je prepoznatljiva i na Krbavi, na lokalitetu Sv. Marko u Podudbini« (Kolak 2001: 26).

koja je 1493. g. na Krbavskom polju porazila hrvatsku plemićku vojsku i 1527. g. ovladala gotovo cijelom Likom, osim Gacke i brinjskog kraja. Pred osmanlijskim pustošenjem najveći se dio stanovništva Like iselio u zapadnu Ugarsku i Austriju, potom u Kranjsku, Štajersku i Pokuplje¹¹, a jedan dio preko Jadrana na Apeninski poluotok. U tada opustjela lička naselja, Osmanlije su naselile novo stanovništvo. U prvim je desetljećima osmanlijske vlasti Lika, kao uglavnom nesigurno i opasno pogranično područje, popisana od osmanlijske vlasti između 1528. i 1530. g. u sklopu vilajeta Hrvati koji je obuhvaćao oblasti na zapadnom rubu Bosanskoga sandžaka u kojoj još nisu postojali uvjeti za formiranje redovite vlasti. Prvo naseljavanje Vlaha u Liku dogodilo se 1528. g. kad su, nakon Mohačke bitke, osim vlaških knezova, vojvoda i promićura, izgubili ranije stečene porezne povlastice¹². Gubitak poreznih povlastica bio je povodom vlašskog nezadovoljstva i prvih prelazaka s okupiranog ličkog područja na habsburški i mletački teritorij, ali i prve kaznene deportacije pobunjenih Vlaha natrag u dubinu balkanskoga poluotoka. U to su vrijeme nahije Srb, Zrmanja i Popina bile organizirane kao vlaške nahije. Novi val naseljavanja započeo je 1550. g. kad je krenula druga vlaška seoba. »Godine 1577. već su balkanskim Vlasima naseljeni *Medak, Raduč, Ribnik, Barlete, Vrebac, Mogorić, Počitelj, Smilan(e), Široka Kula, Šćitar i Perušić (...)*« (Šimunović 2010: 242). U prvom valu, uz pastirsko, vlaško, naseljeno je, nešto kasnije, i ratarsko, obrtničko, činovničko i posjedničko muslimansko stanovništvo. Taj migracijski proces ostavio je dubok trag na jezičnoj i toponimskoj slici Like¹³.

Poslije djelomičnog oslobođenja od osmanlijske vlasti, 1689. g., područje Like ponovno je opustjelo i krenuo je novi val naseljavanja koji je još jednom bitno promijenio njezinu etničku, vjersku i jezičnu sliku. Posljedice osmanlijskih razaranja, oblikovanja naseobinskih i obrambenih objekata i njihovo podređivanje potrebama obrane granice te ratna djelovanja dovela su do potpunog uništenja tragova većine ranijih naselja pa su se tek koncem 17. i početkom 18. stoljeća oblikovala nova naselja čiji kontinuitet možemo pratiti do suvremenog doba (Pejnović 1994). Većina je stanovnika Like nakon oslobođenja od

¹¹ »od Steničnjaka i Ozlja do Gerova, Broda i Čabra. S iseljenicima na sjever po Zagorju i Slavoniji širi se i hrvatsko ime. Mnoge porodice u sjevernoj Hrvatskoj vuku od tada svoje porijeklo iz Like« (Šimunović 2010: 241).

¹² »Vlaške starješine tada imaju važnu ulogu i u naseljavanju vlaščkoga stanovništva u novoosvojenim područjima u „vilajetu Hrvati“. Osmanska vlast dodjeljivala im je timare u pograničnim krajevima i tako poticala vlaško naseljavanje opustjelih područja« (Šarić 2012: 224).

¹³ »Osmanska komponenta u povijesti Like (...) na različite je načine prisutna nešto više od četiri stoljeća (oko 1463. – 1878.). U tome je razdoblju Lika oko 160 godina bila u sastavu Osmanskoga Carstva kao njezina najzapadnija pokrajina u Europi (...) dok je preostalih 240-ak godina neposredno graničila s istim Carstvom. U tome smislu fenomeni vezani uz osmanski povijesni kontekst, a ponajprije fenomeni *granice*, to jest *krajine*, bitno su obilježili društvenu i kulturnu fizionomiju ličkoga prostora, koji su u svojim dugim povijesnim trajanjima prepoznatljivi i danas« (Šarić 2012: 215 – 216).

Osmanlija bila pravoslavna s nešto pokatoličenih muslimana koji nisu napustili Liku poslije turskog rasapa¹⁴. Intenzivno naseljavanje katolika tek je uslijedilo tako da se odnos pravoslavnih i katolika na prijelazu stoljeća izjednačio. U tom su se razdoblju pravoslavnim Vlasima na ličkom području pridružili i Srbi koji su bježeći pred Osmanlijama naseljavali i Liku donoseći sa sobom i svoju crkvenu organizaciju koju su kasnije nametnuli i Vlasima¹⁵. Nakon što su Lika i Krbava 1689. g. oslobođene od osmanlijske vlasti (Ličko Pounje oslobođeno je tek u posljednjem habsburško-osmanlijskom ratu 1788. – 1791. g.) pojavila se zamisao o uspostavi Ličko – Krbavske županije u sastavu Kravljevine Hrvatske¹⁶. No, Dvorska je komora Liku i Krbavu 1692. g. prodala austrijskom grofu Sinzendorfu, a nakon što je, zbog različitih otpora, odustala od njihovog pretvaranja u feudalni posjed, 1712. g. pripojila ih je, organizirane kao veliku kapetaniju, u sastav Karlovačkoga generalata kao dijela Hrvatsko-slavonske Vojne krajine. Nakon preustroja iz 1746. g. osnovane su na tom području dvije pukovnije, Lička i Otočka¹⁷. Žitelji na području Ličke pukovnije sa sjedištem u Gospiću, nazivali su se Ličanima, a na području Otočke pukovnije Otočanima.¹⁸ Stanovnici tadanje Like, odnosno Ličani i Otočani bavili su se poljoprivredom i stočarstvom, živjeli su u kućnim zadrugama patrijarhalnim životom, a muškarci u dobi od 16. do 60. godine bili su vojni obveznici koji su odore nabavljali na osobni račun, a dobiveno oružje čuvali u svojim kućama. Nakon sjedinjenja Hrvatsko-slavonske vojne krajine s civilnom (banskom) Hrvatskom i Slavonijom 1886. g. osnovana je Ličko-krbavska županija sa sjedištem u Gospiću koja se sastojala od devet kotara: Brinje, Donji Lapac, Gospić, Gračac, Korenica,

¹⁴ »Nekoje krajeve Like naseliše Turci, mnogi ostadoše pusti više godina, a nekoji sve do izгона Turaka god. 1689. Tada dođoše novi naseljenici, koji su podizali ne samo svoje domove, već su odmah dizali i crkve i to većinom na mjestima, dje su nekada stajale crkve prije turske invazije. Mnoga mjesta već za turskog doba izmijeniše svoje prvotno ime, a nekojima opet dadoše novo ime nakon oslobođenja nadošli naseljenici« (Lulić 1938: 17).

¹⁵ »Tada će se nastaviti i uspješno dovršiti proces, započet još pod turskom vlašću, da svi oni koji su podložni Srpskoj pravoslavnoj Crkvi postanu u nacionalnom smislu Srbi. Tako će i Vlasi malo-pomalo postati Srbi« (Bogović 2017: 226).

¹⁶ »Čak su 1691. imenovani veliki župan i dožupan nove županije: grof Petar Richiardi iz Dubrovnika (kojem je Hrvatski sabor podijelio plemićki pridjev „de Lika“) i Pavao Ritter Vitezović iz Senja« (Holjevac 2009: 430).

¹⁷ Lička se pukovnija teritorijalno podudarala s područjem velike kapetanije Like i Krbave, a Otočka s područjem dotadanje Primorske krajine. Zbog teritorijalnog i vojničkog ujednačavanja, brinjski je kraj izdvojen iz Otočke i priključen Ogulnskoj pukovniji, perušičko i koreničko područje izdvojeno je iz Ličke i pripojeno Otočkoj pukovniji, a Ličko Pounje je, nakon što je oslobođeno, 1795. g. podijeljeno između Ličke i Otočke pukovnije. (Holjevac 2009)

¹⁸ Lička pukovnija obuhvaćala je područje od Karlobaga do Une, a Otočka od Svetog Jurja do Zavalja. »Do druge polovice XIX. st. Ličanima su se smatrali samo stanovnici Ličke pukovnije, dok su se stanovnici Otočke pukovnije nazivali Otočanima. Tek u drugoj polovici XIX. st. pojam Like postupno se proširio i na Gacku dolinu, Plitvice, Otočac i Brinje. Ključnim čimbenikom u procesu teritorijalnoga zaokruživanja i ukorjenjivanja ličkog identiteta u prostoru između izvora Zrmanje i obronaka Velike Kapele može se smatrati stvaranje Ličko-krbavske županije, sa središtem u Gospiću, ustrojene nakon sjedinjenja Hrvatsko-slavonske Vojne krajine s civilnom Hrvatskom i Slavonijom 1881. Bila je to prva jedinstvena teritorijalna i upravna cjelina koja je obuhvatila cijelu srednju Liku, Krbavu, Gacku s brinjskim krajem, južnu Liku i Ličko Pounje, a pridruženo joj je i Velebitsko Podgorje sa Senjom« (HOE 6 Kn – Mak 2004: 569).

Otočac, Perušić, Senj i Udbina. (Holjevac 2010) Osnutkom županije počelo se i ime Like širiti na područje Gacke, Plitvica i Brinja, a postupno i na zakapelski pojas od Modruša do Rakovice. Iako je koncem 19. i početkom 20. stoljeća Lika bila znatno napučenija nego danas, već su tada, zbog gospodarskih razloga i nepovoljnih razvojnih mogućnosti, stanovnici Like počeli napuštati svoje domove i iseljavati u druga hrvatska područja, zapadnoeuropske i prekoceanske zemlje.¹⁹

Završetkom I. svjetskog rata i ulaskom u Kraljevinu SHS, Ličko-krbavska županija sačuvala je svoju opstojnost do Vidovdanskog ustava iz 1921. g. temeljem kojeg je 1922. g. osnovana Primorsko-krajiška oblast u koju je potpalo i ličko područje. Novim državnim ustrojem iz 1929. g. ona se našla u sastavu Savske banovine. To razdoblje ličke povijesti obilježeno je snažnom političkom represijom državne vlasti s jasnim velikosrpskim obilježjima koja se često koristila i najbrutalnijim metodama prema pojedincima i organizacijama koje su djelovale oporbno ili samo hrvatski. Tako su se dogodila politički motivirana ubojstva, primjerice 1923. g. u Otočcu na skupštini HRSS-a naoružani orjunaši ubili su četrnaestogodišnjeg dječaka, 1936. g. gospićki su četnici ubili narodnog zastupnika iz HSS-a Karla Brkljačića Kacana, a 1937. g. žandari su u Senju pucali na 33 hrvatskih mladića i djevojaka iz Gospića i ubili njih sedmero, a veći broj ranili.

Drugi svjetski rat donio je Lici novu administrativno-upravnu organiziranost u okviru Velike župe Gacka i Lika sa sjedištem u Gospiću, novu podijeljenost i sukob vlasti NDH, talijanske vlasti i vojske pobunjenih četničkih organizacija i partizanskih snaga. U takvim su okolnostima stanovnici Like doživjeli svu strahotu ratnih stradanja. Posebno je za Hrvate Like bilo pogubno oslobođenje u travnju i svibnju 1945. g. kad su mnoge nedužne, najčešće bez sudske presude, pogubili partizani, nerijetko samo zato što su bili Hrvati koji su preživjeli NDH, a optuženi kao izdajnici, sluge okupatora, narodni neprijatelji, simpatizeri kvislinga ili podupiratelji Nezavisne države hrvatske.

Socijalistička povijest Like obilježena je dominacijom politike Saveza komunista koji je vodio brigu o „ideološkoj čistoći“ ličkoga područja s kojeg je nastavljeno iseljavanje zbog gospodarskih, ali i političkih razloga. Dominacija partijskih kadrova i rješenja dovela je do etničke neravnopravnosti u kojoj su Hrvati bili u podređenom položaju, a u gospodarskom smislu bilo je to razdoblje industrijalizacije koja nije bila utemeljena na prirodnim

¹⁹ Najveći val iseljavanja zabilježen je između 1900. i 1910. g. kad je u SAD iselilo iz Ličko-krbavske županije 30 140 stanovnika, što je bilo više od petine ukupnoga broja iseljenika iz Hrvatske. Kao kuriozitet može se navesti da je u potonulom Titanicu 1912. g. tragično stradalo i 15 putnika iz Ličko-krbavske županije, najviše njih iz Široke Kule.

potencijalima ličkog područja. Uslijedile su i lokalne migracije iz sela u gradove što je dovelo i do propadanja tradicionalnih gospodarskih aktivnosti i nestajanja tradicijskih i kulturnih vrijednosti ličkog sela. Odmah po svršetku Drugog svjetskog rata otpočeo je proces preimenovanja svega što je podsjećalo na vrijeme prije novog poretka. Tako su promijenjena imena nekih naselja (Korenica, Pišać, Crna Vlast), gotovo svi krematonimi dobili su novi, ideološki motiviran oblik, a i na razini antroponima tradicionalna hrvatska imena često su zamjenjivala nova, nastala u duhu političke doktrine Saveza komunista i socijalističke internacionale. Nacionalno pitanje u Lici ostalo je neriješeno, a latentne sukobe vlast je rješavala represijom.

Slom komunizma i jednopartijskog sustava donijeli su i Lici početak demokratizacije i mogućnost povratka tradicionalnim hrvatskim i vrijednostima zapadnoeuropskog kulturnog i civilizacijskog kruga. No, velikosrpska je propaganda takvo ozračje proglasila nacionalističkim, neoustaškim i pogubnim za srpske interese u Lici. Uslijedila je pobuna protiv legalnih institucija hrvatske države i velikosrpska agresija koja je imala za cilj stvoriti etnički čistu veliku Srbiju sa zapadnim granicama na crti Karlobag – Gospić – Karlovac – Virovitica. Pobunjeni su velikosrbi okupirali trećinu Like, s okupiranog područja protjerali hrvatsko stanovništvo, razorili cijela naselja, gotovo sve katoličke sakralne objekte, preimenovali neka naselja²⁰, proglasili se dijelom tzv. Republike Srpske Krajine i tijekom četverogodišnjeg razdoblja stalno granatirali slobodna područja, razarali gradove i ubijali stanovništvo. Nakon osloboditeljske akcije „Oluja“, kojom je oslobođena i Lika, većina je stanovništva srpske nacionalnosti iz okupiranog dijela izbjegla ostavivši svoja naselja, a hrvatski se, protjerali, puk vratio na svoja spaljena ognjišta. Lika je koncem 20. stoljeća tako proživjela još jedan snažan migracijski val koji se odrazio na njezinu demografsku, gospodarsku, kulturnu, jezičnu, ali i toponimsku sliku. Tim okolnostima treba pridodati i izrazito negativne demografske pokazatelje te prilike u kojima je sve više sasvim pustih sela i u budućnosti zaboravljenih imena na svim razinama.

²⁰ Primjerice okupiranom Ličkom Osiku 1991. g. promijenjeno je ime u Teslingrad.

2.2. Zemljopisna obilježja

Prirodni krajolik Like obilježava dinamičan reljef, njegova vertikalna raščlanjenost, odnosno različita nadmorska visina, od najnižih dijelova – polja u kršu (450 metara nad morem Gacko polje) preko niza gora s preko 1000 metara do najvišeg vrha Velebita (Vaganski vrh 1757 m). Pružanje planina kao i polja u kršu imaju tzv. Dinarski smjer SZ-JI koji u bitnome određuje i klimatske uvjete kao i prometnu infrastrukturu. Liku u vegetacijskom smislu određuje šumska i travnjačka vegetacija koja je mjestimice degradirana udjelom goleti (jugoistočni dio Like). Slične osobine odnose se i na sam Velebit uz sve prisutniji proces ozelenjavanja, obnove prirodne šume u primorskom dijelu. Kultivirani krajolik Like predstavlja pretežito ruralnu strukturu seoskih naselja, poljoprivrednih površina i šuma. Karakteristična su raspršena, najčešće neplanski građena naselja koja se većinom sastoje od zaselaka s patronimičkim imenima, kao npr. u Krasnom polju gdje su naselja Anići, Devčići, Dujmišići, Glavaši, Ivanetići, Jankovići, Modrići, Vukelići. Takav krajolik odraz je prirodnih utjecaja, agrarnog gospodarenja i patrijarhalnog ustroja. Naselja se obično nalaze na rubu polja kako bi se sačuvale obradive površine, izbjegle poplave i koristile prednosti zaravnjenih površina za obradu, planinske padine za stočarstvo i gore za šumarstvo (Mataija 2003).

Prema zemljopisnoj raščlambi, Lika se nalazi u gorskoj Hrvatskoj, u reljefno najvišem i najrašćlanjenijem dijelu gorskog prostora Dinarida. U geološkom sastavu prevladavaju karbonatne naslage (vapnenci, dolomiti, breče) mezozojske starosti i paleogenske breče. Uz dna zavala, polja u kršu, vežu se naslage kvartarne starosti riječnog, padinskog i ledenjačkog podrijetla. Planinski prostor promatran od Senjskog bila koje je rasjednom zonom Oltari – Krasno – Lipovo polje odvojeno od strukture sjevernog Velebita i danas predstavlja poseban tektonski blok, ima obilježje hrpta izduženog u pravcu SZ-JI, čiji je JI dio uklopljen u ličko sredogorje, a melničko – kutarevsko podbrđe na JI u područje Gackog polja. Neotektonikom su pravocrtno do lučno izdvojeni gorski vrhovi Velebita (1757 m), Kapele (1534 m) i Plješivice (1657 m). Oni zatvaraju međugorske zavale (lička, gacka, krbavska) koje su međusobno odvojene ličkim sredogorjem. Njima još pripada unsko-koranska zaravan. Opći smjer nagiba je JI-SZ, tako da prosječno najviši horizont predstavlja Krbavsko, srednji Ličko i najniži Gacko polje. Polja u kršu najniži su prostori Like, većina ih je izdužena u dinarskom smjeru. Na zaravnjenom dnu polja karakteristični su brojni humovi ili glavice kao što su: Zir, Debeljak, Oštra, Oteš, Debelo brdo, Kik i ostala u Ličkom polju, Um, Prozorina i Umac u Gackom, Klisa i Karalula u perušićkom, a u lapačkom polju Obljaj. Kroz polja obično

protječu rijeke i potoci koji vodu dobivaju iz krških vrela, a gube je u ponorima na kraju polja (Mataija 2003).

Lika se nalazi na sutoku zračnih masa iz kontinentalne unutrašnjosti i Jadranskog mora. Velebit je svojom visinom, dužinom i smjerom pružanja najvažniji modifikator klime, pružajući se uz samu obalu mora on ograničuje toplinski utjecaj mora samo na otoke i uski obalni pojas, što nije slučaj s vlažnim masama koje dolaze sa zapada i juga. Na planinskim stranama kondenzira se znatan dio vlage tako da Velebit i ostala visoka gorja imaju najveću količinu padalina, a najmanju najniži dijelovi Like. U konkavnim reljefnim oblicima (polja) javlja se temperaturna inverzija pa se često zimi dogodi da su polja ispunjena maglom hladnija nego visine na kojima prevladava vedro vrijeme (Mataija 2003).

Vode na području Like pripadaju jadranskom i crnomorskom slivu. Jadranskom slivu pripadaju rijeke: Lika, Gacka, Obsenica, Kruščica, Holjevac i Ričica, a crnomorskom slivu pripadaju vode krbavskog prostora, gornjokoranska dolina s Plitvičkim jezerima i ličko Pounje: Krbava, Krbavica, Una i Korana. Cijeli prostor Like nalazi se na krškom području kojega u hidrografskom smislu karakteriziraju površinske i podzemne vode. Količina vode u površinskim vodenim tokovima ovisi o godišnjim ciklusima padalina pa u hladnom dijelu godine, kad je oborina više, ožive stalna i povremena vrela koja, uz porast razine krških temeljnica, dovode do porasta vodostaja i obrtano, u toplom dijelu godine kad padaline izostaju znatan dio vrela presuši, razina temeljnica opada i dolazi do presušivanja brojnih riječnih korita što je utjecalo i na motivaciju imenovanja potoka i pritoka većih rijeka. Čest je u ličkoj hidronimiji oblik imena koji sugerira nestalnost i povremenost vodenog toka i njegove pojavnosti na površini kao i onomatopejski, metaforički motivacijski oblik. Osim tekućica, na ličku su hidronimiju utjecale močvarne i poplavne površine »u tridesetak kilometara dugom podvelebitskom pojasu srednje Like, između Kukljića na jugu (gdje se nalaze bare Ličkulje, čijim dreniranjem, kao odtoka, nastaje potok, poslije rijeka Lika) do Smiljana i Bužima na sjeveru« (Pejnović 2009: 60). To je močvarno područje u prošlosti veći dio godine bilo pod vodom, do 18. st. 861 jutro zemlje, koje je kasnije isušeno. Najveće takve površine bile su na području Kaniže, Bužima, Smiljana i Trnovca.

Iako krško tlo ne obiluje vodama, gospodarski, kulturni, demografski, sociološki i onomastički identitet Like očito je snažno vezan uz vode i njihovu životnu važnost pa se i ime Like, Gacke, Krbave i Hotuče na ličkom prostoru kroz povijest vezuje uz ime rijeka, polja u kršu, srednjovjekovnih župa i utvrđenih mjesta. U tom povijesnom hodu ta su imena

kao hidronimi, ali transnimizacijom i kao ojkonimi, horonimi i etnonimi označili identitetsku odrednicu kraja i ljudi koji u njemu obitavaju.

2.3. Demografska kretanja

Na istraživanom području Like koje, prema današnjem administrativnom ustroju, obuhvaća Grad Gospić, Grad Otočac i općine Brinje, Vrhovine, Perušić, Plitvička Jezera, Udbina, Lovinac, Donji Lapac i Gračac uključujući područje Velebita, Kapele, Plješivice i ličkog sredogorja, okvirne površine 5 400 km² s 246 službenih naselja, prema popisu stanovnika iz 2011. g., živi 43 882 stanovnika ili prosječno 8,12 stanovnika po km² što prostor Like čini najslabije naseljenim područjem Republike Hrvatske.

Proučavanjem demografskih kretanja u srednjovjekovnoj Lici, osmanlijskom razdoblju i prvim desetljećima nakon oslobođenja te njihovom usporedbom s rezultatima popisa stanovnika 1880. g. uočava se smjer i intenzitet utjecaja demografskih promjena na ličku toponimiju. Pregled se temelji na popisnim podacima iz Popisa Like i Krbave 1712. / 14. g., analizi Marka Šarića o predmodernim etnijama u Lici i Krbavi na temelju istog popisa, studiji Stjepana Pavičića o seobi i naseljima u Lici i statističkim izvješćima o popisu stanovnika Like i Krbave iz 1880. i kasnijih popisnih godina. Uzročno-posljedični odnosi između demografskih kretanja, podataka, studija, analiza, demografske metodologije i onomastičke analize predmetnog područja s jasnim ograničenjem opsega i razine analize upućuju na okolnosti koje su bitno utjecale i na toponimsku sliku Like.

2.3.1. Demografske prilike prije osmanlijskih najeza

O ranoj demografskoj strukturi stanovništva na ličkom području, u vrijeme kad su Liku nastanjivali Japodi, a potom Rimljani malo je dostupnih izvora, a tragovi njihove opstojnosti potvrđeni su arheološkim istraživanjima brojnih predhrvatskih arheoloških nalazišta, zabilježenim toponimskim likovima na povijesnim zemljovidima i rijetkim sačuvanim pražiticima imenskih oblika. Na sličnoj su razini dostupni podatci i o prvim stoljećima hrvatske nastanjenosti u Lici kad su uz Hrvate naseljene blizu ličkih polja i voda, na uglavnom brdovitim predjelima, baveći se stočarstvom, živjeli Romani koji su prihvatili od Hrvata jezik, osobna imena i društveni ustroj te se prepoznavali kao *Vlasi na Hrvateh*. (Šimunović 2010) »Lika je u srednjem vijeku bila gusto naseljena, s više do 250 000²¹

²¹ Pavičić (2010) navodi da je na prostoru Ličke župe početkom 16. stoljeća moglo biti 3 000 kmetskih domova s oko 15 000 stanovnika i 450 – 500 domova plemića s oko 2 000 stanovnika.

stanovnika, domorodaca, čakavaca« (Šimunović 2010: 224). »Dakle pored feudalnih zakona i kraljevske vlasti« (Šimunović 2003:80) u to je vrijeme društvo bilo još uvijek barem djelomice rodovsko-plemenski organizirano o čemu svjedoče i stara lička patronimna prezimena (prema osobnom imenu rodonačelnika) na *-ići*: *Mogorovići, Lisničići, Tugomerići, Gušići, Lagodušići*, na *-ci*: *Sokolci, Merinci, Glavaci, Lovinci*, a etnička imena na *-(j)ane* tipa *Doljane, Lučane, Brušane, Jezerane, Tribljane, Zamošćane, Brodnjane, Zalužane, Ravnjane, Mekinjane* kod kojih je toponima osnova toponimizirani apelativ ili antroponimna osnova (*Dobrežane/Dobrega, Smiljane/Smilja, Bužane/Buga*) sa sufiksom *-ane* ili *-ani* svjedoče kategoriju živog imenujući živo naselje, ljude koji tamo žive. Takvi etnički toponimi suživjeli su s imenom od kojeg su izvedeni *Dol/Doljane*. Kasnije su ti oblici nerijetko singularizirani *Smiljane/Smiljan*²².

Posjedovni odnosi odražavali su se u imenima tipa: *Ljupča vas, Županj hum, Hotilja vas, Janča, Svračkovo Selo, Brinje Polje*²³. (Šimunović 2010)

2.3.2. Posljedice osmanlijskih najezda i vlasti

Demografske nestabilnosti u Lici započele su tijekom osmanlijskih najezda pred kojima je domicilno hrvatsko, katoličko i u jezičnom smislu čakavsko stanovništvo uglavnom izbjeglo. To je masovno iseljavanje, uz nemilosrdan način ratovanja koje su Osmanlije primijenile u svojim osvajačkim pohodima pri čemu je posebno „unosno“ bilo odvođenje

²² Petar Šimunović (2003:78) ističe da su »u doturskoj Lici, kao ni u jednoj drugoj hrvatskoj krajini, imena naselja motivirana etnicima, stanovnicima naselja (više nego topografskim imenima)«.

Čilaš-Šimpraga (2013) analizirajući ojkonomie na *-(j)ane* u drniškoj krajini, u kojoj se do osmanlijskih najezda govrio čakavski ikavski, uočava da je »tvorbeni tip *-ane/-jane* (...) etničkoga podrijetla, tj. prvotno su se ta imena odnosila na zajednicu ljudi koja živi na području određenih karakteristika, npr. *Blačane, Bristane, Lučane*, zatim zajednicu ljudi koja pripada kojem čovjeku pa su takvi onimi motivirani antroponimima, pr. *Petrčane, Bilišane*, a potom i zajednicu ljudi koja je došla na prostor na kojem ti ljudi žive, tj. ojkonomi su nastali transonimizacijom od etnika. Natavak *-e* u N množine muškoga roda B. Finka protumačio je kao ostatak sklonidbenog tipa imenica koje su pripadale starim *n-* osnovama muškog roda još u praslavenskom u kojima je u N mn. bilo *-e*, a bile su to imenice na *-inъ* i *-naninъ* te *-telъ* i *-arъ*« (Čilaš-Šimpraga 2013: 20 – 21). Prisutnost tvorbenih nastavaka autorica povezuje s mogućnošću iščitavanja starosti ojkonomi pa tako ojkonomie s nastavkom *-ani/-jane* svrstava u razdoblje od 10. stoljeća, kad je taj nastavak bio osobito plodan. Od 11. stoljeća, u procesu singularizacije patronimskih ojkonomi, plodan je nastavak *-ići* koji je postao posebno frekventan nakon što zamre plodnost modela na *-ane*, a u Drniškoj je krajini ostao vrlo frekventan sve do dovršetka formiranja drniške ojkonomije u 18. stoljeću. Autorica također uočava da je tvorbeni tip s nastavkom *-ani/-jane* danas najprisutniji u toponimiji zadarskoga područja.

²³ Frančić (2009) navodi da je od 10. do 13. stoljeća u Hrvatskoj vrlo zamjetna čestotnost posvojnih toponima koji odražavaju feudalne odnose i toponima motiviranih zanimanjima. Autorica (2011) ojkonomie s nastavkom *-ići* (*-ovići/-evići*) svrstava većinom u kategoriju patronimskog, a rjeđe etničkog podrijetla navodeći da su karakteristični za dinarske hrvatske krajeve. Ojkonomie pluralnog oblika, koji su odraz zadružnih naselja postankom vezuje uz početak 16. stoljeća, nakon čega su, prestankom porodično-zadružnog sustava i prestanka poimanja naselja kao ljudske zajednice te njegovog shvaćanja kao lokaliteta, singularizirani.

stanovništva u osmanlijsko ropstvo²⁴, bilo motivirano i pozivima austrijskih i mađarskih feudalaca koji su kmetove pozivali da napuste Hrvatsku i prijeđu na njihova prekodravska vlastelinstva²⁵.

To se iseljavanje odvijalo u tri pravca:

- Preko Jadrana na Apeninski poluotok. Primjerice broj iseljenika iz Senja u 16. se stoljeću povećao u odnosu na 15. stoljeće za 350 %.
- Zapadni smjer iseljavanja odvijao se u Kranjsku na kočevsko područje i današnju Bijelu Krajinu. To je iseljavanje trajalo tijekom cijelog 16. stoljeća.
- Sjeverni smjer Ugarska, Donja Austrija, Moravska i Slovačka. Taj pravac iseljavanja naselio je na tim područjima 277 sela, samo u Gradišću Hrvati su živjeli u 179 sela. (U srednje Gradišće prvi val iseljenika iz Like i Krbave stigao je u razdoblju od 1522. do 1527. g. gdje su se najvećim dijelom nastanili u Šopronjskoj županiji).

Nakon što su osmanlijski osvajači stabilizirali svoju vlast u Lici, započeo je proces njezinog naseljavanja. Osim muslimanskog stanovništva dovedeno je, iz dubine balkanskog poluotoka, vlaško-stočarsko pučanstvo koje je naseljeno u pogranična područja i uzdržavalo se nerijetko i od plijena iz upada u slobodna hrvatska područja²⁶. Oni su se od ličkih doturskih Vlaha, koji su bili čakavci ekavsko-ikavskog izgovora, ali i od Vlaha Bunjevaca koji su bili štokavci ikavci, razlikovali govorom, vjerom, kulturom i etničkim okruženjem, bili su pravoslavne vjere i jekavskog novoštokavskog govora. »Tako se čini da je tursku Liku, pored stalne fluktuacije stanovništva, većim dijelom 17. stoljeća (približno nakon 1630. g.) naseljavalo četrdesetak tisuća ljudi, gotovo odreda vojnika-zemljoradnika i stočara s različitim modalitetima pravnog i ekonomskog statusa. Kršćana je vjerojatno bilo oko 25 000, a muslimana nešto manje (njihov se broj između popisa vojske iz 1616. i 1643. g. udvostručio, vjerojatno u kontekstu pojave novih kapetanija)« (Moačanin 2003: 89).

Osmanlije u Lici, kao pograničnom i samim tim nesigurnom području, izloženom stalnim upadima, posebno uskoka, nisu podizali novih naselja. U skladu sa strateškim

²⁴»Otkup robova pretvoren je u poznatu privrednu granu Osmanskoga carstva, koja vojnim zapovjednicima različitog ranga donosi velike profite. Upravo zbog toga turski martolozi nikad ne prestaju s četovanjem i pustošenjem po zemljama prostranoga hrvatskog Kraljevstva. Oni haraju, pale, ubijaju i odvođe roblje u vrijeme rata kao i u vrijeme mira. (...) Ti su zarobljenici prodavani na posebnim trgovima, a cijena im je bila velika. Za momka ili djevojku dobivalo se obično 1 dukat, a jedan dukat bio je ekvivalent za cjelogodišnji porez jedne vlaške obitelji« (Valentić 1990: 46 –51).

²⁵ O tom je problemu raspravljao Hrvatski sabor 1533. g. tražeći od kralja zabranu odvođenja kmetova. (Valentić 1990)

²⁶ Šarić (2012) navodi da se prva, neuspješna, kolonizacija Vlaha u Liku dogodila 1528. g., i da su u tom procesu važnu ulogu imale njihove starješine. Zanimljiva je u Lici i pojava tzv. Istarskih Vlaha, povratničke vlaške skupine iz habsburškog dijela Istre (kojih je moglo biti oko 6000), a koji su u defteru iz 1528 – 1530. g. zabilježeni kao *nevjernici Istrije*.

potrebama obrane granica carstva, obnavljali su i dodatno utvrđivali zatečene utvrde²⁷, a nekima su promijenili imena prevodeći ih s hrvatskoga na turski²⁸. Sredinom 16. stoljeća osmanlijska povijesna vrela u Lici još uvijek bilježe staru ličku toponimiju²⁹, a u poreznim popisima 1604. g. pored nje bilježe se i nova imena³⁰ vezana uz novo stanovništvo naseljeno u razdoblju 1550. – 1570. g., a neka se više ne spominju³¹ (Šarić 2012). Dovedeno vlaško stočarsko, nomadsko stanovništvo koje je živjelo u pokretnim skupinama i nije podizalo stalnih naselja ostvarilo je dosta intenzivan utjecaj na ličku toponimiju nakon njezinog oslobođenja od osmanlijske vlasti.

2.3.3. Prilike nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti

Nakon oslobođenja Like i Krbave 1689. g. ponovno je to područje ostalo uglavnom pusto pa su ga vojno-krajiške vlasti planski kolonizirale s jasnom idejom stvaranja učinkovitog i jeftinog obrambenog graničnog sustava. »Na zanimljiv način naseljavao je Marko Mesić Liku i Krbavu. Bilo je to svojevrsno novačenje, iz svake obitelji po nekoliko žitelja, vjerojatno iz svake kućne zadruge po jedna uža obitelj. Tako su Otočani naselili Ribnik, Budak, Mušaluk, Katalić i Mutilić. Godine 1690. na isti način naseljena je i Krbava, poglavito Udbina i Podlapac (...)« (Pavličević 1997: 210). To je naseljavanje ponovno potpuno promijenilo demografsku sliku Like, a moguće ga je promatrati s tri aspekta:

1. Prema konfesijskim obilježjima novo se stanovništvo Like dijelilo na katoličko i pravoslavno. Među katoličko stanovništvo treba ubrojiti i pokrštene muslimane koji su ostali na tom području nakon oslobođenja.
2. Prema sociokulturnom naslijeđu riječ je o hrvatskom, starosjedilačkom, katoličkom, čakavskom na području Otočca i brinjskog kraja i doseljeničkom, štokavskom, konfesionalno katoličkom i pravoslavnom.

²⁷ U početnom su, za njih očito nesigurnom, razdoblju vlasti u Lici, oko 1550. g., Osmanlije obnovili i utvrdili samo Udbinu, Gračac i Novi, dok su ostali gradovi bili srušeni i zapušteni. Među njima se spominju Podlapac, Komić, Vranik, Lukavac i Kukljić, a Mazin (*mezra Nazin*), Lovinac (*mezra Lovina*) i Mogorić (*mezra Mgorova*) se spominju kao napuštena sela. (Šarić 2012)

²⁸ Ilustrativan je primjer srednjovjekovnog Tržića koji je očito i početkom 17. stoljeća, kad se nakon stabilizacije osmanlijske vlasti, razvija intenzivnija trgovina između tadanjih stanovnika Like i mletačkih podanika s kvarnerskih otoka preko luke u Karlobagu i njegovog zaleđa, ponovno stekao trgovačku važnost i bio preimenovan („turciziran“) u Pazarište.

²⁹ U popisu Kliškog sandžaka 1550. g. na širem području Novoga zapisani su sljedeći toponimi: Papračani, Zapotočani, Gaćepeći, Smilnica, Ljutožje, Podmiljača, Zabujani, Nadgorica, Trnova Mala, Duga Poljica, Podastrana, Psić, Lišnik, Projan, Mahavci, Bukovljani, Dugošani, Kukovac, Čelopek i Dubnić. (Šarić 2012)

³⁰ Gospić, Šibljan, Račić, Novosel, Rakovica, Brušan, Brusnica, Oštarije, Popovci, Glavica.

³¹ Gospojina Sela, Stapan, Mašan, Bilišani, Crljan, Vinari, Crić, Komarevo.

3. Prema tradicionalnoj podjeli predmodernih etnija u Lici to se stanovništvo dijelilo na Hrvate, Vlahe, Bunjevce, Kranjce³² i Turke. Ta se podjela temelji na kriterijima vjerske pripadnosti, jeziku, modelu obitelji, načinu života, gospodarskim aktivnostima i društvenom položaju.

Etnodiferencirajući čimbenici „peterostrukog naroda“ Like i Krbave					
Etnija	Hrvati	Bunjevci	Turci	Kranjci	Vlasi
Konfesija	rimokatolička	rimokatolička	rimokatolička	rimokatolička	srpskopравoslavna
idiom	srednjočakavski (ikavsko-ekavski)	novoštokavski (ikavski) zapadnohercegovački	novoštokavski ikavski zapadnobosanski	kajkavski goranski, kajkavskočakavski	novoštokavski (i)jekavski istočnohercegovački
model obitelji	inokosni	prošireni	pretežno inokosni	inokosni	prošireni
kulturni areal	pretežno dinarski i jadranski	dinarski	pretežno dinarski (s elementima Orijentalnog)	Istočnoalpski i panonski (subreali oko gornje Kupe)	dinarski
socioekonomski milje	agrarni	pastoralno-agrarni	agrarni	agrarni	pastoralno-agrarni
oblici samouprave	sučije	knežine	-	sučije	knežine

Tab. 1 Šarić (2009), analizirajući popis Like iz 1712. g. stanovništvo definira kao peterostruki narod³³ navodeći u priloženoj tablici uočene etničke različitosti.

³² Pitanjem etnonima Kranjac bavila se u svom radu J. Andrić 2002. Na temelju dostupnih povijesnih vrela o strukturi stanovništva koje je Liku naselilo nakon oslobođenja od Osmanlija, ali i suvremenih kazivanja autorica je zaključila da je podrijetlo toga etnika u Lici teško protumačivo, ali da se on uvijek odnosi isključivo na Hrvate, nekad samo one koji su se u Liku vratili nakon oslobođenja s „kranjskih područja“, nekad na određene skupine koje se po govoru i načinu odijevanja razlikuju od npr. Bunjevaca, a ponekad na sve ličke Hrvate kad o njima govore Vlasi/Srbi. I u razdoblju prije Domovinskog rata u gospićkim se prigradskim hrvatskim naseljima o ličkom pravoslavnom stanovništvu govorili kao o Vlasima, a o katoličkom kao Kranjcima, ponekad u pejorativnom smislu. Taj se etnonim odrazio i u ličkoj suvremenoj antroponimiji pa se bilježe prezimena tipa Kranjčević i nadimak Kranjac. Ličkim Kranjcima bavio se u svom radu *Kranjci u Lici* i F. Moaćanin (1986.) koji je na temelju isith povijesnih vrela zaključio da su Kranjci u Liku doselili devedesetih godina 17. st., da nisu bili vojnici već seljaci zemljoradnici, kajkavci koji su sebe nazivali Hrvatima. (Biskup Martin Brajković u svom pismu iz 1702. god. navodi da Kranjci sebe nazivaju Hrvatima – za razliku od svih drugih.) Moaćanin zaključuje da su lički Kranjci Hrvati povratnici iz »tadašnje pokrajine Kranjske. Pri tome nije bitno jesu li oni neposredno došli u Liku iz Kranjske ili su usput neko vrijeme prije doseljenja boravili i u Hrvatskoj« (Moaćanin 1986: 9). Struktura stanovništva koje je Liku naselilo nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti još uvijek nije dovoljno znanstveno istražena i opisana. U tom smislu tek predstoje interdisciplinarna istraživanja u koja se, uz povjesničare i kulturne antropologe, svakako moraju uključiti i jezikoslovci, poglavito dijalektolozi.

³³»Prema navodima senjskoga biskupa M. Brajkovića, početkom XVIII. st. u Lici i Krbavi živio je tzv. peterostruki narod: Hrvati (doseljenici iz Ogulina, Brinja, Otočca, Senja, Modruša i okolnih mjesta), »Kranjci« (pretežito Gorani), pravoslavni Vlasi (ili »Vlasi šizmatici«), Bunjevci (ili »katolički Vlasi«) i neokršćani (pokršćeni muslimani). Takve tradicijski prepoznatljive etnokonfesionalne strukture, katoličke i pravoslavne, preživjele su u Lici i Krbavi sve do XIX. st., kada postupno prerastaju u modernu hrvatsku, odnosno srpsku naciju« (HOE 6 Kn – Mak 2004:569).

S obzirom na to da razdoblje ranoga novog vijeka u hrvatskoj povijesti još uvijek nije dovoljno istraženo ni opisano, ovakvu podjelu etničke strukture ličkoga društva s početka 18. stoljeća treba svakako uzeti kao jednu od mogućih. Naime, riječ je o percepciji i interpretaciji etničnosti koja počiva na povijesnim vrelima s početka 18. stoljeća u kojima na razini onodobni autori (najčešće je riječ o carskim dužnosnicima, pripadnicima hrvatskih staleža ili crkvenih dostojanstvenika) različito doživljavaju prostor Like i njezino stanovništvo.

Liku i Krbavu koncem 17. st. naselile su tri bunjevačke migracijske struje:

- a) jablanačka (Bunjevci krajišnici iz Primorske kapetanije: Krmpote, Krivi Put, Sveti Juraj i Jablanac koji su, pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića, naselili Pazarište i Kosinj (taj je proces nadzirao vojnokrajiški kapetan Juraj Križanić).
- b) Karlobaška (Bunjevci iz grupacije knezova Jerka Rukavine i Dujma Kovačevića (riječ je o prebjezima iz „mletačkog“ Ražanca i Vinjerca koji su najprije naselili Karlobag, a kasnije Lički Novi).
- c) obrovačka struja koja je s mletačkog područja naselila lovinačko područje.

Pod „Turcima“ se podrazumijevalo muslimansko stanovništvo koje je se 1689. g. nije povuklo s osmanlijskim snagama u Bosnu nego je ostalo na svojim ognjištima i primilo kršćanstvo. Perušić je bio najznačajnije pokršteničko naselje u kojem je ostalo i pokrstito se i do četvrtine stanovnika o čemu svjedoči korpus perušićkih prezimena tipa Čulumović, Hećimović, Kasumović, Turić, Asančaić³⁴. »U turskom rasapu većina je muslimana napustila Perušić i otišla je na desnu stranu Une, u krupsko i cazinsko područje. Ostalo ih je 55 porodica koje su primile katoličku vjeru, te su održale svoje kuće i zemlje« (Pavičić 2010: 192).

„Kranjcima“ su se nazivali naseljenici koje je Dvorska komora počela naseljavati u Liku 1694. g. s granica Kranjske. Tu pripadaju naseljenici autohtonog kranjskog podrijetla, njemački Kranjci i potomci ranijih hrvatskih izbjeglica koji su pred Osmanlijama naseljavali posebno južni dio Kranjske (Bela Krajina i Kočevsko). Kranjski naseljenici donijeli su sa sobom i neke osobine kajkavskog narječja. Inače Kranjcima su nazivani i onodobni administratori u službi Habsburgovaca.

³⁴ Knezović (2003) donosi tekst dokumenta *Knjižica od Turak okršćenih u Liki lita 1689.*, sačuvanog kao kopija originala u Arhivu HAZU-a, a potječe iz ostavštine Ivana Kukuljevića Sakcinskog i prijepis je popisa kojega je prilikom pokrštavanja perušićkih muslimana napisao kanonik Ivan Ručić tijekom kolovoza i rujna 1689. Na tom su popisu zabilježena imena i prezimena pokrštenika te imena i prezimena kumova. »To ie kuch u sve 55, a muskih glav prez xenskoga spola 252 pokerschenikov u Perusichiu prez katolikov, kako se gori uzderxi, koim ie udigliena premilostivna patenta od cunfina gnihova« (Knezović 2003: 111).

„Vlasi³⁵“ su u Lici obično vezani uz srpsko pravoslavlje, novoštokavsku ijekavicu i pastoralno-patrijarhalnu kulturu dinarskog kruga u kojoj je zadružna obitelj predstavljala osnovnu društvenu zajednicu. Najznačajniju naseljeničku skupinu predstavljala je Vlaška povratnička populacija koja je od 1684. do 1689. g. izbjegla s okupiranog dijela Like u mletačku Dalmaciju (samo 1685. g. iselilo je u tom pravcu 1687 vlaških obitelji, a u Karlovački generalat 531 obitelj). Uz njih su u Liku doselili Vlasi Bjelajci (iz Zrmanje i Popine), Vlasi Usorci ili Vilićani i Starovlasi (iz naselja Stari Vlah u Srbiji).

U nastojanju da Liku i Krbavu administrativno uredi, Dvorska je komora ličko-krbavsko područje 1712³⁶ g. administrativno podijelila na 12 kapetanija i 4 prokulabije te tijekom jeseni iste godine izvršila popis obitelji, njihovih zemljišnih posjeda i broja raspoloživih vojno sposobnih muškaraca. Zapadna je Lika u to doba bila pretežno katolička s dvije veće pravoslavne enklave kod Perušića i Smiljana. Istočna i južna Lika bila je većinski pravoslavne, a najznačajnija katolička enklava bila je u Lovincu. Krbava je bila većinski pravoslavna, osim triju manjih enklava katolika na Udbini, Mutiliću i u Podlapcu.

³⁵ Valentić (1990) Vlahe definira kao poseban etnički element ističući da ih je moguće podijeliti na balkanske i hrvatske Vlahe. Balkanski su Vlasi rado upotrebljavali svoje ime Vlah ističući time svoj socijalni položaj slobodnog stočara i ratnika u Osmanlijskom carstvu. Od starosjedilačkih, hrvatskih Vlaha, razlikovali su se pripadnošću pravoslavnoj crkvi.

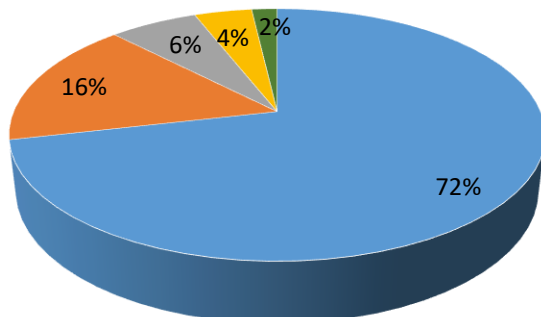
³⁶ Na tom je području u to doba postojalo 38 sela, a popis čuva detaljne podatke za njih 30 (Kaser 2003).

Sl. 1 Zemljovid administrativnog uređenja Like iz 1712. g., preuzet iz Kaser 2003: 15

"Etnička struktura" stanovništva u Like i Krbave 1712./14. g.

■ Vlasi ■ Bunjevci ■ Kranjci ■ Hrvati ■ Turci

Graf. 1

Stanovništvo prema konfesijskoj pripadnosti u kapetanijama Like i Krbave 1712. ³⁷				
kapetanija	(Srpsko)pravoslavni (Vlasi)		Rimokatolici	
Bilaj	453	70%	188	30%
Bunić	3749	99%	55	1%
Gračac	1894	96%	65	4%
Lovinac	1663	56%	1255	44%
Medak	741	100%	2	–
Novi	842	20%	3248	80%
Perušić	902	45%	1625	55%
Podlapac	1964	82%	414	18%
Ribnik	504	69%	205	31%
Udbina	3244	86%	524	14%
Vrebac	1466	100%	–	–
Zvonigrad	1620	100%	–	–
ukupno	19 042	71%	7611	29%

Tab. 2

Obitelji pokrštenih muslimana u Lici i Krbavi ³⁸			
naselje	1696.	1701.	1712.
Bilaj i Barlete	23	19	3
Budak i Mušaluk	28	37	5
Bunić	10	8	1
Novi	28	16	9
Perušić	55	70	40
Ribnik	5	7	2
Široka Kula	12	12	–
ukupno	161	169	60

Tab. 3

³⁷ Podatci preuzeti od Šarić 2009: 362

³⁸ Podatci preuzeti iz Šarić 2009: 352

Nakon dovršenog procesa naseljavanja i demografskog rasta koncem 17. i u 18. stoljeću u kojemu je Lika bilježila visoki prirodni priraštaj, uslijedila je stagnacija i depopulacija. Razlozi takvom stanju nalaze su u povijesno-gospodarskim prilikama koje proizlaze iz okolnosti kasnijeg uključanja ovih prostora u civilni život tadanje Hrvatske. Naime, Lika je u 18. i 19. stoljeću kao vojno-krajiška baza neplaćenog vojnog potencijala zaustavljena u društvenom i gospodarskom razvitku. Kad je koncem 19. stoljeća nestalo Vojne krajine nestale su i dotadanje društvene i gospodarske strukture, raspale su se kućne zadruge, a nije bio uvjeta za modernizacijske procese. Gospodarstvo utemeljeno na prirodnim potencijalima, orijentirano na poljodjelske kulture uzgoja krumpira, ječma i kupusa te stočarstvo s korištenjem šumskog fonda nije moglo osigurati gospodarsku sigurnost i demografsku stabilnost. U takvim okolnostima započela je snažna migracija, uglavnom ruralnog stanovništva u druge krajeve Hrvatske (najčešće u Slavoniju i sjevernu Hrvatsku) i u inozemstvo. Ti su se procesi nastavili sve do današnjih dana.

2.3.4. Demografske prilike u Lici i Krbavi u 19. i 20. stoljeću

Migracije stanovništva Like i Krbave tijekom 16., 17. i 18. stoljeća ostavile su, uz migracije uzrokovane ratnim okolnostima 1. svjetskog rata, 2. svjetskog rata i Domovinskog rata, migracije uzrokovane gospodarskim i političkim razlozima, trajne posljedice na demografsku sliku Like i nisu se odrazile samo kao posljedice već neposredno ili posredno i kao uzroci određenih povijesnih događaja na području Like i Krbave³⁹.

Analiza statističkih podataka popisa iz 1880. g. pokazuje intenzitet i smjer demografskih promjena u Lici i Krbavi obuhvaćajući konfesionalne, a onda i etničke osobitosti stanovnika te odnose prilika tijekom različitih stoljeća s obzirom na strukturu naseljenog stanovništva nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti. Zbog komparacije podataka primijenjen je kriterij statističke jedinice prema Popisu iz 1712. u kojem su popisne jedinice bile vojnokrajiške kapetanije.

³⁹ »U prvoj polovici 19. st. se žiteljstvo Like samo nazivalo svojim uobičajenim imenima. Bili su to Bunjevci i Bunjevke, Kranjci i Kranjice i Vlasi i Vlahinje, ali u drugoj polovici istog stoljeća, poglavito od povijesnog Hrvatskog sabora 1861. u Zagrebu na koje je Josip Rajačić, tada pravoslavni patrijarh sa sjedištem u Srijemskim Karlovcima, a rodom iz Lučana kraj Brinja, izjavio kako su Hrvata i Srbi dva posebna naroda koji imaju svoje jezike, povijest, kulturu. Otada Vlasi zahtijevaju srpsko ime, naziv jezika srpskim, ćirilicu i ravnopravnost s Hrvatima« (Pavličević 1997: 211).

Stanovništvo prema konfesijskoj pripadnosti u kapetanijama Like i Krbave 1880. ⁴⁰				
kapetanija	(Srpsko)pravoslavni (Vlasi)		Rimokatolici	
Bilaj	635	47%	711	53%
Bunić	5495	93%	396	7%
Gračac	1154	79%	298	21%
Lovinac	2235	70%	971	30%
Medak	1194	98%	21	2%
Novi	1651	27%	4392	73%
Perušić	1937	37%	3229	63%
Podlapac	3445	68%	1629	32%
Ribnik	1479	68%	683	32%
Udbina	6446	80%	1656	20%
Vrebac	2490	99%	6	1%
Zvonigrad	1312	96%	53	4%
ukupno	29 473	68%	14 045	32%

Tab. 4

Usporedba popisnih podataka iz 1712./14. i 1880. godine ukazuju na trend povećanja stanovništva na popisnom području za 10 000 novih stanovnika. Konfesionalna se struktura promijenila u korist rimokatolika koji se 1880. izjašnjavaju kao Hrvati i postotno predstavljaju 1880. g. 32%, dok su 1712. g. činili 29% stanovništva. No, u načelu je očita tendencija prostorne stabilnosti distribucije konfesionalne pa onda i etničke ili nacionalne zastupljenosti koja se uglavnom zadržala do suvremenog doba.

Usporedba broja zaposlenih u Lici s brojem zaposlenih u inozemstvu 1970. – 1971.		
Općina	Ukupan broj zaposlenih 31. 12. 1970 (zaokružene vrijednosti)	Broj osoba na privremenom radu u inozemstvu 31.12. 1971. (popis stanovništva)
Donji Lapac	1 800	254
Gospić	5 600	2 965
Gračac	1 500	822
Otočac	3 200	2 391
T. Korenica	2 300	743
Lika	14 400	7 175

Tab. 5

Prema popisima stanovništva u razdoblju od 1880. do 2011. godine Lika je izgubila 111 279 stanovnika.

⁴⁰ Podatci prema: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880. – 1991. Po naseljima.

Broj stanovnika Like od 1880. do 2011. godine ⁴¹						
godina	Gospić	Otočac	Donji Lapac	Korenica	Gračac	Lika
1880.	44 780	43 007	15 040	30 141	22 193	155 161
1890.	50 307	46 130	16 984	34 060	25 135	172 616
1900.	55 415	51 540	18 747	37 012	27 460	190 174
1910.	52 659	51 595	19 635	34 059	26 587	184 535
1948.	39 893	40 906	11 751	18 139	18 857	129 536
1953.	38 478	37 889	11 573	18 044	18 614	124 598
1961.	38 426	33 479	10 727	17 266	17 586	117 484
1971.	35 964	30 579	9 609	14 637	14 819	105 608
1981.	30 147	26 502	8 447	12 261	11 863	89 220
1991.	28 058	24 992	8 054	11 393	10 434	82 931
2001.	16 504	15 424	2 197	6 317	4 060	44 502
2011.	15 410	14 415	3 098	6 247	4 712	43 882

Tab. 6

Podatci doneseni u tablici prikazuju naseljenost administrativnog područja Gospića, Otočca, Donjeg Lapca, Korenice i Gračaca⁴² prema teritorijalnom i statističkom ustroju iz popisa stanovništva 31. ožujka 1991. Iz prikaza podataka izostavljen je Karlobag koji pripada primorju ili podgorju, a koji u okviru Ličko-senjske županije dobro ilustrira depopulacijske procese u posljednjih stotinjak godina (1910. g. na karlobaškom je području živjelo 4484 stanovnika, a prema popisu iz 2011. g. na istom je području zabilježeno 917 stanovnika). Na karlobaškom području velebitska naselja Ravni Dabar, Došen Dabar i Crni Dabar prema popisu stanovnika iz 1981. i 1991. g. nisu imali ni jednog žitelja. U Ravnom Dabru je 1910. g. živjelo 137, a 1890. g. u Crnom Dabru živjelo je 166 stanovnika. Riječ je o područjima naseljenima isključivo hrvatskim stanovništvom. Svoje je stanovništvo prema popisu iz 2001. g. sasvim izgubilo 8 ličkih naselja, a u 23 naselja živjelo je 5 ili manje stanovnika.⁴³

⁴¹ Korišteni podatci Državnog zavoda za statistiku prema rezultatima analiziranih popisnih godina.

⁴² Podatci o broju stanovnika Gospića uključuju stanovništvo današnjeg Grada Gospića i Općine Perušić, a podacima za područje Otočca su stanovnici današnjeg Grada Otočca, Općine Brinje i Vrhovine, Donji Lapac uključuje današnju Općinu Donji Lapac i naselje Srb, Korenica podatke o broju stanovnika današnje Općine Plitvička Jezera i Udbina, a u podacima Gračaca uz današnju Općinu Gračac, nalaze se i popisi stanovnika današnje općine Lovinac

⁴³ Lička naselja bez stanovnika 2001. bila su: Kruščica, Ornice, Končarev Kraj, Ponor Korenički, Dabašnica, Duboki Dol i Vučipolje. Naselja s 5 ili manje stanovnika bila su: Debelo Brdo II, Drenovac Radučki, Kukljić, Lički Čitluk, Velike Brisnice, Brezovac Dobroselski, Bušević, Gornji Štrbci, Melinovac, Mišljenovac, Kik, Čuića Krčevina, Kapela Korenička, Kozjan, Prijeboj, Trnavac, Klašnjica, Poljice, Vedašić, Nadvrela, Pribudić, Prljevo i Rasićevo.

Zbog ilustracije navedenih demografskih osobitosti, na razini opisa pojedinih naselja u potpoglavlju Suvremena lička ojkonomimija, samo iznimno donose se i statistički podatci o vjerskoj strukturi stanovništva koja je u Lici u pravilu, osim u zadnjim desetljećima socijalističkog razdoblja kad je broj Jugoslavena u ukupnom broju stanovnika dosegno gotovo 15 %, odraz i nacionalne strukture.

2.3.5. Odras demografskih promjena na povijesnu i suvremenu ličku toponimiju

Doseljnjem Hrvata na ličko područje i oblikovanjem njihove naseobinske strukture i toponimije, zatečena antička toponimija nije sačuvana, »osim *Baga* (: *Vigi* < *Bъgъ*) te hidronima *Lika* toponima *Skadar* (*Skъdъръ*, 1368. g. na Krbavi). Predrimski leksički ostatak nalazimo u ličkom imenu *Ripač*. (...) U predromanske toponime spomenimo još i *Mrsinj* (...)« (Šimunović 2003: 72). Među sačuvane romanske prežitke Šimunović (2003) u ličkoj toponimiji ubraja primjere tipa: Turjanski i Počitelj, a među primjere romansko-hrvatske jezične simbioze Kosinj i Supetar.

Osmanlijska je vlast u manjoj mjeri mijenjala i prilagođavala vlastitom kulturnom i jezičnom naslijeđu imena naselja, rijeka⁴⁴ i planinskih prijevoja, a posljedice su očite i na antroponimnoj slici Like kao i u brojnim posuđenicama koje su i danas u uporabi, poglavito u ruralnim sredinama. »S Turcima prodire i turska toponimija. Staro trgovište *Tržić* pod *Turnjem* postaje *Pazarište*, *Široki Toranj* – *Široka Kula*, stari *Supetar* – *Mušaluk* (...) *Čitluk* „plemenščina“, *Kaldrma* „kameni put“, *Palanka* „turanj“, *Begluci* „begove zemlje“, *Čanak* „vagan, drvena zdjela“ (...)« (Šimunović 2003: 84). Pod osmanlijskim su utjecajem ili na tragu jezičnog nadslojavanja imenovana i brojna planinska vrela i gorski prijevoji (Smiljanića bunar, Ramino korito, Muhamedovac...)

S orijentalizmima, na ličko je toponimsko područje s osmanlijskom vlašću i naseljenim Vlasima stiglo i njihovo jezično, kulturno i toponimsko naslijeđe koje se ogleda u postupnom (i)jekaviziranju starih ličkih toponimskih likova tipa *Bilopolje* > *Bjelopolje*, *Priboj* > *Prijeboj*, *Pleševica* > *Plješivica*). Novo stanovništvo nije znalo značenje pojedinih apelativnih sastavnica toponima pa ih je mijenjalo npr. *Crna Vas* > *Crna Vlast*. Mnoga su stara naselja nestala, posebno ona patronimskog tipa, a ona važnija poprimila su singularni lik tipa *Gospići* > *Gospić*, *Perušići* > *Perušić*, *Smiljane* > *Smiljan*. Osnovana su nova mala, raštrkana, stočarska naselja s množinskim likovima na *-ići* (*-ovići*, *-evići*) tipa *Mrkići*, *Dojkići*,

⁴⁴ Popis Like i Krbave iz 1696. g. na području Ličkoga Novog spominje rijeke: *Lika flumen*, *Novaticza*, *Pochitelicza*, *Ostervicza*, *Hotessicza*, *Sebinacz*, *Parfarischicza*, *Bosinovaccz* i *Bukovicza*, za koje se navodi da obiluju različitim vrstama riba i rakova i da se na njima mogu postaviti mlinovi. (Šarić 2012)

Jokići koji odražavaju drukčije socijalnokulturno naslijeđe i model života. Nestalo je desetak naselja s apelativnom sastavnicom *vas*, rječju koju pravoslavno stanovništvo Like ne poznaje.

2.4. Jezična slika Like

Suvremena jezična slika Like posljedica je demografskih promjena poglavito u vrijeme i nakon osmanlijskih najezda i vlasti u Lici. U srednjem se vijeku u Lici govorilo čakavsko narječje ekavsko-ikavskoga tipa, koje se pred osmanlijskim najezdama povlačilo sa svojim govornicima u zapadnu Ugarsku, Austriju, u Kranjsku i Štajersku i u Pokuplje. Ognjišta i jezični prostor domicilnih Hrvata zauzeli su novi doseljenici s različitim kulturnim, sociološkim i jezičnim osobitostima. Hrvati i muslimani s istočne Une i Dinare, Posanja i Grahova donijeli su ikavski šćakavski i ikavski štakavski, bunjevački govor, a pravoslavni su Vlasi donijeli štokavski jekavski govor s područja Pive, gornje Neretve i Podrinja. Čakavski se govor do danas sačuvao u Gackoj i brinjskom kraju pa se može utvrditi da je srednjovjekovna čakavska Lika danas većinski štokavska. Međutim, štokavsko narječje u Lici i njegova distribucija vezani su uz nacionalnu strukturu stanovništva pa »današnje stanovništvo pripada uglavnom trima tradicionalnim dijalektima: zapadnom, istočno-hercegovačkom-krajiškom i srednjem čakavskom, s time da su novi i još neistraženi element doseljenici iz Bosne, koji bi u znatnom broju mogli pripadati štokavskom istočnobosanskom dijalektu« (Bežen. 2009: 88). Danas su u Lici štokavci ikavci Hrvati, a štokavci (i)jekavci Srbi.

Zapadni – novoštokavski ikavski dijalekt govori se u Lici uglavnom na području Gospića (Perušić, Brušane, Bilaj, Trnovac, Smiljan, Ribnik, Pazarište, Klanac, Lički Novi), Lovincu (Sveti Rok i Ričice) i u sjevernoj Lici na području Plitvičkih jezera (Poljanak, Smoljanac). Osnovno je obilježje tog dijalekta ikavski refleks jata koji je često nedosljedan pa se uz njega, kao posljedica kontakta s čakavskim ličkim govorima, javlja i ekavski (belo/mliko) po čemu je ličko područje prilično prepoznatljivo. Promjena *ra* u *re* u Lici je prepoznatljiva samo u primjeru *vrabac/vrebac*. U podjeli novoštokavskog ikavskog dijalekta na šćakavski i štakavski lički ikavci pripadaju štakavcima, a u fonologiji ličkog ikavskog govora čest je primjer gdje dobro očuvano *dž* prelazi u *ž* (*džep/žep*) ili *ž* u *r* (*može/more*), dočeto *l* u participima dalo je *a* (*čúvā, vidija*), fonem *f* je rijedak, a protetsko *j* se javlja u primjerima tipa *jope(t)*. U morfološkom smislu sačuvani su ponegdje u deklinaciji imenica u dativu, lokativu i instrumentalu arhaični oblici s izjednačenim nastavcima tipa *ovcam, zmijam, radnicim*, infinitivi su krnji (*orat, kopat*). »U glagolima tzv. II. vrste obično je *-ni*, a

ne *-nu-*: *kleknit, metnit* itd.« (Lisac 2003: 57). U leksiku novoštokavskih ikavaca u Lici mnogo je turcizama, germanizama, ali i romanizama (*merak, šufln, kantriga*). »Ikavski novoštokavski govori u Lici prilično su neujednačeni, pa je jat nedosljedno ikavski, a uz tip *iša, reka* dolazi i *išo, reko*. Najdosljednija je ikavica na području Lovinca, Perušića, Pazarišta, Smiljana, Bilaja i Čanka. U načelu je dosljedan štakavizam, čuvaju se afrikati, a dočeto *m* u nastavcima i u nepromjenjivim riječima uglavnom ne prelazi u *n*« (Lisac 2003: 64).

Istočnohercegovačkim-krajiškim (novoštokavski (i)jekavski) dijalektom u Lici izvorno govore Srbi u istočnoj, južnoj, središnjoj i sjevernoj Lici (Donji Lapac, Srb, Udbina, Korenica, Gračac, Medak, Raduč, Bunić, Visuć, Vrhovine, Vodoteč, Prokike i dr.). Govornici ovog dijalekta koriste zamjeničke riječi *što* i *šta*, iako oblik *što* koriste u rijetkim primjerima. U fonološkom smislu govornike ovog dijalekta u Lici obilježuje pitanje refleksa jata koji nije uvijek postojan, česti su primjeri *dete/djeteta, dijete/diteta*. U zamjenično pridjevskoj deklinaciji česti su primjeri (*tvojjeh, vrućijem*) pri čemu je refleks jata dvosložan. »I(j)ekavska je zamjena jata i u odričnom prezentu *nijésam*, a u primjerima tipa *kòmpijer, pàstijēr, novijem* (sa sekundarnim jatom, tj. s prijelazom *ir* u *ijer*) te u imenici *kòrijen*. Vrlo je čest ekavizam *télo*. Kratki jat daje *je* (*vjètar, nèvjesta*), pri čemu često dolazi do najnovije jotacije, osobito u primjerima iza *l* i *n* (*žèležnica, Nèmačkā*) pa i iza *t* i *d* (*dòcerat*)...« (Lisac 2003: 99). Glas *j* izgovara se iza *r* (srjećom, rjepa). »Jedna od najvažnijih osobina jest i šćakavizam: *kliješća, godišće, gušćer, dvorišće*« (Bežen 2009: 102). U leksiku ovog dijalekta također su zamjetni utjecaji orijenatalizama, germanizama i romanizama, a u govoru je uočljivo često korištenje augmentativa pri imenovanju, poglavito kod antroponima (*Janko > Jankina, Stevo > Stevina, Nikola > Nikoletina*). Kod imenovanja zemljopisnih referenata, poglavito u ojkonomiji, dominiraju patronimička imena s nastavcima *-ići* (*-ovići, -evići*) u množinskim oblicima (*Jovetići, Dojkići, Mrkići*).

Lička čakavština pripada tzv. srednjočakavskom dijalektu, ikavskog i ekavskog izgovora tipa *dite/delo, belo/mliko*. Govori se u Gackoj i brinjskom kraju. Iako je za čakavske dijalekte karakteristična upitna zamjenica *ča* danas se i u čakavskim govorima najčešće upotrebljava *što*. Čakavski govor u Brinju i okolici istraživali su Božidar Finka i Slavko Pavešić⁴⁵ uočivši na razini fonologije da se kratki vokali izgovaraju približno isto kao u književnom jeziku, refleks jata je dvojak *i/e* s tim da *i* može biti dugo i kratko, a *e* se u dugim slogovima diftongira u *ie*, glas *a* se razvio iz poluglasa u riječima *màlin, malinčić, s mǎnom*. Slogotvorno *r* može biti dugo i kratko, naglašeno i nenaglašen, suglasnik *h* se ne izgovara ili

⁴⁵Osobine čakavskog govora i primjeri opisani su prema članku Božidara Finke i Slavka Pavešića, Rad na proučavanju čakavskog govora u Brinju i okolici, objavljenog 1968. u Raspravama.

se zamjenjuje sa *v* ili *j*, u nekim primjerima *h* dolazi umjesto *f* tipa *nàhta*. Glas *f* se redovno izgovara, a dobro se čuva izgovor glasa *j* na mjestu praslavenskoga *dj* tipa *prediémo preju*. U ličkoj se čakavštini u pravilu susreću primjeri *mlaji*, *rajati*, česta je glasovna skupina *čr* tipa *črip*, *čripnja*, skup *jd* tipa *najde*. Za čakavce u Lici, u odnosu na ostale, značajna je osobina dvoglasni *ie* i *uo* u primjerima kao *piet*, *gluava*. Glas *l* se bez izuzetka čuva nakraju sloga i u primjerima glagolskog pridjeva radnog, *rekal*, *išal*..., umjesto palataliziranih skupova *st*, *sk* redovito se javlja skup *šč*, *gušcer*, *godišće*, ali i u primjerima tipa *ščap* i *ščucat*, skup *mnj* često prelazi u *mlj* kao u primjerima *sumlja*, *dimljak*. U primjerima tipa *sekrva*, *četrtak*, *četrti*, glas *v* ispada iz suglasničkog skupa, a riječima koje obično počinju s vokalima dodaje se glas *j* ili *v* kao u primjerima tipa *jilovača*, *jopet*, *vučit*. Na početku riječi često se gubi glas *p* kao u riječima *čela*, *šenica*, *tica*. Stari skup *čr* autori su zabilježili u rijetkim primjerima tipa *čerišna*, *črva*, a, radi disimilacije *r* je zamijenjeno s *l* u riječima *lumer* i *lebro*.

Zabilježen je troakcenatski sustav: kratkosilazni, dugosilazni i dugouzlazni, a kratkouzlazni se javljao tek sporadično.

Za ovaj su rad značajne i osobine tvorbe riječi npr. kod etnika muškog roda najčešći su tvorbeni sufiksi *-(j)ak Briñāk*, *-(jar) Stājničar*, *-(a)c Jezerānác*, ženskih etnika *-ka Briñka*, *-kina Briñakiña*, *-(j)arka Stājničarka*, *-(j)akovica Glibodoščākòvica*. Za tvorbu zbirnih imenica dosta je plodan sufiks *-ad*, kao u primjerima *živad*, *unüčad*. (Finka Pavešić 1968)

2.4.1. Jezična nadslojavanja

Tragovi povijesnih mijena na ličkom području, spomenici opstojnosti pojedinih naroda, njihovih kultura i jezika sačuvani su često jedino u toponimskim likovima koji nose odraze jezičnih i kulturnih prožimanja i nadslojavanja. »Imena kao „okamenjeni“ apelativi na leksičkoj razini odražavaju onaj jezični sloj u kojem su još funkcionirala kao imenice. Najstariji toponomastički leksemi pripadaju antičkomu supstratu, u najširem smislu te riječi, a njime su obuhvaćeni leksemi ilirskoga (u najširem značenju toga pojma), grčkog, latinskog i eventualno keltskoga podrijetla« (Brozović Rončević 2002: 5). Adstratni sloj u ličkoj toponimiji svjedoči o jezičnom nadslojavanju u razdoblju kad je na već oblikovani hrvatski toponimski sustav izvršen, u širem smislu, orijentalni utjecaj, kasnije u neznatnoj mjeri utjecaj njemačkog i mađarskog te intenzivnog slavenskog različite kulturne, dijalektalne toponomastičke provenijencije. Analizirani primjeri svjedoče o sačuvanosti i funkcionalnosti pojedinih jezičnih slojeva na razini povijesne, najčešće toponimije bez kontinuiteta, i suvremene ličke toponimije.

2.4.1.1. Predrimski supstrat

Prvi poznati stanovnici Like, Japodi, bili su bespismen narod, a o njihovoj toponimiji saznajemo iz povijesnih antičkih grčkih i rimskih vrela. Ti su toponimi zabilježeni u latiniziranom ili greciziranom obliku⁴⁶. O tragovima Japoda na ličkom području svjedoče arheološka nalazišta i povijesna i arheološka literatura, a o jeziku lingvističke studije i radovi koji ističu da je taj sloj najteže definirati. »Nije pronađen ni jedan natpis ili tekst pisan jezikom autohtonog stanovništva rimske provincije Ilirik, jedini su ostatci jezika (ili jezika) kojim su govorili stanovnici predrimskoga Ilirika toponimi i antroponimi iz toga područja.« (Ivšić 2013: 46 – 47) Japodskim (ilirskim) se toponimima obično smatraju oni koji imaju sufikse *-ōna/ōn*, *-este/esta*, *-unt/-ent-*, *-ua*, *-ico/-ica* i osnovu *bist-*, *sard-*, *skard-*, *beg-/veg-*, *jad-*, *sap-*, *sarn-*, *leus-*, *bal-*, *ard-* *nar-* (Ivšić 2013).

Za razliku od ostataka liburnskih ojkona na primorskom dijelu Like, japodski toponimski likovi nisu preneseni u hrvatski toponimski korpus, a »etimološka tumačenja tih davnih toponima nisu sasvim pouzdana zbog nedovoljno potvrda, usporednih obličnih i stvarnih veza (vrijeme, položaj, oblik objekta ne koje se dotično ime odnosi), pa su moguće samo pretpostavke s obzirom na segmentne odsječke u imenskim oblicima, te su etimologije tih imena više slatnije dotičnih jezičnih pripadnosti i etioloških zaključaka« (Šimunović 2010: 226).

Etimologijom tih imena bavio se A. Mayer (1957) pa bi prema njegovom tumačenju ojkonom *Ancus* bio izveden od ie. korijena **-anc-* (**-ang-*) sa značenjem 'zavojit' i upućivalo bi na njegov položaj određen zavojitim putom. S istim korijenom Mayer povezuje i toponim *Ausancalij*⁴⁷. Toponime *Ardōtium*⁴⁸ i *Epidotium*, koji se odnose na dvije nasuprotne utvrde Mayer tumači na razini prefiksa **ar-* koji bi značio 'niži' i **epi-* sa značenjem 'blizak, iza'. *Avendo/Avendona* »(ie. **uen-dh-*) (...) dovode u vezu s albanskim *vënt*, *-ndi* 'naselje, obitavalište', a početni segment imena *a-/an-* znači 'blizu, pokraj'« (Šimunović 2010: 226)

⁴⁶ Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji na filološkoj, toponomastičkoj, zemljopisnoj, povijesnoj i arheološkoj razini s analizom dotadanih relevantnih znanstvenih spoznaja i dostupnih vrela istražila je Dubravka Ivšić 2013. g. u doktorskoj disertaciji „Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Dunje Brozović Rončević. Toponomastičkom obradom izrađen je rječnik predslavenskih toponima među kojima su i oni s ličkoga područja. Za svaki se obrađeni toponim donose antičke potvrde imena, zemljopisni podatci, povijesni i arheološki podatci, etimologija i ostali dostupni podatci.

⁴⁷ Ivšić (2013) smatra da toponim možda pripada „ilirskom“ sloju, a Epidotium „ilirskom“ ili grčkom sloju. Za *A(u)rupim* pretpostavlja da možda pripada "ilirskom" sloju s tim da je strukturalno možda rimski, etnonimskog postanja.

⁴⁸ Ivšić (2013) ime bilježi u obliku *Ardōtion*, a antičku potvrdu Ἀρδόντιον.

A(u)rupium bi, prema ie. **rup* 'litica' i dočetu *an* > *a-* značio 'utvrda na hridi'. *Monetion* bi prema ie. korijenu **men-t-/man-* značilo 'ustrmljen'.

Šimunović među supstrate toponime koji su romanskim posredovanjem sačuvani u ličkoj toponimiji svrstava hidronim *Lika* koji se kasnije transnominizacijom proširio na razinu horonima i etnika, a brojne i različite etimološke raščlambe još uvijek nisu omogućile pouzdan zaključak. Toj je skupini pridružio i toponim *Skadar, Mrsinj* (prema ie. **mars, -on*> 'močvarište') te potencijalno toponim *Krbava* s različitim etimološkim raščlambama.

»Predrimski leksički ostatak nalazimo u ličkom imenu *Ripač*. Etimološki je povezano to ime s albanskim apelativom *ripë* 'provalija' i istarskoćićarijskim *ārpā* 'kamena provalija« (Šimunović 2003: 72).

2.4.1.2. Romanizmi

Tragovi romanskih jezičnih ostataka još uvijek postoje u suvremenoj ličkoj toponimiji. Očito su Hrvati naselivši Liku u njoj zatekli romanska imena, »usvojili romanske imenice kojima su neka od imena bila motivirana i ta imena prilagodili svojem jezičnom sustavu. Njihov etimološki i etiološki sadržaj sačuvan je u toponomastičkim osnovama, a imenski segmenti u strukturama tih imena« (Šimunović 2010: 234). Tragovi toga nadslojavanja⁴⁹ vidljivi su u sljedećim toponimima: Počitelj, od starijeg imena *civitella*, kao deminutiva od *civita*, »koji aludira na prisutnost antičkih ruševina (...) haplogijom središnjeg predakcenatskog sloga (kao talijansko *città*) nastaje oblik *ci(vi)tella*, a greminata *-ll-* reflektira se kao *lj* (...)« (Šimunović 2010: 232). Kosinj (Gornji i Donji) s romanskim apelativom *sassinia/cascina* koji je označavao 'seoce, zaselak'. Kvarter, trgovačko i prometno podgrađe napuštenog Epidocija. Etimološki vezano za romanski *quartus* > 'kvadrat', sugerirajući izgled naselja ili »(ad) *quartum (lapidem)* 'lokalitet kod mljokaza« (Šimunović 2010: 233) Kaniža prema romanskom apelativu *canna* 'trstika' i deminutivnog sufiksa *-icella* > mlet. *-essella*⁵⁰ i Turan/Turjanski, prema romanskom *turris* 'utvrda'. Među toponimima bez kontinuiteta romanski se tragovi iščitavaju u leksičkim osnovama u primjerima tipa *Borak, Brgud, Podborak, Rmanj* i *Supetar*.

⁴⁹ Ivšić (2013) navodi da »romanski toponimi u pravilu nisu zabilježeni u antičkim vrelima, nego se njihov stariji lik (zapravo latinski etimon) rekonstruira iz suvremenih hrvatskih toponima« (Ivšić 2013: 58).

⁵⁰ Etiologija imena obrađena je u poglavlju suvremene ličke ojkonomije i očito je da ojkonom pripada drugom sloju.

2.4.1.3. Orientalizmi

Pod orientalizmima u ovome radu podrazumijevamo u prvome redu turcizme, posuđenice iz osmanskoga turskoga, arapskoga i perzijskoga jezika prihvaćene u hrvatski turskim posredništvom koje su se tijekom osmanlijskih najezda i vlasti u Lici, i nakon nje⁵¹, inkorporirale u hrvatski jezik i u procesu onimizacije odrazile na ličku toponimiju. U tom je smislu važno uočiti distinkciju između dijakronijske i sinkronijske raščlambe ličke toponimije. Naime, u sinkronijskom je smislu lička toponimija dominantno slavenska (hrvatska) s tim da u njoj postoje tragovi jezičnih nadslojavanja koji na etimološkoj razini upućuju na inojezične leksičke elemente u hrvatskom jeziku, u ovom slučaju orijentalne oblike, koji su se vremenom integrirali u hrvatski jezični sustav i kao njegov sastavni dio sudjelovali u procesu toponimizacije. U dijakronijskom je smislu moguće govoriti o „orijentalnim toponimima“, ukoliko govorimo samo o razini postanja/etimologije. S obzirom na osobitosti osmanlijske vlasti u Lici vjerojatno se je proces imenovanja zemljopisnih objekata s orijentalnim elementima odvijao na dvije razine:

- Prevođenjem zatečenih toponimskih likova i njihovom prilagodbom orijentalnom jezičnom i toponimskom izrazu (*Tržić pod Turnjem* > Pazarište (Gornje i Donje), *Široki Toranj/Turanj* > *Yakali* > Široka Kula, *Supetar* > Mušaluk) koje se, u ograničenom opsegu, odvijalo u vrijeme i pod okriljem osmanlijske vlasti.
- Imenovanjem i preimenovanjem zemljopisnih objekata koje se događalo nakon oslobođenja kad je već proces posuđivanja iz jezika davatelja u jezik primatelja bio dovršen i lička zemljopisna nomenklatura „proširena“ brojnim orijentalizmima. Najčešće je riječ o leksemima koji su se topnimizirali i u ličkim govorima sačuvali svoju apelativnu vrijednost (*jarak, kaldrma, bunar, urija*). U tu bi se razinu mogli uključiti i toponimi, jednočlani i višečlani, koji su izvedeni od orijentalnih osobnih imena, naslova vojnih zapovjednika ili staleških titula (Muhamedovac, Alaginac, Ramino korito, Rizvanuša) koji su prilagođeni strukturnim i tvorbenim načelima hrvatske toponimije.

Očito su 160 godina duga osmanlijska vlast u Lici i višestoljetni neposredni dodiri na granici za posljedicu imali dosta intenzivno jezično i socijalno nadslojavanje te etnojezično prožimanje u kojemu su u hrvatski jezik ušle brojne posuđenice iz kasno srednjovjekovnih

⁵¹ Škaljić (1985), pozivajući se na Vasu Pelagića (1880), drži da »se naš jezik pod turskom upravom razvijao slobodno, okupator je bio indiferentan kako prema običajima Slovena na Balkanu, tako i prema njihovom jeziku. Turcizmi nisu silom niti nekim planskim sistemom nametnuti, i njihovo prisustvo u našem jeziku nije vrijedalo jezične običaje našeg naroda« (Škaljić 1985: 14). On drži su na širenje turcizama u slavenskim jezicima, više od osmanlijske vojne i činovničke strukture, utjecali muslimani srpskog i hrvatskog jezičnog okruženja koji su se školovali u Carigradu i usmena narodna književnost protkana mnoštvom orijentalizama.

turskih dijalekata i kao apelativi sudjelovale u naknadnoj onimizaciji. Mnoga od tih imena tvorena »su od apelativa koji se kod određenog sloja pučanstva na područjima pod turskom upravom nisu više često ni doživljavali kao tuđice« (Brozović Rončević 2003 :75). Vrlo frekventan apelativ koji je preko “turskoga“ iz mađarskog ušao u ličku toponimiju je *varoš* kojim su osmanlije prvotno imenovale veće naseljeno mjesto izvan gradskih zidina; predgrađe ili trgovište, a u Lici je postalo »sinonim za manje selo, odnosno za gušće naseljeni zaselak, obično s patronimičkim predznakom« (Šarić 2012: 238). O apelativu *varoš* pisala je u radu *O jednom „iranizmu“ hrvatskom* D. B. Rončević⁵² koja navodi da je *varoš* iranizam koji je u hrvatske dijalekte pa i u književni jezik stigao mađarskim posredstvom. Među ličkim ojkonomima bilježimo brojne primjere *varoši*: Obradovića *Varoš*, Mudrovčića *Varoš*, Kneževića *Varoš*, *Varoš* u Kaniži, u Lovincu i drugdje.

⁵² U mnogim naseljima i izvan prostora Like *varoš* je i danas produktivan naziv za dijelove naselja tj. raštrkane zaselke. O tomu svjedoče terenske bilješke Dunje Brozović Rončević na primjeru Pridrage kod zadarskoga Novigrada.

3. LIČKA POVIJESNA TOPONIMIJA

3.1. Lika na povijesnim zemljovidima

3.1.1. Prvi kartografski zapisi ličkih toponima

Prvi kartografski prikaz Hrvatske, na kojem se vide i toponimi s područja Like, potječu iz staroga vijeka. U 2. stoljeću Klaudije Ptolomej izradio je kartu Europe gdje se među toponimskim likovima nalaze tek tri romanska i romanizirana toponima s područja današnje Like. Riječ je o naselju *Aufancalū*, planini *Albanus mons* i rijeci *Tedanius*.

Sl. 2 Klaudije Ptolomej; DESCRIPTIO QVINTAE TABVLAE EVROPAE, 2. stoljeće, Digitalna zbirka Fikreta Midžića, Bihać

Na ranim srednjovjekovnim kartama hrvatsko područje nije detaljnije prikazivano pa je informaciju o ličkoj toponimiji toga razdoblja moguće doznati jedino iz povijesne literature i izvora. Srednjovjekovna se kartografija oslanjala na antičke izvore pa je zadržala antičke, pretežito romanske, toponimske likove.⁵³

⁵³ Ime Hrvatske prvi je put zabilježeno na karti Sredozemlja arapskog geografa i kartografa Muhameda Al Idrizija 1154. g. kao *bilad garuasia*, što znači zemlja Hrvatska. (Faričić 2007)

3.1.2. Povijesna kartografija do 16. stoljeća

Portulanske karte koje su izrađivane od 13. do 16. stoljeća kartografski su bolje prikazivale hrvatsko područje, poglavito jadransku obalu, dok je unutrašnjost kopna izrađivačima i korisnicima portulanskih karata bila manje zanimljiva. Te su karte izrađivali uglavnom talijanski kartografi koji su se susreli s problemom pisanja glasova za koje nisu imali vlastitih grafijskih rješenja i nerazumijevanja jezika kojim je izvršeno imenovanje⁵⁴. Na taj su se način onda, posebno za primorski dio Hrvatske, na kartografskim prikazima uobičajili talijanski i talijanizirani toponimski likovi. U kontinentalnom dijelu Hrvatske, dakle i u Lici, u kartografiji se ustalilo, posebno za važnije zemljopisne objekte, pisanje toponima njemačkim grafijskim sustavom. No, taj je utjecaj slabiji od talijanskog jer se kartografski interes za Liku javio kasnije pa do renesanse i nije bilo detaljnijih prikaza ličkoga područja. Tek su renesansni kartografi, izrađujući pregledne karte u sitnom mjerilu, dali značajniju toponimsku građu na kartama, a njihov se interes za ličko područje poklopio s razvojem kartografije i povijesnim okolnostima (vojno-strateški interesi Austrije, Venecije i Osmanskog carstva), no, bili su suočeni s problemom nepoznavanja terena, nedostatka pisanih geografskih radova i osmanlijskim najezdama koje su onemogućavale bilo kakav kartografski rad na terenu.

3.1.3. Lika na povijesnim zemljovidima u 16. stoljeću

Ličko je područje od 1527. gotovo u cijelosti, osim Otočca i brinjskog kraja, bilo pod osmanlijskom vlašću. U tom su se razdoblju dogodile značajne demografske promjene, uslijedile migracije stanovnika s posljedicama koje se osjećaju i danas. U tim se okolnostima, zbog ratne ugroze zapadnoeuropske civilizacije, pojačao interes za tada od Osmanlija okupirana hrvatska područja što je dovelo i do potrebe izrade karata osvojenih područja i zbog ratnih razloga. Prema proučenim kartama 16. stoljeća pet je autora (Pagano, Camocio, Forlani, Sambucus i Hirschovgel) izradilo karte na kojima se u širem kontekstu prikazuje i

⁵⁴ Problem zapisivanja ličkih toponima vrlo rječito ilustrira Popis Like i Krbave 1712. godine koji su na terenu provodile podgrupe popisivača na njemačkom, hrvatskom i talijanskom jeziku (udio njemačkoga je 80%, hrvatskoga 15 % i talijanskoga 5%). Toponimi su očito bilježeni onako kako su ih popisivači čuli od kazivača pa je tako nastao dio teško čitljivih zabilježbi osobnih imena i toponima, a bilježenje slavenskih glasova njemačkom grafijom nije provedeno na ujednačen način. (Kaser 2003) Tako je „Popisana Zemlia i oruzie i ostalo“ i na različite načine bilježila ista imena, tipa: Sevilevaz / Sovilevaz / Sovi Lenaz / Sobilevaz; Vuarosits / Varositsa / Vuarcosik; Vagoraz / Vogaraz / Vagaraz; Carbaniza / Carbaviza / Corbaviza; Kioluk / Chioluk / Corluk / Tsorluk.

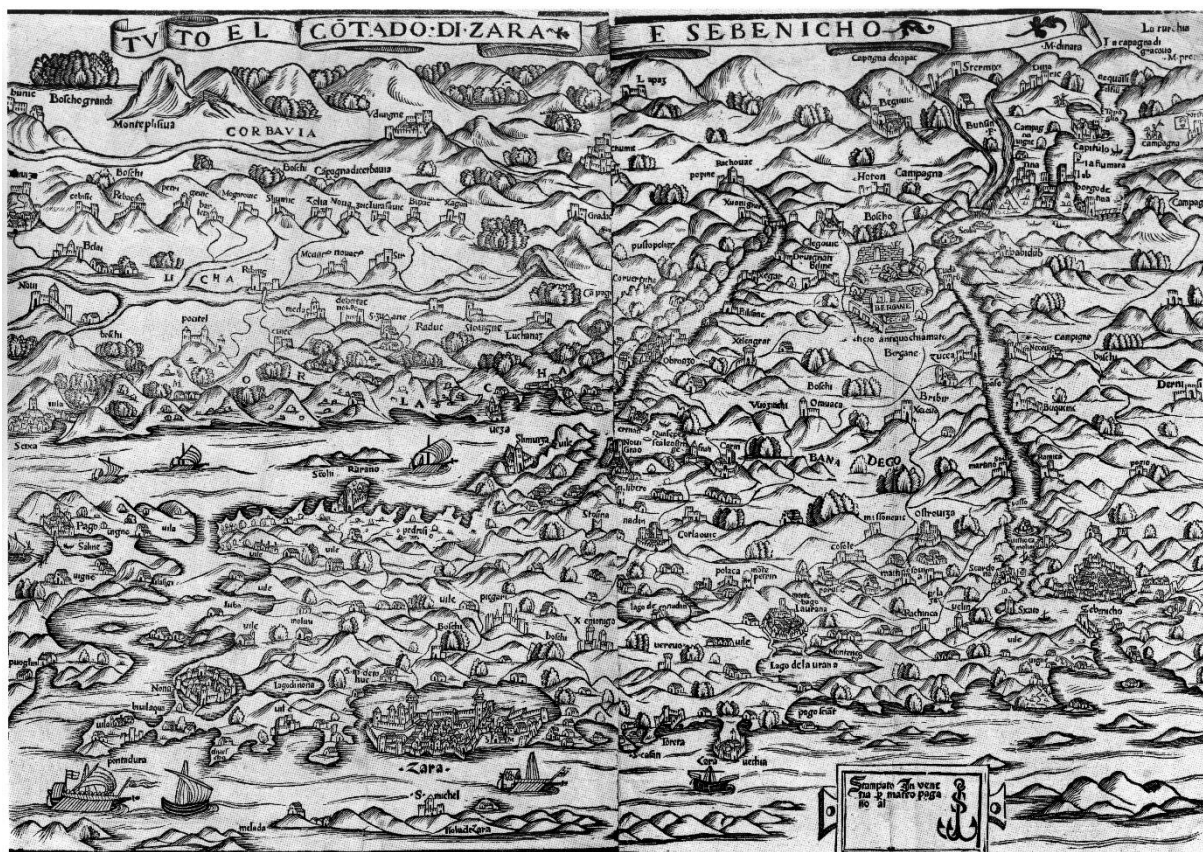
ličko područje s upisanim imenima naselja prema talijanskom i njemačkom grafijskom sustavu⁵⁵. Najviše su ličkih toponima (njih 42) na svojoj karti upisali Mateo Pagano i Paolo Forlani čije se karte (uz onu Martina Rota Kolunića koja je nastala po uzoru na Paganijevu kartu) smatraju epohalnim kartografskim dostignućem venecijanske kartografije 16. st. i prvim detaljnom kartama sjeverne Dalmacije i njenog zaleđa. Iako je poznato da je Hirschovgel nekoliko puta putovao u Hrvatsku i na tim putovanjima prikupljao topografsku građu za svoja djela pa je 1539. obišao i Liku, na svojoj je karti upisao samo 7 ličkih toponima. Pojedini se toponimi na ovim kartama pojavljuju u istim likovima kao npr. *Pocitel*, neki u grafijskim varijantama: *Proſor*, *Procor*, *Sonigrad*, *Xuonigrat*, *Oſtoſach*, *Otoſchaz*, *Ottoſchatz*, a neki se toponimi pojavljuju kao jednočlani i dvočlani: *Nouigrad*, *Noui*, *Novigrad*, *Belai*, *Welay inder Lyka*, *Welay*. Na njima, uz hrvatska zemljopisna imena, dominiraju talijanske i germanske inačice ličkih toponima utemeljene na romanskim i predromanskim toponimskim likovima.

Sl. 3 Hirschovgel, Augustin; Zemljovid Slavonije, Hrvatske, Kranjske, Istre i Bosne, 1595.g.; (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

⁵⁵ »(...) u romanistici se često za starija imena i dr. koristi pridjev italomanski, pri čemu se oblik italo odnosi na apeninski, ili se koriste pridjevi koji točno odgovaraju mjestu (geografskom prostoru) izrade karata ,... primjerice đenovški, ankonitanski (jakinski), venecijanski (mletački) i sl.« (Faričić 2007: 151.). Isto se odnosi i na pridjev njemački kad se odnosi na prostor današnje Njemačke i Austrije.

Prva povijesna karta na kojoj je ucrtano ličko područje, a koja predstavlja prvi detaljni kartografski prikaz neke hrvatske regije, je karta *Tvto el Cõtado di Zara e Sebenicho*, Matea Pagana, Venecija, oko 1525. Na karti koja je »jedan od najbogatijih renesansnih izvora hrvatskih toponima ... vjerojatno nastala kao rezultat terenskih istraživanja u zadarsko-šibenskom zaleđu, organiziranih povodom aktualnih mletačko-turskih sukoba« (Faričić, 2007: 163.) upisana su talijanskom grafijom 42 toponima s ličkog područja: *Noui, Belai, Cebilic, Rebac, Boſehi, Petri genic, Barleta, Mogorouic, Licha, Ribnig, Sliumic, Boſchi, Capagnadicerbauia, Zecha Noua, 3ok Luraſauic, Buxic, Xagon, Medac noua, Sir, Medac, Cuiec, Pocitel, Debratac nolac, S.Zuane, Raduc, Slouigne, Luchana3, Gradac, Morlacha, Chumic, Popine, Rachouac, Xunigrat, Xegar, Pustopolije, Lapaz, Vdiuigne, Corbavia, Montepliſiva, Bunic, Boſcho grande, Ostrowiza.*

Sl. 4 Mateo PAGANO, *Tvto el Cõtado di Zara e Sebenicho*, Venecija, oko 1525. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

Na *Apijanovoj*⁵⁶ karti Ugarske i Hrvatske iz 1528. o kojoj doznajemo iz rada Mirka Markovića (1978) upisani su toponimi: *Marsin, Turia, Brigia, Trabse, Ostrog, Rosin, Petc, Podia, Pasos, Wolwime, Nouigrad, Ostrowitza, Mogoruić, Potztl, Radutz, Medak, Lowuitz, Runiawa i Puhovcij*. Ovu kartu Marković drži najboljim kartografskim prikazom Like koji slijedi poslije antičkih i srednjovjekovnih karata.

Područje Like zabilježeno je na karti *Novo disegno della Dalmatia et Crovatia* koju je u Veneciji 1566. g. objavio Giovanni Francesco Camocio. S kartografskog gledišta Mirko Marković primjećuje određene slabosti i ističe: »suviše je naglašeno Švičko jezero, a ima i drugih nedostataka« (Marković 1978: 99).

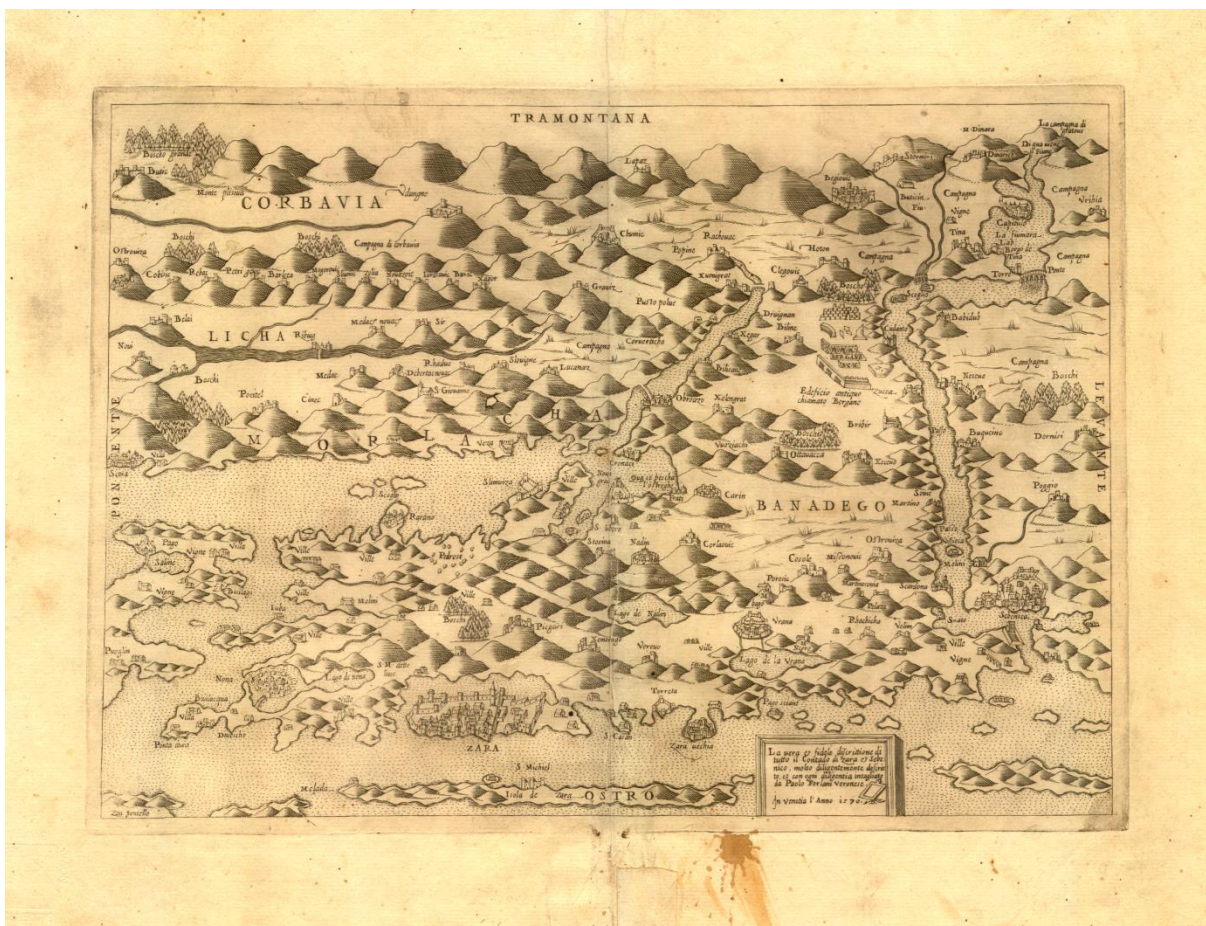
Na karti je upisano 17 ličkih toponima latiničkim grafijskim sustavom: *Ostoſach, Proſor, Vergovigna, Bachiachie, Serb, Ripaze, Pocitel, Nouigrad, Buſanch f., Coſin, Aduigna, Oſteniza, Marcin, Sonigrad, Popine, Montoniza, Licha*.

Sl. 5 Giovanni Francesco Camocio; *Novo disegno della Dalmatia et Crovatia*, Venecija, 1566. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

⁵⁶ Naziv karte je: *Tabula Hungariae ad quator per Lazarem quondam Thomae Strigonen. Cardin. Secretariu virum expu: congesta, a Gerogio Tanstetter Collimaitio reuisa auctiorq, atque a Jo. Cuspiniano edita etc. Opera Petri Apiani de Leysnigk Mathematici i Ingolstadiani inuulgata Anno Dni 1528.*

Karta Paola Forlanija *La uera et fidele discriptione di tutto il Contado di Zara et Sebenico...*, Venecija, 1570. g. donosi talijanskom grafijom zapisana 42 lička toponima: *Corbavia, Boscho grande, Butic, Monte plisiva, Vdungne, Chumic, Lapaz, Popine, Rachovac, Xuonigrat, Clegouic, Ostrouiza, Boschi, Cobisic, Rebac, Petri geuic, Barleta, Mogorouic, Sliumic, Zolia, Nouazoie, Iurasauic, Buxic, Xegar, Belai, Ribnig Medac novac, Sir, Coruerticha, Noui, Boschi, Pocitel, Medac, Cinec, Rhaduc, Debecrtac novac, St. Giovanne, Slouigne, Lucanaz, Licha.*

Sl. 6 Forlani, Paolo; *La uera et fidele discriptione di tutto il Contado di Zara et Sebenico...*, Venecija, 1570. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

Suočena s neposrednom opasnošću prodora osmanlijskih snaga u unutrašnjost Europe, austrijska se vojna vlast odlučila i kartografski obraditi hrvatsko područje pa u drugoj polovici 16. stoljeća nastaje nekoliko kartografskih djela koja prikazuju naše krajeve, a među onima koja posebno dobro prikazuje ličko područje je karta Johannes Sambucusa *Illyricum / Ioan.(nes); Sambucus; Ortelio...* objavljena 1572. godine u Beču. »Na njoj se izvanredno dobro ističe masiv Velebita. Sambucus već zna da je lička strana Velebita pošumljena, a

primorska ogoljena. Od ličkih se naselja ponavljaju već poznata imena, ali susrećemo i poneke nove toponime, kao npr. *Khrumbtshetsch*, *Iesomza*, *Welay inder Lyke*, *Warlitori*, *Plimikh*, *Gradschaz i drugi*» (Marković 1978: 101). Ukupno je na karti upisano 19 toponima: *Capella*, *Plas*, *Dabar*, *Ie|omza*, *Berlog*, *Oto|schaz*, *Bo|or*, *Khrumbtshetsch*, *Khesin*, *O|strouiza*, *Nouigrad*, *Welay inder Lyka*, *Procor*, *S. Martin*, *Warlitorle*, *Plitnikh*, *Bu|anz flu.*, *Grad|schaz i Vdwin*.

Sl. 7 Sambucus, Johannes; *Illyricum / Ioan.(nes); Sambvcvs; Ortelio...* Beč, 1572. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

Njemački kartograf Augustin Hirschvogel izradio je kartu *Schlavoniae, Croatiae, Istriae, Bosniae*, ...i objavio u Antwerpenu 1573. g. Autor je nekoliko puta putovao u Hrvatsku i na tim putovanjima prikupljao topografsku građu za svoja djela, tako je 1539. obišao i Liku. Na karti je upisanih samo 7 ličkih toponima: *Crabaten*, *Ter|icz*, *Serb*, *Vdwin*, *Welay*, *Odoci|chicz*, *Vna fl.*

3.1.4. Lika na povijesnim zemljovidima u 17. stoljeću

Tijekom 17. stoljeća ličko je područje prikazano na pet karata (Mercator, Scolari, Glavač, da Vignola, Coronelli⁵⁷) na kojima je više upisanih toponima u odnosu na prethodna razdoblja, no i na ovim su zemljovidima lički toponimi upisani grafijskim rješenjima prema njemačkim i talijanskim grafijskim sustavima. Međutim, kako talijanski i njemački kartografi nisu imali imena za manje geografske objekte tako se na njihovim kartama tijekom 17. i 18. stoljeća sve više bilježe izvorna hrvatska imena, poglavito u kontinentalnom dijelu prikazanog hrvatskog područja, koja su prilagođavali grafijskim rješenjima karte koju su izrađivali pa se u njihovu bilježenju uočava neujednačenost uporabe više pisama i pismovnih skupina. Jedan od važnih razloga većem broju hrvatskih toponimskih likova na kartama 16. i 17. stoljeća je i u većoj uključenosti hrvatskih kartografa u proces njihove izrade. Kako su se razvijale matematičke znanosti, vojna kartografija i mjerništvo, tako su i karte ličkog područja iz ovog vremena preciznije i sadržajnije, donoseći više zapisa o ličkoj ojkonimiji, hidronimiji i oronimiji, naravno s različitim varijantama, npr. *Rebac*, *Rebach*, *Reback*, *Gradac*, *Grascaz*, *Perun[it]ch*, *Perusich*, *Perussitz*, a tek su poneki toponimi prevedeni kao npr. *S. Giouanni*, *S Gio*. Češće su prevedeni dvočlani toponimi u slučajevima izrađivaču karte poznate opće imenice ili su imena naselja upisana s dodanom označnicom radi lakše identifikacije npr.: *Medac noua*, *Schiracki Guli*, *Contea di Licka*, *Ostrouizza Luogo di delice*.

Nizozemski geograf i kartograf Gerhard Mercator objavio je u Amsterdamu oko 1630. g. kartu *Sclavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae parte* na kojoj su prvi put prikazana i Plitvička jezera. Uz neke druge kartografske slabosti i pogriješke na karti »manjka i predodžba Velebita« (Marković 1978: 101). Mercator je upisao 35 ličkih toponima: *Licha*, *Plaz*, *Capelta*, *Ießenitz*, *Prynde*, *Dre]mir*, *Werlog*, *Otto]chatz*, *Perun[it]ch*, *O]ntvi]a*, *Cebi]ic*, *Rebac*, *Petrigelric*, *Barleta*, *Ribnic*, *Pocitel*, *Novigrad*, *O]trowina*, *Medac*, *Medac no.*, *Cuiec*, *Dehartac*, *S. Zuane*, *Raduc*, *Xagon*, *Buxic*, *Tura]avic*, *Campus Cerbauius*, *Gradac*, *Lucanaz*, *Laptz*, *Litzka fl.*, *Soviqne*, *Xegar i Welay*.

⁵⁷ Vincenzo Maria Coronelli bio je službeni kartograf Mletačke Republike s kraja 17. i početka 18. stoljeća, a Hrvatsku je prikazao u više desetaka karata. Na kartama je uz kompilaciju starijih predložaka dao i sasvim novi geografski inventar, a njegova su kartografska rješenja bila uzor mnogim kasnijim europskim kartografima.

Sl. 8 Mercator, Gerhard; *Slavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae parte*, Amsterdam, oko 1630. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

Iz prve polovice 17. stoljeća potječe i [Karta zapadnog dijela Hrvatske] Stefana Scolarija u kojoj je zabilježeno 28 toponima s područja Like: *Monte dell a Morlacha, Otošach, Borlao, Prošor, Baciachie, Cošin, Ošteniza, Coteš, Nouigrado, Barlet, Tetacich, Dalog, Mogorich piccolo, Mogorich, Pogibel, Scarli, Pocitel, S. Zuane, Bušach flu., Sreunig, Lazin, Vdnigua, Verfouigna, Buzin, Sorega, Noštrouiza, Lago de Marsin, Marsin.*

Sl. 9 Stefano SCOLARI [Karta zapadnog dijela Hrvatske], Venecija, prva pol. 17. st.

Državni arhiv u Zadru, Fond geografske i topografske karte Dalmacije i susjednih oblasti

Sign.: 108

Stjepan Glavač (1627. – 1680.) je za potrebe ratovanja protiv Osmanlija, a na poticaj zagrebačkog biskupa Martina Borkovića 1673. g., na temelju vlastite izmjere nastale obilaskom terena, izradio relativno preciznu kartu koja se smatra najboljim dotadanjim prikazom središnjeg i gorskog dijela Hrvatske s mnoštvom geografskih podataka i novih toponima. Glavačeva karta⁵⁸ *Nova hactenus editarum mendis expurgatis ac multis quae omissa additis accurate concinnata Partium Regni Sclavoniae et Croatiae a Christianitate etiamnum possessarum Confiniumque Descriptio per R. P. Stephanum Glavach e Soc...* prva je karta Hrvatske koju je izradio Hrvat sa željom da ispravi pogreške ranijih, stranih, kartografa »bolilo ga je što za sve susjedne zemlje postoje točne geografske karte, dok su dosadašnji geografski prikazi naše domovine redom rađeni tako površno da se nimalo ne slažu sa stvarnošću« (Novosel 1973: 196). Svi važniji geografski objekti označeni su latinskim i latiniziranim hrvatskim oblicima, a među toponimima prevladavaju hrvatski oblici. (Novosel-Žic 1998.) na karti nije prikazano cijelo ličko područje, naime, krajeve južno od Otočca, autor nije prikazao jer su u to vrijeme bili pod osmanlijskom vlašću. Glavač je na svojoj karti upisao 22 lička toponima: *Brinie, Lutsani, Brinie Nou, Gu]zitseuo Polie, Gusits, Szu Pane, Berlog, Dabar, S. Georg, Drenou klaniatz, Vilitsi Fortezza, Glauatzko Polie, Ottotsatz, Pro]or, Gadzka fl., Gadzko Polie, Capela mons, Peru]sits, M. Vi]zibaba, Plessivitza Mons, Korenitza, Jeszenitza.*

U doba osmanlijske vlasti u Lici prilike nisu dopuštale mogućnost razvoja kartografije ovog područja. Tek se intenziviranjem vojnih aktivnosti usmjerenih oslobođenju Like od osmanlijske vlasti, koncem 17. st. pojavljuje prva regionalna karta Like. Riječ je o karti talijanskog kartografa Giacoma Cantelli da Vignola *La Croatia e Coneta di Zara* iz 1690. g. koja je izrađena u perspektivnoj vizuri, a na kojoj je prvi put Velebit zapisan narodnim imenom kao *Monte Velebik*. Na karti su upisana 53 lička toponima: *Contea di Licka, Co. Di Corbauia, Wlasko sello, Brinie uetus, Lutsani, Capela mons., Dabar, S. Georg, Guszits, Gusichia polie, Otosatz, Gatzka fl., Gatzko polie, Kompolie, Velicihie, Glauatzko polie, Licka fl., Perusich, Sirokakula, Grebenar, Lenouich, Noui, Karlieza, Patriqerlik, Barleta, Zamestaqich, Belay, Megoruich, Bissach, L. di Ribnich, Medac noua, Sir, Procitel, Cuiec, S. Giouanni, Debertac, Ruiro et Raduch, Slouiqne, Lucanaz, Ribnich, Buxic, Gradac, Xagor, Cunich, Nouazoich, Rebreuacz, Rebach, Korenitza, Fiipouicz, Korlitz, Plessiuitza mons., Ieszenitza fl., Monte Velebik⁵⁹, Mvrlacha.*

⁵⁸ Glavač je u mjerilo karte uveo hrvatsku milju „Milliaria Croatica“ koja je bila za trećinu veća od germanske, vrijednost joj je bila 11 130 m, i bila je najveća dužinska mjera u Srednjoj Europi.

⁵⁹ Na ranijim je kartama, tamo gdje je ucrtan, Velebit upisan kao Morlacha ili Murlacha. Cantelli da Vignola je prvi kartograf koji je Velebit upisao njegovim pravim imenom.

Sl. 10 Giacomo Cantelli da Vignola *La Croatia e Coneta di Zara*, 1690. g. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Kartografska zbirka.

U Veneciji je 1697. g. objavljena karta Vincenza Marie Coronellia *Ristreto dell'a Dalmazia Diuisa ne suoi Contadi* ... na kojoj je prikazana istočna jadranska obala od Istre do Šibenika. »S obzirom na njenu veličinu i mjerilo, to je vrlo detaljna karta, pa je možemo smatrati prvom topografskom kartom toga područja« (Slukan-Altić 2003: 19). Ličko je područje opisano kroz 29 toponima: *La Lica, Corbaw, o Corbavia, Ottoch, Perussitz, Schiracki Guli, Barletta, Mogorouic, Medack, S Gio, Raduck, Slouigne, Luchawaz, Xagon, Reback, Mont idi Alben ol: Albius mons., Banick, Ostroviza, Corana F., Cebesic, Geuic, Vidivique, Marsin, Turaseck, Fiume Zermagna, Fiume Vnna, Ostrouizza Luogo di delice.*

Sl. 11 Coronelli, Vincenzo Maria; *Ristreto dell'a Dalmazia Diuisa ne suoi Contadi ...*, Venecija, 1697. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

3.1.5. Kartografija Like u 18. i 19. stoljeću

Kartografiji ličkog područja na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće poseban je doprinos dao Pavao Ritter Vitezović koji je radeći zajedno s Müllerom u povjerenstvu za razgraničenje izradio karte Like i Krbave »(...) i to je prvi kartografski prikaz cijele Like i Krbave u tako krupnom mjerilu« (Marković 1993: 233). Na prvoj je karti upisan 21 lički toponim: *Szerp, Medius M., Unacz, Unacz fl., Oztrovica Com., Vacup, Una fl., Corbavia, Grachacz, Belay, Udvigna, Licca fl., Zuonigrad, Gaczka, Otoczicz, Bufan Com., Kušin, Novy, Vellevit, Capella monte, Plessevicza*.

Druga karta razgraničenja donosi sljedeće toponime: *Licca fl., Belay, Novi, Kusin, Licca, Udvina, Corbavia, Grachatz, Velevic, Gatzka, Una fl., Ostrovitza, Otcosietz, Busan Co., Zuonigrad, Zermanja fl., Szerp*.

Na trećoj je karti upisano 32 toponima: *Novi, Mušaluk, Bunich, Licca fl., Corenitza fl., Corenitza, Farkasitz, Udvina, Kuk, Plessevitza M., Jeszera, Lpatz, Dobro selo, Oštrovitza,*

Grachatz, Wucziak M., Popina, Popinska Klanatz, Zuonigrad, Zermanja fl., Ribnik, Jadava fl., Medjus M., Perušik, Kusin, Stari Perušik, Gatzka fl., Ottocietz, Jeszenitza, Plitvitza M., Una fl., Capella M.

U 18. se stoljeću, nakon oslobođenja Like od osmanlijske vlasti i mirovnog sporazuma sklopljenog u Srijemskim Karlovcima 26. siječnja 1699., u okviru Vojne krajine, a zbog međusobnog utvrđivanja granica između Habsburške Monarhije, Osmanskog Carstva i Mletačke Republike, izrađuju nove karte. U okviru Karlovačkog generalata ustrojeno je topografsko odjeljenje koje je imalo zadaću unaprijediti kartografiju krajiškog teritorija. Karte nastale u tom razdoblju s geografskog aspekta imaju niz slabosti poglavito u prikazu ličkog reljefa, »ukoliko se može govoriti o nekom napretku, on se donekle vidi samo u zavali Like. Tu se vide važnija lička naselja i tokovi voda tekućica« (Marković 1978: 103). Postupak kartiranja vodio je Johann Cristoph Müller (1673. – 1721.). »Na temelju višegodišnjega mjerničkog i topografskog rada te vlastitih rukopisnih skica i karata Müller je 1709. u Beču objavio veliku kartu Ugarske s Hrvatskom i Slavonijom *Augustissimo Romanor Imperatori/Iosepho I./ Hungariae Regi Invictissimo/ Mappam Hanc /Regni Hungariae ...*(1 : 540 000) koja se smatra prvom modernom kartom naših krajeva« (Ćosić 2012: 200). Na toj je karti, koja je mnogim kasnijim kartografima služila kao polazište, upisano 40 toponima s područja Like. Karta donosi imena naselja, rijeka i administrativnih područja prilagođena romanskom grafijskom sustavu, ali s manje varijanti koje bi tu toponimiju učinila slabije prozirnom. U kontekstu prikazanih karata na Müllerovoj je karti prvi put upisano i ime Gospića u obliku *Gospitati*. Na njoj su zapisani sljedeći lički toponimi: *Licca comitat, Corbavia comitat, Brinja, Capella m., Ottotsatz, Gatzka, Perutisz, Sirockokula, Novi, Belay, Ribnik, Midacz, Radouze, Ludvignatz, Gracsatz, Mogorovitz, Repatz, Korenitza, Pleševitza m., Ostrovitza, Udvina, Turasek, Unna f., Berlog, Plitvitza r., Stari Perusitz, Prosor, Bunits, Kusin, Musaluk, Pudak, Gospitati, Capitanova kula, Vratar m., Popina m., Kom m., Zvonigrad, Zegar, Laptz, Unnatz.*

Iako je kartiranje Vojno-krajiškoga, pa onda i ličkoga područja, zbog vojnih potreba započelo koncem 16. stoljeća kad je u Karlovcu uspostavljen poseban kartografski odjel, kroz cijelo 17. stoljeće krajiški su topografi, u teškim okolnostima obilježenima čestim osmanlijskim prodorima, izrađivali uglavnom planove krajiških utvrda i njihove neposredne okolice. Ti su, kao i kasniji planovi i zemljovidi bili dostupni samo vojnim strukturama i danas su u znanstvenoj i stručnoj literaturi poznati kao tajni zemljovidi, a postali su javni tek od 1920. godine.

Prvi regionalni prikazi krajiških pograničnih područja, koji su imali osobine izdvojenih topografskih skica, nastali su nakon oslobođenja Like od Osmanlija koncem 17. st. kad su krajiški topografi počeli izrađivati ratne karte bojišnica s Osmanlijama. Nakon uspješnog kartiranja područja razgraničenja s Osmanlijama, poslije Karlovačkog mira 1699. g., razvila se ideja o potrebi izrade zemljovida cijele Monarhije, ne samo zbog vojnih nego i poreznih razloga. Taj je projekt započeo nakon reorganizacije austrijske vojske kad je pri vrhovnom zapovjedništvu osnovan stožer za izradu karata i planova⁶⁰. U razdoblju od 1763. do 1787. g. izvršena je Prva vojna izmjera Habsburške Monarhije⁶¹ tijekom koje je nastao do tada najsadržajniji povijesni zemljovid Like koji je posebno važan kao izvor za proučavanje prirodnog krajolika, hidrografske mreže, broja i strukture naselja, prometnica i toponimije u drugoj polovici 18. stoljeća kad je toponimska slika Like, nakon dovršenog procesa poslijeosmanlijskog naseljavanja, poprimala konačne obrise. Izmjera Karlovačkog generalata započela je 1775. g., a ispravci granica na novostečenim područjima Ličkog Pounja izvršeni su u razdoblju 1791. – 1794. i pripojeni zemljovidu Karlovačkog generalata.

Izmjera je nastala terenskim radom, a u mjerničkim su timovima sudjelovali i domicilni stanovnici koji su, osim kao vodiči, služili i kao kazivači lokalne toponimije. No, očito je iz usporedbe dviju izmjera razvidna imaginacija kazivača koji su imenujući pojedine zemljopisne referente često improvizirali ili izražavali svojevrсни humor koji su kartografi verificirali u zemljovidima (*Kurcich* → *Mali Kurčić*, *Veliki Kurčić* → *Veliki Kurčić* → 0) navodeći imena koja su kasnijim izmjerama promijenjena ili više nisu zabilježena (*Paleska Kofsa* → *Paljevina*, *Mala Višibaba* → *Višibaba*, *Stetine Plafse* → *Lesina*, *Vilichka Vrata* → *Klanac*, *Rainovach* → *Rainovača*, *Mrachavicza* → *Crna Kosa*). Te okolnosti upućuju na spoznaju oronima kao najmlađe kategorije u ličkoj toponimiji koja se razvijala u odnosu na ostale toponime dosta kasno o čemu će detaljnija razmatranja uslijediti u poglavlju „Oronimija“.

⁶⁰ »Time su stvoreni preduvjeti za provođenje prve sustavne državne izmjere Monarhije, u kojoj će u razdoblju od 1763. do 1787. godine biti snimljeno 5.400 listova topografske karte u mjerilu 1:2800 (...). Izmjera je po caru Josipu II., za čijega je vladanja provedena, dobila naziv Jozefinska izmjera, a karte dobivene izmjerom – jozefinske topografske karte.(...) Tako jozefinska izmjera nije rezultirala samo prvim standardiziranim i posve pouzdanim topografskim kartama, već je bila osnovom reforme poreznog sustava iz 1785. koja je u svrhu pravednijeg odmjeravanja poreza tražila uvođenje katastra« (Slukan-Altić 2001: 10).

»Iako je, međutim, Jozefinska izmjera bila, za svoje vrijeme, dosta napredan pothvat, očekivani su katastarski planovi ipak izostali. Ta je izmjera, naime, izvedena dosta površno i nesustavno, uporabom različitih postupaka prilikom mjerenja, što je rezultiralo samo priručnim i tek približno točnim skicama terenskih mjerenja« (Gjurašić 2014: 288).

⁶¹ Ta se izmjera u historiografiji još zove i Jozefinska vojna izmjera. Habsburška je monarhija provela ukupno tri izmjere. Druga je izvedena od 1806. do 1869. g., treća od 1869. do 1887. g., a započela je i četvrtu 1896. godine.

Na zemljovidu, koji je ipak nastao prvenstveno zbog vojnih potreba, vrlo su jasno označene fizičko-geografske osobine ličkog područja, iscrtana vegetacija, a među hidrografskim objektima plavom su bojom označene rijeke, potoci, vrela, jezera, zdenci i pojilišta. Na zemljovidu su ucrtana sva tadanja lička naselja klasificirana kao gradovi ili sela, a s ciljem što preciznijeg prikaza izgrađenosti svake čestice i krupnog kartografskog mjerila, zemljovid omogućuje uvid u naseljenost i strukturu svakog ličkog naselja, uz koja su često ucrtavani i pojedinačni izdvojeni objekti⁶².

Iz podataka sa zemljovida Prve vojne izmjere moguće je iščitati i podatke o vjerojatnom vremenu formiranja brojnih, mlađih ličkih naselja, i u zemljopisnom i toponimskom okruženju pronaći elemente motivacije imenovanja. Na njemu je lička toponimija, uglavnom štokavsko-ikavska, zapisana njemačkom grafijom, s njemačkim kartografskim oznakama. Usporedba zemljovida triju habsburških izmjera omogućuje uvid u razvoj onodobne kartografije, proces i smjer razvoja naselja, motivaciju imenovanja, procese transonimizacije i promjena imena zemljopisnih objekata tijekom druge polovice 18. sve do konca 19. stoljeća kad je proces formiranja ličke toponimije u današnjem obliku bio u završnoj fazi. Svaki od tih zemljovida svjedoči također o tomu da je svakom izmjerom lička toponimija bivala sve razvijenija i sadržajnija.

Ekscerpirani toponimski korpus iz zemljovida vojnih izmjera nije zasebno analiziran već je interpoliran u poglavlja suvremene toponimije kao segment onomastičke raščlambe predmetnih toponimskih likova.

Karta *Theil des Liccaner Regim. Und Venetian. Dalmatien, Sectio 47*, objavljena 1780. g. donosi 94 toponimska lika upisana njemačkim grafijskim sustavom, od kojih je manji dio otkonima, a veći se dio odnosi na oronime i, nepoznatom kartografu, poznate hidronime. Karta prikazuje samo dio Like, odnosno područje tadanje ličke regimente, dakle šire područje istočno od Gospića. Autor je većini toponima nastojao uz ime upisati i geografsku označnicu. *Licca Flujs, Medak, Pochitelj, Vrebacz, Duliba, Verh Miru, B: Kuk, Ploche Velike, B: Jelovacz, B: Kuk, Jelicha, Kuk Stap, Cerni Sinokos, Janu]sev Dollacz, Stapachka Luka, B: Sintovacz, Ruina, B: Rudina, B: Mala Vizochicza, Veliki Glavinovacz, Golo Verh, B: Veliki Kozjak, Mali Verseljak, B: Uremovacz, B: Strazbeniza, B: Glavinovacz, B: Javornik, Razbojna Draga, B: Balijanovacz, Jelovi verh, Razvala, Ribnichka vrata,*

⁶² »Naselja su označavana s obzirom na njihovu osnovnu strukturu, skupine kuća i pojedinačne izdvojene objekte. Veći zidani objekti označavani su crvenom bojom u skladu s njihovim tlocrtom, a manji crvenom bojom, ali u shematiziranom tlocrtu. Svi objekti, bez obzira na građevni materijal, označavani su crvenom bojom. Crkve, samostani i groblja označavani su uobičajenim simboličnim signaturama s oznakom križa« (Slukan-Altić 2001: 13).

Ruianska Košsa, Veliko Ruino, Veliko Berdo, Veliki Verh, Javornik, St. Maria, Kuk Buninacz, B: Strazbeniza, Stirovachka Košsa, B: Plocha, Verh Ploche, B: Ašsanovacz, B: Borovnik, B: Vagancz, B: Grabovacha, B: Bakovacha, Veliki Brezik, Brezik, Bukova gl., Klina verh, Straninova, Kuklicz, Vrillo Licca, Merijenovich, Velagusa, Zelina gl., Verletujsa, Srednaicza, Jovichi, Cerni Verh, St Ivan, Studeni Verh, B: Badin, Struge, B: Kuchenijak, Gajina Poljana, Jelovach Bunijevach, Poliana, Ukošsine, B: Vagan, Marijanovacha, Babino Ješzero, Cerljeni Kamen, Jurašov Grob, B: Klemenita, B: Babina, B: Malovan, Verh Više Ivine Vode, Glamohnica, Kruskovacz, Dorljaja, B: Bogunicza, Drenovacz, B: Verletujsa, Pratrovacz, Košsaništije, Orošsova Glav., B: Tochillo, Medved Grad, Orstiacha.

Iz iste godine potječe i Karta Like i Krbave, *Delle riflessioni sgtoriche: sopra l'antico stato ed ecclesiastico della città edi sola di Pago o'sia dell'antica Gissa fatte a diversi autori, diplomi, privilegi ed altre carte pubbliche e private / raccolte con la possibile esatezza e diligneza da Marcolauro Rujch* na kojoj je Marko Lauro Ruić zabilježio 52 lička toponima: *Corbavio, Licca, Vergovizza, Brisovite, Canze, Montagna Plissivizza, Perusich, Pansich, Sirocca Culla, Moseluk, Zantie, Licca fiume, Budag, Pazarischie, Gospich, Smiglian, Ospizio Canisa, Brusane, Fercasich, Corenizza, Bunich, Passana, Giossane, Udbina, Pohlapaz, Medcimar, Ostrovizza, Berzeca, Bellej, Vrebaz, Mortich, Novi, Ribnich, Divoselo, Pocitel, Sravaz, Medac, Lovinaz, Raduch, Vunick, Mutelich, Brumno, Komich, Ploza, Sidmagora, Grazaz, Mazina, Popine, Zermagna fiume, Zvonigrad, Montagna Velebich, Montagna Jubovo.*

Tijekom 18. stoljeća izrada topografskih karata se institucionalizirala, temeljila se na znanstvenoj i tehničkoj analizi što je dovelo do veće topografske preciznosti i u toponomastičkom smislu kad je boravak na terenu bio važan dio prikupljanja topografskih podataka. U tom je duhu nastala i druga vojna izmjera Habsburške Monarhije koja je trajala od 1806. do 1869. godine kojom je bilo obuhvaćeno i ličko područje. Riječ je o vrlo preciznom zemljovidu s opsežnim toponimskim korpusom na hrvatskom jeziku s razvidnom razlikom u odnosu na prvu izmjeru i već sasvim stabilnom distribucijom naselja i toponimskih likova gotovo sasvim usporedivim sa suvremenim stanjem.

Sve do konca 19. stoljeća karte na kojima je prikazano ličko područje obilježili su strani izrađivači koji su toponime prilagođavali uglavnom njemačkom grafijskom sustavu. Prvi put se pojavljuju karte na kojima je upisano više od 100 toponima s ličkog područja (Fridrich Wilhelm Streit, Mathias Kossovich) u sitnim mjerilima (1:180 000, 1: 200 000) potpune razumljivosti s aspekata suvremenog hrvatskoga jezika.

Sl. 12 Ruić, Marko Lauro [Karta Like i Krbave], Str. 8a Delle riflessioni storiche : sopra l'antico stato civile ed ecclesiastico della città ed isola di Pago o'sia dell'antica Gissa fatte a diversi autori, diplomi, privilegi ed altre carte pubbliche e private / raccolte con la possibile esatezza e diligenza da Marcolauro Rujch. Pag, 1780. Knjižnica Državnog arhiva u Zadru Sign.: 5247, Rkp. 34/2

Zergollernova karta *Ideal Plan der Zenger, Modrusser, und Gerbavienser Diöces. Dann der Grenzen des Liccaner, Ottochaner, Ogulliner, Regimentes* iz 1814. donosi 80 toponima ličkog područja: *Licca, Gerbavia, B. Capella, Dabar, Ottochas, Perusich, Kula, Novy, Bilay, Mogorich, Medak, Pochitel, Raduch, Lovinacz, Ribnik, Buxim, Grachac, Mogorich, Vreback, Korenicza, Kula, Gebüng, Ostervicza, Udbinia, Zermania, Berlog, Bunich, Ober Kosin, Unter Kosin, Musaluk, Budak, Gospich, B. Kom, Uvale, Drenov klanaz, Kompolie, Zuta Loqua, Schvicza, Kutterovo, Lesche, Podum, Skare, Doljane, Sinaz, Ravljane, Chanke, (B: Duman), Kozurne, (B: Kazen), Verhovine, S. Peter, Bilopolje, Debeloberdo, Grabusich, Pechane, Joshane, Javornik, Kozia Draga, Forkasich, Mutilich, Mekinar, B. Resnik, Mazin, Deringaj, Jovingaj, Grab, Ponori, Stikada, St. Rok, Bikin, Plocha, Podlapach, Gradina, Vuksich, Quarte, Kanisha, Pazarische, Brušsane, Ternovaz, Smilan, Janche.*

U Beču je 1830. g. Friedrich Wilhelm von Streit objavio kartu *Carte von dem Königreiche Kroazien mit Benützung der zuverlaessigsten astronomisch-geographischen*

Beobachtungen und Nachrichten na kojoj je ličko područje prikazano kroz Ogulinsku, Otočku i Ličku regimentu. Toponimi su upisani njemačkim grafijskim sustavom, a von Streit ih je zabilježio 140: *Ottochacz, Gaczka Fl., Perussich, Sirokakula, Novi, Barletta, Bellay, Mogorich, Ribnik, Medak, Pochitel, Raduch, Grachacz, Mogorich, Vrebacz, Korenicza, Ostrovicza, Udbinia, Zerman Fl., Berlog, Prosor, Ober Koszin, Unter Koszin, Mussaluk, Gospich, Kom, Lapacz, Kuklicz, Vlazko Kompolie, Horvazko Kompolie, Kutrevo, Leschie, Godum, Skare, Doliane, Szinacz, Ravliane, Chanke, Koziane, Verhovina, St. Peter, Debelo Berdo, Grabussich, Pechane, Koziane, Mutilich, Deringay, Grab, Stikada, Plocho, Quarte, Kanisa, Unter Paszarische, Ober Paszarische, Brussani, Ternovac, Smilan, Gostovopolie, Jeszerane, Vadetich, Kamenicza, Luchane, Bründel (Brinje), Prokike, Merzli doll, Jelvicza, Velikut, Malikut, Plaschicza, Letinacz, Staro Szello, Dubrava, Glavicze, Gonori Szello, Choviche, Zolusnicza, Orachovac, Suhaja, Petrovo Szelo, Szeotza, Rudopoli, Turiansko, Rudanovaz, Segar, Szokolac, Mala Kerbavicza, Vadusich, Bunich, Gaducza Fl., Studencze, Meginovac, St. Marko, Malo Polie, Koinsko Berdo, Bukovac, Pervan, Vuksich, Vranovine, Vaganacz, Krussvicza, Mlaqua, Budak, Valaricz, Kulseza, Divoszello, Ostra, Debelo, Drenovi, Bukan (Bužim), Breszik, Kruskovac, Tranovac, Vranik, Komich, St. Michael, Szmokrich, Czerie, Richicza, Thomingay, Popina, Vrillo, Kom, Parchich, Szerp, Suhaja, Maszin, Komich, Dobroszello, Borichevac, Vissuch, Skridna Gora, Ondich, Vissuch, Rebich, Chitluk, Mekinar, Tholich, Podlapach, Pissade.*

Isti je autor 1835. objavio kartu *Das Oestereichische Koenigreich Dalmazien and die zwei Kroatischen Grenz-Regimenter Ottochaner und Liccaner* u Berlinu. Riječ je o vrlo maloj karti, mjerila 1 : 200 000, na kojoj je autor zapisao 26 toponima s područja Otočke i Ličke regimente na njemačkom grafijskom sustavu: *Gr. Kapella, Vlasko Compolie, Ottochatz, Grachtiza (Gacka), Leschie, Lipovopolie, Zalusnice, Ravliane, Perusich, Licca, Mussuluk, Gospitch, Brusane, Sudava (Jadova), Drenovac, Richicza, Grachacz, Grab, Serb, Masein, Ostravicza, Jossane, Bielopolye, Vretto, Plitviczer Seen, Velebith Gib.*

Sl. 13 Friedrich Wilhelm von Streit; *Das Oestereichische Koenigreich Dalmazien and die zwei Kroatischen Grenz-Regimenter Ottochaner und Liccaner*, Berlin, 1835. g. (Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak)

Mathias Kossovich objavio je u Beču 1846. g. *Karte von Liccaner Grenz Regiment* na kojoj je njemačkim ortografskim sustavom upisan 121 toponim: *Peruschich, Osik, Budak, Vukschich, Kulla, Ostervicza, Ljubovo, Unter Pzariste, Ober Pazariste, Vaganacz, Klenovac, Meehinovac, Quarte, Konjsko berdo, Ottuchia Fl., Buxim, Smilian, Bogdanich, Bogdaniza B., Debello Berdo, Canixa (Kaniža), Jasikovacz, Xabicza (Žabica), Novy, Lippe, Novchicza B., Divosello, Debella Glavicza, Sct. Geist, Mushaluk, Gospich, Bruschane, Rivanuscha, Jadava Fl., Kamenuscha, Xugallo, Chitluk, Pochitellicza B., Ribnik, Bilay, Barleta, Licca fl., Kuklicza (Kuklić), Richicze, Grab, Mazin, Bilopolie, Bunich, Kozian, Debelo Berdo, Sallamunich, Mala Kebavicza, Korenicza, Pechane, Svrachkovo Sello, Pischach, Podlapach, Tollich, Mekiniar, Korbava B., Joschane, Sredniagora, Udina, Rebich, Choiluk, Kuriak, Mutilich, Ondich, Visuch, Bukovac, Dnopolie, Unter Lappacz, Orahovac, Pomama, Rieka B., Borichevac, Dobrosello, Doliane, Unna Fl., C.P. Kestenovo Korito,*

Delalina Glavicza, Alumanovac, Treschnova Unka, Draxicha Tokalo, Contumacz, Rastel Lisichiak, Josenovac, Ostrovicza, Klanacz, Veliki Klanacz, Perzanova Glavicza, Grabova Unka, Kaludier Kloster, Kula Ermain, Dugopolie, Kalderma, Plocha, Kik, Vranik, Vagan, St. Mihael, Sct. Rock, Smokrich, Czerie, Dolni Krai, Sct. Peter, Sct. Johann, Stikada, Tomingai, Glogovo, Gubavchevo Polie, Kiani, Deringai, Sct. Peter, Schanze, Chamenicza, Velika Popina, Mala Popina, Wrello, Radovnik.

Uz topografsku izmjeru Austro-Ugarske monarhije odvijala se i katastarska izmjera u okviru tzv. Jozefinskog katastra na temelju koje su nastale mape u mjerilu 1 : 3 600 i 1 : 7 200 s katastarskim popisima čestica. Izmjerena poljoprivredna zemljišta i nekretnine, identificirana vlasnička struktura omogućila je detaljan uvid u strukturu zemljoposjeda, agrarne proizvodnje i vlasništva kao preduvjeta modernizacije poreznog sustava. Područje Like katastarski je izmjereno u razdoblju 1872. – 1875. Imena naselja u planove su upisivana hrvatskim jezičnim i grafijskim rješenjima, a toponimski likovi njiva, oranica, naselja, planinskih vrhova i vodotoka svjedoče o posljedicama migracija stanovnika i jezičnih nadslojavanja. Za ilustraciju donose se popisi toponimskih likova za područje Boričevca, Brloga, Brinja, Brezika i Kuklića, Bilopolja, Bilaja i Barleta.

BORIČEVAC, 1875.: Lapačka korita, Basača, Kestenovo korito, Medvedovača, Kamalj, Dnopolje, Lažipolje, Trnovac, Visočica, Veliki Mišljenovac, Mali Mišljenovac, Oreškovo polje, Poljana, Lisčiak, Jasenovača, Krž, Grijč, Mumino brdo, Gradine, Velika plečina, Nuga, Bubanj, Pistaljska draga, Ljutica, Rastovka, Karlov vrh, Dobroselo.

BRLOG 1872.: Skamnica, Debela kosa, Krekovača, Babićselo, Klanac, Tuk, Podbrdje, Gusić polje, Gusić brdo, Pučina, Dračevo, Derivol, Marasovac, Price, Zakule, Gmajna, Ajdanusa, Vlaško polje.

BRINJE 1872., mjerilo 1: 2880: Vodoteč, Podi, Vojovoduša, Bogdanova draga, Žliba (Žleba), Koziana, Rasće, Prokike, Gjurinke, Lučane, Pištenjak, Krčevine, Svakuša, Bujadnice, Kriva draga, Govedarska draga, Podkućnice, Jezero, Luke, Obadine, Jagerovica, Rardotić selo, Holjevac polje, Busište, Selce, Bukova draga, Draženovići, Vučetići, Ponor, Otok, Sinčić, Glavica, Vujkovače, Skamnica (Škamnica), Vrletuša, Jakovčevo polje, Blažanin polje, Dobrica, Vrletuša, Juršenovac, Mečava, Letinac, Lipovaglavica, Kožiana.

BREZIK I KUKLIĆ 1875/6.: Medak, Leskovac, Bare, Ljuštinova draga, Krčevine, Kučište, Čukovac, Klepalo, Ograde, Vetrine, Dolčina, Luke, Kuklić, Pod Kuklicom, Grnjuša, Paleš, Buljma, Rosulja, Grubića draga, Terbojevića grnjuša, Vračarova glavica, Stubalj,

Tomina glavica, Dušine poljane, Poljana, Drenovac, Grubištin dolac, Čorina projsina, Smirčovac, Saina, Struge, Vagan, Štirovača, Duboko jezero, Vahanski vrh, Šegestin, Medačka staza.

BILAJ, 1874.: *Dubrava, Punta, Bulmica, Mala glavica, Medovača, Babul, Brdo, Čaire, Srednja glavica, Tabor, Ograde, Grede, Rosulje, Križbrdo, Lokež, Dubčane.*

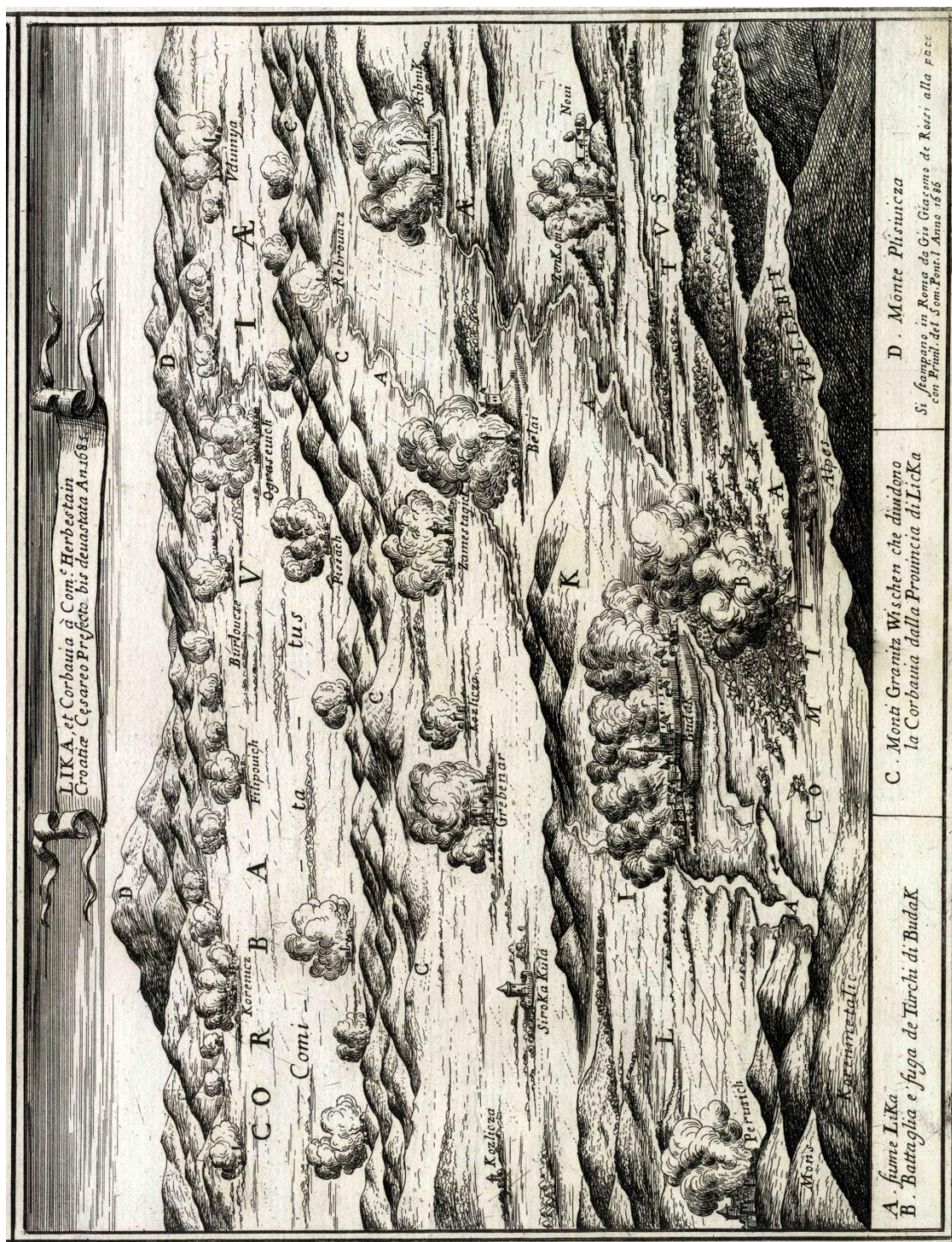
BARLETE, 1874.: *Volarica, Vranjak, Varatovac, Rudine, Selište, pod Gajom, pod Vranjakom, pod Radovanušom, Basarić, Tunjevac, Gromite, Lanište, Danguba, Krivošino kućište, Čardačište, Jagma, Komljenovača, Klepuša, Ražište, Jazmak, Čaire, Rečine, Rosule, Tvrdulja, Doline.*

BILOPOLJE (BJELOPOLJE), 1874.: *Varošiče, Kraljevo brdo, Desića brdo, Bukovača, Maklovac, Ružica, Bubin gaj, Brdo, Rudinci, Tuk, Galovac, Dolović, Gradina, Krivodol, Svinjar, Poljane, Delić Selo, Duboki potok, Kovačice, Jezera, Dolovi, Doline, Grabušić, Pod lokvom, Gredine, Niže drage, Žednik, Strana, Prkos, Duboki potoci, Kraljevac, Klačnica, Ferkašić, Vučja kosa, Doline, Siber, Klačnja (Klačnja), Vedašić (Vedašić), Vršić, Čukora, Uvala, Padalište.*

U Zagrebu je 1888. Ivan Steklasa u mjerilu 1: 180 000 objavio *Zemljovid Županije ličko-krbavske*. Bio je to prvi zemljovid koji je nakon stranih grafijskih rješenja prikazao toponimiju ličkog područja hrvatskom grafijom. Na taj je način prestala dominacija stranih kartografa i izvanhrvatskih grafijskih rješenja u pisanju ličke toponimije.

Na karti je hrvatskim jezikom upisano 109 toponima: *Kapela, Vodoteč, Jezerane, Stajnica, Križpolje, Brinje, Prokike, Mala Kapela, Brlog, Gacko Polje, Otočac, Škare, Gacka, Švica, J. Gacke, Prozor, Sinac, Lešće, Lipovopolje, Konj, Zalužnica, Doljane, Vrhovine, Babinpotok, Drvenjak, Vel. Javornik, Seliški vrh, Ravljani, Perušić, Dolnji Kosinj, Gornji Kosinj, Lika, Osik, Kula, Pazarište, Klanac, Konj, Smiljan, Novi, Divoselo, Mušaluk, Gospić, Otešica, Brušane, Trnovac, Jadova, Mogorić, Počiteljski Vrh, Velika Visočica, Goli Vrh, Raduč, Glamočnica, Medak, Ribnik, Lika, Otuča, Gračac, Grab, Goli vrh, Srb, Kupirovo, Panos, Mazin, Bielopolje, Bunić, Kozjan, Debelobrdo, Kamenita gorica, Čanke, Krbava, Krbavica, Korenica, Krbavica, Drvenjak, Priboj, Vaganac, Plješivica, Gola Plješivica, Dol. Jošane, Javornik, Nebluje, Ozeblin, Vrebac, Dol. Lapac, Bruvno, Rudopolje, Boričevac, Kremen, Visočica, Milićev (brdo), Dobroselo, Doljane, Suvaja, Lisac, Ostrvica, Klanac, Ploča, Lovinac, Sv. Rok, Občenica, Cerje, Reznik pl., Stikada, Tomingaj, Velika Popina, Konjska glava, Poštak, Zrmanja, Lisac, Omšica.*

Navedeni povijesni zemljovidi i katastarski planovi svjedoče o slavenskoj, hrvatskoj toponimiji ličkog područja koje su slijedom povijesnih okolnosti kartografski obrađivali uglavnom strani kartografi, najčešće usputno do 18. st., kojima mnoge okolnosti nisu išle u prilog. Stalna ratna ugroza, osmanlijska vlast nad ličkim prostorom od 1527. do 1689. g., nemogućnost terenskog istraživanja, jezična barijera, nedostatak geografske izobrazbe i literature, nizak stupanj razvoja kartografije, različiti pristupi i ciljevi kartiranja ipak su sačuvali toponimsko gradivo koje omogućuje uvid u ličku povijesnu toponimiju obilježen određenim slabostima i poteškoćama. Heneberg ističe da: »Najbolji stari opisi Like, iz kojih saznajemo za izgled starih gradova, za prilike i život stanovnika nisu naučna dela, nego su napisani u svrhe vojne ili upravne. To su sve relacije, izvešća raznih zapovjednika ili upravnika o obrambenim prilikama (...) Kao što su historički priručnici 16. i 17. stoljeća bili suhoparno nabranje događaja počevši od stvorenja sveta, tako i tadanji geografski priručnici nisu drugo no rečnici, u kojima su alfabetskim redom poredana imena pojedinih mesta uz kratke opise. (...) U tim opisima ne smemo već radi njihovog općenitoga karaktera tražiti opširne podatke o našim krajevima, a još manje o Lici i Krbavi. Zeiler na pr. navodi o Lici samo ovo: „Licca. Kraj već 1522. zauzet od Turaka s glavnim gradom Budakom (...) a to je ujedno i sve, što se tada o Lici uopće u svetu znalo“« (Heneberg 1922: 47). Strani su kartografi bilježili ličke toponime onako kako su ih čuli na terenu ili od izvora koji su im bili dostupni (od predstavnika političke i crkvene uprave, pomoraca, vojnih zapovjednika, misionara, trgovaca i dr.) i bilježili sukladno grafijskim i pravopisnim pravilima svoga jezika. Toponimsku građu preuzetu iz karata najistaknutijih europskih kartografa (Coronellija i dr.) kasniji su kartografi preuzimali nekritički, s ponavljanjem starijih obrazaca i pogrješaka pa je pojedine toponime nemoguće sa sigurnošću ubicirati, a pojednostavljena interpretacija toponima upisanih na kartama može dovesti do znanstvenih zabluda. Zbog toga je u popisu toponima ekscerpiranih s povijesnih zemljovida više različitih verzija istih toponima (*Rebac, Rebach, Reback, Repatz, Vrebacz* [1814.], *Vrebac*), no, njihova je osnovna struktura i u takvom zapisu ostala prepoznatljiva, hrvatska. Toponimska građa u ovim kartama svjedoči i o jezičnim nadslojavanjima i o turskim jezičnim i toponimijskim utjecajima pa s obzirom na distribuciju ojkonima i mikrotoponima omogućuje rekonstrukciju društvenog i gospodarskog života ličkog područja od 16. do konca 19. stoljeća. S obzirom na to da je Lika kartografima postala zanimljiva u 16. stoljeću, kad se najvećim dijelom već nalazila pod osmanlijskom vlašću, proučena kartografska građa ne nudi izvore za proučavanje toponimije ranijih razdoblja, poglavito srednjovjekovnog u kojem je društveni život Like bio znatno intenzivniji, a toponimska građa mnogo bogatija.

Sl. 14 Giacomo Cantelli da Vignolla, Veduta Dubice i Like (fragment), Italija, 1688. godine.

Jedan od prvih prikaza Like i Hrvatskog Pounja. HR-DAGS-115: Kartografska zbirka, 1680. – 1958.

4. OJKONIMIJA

4.1. Definiranje prostora i metodološka određenja

U ovom se poglavlju obrađuje povijesna i suvremena lička ojkonimija. Suvremena se ojkonimija izvodi prema popisu naseljenih mjesta prema službenim podacima iz Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13) i podacima Državnog zavoda za statistiku prema popisima stanovnika od 1857. do 2011. godine.

Podatci o povijesnim naseljima, imenima, stanovnicima i migracijama preuzeti su iz povijesnih studija, znanstvenih radova i dostupnih vrela. Korištena je i literatura koja pripada tzv. amaterskoj historiografiji, rječnici lokalnih govora i druga vrela, poglavito etnografskog tipa u kojima su zabilježeni podaci, običaji ili legende koje pomažu iščitavanju pučkih slojeva etiologije imena ličkih naseljenih mjesta.

4.2. Povijesno oblikovanje ličkih naselja i ojkonima

Najstariji tragovi života ljudskih zajednica na prostoru Like datiraju iz paleolitika čije je prvo nalazište otkriveno 1956. godine u Gornjoj Cerovačkoj pećini kod Gračaca, a drugo na prostoru Donjeg Pazarišta, na lokalitetu Popovača. Očito su područje Like tada nastanjivale paleolitičke lovačke skupine.

»Neolitički nalazi uglavnom se javljaju sporadično i rezultat su slučajnih nalaza s lokaliteta Ćukovac kod Široke Kule, Đurđeve grede, Turskog groblja i Glavičice u Vrepcu, te Metka i Bilaja. Lokalitet koji je u tijeku arheoloških zaštitnih istraživanja pokazao neolitički materijal je pećina Golubinjača kod Mlakve u Kosinjskoj dolini« (Kolak 2001: 7). Riječ je o nalazištima u kojima su pronađeni ostatci keramičkih posuda, kremenih nožića i strugala koji upućuju na zajednice koje su se bavile zemljoradnjom.

Ostatci keramike pronađeni u špilji Golubinjača kod Kosinja potječu iz ranog brončanog doba, a nalazišta srednjeg brončanog doba nalaze se u Vrhovinama; špilja Bezdanjača, u Ličkom Osiku (zaselak Novoselije); nekropola pod tumulima, u Pavlovcu; manja nekropola pod tumulima i jedan izdvojeni tumul na periferiji Gospića.

Lokalitet koji najrječitije svjedoči o kasnom brončanom dobu u Lici, »tom povijesnom trenutku etničkih i kulturnih previranja je pećina Bezdanjača kod Vrhovina. Na brdu Vatinovcu se očito nalazilo naselje, čiji su stanovnici kao nekropolu koristili navedenu pećinu« (Kolak 2001: 10).

Iz kasnog brončanog doba potječu i prva saznanja o nasebinskim objektima na gradinskim naseljima⁶³, a od toga doba u Lici pratimo i japodsku kulturu.

»Najviše regije Velebita i Plješivice sigurno su već tada korištene kao alpski pašnjaci, a jednako tako i visoka kraška polja, koja su bila često plavljena i zbog toga močvarna i kroz najveći dio godine teško prolazna. Naselja tih stočara ležala su na strmim vrhuncima okolo tih polja, a osobito u primorju, gdje su daleki vidici i strme strane pružale pogodan strateški položaj za obranu. Na ta najstarija naselja možda nas podsjećaju ona kasnije od Ilira korištena gradinska selišta, gdje u temeljima kružnih kamenih nasipa nalazimo tragove velikih kamenih blokova slaganih u suho (...) S vremenom su se još i prije rimske dominacije na našem prostoru razvile dvije vrste naselja: jedna, koja su bila stalno nastanjena, i druga, koja su služila samo za privremeni boravak. Ova prva, veća po prostranstvu, obično su bila smještena na raskrsnicama ili prelazima važnih putova, na rubu velikih kraških polja (...) Kuće, pačetrovinate osnove, bile su najčešće poredane u nizovima sa najviše dvije prostorije, popođene od natučene crvenice i sa otvorenim ognjištem. Samo centralna zgrada, obično u središtu najviše terase na samoj glavici, bila je veća i pomnije građena, a služila je ili za stan rodovskog glavara ili možda kao kultno mjesto« (Gušić 1973: 14 –17). Drugi tip kuća služio je kao povremeno boravište stočara za vrijeme sezonskih migracija. Riječ je o najčešće kolibama okruglog oblika. »Zbog povećane opće sigurnosti napuštaju se utvrđena stalna gradinska naselja na strmim glavicama i osnivaju nova na njihovim podnožjima ili nedaleko njih na rubovima polja, a u upotrebi ostaju i dalje ona povremena staništa u planini ili udaljenim predjelima. (...) Tako silaze i gradinska naselja oko Krbave i na Ličkom, Koreničkom i Lapačkom polju u nizinu, bliže ravnici, ali ipak toliko povišeno da ih ne mogu zahvatiti proljetne vode. Neka od tih naselja, osobito ona što leže uz glavne saobraćajnice, poprimaju i urbani karakter, kao na pr. Arupium kod Prozora. Avendo kod Kompolja, Oblaj kod Lapca i druga« (Gušić 1973: 18). »Ilirsko je stanovništvo još prije dolaska pod rimsku vlast imalo dobro razvijenu i udomaćenu toponimiju za svoja naselja, rijeke, brda, plemenske

⁶³ »Prvi, najstariji, dosad istraženi evidentirani objekt je kuća na gradini *Piplica* u *Lovincu*, na temelju brojnih, pretežito keramičkih nalaza, od čega treba ovdje spomenuti, na području Like, unikatni nalaz svjetiljke valjkastog oblika. Prema dosadašnjim istraživanjima kuća – na spomenutom lokalitetu, zatim, na gradini *Velika i Mala Karaula* u Širokoj Kuli, u *Pećanima* na *Masnikosinoj gradini*, na gradini *Veliki i Mali Vital* u *Prozoru*, te *Kompolju*, na *gradini Crkvina*, dobiveni su podaci o načinu izgradnje stambenih objekata – sve su to veće ili manje pravokutne kuće s ognjištem u jednom uglu, a rjeđe izvan kuće. Osnova je uvijek načinjena od kamena, složenog u suhozid, a za jedan ili dva zida korištena je prirodna stijena. Zahvaljujući nalazu brojnih čavala, za zaključiti je da su ponekad zidovi, odnosno veći dio gornje konstrukcije kuće, bili od dasaka ili drvenih oblica i da su prikivani i spajani željeznim čavlima. O izgledu krova nema za sada sigurnih podataka, ali s obzirom na veličinu kuća (koja varira, ali prosječne dimenzije su 5x6m), može se pretpostaviti da je građen tzv. "krov na dvije vode", a pokrivan je drvenim daščicama (šimla) ili slamom. Na krovu je najvjerojatnije morao postojati i otvor za odvod dima iznad ognjišta.« (Kolak 2001: 10)

skupine i sl. Sve to nazivlje samo se pamtilo i prenosilo predajom s koljena na koljeno« (Marković, 1993: 11). »Budući da je prioritet rimskih vlasti bila teritorijalno-politička organizacija na makroprostornoj razini (...) neznatno su intervenirali u naslijeđenu plemensku organizaciju Ilira na nižim prostornim razinama. To se odrazilo u njegovoj površnoj romanizaciji, odnosno dugotrajno očuvanom autohtonom načinu života, a povezano s time u zadržavanju mjesne toponimije« (Pejnović 2009: 59). Tako su se iz tog razdoblja sačuvala imena japodskih naselja koja su se očito nalazila uz važne prometnice; Avendon (Brlog), Arupij (Prozor), Epidocij (Kvarte), Ancus (Široka Kula), Ausankalij (Medak).

Hrvati su na područje Like došli tijekom seoba naroda u 6. i 7. stoljeću. Organizirani u rodovske zajednice očito su se primarno bavili transhumantnim stočarstvom baziranim na korištenju ljetnih i zimskih pašnjaka. Zatečeno se, djelomično romanizirano japodsko stanovništvo, pred novim naseljenicima vjerojatno povuklo u planinske predjele daleko od prometnica i sa sobom prema Gušiću (1973) ponijelo i stare toponime. Srednjovjekovna lička naselja kasnije su se razvijala kao trgovačka i obrtnička podgrađa utvrđenim gradovima čije su zidine bile na prirodnim, strateški važnim uzvisinama, a služile su i kao zaštita stanovnicima podgrađa koji su se pred ratnim opasnostima sklanjale u njih. Osim samih utvrđenih gradova koji su građeni od kamena, ličke su kuće bile isključivo drvene pa su u ratnim stradanjima paljene i tako nestajale ne ostavljajući traga svoje opstojnosti. O tomu svjedoči korpus ličkih srednjovjekovnih toponima bez kontinuiteta. Tijekom dosadašnjih arheoloških istraživanja Like nisu pronađeni ostatci ni jednog srednjovjekovnog naselja pa se podatci o njihovoj strukturi, obliku i organizaciji oslanjaju uglavnom na pretpostavke utemeljene na izvorima iz povijesne literature.

Osmanlijska je vlast u Lici potrajala više od 160 godina mijenjajući političke, upravne, gospodarske, kulturne i posebno demografske prilike. Kao pogranično područje velikog carstva, ličko je područje u tom razdoblju živjelo u stalnom nemiru, onemogućeno u daljnjem, u srednjem vijeku, započetom razvoju. »Naselja bliže nekakvoj graničnoj crti razdvajanja bila su u mnogo nesigurnijem položaju od onih koja su dublje u prostoru čuvale vojne posade turskih utvrda. U tim naseljima živjelo je pretežito muslimansko stanovništvo, dok je granični prostor bio prepušten vlaškim i kršćanskim naseljima« (Kruhek 2013: 472). Vrlo je malo dostupnih podataka o organizaciji i strukturi ličkih naselja u vrijeme osmanlijske vlasti, no, moguće je pretpostaviti da su ona, posebno lički srednjovjekovni utvrđeni gradovi i fortifikacijski objekti, održavani, obnavljani dograđivani ili sasvim zapušteni, u skladu s

njihovim strateškim, vojno-obrambenim funkcijama⁶⁴ za razliku od primjerice Bosne gdje nije bilo gradskih naselja pa su ih Osmanlije osnivali i imenovali. Osmanlije očito u Lici nisu gradili, oni su održavali ili dograđivali zatečene hrvatske srednjovjekovne utvrde. »Nijednu od tih utvrda i nijedno od tih većih naselja nije podigla turska vlast na nekoj novoj, turskoj lokaciji, ispočetka, iz temelja« (Kruhek 2013: 488). A posebno su im važne bile utvrde u Buniću, Udbini, Ličkom Novom, Bilaju, Perušiću, Ribniku i Budaku uz koje su se nalazila i veća naselja. Novi stanovnici naseljeni na ličko područje za vrijeme osmanlijske vlasti i nakon oslobođenja 1689. g. nisu poznavali povijest kraja u koji su doselili pa su te gradine često imenovali po turskimagama i begovima koji su njima upravljali (Kula Ahmeda Lipovca, Kula Turčina Ismailovića, Kula Ahmeda Lipovca, Kula Osman-age Glumca, Kurtagića Kula) ili su ih nazvali turskim kulama.

U novom vijeku, posebno u vrijeme vojnokrajiške uprave u Lici, naselja su građena uz prometnice, ali opet s jasnom intencijom očuvanja agrarnog potencijala polja u kršu. Rodovska su se naselja raštrkanog tipa, određena sjedilačkim poljodjelskim načinom života, smještala uz ili iznad obradivih polja, uvijek u blizini vode. Ta se nasebinska struktura i toponimija očuvala do danas. »Osim nekoliko manjih lokalnih središta sva lička naselja zadržala su karakter tradicionalnih planinskih seoskih naselja. U prosjeku na jedno naselje otpada 400 stanovnika. Važno je naglasiti međutim da prosječno naselje nije jedinstvena usko povezana cjelina nego uglavnom skupina više zaselaka« (Geografija SR Hrvatske 1975: 23).

4.3. Srednjovjekovna ojkonomija bez kontinuiteta

Ličko je srednjovjekovlje, do osmanlijskih najezda, bilo razdoblje intenzivnog društvenog života s izgrađenim društvenim i socijalnim strukturama, bogatim kulturnim i vjerskim životom, administrativnim uređenjem u kojem je moguće tražiti izvore i oblike hrvatske državnosti i prostornom i urbanističkom organizacijom te graditeljstvom koje je imalo specifična obilježja koja suvremena povijesna i arheološka znanost tek nastoji otkriti i definirati. Silina ratnog razaranja i nesklone povijesne okolnosti uništile su i sakrile materijalne ostatke starih ličkih gradova i naselja, a sjećanje na njih ponekad je ostalo u sačuvanim imenima⁶⁵.

⁶⁴ Kruhek (2013.) navodi da su osmanlijama posebno važne bile utvrde u Buniću, Udbini, Ličkom Novom, Bilaju, Perušiću, Ribniku i Budaku te da su uz te utvrde nalazila i veća naselja.

⁶⁵ Stari lički utvrđeni gradovi »po geografskom prostoru i topografskom razmještaju, po vremenu i arhitektonici svojega građenja, po funkciji i promjenama u dugom vremenskom razdoblju od ranog hrvatskog srednjovjekovlja u Lici, po stilskim obilježjima od starohrvatske predromanike do turske i krajiške renesansne

Mnoga od srednjovjekovnih naselja i utvrđenih gradova povijesna i arheološka istraživanja dosada nisu uspjela ubicirati, a malobrojni povijesni pisani izvori sačuvani u povijesnoj i arheološkoj literaturi daju okvirne podatke o njihovom smještaju, no nedvojbeno upućuju na njihovo ime u kojemu se mogu iščitati jezični i izvanjezični slojevi koji ocrtavaju motivaciju imenovanja, povijesni i društveni kontekst i kod mnogih tadanjih ojkonima put opstanka i preživljavanja u novim oblicima i vezama s drugim i drugačijim referentima. Kruhek i Horvat (2009) ističu da je Lika u tom razdoblju bila dobro naseljena i da su se razvijala naselja i utvrde koje su položajem veličinom i tipologijom razvijane u kontinuitetu do 15. stoljeća kad se mnogima gubi trag.

U ovom se prikazu osobita pozornost posvećuje ojkonimima koji su u srednjovjekovnom obliku nestali zajedno s referentima koje su imenovali, uspostavlja se sustav i opisuju osobitosti srednjovjekovne ojkonimije i utvrđuje koji su od tih ojkonima opstali preneseni u istom ili sličnom obliku na nove referente. Na temelju prikupljenih podataka izrađen je poseban zemljovid na kojem je ubicirana lička srednjovjekovna toponimija bez kontinuiteta. Ubikacija je utemeljena na opisnim podacima dostupne referentne povijesne literature i vrela te kao takva predstavlja pretpostavljenu ubikaciju koju nije moguće komparirati s relevantnim povijesnim ili nekim drugim usporedivim zemljovidima. Iako se o Lici u suvremenom smislu govori kao relativno koherentnoj gorskoj regiji, analiza povijesnih toponimima bez kontinuiteta, s obzirom na distribuciju, sugerira njezinu srednjovjekovnu subregionalnu toponimsku nekoherentnost. Naime iz distribucije pojedinih toponimskih likova i njihovog ponavljanja, dade se zaključiti da, iako u motivacijskom i tvorbenom smislu ujednačena, ta toponimija upućuje na tadanju ličku subregionalnu osobitost svake župe ili kasnije županije čija se administrativna slojevitost ogleda i nazočnosti triju tadanjih biskupija⁶⁶ na tom prostoru. Ta se osobitost, koja je razumljiva i s obzirom na veličinu predmetnog prostora, jednim dijelom prenijela i u korpus suvremene toponimije o čemu svjedoče i ojkonimi Ostrvica, Doljani, Kompolje, Debelo Brdo...

Imena gradova i naselja koja su preživjela osmanlijske najezde, vlast i postosmanlijska naseljavanja Like obrađuju se u središnjem dijelu rada.

Nasebinska fizionomija Like u srednjem vijeku, do osmanlijskih najezda, bitno je drukčija u odnosu na današnju strukturu, broj, veličinu i imena naseljenih mjesta. Svojom

obnove – posebna su povijesna knjiga zavelebitskih krajeva Hrvatskoga Kraljevstva i posebno bogata i zahtjevna tema arheoloških i povijesnih istraživanja« (Kruhek, Horvat 2009: 241).

⁶⁶ Područje Like u srednjem je vijeku bilo podijeljeno između Krbavske, Ninske i Senjske biskupije.

zemljopisnom osobitošću i onodobnim kulturnim, gospodarskim i administrativnim prilikama ličko je područje stvaralo dobre uvjete za izgradnju brojnih utvrđenih gradova čiji se ostatci i danas mogu pronaći na slabo pristupačnim krševitim uzvisinama. Srednjovjekovni utvrđeni gradovi građeni su u pravilu na uzvisinama, daleko od glavnih prometnica, ali opet dovoljno blizu da ih mogu kontrolirati, kao obrambene utvrde s branič-kulama i bedemima i služili su kao sklonište moćnika pred najezdama osvajača⁶⁷. Gradnja svakog grada prilagođavana je konfiguraciji terena na kojem se gradilo tako da je svaki grad bio jedinstven. Ispod utvrđenih gradova razvijala su se podgrađa u kojima su stanovali trgovci i obrtnici koji su neposrednu okolicu ili putnike opskrbljivali potrebnom robom.

U administrativnom smislu Lika je u razvijenom srednjem vijeku bila podijeljena na župe (županije): Brinjsku, Bušku, Gacku (Gatansku), Hotučku, Kravsku, Lapačku, Ličku, Nebljuška, Odorjansku i Unsku. U ovom je poglavlju obrađeno 179 ličkih povijesnih ojkonima bez kontinuiteta o kojima saznajemo iz dostupne literature i povijesnih zemljovida, poglavito iz knjige *Seobe i naselja u Lici* Stjepana Pavičića, knjige *Stari lički gradovi* Emilija Laszowskog te radova Milana Kruheka i Zorislava Horvata.

Na motivacijskoj razini najviše ojkonima potpada u kategoriju etnonimskog ili etničkog postanja (tipa *Sređane, Teličani, Doljane, Humčani, Čelopeci*) njih 63 ili 35 %⁶⁸. Druga najzastupljenija skupina su ojkonimi koji se odnose na obitavališta i javne prostore, njih 14 u kojoj su najzastupljeniji dvočlani ojkonimi u kojima je prvi član pridjev, vrlo često antroponimni, s diferencijalnom funkcijom, a drugi je, do konca 14. stoljeća vrlo živ apelativ, *vas*: 'vicus' »(„župa se dijeli na vasi, a vasi na sela“« (Šimunović 2010: 236) (*Bilišina Vas, Bbina Vas, Gornja Vas, Hotilja Vas, Kneža Vas, Ljupča Vas*). Tragovi tog apelativa očuvali su se u ličkoj suvremenoj toponimiji samo u jednom, iskrivljenom obliku u ojkonimu Crna Vlast koja je 1957. preimenovana u Gornje Vrhovine.

Treća je po čestotnosti skupina ojkonima antroponimnog postanja, njih 13 kojima se može pridružiti i skupina ojkonima antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima, njih 10. Čestotnost ojkonima motiviranih antroponimima upućuje na vrlo značajnu ulogu osobnog imena rodonačelnika pri imenovanju naselja što svakako treba staviti u kontekst društvenih prilika u kojima je snažna rodovska društvena struktura pa je i ime rodonačelnika vrlo važan

⁶⁷ »Pojedini stari pisci tvrdili su da su u Lici postojala 72 takva grada. Žitelji su uglavnom bili Hrvati, koji su govorili čakavskim narječjem sa starom akcentuacijom« (Holjevac 2010: III).

⁶⁸ Time se potvrđuje teza da su »u doturskoj Lici, kao ni u jednoj drugoj hrvatskoj pokrajini, imena naselja motivirana (...) etnicima, stanovnicima naselja (više nego topografskim imenima) (...) Takvi etnički ojkonimi često u starini supostoje s imenom od kojeg su izvedeni. Često se upotrebljava prvotno ime Dol (...) Lpat, a kad se misli na stanovnike dotičnoga naselja rabi se pluralno etničko ime na '-ane: Lapčane = „nobiles de Lapat“« (Šimunović 2010: 237 – 238).

i često jedini identifikacijski, ali i znak pripadnosti (*Čelopek, Glašćić, Hoteš, Mogorović, Jurašević*).

Ojkonima određenih položajem prema drugim toponimima zabilježeno je 12. Riječ je ojkonimima u kojima je najčešće prvi član prijedlog (*meju, pod, za*), a drugi apelativ (*borak, hum, toranj, lug, potok*) tipa *Mejupotočje, Pthum, Podborak, Zalug, Zažično*. Toponomastičkih je naziva 9 ili 5,02%, kao i ojkonima motiviranih razmještajem, oblikom, svojstvom i izgledom objekta.

Nazivima bilja, biljnog pokrova i biljnih zajednica motivirano je ukupno 7 ojkonima među kojima su dominantni nazivi bjelogoričnih i crnogoričnih šumskih stabala karakterističnih za Liku (jela, bukva, dub, lipa, breza). Vrlo je malo ojkonima izvedenih od naziva životinja (ukupno 2: *Kozji Rog, Orlić*). Obrambenim objektima motivirano je 5 ojkonima.

S obzirom na strukturu ojkonima najviše je jednorječnih, 153 ili nešto više od 85 %, dvočlanih je 26 ili 14 %. Toponimizacijom apelativa, bez ikakvih dopuna nastalo je ukupno 14 od 153 jednočlana ojkonima, prefiksalsnom tvorbom nastalo je 9 ojkonima, a najviše ih je nastalo sufiksalsnom tvorbom, njih 104 ili gotovo 68 %, od kojih je pluralizacijom tvoreno 62 ojkonima ili 40 %. Među sufiksima najzastupljeniji je sufiks *-ane / -ani*, koji je u tom razdoblju označavao posjedovne odnose i *-ik*, zatim *-ac, -ić, -ica* te prijedlozi *pod-, pri-* i *nad-*.

S obzirom na jezično podrijetlo imena, može se zaključiti da je lička povijesna ojkonimija gotovo u cijelosti hrvatskog/slavenskog podrijetla s primjerima rijetko sačuvanog supstratnog romanskog sloja.

Lička povijesna ojkonimija bez kontinuiteta, odražava rodovski društveni ustroj sjedilačke agrarne populacije u kojoj je vrlo važno ime rodonačelnika, a motivacijska razina imenovanja naselja prema stanovnicima njezina je temeljna osobina koja se izgubila tijekom osmanlijskih najezda i vlasti u Lici, pred kojom je domicilno stanovništvo uglavnom izbjeglo na sjever i zapad odnoseći sa sobom svoju jezičnu i onomastičku tradiciju. Novo stanovništvo Like donijelo je sa sobom svoju kulturu, jezik i tradiciju imenovanja koja je bila drukčija od izgubljene starosjedilačke. Mnoga su se imena srednjovjekovnih ličkih utvrđenih gradova ipak sačuvala prenesena na druge referente kao u primjerima imena utvrđenih gradova Prozora, Dabra, Brloga, Bruvna, Mazina, Udbine, Kurjaka, Komića, Visuća, Bunića, Lovinca, Budaka, Vrepca, Pavlovca, Počitelja, Raduča, Metka ... koja su preživjela prenesena na naselja izgrađena najčešće ispod uzvisina na kojima su bili izgrađeni utvrđeni gradovi, a te su uzvisine s arheološkim ostatcima u suvremenoj ličkoj toponimiji/oronimiji

zabilježene u jednočlanom ili dvočlanom obliku kao gradine. I u ličkom se primjeru potvrđuje toponomastičko načelo po kojemu je očuvanje imenskog kontinuiteta u svezi s važnošću referenta pa su očito imena važnijih ličkih naselja preživjela iako često prenesena na nove referente. Imena manje važnih, brojnih malih naselja nisu se održala.

4.4. Administrativne promjene imena ličkih naselja

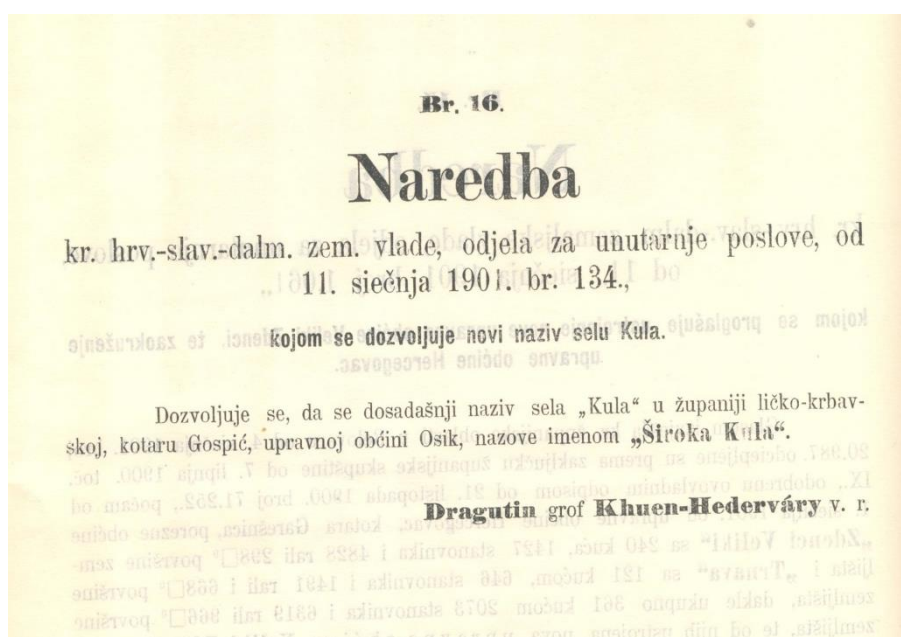
Kako su se u povijesnom hodu na ličkom području mijenjale vlasti, politička, društvena i državna uređenja, silnice različitih jezičnih i izvanjezičnih utjecaja i dominacija, tako su te mijene ostavljale traga na ličkoj toponimiji. Nakon povratka Like u sferu civilne Hrvatske koncem 19. stoljeća započeo je proces standardizacije ličke toponimije s različitih razina i s različitim ciljevima, no, s dalekosežnim posljedicama na njenu fizionomiju. Službene promjene imena naselja na ličkom području u razdoblju od 1881. do 1960. g., u kojem se Lika nalazila u različitim državno-pravnim zajednicama, različite teritorijalne površine, s različitim jezičnim, sociološkim, kulturnim i političkim utjecajima koji su nastojali kroz pravni sustav, zbog različitih razloga, intervenirati u ličku toponimiju ne vodeći se, uvijek, stručnim ni znanstvenim kriterijima odrazile su se na taj toponimski korpus često brišući elemente tradicije. Te se promjene promatraju kroz razdoblje Austro-Ugarske Monarhije, Kraljevine Jugoslavije, Nezavisne Države Hrvatske i federativne Jugoslavije. Uz kratki prikaz povijesnih okolnosti koje su utjecale na imenovanje naseljenih mjesta donose se i odluke mjerodavnih tijela o promjeni imena, njihovoj administrativnoj standardizaciji ili brisanju iz evidencije naseljenih mjesta. Sve su odluke preuzete iz onodobnih službenih glasila ili drugih publikacija u kojima su objavljene, a promjene imena koje ne počivaju na konkretnoj odluci mjerodavnog tijela nisu predmet ovog poglavlja.

Nakon razvojačenja Vojne krajine 1873. g., sjedinjenja s civilnom (banskom) Hrvatskom i Slavonijom 1881. g. i osnutkom Ličko-krbavske županije 1886. godine kao jedne od osam županija »u nagodbenoj Hrvatskoj i Slavoniji kao autonomnoj pokrajini s obilježjima državnosti u sklopu Zemalja ugarske krune (...) kao dijela Austro-Ugarske (...) pod vlašću cara i kralja Franje Josipa I. (...)« (Holjevac 2009: 432). Lika iz vojnog i vojničkog okruženja, koji je neposredno određivao njen upravni, društveni, gospodarski i kulturni život, započinje svoj civilni razvoj u upravnom smislu utemeljen na institucijama županije, kotareva i općina⁶⁹. U tom razdoblju započinje upravno normiranje cjelokupnog društvenog života prilagođeno novim, civilnim, okolnostima pa i normiranje imena

⁶⁹ Jedino naselje s priznatim pravom grada u Ličko-krbavskoj županiji bio je Senj.

naseljenih mjesta u Lici. Naredbe kojima uređuje administrativni ustroj Hrvatske, utemeljuje županije, općine i kotare te njihova imena donosi Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada preko Odjela za unutarnje poslove. Prva takva naredba koja se odnosi na ličko područje donesena je 17. rujna 1900. g. pod brojem 48 671, a s njom se »dozvoljuje (...), da se dosadašnji naziv sela “Osik” u županiji ličko-krbavskoj te kotaru gospićkom nazove imenom “Lički Osik”« (SZN⁷⁰ br. 85: 692).

Naredbom od 11. siječnja 1901. Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, Odjela za unutarnje poslove br. 134. »Dozvoljuje se da se dosadašnji naziv sela “Kula” u županiji ličko-krbavskoj, kotaru Gospić, upravnoj občini Osik, nazove imenom “Široka Kula”« (SZN br. 16:110).

Sl. 15

Novo ime selu Ljeskovac u županiji ličko-krbavskoj, kotaru Otočac, upravnoj občini Vrhovine, dozvoljeno je 23. lipnja 1901., Naredbom br. 41 045, kojom se ime sela Ljeskovac mijenja u Ljeskovac Plitvički.

⁷⁰ Prilikom citiranja rabit će se kratice: SZN = Sbornik zakona i naredaba valjanih za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju i NN = Narodne novine.

Br. 56.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove,
od 28. studenoga 1903. broj 91.283,

**kojom se dozvoljuje novi naziv upravne občine Klanac, kotara perušićkoga, županije
ličko-krbavske.**

Ovim se dozvoljuje, da se dosadašnji naziv upravne občine Klanac u žu-
paniji ličko-krbavskoj, kotara Perušić, promjeni u „Pazarište“.

Što se ovim do sveobćega znanja stavlja.

Za bana :

Dr. **Šumanović** v. r.

Sl. 16

Naredbom Kr. hr.-slav.-dalm. zemaljske vlade, Odjela za unutarnje poslove od 11. siječnja 1904. broj 96 888 ex 1903., odobreno je novo ime mjestu i upravnoj općini Podlapača u županiji ličko-krbavskoj, kotaru Udbina koje se mijenja u Podlapac.

Br. 7.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove,
od 11. siječnja 1904. broj 96.888 ex 1903.,

**kojom se dozvoljuje novi naziv mjesta i upravne občine Podlapača u županiji ličko-
krbavskoj, kotaru Udbina.**

Ovim se dozvoljuje, da se dosadašnji naziv mjesta i upravne občine Pod-
lapača u županiji ličko-krbavskoj, kotaru Udbina, promieni u „Podlapac“.

Što se ovim do obćega znanja stavlja.

Za bana :

Dr. **Šumanović** v. r.

Sl. 17. Naredba ilustrira strukturnu promjenu dijela ličke ojkonimije.

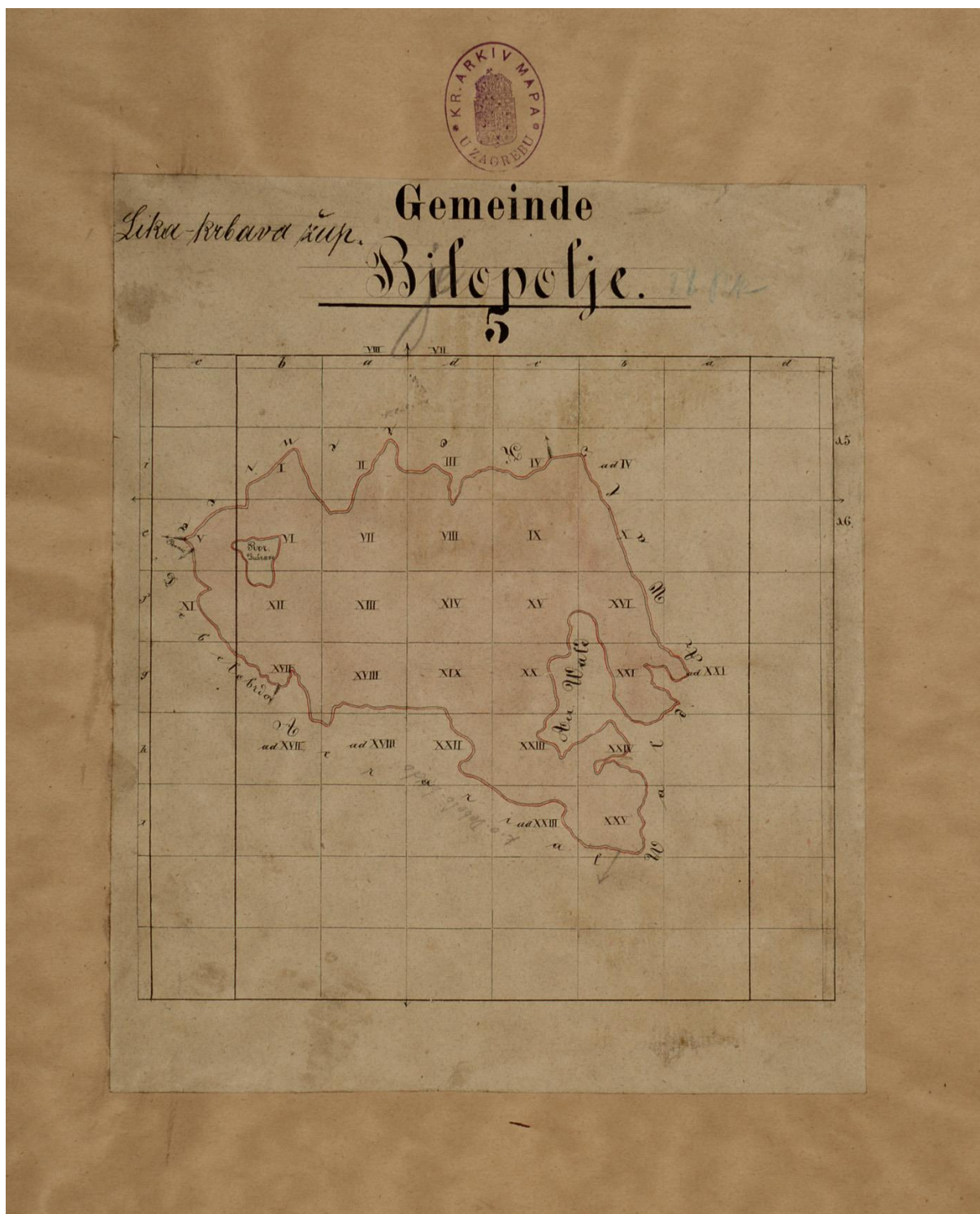
Imena naselja u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji normirana su 29. travnja 1907. *Zakonom o nazivlju občina i prebivališta* kojim je određeno da svaka općina i prebivalište može imati samo jedno ime. Ime je određivala zemaljska vlada, odnosno odjel za unutarnje

poslove koji je uredbom određivao službena imena naselja kad je trebalo imenovati novo naselje, kad je neko naselje imalo više imena ili ako su postojala naselja s istim imenima. Odjel je određivao i pravopis kojim je trebalo pisati ime naselja. Prije donošenja uredbe vlada je morala saslušati zastupništvo pojedinoga grada, općine ili županije i uvažiti njihova stajališta ako su bila u suglasju s općim načelima zakona. Taj je zakon odredio kriterije imenovanja, proceduru i načela službene hrvatske ojkonomije na području teritorijalne i pravne nadležnosti. Cilj je zakonodavca bio administrativno urediti i odrediti sustav u kojem su se odražavali slojevi različitih socioloških, jezikoslovnih, političkih i inih utjecaja te ga nametnuti u javnoj uporabi, prosvjeti i izdavaštvu⁷¹.

Najobuhvatnije normiranje imena naselja i općina na području tadanje Hrvatske i Slavonije donijela je vlada 24. prosinca 1913. g., Naredbom br. 89 415, kojom je, na temelju ovog zakona normirano više od 10 000 imena naseljenih mjesta i općina, od toga su 7 182 službeno određena imena, a 3 274 imena su promijenjena, odnosno izbačena iz službene uporabe. Tim je zakonom na području Ličko-krbavske županije odobreno 1 041 službeno ime naselja, izvan upotrebe stavljeno ih je 468, a velik broj naselja dobio je drugi član imena s ciljem da se ispuni kriterij po kojemu dva naselja ne mogu imati isto ime. Tako je u Gospiću naselje Kaniža postala Gospićka Kaniža, a ona u Perušiću, Perušićka Kaniža.

Nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i stvaranja Kraljevine SHS i kasnije Jugoslavije uslijedilo je novo upravno uređenje zajedničke države; ukinuta je Ličko-krbavska županija, a ličko je područje svrstano u Primorsko-krajišku oblast sa sjedištem u Karlovcu. Nastavljene su intervencije u ličku toponimiju koje su se temeljile na jezičnom unitarizmu s dominacijom srpskoga jezika. Velika intervencija u službena imena naselja na hrvatskom području dogodila se 24. ožujka 1924. Naredbom broj 3 740 kojom su imenovana nova naselja, njih 83, a promijenjena su imena 18 naselja. Tada je primjerice u Gospiću *Olanak* postao *Alanak*, a u Otočcu je *Vlaško Polje* postalo *Srpsko Polje*. Naredbom br. 91. ministar unutrašnjih poslova, na tragu stava *Zakona o imenima mesta i ulica i o obeležavanju kućnih brojeva* iz 1930. po kojem ukoliko »više mesta imaju isto ime, učiniće se potrebna promena imena ustanovljenjem nekog dodatka postojećem imenu(...)«, donio odluku o promjeni imena sela „Čitluk“ koja glasi: »Ministar unutrašnjih poslova rešenjem od 20. februara 1935. god. III br. 5 811, na osnovu čl. 1 Zakona o imenima mesta i ulica i obeležavanju kuća brojevima do 18 februara 1930. god. odlučio je, da se dosadanje ime sela “Čitluk” u Opštini gospićkoj, Sreza gospićkog, Savske banovine, promeni u “Lički Čitluk”« (SZN br. 91:185).

⁷¹ Zakon je odredio uporabu službenih imena naselja i u knjigama te na zemljovidima. Posebno je u povijesnoj kartografiji bio očit pluralizam i jezična te pravopisa nedosljednost bilježenja imena naselja na području Hrvatske.

Sl. 18 HR-HDA-1421-1-3-6, 1872. – 1875., katastarski plan K.o. Bjelopolje, primjer standardizacije toponimskog lika koji za posljedicu ima brisanje dijalektnih obilježja dijela ličke ojkonomije.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata ličko je područje administrativno pripadalo Velikoj župi Gacka i Lika. U tom je razdoblju Ministarstvo unutarnjih poslova NDH donijelo, 4. listopada 1941., Naredbu o promjeni imena sela i katastralne občine *Srpsko Polje*, upravne općine Brlog, kotara Otočac, Velike župe Lika i Gacka u Gospiću, u *Hrvatsko Polje*.

Nakon završetka Drugog svjetskog rata, u novoj su Jugoslaviji, poništene su sve promjene iz razdoblja NDH, a imena naseljenih mjesta mijenjana su, najčešće, po ideološkom kriteriju. Tako je već u Narodnim novinama 15. listopada 1945. g. objavljena Odluka o promjeni naziva „Korenica“ u „Titova Korenica“ koja glasi: »Narod koreničkog kotara u više navrata jasno je izrazio svoju volju da se mjesto Korenica prozove „Titova Korenica“, pa je narod tako već i zove, htijući time dati vidnog znaka svoje ljubavi i zahvalnosti velikom vođi oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije. S obzirom na prednje, a na osnovu jasno izražene volje naroda ODLUČUJEM da se mjesto Korenica istoimenog kotara, Okruga ličkog prozove „Titova Korenica“«. Ministarstvo unutrašnjih poslova, Broj: 7578–1945, Zagreb, dne 5. listopada 1945. Ministar: V. Krstulović« (NN 44: 1). Prezidijum Sabora Narodne Republike Hrvatske donio je 14. travnja 1952. UKAZ o promjeni imena mjesta Pišać u kotaru Udbina kojemu je ime promijenjeno u Krbava. Državni sekretarijat Rješenjem broj II–4 58 980– 1957. od 16. listopada promijenio ime naselju Crna Vlast u općini Vrhovine, kotar Gospić, u Gornje Vrhovine.

Na promjene imena naseljenih mjesta u Lici u promatranom razdoblju utjecali su, kao i na ukupnu hrvatsku ojkonomiju pretežito izvanjezični razlozi. Motivacija promjenama ili normiranju imena naseljenih mjesta odvijala se na nekoliko razina: administrativnoj, koja je nalagala normiranje zbog sistematizacije upravne i uporabne preglednosti toponimskog sustava, ideološkoj; koja je bila motivirana s jedne strane težnjom za izgradnjom i priznanjem hrvatskog identiteta, a s druge strane za njegovim utapanjem u unitaristička jezična i politička nastojanja. Trećoj kategoriji pripadaju nasilne promjene imena naseljenih mjesta kao posljedice otvorene agresije i okupacije pojedinih hrvatskih područja kojima je okupacijska vlast htjela u cijelosti izbrisati sve elementne hrvatskog identiteta na svim razinama. Prestankom tih izvanjezičnih utjecaja nisu nestali svi tragovi, često nasilnih, intervencija u hrvatsko i ličko onimijsko tkivo. Posljedice tih i takvih intervencija, različite motivacije, itekako su vidljive na karti službenih popisa imena naseljenih mjesta u Lici i danas.

На основу члана 9 став 1. Закона о насељима ("Народне новине" бр. 54/88) и члана 190 став 1. тачка 23. Статута општине Грачац у вези са чланом 25. Одлуке о измјенама и допунама Статута општине Грачац, Скупштина општине Грачац на 8. сједници Вијећа удруженог рада, 8. сједници Вијећа мјесних заједница и 8. сједници Друштвено-политичког вијећа одржаним дана 28.05.1991.године, донијела је

ОДЛУКУ

о промјени имена насеља ЛИЧКИ ОСИК у ТЕСЛИНГРАД

Члан 1.

На основу резултата референдума о промјени имена насеља Лички Осик у Теслинград одржаног 12. Маја 1991.године мијења се име насељу Лички Осик у Теслинград.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења, а објавит ће се у "Гласнику Крајине".

КЛАСА : 015-07/91-01/01

УР.БРОЈ : 2126-07-01-91-1

Грачац, 28.05.1991.године

ПОДПРЕДСЈЕДНИК
Скупштине општине Грачац
Милеуснић Срниша, с.р.

Замј. Предсједник
Вијећа удруженог рада
Дукић Никола, с.р.

Предсједник
Вијећа мјесних заједница
Вучковић Ђорђе, с.р.

Предсједник
Друштвено-политичког вијећа
Секулић Велимир, с.р.

Sl. 19 Odluka o promjeni imena naselja Lički Osik, Glasnik Krajine, br. 5, 20. lipnja 1991. g. primjer je nasilne intervencije u ličku ojkonomiju kao posljedice ratne agresije.

4.5. Suvremena lička ojkonomija

Područje Like danas je administrativno podijeljeno između Ličko-senjske i Zadarske županije, a na njezinom se području nalaze gradovi Gospić i Otočac te općine Brinje, Vrhovine, Plitvička Jezera, Perušić, Lovinac, Udbina, Gračac i Donji Lapac s ukupno 231 naseljem.

Lički se ojkonomi, radi preglednosti, navode abecednim redom. Za svako je naselje, na temelju terenskog istraživanja, zabilježen akcentuirani imenski lik u lokalnom obliku, određen rod i broj te etnik i ktetik. Zbilježene su također i varijante akcentuacije ojkonomima, etnika i ktetika iz drugih dostupnih izvora (rječnici lokalnih govora, ARj i druga referentna literatura) koji se kao i različiti, više ili manje uspješni pokušaji rasvjetljavanja etimologija, (pučkih i onih koje svjedoče o razini razvoja i interesu pojedinih znanosti za ličku ojkonomiju) donose u fusnotama. Njihova je vrijednost simbolična i ilustrativna i često svjedoči o mašti znanstvenika i laika u smislu „značenja imena“. Kao što je već istaknuto, etimološka analiza nije u središtu interesa ovoga rada već je temeljni cilj definiranje položaja ojkonomima u toponomastičkom sustavu i njegovo funkcioniranje u prostoru. S obzirom na turbulentnu prošlost ličkih naselja, primaran je cilj ovoga poglavlja donijeti sustavnu analizu ličke ojkonomije sa svim relevantnim podacima o nastanku naselja, njegovoj identifikaciji i ubikaciji, postanku i mijenama njegova imena. Toponimi, u prvome redu ojkonomi, oduvijek bude u puku potrebu iznalaska njihova tumačenja. U strogo toponomastičkoj analizi ta se, u najvećem dijelu neuvjerljiva laička tumačenja niti ne navode, ali ja ih često donosim u fusnotama, osobito ako su popraćena pučkim legendama o postanku imena, smatrajući da su i ti podatci dijelom narodne tradicije i njihova odnosa prema prostoru obitavanja, bez obzira na njihovu znanstvenu neutemeljenost. Zbog toga se u svakoj ojkonomskoj natuknici donose zemljopisni podatci o prostornoj ubikaciji, nadmorskoj visini, broju i gustoći stanovnika (prema rezultatima službenih popisa stanovnika Like od 1857. do 2001. g.), broju i imenima zaselaka, povijesnim varijantama imena, zabilježenim oblicima imena na povijesnim zemljovidima, podatci o etničkoj i religijskoj strukturi stanovnika, procesima naseljavanja, društvenim i političkim okolnostima koje su utjecale na imenovanje, vremenu osnutka naselja kao najvjerojatnijem vremenu nastanka ojkonomima, potencijalnoj transonimizaciji i svim ostalim relevantnim izvanjezičnim utjecajima koji su važni za utvrđivanje etiologije imena.

Ojkonomi su klasificirani prema motivacijskoj i struktornoj razini po naputcima i sugestijama mentorice dr. sc. Dunje Brozović Rončević. Analizirani podatci većim su dijelom provjereni obilaskom terena, osim u primjerima naselja bez stanovnika, kao što je

npr. Kozjan. Lokalna akcentuacija, etnik i ktetik bilježeni su u najužem mogućem anketnom krugu s uvažavanjem dijalektalnih obilježja anketiranog područja, a korištena je i dostupna literatura koja obrađuje mjesne govore. Zemljopisni podatci; ubikacija, popis zaselaka, promjene imena, podatci o pripadnosti župama, biskupijama i eparhijama te nadmorska visina preuzeti su iz *Leksikona naselja Hrvatske*, podatci o broju stanovnika iz baze Državnog zavoda za statistiku *Naselja i stanovništvo RH od 1857.-2001.*, podatci o broju stanovnika 2011. iz rezultata popisa stanovnika te godine na temelju koje je izračunana i gustoća naseljenosti. Dio ostalih relevantnih podataka preuzet je iz *Hrvatske opće enciklopedije i Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857 – 1971*. Mirka Korenčića. Dio povijesnih potvrda toponima preuzet je iz baze prikupljene za projekt „Hrvatska povijesna toponimija“ voditeljice Dunje Brozović Rončević u kojemu je obrađivana i povijesna toponimijska građa koju je prikupljao akademik Stjepan Gunjača sa suradnicima.

Aleksinica

Aleksìn(i)ca, ž / jd., etn. *Aleksìn(i)čān / Aleksìn(i)čānka*, ktet. *aleksìn(i)čki*

N 44°38'22“ E 15°15'04“

n. v. 575 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno 18 km sjeverozapadno od Gospića, površina 13,98 km².

2011.: 169 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 12 st/km².

Varijante imena: Ličke novine 4/1960. bilježe varijantu Aleksinac⁷², kao i Gušić (1973).

Župa sv. Ivana Krstitelja (istoimena crkva sagrađena je 1696. g., a crkvene se matice vode od 1790. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869..	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
681	0 ⁷³	0	569	735	393	295	500	669	586	481	457	272	258	220	169

Nedaleko od današnje Aleksinice, u srednjem se vijeku, nalazio utvrđeni župni grad Potorjan ili Bužim, a u podgrađu Potorjana trgovačko i zborna mjesto buške župe (Bužana) Tržić. U XV. st. nalazila se crkva BDM od Bužana i hospital Svete Marije Magdalene (Pavičić 2010). Tijekom osmanlijske vlasti u Lici i nakon nje nestaju stara lička naselja i njihova imena pa

⁷² Novosadski pravopis bilježi varijantu *Àleksinac*, *Aleksínčanin*, *aleksìnački* i *alèksinačkī*

⁷³ U 1869. i 1880. g. stanovništvo je popisano kao dio naselja Donje Pazarište i Vaganac. (DZS)

je naselje i ime očito nastalo nakon oslobođenja, kad su pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića 1690. g., na to područje najvećim dijelom naseljeni doseljenici iz Liča, Zagona, Ledenica i Novoga. Oni su očito iza 1700. obnovili srednjovjekovnu crkvu sv. Ivana koja se nalazi na obližnjem brijegu koja za osmanlijske vladavine nije bila u potpunosti razorena⁷⁴. Lulić (1938) na mjesto današnjeg naselja smješta srednjovjekovno naselje *Tribihovići/Tribilane*.

U osmanlijskom popisu iz 1604. g. zapisano je ime *Glavica*, a u popisu Like i Krbave iz 1712. g. među popisanim zemljama u Pazarištu navodi se da sudac Martin Butorac i Nikola Ljubić imaju zemlje i „*pod glauicom Alexinom*“. U zemljovidu Prve vojne izmjere (1763. – 1787.) ucrtano je brdo *Aleksenicza*, bez naselja, a u zemljovidu iz 1806. – 1869. toponim *Alexinac* u zagradi. Očito je kasnije formirano naselje imenovano po brdu u podnožju kojeg kojeg se razvilo.⁷⁵

Bakovac Kosinjski

Bakovac, m / jd., etn. Băkovčan / Băkovčanka, ktet. bākovačkī

N 44°42'39' E 15°12'42'

n/v 504 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno 20 km sjeverozapadno od naselja Perušić, površina 40,59 km².

2011.: 122 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 3,00 st/ km².

Varijante imena: 1857. i 1900. g. zabilježeno je u obliku Sraklin, od 1869. do 1890. g. kao Bakovac. Od 1910. g. ime je Bakovac Kosinjski. (LNH) SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Sraklin* i *Sporčić klanac* promijenjeno u *Kosinjski Bakovac*.

Zaseoci: Klanac Vrelo, Lokvica, Podkosnjak (Kosinjak), Ruja i Sveti Vid (od 1962. do 1991. g. Vid).

⁷⁴ »Narod priča, da je tu već od davnih vremena stajala crkva sv. Ivana, dakle i prije turske okupacije Like, a pripovijeda se i to, da su Turci prolazeći tuda iz ostalih krajeva Like radi trgovine u Pazarište donje, u toj crkvi – valjda pri odmoru – zatvarali svoje konje (...) Oko 400 koraka od crkve nalazi se prostor, na kom je bilo starinsko groblje, a narod ga zove „grčko groblje“. Tu je u blizini i jedna špilja kojoj se nalazilo ljudskih kosti. Nekako na sredini između ovog groblja i crkve, nalazi se u živcu kamenu izdubena okrugla kamenica veličine 6 litara, za koju narod priča, da je služila za posvećenu vodu, kojom su škropili mrtvace, kad su ih nosili u staro groblje na ukop« (Lulić 1938: 18).

⁷⁵ Aleksinica se ne spominje u tzv. Glavinicevom opisu Like i Krbave iz 1696. g., Vukasovićevu Zemljopisnom povijesnom novom opisu Karlovačkog generalata iz 1777. g., a ne bilježi ju ni R. M. Grujić 1915. g. u svom Topografskom rječniku Gospićkoga kotara. P. Skok (1971), ime izvodi od poimeničnog pridjeva imena Aleksandar, a Devčić (1903: 1) bilježi: »Brijeg Aleksinica daje ime cijelom selu, gdje se nalazi crkva sv. Ivana Krstitelja.«

Pripada župi sv. Antuna Padovanskog iz Gornjeg Kosinja, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁷⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
659	0	0	1 015	1 163	1 308	1 058	996	1 064	935	813	697	472	372	187	122

Za osmanlijske vladavine na to su područje naseljeni vlaški pravoslavni pastiri koji su se tu očito zadržali i nakon oslobođenja kad su im vojno-krajiške vlasti potvrdile stečene posjede. Prvih godina nakon oslobođenja na područje Bakovca iz ogulinskoga kraja, pod vodstvom Mihajla Špoljarića, naseljeni su Hrvati.

Šimunović (2010: 237) smatra da ojkonom Bakovac pripada srednjovjekovnoj toponimiji antroponimske motivacije »označavajući vlasnost osobe nad posjedom«. No, postojanje istoimenog hidronima ipak upućuje na transonimizaciju na što upućuju i zemljovid Prve (1763. – 1787. g.) i Druge vojne izmjere (1806. – 1869. g.) u kojima je upisan *Bakovacz Potok*, ali ne i naselje. Naselje Bakovac nalazimo tek u Trećoj vojnoj izmjeri (1869. – 1887. g.) Drugi član imena diferencijacijski je pridjev od ojkonima Kosinj. ARj navodi podatak o postojanju dva istoimena sela blizu Perušića od kojih se jedan zove Veliki Bakovac.

Barlete

Bàrlete, ž / mn., etn. Bàrlecān / Bàrlecānka, ktet. bārleckī

N 44°32'05“ E 15°28'10'

n. v. 577 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na desnoj obali rijeke Jadove (Jaruga) u Ličkom polju, 9 km istočno od Gospića, površina 14,59 km².

2011.: 28 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 1,91 st/km.

Zaseoci: Draga (do 1948. g. *Basarić-Draga*), Potkraj, Šerića Varoš, Volarice Barletske (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Volarice* promijenjeno je u *Barletske Volarice*), Zavode Barletsko (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Zavodje* promijenjeno je u *Barletsko Zavodje*) i Županova Varoš. Pripada župi Navještenja Blažene Djevice Marije iz Gospića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Ostrvice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Filijalni hram vozdiženija časnog Krsta, srušen tijekom Drugog svjetskog rata.

⁷⁶ U 1869. i 1880. g. stanovništvo je popisano kao dio naselja Gornji Kosinj. (DZS)

Varijante imena: U zapisima se pojavljuje kao Barlet (Pavičić 2010: 42) i Barleta. V. Sabljar (1866) bilježi oblik Bèrlete.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
806	927	877	948	1001	788	783	789	405	397	353	290	202	133	36	28

U 14. stoljeću Barlete su bile u vlasništvu plemenitih Gušića, kasnije Kurjakovića i Mogorovića, a u vrijeme osmanlijske vlasti bile su muslimansko naselje smješteno pod starom utvrdom. »Najprije je zanimljivo da i sama utvrda Barlete ima ime u množini. Naša su istraživanja na terenu potvrdila da je taj naziv posve opravdan, jer na dva susjedna brijega, ne visoka, a zapravo povezana, stoje ostatci dviju utvrda. Narod ih zove Velika i Mala utvrda, ili Velika i Mala županova gradina« (Kruhek 2013: 482). Poslije oslobođenja Like od Osmanlija naseljene su Hrvatima i Vlasima tek od druge polovice 18. stoljeća (Pavičić 2010). Šimunović (2010: 240) u imenu pronalazi vlaške tragove koje povezuje s doseljenim plemenima s područja Krmpota, od čega i barletsko prezime Krmpotić. Moguća je i antroponimska motivacija od muškog imena Bartul. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježene su u obliku *Barlette*, a zemljovid prve vojne izmjere, osim ojkonima *Barletta*, bilježi i *Barlette Grad* i *Barlette Potok*.

Ime na zemljovidima: *Barleta* (1570.), *Barleta* (1630.), *Barleta* (1690.), *Barletta* (1763. – 1787.), *Barletta* (1797.), *Barletta*, *Barleta* (1806. – 1869.), *Barletta* (1830.) *Barleta* (1846.)

Povijesne potvrde:

1509. u obliku *Barleth*, u Arkiv za jugosl. povj. III, 111 – 113.⁷⁷

Begluci

Bègluci m / mn., etn. Bèglučār⁷⁸ / Bèglučkinja, ktet. bèglučkī

N 44°24'33" E 16°07'44"

n. v. 414 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u dolini Une, 45 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 10,21 km².

2011.: 71 st, prosj. gustoća naseljenosti 6,95 st/km².

Zaselak: Krčko Brdo.

⁷⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁷⁸ HMR (2016) bilježi etnik Bèglučn(i)n / Bèglučānka.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat.

Broj stanovnika:

1857. ⁷⁹	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
213	256	239	293	356	441	484	561	506	484	415	362	332	235	51	71

Begluci su naseljeni pretežito srpskim stanovništvom (98%), a ime je motivirano nazivom područja kojim je upravljao ili imanjem koje je pripadalo turskom plemiću begu > begluk⁸⁰. Zemljovid Prve vojne izmjere (1763. – 1787. g.) na području kojim je tek ovladala Habsburška Monarhija, ne bilježi naselje ni ime, a ne spominje se ni u zemljovidu iz 1806. – 1869. g. Tek je u Trećoj vojnoj izmjeri (1869. – 1887.) zabilježeno ime u obliku *Beglug*.

Bilaj

Bilaj, m / jd. etn. Bilājac / Bilājčān / Bilājka / Bilājčānka, ktet. bilajskī

E 15°26' 03" N 44° 31' 10"

n. v. 596 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u dolini rijeke Like, u središnjem dijelu Ličkog polja, 6 km jugoistočno od Gospića, površina 10,26 km².

2011.: 164 st., prosječna gustoća naseljenosti: 16 st./km².

Varijante imena: Belaj (Pavičić 2010), Bjelaj (Horvat 1941).

Dio je naselja zaselak Rosulje.

Župa sv. Jakova apostola (crkva sv. Jakova apostola sagrađena je 1848.g.), Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
550	710	626	625	712	609	486	658	521	513	502	432	319	330	255	164

⁷⁹ U 1857. i 1869. g. naselje je pripadalo BiH pa nije popisano. Podatci za te godine procijenjeni su razmjerno kretanju broja stanovnika u popisanim naseljima općine Donji Lapac. Za godine 1880., 1890. i 1900. podatci su preuzeti iz bosansko-hercegovačkih popisa. (DZS)

⁸⁰ Škaljić (1985) uz značenje 'begovsko imanje', 'državno imanje', 'državna blagajna', navodi i značenje 'sjedište, konak, čardak bega ili paše', 'rad na beglučkom imanju' i 'uredska zgrada, uredske prostorije, gdje je beg sjedio, pio, primao posjete i vijećao sa prvacima i agama što se zove i beglukmejhana' donoseći i primjere narodne usmene književnosti objavljene u izdanju Matice hrvatske: Hrvatske narodne pjesme, IV 1899.: „Rano rani lički Mustajbeže, / Iz ahara u begluk iziđe, / kad mehana puna Udbinjana“ i Koste Hörmana; Narodne pjesme muslimana, 1933.:“Piće pili mladi Udbinjani, / U begluku ličkog Mustaj-bega.“

U srednjem je vijeku trgovište⁸¹ i grad Belaj⁸², bio smješten na brdu današnjeg imena Gradina. Zbog dominacije kote, njezine vidljivosti s okolnih područja i izgleda kamenitog vrha na kojem je grad sagrađen, njegove bijele boje, vjerojatna je motivacija imena oslonjena na geomorfološke osobine objekta⁸³. Uz Ostrvicu, bio je jedna od važnijih turskih utvrda u prvom učvršćivanju njihove vlasti u Lici. Osmanlije su ga svojim četama naselile odmah poslije 1527. g., a kasnije i vlaškim pastirskim stanovništvom iz dubine balkanskog poluotoka. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti ostalo je nešto pokrštenih muslimana, a naseljen je Hrvatima iz Ledenica, gornjeg Pokuplja i Bunjevcima. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Belai*.

Ime na zemljovidima: *Belai* (1570.), *Welay inder Lyka* (1572.), *Welay* (1573.), *Welay* (1630.), *Belay* (1690.), *Belai* (1688.), *Belay* (1709.), *Bellay* (1763. – 1787.), *Bilaj* (1806. – 1869.), *Billay* (1814.), *Bellay* (1830.), *Bilay* (1846.)

Povijesne potvrde:

12. VII. 1451. u obliku *Belay*, u CD Zichy, IX, 1899., 289

1451. u obliku *Belay*, u Kammerer Codex comitum Zichy IX, 288 – 290.⁸⁴

1509. u obliku *Belay*, u Arkiv za jugosl. povj. III, 111 – 113.⁸⁵

Birovača

Bírovača / Bìrovača, ž/jd., etn. Bìrovčanin⁸⁶ / Bìrovčānka, ktet. bìrovačkī

N 44°35'23“ E 15°57'42“

n. v. 650 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na sjevernom rubu Lapačkog polja, 3 km sjeverno od Donjeg Lapca, površina 17,94 km².

2011.: 87 st., prosječna gustoća naseljenosti: 4,84 st./km².

Zaseoci: Korita Lapačka (od 1890. do 1910. g. Kestenova Korita), Kučište, Opačica Dolina i Trnovac Dnopoljski (do 1900. g. Trnovac).

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

⁸¹ Bilaj se kao trgovište počeo razvijati u drugoj polovici 15. st. nakon što Dujam Frankopan kao nasljednik Ostrvice nije za nju uspio dobiti pravo sajmovanja. »Mjesto nje se kao trgovište razvi susjedni Belaj.« (Pavičić 2010: 25)

⁸² »Stariji naziv *Belaj* ikaviziran je nakon dolaska pod osmanlijsku vlast u *Bilaj* i taj se oblik zadržao.« (HOE 2 2000: 117)

⁸³ Postoje i mišljenja o antroponimnoj motivaciji po hrvatsko-ugarskom kralju Beli IV. ARj ime izvodi »od *bio*, bijela, po čemu mjesto je dolazi *ie* po istočnom govoru i *i* po zapadnom«. (ARj I: 379) »Tko se vozi željeznicom iz Gospića u Ribnik, opaziti će na osamljenom brežuljku razvaline grada Bilaja, koga zovu također Belaj i Bjelaj« (Horvat 1941: 158).

⁸⁴ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁸⁵ isto

⁸⁶ HMR (2016) bilježi etnik Bírovčan(i)n / Bìrovčānka i ketetik bìrovačkī.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁸⁷	0	0	335	446	403	371	425	331	325	306	292	238	247	103	87

Vjerojatna je motivacija od povijesnoga apelativa *bírōv*, prema HJP 'seoski pozivar, seoski bubnjar, dobošar' ili 'općinski starješina', a u nekim krajevima 'kmet'. Od mađ. *bíró*: 'sudac'. Ime je nastalo sufikslnom tvorbom *birov* + *-ača*. Zemljovid Prve vojne izmjere (1763. – 1787.) ne bilježi naselje ni ime, a spominje se u zemljovidu druge izmjere 1806. – 1869. g. u današnjem obliku, ispod istoimenog brda.

Bjelopolje

Bjèlopolje⁸⁸ sr / jd., etn. Bjelòpoljčan / Bjelòpoljka, ktet. bjèlopoljski

E 15° 44' 58" N 44° 21' 11"

n. v. 108 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Bjelopoljskoga polja, 6 km jugoistočno od Korenice, površina 10,05 km².

2011.: 115 st., prosj. gustoća naseljenosti 11,44 st./km².

Varijante imena: Bilopolje (V. Sabljar (1866) i ARj bilježe da je u shematizmu iz 1871. g. zabilježeno u obliku Bilopolje).

Zaseoci: Poljana i Prespa.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Parohija sv. velikomučenika Georgija.

Broj stanovnika⁸⁹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 769	2 107	1 918	400	456	449	447	344	202	206	287	200	183	163	195	115

Na tom je području očito postojalo naselje i u srednjem vijeku pa Pavičić (2010) navodi da se u dotursko vrijeme u Bjelopolju crkva nalazila na brdu Prijespa. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Belopolie* / *Belo polie*. Zemljovid Prve vojne izmjere (1763. – 1787.) ne bilježi naselje, ali je upisan toponim *Billo Pollie* kao ime polja u kojem se razvilo

⁸⁷ Od 1857. do 1880. g. stanovništvo je popisano kao dio naselja Dnopolje.

⁸⁸ HMR bilježi oblik Bjèlopolje s /jd., etn. Bjelòpoljan(i)n / Bjèlopoljka, ktet. bjèlopoljskī

⁸⁹ Od 1857. do 1880. g. sadrži podatke za naselja Klačnjica, i Vedašić (Općina Udbina) i Tuk Bjelopoljski, a u 1869. i 1880. za naselje Frkašić (Općina Udbina). (DZS)

naselje koje je zapisano u zemljovidu Druge izmjere (1806. – 1869. g.) Riječ je o toponomastičkoj sraslici koja pripada skupini toponima motiviranih geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta.

Boričevac

Bòr(i)čevac m / jd., etn. Bòričevljan⁹⁰ / Bòričevljānka, ktet. bòričevljanskī

N 44°31'57" E 16°01'34"

n. v. 590 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na južnim padinama Visočice, u jugoistočnom dijelu Lapačkog polja, 8 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 15,34 km².

2011.: 17 st., prosječna gustoća naseljenosti: 1,10 st./km².

Zaseoci: Bubanj Boričevački (do *Naredbe* iz 1913. g. *Bubanj*), Jasenovača, Lisac i Lisičjak. Župa Rođenja BDM (istoimena crkva srušena 1941. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pripada parohiji Spc iz Dobrosela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
708	879	702	787	800	788	763	788	11	42	41	41	83	33	24	17

Antroponimnog postanja od starohrvatskoga roda Boričević iz plemena Lapčana koji su na tom području u 13. stoljeću sagradili utvrdu, srednjovjekovni burg. Za vrijeme osmanlijske vlasti pripadao je Kliškom sandžakatu kao središte kotara, a bio je naseljen muslimanskim vojnicima i martolozima. Nakon oslobođenja, područje Boričevca naseljeno je Hrvatima Bunjevcima s lovinačkog zemljišta. (Pavičić 2010) »Nakon poznatog krvoprolića i progona, Boričevac je 2. kolovoza 1941. ostao pust i prazan« (Bogović 2014:152). Nakon Drugog svjetskog rata Hrvatima je onemogućen povratak.

Ime na zemljovidima: *Borichevacz* (1763. – 1787.), *Boričevac* (1806. – 1869.)

Breštane

Bréštane⁹¹, sr / mn., etn. Breštānac / Brěštānka, ktet. brěštanskī

E 15° 38' 34" N 44° 33' 47"

⁹⁰ HMR bilježi etnik u obliku Bór(i)čevljanin / Bór(i)čevljānka, ktet. bór(i)čevljanskī / bòr(i)čevačkī

⁹¹ Brěštāne, etn. Breštānac / Brěštānka, ktet. brěštanskī

n. v. 744 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugozapadnom dijelu Krbavskog polja, 14 km sjeverozapadno od Udbine, površina 19,19 km².

2011.: 5 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,26 st./km².

Zaseoci: Ledenice Podlapačke (do 1900. g. Ledenice), Potkoviljača (do 1900. g. Pod Koviljačom) i Zrnić-Poljana.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
189	0 ⁹²	0	397	444	354	418	431	253	264	218	178	92	46	21	5

Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Brestane / Prestane*. Zemljovid Prve vojne izmjere (1763. – 1787. g.) ne bilježi naselje već toponim *Brestane*, a u zemljovidu Druge izmjere (1806. – 1869. g.) toponim nije zapisan. U zemljovidu Treće izmjere (1869. – 1887.) zapisan je u današnjem obliku. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivima bilja; brijest, s toponomastičkim sufiksom *-ane* označavajući stanovnike naselja⁹³.

Brezik

Brèzik, m/jd., etn. Brèzičan / Brèzičanka, ktet. brèzičkī

E 15°30'32" N 44°26'29"

n. v. 519 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na zapadnom rubu Ličkog polja, 16 km jugoistočno od Gospića, površina 6,14 km².

2011.: 29 st., prosj. gustoća naseljenosti 4,72 st/km².

Dio naselja je zaselak Zagoračka Varoš (do 1900. g. ime je Zagorački Varoš).

Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Ličkog Ribnika, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Metka.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
334	245	233	299	331	307	276	293	260	244	211	173	124	112	27	29

⁹² U 1869. i 1880. g stanovništvo je popisano kao dio naselja Podlapača. (DZS)

⁹³ ARj donosi krivu interpretaciju tvorbenog oblika »(...) selo u hrvatskoj krajini blizu Udbine. Schem. segn. 1871. 37. ime će biti muškoga roda, a stavljeni oblik akus. pl. mjesto nom.« (ARj I: 631)

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku, a zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje već oronime *Veliki Brefik* i *Mali Brefik* te toponim *Brefik*. Naselje je u obliku *Brezik* zapisano u zemljovidu Druge izmjere. Naseljeno je isključivo stanovnicima srpske nacionalnosti. Ime pripada skupini ojkonima fitonimske motivacije (< breza).

Brezovac Dobroselski

Brèzovac m / jd., etn. Brèzovčan(i)n / Brèzovčānka, ktet. brèzovačkī

E 16° 02' 09" N 44° 26' 58"

n. v. 840 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na padinama Male Lisice, na zapadnom rubu Polja, 17 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 7,53 km².

2011: 12 st., prosječna gustoća naseljenosti: 1,59 st./km²

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Brezovac.

Zaselak: Brezovac Bruvanjski

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁹⁴	0	0	127	131	146	164	155	216	228	350	203	132	101	3	12

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku, a zemljovid Prve vojne izmjere bilježi ga u obliku *Bresovac*. U zemljovidu Druge vojne izmjere zapisano je ime *Brezovac* i oronim *Vršak više Brezovca*. Ime pripada skupini ojkonima fitonimske motivacije, a drugi je član pridjev s diferencijacijskom funkcijom od ojkonima Dobroselo.

Brinje

Brīnje sr./mn, etn. Brīnjāk, Brīn(j)ka, ktet. brīnjski⁹⁵

E 15 ° 07' 45" N 44° 59' 55"

n. v. 481 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno u Brinjskom krškom polju, u sjeverozapadnom dijelu Like, 77 km sjeverozapadno od Gospića, površina 52,33 km².

⁹⁴ Od 1910. do 1931. g. vodio se kao dio naselja, a od 1948. g. kao naselje. Podatci u 1890. i 1900. g. odnose se na bivši dio naselja Brezovac Bruvanjski. (DZS)

⁹⁵ Brīnje, etn. Brīnjāk / Brīnjākīna, Brīnjānka, Brīnjka, ktet. brīnjski, (BFSP) stand. Brīnje, sr/mn, etn. Brīnjanin / Brīnjānka, ktet. brīnjski (HER) ARj bilježi etn. Brīnjanin/ Brīnjka, ktet. brīnjskī

2011.: 1 486 st., prosj. gustoća naseljenosti 28 st./km².

Zaseoci: Blažani (do 1913. g. Blažanin selo [SZN 1/1914]), Hobari, Jelići (do 1880. g. Jelić Selo⁹⁶), Krznarići-Gerići (do 1900. g. Krznarić Selo, od 1910. do 1948. g. Krznarići-Gerići⁹⁷), Lokmeri, Perkovići Brinjski, Radotići i Rajkovići.

Župa Uznesenja BDM (istoimena crkva sagrađena je oko 1700. g. na ostatcima crkve sv. Marije iz 1476. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pripada i parohiji Spc iz Lučana.

Broj stanovnika⁹⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
3250	3444	3544	3596	3743	3779	3750	3627	3245	2961	2486	2310	2048	2049	1707	1486

Šimunović (2010: 236) ime svrstava u kategoriju vodom motiviranih imena »Brinje 'podvodno tlo'«, a Dunja Brozović Rončević (1997) upozorava na mogućnost drukčijeg tumačenja motivacije⁹⁹.

U srednjem vijeku Brinje je zabilježeno kao varoško naselje s obrtničkim, trgovačkim i građanskim stanovništvom. Na tom su području Frankopani u 14. st. izgradili grad Jelovik, kao svoje upravno i obrambeno središte¹⁰⁰. E. Laszowski (1941) bilježi da se Brinje prvi put u nekom zapisu spominje 1343. g. navodeći da kroničar Tomašić smatra da je osnovano 1020. g.¹⁰¹ Srednjovjekovni Sokolac, početkom 15. st., spominje se kao Sokol i Brinjski grad.

ARj navodi da je ime do 15. stoljeća »bilo u množini: V Briñihъ ('Brinihъ). (...) i poslije do svršetka prošloga vijeka također u množini izjednačuje se u loc. s riječima

⁹⁶ SZN 1/1914. bilježi da se do konca 1913. g. zvalo *Jelić selo*, a nakon Naredbe od 24. 12. 1913. g. *Jelići*.

⁹⁷ SZN 1/1914. bilježi da se do konca 1913. g. zvalo *Krznarić selo*, a nakon Naredbe od 24. 12. 1913. g. *Brinjski Krznarići*.

⁹⁸ U 1991. povećano pripajanjem naselja Draženovići, Kamenica Brinjska i Lučane, koja su prestala postojati te dijela naselja Stajnica (Sertići) u kojem je sadržan dio podataka od 1857. do 1880. g. Sadrži podatke za bivša naselja Blažani, Draženovići, Drenovac Brnjski, Hobari, Holjevci, Jelići, Kalanji, Kamenica Brinjska, Linarići, Lokmeri, Lučane, Perkovići Brinjski, Radotići i Vučetići. (DZS)

⁹⁹ U natuknici *brina* donosi: »brīna (f) l. 'obala, morska obala; priobalje; strmina; strma obala; (Dalmacija, Lika, Bosna); 2. 'bara; blatan put'; po ARJ je postojanje tamno, navodi da može biti od tal. brina 'slana' jer „gdje je slana, ondje je i vlaga, kad se slana otopi, i magla“, također *brīnja* (potrebno je tu biti jako oprezan jer kolektiv brinje 'borovnica', koji je reliktni apelativ, ima dosta odraza u toponimiji). Bezljaj smatra da sln. hidronime *Brinjaga*, *Brnica*, *Brnik* i sl. treba izvoditi od **br̥n̥n̥je*, **br̥n̥n̥je* 'blato' što je česta toponimijska osnova za rijeke i močvare, ali mnogobrojne hidronime tipa *Brinjek*, *Brinje*, *Brinjevec* izvodi iz apelativa brin, brinje 'borovnica' koji je znan na sln. zapadu i u dijelovima Hrvatske gdje je ipak manje tako tvorenih hidronima. Budući da se u albanskom bilježi *brinē* 'obala', *brinjē* 'uzvisina', Wippel smatra da se možda radi o posuđenici iz albanskoga, dok Skok smatra da se možda radi o „ilirotračkoj“ riječi. Budući da nije zabilježena u Srbiji, Matasović isključuje tračko podrijetlo i drži da se radi o izvorno ilirskoj (delmato-panonskoj) riječi **brina*, **brinya* od ie. **bh̥r̥ghn̥ja* 'brdo, brijeg' s pravilnim odrazom ie. *r̥ > alb. ri« (Brozović Rončević 1997: 50).

¹⁰⁰ »Tako se onda upotrebljavala formula: oppidum Brine cum castro Jelovik« (Pavičić 2010: 95).

¹⁰¹ Prema Klaiću (1902) varoš Brinje se spominje prvi put u polovici XIV. stoljeća, u ispravi koju je 1358. izdao Bartol VIII. Frankopan.

ženskoga roda: V 'Brinah' (...) od XV vijeka dolazi i u jednini i sada samo tako (...)« (ARj I: 653).

Ime na zemljovidima: *Brinie*, uetus (1690.), *Brinja* (1709.), *Bründel* (1763. – 1787.), *Bründl* (*Brinje*) (1806. – 1869.), *Brinje* (1888.) (*Prindl*, *Brindel*, *Brindl* i *Pryndel*).

Povijesne potvrde:

1449. u obliku *oppidum Brine*, u ispravi Wenzel Frangepán scalád 28 – 29.¹⁰²

1461. u obliku *k Brinjam*, u Šurmin Hrv. spom. 227 – 228.

1467. u obliku *Pringis*, u Sladović, 2003., 224 – 226.

10. 6. 1479. u obliku *castris sui Brynye*, u Vjestnik zem. Arkiva I 143.

1489. u obliku *v Brinjah*, u Šurmin, Hrv. spom. 334 – 335.

1493. u obliku *v našem gradu Brinjah*, u Šurmin, Hrv. spom. 370 – 374.

1495. u obliku *U našem mejsti u Brinjah*, Šurmin, Hrv. spom. 381 – 382.

1496. u obliku *U našem gradu Brinjah*, u Šurmin, Hrv. spom. 390 – 392.

1499. u obliku *Va Brinjah/z Brinji*, u Šurmin, Hrv. spom. 413 – 414.

1499. u obliku *V našem gradu v Brinjah*, u Šurmin, Hrv. spom. 414 – 417.

Brlog

Břlog, m/jd., etn. Břložanin / Břložkinja, Břložānka, ktet. břložski

E 15° 08' 02" N 44° 56' 31"

n. v. 479 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u Gackom polju uz Gusić jezero, 14 km sjeverozapadno od Otočca, površina 28,58 km².

2011.: 279 st., prosj. gustoća naseljenosti 10 st./km².

Zaseoci: Babića Most, Brlog Štacija (do 1857. g. Štacija), Kosa Brloška (1890. i 1900. g. Kosa), Rapajići, Ševrlje i Škamnica.

Župa Pohoda BDM (istoimena crkva izgrađena 1885.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i pravoslavni hram sv. Save, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁰³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
989	1871	1259	1180	1292	1326	1572	1 179	827	801	756	525	483	411	127	279

Naseljen i u rimsko doba, u srednjem vijeku utvrđeni grad. Šimunović (2010: 236) smatra da je ime Brlog motivirano vodom „Brlog *'brljug'*“. Dunja Brozović Rončević ime izvodi od prasl. **brlogъ* (**brlog-*): 'kaljuža' s osnovnim značenjem 'prljavo stanište (zvijeri ili svinje)'. »Etimologija ipak nije sasvim jasna, a neuvjerljivo je tumačenje prema kojem je prvi dio

¹⁰² Podatci za razdoblje 1449. – 1499. preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁰³ U 1869. g. uključuje i podatke za Drenov Klanac. (DZS)

složenice *b̄r-* < stvnjem. *Bero* 'medvjed' + *log* 'ležati'¹⁰⁴« (1997: 51). ARj ime izvodi od korijena *bhar*, 'vrtjeti, vrtjeti se', od kojega je i bara i blato. od kojega je najprije postala riječ koja sama nije u običaju: brla, pa od nje brlog. (ARj I: 661)

U 17. stoljeću brloško je područje naseljeno Srbima s okupiranog ličkog područja. Brlog su 1670. godine naselili i Hrvati Bunjevci. Stanovnici Brloga govore štokavskim narječjem.

Ime na zemljovidima: *Berlog* (1572.), *Werlog* (1630.), *Berlog* (1709.), *Berlog* (1763. – 1787.), *Berlog* (1806. – 1869.), *Berlog* (1814.), *Berlog* (1830.), *Berlog* (1888.)

Brloška Dubrava

Dùbrava, ž / jd., etn. Dùbravaljanin / Dùbravljanica, ktet. dùbravljanski / dùbravski¹⁰⁵

E 15° 11' 08" N 44° 55' "

n. v. 474 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u dolini Gacke u sjeverozapadnom dijelu Like, 11 km sjeverozapadno od Otočca, površina 16,08 km².

2011.: 60 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,73 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Dubrava (LNH). SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Dubrava* promijenjeno u *Brloška Dubrava*.

Zaseoci: Kavarići (od 1593. do 1961. g. Kavurići) i Tukljace.

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Brloga, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
568	561	635	653	699	713	682	696	663	567	440	360	281	206	69	60

U zemljovidu Prve vojne izmjere upisan je toponim *Dubrave*, a kao naselje u obliku *Dubrava*¹⁰⁶ zapisana je u okviru Druge vojne izmjere, što upućuje i na vrijeme formiranja naselja.

Dvočlano ime u kojem je prvi član diferencijacijski toponim prema drugom toponimu, a drugi član imena fitonimske je motivacije.

¹⁰⁴ »Na podnožju gradine nalazi se špilja, za koju priča narod, da je to bio medvjedi brlog, po kojemu je mjesto dobilo svoje ime.« (Laszowski 1941: 72)

¹⁰⁵ RGČ bilježi oblik *Dubrāva*, ž/jd, etn. *Dubrāvāc*, *Dubrāvljan* / *Dubrāvļānka*, ktet. *dubrāvski*

¹⁰⁶ »Dubravom su stari Slaveni označavali listopadnu šumu koja je za njih imala i mitološko značenje. Dub je, naime, u slavenskoj mitologiji označen kao sveto drvo (...)« (Vidović 2011: 208).

Brotnja

Bròtnja, Bròtnjē, ž/jd., etn. Broćánac / Brtòcānka, ktet. bròćanski

E 16°07'32" N 44°26'31"

n. v. 480 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u dolini Une, 39 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 11,46 km².

2011.: 45 st, prosj. gustoća naseljenosti 3,92 st/km².

Zaseoci: Joševica Bruvanjska (do 1900. g. Joševica, a od 1914. do 1931. g. Suvajska Joševica / Joševica Suvajska), Međeđak, Ponorac Brotnjanski (do 1900. g. Ponorac, od 1910. do 1931. g. Suvajski Ponorac), Pualić-Brdo i Zaglavci.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Varijanta imena: S. Pavičić (2010) i ARj bilježe varijantu *Brotnjani*.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
350	447	271	392	519	531	541	627	366	375	287	229	170	125	34	45

Nakon Svištovskoga mira, kad je Hrvatskoj pripao i dio područja s lijeve strane Une, od Vaganca do Srba, koje je prije toga pripadalo Bosni to su područje napustili muslimani, a Srbima koji su ostali, vojno-krajiška je vlast potvrdila stečene posjede. Tijekom toga procesa s područja Štikade u Brotnju su doseljeni Hrvati Bunjevci, Ivezici. Ostali pravoslavni naseljenici doselili su s područja od Bruvna do Zrmanje. Motivacija imena vjerojatno prema biljci *broć* (rubia tinctorum) kojom se nekad bojilo sukno (platno). Prema istoj motivaciji i Brotnjo / Brotnja (područje današnje općine Čitluk) u BiH. ARj ime također izvodi od fitonima *broć*.

Ime na zemljovidima: *Brotnioy* (1763. – 1787.), *Brotnjo* (1806. – 1869.)

Brušane

Brúšane / Brúšani, ž / mn., etn. Brušánac / Brùšānka, ktet. brùšanski

E 15° 16' 08" N 44° 30' 05"

n. v. 589 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnim padinama Velebita u zapadnom dijelu Like, 10 km jugozapadno od Gospića, površina 33,86 km².

2011.: 141 st., prosj. gustoća naseljenosti 4 st./km².

Dio naselja je zaselak Lisci koje se do 1900. g. zvalo Staro Selo (LNH), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Staro selo* promijenjeno u *Lisci*.

Župa sv. Martina biskupa (crkva sv. Martina biskupa sagrađena 1854. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
589	703	638	712	736	700	618	603	399	383	310	269	220	177	162	141

U srednjovjekovno naselje Brušane¹⁰⁷ Osmanlije su, kao obrambeno stanovništvo za svoje vladavine naselili Vlahe. Osmanlijski popis iz 1604. g. u blizini Novoga bilježi toponim *Brušan*. Nakon što je oslobodio Brušane 1685. g., knez Jerko Rukavina naselio je na to područje Hrvate Bunjevce i nekoliko obitelji Primoraca i Gorana. Pod imenom Buršane, naknadno je popisano u okviru Popisa Like i Krbave 1714. godine.

Prema Šimunoviću (2010) ojkonim pripada kategoriji toponima motiviranih geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta od apelativa *brus*. »Brušane se nalaze na najstarijim stijenama u hrvatskome kršu (i u području Dinarskoga krša u cjelini), među kojima je posebno koristan bio visokocrveni Brušanski pješčenjak iz kojeg su se u prošlosti izrađivali brusevi« (www.hkv.hr). »Pretpostavlja se da je na području Brušana u prošlosti postojala barem jedna radionica u kojoj su se proizvodili brusovi koje su trgovci u prolazu kupovali i dalje prodavali. Osim brusova na tom su se području u 19. stoljeću izrađivala i mlinska kola za kućne žrvnjeve« (www.gospicko-senjska.biskupija.hr). Leksem *brus* dosta je produktivan u tvorbi ojkonima na južnoslavenskom području pa su tako zabilježeni Brus kod Zadra, Brusje na Hvaru, Brus u R. Srbiji, Brusna, Brusnica, Brusnik (BiH).

Ime na zemljovidima. *Brufani* (1763. – 1787.), *Brušane* (1806. – 1869.), *Brufane* (1814.), *Brussani* (1830.), *Brusane* (1835.), *Bruschane* (1846.), *Brušane* (1888.)

Povijesne potvrde:

1408. u obliku *Brusane*, u Državni arhiv u Budimpešti, sign. M.O.D.L. 38501

Bruvno

Brûvno sr / jd., etn. Brúvnjan(i)n / Bruvánjac / Brúvljānka / Brúvnjānka, ktet. brùvanjskī
E 15°54'02" N 44°24'11"

¹⁰⁷»Sigurno je da su Brušane pod tim nazivom postojale i prije Turaka jer se iz tog vremena održala do kraja turskog vladanja crkva sv. Martina. (...) Turci su u brušanskoj dolini imali utvrdu s posadom koja je trebala sprečavati upade Hrvata Bunjevaca i uskoka iz Podgorja« (Tomljenović 2003: 196).

n. v. 750 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 14 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 84,43 km².

2001.: 89 st., prosj. gustoća naseljenosti 1 st/km².

Zaseoci: Bijelo Brdo Bruvanjsko (do 1900. g. *Bijelo Brdo*), Cerovac Bruvanjski (1857. g. *Podkremeno*, od 1910. do 1948. g. *Cerovac*), Dolovi Bruvanjski (od 1890. do 1910. g. Dolovi), Crni Lug, Dabašnica, Dubrava Bruvanjska (od 1890. do 1910. g. *Dubrava*), Grahovo, Krstače, Plećaši (do 1900. g. *Plećaševo Selo*), Podurljaj (do 1900. g. Pod Urljajem [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Pod Urljajem* promijenjeno u *Podurljaj*), Radakovićevo Draga i Vodena Glava.

Pripada župi sv. Petra i Pavla iz Rudopolja, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc, Arhijerejskom namjesništvu ličkom u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke (crkva Rođenja Svetog Jovana Preteče, sagrađena je 1860.g.)

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2350 ¹⁰⁸	1343	1137	1266	1414	1379	1421	1347	834	836	818	610	432	292	55	89

U srednjem vijeku grad u Hotučkoj župi. Brvno < prasl. **br̥vn̥n̥ō* / **br̥vn̥n̥ō*: drvo, balvan kojim se premošćuje jarak ili potok; brvno. (ERHJ) Pisana potvrda imena zabilježena je 2. 7. 1453. g. u ispravama koje se čuvaju u Državnom arhivu u Zadru u fondu Rapski bilježnici, kutija II (bilježnik Thoma de Stantiis), svezak 5, list 156 r: *de partibus Sclavoniae de loco vocato Brumno*. Šimunović (2010:236) ga svrstava u toponime motivirane vodom. ARj navodi i značenje riječi brvno u smislu »kraj čega god izvišen, margo. isporodi greda, okoliš, peleš. Brvno je u Dalmaciji i međaš od zemlje kao greda, obrastao rudinom. – i okolo gumna kao okoliš, - i u svakog zida što i peliš, - i u vodenici što i peliš. M. Pavlinović« (ARj I: 688).

S. Pavičić (2010) navodi da se Brvno prvi put spominje 1700. g. i da je u njemu tada zabilježeno 50 srpskih kuća te da su u vrijeme osmanlijske vlasti u njemu živjeli i muslimani. Pravoslavni Vlasi su nakon oslobođenja Brvno naselili iz ličkih i većinom iz krajeva okolice Knina. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Bruno*. U zemljovidu Prve vojne izmjere ime se ne spominje, iako je naselje s nekoliko kuća ucrtano ispod brda *Gradina*. Nakon bune protiv krajiške vlasti 1751. g. vlasti su Brvno kaznile brisanjem imena mjesta

¹⁰⁸ U 1857. g. uključen i dio podataka za naselje Rudopolje Bruvanjsko.

iz službenog popisa¹⁰⁹ pa se do 1861. g., kad je car Franjo Josip dopustio da se vrati ime naselju, ono zvalo Kod sv. Petra, po župnoj crkvi u Bruvnu (Bogović 2014: 83). Fras (1973) navodi oblik imena Sv. Petar ističući da se prije zvalo Bruvno, a poslije ustanka da je moralo primiti ime crkvenog patrona.

Budak

Būdāk, etn. Būdačān / Būdačānka, ktet. būdačkī

E 15° 23' 47" N 44° 35' 16"

n. v. 568 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno uz rijeku Liku u Ličkom polju, 5 km sjeveroistočno od Gospića, površina 5,58 km².

2011.: 147 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 326,34 st/km².

Pripada župi sv. Josipa iz Ličkog Osika, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
402	430	391	202	409	367	328	303	274	251	256	257	0 ¹¹⁰	0	178	147

U srednjem vijeku grad Budak nalazio se blizu današnjeg Mušaluka, na brdu Stari Budak. Novi se Budak vjerojatno nalazio zapadno od današnjeg istoimenog naselja na lokalitetu Stari Grad ili na prostoru Grackog sela. Za osmanlijske vlasti Budak je bio veće muslimansko naselje. Nakon oslobođenja ostalo je 29 porodica koje je pop Marko Mesić pokrstio, a njima su se pridružile naseljene hrvatske porodice iz obližnjih krajeva kao i one iz goranske i gornjopokupske struje, nešto iz Primorja, Ledenica i Bunjevci Pavičići i Rukavine (Pavičić 2010). U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježen je u obliku *Budek*.

Bićanić (1995) navodi da je Binički smatrao da se predosmanlijski Budak nalazio ispod mušalučke tvrđave i da su ga podigli plemići Budački, a koji kilometar jugoistočno bilo je naselje Lagodušići imenovano po osnivačima, plemenitim Lagodušićima. »Turci su međutim, Lagodušićima dali ime Budak, a to se ime za to naselje zadržalo do danas. Fran Binički to naselje zove Novi Budak, a onaj izvorni, raniji Budak, Binički zove Stari Budak. Na području starog Budaka kasnije su se razvila naselja Lički Osik i Vukšić. Po procjeni Frana Biničkog između Starog i Novog Budaka bila je sat hoda« (Bićanić 1995: 4).

¹⁰⁹ U zemljovidu druge vojne izmjere 1806. – 1869. upisano je u obliku Bruvno (St. Peter).

¹¹⁰ Do 1948. g. vođeno kao naselje, a od 1953. kao dio naselja. U 2001. g. nastalo izdvajanjem iz naselja Lički Osik. U 1981. i 1991. g. podatci su uključeni u popis naselja Lički Osik.

Grahovac Pražić i Vrcić Mataija ime dovode u vezu s »budakom koji je sinonim trnokopa, krampa, u značenju jednokrakog ili dvokrakog alata za kopanje pa ga je u tom smislu moguće povezati s gospodarskom djelatnošću njegovih stanovnika¹¹¹« (2010: 87).

Vjerojatnija je antroponimska motivacija koja se temelji na podrijetlu hrvatske plemićke obitelji Budački koja je vjerojatno sagradila i posjedovala lički Budak¹¹². Laszowski (1941) smatra da je doista riječ samo o predaji koja nema povijesnog utemeljenja smatrajući da je Budak nastao u vrijeme osmanlijske vlasti u Lici. U prilog tomu govori i činjenica postojanja istoimenog naselja u Zadarskoj županiji, ali i u Republici Srbiji. ARj ime Budak navodi kao muško ime 14. stoljeća nastalo kao hipokoristik od Budisav. Od 16. stoljeća ime je u funkciji prezimena.

Ime na zemljovidima: *Budak* (1688.), *Pudak* (1709.), *Budak* (1763. – 1787.), *Budak* (1806. – 1878.), *Budak* (1814.), *Budak* (1830.), *Budak* (1846.)

Bukovac Perušički

Bükovac m / jd., etn. Bükovčan / Bükovčanka, ktet. bükovačkī

E 15° 25' 42" N 44° 39' 11"

n. v. 671 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u Ličkom polju, 3 km istočno od Perušića, površina 7,59 km².

2011.: 92 st., prosj. gustoća naseljenosti 12 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Bukovac.

Zaselak: Lipova Glavica.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
478	540	490	400	425	453	473	450	351	364	329	278	190	221	115	92

¹¹¹ O imenu svjedoči i tekst Stjepana Pavičića: »Oni su isto tako ime Budak sa susjednog tla prenijeli na mjesto koje se prije njih zvalo Lagodušići. Stoga su i nastala dva Budaka, od kojih se Novi održao do danas. Kakvo je naselje bilo u Starome u dotursko vrijeme, ne vidi se iz sačuvanih spomenika. Svakako je u njemu živjela i plemićka porodica koja je izgradila utvrđenje« (2010: 25).

¹¹² »Prema obiteljskoj predaji, podrijetlom iz Budaka u Lici, a u XV. i početkom XVI. st. postali su vlasnici više posjeda u Pokuplju. Držali su utvrđeni grad Budački (do 1596., kada su ga osvojili Osmanlije) (...) U muškoj lozi obitelj je izumrla početkom XVIII. st.« (HOE 2 2000: 376).

U srednjem vijeku na mjestu današnjeg naselja dijelom su se, prema Pavičiću (2010), nalazila naselja *Tri Vasi* i *Kučani*. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti zadržali su se na tim prostorima pokrštenici zajedno s naseljenim Hrvatima Bunjevcima. Popis Like i Krbave iz 1712. g., među toponimima toga područja bilježi i *Bukovac*. Nastanak imena vjerojatno je vezan za razdoblje osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja. ARj navodi dva istoimena sela u Srbiji, tri u Bosni i u Hrvatskoj deset, od kojih su dva blizu Gospića. Prvi član imena fitonimske je motivacije od naziva bukva, a drugi član (od 1900. g.) diferencijacijski je pridjev od ojkonima Perušić. Postojanje istog hidronima upućuje na vjerojatnu transonimizaciju.

Ime na zemljovidima: *Bukovacz* (1763. – 1787.), *Bukovac* (1806. – 1869.)

Bunić

Bùn(i)ć m/jd., etn. Bùn(i)ćan / Bùn(i)ćanka, ktet. bunićkī

E 15° 36' 41" N 44° 40' 18"

n. v. 665 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na sjevernom rubu Krbavskog polja, 24 km sjeverozapadno od Udbine, površina 60,59 km².

2011.: 133 st., prosj. gustoća naseljenosti 2 st./km².

Zaseoci: Divoselo Buničko (do 1900. g. Divoselo), Dragaševo Brdo, Duboki, Lipova Glavica Bunička (do 1900. g. Lipova Glavica), Ljubovo Buničko, Pećina, Skendžine Kuće i Stanković Tuk (do 1890. Stanković Tuk).

Župa Rođenja BDM (istoimena crkva izgrađena je 1807. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohija Spc (hram sv. oca Nikolaja), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹¹³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 554	1 676	1 642	1 761	1 941	1 784	1 941	1 670	921	887	806	685	527	399	136	133

Ime je antroponimskog postanja, prema rodonačelniku, plemićkoj obitelji Bunić koja je sagradila grad kao drugi po veličini u srednjovjekovnoj Krbavi. Starija varijanta imena zabilježena je u množinskom obliku na *-ići*: *Bunići*¹¹⁴. Osmanlije su Bunić naselile 1553. g.

¹¹³ Od 1857. do 1880. g. dio podataka uključen je u popis naselja Šalamunić. (DZS)

¹¹⁴ »Ova vrlo stara toponomastička tvorba u prvi plan ističe ljude, ljudsku zbrojnost, a ne mjesto gdje ljudi obitavaju. Ta toponimija predstavlja sjedilačku, agrarnu populaciju. Kako se etnički toponimi uglavnom odnose

i razvijale ga kao jako trgovište, a kasnije su na to područje naselili pravoslavno vlaško pastirsko stanovništvo. Nakon oslobođenja tu su naseljeni Srbi od Lučana, a Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Puntaisch / Punich*. (Pavičić 2010)

Ime na zemljovidima: *Butic* (1570.), *Bunits* (1709.), *Bunich* (1763. – 1787.), *Bunić* (1806. – 1869.), *Bunich* (1814.), *Bunich* (1830.), *Bunich* (1846.), *Bunić* (1888.)

Bušević

Bušević, m/jd., etn. Buševićanin / Buševićanka, ktet. bušev(i)čkī

E 16° 21' 22" N 44° 36' 45"

n. v. 536 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno u dolini rijeke Une, 12 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 12,16 km².

2011.: 6 st., prosječna gustoća naseljenosti: 0,5 st./km².

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat, Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹¹⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
200	241	225	286	391	499	491	491	332	331	297	255	196	120	2	6

U srednjem je vijeku zabilježeno vlastelinstvo Bušević na Uni kojim su upravljali plemeniti Nelipići (Nelipčići). Hrvatska enciklopedija bilježi varijantu imena *Buševiće* koji su u 13. stoljeću pripadali knezovima Blagajskim. U zemljovidu Prve vojne izmjere ime se ne navodi, kao ni u Drugoj izmjeri. Ime je očito antroponimske motivacije.

Bužim

Bužim m / jd., etn. Bužimac / Bužimka, ktet. bužimskī

E 15° 14' 25" N 44° 35' 04"

n. v. 658 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u zapadnom dijelu Ličkoga polja 12 km zapadno od Gospića. Površina 34,33 km².

na omanja naselja, lako primaju singularne likove te se iz njihova sadržaja gubi etnička kategorija „život“, „žitelji“, a uspostavlja sadržajno nasebinsko značenje lokalitet (...)» (Šimunović 2010: 238).

¹¹⁵ U 1857. i 1869. g. ovo je naselje pripadalo Bosni i Hercegovini pa nije popisano. Podatci za te godine procijenjeni su razmjerno kretanju broja stanovnika u popisanim naseljima za te godine. Za 1880., 1890. i 1900. g. podatci su preuzeti iz popisa R. Bosne i Hercegovine. (DZS)

2011.: 74 st., prosj. gustoća naseljenosti 2 st./km².

Župa sv. Terezije Avilske djevice, (istoimena crkva sagrađena 1780. g.), Gospićki dekanat, Gospićko-senjske biskupije. Pripada parohiji Spc iz Smiljana, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 161	1 193	1 018	1 065	1 088	1 011	940	834	653	523	448	339	177	164	94	74

Šimunović (2010) ime (Bužane) svrstava u kategoriju imena motiviranih etnicima, stanovnicima naselja, što počiva na shvaćanju Bužana kao jednog od starohrvatskih plemena koji su ime dobili po hrvatskoj kneginji Bugi. Po njemu je imenovana Buška župa koja se prvi put spominje 1071. g. u povelji kralja Petra Krešimira »juppam Bçani (...) Busan« (Pavičić 2010: 48), a od nje je izvedeno ime naselja. Prema antroponimu Buga > ojkonom Bužim, horonim Buška župa, etnonim Bužani, hidronim Bužimnica). Za osmanlijske uprave pripadao je novskom kotaru. Sredinom 16. stoljeća područje je naseljeno pastirskim srpskim stanovništvom s područja Lima i Tare. Nakon oslobođenja većina se tog stanovništva odselila, a 1685. g. naselili su ga knezovi Jerko Rukavina i Marko Kovačević Hrvatima, uglavnom Bunjevcima, iz Primorja,.

Ime na zemljovidima: *Buxic* (1570), *Buxic* (1630.), *Buxic* (1690.), *Buxic* (1697.), *Buxim* (1763. –1787.), *Buzim* (1806. – 1869.), *Buxim* (1814.), *Buxim* (1846.)

Čanak

Čanak m / jd, etn. Čančan / Čančanka, ktet. čanačkī¹¹⁶

E 15° 29' 24" N 44° 44' 08"

n. v. 633 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno 22 km zapadno od Korenice, površina 34,48 km².

2011.: 53 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,5 st./km².

Varijanta imena: SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Čanke* promijenjeno u *Čanak*.

¹¹⁶ HMR bilježi oblik Čanak etn. Čančan / Čančanka / Čanačk(i)nja, kte. čanačkī

Zaselci: Čanačka Korita (do 1900. g. Korita [LNH]), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Korita* promijenjeno u *Čanačka Korita*), Čanački Lug, Drage, Duman (do 1890. g. Dumar), Kozjanske Drage, Mali Čanak, Pod Korita, Šiljovača i Torine.

Župa BDM od svete krunice (istoimena crkva izgrađena je 1728. g.), Otočki dekanat, Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
539	712 ¹¹⁷	581	660	713	740	742	736	769	614	549	457	370	302	91	53

Ne postoje tragovi imena naselja prije Osmanlija za čije se vladavine spominje u obliku Čanci ili Čanak¹¹⁸. Ime je metaforičnog postanja, motivirano zemljopisnim osobinama krajolika < tur. *çanak* 'zemljana posuda'.

Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti to su područje naselili Hrvati Gorani s područja gornje Kupe, Delnica, Skrada i Fužina. ARJ bilježi u Lici postojanje prezimena Čanak, a ojkonom bilježi u pluralu Čanci s napomenom da je zabilježen i oblik u jednini Čanak.

Ime na zemljovidima: *Chainke* (1763. – 1787.), *Canke* (1806. – 1869.), *Chanke* (1814.), *Chanke* (1830.), *Čanke* (1888.)

Čojluk

Čojluk m / jd., etn. Čojlučanin / Čojlučanka, ktet. čojlučkī

E 15° 43' 46" N 44° 31' 09"

n. v. 830 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, 4 km jugozapadno od Udbine, površina 6,08 km².

2011.: 11 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,80 st./km².

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Mutilića, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹¹⁹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
188	201	178	200	234	211	171	176	112	117	110	78	53	40	15	11

¹¹⁷ U podacima za 1869. i 1880. g. uključeni su i rezultati popisa naselja Kosa Janjačka. (DZS)

¹¹⁸ »Čanak je današnji naziv sela i istoimene dolinske depresije Ličkog sredogorja koja se nekad navodila u množini – Veliki i Mali Čanak, Čanke« (Kolak 2011: 160).

¹¹⁹ Kao samostalno naselje vođeno je do 1948. g., kao i 1991., kad je izdvojeno iz naselja Kurjak. (DZS)

S. Pavičić (2010) navodi Čojluk¹²⁰ kao selo i grad kod Udbine u kojem su u osmanlijskom razdoblju živjeli brojni muslimani i nešto Srba. Nakon oslobođenja naseljeno je pravoslavicima s ličkog područja i okolice Knina i Bukovice te Hrvatima s područja Otočca i gornjeg Pokuplja. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Kioluk / Chioluk / Corluk / Tsorluk*. Ime prema čojluk m (perz. –tur.) 'selo, selište' ili kmetsko selište, selo ili zaselak na kome aga ili beg ima svoju kulu ili čardak (Škaljić 1985).

Ime na zemljovidima: *Choiluk* (1763. – 1787.), *Choiluk* (1806. – 1869.), *Choiluk* (1846.)

Čovići

Čöviće s / jd., etn. Čövićanin / Čövićkinja, ktet. čövički

E 15° 17' 59" N 44° 49' 44"

n. v. 462 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na zapadnom rubu Gackog polja, 7 km jugoistočno od Otočca, površina 22,66 km².

2011.: 562 st., prosj. gustoća naseljenosti 25 st./km²

Zaseoci: Debeli Lug, Dujmović Selo (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Dujmović selo* promijenjeno u *Dujmovići*), Mali Zagreb, Matasić Selo (1910. g. Matasići [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Matasić selo* promijenjeno u *Matasići*), Podgora i Tupale.

Pripada župi sv. Ilije proroka iz Sinca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Varijanta imena: Čoviće.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
864	1 319	1 354	1 453	1 538	1 534	1 575	1 509	1 232	1 145	1 005	939	861	922	701	562

Područje Čovića bilo je naseljeno i u doba Japoda. Iznad samog sela nalazi se japodska gradina imena Katun. Čoviće su i u vrijeme osmanlijske vlasti u Lici, kad su bili na samoj nemirnoj granici, uspjeli sačuvati svoje stanovništvo koje i danas govori čakavskim narječjem. Ime je antroponimskog postanja od prezimena Čović.

Ime na zemljovidima: *Choviche* (1763. – 1787.), *Čovice* (1806. – 1869.), *Choviche* (1830.)

¹²⁰ ARj bilježi ojkonom Čöjluk / Čöjluk na travničkom području u BiH.

Čujica Krčevina

Čújića Krčevina ž / jd., etn. Čújićan¹²¹ / Čújićanka, ktet. ćújićki

E 15° 39' 42" N 44° 49' 22"

n. v. 750 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 10 km sjeverozapadno od Korenice, površina 4,16 km².

2011.: 9 st., prosj. gustoća naseljenosti 2 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. Čuijić Krčevina. (DZS)

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹²²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	204	125	205	180	208	91	132	110	70	39	28	2	9

Naselje je nastalo nakon oslobođenja tog područja od osmanlijske vlasti kad su ga, kao i većinu koreničkih naselja, naselili pravoslavni Vlasi s područja Otočca i Brinja koji su na tim područjima najprije gradili sezonske pastirske stanove, krčili šumu pretvarajući je u pašnjake i kasnije trajno naselili. Naselje ni ime ne bilježi Prva vojna izmjera, a u zemljovidu Druge izmjere zabilježeno je u obliku *Čuica Kerčevina*. Čulinović–Konstatntinović (1974) ime piše u pluralu; Krčevine, a bilježi i varijantu imena *Izabrda*. Prvi je član imena antroponim, a drugi apelativ krčevina, prostor/tlo oslobođeno od kamena, makije, šikare, stabala da bi se moglo obrađivati. (HER) U naselju je najčešće prezime bilo Čuić, a zabilježena su i prezimena Drakulić, Čuić i Šolaja.

Dabar

Dábar m /jd., etn. Däbran / Däbarkinja, ktet. dābarski

E 15° 18' 10" N 44° 57' 18"

n. v. 552 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno 16 km sjeveroistočno od Otočca, površina 53,85 km².

2001.: 113 st., prosj. gustoća naseljenosti 2 st./km².

Zaseoci: Antići (od 1880. do 1900. g. Antić Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Antić selo* promijenjeno u *Antići*), Bobići (od 1880. do 1900. g.

¹²¹ HMR bilježi etnike u obliku Krčevínac / Křčevínka, ktet. křčevinskí.

¹²² Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Prijeboj. (DZS)

Bobić Varoš [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Bobić varoš* promijenjeno u *Bobići*), Dabar-Zabarje (1880. g. *Žabarje*, od 1890. do 1948. g. *Zabarje*), Jurković-Poljana, Lug Dabarski (do 1900. g. *Lug*), Ljuštine, Petrinić-Polje, Selište Dabarsko (od 1880. do 1890. g. *Selište*), Sitnik Dabarski (od 1880. do 1890.g. *Sitnik*), Zapolje Dabarsko (od 1880. do 1890. g. *Zapolje*) i Živica.

Varijante imena: DZS u 1953. i 1961. g. vodio je naselje pod imenom Dabar – Zabarje. (Korenčić 1979.)

Župa sv. Mihovila arkanđela (istoimena crkva sagrađena je 1730. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohija Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Uspenja Presvete Bogorodice (sagrađen 1770. g., srušili su partizani u razdoblju 1941. – 1945. g.).

Broj stanovnika¹²³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2 030	2 179	1 908	2 202	2 470	2 328	2 068	2 052	1 700	1 511	1 325	1 058	743	596	207	113

U srednjem vijeku, blizu današnjeg naselja, Frankopani su, vjerojatno u 14. stoljeću, izgradili istoimeni grad. U vrijeme osmanlijske okupacije Like na to su područje izbjegli Srbi koje su Osmanlije uglavnom bile naselile na području Korenice. Apelativ *dabar*¹²⁴ vrlo je čest u Lici, posebno u primjerima ličke oronimije, označavajući dolinu, kotlinu. Pripada skupini toponima motiviranih geomorfološkim osobinama krajolika.

Ime na zemljovidima: *Dabar* (1572.), *Dabar* (1697.), *Dabar* (1763. – 1787.), *Dabar* (1806. – 1869.), *Dabar* (1814.)

Povijesne potvrde:

1449. u obliku *Dobar*, u Wenzel Frangepán scalád 28 – 29¹²⁵

Dabašnica

Dàbāšnica¹²⁶, ž / jd., etn. Dabāšničānin / Dabāščkinja, ktet. dabāšničī

E 16°02'51" N 44°21'54"

n. v. 591 m

¹²³ U 1953. i 1961. g. naselje je vođeno pod imenom Dabar-Zabarje, a sadrži podatke za bivša naselja Bobići, Lug Dabarski i Zapolje Dabarsko koja su od 1910. do 1961. g. vođena kao samostalna naselja. U 2001. g. smanjeno je za dio područja koji je pripojen naselju Glibodol za koje sadrži dio podataka do 1991. g. (DZS)

¹²⁴ ARj bilježi *dabar* kao ime nekoliko mjesta (u Srbiji, BiH i Dalmaciji blizu Sinja) s različitim naglascima. *Dabar* u otočkom kotaru bilježi u obliku *Dábar* s napomenom da se javlja od 15. stoljeća.

¹²⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹²⁶ HMR bilježi oblike Dòbašn(i)ca Dobāščan(i)n / Dobāščānka, ktet. dobāščānskī, a ARj u obliku Dàbāšnica, etnik Dàbāšničānin / Dàbāščkinja, ktet. dābāšničī.

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na rječici Dabašnici, 21 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 32,31 km².

2011.: 3 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,09 st/km².

Zaseoci: Koračuša i Orlova Greda.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
312	409	359	432	447	499	483	450	230	237	205	160	92	69	0	3

Područje je poslije Svištovskoga mira, uz Srbe koji su na njemu ostali nakon što je pripalo Hrvatskoj, naseljeno pravoslavnim stanovništvom s područja Gvozda i Zrmanje. U zemljovidu Prve vojne izmjere na mjestu današnjeg naselja upisan je toponim *Stoifavliavicha Polliana*, a u zemljovidu Druge izmjere upisan je ojkonom *Dabašnica*. Ime je nastalo transnominizacijom hidronima Dabašnica.

Debelo Brdo I.

(Dèbelō) Břdo, sr / jd. etn. Břdār / Břdārka, ktet. břdarskī

E 15° 18' 21" N 44° 32' 36"

n. v. 562 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjevernim padinama istoimenoga brda u Ličkom polju, 5 km zapadno od Gospića, površina 3,53 km².

2011.: 67 st., prosj. gustoća naseljenosti 19 st./km².

Dio naselja je zaselak Rosulje.

Varijante imena: Od 1910. do 1948. g. u popisima stanovništva bilježeno je u obliku Brdo Smiljansko. (Korenčić 1979) SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Debelo brdo* promijenjeno u *Smiljansko Brdo*.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹²⁷:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
289	368	226	271	300	328	304	273	188	165	121	131	88	100	66	67

¹²⁷ Kao samostalno naselje vodi se od 1961 g., a kao dio naselja od 1948. Do 1953. g. naselja Debelo Brdo I i Debelo Brdo II vođena su pod imenom Debelo Brdo, a skupni podatci objavljeni su u naselju Debelo Brdo I.

Ime je motivirano drugim toponimom, oronimom Debelo brdo koje u imenu čuva motivaciju izgledom geografskog objekta. Prvi je član dosta čest u ličkoj toponimiji, posebno oronimiji, a drugi je član apelativ brdo koji najčešće označuje prirodno uzvišenje tla relativne visine do 500 m, veće od brijega, a manje od planine (HER) kojemu je osnovna osobina velika širina podnožja.

Ime na zemljovidima: *Debelo Berdo* (1763. – 1787.), *Debello Brdo* (1806. – 1869.), *Debeloberdo* (1814.), *Debelo Berdo* (1830.), *Debello Berdo* (1846.)

Debelo Brdo II.

(Dèbelō) Břdo, sr / jd. etn. Břdār / Břdārka, ktet. břdarskī

E 15° 18' 02" N 44° 32' 18"

n. v. 560 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na južnim padinama istoimenoga brda u Ličkom polju, 7 km zapadno od Gospića, površina 0,99 km².

2011.: 9 st., prosj. gustoća naseljenosti 9 st./km².

Do 1997. g. zaseok je naselja Debelo Brdo I.

Varijante imena: u popisnoj 1948. godini zabilježeno je u obliku Brdo Smiljansko – zapadni dio. (Korenčić 1979.)

Pripada župi Navještenja Blažene Djevice Marije iz Gospića.

Broj stanovnika¹²⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	0	0	0	0	0	64	59	47	42	22	15	5	9

Ime na zemljovidima: *Debeloberdo* (1814.), *Debelo Berdo* (1830.), *Debello Berdo* (1846.)

Debelo Brdo

Dèbelō Břdo, sr / jd., etn. Břdar / Břdārka, ktet. břdarskī

E 15° 41' 27" N 44° 39' 35"

n. v. 641 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Krbavskog polja, 20 km sjeverozapadno od Udbine, površina 21,61 km².

2011.: 81 st., prosj. gustoća naseljenosti 4 st./km²

¹²⁸ Od 1948. g. vođeno je kao dio naselja Brdo Smiljansko – zapadni dio, a od 1961. g. kao samostalno naselje.

Zaseoci: Batinići, Čostani, Hinići, Šijani i Vajisavljevići.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram Rođenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1762., uništen 1946. g.), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹²⁹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
620	726	705	792	848	766	917	759	543	542	431	323	247	206	81	81

Naselje se u povijesnim vrelima ne spominje, a razvilo se očito u vrijeme osmanlijske vlasti u pdrđu koje razdvaja Krbavsko, Bjelopoljsko i Koreničko polje. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti naseljeno je vlaškim, pravoslavnim stanovništvom.

Ime na zemljovidima: *Debelo Berdo* (1763. – 1787.), *Debelo Brdo* (1806. – 1869.)

Deringaj

Dèringāj m/jd., etn. Deringājčan / Dèringājka¹³⁰, ktet. dèringājskī

E 15°53'15" N 44°21'22"

n. v. 616 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u Gračačkom polju, 7 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 16,85 km².

2011.: 64 st, prosj. gustoća naseljenosti 3,79 st/km².

Zaselak: Blanuša (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Blanuše*.)

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gračaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Uspenja Presvete Bogorodice.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
561	650	501	387	475	432	454	427	281	404	380	322	258	183	52	64

Pavičić (2010) bilježi da je selo Deringaj nastalo poslije 1712. g. i da je kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno pravoslavicima uglavnom iz

¹²⁹ Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka za naselje Pećane. Nenaseljeni dio područja ovog naselja 1991. g. pripojen je Pećanima. (DZS)

¹³⁰ HMR bilježi i etnik Deringājčanka

okolice Knina, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje. ARj bilježi oblik Dèrin Gâj. U zemljovidu Prve vojne izmjere naselje je upisano s imenom *Deringaj*, a u Drugoj izmjeri kao *Deringai*. Složenica u kojoj je prvi dio apelativ *derin* u funkciji pridjeva, a drugi apelativ *gaj* 'šumarak, šumica'. Ime je vjerojatno antoponimnog postanja prema tvorbenom obrascu tipa *Tomingaj* s kojim je u neposrednom susjedstvu.

Divoselo

Divoselo sr / jd., etn. Divòseljan(i)n / Divòseljānka / Divòsel(j)ka¹³¹, ktet. ðivoselskī
E 15° 21' 49" N 44° 29' 47"

n. v. 594 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u južnom dijelu Ličkoga polja, 5 km južno od Gospića, površina 42,43 km².

2011.: 6 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,14 st./km²

Dijelovi naselja su zaseoci: Alanak (SZN 1/1914 bilježi službeni oblik *Olanak*), Borići, Burovača, Čurini-Počučići, Čurinov Gaj, Duliba Divoselska (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Dulibe* promijenjeno je u *Divoselska Duliba*), Obradovići Divoselski (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Obradovića varoš* promijenjeno je u *Divoselski Obradovići*), Plećaši, Počučće (do promjene *Naredbom* iz 1913. g. ime je *Počučće*), Podglavica, Radakovići, Raskrižje, Vedro Polje Divoselsko (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Vedro polje* promijenjeno je u *Divoselsko Vedro Polje*), Veliki Kraj i Vujnovići.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Rođenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1873., uništen tijekom Drugog svjetskog rata i hram Sošestvija sv. Duha, sagrađen 1840., uništen 1949. g.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1844	1988	2005	2148	2222	2001	2128	2164	679	697	628	505	407	407	12	6

S. Pavičić (2010) smatra da su u vrijeme osmanlijske vlasti u Divoselu živjeli pravoslavni Vlasi koji su jednim dijelom nakon turskog rasapa pobjegli na područje Otočca i Brinja odakle su se vratili nakon oslobođenja i zajedno s pravoslavnim doseljenicima s područja sjeverne Dalmacije, Bukovice i Knina naselili Divoselo.

¹³¹ ARj bilježi etnik Divòseljanin / Divòseljānka / Divòseljka i ktetik ðivoseljačkī.

Šarić (2012) pretpostavlja da se Divoselo u srednjem vijeku zvalo *Gospojina Selo* u kojem je obliku zapisano u popisu Kliškoga sandžaka iz 1550. g.¹³². To je objašnjenje vezano i uz obližnji toponim *Klisa*; crkvina, koji je u Lici dosta čest, a označava uzvišenje na kojemu se nalazila manja crkva ili kapelica¹³³. Pretpostavka da je u predosmanlijsko vrijeme na tom području postojala crkva i bila posvećena Blaženoj Djevici Mariji / Divi, upućuje na patrocinijsku motivaciju kao u primjeru Gospić. U Divoselu je od 18. stoljeća postojala i pravoslavna parohija posvećena Rođenju Presvete Bogorodice, a tradicija štovanja Gospe, kod katolika i pravoslavnih, povijesno obilježava šire gospićko područje¹³⁴.

ARj bilježi ime Dīvoselo dvama selima; u gospićkom i zavaljskom kotaru. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježen je toponim *Divosello*.

Ime na zemljovidima: *Divo Szello* (1763. – 1787.), *Divosello* (1806. – 1869.), *Divoszello* (1830.), *Divosello* (1846.), *Divoselo* (1888.)

Dnopolje

Dnòpolje, sr / jd., etn. Dnòpoljčan(i)n / Dnòpoljčānka, kte. dnòpoljskī

E 15° 55' 22" N 44° 34' 32"

n. v. 670 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Lapačkog polja, 5 km sjeverozapadno od Donjeg Lapca, površina 33,67 km².

2011.: 112 st., prosječna gustoća naseljenosti: 3,3 st./km².

¹³² »Slučajno ili ne, godine 1574. spominje se samo selo Gospojina, dok se u popisu 1604. godine više ne spominje, ali se zato javlja mezra Gospić kao posebna fiskalna jedinica. Mezra Gospić mogla je biti manji (rijekom Novčićom odvojeni) dio napuštenoga atara „Gospojinog sela“ (Divosela) pa mu možda otuda i deminutivni oblik. Dakako, i ovdje je riječ samo o hipotezi (...)« (Šarić 2012: 241).

¹³³ Klisa bužimska, Klisa perušička, Klisa bilajska.

¹³⁴ Grahovac-Pražić, Vrcić-Mataija (2010) smatraju da je motivaciju imena moguće povezati uz pojmove divnog / divot sela / velikog sela, a vjerojatnijom im se čini teorija po kojoj je naselje dobilo ime po starohrvatskom pridjevu *div*, 'divlji', apelativa – *divjak* (vepar, divlja svinja). Hrvatski jezični portal također upućuje na motivaciju prema divlji < prasl. **divjь*. Skok (1971) navodi da je stara slavenska imenica *divь* morala propasti zbog homonimije s *div* »gigan(a)t« kao i slabopotvrđeni pridjev *div* u značenju divan i pridjev *div* u značenju divlji. Skok hipokoristik *divo* izvodi od balkanskog turcizma perzijskog podrijetla koji je u književni jezik ušao iz narodne pjesme. Međutim ta tumačenja nisu uvjerljiva.

D. Rajčević (1990) podrijetlo imena Divoselo izvodi iz narodne legende prema kojoj su se, u vrijeme dok još naselje nije postojalo, Rimljani koji su obitali na području Metka, ugledavši krajolik »oduševili govoreći da je kraj „divinus“, što na latinskom znači „božanstven“. Tako je od reči »divinus« nastalo ime Divoselo« (Rajčević 1990: 22).

Pavličević (1997) navodi da Ivan Murgić, lički krajiški časnik, u članku *Uspomene na gornju Krajinu* (Vijenac, 2, 27 1882.), pišući o naseljavanju i imenu Divosela, ističe da žitelji Divosela, Raduča, Mogorića, Vreпча, Počitelja, Metka i Čitluka znaju da su podrijetlom iz Hercegovine odakle su prenijeli i imena svojih sela.

Zaseoci: Malo Kamensko, Mandić-Dol, Mišljenovac, Plješivička Kalinovača (do *Naredbe* iz 1913. g. *Kalinovača*) i Veliko Kamensko (1948. *Kamensko*).

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Donjeg Lapca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
892	1050	1013	789	783	809	826	665	482	436	385	377	285	249	158	112

Ime naselja vjerojatno je vezano za vrijeme prvih naseljavanja nakon oslobođenja od Osmanlija kad je naseljeno preostalim vlaškim stanovnicima iza osmanlijske vlasti i pravoslavnim doseljenicima s područja Knina. U zemljovidu Prve vojne izmjere naselje nije ucrtano, a toponim *Dno Polie* označava polje uz rub kojega će se, očito kasnije, razviti naselje koje je zabilježeno u Drugoj izmjeri u obliku *Dnopolje*. Ime je motivirano razmještajem i izgledom objekta, riječ je o složenici od apelativa *dno* i *polje*.

Ime na zemljovidima: *Dnopolie* (1846.)

Dobroselo

Döbroselo, sr /jd., etn. Dobròseljanin¹³⁵, Dobròseljac / Dobròseljānka, ktet. dobròseljskī
E 16° 02' 59" N 44° 28' 56"

n. v. 595 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno 13 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 22,38 km².

2011.: 129 st., prosječna gustoća naseljenosti: 5,76 st./km².

Zaseoci: Babin Kraj, Brežine, Mali Bujanj (do 1914. g. *Bujanj*, od 1921. do 1931. g. *Dobroselski Bujanj*, od 1948. g. *Mali Bujanj*), Potkraj Dobroselski i Prisjeka Dobroselska (do 1914. g. *Prisjeka*).

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram sv. apostola Petra i Pavla, sagrađen u 19. st., srušen tijekom Drugog svjetskog rata), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

¹³⁵ HMR bilježi oblike Dobròseljan(i)n / Dobròsel(j)ka, ktet. dobròseljačkī/ döbrosel(j)skī.

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1062	1132	889	1113	891	811	849	782	488	509	418	325	230	234	94	129

Nakon pripajanja područja s lijeve strane Une Hrvatskoj, poslije Svištovskoga mira, uz Srbe koji su ostali na svojim posjedima, naseljeno je pravoslavno stanovništvo s područja Knina. Sraslica u kojoj je prvi član pridjev *dobar*, a drugi član apelativ *selo*.

Ime na zemljovidima: *Dobrosello* (1763. – 1787.), *Dobroselo* (1806. – 1869.), *Dobroszello* (1830.)

Doljani

Dòljan(i) m/mn., etn. Doljànčan(i)n (Dòljanin) / Doljànčānka (Dòljānka), ktet. dòljanskī
E 16° 06' 16" N 44° 28' 39"

n. v. 604 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno 15 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 48,16 km².

2011.: 138 st., prosječna gustoća naseljenosti: 2, 86 st./km².

Varijante imena: Do 1931. g. *Doljane*.

Zaseoci: Bakrač, Bijelo Brdo, Brežine, Buban Doljanski (do 1914. g. *Bubanj*), Dabina Strana, Debeljača, Grabova Unka, Građenica, Kamenito Poljice, Kozjača Doljanska (Naredbom iz 1913. g. *Kozjača* je preimenovana u *Doljanska Kozjača*), Orelj-Krš (do *Naredbe* iz 1913. g. *Oreljev Krš*), Pajići, Prljevo, Rastićevo, Ravno Poljice, Vršak, Vršine, Zaleševica-Kombinat i Zamršen.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Rođenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1799. g., oštećen je tijekom Drugoga svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 292	1 548	1 375	1 480	1 796	1 909	1 845	1 626	809	763	653	486	373	305	95	138

Šimunović (2010) ime svrstava u kategoriju imena naselja motiviranih etnicima, stanovnicima naselja. U starijem obliku iz srednjega vijeka ime je bilježeno kao *Doljane*, označavajući ljude koji žive u dolu. Vojno krajiške vlasti na to su područje naselile pravoslavno stanovništvo, uglavnom s područja Knina.

Ime na zemljovidima: *Doliani* (1763. – 1787.), *Doljane* (1806. – 1869.)

Doljani

Dòljani m / mn., etn. Doljánčan(i)n / Doljánčānka, ktet. dòljanskī

E 15° 20' 48" N 44° 53' 10"

n. v. 535 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Gackog polja, 10 km sjeveroistočno od Otočca, površina 42,19 km².

2011.: 103 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,44 st./km².

Zaseoci: Baljevac, Brezovac Vilički (od 1880. do 1900. g. Brezovac [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Brezovac* promijenjeno u *Vilički Brezovac*), Donji Doljani, Gornji Doljani, Jovića Umčić i Škorak).

Pripada župi Presevetog Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Rođenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1782. g., srušen je 1948. g.

Broj stanovnika¹³⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1145	1294	1099	1239	1375	1311	1226	1194	1032	970	845	735	565	548	14	103

Doljani se spominju 1300. g. kao okolno otočko naselje u kojem je živjelo pleme Doljani. Za vrijeme osmanlijske okupacije Like s koreničkog su područja na to područje izbjegli pravoslavni Vlasi Uzorčani koji su i nakon oslobođenja Like ostali na tom području. Stanovnici Doljana govore štokavskim narječjem. Ime pripada skupini toponima motiviranih etnicima, stanovnicima naselja koji su živjeli u dolu.

Ime na zemljovidima: *Doliane* (1763. – 1787.), *Doljane* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1300. u obliku *Doyanum*, u Rad jugo. akademije XVIII, 224.¹³⁷

1316. u obliku *de Dolano*, u Századok XXIV, 206 – 207.¹³⁸

1351. u obliku *Dolyany*, u CD XII, 15

16. VI. 1359. u obliku *Dolyan*, u CD XII, 578

1497. u obliku *Dollensis*, u Farlati IV, 132.¹³⁹

¹³⁶ Pod imenom Doljani vođeno je od 1857. do 1890. g. i od 1971. g. nadalje. Od 1900. do 1960. g. uključuje podatke za bivša naselja Donji Doljani i Gornji Doljani koja su do tih godina vođena odvojeno. (DZS)

¹³⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹³⁸ isto

¹³⁹ isto

Donja Suvaja

Sùvaja ž / jd., etn. Sùvājac / Suvājčanin / Sùvajčānka, ktet. sùvajskī

E 16°07'49" N 44°24'31"

n. v. 413 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u dolini rijeke Srebrenice, 36 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 5,89 km².

2011.: 52 st, prosj. gustoća naseljenosti 8, 82 st/km²

Varijante imena: Do 1880. g. zvalo se Suvaja.

Zaseoci: Mečet i Zalušje Suvajsko.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
995 ¹⁴⁰	1187	842	558	529	685	511	455	362	340	184	163	161	153	48	52

Ime je izvorno nastalo transnimizacijom od hidronima Suvaja, a kasnije je dodan prvi član, pridjev, koji definira položaj naselja u zemljopisnom ambijentu.

Ime na zemljovidima: *Suhaja* (1763. – 1787.), *Suhaja* (1806. – 1869.)

Donje Pazarište

Dônje Pazàrište sr / jd., etn. Pazarištan / Pazarištānka, ktet. pazariškī

E 15° 11' 37" N 44° 39' 02"

n. v. 603 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 20 km sjeverozapadno od Gospića, površina 3,66 km².

2011.: 134 st., prosj. gustoća naseljenosti 36, 61 st./km².

Dio naselja su zaseoci: Debeljak (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Debeljak rudnik* promijenjeno u *Debeljak*), Dubrava Pazariška, Jovanović Draga, Jovanovića Lug (do 1900. g. zvalo se *Lug*[LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Lug* promijenjeno u *Jovanovića Lug*), Milinkovići (od 1900. do 1948. g. zvalo se *Milinković ugao*), Novoselija (od 1890. do 1900. g. zvalo se *Kloštar*, od 1910. do 1948. g. ime je *Novoselija Pazariška* i 1953. g. *Novoselija* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz

¹⁴⁰ Naselja Donja Suvaja i Gornja Suvaja obrađuju se od 1890. g., a do tada naselje Suvaja za koje sadrži podatke od 1857. do 1880. g. (DZS)

1913. g. ime *Kloštar* promijenjeno u *Pazarišna Novoselija*), Podglavica, Škvadra, Španjuša, Trolokve i Varoš.

Župa sv. Jakova apostola (istoimena crkva izgrađena 1341.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
433	2 009	1957 ¹⁴¹	384	446	446	627	425	467	347	283	251	174	307	170	134

Ličko srednjovjekovno trgovište *Tržić* pod Turnjem pod osmanlijskom je vlašću preimenovano u Pazarište¹⁴² < tur. *pazar*. Tako je na razini istoznačnica u motivacijskom smislu sačuvana važnost one ljudske djelatnosti po kojoj je naselje prvotno imenovano. U to je vrijeme Pazarište potpadalo pod novski kotar, a naseljeno je vlaškim stanovništvom. Poslije oslobođenja Pazarišta i Rudine naseljeni su u ljeto 1690. g. kad je knez Lovro Milnković na to područje naselio Hrvate iz Podgorja. Tad su tu naseljeni Hrvati iz Liča, Ledenica i Novoga te manji broj Gorana. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Pazarische*.

Ime na zemljovidima: *Terficz* (1573.), *Unter Pafzarifche* (*Ober Pafzarifche*) (1763. – 1787.), *Unter Pazariste* (*Ober i Mittel Pazariste*) (1806. – 1869.), *Pazrarische* (1814.), *Unter Pazarische* (1830.), *Unter Pazariste* (1846.), *Pazarište* (1888.)

Donji Babin Potok

Dônjī Băbin Pòtok, m /jd., etn. Pòtočanin / Pòtočanka, ktet. pòtočki

E 15° 29' 52" N 44° 51' 07"

n. v. 420 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitivička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Vrhovinskog polja, 29 km sjeverozapadno od Korenice, površina 40,67 km².

2011.: 124 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,04 st./km².

Varijante imena: Do 1880. g. zvalo se Babin Potok.

Zaselak: Borića Zaselak (od 1880. do 1900. g. Selište).

¹⁴¹ U popis su uključena naselja Kalinovača, Mala Plana, Popovača Pazariška i dio naselja Velika Plana.

¹⁴² Vukasović (1777) opisujući Pazarište navodi: »Cijeli je taj kraj u prošlim, a psebno u turskim, vremenima služio za lov i kao pasište za konje. Njegovi žitelji sada žive vrlo bijedno, jer se njihovo zemljište smatra najpriprostijim u cijeloj zemlji« (Vukasović 2005: 170).

Pripada župi sv. Jurja Mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gornjih Vrhovina, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁴³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	519	614	633	644	610	471	472	401	348	279	248	101	124

U doba osmanlijske vlasti, sredinom 17. st., na tom su području otočki Vlasi Vilićani počeli graditi svoje pastirske stanove u kojima su očito ostali i kasnije. Zemljovid Prve vojne izmjere na mjestu današnjeg naselja bilježi toponim *Szelifte*, nedaleko kojeg i toponim *Babin Potok*, a naselje i ime u obliku *Babinpotok* zabilježeno je u Drugoj vojnoj izmjeri. Ime je nastalo transonimizacijom od hidronima Babin potok, uz koji se razvilo naselje¹⁴⁴.

Donji Kosinj

Kòsīnj m/jd., etn. Kosínjan/Kosínjānka, ktet. kòsīnjskī

E 15° 15' 24" N 44° 45' 26"

n. v. 503 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u dolini rijeke Like, 25 km sjeverozapadno od naselja Perušić, površina 58,95km².

2011.: 507 st., prosj. gustoća naseljenosti 8, 60 st./km².

Dio naselja su zaseoci: Docina Draga, Draškovići, Goljak Kosinjski (1900. g. ime je Goljak), Sveti Ivan (od 1962. do 1992. g. službeno se zvalo *Ivan*), Jugovići, Klanac, Mala Rudinka, Otok, Selište, Štajdohar selo, Tomčeva draga (1880. g. ime je *Draga*), Velika Rudinka (do 1948. g. ime je *Rudinka*), Vukelić- Selo i Zabarje.

Župa sv. Ivana Krstitelja (istoimena crkva sagrađena je 1650. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. oca Nikolaja, sagrađen je 1873. g.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2108	3121	3025	2491	2515	2426	2342	2373	2175	1972	1695	1573	1220	1025	678	507

¹⁴³ Naselja pod imenom Donji Babin Potok i Gornji Babin Potok vode se od 1890. g. Do tada je naselje s imenom Babin Potok, a podatci su uključeni u naselje Gornji Babin Potok.

¹⁴⁴ »Vujas Delić priča o ovom imenu ovo: „Neka se baba iz Hercegovine kod našeg potoka (zove se Babin Potok, a ljeti presuši) najprva naselila sa svoja četiri sina. Tu su se zakućili i držali veliko blago. Ti se sinovi poslije poženiše i lijep porod izrodiše; a po toj se babi prozva mjesto Babin Potok, pa tako osta sve do danas“« (K.D.M. 1899: 111).

U predrimsko i rimsko doba Kosinj su nastanjivali Japodi, u srednjem je vijeku pripadao župi Bočać. Ime se prvi put spominje 1461. g. Kosinj (Gornji i Donji) teško je stradao u osmanlijskim najezdama pa se hrvatsko stanovništvo iselilo, a Osmanlije su ga nastanile muslimanskim i pravoslavnim stanovništvom¹⁴⁵ (HOE). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti naseljeni Srbi su uglavnom ostali na svojim imanjima, a Hrvati »Gorani su kao cjelina naselili Donji i Gornji Kosinj (...).« (Pavičić 2010: 259)

»V. Putanec, po vlastitu priopćenju, veže ime *Kosinj* s latinskim apelativom *capsa* te smatra da je riječ o mediteranskom prežitku s promjenom **capsa* > *cassa*, kao u kvarnerskim toponimima **Krepsa* > *Cres* ili *Apsaros* > *Osor* (tal. *Ossaro*). Smatram da je u imenu *Kosinj* / *Kosin* romanski apelativ *cassina* / *cascina*, što je bio nazivak za 'seoce, zaselak'. Imenica *cassina* / *cascina* toponomizirana je davno, što se očituje u prijelazu romanskoga protoničkog /ã/ u hrvatsko /o/ i u promijenjenom rodu prema kvalifikativu 'zaselak', 'stan', 'katun' ili sl., te kasnije u završnom -*inj* kao u *Ulcinj* (:Ulcinium), *Sinj* (:Olcinium), *Mrsinj* (:Marsonia) itd.« (Šimunović 2010: 232).

»Pohmajević¹⁴⁶ naziva ova mjesta onako kako se ona i danas nazivaju. U prijašnjim spisima današnji Donji Kosinj zvao se Gornji i obratno« (Bogović 2014: 76).

Ime na zemljovidima: *Baciachie* (1559.), *Baciachie* (1560.), *Baciachie* (1561.), *Baciachie* (1566.), *Baciachie* (1570.), *Baciachie* (1572.), *Baciache* (1577.), *Baciachi* (1585.), *Baciache* (1581.), *Baciachi* (1585.), *Baciachie* (1593.), *Baciache* (1597.), *Baciache* (1598.), *Baciache* (1592.), *Baciachie* (1620.), *Bicachi* (1649.), *Unter Kofzin* (1763. – 1787.), *Unter Kofsin* (1806. – 1869.), *Unter Kosin* (1814.), *Unter Koszin* (1830.), *Dolny Kasin* (1897.)

Povijesne potvrde:

1461. u obliku *Cosin*, u Farlati IV, 108.¹⁴⁷

1489. u obliku *Kosinj*, u Šurmin, Hrv. spom., 335.¹⁴⁸

1499. u obliku *Kosinj*, u Šurmin, Hrv. spom., 414 – 417.¹⁴⁹

Donji Lapac

Dōnjī Lāpac m / jd., etn. Lāpčanin / Lāpčānka, ktet. lāpačkī

¹⁴⁵ U tzv. Glavinčevom opisu Like i Krbave iz 1696. god. stoji da su u kosinjskom okrugu tri sela, gornje s 40 domova stanovnika preseljenih iz kranjskih graničnih područja, srednje, vlaško sa 100 stanovnika i treće selo Hrvata koji drže 40 selišta. Bilježi također da Vlasi shizmatici ugrožavaju katolike svojatajući njihovu zemlju. Pastir Vlasima i katolicima bio je Nikola Uzelac, srpski paroh koji je tražio da se iz Metka ukloni „strani shizmatički episkop“ Atanasije Ljubojević i ako se to dogodi da će on sa svojim Vlasima preseliti u Medak.

¹⁴⁶ Nikola Pohmajević, senjsko-modruški biskup, o stanju biskupije izvijestio je Rim 1728. godine.

¹⁴⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁴⁸ isto

¹⁴⁹ isto

E 15° 57' 33" N 44° 33' 16"

n. v. 582 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno u Lapačkom polju, 64 km istočno od Gospića, površina 11,51 km².

2011.: 974 st., prosječna gustoća naseljenosti: 84, 62 st./km².

Zaseoci: Bujadnice, Kosić Draga, Obljaj Lapački (do *Naredbe* iz 1913. g. *Obljaj*, nakon nje *Lapački Obljaj*) i Zbjeg Lapački (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Zbjeg* promijenjeno je u *Lapački Zbjeg*).

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Izgradnja crkve sv. Ivana Pavla II. započela je 2015. g. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Silaska sv. Duha, sagrađen 1789. g., srušen je nakon Drugog svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1237	1475	1466	1142	1102	1140	1014	1008	667	726	1001	1286	1590	1791	812	974

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravoslavci	Muslimani	Židovi	Evangelici	ostali
1880.	1466	82		1384				
1890.	1142	70		1072				
1991.	1791	11		1616	3			161

Vjerski sastav stanovništva naselja Donji Lapac od 1880. do 1991. . god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

Šimunović (2010) ojkonom svrstava u kategoriju imena motiviranih zemljopisnim terminima povezujući ga s močvarištem: *Lab*¹⁵⁰, *Lapac*, *Podlapača*. Srednjovjekovna utvrda Podlapac (Podlapčec) nalazila se na goloj padini brjega iznad današnjeg sela Podlapac. Plemenski utvrđeni grad starohrvatskog plemena Lapčana¹⁵¹, Lapac, mogao se je nalaziti na vrhu brjega Obljaja. B. Gušić (1973) smatra da se ime ne može izvoditi od *lap* – *lapat*, u značenju čestica

¹⁵⁰ »Praslavenski korijen riječi lap pojavljuje se u svim slavenskim jezicima i mnogi toponimi sadržavaju njegovo značenje. A sve inačice značenja te riječi povezane su za vodu ili zemlju; vlažna zemlja, močvarno tlo, pa i lapat kao komad zemlje« (Kruhek, Horvat 2009: 275). »U riječi Lapac nalazi se osnova koja je lapat, što znači zemljište, čest zemlje. Vidi se iz toga da posjedničko pleme nije tome upravnome području nadjelo svoje plemensko ime, nego je ono uzelo ime kraja u kojemu se naselilo« (Pavičić 2010: 88). Šimunović smatra da je ime Pap(čane) predrimsko u hrvatskoj prilagodbi. »Imenska je osnova predrimskog postanja i značila je 'hrid', 'litiču'. Prilično kasni zapisi za Lapčan glase: Lapzgan, Lapcagan, Labcian i zapisano bosančicom (kao fonijskim pismom), Lapčan. Na osnovu lab- dodan je hrvatski sufiks -ac: Lab-ac (G Lap-ca), a na tu osnovu lab- etnički sufiks -(j)ane.: Lapčane (...)« (Šimunović 2013: 168).

¹⁵¹ Ivan Devčić (1907) navodi da se hrvatsko pleme Lapčana ubraja među najstarije hrvatsko plemstvo, a brijeg Lpac uspoređuje s oblikom čunja, sa sjeverne strane obraslog bukovom šumom, a ostale tri gotovo potpuno gole.

zemlje, polje, već da je vjerojatnije da se u nazivu Lapčani krije uspomena na staru domovinu ovog plemena oko rijeke Labe, kao što i kod Bužana podsjeća na rijeku Bug, međutim to tumačenje nije uvjerljivo. Za vrijeme osmanlijskih najezda lapačko je područje gotovo sasvim opustjelo pa su s domicilnom stanovništvom nestali tragovi stare toponimije¹⁵².

Nakon oslobođenja oba su Lapca naselili najvećim dijelom Srbi s područja Knina. U toj su seobi u Lapac, u manjem broju, doselili i Hrvati s područja Lovinca.

Ime na zemljovidima: *Lapaz* (1570.), *Lapatz* (1630.), *Lapatz* (1709.), *Lapacz* (1763. – 1787.), *Unterlapac* (1806. – 1869.), *Lapacz* (1830.), *Unter Lappacz* (1846.), *Dol. Lapac* (1888.)

Povijesne potvrde:

- 3. IX. 1258. u obliku *Lapach*, u CD V, 102
- 6. XI. 1278. u obliku *Lapuch*, u CD VI, 262
- 1. IX. 1294. u obliku *Lapech*, u CD VII, 185
- 13. X. 1322. u obliku *Lapuch*, u CD IX, 87
- 19. X. 1324. u obliku *Lapch*, u CD IX, 209
- 25. IV. 1334. u obliku *Hegemin de Lapac*, u Ljubić, Listine V, 270
- 1396. u obliku *Lapach*, u Ljubić, Listine IV., 379 – 381.¹⁵³
- 5. XI. 1420. u obliku *Lapacz*, u Codex Dubicza, 324
- 1431. u obliku *castrum Laab*, u Wenzel Frangepán scalád 30.¹⁵⁴
- 1448. u obliku *In Laabvar*, u Kammerer, Codex comitum Zichy, IX., 197 – 198.¹⁵⁵
- 11. V. 1451. u obliku *Lapac*, u K. Vitalis, Vol. 15/5 P 37 DAZ
- 1453. u obliku *In Labwar*, u Fontes rerum Austriacarum II. Abth., II., 24.¹⁵⁶
- 1493. u obliku *Lapac*, u Šurmin, Hrv. spom., 375.¹⁵⁷
- 1523. – 1524. u obliku *Lapacz*, u Mesić, Građa, 214

Donji Mekinjar

Dônjî Mèkinjâr m /jd., etn. Mekinjárac / Mèkinjârka, ktet. mèkinjarskî

E 15° 40' 20" N 44° 34' 25"

n. v. 636 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno u središnjem dijelu Krbavskog polja, 10 km sjeverozapadno od Udbine, površina 33,46 km².

Varijanta imena: Do 1880. g. Mekinjar, Pavičić (2010) bilježi oblik Mekinjani, a Šimunović (2010) Mekinjane.

¹⁵² »U turskom prodiranju staro lapačko pleme tu u Pounju gotovo se je sasvim rasulo. Isto je tako s toga tla nestalo i staro kmetsko naselje. Tako su propali i nekadašnji mjesni nazivi. Očuvala su se samo općena imena kao i u Lici i Bužanima, mnogo manje no u susjednoj Krbavi. Njih su mogli prenijeti i starosjedioci iz Unca i Pseta, koji su ostali na svom zemljištu te su se, primivši islam, na njemu održali. To su mogli načiniti i starinci iz Krbave što su se na svom starom tlu u nekom broju mogli očuvati. Najposlije, vjerojatno je da je i nešto starih porodica prešlo u tursko gospodstvo i da su i one pripomogle očuvati nekadašnju toponomastiku« (Pavičić 2010: 91).

¹⁵³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁵⁴ isto

¹⁵⁵ isto

¹⁵⁶ isto

¹⁵⁷ isto

2011.: 35 st., prosj. gustoća naseljenosti 1, 04 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Podlapače, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹⁵⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1041	1040	947	1047	1121	1058	1091	967	609	548	522	421	312	274	42	35

»S jedne i s druge strane potoka Krbave ležala su veća sela Rebić, Bobina Vas, Mekinjani i Jelšani (danas Jošani) (...). Mekinjani su bili pleme koje je izišlo jamačno iz gradokmetškoga uređenja krbavske župe (...)« (Pavičić 2010: 80). Za vrijeme osmanlijske vlasti bilo je dobro naseljeno muslimanima i Srbima, a nakon oslobođenja Like od Osmanlija naselili su ga Srbi s područja Brinja, Dabra, Vilića, Brloga, Kosinja i stari naseljenici od Smiljana (Pavičić 2010). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Mekinar / Mechinar*. Ime pripada skupini antroponimske motivacije, prema stanovnicima naselja, a očito i primjer Mekinjara potvrđuje promjenu imena naselja s razine nerazumijevanja zatečenog imenskog oblika i prilagođavanja vlastitim kriterijima novonaseljenog stanovništva.

Ime na zemljovidima: *Mekinar* (1763. – 1787.), *Mekinjar* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1466. u obliku *Mekynane*, u Thallóczy rz Barabás, Codex dipl. comitum de Blagay, 370 – 371.¹⁵⁹

Donji Štrbci

Dônjī Štr̄bac s r/ mn., etn. Štr̄bčanin / Štr̄bčānka, ktet. štr̄bačkī

E 15° 59' 58" N 44° 39' 07"

n. v. 541 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno u dolini rijeke Une, 16 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 5,99 km².

2011.: 14 st., prosječna gustoća naseljenosti: 2,33 st./km².

Varijante imena: Od 1880. do 1931. g. Štrbci, 1948. g. Bosanski Štrbci. Od 1953. g. Donji Štrbci.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat.

Broj stanovnika¹⁶⁰:

¹⁵⁸ Uključuje i podatke za bivša naselja Gornji Mekinjar i Mekinjar. (DZS)

¹⁵⁹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁶⁰ U popisnim godinama 1857. i 1869. Donji Štrbci su pripadali Bosni i Hercegovini pa nisu bili popisani, a podatci za te godine procijenjeni su razmjerno kretanju broja stanovnika u popisanim naseljima tih godina. Za

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
107	128	120	168	233	323	293	0	272	284	225	149	99	50	25	14

Naselje je vjerojatno nastalo u vrijeme osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja kad su na to područje naseljeni muslimani i Vlasi pastiri. U zemljovidu Prve vojne izmjere naselje nije ucrtano, u Drugoj vojnoj izmjeri zabilježeno je u obliku *Šterbci*. Nakon oslobođenja Pounja, Vlasima, koji su ostali na svojim posjedima, pridružili su se i oni naseljeni s područja Knina. Ime prema prezimenu Štrbac koje Skok (1974.) smatra izvedenicom od pridjeva *štrb*; 'krnj'¹⁶¹.

Donji Vaganac

Vagánac m / jd., etn. Vagánčan / Vagánčanka, ktet. vagánački

E 15° 43' 43" N 44° 54' 44"

n. v. 367 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 22 km sjeveroistočno od Korenice, površina 8,21 km².

2011.: 61 st., prosj. gustoća naseljenosti 7, 42 st./km².

Župa Uzvišenja Svetoga križa (istoimena crkva izgrađena je u 18. st.), Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹⁶²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
337	391	326	378	394	339	325	324	156	284	267	258	233	184	47	61

Donji Vaganac naseljen je, nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, Srbima od Unca i Grahova i Hrvatima, najviše Bunjevcima.

Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev, a drugi metaforički naziv od *vagan* 'drvena zdjela određene veličine za spremanje žita koja je ujedno služila i kao mjera za žito zapremnine 61 litru'. Ime motivirano izgledom geografskog objekta (poput duguljaste zdjele). U Lici je više naselja s tim imenom.

Ime na zemljovidima: *Waganacz* (1763. – 1787.), *Vganac* (1806. – 1878.)

1880., 1890. i 1900. g. podatci su preuzeti iz popisa Bosne i Hercegovine. U 1931.g. podatci su uključeni u naselje Nebljusi.

¹⁶¹ »Usp. U *Rječniku hrvatskog ili srpskoga jezika* natuknicu *štrbast* u istom značenju i tamo primjer M. Pavlinovića: "Ta je kamenica *štrbasta sprida*"« (Bjelanović 1997 – 1998: 61).

¹⁶² Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka naselja Rešetar.

Drakulić Rijeka

Drakul(i)ć Rijéka ž / jd., etn. Rijéčan(i)n /Rijéčānka, ktet. rjêčkī

E 15° 38' 57" N 44° 47' 33"

n. v. 702 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u dolini Koreničke rijeke na južnim padinama Male Kapele u istočnoj Lici, 6 km sjeverozapadno od Korenice, površina 2,81 km².

2011.: 9 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,20 st./km.

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Rijeka. Od 1910. do 1981. g. Rijeka Korenička. (DZS)
Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat.

Broj stanovnika¹⁶³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	94	97	101	100	86	64	65	37	27	12	10	8	9

Naselje i njegovo ime potječu vjerojatno iz razdoblja konca 18. i početka 19. stoljeća, kad su na tom području, nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti vraćeni pravoslavni Vlasi koji su bili izbjegli na otočko i brinjsko područje, počeli krčiti zemlju i graditi prve nastambe. Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje ni ime, a u Drugoj je izmjeri zabilježeno u obliku *Drakulić*. Dvočlano ime u kojem je prvi član posvojni pridjev u kraćem obliku od antroponima Drakulić po kojemu je motivirano i ime rijeke.

Drenov Klanac

Drènov Klánac m / jd., etn. Klànčanin / Klànčanka, ktet. klānački

E 15° 11' 54" N 44° 56' 14"

n. v. 456 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno 14 km sjeverozapadno od Otočca, površina 18,86 km².

2011.: 40 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,12 st./km².

Zaseoci: Gušić Polje, Marešov Tuk, Price i Žakule.

Pripada župi Pohoda BDM iz Brloga, Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Brloga, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

¹⁶³ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
641	0 ¹⁶⁴	755	876	968	952	630	842	569	516	404	344	263	205	36	40

Pavičić (2010) navodi da se ime spominje 1645. g. i da su s područja osmanlijske Like na to područje 1611. g. doseljene izbjegle pravoslavne porodice koje su živjele u Podlapcu. Očito je i imenovanje naselja vezano za to novo stanovništvo. No, u zemljovidu Prve vojne izmjere nisu zabilježeni naselje ni ime koje je zabilježeno tek u Drugoj vojnoj izmjeri u obliku *Klanac*.

Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev od fitonima *dren* koji je vrlo frekventan u ličkoj toponimiji, a drugi član apelativ *klanac* dosta čest u krškoj toponimiji.

Drenovac Radučki

Drènovac m / jd., etn. Drènovčan(i)n / Drènovčānka, ktet. drènovačkī¹⁶⁵

E 15° 34' 17" N 44° 24' 18"

n. v. 645 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja, 22 km jugoistočno od Gospića, površina 11,76 km².

2011.: 0 st., prosj. gustoća naseljenosti 0 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. Drenovac (LNH), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Drenovac* promijenjeno u *Radučki Drenovac*.

Zaseoci: Konjevići (do 1900. g. Konjevića Varoš [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Konjevića varoš* promijenjeno u *Konjevići*), Pod Zirom.

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Raduča, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
338	337	277	344	428	435	446	437	381	355	283	263	179	126	1	0

»Do Kukljića s desne strane brda nalazilo se selo Drenovac. Zabilježeno je u bilješci na misalu koji je 1449. g. pop Blaž plemenom Bobinac, vikar u Kasezima u Lici, prodao crkvi sv. Marije „na Drenovci“« (Pavičić 2010: 33). Sredinom 16. stoljeća na to su područje

¹⁶⁴ U 1869. g. podatci su uključeni u naselje Brlog. (DZS)

¹⁶⁵ ARj bilježi oblik Drènovac, etn. Drènovčanin/Drènovčānka, ktet. drènovačkī.

Osmanlije naselile pravoslavne martologe iz dubine Carstva, a nakon oslobođenja naseljeni su Vlasi s područja Obrovca, Knina, Bukovice i oni koji su se privremeno bili sklonili u Brinje i Otočac. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Drenouez*. Riječ je o dvočlanom imenu u kojem je prvi član apelativ *dren*, a drugi, naknadno dodani član je pridjev od ojkonima Raduč.

Ime na zemljovidima: *Trenovac* (1763. – 1787.), *Drenovac* (1806. – 1869.)

Dugopolje

Düğopolje sr / jd., etn. Dugopóljac / Dugopóljčan(i)n / Düğopōljka / Dugopóljčānka, ktet. dügopoljskī¹⁶⁶.

E 16°12'21" N 44°20'10"

n. v. 670 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 40 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 7,35 km².

2011.: 13 st, prosj. gustoća naseljenosti 1, 76 st/km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Osredaka, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
194	195	165	164	171	233	206	186	117	120	83	93	72	68	8	13

Pavičić (2010) bilježi da je selo Dugopolje nastalo poslije 1712. g. i da je kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno pravoslavicima uglavnom iz okolice Knina, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje. Na zemljovidu Prve vojne izmjere nije ucrtano naselje, ali je upisan toponim *Dugo Polie* kao ime polja. Druga vojna izmjera bilježi naselje i ojkonim *Dugopolje*. Sraslica od pridjeva *dugo* i imenice *polje*, motivirana izgledom zemljopisnog objekta. Ime naselja nastalo je transonimizacijom od imena polja.

Ime na zemljovidima: *Dugopolje* (1806. – 1869.), *Dugopolie* (1846.)

¹⁶⁶ARj bilježi oblik Düğopolje, etn. Dugopóljac/Düğopōljka, ktet. dügopoljskī.

Frkašić

Frkašić m / jd., etn. Frkašičan / Frkašičanka ktet. frkašički¹⁶⁷

E 15° 48' 38" N 44° 41' 25"

n. v. 689 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno u Bjelopolju na zapadnim padinama Plješevice u istočnoj Lici, 26 km sjeverno od Udbine, površina 20,35 km².

2011.: 31 st., prosj. gustoća naseljenosti 1, 52 st./km².

Varijante imena: Do 1948. g. zvalo se Gornji Frkašić.

Zaseoci: Bubin Gaj, Donji Frkašić, Jezero i Kamensko.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc sv. velikomučenika Georgija iz Bjelopolja.

Broj stanovnika¹⁶⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
156	0	0	704	794	730	729	557	346	342	318	217	135	111	47	31

U srednjem vijeku, na današnjem lokalitetu Gradina, iznad današnjeg naselja, nalazio se grad Frkašić. »Poznato je po dvije kule – Sokolovači i Čudića kuli (...) te kao mjesto pogibije bana Petra Berislavića nedaleko stare hrvatske utvrde F(a)rkašića (...)« (Kolak 2011: 139). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti na to su područje naseljeni vlaški pravoslavni pastiri koji su kao izbjeglice s osmanlijskog područja bile privremeno nastanjene u Otočcu i Brinju. Pavičić (2010) ime izvodi od plemićkog imena koje je na tom području imalo svoje posjede. ARj prezime Farkašić izvodi od mađarskoga *farkas* 'vuk'. Ojkonim bilježi u obliku Frkašić.

Ime na zemljovidima: *Forgasich* (1763. – 1787.), *Frkašić* (1806. – 1869.), *Forkasich* (1814.)

Povijesne potvrde:

1620. u obliku *arx Farkassi*, u Ivan Tonko Mrnavić, Vita Petri Berislavi Bosnensis ..., Monumenta Hung. Hist. Scriptorum III., 274 – 277.¹⁶⁹

1696. u obliku *castrum Farkasich*, u Sebastijan Glavinić, Kratak i sažet opis Like i Krbave...¹⁷⁰

¹⁶⁷HMR bilježi oblike Vrkāš(i)ć m/jd., etn. Vrkāš(i)ćan / Vrkāš(i)ćanka ktet. vrkāš(i)ćki.

¹⁶⁸ U 1857., 1869. i 1880. g. dio podataka nalazi se u okviru popisa naselja Bjelopolje (današnja Općina Plitvička Jezera). Uključuje i podatke za bivše naselje Donji Frkašić. (DZS)

¹⁶⁹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁷⁰ isto

Gajine

Gaj(i)ne ž / mn., etn. Gajinčan(i)n / Gajinčanka, ktet. gajīnskī

E 15° 59' 01" N 44° 32' 39"

n. v. 574 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na jugoistočnom dijelu Lapačkog polja, 3 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 11,35 km².

2011.: 113 st., prosječna gustoća naseljenosti: 9,95 st./km².

Zaseoci: Kosić Draga, Kugin Gaj, Malta, Obljaj Lapački, Pištalska Draga, Podlisa i Varošine. Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ¹⁷¹	0	0	643	783	772	786	991	378	378	365	353	169	224	71	113

Ime nije zabilježeno u srednjem vijeku, a naseljavanje se odvijalo u kontekstu povijesnih zbivanja na lapačkom području kad su tu nakon oslobođenja od Osmanlija naseljeni pravoslavni Vlasi. Zemljovid Prve vojne izmjere, kao ni druga vojna izmjera, ne bilježe ime ni naselje.

Ime je motivirano zemljopisnim osobinama krajolika u kojemu je važna odrednica šuma pa je imenovano augmentativom množine od apelativa *gaj*. Augmentativi su svojstveni istočnohercegovačkim-krajiškom (novoštokavskom (i)jekavskom) dijalektu kojim u Lici izvorno govore Srbi. ARj bilježi postojanje istoimenog naselja u BiH i u Dalmaciji, ali ne i u Lici.

Glavace

Glavace ž / mn, etn. Glavačanin¹⁷² / Glavačanka, ktet. glávačkī

E 15° 16' 23" N 44° 54' 42"

n. v. 463 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na sjevernom dijelu Gackog polja, 7 km sjeveroistočno od Otočca, površina 25,21 km².

2011.: 29 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,15 st./km².

¹⁷¹ Od 1857. do 1880. g. podatci su dio popisa naselja Donji Lapac. Smanjeno je izdvajanjem naselja Boričevac, 2001. g.

¹⁷² HMR, uz navedeni, bilježi i oblike Glavačanin / Glavačanka.

Varijante imena: Do 1857. g. zvalo se Glavače.

Pripada župi Presvetog Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Škara, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. Petke, sagrađen 1777. g.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
488	555	556	684	769	676	715	650	527	507	453	357	292	289	24	29

Pavičić (2010) navodi da se ime Glavaci spominje u popisu posjeda iz 1645. i 1672. g. Pretpostavljajući da su tu vjerojatno posjednici bili plemeniti ljudi po kojima je tadanje selo i današnje naselje dobilo ime. Početkom 17. stoljeća na to su područje naseljeni pravoslavni Vlasi, uglavnom iz tada osmanlijskog Podlapca. Stanovnici Glavaca govore štokavskim narječjem. Šimunović (2010) ime u obliku Glavaci svrstava u kategoriju imena po osobnom imenu rodonačelnika sa sufiksom *-ci*, a moguća je motivacija po osobinama krajolika u kojem dominiraju manja brda – glavice. ARj bilježi oblik *Glavače*, f. pl.

Ime na zemljovidima: *Glavacze* (1763. – 1787.), *Glavice* (1806. – 1869.)

Glibodol

Glibodol m / jd., etn. Glibodólac / Glibodoščák / Glibodólka / Glibodoščākòvica, ktet.

glibodòlski

E 15° 19' 46" N 44° 59' 38"

n. v. 536 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno na južnim padinama Male Kapele, 18 km istočno od Brinja, površina 33,57 km².

2011.: 6 st., prosj. gustoća naseljenosti 0, 17 st./km.

Pripada župi Našašća Svetoga Križa iz Križpolja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Dabra, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁷³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
67	0	0	59	82	167	171	202	233	219	218	221	151	141	41	6

¹⁷³ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u naselje Lipice. Do 1948. g. vođeno je kao dio naselja, a 2001. g. povećano je za dio područja naselja Dabar (današnji Grad Otočac).

Pavičić (2010) navodi da je Glibodol zabilježen 1645. g. S obzirom na to da Turci nikad nisu osvojili gacko i brinjsko područje, »preostalo stanovništvo održalo se i kroz 16. i 17. stoljeće i ono je sačuvalo i staru toponomastiku i stari govor koji su se u punoj snazi očuvali od cijeloga zemljišta između Zrmanje i Gvozda jedino na tome tlu« (Pavičić 2010: 99). Godine 1672. na to su područje naseljeni pravoslavni Vlasi koji su pobjegli s područja okupirane Like, a kojih se veći broj nakon oslobođenja vratio u svoja ranija naselja. Na te posjede, koje je Krajina bila dodijelila Vlasima, opet su se naselili starosjedioci. Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje već samo toponim *Glibodol*, a naselje je zabilježeno u Drugoj vojnoj izmjeri.

Riječ je o sraslici s tvorbenim obrascem s konfiksom *-o* u kojoj je jedan morfem ima identifikacijsku, a drugi konotacijsku funkciju. Prvi je član apelativ *glib* 'blato, kal', a drugi *dol* 'dolina'. ARj bilježi oblik *Glibodō* i *Glibodol* upućujući na postanje od *glibok*, u značenju dubok i dubodolina.

Glogovo

Glògovo sr / jd., etn. Glògovčan(i)n / Glògovčänka, ktet. glògovački

E 15°57'21" N 44°18'55"

n. v. 874 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 12 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 22,31 km².

2001.: 11 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,49 st/km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹⁷⁴:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	311	419	496	460	451	465	242	251	217	134	85	66	20	11

Naselje Glogovo nastalo je očito poslije 1712. g. i, kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno je, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje, pravoslavcima uglavnom iz okolice Knina. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Glogovo* što upućuje na njegov raniji nastanak, no u zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježen je toponim *Glogovo Polie* bez oznake i imena

¹⁷⁴ U 1857. i 1869. g. podatci su uključeni u popis naselja Gračac i Kijani, a u 1880. g. dio podataka uključen je u podatke naselja Kijani.

naselja. Ono je u obliku *Glogovo* zabilježeno u Drugoj vojnoj izmjeri. Ime je fitonimske motivacije.

Gorići

Gòrići m / mn., etn. Gòrićanin / Gòrićanka, ktet. gòričkī

E 15° 08' 39" N 44° 51' 05"

n. v. 424 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno 8 km jugozapadno od Otočca, površina 5,41 km².

2011.: 23 st., prosj. gustoća naseljenosti 4,25 st./km².

Pripada župi sv. Ivana Krstitelja iz Švice, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Švice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ¹⁷⁵	0	0	222	243	252	218	219	207	186	323	177	63	43	25	23

Vojnokrajiške vlasti na područje Gorića naselile su Vlahu Uzorčane. Brala Mudrovčić (2014) navodi da je na tom mjestu nekada bila velika šuma (gora) koja je utjecala na motivaciju imena. Bilježi također, toponim Crkvina koji ukazuje na postojanje nekadašnje crkve koju su sagradila plemena koja su se naselila na tom području, a među kojima su bili Simičini i Čirini, prema legendi potomci dvojice od četvorice braće koji su naselili Goriće. Stanovnici Gorića govore štokavskim narječjem. U prilog antroponimnoj motivaciji govori oblik *Gorich* zabilježen u zemljovidu Prve vojne izmjere, dok Druga izmjera bilježi oblik *Gorice*.

Gornja Ploča

Plòča ž / jd., etn. Plòčan / Plòčanka, ktet. plòčanski

n.v. 625

E 15°39'53" N 44°26'41"

Nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Ličkog polja, podno Pločanskog klanca, kod izvora rijeke Jadove. Pripada Općini Lovinac. Površina 32, 70 km².

2011.: 43 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,31 st./km².

¹⁷⁵ Od 1857. do 1880. g. podatci su dio popisa naselja Švica, a od 1890. do 1961. g. sadrži dio podataka za naselje Švica. U 1991. g. dio područja pripojen je naselju Švica. (DZS)

Varijante imena: Do 1869. g. Ploča. Ime Gornja i Donja Ploča javljaju se od 1880. g.

Zaseoci: Gornja Ploča, Donja Ploča, Tušice (nekad Mala Ploča).

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sošestvija sv. Duha, sagrađen 1719., srušen 1949. g.

Broj stanovnika¹⁷⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1163	1343	1287	1435	1555	1410	1452	1502	996	939	924	675	494	344	22	43

Naselje se nalazi na ravnini Ličkog polja, kuće su građene u polju, a ne u podnožju brda što je utjecalo na motivaciju imena. Među stanovnicima postoji i legenda o agi Aliji Pločaninu koji je u vrijeme osmanlijske vlasti upravljao Pločom i naslijedio njezino ime. U srednjem vijeku na tom je mjestu postojalo naselje *Novaci* ili *Novaki*. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti Ploču su, kao i Raduč, naselili pravoslavni Vlasi s područja Obrovca, Bukovice i Knina te oni koji su s područja osmanlijske Like izbjegli u Brinje i Otočac. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Plocha*, kao i zemljovid Prve vojne izmjere. Dvočlano ime u kojem je prvi član naknadno dodani pridjev *gornja* i apelativ *ploča* koji u toponomastici označava plosnati komad ravne površine.

Ime na zemljovidima: *Ploča* (1806. – 1869.)

Gornja Suvaja

Sùvaja ž / jd., etn. Sùvājac / Suvājčanin / Sùvajčānka, ktet. sùvajskī

E 16°05'23" N 44°24'47"

n. v. 590 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u dolini Srebrenice, 36 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 18,90 km².

2011.: 33 st, prosj. gustoća naseljenosti 1,74 st/km².

Varijante imena: Do 1880. g. Suvaja.

Zaseoci: Sanaderovac, Skadar i Šarampovište.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Suvaje, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

¹⁷⁶ U podacima se nalaze i popisi naselja Donja Ploča i Tepšin Dol koja su od 1890. do 1910. g. vođena kao samostalna. (DZS)

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	428 ¹⁷⁷	466	574	472	456	357	329	333	261	257	250	20	33

Za vrijeme osmanlijske vlasti Suvaju su nastanjivali muslimani i pravoslavni Vlasi koji su se nakon Svištovskog mira preselili na drugu stranu Une, a preostalim su se Vlasima pridružili oni naseljeni s područja od Bruvna do Zrmanje. Ime je motivirano hidronimom Suvaja.

Gornje Vrhovine

Gôrnje Vrhovine, ž/mn., etn. Vrhovčanin / Vrhovčanka, ktet. vrhovinski¹⁷⁸

E 15° 27' 55" N 44° 49' 52"

n. v. 736 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Vrhovine, smješteno na zapadnom rubu Vrhovinskoga polja, 4 km jugoistočno od Vrhovina, površina 90,72 km².

2011.: 300 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,30 st./km².

Varijante imena: Do 1957. g. zvalo se Crna Vlast pa se i danas mogu među stanovništvom čuti etn. Vlaštanin / Vlaštanka i ktet. crnovlašanski.

Zaseoci: Bogdanović, Čudića-Selo, Pupovci i Trtice.

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram sv. oca Nikolaja sagrađen 1747. g., zapaljen tijekom Drugog svjetskog rata, srušen nakon rata), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1151	0 ¹⁷⁹	0	1163	1369	1292	1315	1244	953	926	823	678	608	544	213	300

U srednjem je vijeku zabilježeno ime naselja *Crna Vas* koje su, nakon naseljavanja poslije 1689. g. novi stanovnici, pravoslavni Vlasi, koji nisu poznavali apelativ *vas* preimenovali u Crna Vlast. O tomu svjedoče i oblici *Crna Vlast* i *Cerni Wlaft* zabilježeni u Prvoj i Drugoj vojnoj izmjeri. Naselju je 1957. g. promijenjeno ime u Gornje Vrhovine.

¹⁷⁷ Naselja Gornja Suvaja i Donja Suvaja vode se od 1890. g., a do tada je to bilo jedno naselje: Suvaja, za koje su podaci uključeni u popis naselja Donja Suvaja.

¹⁷⁸ HMR bilježi oblike Gôrnje Vřjov(i)ne, ž/mn., etn. Vřjovljan(i)n / Vřjovljānka, ktet. vřjov(i)nskī

¹⁷⁹ U 1869. i 1880. g. podaci su uključeni u popis naselja Vrhovine. (DZS)

U ličkoj srednjovjekovnoj toponimiji vrlo je čest apelativ *vas* < *vicus*: mala civilna naselja izvan rimske utvrde. »Zanimljiv je areal vasi 'vicus' („župa se dijeli na vasi, a vasi na sela“). Ona je hrvatski i slovenski (*ves*) nasebinski termin i vrlo je gusto potvrđena u srednjovjekovnoj ličkoj toponimiji: *Vas*, *Vaska* i *Vesica* oko Kosinja, *Tri Vasi*, *Mala Vas*, *Gorenja Vas*, *Stara Vas*, te s atributom od osobnog imena starim sufiksom *-j(ь)*, koji je u hrvatskoj tvorbi vrlo živ do kraja 14. stoljeća: *Ljupča Vas*, *Tihotinja Vas*, *Hotilja Vas*, *Rotča Vas* te *Bilišina Vas*, *Babina Vas* pa *Crna Vas* kojoj vlaški doseljenici ne znaju značenja te je preimenuju u Crna Vlast (...)» (Šimunović 2010: 237). Čulinović-Konstantinović (1974) navodi da F. Čulinović u radu Plitvička jezera u prošlosti, Nacionalni park Plitvička jezera, Zagreb 1958. naselje Crna Vlast vezuje uz gradinu »čije su ruševine u njegovu djetinjstvu zvali »Cerna Vlaka« (str. 28) pa ukazuje na Morlake (Kara Vlahe, Crne Vlahe) čija kretanja se spominju također u susjednim krajevima« (Čulinović-Konstantinović 1974: 176).

Gornji Babin Potok

Gôrnjī Bābin Pòtok m /jd., etn. Pòtočanin / Pòtočānka / Pòtočkinja, ktet. pòtočki

E 15° 32' 06" N 44° 50' 09"

n. v. 560 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Vrhovinskoga polja, 27 km sjeverozapadno od Korenice, površina 28,20 km².

2011.: 107 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,79 st./km².

Zaseoci: Brezovac Vrhovinski i Čudića Klanac.

Pripada župi sv. Jurja Mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gornjih Vrhovina, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁸⁰:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1079	1257	1060	486	565	471	577	519	311	326	301	209	161	143	72	107

Područje Babinog Potoka naselili su poslije oslobođenja Like od Osmanlija Vlsi Vilićani, ali i u nekoliko kuća Hrvati s prezimenom Čorak. Ime je nastalo transonimizacijom od

¹⁸⁰ Naselje Donji Babin Potok i Gornji Babin Potok razdvojeni u u statističkim popisima od 1890. g. Do tada su i vođeni kao jedinstveno naselje s imenom Babin Potok za koje su podatci uključeni u popis naselja Gornji Babin Potok. Uključuje podatke za naselja Končarev Kraj (Općina Plitvička Jezera), dio podataka za Plitvički Ljeskovac (Općina Plitvička Jezera) i dio podataka za Saborsko (Općina Saborsko, Karlovačka županija) od 1857. do 1880. g., za naselje Plitvica Selo u 1857. i 1869. g. te za naselje Plitvička Jezera u 1869.g. (DZS)

hidronima Babin potok, uz koje se naselje nalazi. ARj bilježi oblik Bābin Pòtok s napomenom da dva istoimena naselja postoje na kruševačkom i topličkom području u Srbiji.

Gornji Kosinj

Kòsinj m / jd., etn. Kosinjan / Kosinjānka, ktet. kòsīnjskī (Gōrnjī Kòsīnj)¹⁸¹

E 15° 16' 28" N 44° 43' 03"

n. v. 504 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u dolini rijeke Like, 16 km sjeverozapadno od Perušića, površina 14,30 km².

2011.: 135 st., prosj. gustoća naseljenosti 9,44 st./km².

Varijante imena: Od 1910. do 1931. g. službeno se zvalo Kosinj.

Zaseoci: Fadljev-Draga, Krušćica, Podbok (1900. g. Pod Bokom), Podgradina, Podjelar (do 1900. g. *Pod Jelarom*) Poljanka, Razdolje, Sušanj.

Župa sv. Antuna Padovanskoga (istoimena crkva izgrađena 1692. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pripada parohiji Spc iz Donjeg Kosinja, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
806	2081	2176	1397	1409 ¹⁸²	1407	1162	1211	1076	969	848	775	562	344	192	135

Šimunović (2010) smatra da je u imenu *Kosinj / Kosin* romanski apelativ *cassina / cascina*, što je bio nazivak za 'seoce, zaselak'.

Ime na zemljovidima¹⁸³: *Kosin* (1461.), *Kosin* (1528.), *Cosin* (1559.), *Khesin* (1572.), *Rhesin* (1595.), *Rheisin* (1613.), *Rusin* (oko 1650.), *Rheissin* (1686.), *Kusin* (1709.), *Cossin* (1738.), *Cuchin* (1738.), *Ober Kofzin* (1763. – 1787.), *Kasin* (1796.), *Ober Kofsin* (1806. – 1869.), *Kossin* (1813.), *Kossini* (1881.), *Kosinj* (1885.)

Gornji Lapac

¹⁸¹ARj bilježi Donji i Gornji Kòsīnj, etn. Kosīnjanin/Kosīnjkinja, ktet. kòsīnjskī.

¹⁸²Od 1910. do 1931. Vođeno pod imenom Kosinj. Uključuje podatke za Bakovac Kosinjski u 1869. i 1880. g.

¹⁸³Preuzeto iz Mance, Ivan. 2013. Kosinj. Izvorište hrvatske tiskane riječi. Split.

Gôrnjī Lăpac m / jd., etn. Lăpčanin, Óberlapčanin / Lăpčānka, Óberlapčanka, ktet. lăpačkī, óberlapačkī¹⁸⁴

E 15° 59' 36" N 44° 30' 54"

n. v. 590 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno na jugoistočnom rubu Lapačkoga polja, 5 km jugoistočno od Donjeg Lapca, površina 19,18 km².

2011.: 57 st., prosječna gustoća naseljenosti: 2,97 st./km²

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Dobrosela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁸⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
730	858	791	567	529	385	348	429	97	112	143	99	187	194	32	57

Šimunović (2010) ojkonom svrstava u kategoriju imena motiviranih zemljopisnim terminima povezujući ga s močvarištem: *Lab, Lapac, Podlapača*. Srednjovjekovna utvrda Podlapac (Podlapčec) nalazio se na goloj padini brjega iznad današnjeg sela Podlapac. Plemenski utvrđeni grad starohrvatskog plemena Lapčana, Lapac mogao se je nalaziti na vrhu brjega Obljaja. »Praslavenski korijen riječi *lap* pojavljuje se u svim slavenskim jezicima i mnogi toponimi sadržavaju njegovo značenje. A sve inačice značenja te riječi povezane su za vodu ili zemlju; vlažna zemlja, močvarno tlo, pa i lapat kao komad zemlje« (Kruhek, Horvat 2009: 275). »U riječi Lapac nalazi se osnova koja je lapat, što znači zemljište, čest zemlje. Vidi se iz toga da posjedničko pleme nije tome upravnome području nadjelo svoje plemensko ime, nego je ono uzelo ime kraja u kojemu se naselilo« (Pavičić 2010: 88).

Ime na zemljovidima: *Ober Lapacz* (1763. – 1787.), *Oberlapac* (1806. – 1869.)

Gornji Štrbci

Gôrnjī Štrbci s / mn., etn. Štrbčanin / Štrbčānka, ktet. štrbačkī

E 15° 58' 56" N 44° 37' 43"

n. v. 580 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno u dolini rijeke Une, 15 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 17,12 km².

¹⁸⁴ ARJ bilježi Donji i Gornji Lapac, etn. Lăpčanin/Lăpčānke, ktet. lăpačkī.

¹⁸⁵ Do 1948. G. vođeno je kao naselje, kao i od 1981. g. kad je izdvojeno iz naselja Gajine.

2011.: 15 st., prosječna gustoća naseljenosti: 0,87 st./km².

Varijante imena: Do 1931. g. Štrbci, 1948. g. Lički Štrbci. Od 1953. g. Gornji Štrbci.

Zaseoci: Lisina Balačev, Ljubavića Poljana i Milića Kraj.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika¹⁸⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	135	179	215	250	218	268	232	169	123	52	59	4	15

Za motivaciju imena vidjeti Donji Štrbci.

Gornji Vaganac

Vagánac m / jd., etn. Vagánčan¹⁸⁷ / Vagánčanka, ktet. vagánačkī

E 15° 42' 39" N 44° ' 38"

n. v. 367 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 23 km sjeveroistočno od Korenice, površina 4,21 km².

2011.: 121 st., prosj. gustoća naseljenosti 28,74 st./km².

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Donjega Vaganca, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
614	830	830	841	859	727	614	673	583	430	403	392	352	304	223	121

Za motivaciju vidjeti Donji Vaganac.

Gospić

Góspić, m / jd., etn. Góspićān / Góspićānka, ktet. góspićkī¹⁸⁸

E 15° 22' 30" N 44° 32' 49"

n. v. 565 m

¹⁸⁶ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Kruge i Nebljusi, a 1890. g. dio je podataka iskazan u popisu naselja Nebljusi. (DZS)

¹⁸⁷ Uz navedene oblike, HMR bilježi Gornjevagánčan(i)n / Gornjevagánčanka, ktet. gornjevagánačkī, a ARj bilježi Vagánac, etn. Vagánčanin/Vagánčanka, ktet. vagánačkī.

¹⁸⁸ HMR bilježi oblike Gósp(i)ć, Gósp(i)ćān / Gósp(i)ćānka, ktet. gósp(i)ćkī

Središte Ličko-senjske županije i sjedište Gospičko-senjske biskupije, smješten na rijeci Novčici, naselje u istoimenom Gradu, površina 19,60 km².

2011.: 6 766 st., prosj. gustoća naseljenosti 345,20 st./km².

Katedralna crkva NBDM sagrađena 1780. g. i istoimena župa, Gospički dekanat, Gospičko-senjske biskupije.

Pravoslavna crkva sv. Velikomučenika Georgija, sagrađena 1785 g., obnovljena 1964. g., srušena 1992. g. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1658	1852	2429	2626	3295	3275	3653	3826	4204	5127	6767	8046	8725	9025	6088	6766

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravoslavci	Muslimani	Židovi	Evangelici	ostali
1880.	2429	1857		568		2	2	
1890.	2626	1962		660		2	2	
1991.	9025	4712	1	2296	92			1924

Vjerski sastav stanovništva naselja Gospić od 1880. do 1991. god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

P. Šimunović ime svrstava u kategoriju patrocinijskih imena koji je poput mnogih današnjih ojkonima na *-ić* u početku imao množinski lik *Gospici*¹⁸⁹. U osmanlijskim se vrelima 1574. g. spominje kao *Gospojina*, a u defteru iz godine 1604. u današnjem liku, kao *mezra Gospić*. »Slaba je vjerojatnost da se radi čak o dva različita naziva, selu „Gospojina“ i mezir „Gospić“ na skoro istom mjestu, te da su to istodobno „zemljišta porušene crkve (ili samostana)« (Moačanin 1990: 53). No, u oba je slučaja riječ o parcelama na kojima se nalaze porušene crkve, pa je vjerojatno da su crkva i Gospa, u 16. stoljeću, dale patrocinijsko ime Gospić¹⁹⁰. Na području današnjeg Gospića u srednjem je vijeku postojalo selo Kasezi s crkvom sv. Ivana koja se nalazila »v *Kasezih*« (Klaić 1965) koji su se bilježili isključivo u pluralnom obliku.

¹⁸⁹ »U ovu ojkonimsku strukturu ulazi toponim Gospić (Gospici), koji je kao patrocinijski nastao po titularu Gospe od Blagovijesti, kojoj su danas posvećene gospićka katedrala i župa, osnovane u 18. stoljeću. Međutim, lokalitet Gospić spominju turski defteri mnogo ranije« Šimunović (2010: 239).

¹⁹⁰ U tom smislu Moačanin zaključuje: »Nakon uvida u tursku građu možemo se odlučiti za pretpostavku o naselju koje je vjerojatno starije od turskog vremena u kojem (ili blizu kojeg) se nalazila crkva B.D.M., postradala za vrijeme osvajanja« (Moačanin 1990: 53). Na taj se trag nastavlja i Petar Runje koji misli »da ovaj podatak rješava pitanje postanka imena grada Gospića. U neposrednoj blizini Gospića nalazi se tvrđava »Smiljan« i u toj tvrđavi postojala je crkva posvećena svetoj „Dominiki“ i po tom sanktoremu „sancta Dominica“ dobilo je kasnije cijelo naselje današnji naziv Gospić« (Runje 2001: 142). Mance (2013) tvrdi da je srednjovjekovni Novi »definitivno Gospić (...) Novigrad je vjerojatno podrazumijevao mjesto koje je dobilo naziv po pritoci rijeke Like, rijeci Novčici – Nov(čica) (i)grad. Kako znamo da Novčica prolazi kroz Gospić, tako je Novi (Novigrad) i podrazumijevao grad rijeke Novčice – kasnije Gospin grad – Gospić« (Mance 2013: 130).

Postojanje tog sela kod nekih je povjesničara potaknulo ideju o imenu koje potječe od jednog od petorice braće, Konsentzesa (isto se odnosi i na legendu o postanku imena Kosinj), po kojem je imenovano pleme ličkih Kasega, za kojeg Nada Klaić (1965) drži »da Kasezi u Lici nisu tada bili ni pleme ni hiža ni koljeno«. Pavičić navodi kako ju u osmanlijskom razdoblju nestalo naselje Kasezi, a umjesto njega razvio se Gospić¹⁹¹.

U Zborniku za narodni život i običaje Južnih Slavena, knjiga XI, zapisana je legenda o nastanku imena Gospić¹⁹² koja motivaciju imenovanja povezuje s ljekovitošću vode rijeke Like. O podrijetlu imena grada možemo samo nagađati, no ne treba isključiti mogućnost patronimske motivacije na koju posredno upozorava i Šimunović (2009) svrstavajući ime u skupinu ojkonima koji su kroz povijest singularizirani (Gospići > Gospić).

Ime na zemljovidima: Gospić (1701.), *Gospitati* (1709.), *Gospich* (1763. – 1787.), *Gospić* (1806. – 1869.), *Gospich* (1814.), *Gospich* (1830.), *Gospitch* (1835.), *Gospich* (1846.), *Gospić* (1888.)

Grab

Gräb, m / jd, etn. Gräbljanin / Gräbljānka, ktet. gräbljanskī¹⁹³

E 15°22'48" N 44°17'40"

n. v. 596 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na južnom rubu Gračačkog polja, 2 km jugoistočno od Gračaca, površina 18,04 km².

2011.: 72 st, prosj. gustoća naseljenosti 3,99 st/km².

Zaselak: Malo Glogovo.

¹⁹¹ »Ono je ili bilo ime kakvoga kmetskog sela na kaseškom zemljištu, koje u starijim spomenicima nije zabilježeno, ili je to novo ime nastalo pod Turcima. Postoji predaja da je ono upravo prezime jednoga od aga koji su tu bili posjednici« (Pavičić 2010: 207).

¹⁹² Preuzeto od Rukavina, Ante (1997) *O postanku naziva Gospić*. u Pozdrav iz Gospića. Muzej Like Gospić. »Bile dvije sestre, dvije kneginje. Obadvjema je pripadala zemlja, koja se zove Lika i Krbava. Tu su one zemlju dobile po očevoj smrti. Jedna sestra, Karolina, dobila Krbavu, i po njoj se prozvao taj kraj. Druga sestra dobila današnju Liku. Ta je kneginja bila boležljiva pa je putovala okolo tražeći lijeka. Ožedni i napije se vode kod Ribnika. Bol okrene na bolje. Ona je vidjela, da joj ta voda dobro čini, da je upravo liči. Ta je voda postala a nju „lik“, pa je zato prozva „Lika“, a od vode dobi cijeli kraj ime Lika. Toj se kneginji svikao cijeli kraj te se naseli za posve u njemu. Sazida okruglu kulu, pa je to bi njezin grad. Po toj gospi dobi ta kula ime „Gospić“. Oko te kule naseli se više porodica, pa cijelo mjesto dobi po toj gospi, koja je stanovala u kuli, ime Gospić.« M. Japunčić (1936), uz navedenu legendu donosi i zapis geografa Baltazara Hacqueta koji je Likom putovao 1781. i 1783. g. u kojem stoji: »Gospić je postao prije 40 godina, dočim je prije bio kukavani turski grad, koji i sada opstoji. Nedaleko grada imadu Grci malu crkvu sa ženskim kipom, koji »Gospa« zovu i od ovoga je kipa Gospiću ime.« No Japunčić ipak ističe »da je ime Gospić nastalo od latinske riječi hospitium, koja znači »gostinstvo, gostoljubljan doček, a onda stan, prebivalište, konak« (Japunčić 1936: 15).

¹⁹³ HMR bilježi ime Gräp i ktetik gräpski.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gračaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
680	774	698 ¹⁹⁴	721	730	721	717	778	486	493	412	341	239	219	61	72

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija. Fitonimska motivacija prema *grab* 'bjelogorično drvo'.¹⁹⁵

Ime na zemljovidima: *Grab* (1763. – 1787.), *Grab* (1806. – 1869.)

Grabušić

Grabušić m / jd., etn. Grabuš(i)ćan / Grabuš(i)ćanka, ktet. grabuš(i)ćki¹⁹⁶

E 15° 43' 07" N 44° 41' 22"

n. v. 612 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno u istočnoj Lici, 22 km sjeverozapadno od Udbine, površina 8,25 km².

2011.: 66 st., prosj. gustoća naseljenosti 8 st./km².

Zaselak: Kovačice.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc sv. velikomučenika Georgija iz Bjelopolja.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
389	456	362	594	611	590	596	386	280	281	254	184	147	126	88	66

Pavičić (2010) ime izvodi od imena plemićkog roda koje je na tom području imalo svoje posjede, a smatra da su oni onaj plemeniti rod koji se na spomenicima javlja u obliku *Grabus*. Srednjovjekovni utvrđeni grad *Grabušić* nalazio se na brdu visokom 739 m, iznad današnjeg naselja. Grabušić je tijekom osmanlijske vlasti i nakon oslobođenja naseljen pravoslavnim

¹⁹⁴ Od 1857. do 1880. g. uključuje i podatke naselja Vučipolje. (DZS)

¹⁹⁵ Osnova *grab* je vrlo frekventna na cijelom južnoslavenskom području. produktivna.

¹⁹⁶ ARj bilježi oblik Grabušić, etn. Grabušićanin/Grabušićkinja, ktet. grabušićki.

Vlasima. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Grobusik / Grabusik*. Fitonimska motivacija prema *grab* 'bjelogorično drvo'.

Ime na zemljovidima: *Grabusich* (1763. – 1787.), *Grabušić* (1806. – 1869.), *Grabusich* (1814.), *Grabussich* (1830.)

Povijesne potvrde:

1235. – 1270. u obliku *Crabosevich*, u Ljubić, Listine III, 432.¹⁹⁷

Gračac

Gračac m / jd., etn. Gračan(i)n / Gračanka, ktet. grāčackī

E 15°50'55" N 44°17'56"

n. v. 560 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno na južnom dijelu Gračačkog polja, 46 km južno od Gospića, površina 70,11 km².

2011.: 3 063 st, prosj. gustoća naseljenosti 43,68 st/km²

Zaseoci: Dojići, Đekića Glavica (do 1900. g. Glavica, od 1910. do 1948. g. Gračačka Glavica, a 1953. g. Đekića Glavica), Gračac-Željeznička Stanica (1948. g. Štikada-Stanica), Ljubović, Medakovići, Podvelebit, Potkokrina, Samardžije Tomingajske, Tintori i Vrace.

Župa sv. Jurja mučenika (istoimena crkva izgrađena je 1715. g.) franjevački samostan, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram Vaznesenja Gospodnjeg, sagrađen 1874. g., oštećen tijekom Drugog svjetskog rata, srušen do temelja 1954. g.), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika¹⁹⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1483	1870	1452	1868	2083	2040	2137	2192	2081	2308	2829	3144	3713	4101	2689	3063

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravo-slavci	Musli-mani	Židovi	Evengelici	ostali
1880.	1452	298		1154				
1890.	1868	287		1581				
1991.	4101	51		3835	9			206

Vjerski sastav stanovništva naselja Gračac od 1880. do 1991. god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

¹⁹⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

¹⁹⁸ U 1857. i 1869. g. uključuje i dio podataka naselja Glogovo, a od 1857. do 1880. g. dio podataka sadržan je u popisu naselja Štikada, općina Lovinac.

U predosmanlijskom razdoblju zvao se *Gradac*, a Osmanlije su mu promijenile ime u *Gračac*, a moguća je imenska formula haplologijom od Gradačac. Na Gradini iznad Gračaca bio ju u srednjem vijeku grad *Hotuča* koji se od 16. stoljeća spominje kao *Gradac*. Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. navodi da »Mezre Morovi i Smojčina, sa čairom Lubočevo Plano i mlinovi, pripadaju Lici, u blizini zapuštene tvrđave Gradčac (...) u starom defteru nalazi se upisano da spomenute mezre predstavljaju opasna mjesta u blizini neprijateljske zemlje i ne mogu se uopće obrađivati pa su ostavljene puste« (OPKS 2007: 234 – 235). Iz tog je popisa vidljivo da je ispod tvrđave postojala naseljena varoš čiji su stanovnici posjedovali obradivo zemljište. »Tu su vinogradi, čairi i mlinovi u posjedu Divane Rdiča, Bogovca, sina Božidara, Radovana, sina Tomice (...)« (OPKS 2007: 415). Nakon oslobođena od Osmanlija Gračac je naseljen vlaškim pravoslavnim stanovništvom sa »staroga krajiškoga zemljišta, ali ih je najveći dio ipak sa susjednoga tla u okolini Knina« (Pavičić 2010: 229-231). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Grachac*.

Ime na zemljovidima: *Gradjchaz* (1572.), *Gradac* (1630.), *Gradac* (1690.), *Grascaz* (1697.), *Gracsatz* (1709.), *Grachacz* (1763. – 1787.), *Gračac* (1806. – 1869.), *Grachac* (1814.), *Grachacz* (1835.), *Grachacz* (1846.), *Gračac* (1888.)

Povijesne potvrde:

1465. u obliku *Gradac*, u Ljubić, Listine X, 325.¹⁹⁹

5. XI. 1494. u obliku *Gradac*, u Campellis de Gaivanis Martino, Fasc. II 26-20 P 171r HAZ

1509. u obliku *Gradecz*, u Arkiv za jugosl. povj. III, 111.²⁰⁰

Gradina Korenička

Gràd(i)na ž / jd., etn. Gràdinčan/Gràdinčānka, ktet. gràdinski²⁰¹

E 15° 43' 24" N 44° 44' 08"

n. v. 640 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 2 km jugoistočno od Korenice, površina 3,07 km².

2011.: 74 st., prosj. gustoća naseljenosti 24,10 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Gradina.

Zaselak: Novo Selo.

¹⁹⁹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁰⁰ isto

²⁰¹ HMR navodi oblike Gràd(i)na Korjèn(i)čka, Korjèn(i)čan(i)n / Korjèn(i)čānka, ktet. korjèn(i)čki

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika²⁰²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	242	265	204	192	163	133	132	130	124	119	112	126	74

Naselje i ime su vjerojatno nastali nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, kad je na to područje vraćeno vlaško stanovništvo koje je pred oslobođenje Like izbjeglo na područje Otočca i Brinja. U zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime, a u Drugoj izmjeri zabilježeno je u obliku *Gradina*. Dvočlano ime u kojem je prvi član apelativ *gradina* 'ostatak grada', u Lici najčešće srednjovjekovnog, i naknadno dodani pridjev od ojkonima zbog diferencijacije.

Gubavčevo Polje

Gübavčevo Pòlje m / jd., etn. Gübavčan(i)n / Gübavčänka, ktet. gùbovački

E 15° 57' 25" N 44° 20' 29"

n. v. 762 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 12 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 15,35 km².

2011.: 2 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,13 st/km².

Zaseoci: Podbakovača i Vrela.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	95	281	426	392	425	363	334	314	235	119	59	15	2

Kao i cijelo gračačko područje nakon oslobođena od Osmanlija i ovo je područje naseljeno vlaškim stanovništvom sa »staroga krajiškoga zemljišta, ali ih je najveći dio ipak sa susjednoga tla u okolini Knina«. (Pavičić 2010: 229 – 231) Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Gubaucha polie*. U zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje, ali su zabilježeni toponimi *Gubavchevo Pollie*, kao ime polja i *Gubavchev klanacz*. Naselje

²⁰² Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

je u obliku *Gubacevo Polje* zabilježeno u Drugoj vojnoj izmjeri. Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev od antroponima, a drugi apelativ *polje*²⁰³.

Homoljac

Homóljac/ Móljac/ Omóljac, m/jd, etn. Homòljčan, Móljčan, Omòljčan/ Homòljčanka, Móljčanka, Omòljčanka, ktet. homòljački, mòljački, omòljački

E 15° 37' 33" N 44° 46' 12"

n. v. 768 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na sjevernom rubu Homoljačkoga polja, 14 km sjeverozapadno od Korenice, površina 26,38 km².

2011.: 21 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,79 st./km².

Zaselak: Klanac Homoljački (do 1900. g. Klanac [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Klanac* promijenjeno u *Homoljački Klanac*).

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Vrela Koreničkog.

Broj stanovnika²⁰⁴:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	191	262	260	235	237	176	180	169	111	72	46	16	21

U srednjem vijeku, na sjeverozapadnom dijelu Homoljačkog polja, iznad Homoljačkog klanca na brdu Oštri vršak (877 m), nalazio se utvrđeni grad kojeg su vjerojatno sagradili plemeniti Gušići. Ime se toga grada ne navodi. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, područje su naselili Vlasi koji su bili izbjegli s toga područja u Otočac i Brinje. Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje već toponim *Homoliacz*, a u Drugoj vojnoj izmjeri zabilježeno je i naslje *Homoljac*²⁰⁵.

²⁰³ ARj pod natuknicom Gubavica bilježi i značenje zapuštene zemlje navodeći primjer dijaloga iz onodobne Like: »Imaš li koliko ti zemlje i kakva ti je? Imam zemlje dosta, ali naj više nesretne gubavice, koja mi ništa ne daje; da je blaga i đubra bila bi dobra.« (ARj III: 487)

²⁰⁴ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

²⁰⁵ Toponim je zabilježen u BiH: *Homolj ćuprija* pored Kreševa, *Homolje*, naselje u Općini Konjic, *Omolje*; naselje u općini Tomislavgrad u Duvanjskom polju i u Srbiji: *Homolje*, zemljopisno područje u istočnoj Srbiji, i ornonim *Homoljska planina* (naseljena Vlasima). Prema nekim tumačenjima potječe od vlaške riječi *omulj*: čovjek prema lat. *homo* ili od slavenske riječi *hum* 'brdo ili planina'. Jedno tumačenje vezuje se uz sir (kozji ili ovčji) koji su proizvodili stari Slaveni. Očito su na imenovanje naselja, polja i klanca utjecali vlaški stanovnici koji su na to područje došli s Osmanlijama.

A. Ivanković (2006) ime izvodi od imenice *mulj* kao spoja zemlje, pijeska i vode »U osnovi nekadašnjeg naziva Omuljina je imenica mulj sa značenjem blato, sitno kamenje i pijesak, što ga vode vode nose, aluvio.« U crnogorskim pak govorima zabilježena je imenica muljina sa značenjem pjeskovito zemljište. Upravo u tim govorima sačuvan je i glagol muljiti sa značenjem donositi mulj, dok je u Lici zabilježen glagolski pridjev radni

Hrvatsko Polje

Pòlje sr / jd., etn. Póljčanin, Põljčanin / Póljčanka, Põljčānka, ktet. pòljski, pòljčanskī

E 15° 07' 04" N 44° 54' 25"

n. v. 420 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na istočnim padinama Senjskoga bila, 11 km sjeverozapadno od Otočca, površina 20,78 km².

2011.: 182 st., prosj. gustoća naseljenosti 8,75 st./km.

Varijante imena: Do 1924. g. Vlaško Polje. Od 1924. do 1941. g. Srpsko Polje. Od 1941. do 1945. g. Hrvatsko polje. Od 1945. do 1990. g. Srpsko Polje. Od 1990. g. Hrvatsko polje.

Zaseoci: Bjeljevine i Rosotrun-Plase.

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupje i parohiji Spc iz Brloga, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke koja ga vodi pod imenom Srpsko Polje.

Broj stanovnika²⁰⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
999	1190	982	1105	1174	1263	1178	1147	978	884	746	671	498	395	215	182

Koncem 17. stoljeća na taj dio Kompolja naseljeni su Vlasi i Hrvati Bunjevci. Od tad se Kompolje počelo na razini imena dijeliti na Hrvatsko Kompolje i Vlaško Kompolje. Stanovnici Hrvatskog polja govore štokavskim narječjem.

Dvočlani ojkonom u kojem je prvi član pridjev etničkog postanja, a drugi apelativ *polje*.

Jagodnje

Jagòdnjē sr / jd, etn. Jagòdnjāk / Jagòdnjānka²⁰⁷, ktet. jagòdnjanskī.

E 15° 35' 45" N 44° 36' 29"

– namuljen. Smještaj Omolja baš omogućuje da velike kiše i proljetni snijegovi s planinskim bujicama nanesu sitno kamenje, pijesak, pomiješane sa zemljom, dakle mulj odnosno muljinu, kako glasi uvećanica te imenice. Ako se tlo može ovlažiti, oploditi, ogladnjeti, nagnojiti, zašto se ne bi moglo i omuljiti. Dakle, logično je prostor pokriven muljem, koje je omuljeno, nazvati Omuljinom, kako je i glasio stariji naziv tog duvanjsko sela. Kasnije, možda kad je ta omuljenost zbog niza razloga postala osjetno manjom, uvećanica Omuljina zamijenjena je s kraćim oblikom Omulje, od čega će razjednačavanjem „u“ u „o“ nastati današnji oblik Omolje« (Ivanković 2006).

²⁰⁶ Uključuje i podatke za bivše naselje Bjeljevine koje je od 1857. do 1848. g. statistički vođeno kao samostalno naselje. (DZS)

²⁰⁷ HMR bilježi etnike Jagodnjárac / Jagòdnjārka i ktet. jagòdnjanskī / jagòdnjārski.

n. v. 657 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na zapadnom dijelu Krbavskog polja, 20 km sjeverozapadno od Udbine, površina 11,94 km².

2011.: 32 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,68 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Podlapače, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²⁰⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
212	0	0	325	353	230	257	227	128	131	127	91	56	48	37	32

Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Giagodne / Giagodni*, a zemljovid Prve vojne izmjere bilježi samo oronim *Jagodnia* i hidronim *Jagodnia Loqua*. Ni Druga vojna izmjera ne bilježi naselje ni ime. Fitonimska motivacija prama *jagoda*. ARj bilježi i Donje i Gornje Jagodnje u benkovačkom kraju.

Povijesne potvrde:

1466. u obliku *Jagodne*, u Ljubić, Listine X, 374 – 375.²⁰⁹

Jasikovac

Jàs(i)kovac m / jd., Jàs(i)kovčan(i)n / Jàs(i)kovčānka, ktet. jàs(i)kovačkī

E 15° 43' 25" N 44° 43' 31"

n. v. 658 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 3 km jugoistočno od Korenice, površina 3,08 km².

2011.: 37 st., prosj. gustoća naseljenosti 12, 01 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika²¹⁰:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	143	155	132	112	119	95	94	71	58	59	45	13	37

²⁰⁸ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Podlapača. (DZS)

²⁰⁹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²¹⁰ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

Naselje i ime su vjerojatno vezani za razdoblje osmanlijske vlasti u Lici kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi koji su pred oslobođenje izbjegli na područje Otočca i Brinja odakle su se kasnije, pod vojnokrajiškom vlasti, vratili u napuštena naselja. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Jasikovaz*, a zemljovid Prve vojne izmjere ga ne bilježi. U Drugoj je izmjeri zabilježen u obliku *Jasikovac*. Ime je fitonimske motivacije prema *jasika* 'stablo iz porodice vrba'.

Jezerane

Jezerāne ž / mn, etn. Jezerānac / Jezerānka, ktet. jezerānski²¹¹

E 15° 12' 20" N 45° 03' 09"

n. v. 505 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno na sjevernom rubu Stajničkoga polja, 10 km sjeveroistočno od Brinja, površina 40,31 km².

2011.: 311 st., prosj. gustoća naseljenosti 7, 71 st./km².

Zaseoci: Crnac Jezeranski (1857. g. Donji Crnac i Gornji Crnac, od 1880. do 1900. g. Crnac i Črnac²¹²), Holjevci Jezeranski (do *Naredbe* iz 1913. Zvalo se Holjevac Selo), Mokro, Petrovo Selo, Podmaljen, Razvala, Sertići Jezeranski (1890. g. Sertić Kraj, 1900. g. Sertić Selo, *Naredbom* iz 1913. g. *Sertić selo* preimenovano je u *Jezeranski Sertići*) i Trtnji (do *Naredbe* iz 1913. g. zvalo se Trtanj selo).

Župa sv. Jurja mučenika (istoimena crkva izgrađena je 1821.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²¹³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1862	1847	1717	1833	1886	1771	1564	1405	1223	981	848	811	566	547	375	311

Jezerane nije mijenjalo strukturu stanovništva za vrijeme osmanlijske vlasti u Lici ni nakon nje. Stanovnici govore čakavskim narječjem. Ime je motivirano vodom prema *jezero* s tvorbenim sufiksom *-ane*, koji upućuje na ljude koji tamo žive. Prvi put se spominje 1476. g. »pod imenom Jezerin« (Horvat 1941: 46)²¹⁴.

²¹¹ ARj bilježi oblik Jèzeranī i Jezerane, etn. Jezerānac/Jezerānka, ktet. jezèrānskī, a BFSP etn. Jezerānac / Jezerānka, ktet. jezerānski

²¹² Do *Naredbe* kr. hr. slav. dalm. zemaljske vlade od 24. 12. 1913. g. zvalo se *Črnac*, a nakon toga *Crnac*.

²¹³ Uključuje podatke za bivša naselja Crnac Jezeranski (u 1857. g. vođeno kao Donji Crnac i Gornji Crnac), Holjevci Jezeranski, Razvala, Sertići Jezeranski i Trtnji. (DZS)

²¹⁴ »Prema nekim navodima staro ime za Jezerane bilo je Jestine. Današnje ime te ono iz 15. st. svakako duguje, kako rekosmo, pojavi plavljenja jezeranskog hatara vodom« (Krpan 1995: 82).

Ime na zemljovidima: *Jezerana* (1763. – 1787.), *Jezerana* (1806. – 1869.), *Jeszerane* (1830.), *Jezerane* (1888.)

Povijesne potvrde:

1467. u obliku Jeserin, u Sladović, 2003., 224 – 226.²¹⁵

1499. u obliku u *Jezerah*, u Šurmin, Hrv. spom. 413 – 414.²¹⁶

Jezerce

Ježerce, sr / jd, etn. Jezérčan(i)n /Jezérčanka, ktet. jezèračkī²¹⁷

E 15° 39' 08" N 44° 51' 17"

n. v. 664 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 14 km sjeverozapadno od Korenice, površina 7,94 km².

2011.: 248 st., prosj. gustoća naseljenosti 31,23 st./km².

Zaselak: Kozjak.

Pripada župi sv. Marije Majke Crkve iz Plitvičkih Jezera, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²¹⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	235	222	254	221	259	164	172	201	194	182	457	298	248

Naselje i ime vjerojatno su vezani za naseljavanja tih prostora koncem 18. st. kad je na to područje naseljeno vlaško pravoslavno stanovništvo s prostora Krbavice, Željave i obližnjih plitvičkih naselja koje je tu podiglo najprije svoje stočarske stanove. Grkovski (2007.) navodi da je naselje dobilo ime po Crnom jezeru, odnosno Crnom jezercu koje je slijedom krčenja šumskih površina potpuno presušilo, a »koje je još na Janey-Božićevoj karti iz 1780. god. ucrtano kao *Czerno Jesero*, a na koje danas podsjeća samo preostalo ime sela Jezerce« (Gušić 1974: 75).

Ime je motivirano vodom, geomorfološkim odlikama zemljopisnog objekta, prema *jezero*²¹⁹, deminutiv.

²¹⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²¹⁶ isto

²¹⁷ ARj bilježi oblik Jēzērcē, etn. Jezeránac/Jezērānka, kte. jezērānskī.

²¹⁸ U 1857. g. dio podataka uključen je u popis naselja Prijeboj, kao i podatci u 1869. i 1880. godini. U 2001. g. površina naselja smanjena je izdvajanjem naselja Plitvička jezera. (DZS)

²¹⁹ »(...) leži na cesti iz Prijeboja na jezero Kozjak (...); naseobina je iz novijeg vremena. (...) Stari Dajić priča, da je bio tu u blizini neki vodeni Kotlić, što ga je Tanasija Šuput prozvao „Crno Jezerce“, a po njemu i ova naseobina da je dobila to ime. Toga „Jezerca“ kažu da nema više.« (K.D.M.1899: 106)

Ime na zemljovidima: *Jezerce* (1763. – 1787.), *Jezerce* (1806. – 1869.)

Jošan

Jošani m / jd., etn. Jóšanac / Jóšanka, ktet. jóšanski²²⁰

E 15° 45' 05" N 44° 34' 35"

n. v. 631 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom rubu Krbavskog polja, 7 km sjeverozapadno od Udbine, površina 97,47 km².

2011.: 66 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,67 st./km².

Varijante imena: Do 1880. g. ime je Jošane, 1890. i 1900. g. Donje Jošane i Gornje Jošane.

(DZS)

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Debelog Brda, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. Save, sagrađen 1881. g., spaljen tijekom Drugog svjetskog rata, filijalni hram sv. Jovana Preteče. Srednjovjekovnu katoličku crkvu sv. Ivana nakon što su Liku osvojili Osmanlije, preuzeli su s njima pristigli pravoslavci i posvetili je sv. Jovanu.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 473	1 704	1 451	1 715	1 767	1 493	1 475	1 374	698	693	627	504	289	227	67	66

U srednjovjekovnom razdoblju selo se zvalo *Jelšane / Jelšani* (Pavičić 2010), a pod utjecajem naseljenih pravoslavnih Vlaha u 17. stoljeću postaju Jošane. Šimunović (2010) smatra da je ta promjena imena posljedica unošenja vlaških osobitosti govora u korpus ličke toponimije. U vrijeme osmanlijske vlasti na to su područje naseljeni muslimani i pravoslavni Vlasi. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti vratili su se izbjegli Vlasi s područja Otočca i Brinja i oni naseljeni s područja Knina. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Jossani*, a zemljovid Prve vojne izmjere u obliku *Josani*. Ime je fitonimske motivacije prema *jalša* (*jelša*) > joha.²²¹

»Selu Jezercu govorili su dosada 'Krčevina', a neki i 'Kapela'. (...) - Sava Daić reče mi: Selo Jezerce dobilo je ime po Crnom Jezercu, koje bilo ispod Bila kod kuća Rapaića blizu visa (653 m), ali je već davno (preko 60 godina) presušilo, dok je prije bilo u njemu vode po čitavo ljeto. (...) Jezerčani vele, da su Jezerce i u uza nj Krčevine naselili najprije iz Brloga a zatim iz Krbavice (Rapaići) i iz Korenice: Daići, Drakulići, Šuputi, Šolaje, pa Kalemberi iz Željave (Hrnjaci – Rnjaci).« (Franić 1910: 344)

²²⁰ARj bilježi oblik Jóšani, m. pl., ent. Jóšanin/Jóšanka/Jóšankinja, ktet. jóšanski.

²²¹ Ivanković (2006) navodi da je prema rodu drveća brijest, jasen i praslavenska *el̕ha* prešla među imenice muškog roda, kao što se to dogodilo i u ruskom jeziku *oleh* (*oljoh*), a na hrvatskom je području sačuvano samo u toponimima: Jelah (Bosna), Jelaš, Jelašak (množina Jelasi, Jelaši, Jelašci, Jelašca). Primjerice Jelašce je jedan

Ime na zemljovidima: *Jošane* (1806. – 1869.), *Joshane* (1814.), *Jossane* (1835.), *Joschane* (1846.), *Dol. Jošane* (1888.)

Povijesne potvrde:

1466. u obliku *Jelsan*, u Thallóczy rz Barabás, Codex dipl. comitum de Blagay, 370 – 371.²²²

Kaldrma

Käldrma ž / jd., etn. Käldrmčan(i)n / Käldrmčānka, ktet. käldrmačkī

E 16°11'49" N 44° 18' 38"

n. v. 690 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 32 km istočno od Gračaca, površina 4,81 km².

2011.: 30 st, prosj. gustoća naseljenosti 6,23 st/km².

Zaselak: Zavlaka.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Osredaka, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
246	252	192	219	239	268	230	281	181	189	212	209	193	175	23	30

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija, prema tur. *kaldirim* < grč. *Kalós Drómos*, 'lijep put' (Škaljić 1985). ARj bilježi oblik *Käldrma*, navodeći više istoimenih naselja u Srbiji. S obzirom da je jugoistočni dio Like nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti naseljen većim dijelom s kninskog područja moguće je povezati Kaldrmu blizu Knina i gračačku čije su ime stanovnici očito sa sobom donijeli iz stare postojbine.

Ime na zemljovidima: *Kalderma* (1763. – 1787.), *Kalderma* (1806. – 1869.), *Kalderma* (1846.)

Kalebovac

Kälebovac m / jd., etn. Kälebovčan(i)n / Kälebovčānka, ktet. kälebovačkī

od zaselaka sela Otok pokraj Sinja, a s jezičnog motrišta je jedan od množinskih oblika od umanjenice Jelašak, što bi u današnjem hrvatskom jeziku odgovaralo imenici jošik odnosno jošičić. Prema tome Jelašce je mjesto, gdje raste johova šumica.

²²² Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

E 15° 42' 33" N 44° 44' 17"

n. v. 657 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 1 km južno od Korenice, površina 1,84 km².

2011.: 35 st., prosj. gustoća naseljenosti 219,02 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika²²³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	417	427	401	322	264	115	131	127	161	57	58	48	35

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano nakon oslobođenja Like od Osmanlija. Naselje ni ime nisu zabilježeni ni u Prvoj ni u Drugoj vojnoj izmjeri. HER ime izvodi iz apelativa *galeb*, ARj bilježi oblik Kalebovac i navodi da je u Mikaljinu rječniku zabilježen *kaleb*, *galeb*, ptica i u Stulićevu *kalep*, kao i u starijih pisaca. Moguća je i antroponimna motivacija.

Kalinovača

Kàl(i)novača ž / jd., etn. Kàl(i)novčan, Kàl(i)novčānka, ktet. kàl(i)novačkī

E 15° 11' 42" N 44° 37' 15"

n. v. 607 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 22 km sjeverozapadno od Gospića, površina 15,39 km².

2011.: 94 st., prosj. gustoća naseljenosti 6,10 st./km².

Zaseoci: Buzdovan, Dubrava Pazariška (do 1900. g. Dubrava), Muharev Brijeg i Šimić Selo.

Pripada župi sv. Jakova iz Donjega Pazarišta, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
507	0 ²²⁴	0	563	655	610	618	553	673	527	416	386	313	243	164	94

²²³ Od 1857. do 1880. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

²²⁴ U 1869. i 1880. g. podatci su dio popisa naselja Donje Pazarište. Do 1948. g. vođeno je kao dio naselja.

U predosmanlijskom razdoblju u Buškoj župi spominje se naselje *Zažićani* ili *Zažićno* koje se dijelilo na Donje i Gornje, a prostiralo se između ostalih i na području današnjeg naselja Kalinovača (Pavičić 2010). Očito je da je naselje imenovano nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Kalinovacha*. No, u zemljovidu Prve i Druge vojne izmjere nije zabilježeno ni naselje ni ime već se cijelo područje vodilo kao *Unter Pazarifche*.

Motivacija imena prema *kal* 'raskvašena zemlja, blato, glib'²²⁵.

Kaluđerovac

Kaluđerovac m / jd., etn. Kaluđerovčan / Kaluđerovčanka, ktet. kaluđerovačkī

E 15° 18' 32" N 44° 39' 14"

n. v. 618 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić smješteno na jugoistočnoj obali Krušćićkoga jezera, 8 km zapadno od Perušića, površina 12,35 km².

2011.: 24 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,94 st./km².

Župa sv. Nikole biskupa (istoimena crkva sagrađena je 1807. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
399	460	478	565	653	683	514	528	460	375	276	149	84	52	29	24

Ime vjerojatno potječe iz vremena nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti. U srednjem vijeku na tom području spominje se naselje *Zalužani*. »Kaluđerovac je naseljen između 1696. i 1700. g. te ga prvi spominje istom biskup Brajković koji u njemu navodi 20 hrvatskih kuća« (Pavičić 2010: 197). Na relativno malom prostoru na kojem se nalazi Kaluđerovac nalazilo se u »dotursko vrijeme devet crkava« (Pavičić 2010: 70), u samom Kaluđerovcu postojanje stare crkve zabilježio je biskup Brajković 1700. godine. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Kaliuderouach*. Očita je motivacija imenovanja vezana uz imenicu *kaluđer* < grč: *kalógeros*, 'redovnik Pravoslavne crkve koji živi u manastiru'.

Ime na zemljovidima: *Kaludierovac*z (1763. – 1787.), *Kaludjerovac* (1806. – 1869.)

²²⁵ »Kal je vrlo rasprostranjen vodni apelativ u svim slavenskim jezicima, i gotovo u svim je zadržao sličan lik i značenja 'izmet, blato, lokva, močavara' te mnogobrojne toponimijske odraze (...)« (Brozović Rončević 1997: 96).

Kaniža Gospićka

Kaniža ž/jd., etn. Kanižār / Kanižārka ktet. kaniški²²⁶

E 15° 20' 59" N 44° 32' 26"

n. v. 500 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u središnjem dijelu Ličkoga polja između rijeka Bogdanice i Novčice, 2 km zapadno od Gospića, površina 3,43 km².

2011.: 399 st., prosj. gustoća naseljenosti 116,32 st./km².

Zaselak: Brdo Kaniško.

Varijante imena: Do 1907. g. Kaniža, a od tada Gospićka Kaniža iako SZN bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Kaniža* promijenjeno u *Gospićka Kaniža*.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
509	695	745	838	1010	827	1062	957	607	597	586	538	547	581	438	399

U srednjovjekovnim izvorima (darovnica iz 1464. g.) na mjestu današnje Kaniže²²⁷ spominje se naselje *Zapotočje*²²⁸. U osmanlijskom popisu iz 1550. g., među mezrama u blizini Novoga, zapisana je i mezra *Zapotočani*, a u popisu iz 1604. g. spominje se kao *Zapotočan*.

Kanižu u svojim zapisima ne spominju biskup Glavinić 1696. g., ni biskup Brajković 1700. g., no, spominje se u opširnom popisu stanovništva iz 1712 g. u kojemu stoji da Vid Frković ima zemlje *u Kanize*. U tom se popisu više ne spominju *Zapotočani*. U darovnici Ivana Čanića iz 12. prosinca 1720. g., kojom Čanić daruje zemlju i Gaj na području današnje Kaniže za izgradnju kapucinskog hospicija, darovatelj ne spominje otkonim Kaniža već piše da od svoje zemlje »iz Gajem Czaniciveim do vode (...) za Zidati jedan hospitij y vertal zgraditi (...)« (Bašnec 1999: 282) dobrovoljno daruje. Unutrašnjoaustrijsko ratno vijeće 1721. g., osporavajući darovnicu, o toj zemlji piše kao o »jednom ovdje krajnje zaostalom mjestu (...)« (Bašnec 1999: 283) ne spominjući njegovo ime. Sačuvana je predaja da je na

²²⁶ zabilježeni etnici Kanižarac (Kanižārac) i Kaniškinja (Kaniškinja): Lički kalendar 1934. str. 117.), F. Binički (2015) bilježi etnik Knižani, a ARJ bilježi oblik Kaniža, etn. Kanižānac.

²²⁷ Šimunović (2010: 233) drži da je ime »izvedeno od romanskog apelativa *canna* 'trstika' i deminutivnog sufiksa *-icella* > mlet. *-essela* > Kanižela i odnose se na poljna područja na kojima obično raste trstika. Značenjem i tvorbom odgovarao bi veljotskom toponimu *Kanajt* (< lat. *cannetum*). Teže je za ovakva sela pretpostaviti etilogiju *callis* + *icella* za usku ulicu u naseljima kako je to npr. u Prčanju u Boki i drugdje za lat. *cannetum*.« Mažuranić (1913) ime izvodi od *kanez*, *kenez* < *knez*, kao i Hrvatski enciklopedijski rječnik.

²²⁸ »Samo ime Zapotočje pokazuje na položaj nekih voda, iza kojih se selo nalazilo. Zbog toga moglo bi se povjerovati da je ono ležalo iza Novčice i Bogdanice. Tu se nalazi selo Kaniža, a i to ime u našoj toponomastici znači podvodno tlo« (Pavičić 2010: 29).

području Kaniže, u vrijeme osmanlijske vlasti, živjelo relativno brojno muslimansko stanovništvo od kojeg su po oslobođenju Like od osmanlijske vlasti ostale 4 pokrštena obitelji: Čanići, Jengići, Šabići i Turići. Poslije oslobođenja od Osmanlija na to je područje naseljeno hrvatsko stanovništvo s područja Ledenica, ali su očito u popisima svi stanovnici okolnih naselja, pa i Kaniže, opisivani kao stanovnici Novoga (Pavičić 2010).

Očito je imenovanje vezano za prva desetljeća nakon oslobođenja Like od Osmanlija, kad je u sličnim okolnostima i Kaniža u Slavonskom Brodu zamijenila *Vrguzovce*. Na području današnje Petrinje za vrijeme turske vlasti postojala je utvrda koja je srušena 1728. g., a izvan tvrđave već u prvoj polovici 18. stoljeća postojala su predgrađa Kaverlin, Majdanci i Kaniža. Ojkonim je zabilježen još i u Ivanecu²²⁹ (Krapinsko-zagorska županija), u Sloveniji; Kaniža, naselje u općini Šentilj, u Srbiji: Kanjiža, u Vojvodini: Općina Kanjiža i Mađarskoj grad Velika Kaniža (Nagykanizsa). Na području Dugog Sela u Prvoj je vojnoj izmjeri zabilježen toponim Rit, a u Drugoj je vojnoj izmjeri zabilježen toponim Kanižki rit.

Snoj (2009) navodi da su vjerojatno sve slavenske Kaniže preuzete iz mađarskoga gdje *Kanizsa* pripada vodnim imenicama što se čini uvjerljivim s povijesnoga i onomastičkoga aspekta u smislu poveznice jezične i upravne nazočnosti imenovatelja i ojkonima sa zemljopisnim područjem na kojem je imenovanje izvršeno, a koje je označeno vodom. Očito je preko orijentalnog²³⁰ posredovanja u ličku toponimiju ušao vrlo frekventan apelativ *varoš* koji je također mađarskoga podrijetla, a označavao je u Lici u osmanlijsko vrijeme manje selo ili gušće naseljen zaselak. Dio Kaniže njezini stanovnici zovu Varoš.

Ime na zemljovidima: *Kanisa* (1763. – 1787.), *Ospizio Canisa* (1780.) *Kaniža* (1806. – 1869.), *Kanisha* (1814.), *Kanisa* (1830.), *Canixa* (1846.)

Kapela Korenička

Kàpela ž / jd., etn. Kàpeljčan / Kàpeljan / Kàpeljčānka / Kàpeljānka, ktet. kàpeljskī²³¹

E 15° 40' 21" N 44° 48' 28"

n. v. 739 m

²²⁹ U posjedu ivanečkog kraja, do dolaska mađarske plemićke obitelji Petheö de Gerse oko 1500. g. današnje područje Kaniže, Vuglovca i Gečkovca, zvalo se Vuglovec. »Prostiranje vuglovečkog posjeda je točno određeno: s lepoglavske strane među čini potok Rakovec od izvora do ulijevanja u Bednju, rijeka Bednja do utoka potoka Vuglovčaka, a s ivanečke strane potoku Vuglovčak (Vuglovec) do izvora (...) te do izvora potoka Rakovca.« (www. ivanecka – bibliografija.com) Očita je povezanost geomorfoloških osobina kraja vezanog uz vodu i mađarskoga utjecaja.

²³⁰ Postoje mišljenja da je ime Kaniža moguće povezati s riječju *kenisa* koja je zabilježena u kontekstu prvog spominjanja Gospića u defteru iz 1604. g., a koja »znači crkva (...) i samostan« (Šarić 2012: 239) što se povezuje s hospicijem u Kaniži koji je ipak građen nakon oslobođenja Like od Osmanlija.

²³¹ HMR bilježi oblike Kàpeljan(i)n / Kàpeljānka, ktet. kàpeljānskī / kàpelski.

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 8 km sjeverno od Korenice, površina 20,80 km².

2011.: 13 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,62 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. zvalo se Vratnik.(DZS)

Zaselak: Prisjeka.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ²³²	0	0	196	305	194	209	149	100	96	93	77	44	24	5	13

Dvočlano ime u kojem je prvi član motiviran oronimom Mala Kapela u čijem se podnožju naselje nalazi i pridjevom od ojkonima Korenica s diferencijacijskom funkcijom. U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježen je toponim *Capelle*, a u Drugoj vojnoj izmjeri ne bilježi se ni ime ni naselje. ARj biljež oblik *Kàpela*.

Kestenovac

Kèstenovac m / jd., etn. Kèstenovčan(i)n / Kèstenovčanka, ktet. kèstnovačkī

E 16° 01' 08" N 44° 37' 59"

n. v. 548 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, 12 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 12,97 km²

2011.: 39 st., prosječna gustoća naseljenosti: 3 st./km².

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²³³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
189	227	212	287	381	446	433	0	338	370	333	282	210	159	30	39

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju nakon oslobođenja od Osmanlija. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi naselje i ime

²³² Od 1857. do 1880. g. podatci uključeni u popis naselja Prijeboj. (DZS)

²³³ U popisnoj 1857. i 1869. godini pripadalo je Bosni i Hercegovini pa nije popisano, a podatci su procijenjeni razmjerno kretanju broja stanovnika u naseljima tih godina. Za 1880., 1890. i 1900. g. podatci su preuzeti iz popisa Bosne i Hercegovine. Također su izdvojeni podatci od 1857. do 1931. g. za naselje koje je prije popisa 1948. pripojeno Bosni i Hercegovini. U 1931. g. podatci su uključeni u popis naselja Nebljusi.

Keštenovac na lokaciji JI od današnjeg naselja. Fitonimska motivacija, posuđenica preko turskoga iz grčkog, prema *kesten* < tur. *kestane* < grč. *kástanon*. ARJ bilježi ime bez naglasaka.

Kijani

Kijāni m / mn., etn. Kijānčan(i)n / Kijānčānka, ktet. kijanski²³⁴

E 15°54'15" N 44°20'33"

n. v. 607 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na istočnom dijelu Gračačkog polja, 7 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 25,19 km².

2011.: 48 st, prosj. gustoća naseljenosti 1,90 st/km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gračaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
481	735	534	543	601	580	543	588	519	490	444	351	259	222	16	48

Pavičić (2010) bilježi da je selo Kijani nastalo poslije 1712. g. i da je kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno pravoslavicima uglavnom iz okolice Knina, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje, no, u Popisu Like i Krbave iz 1712. g. ime je zabilježeno u obliku *Kijani* što svjedoči o njegovom ranijem nastanku. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi naselje i ime u obliku *Kiany*, a Druga vojna izmjera bilježi oblik *Kiani*.

S obzirom na ojkonomsku formulu vjerojatna je antroponimna motivacija, prema etniku, stanovnicima naselja tipa Brežani, sa sufiskom *-ani*, no, primarna motivacija vezana je za snijeg i *kijanje*²³⁵.

Kik

Kík m / jd., etn. Kíčan(i)n²³⁶ / Kíčānka, ktet. kíčanski

²³⁴ ARJ bilježi oblik Kijāni, etn. Kijānin / Kijānka, Kijankinja, ktet. kijanski.

²³⁵ Moguća motivacija prema baltosl., svesl. i prslav. **kyjъ* koja je prema Skoku (1972) kao praslavenska riječ označavala današnji čekić, malj, a u toponimiji se kao metafora koristila kao naziv za poluotočiće na morskoj obali. Od tog korijena nastali su Kijevo, Kiev, Kyjov, Kijewo što je prema Vasmeru od osobnog imena Kyjъ »što se ne može znati, jer kako pokazuje čakavsko *kijac*, i fomacija terena može se metaforički tako nazvati« (Skok 1972: 78).

²³⁶ ARJ bilježi etn. Kíčanin / Kíčanka.

E 15° 38' 31" N 44° 25' 31"

n. v. 600 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na istočnom dijelu Ličkog polja, 5 km sjeverozapadno od Lovinca, površina 7,73 km².

2011.: 4 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 0,51 st/km.

Pripada župi sv. Mihovila arkandela iz Lovinca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
345	338	247	318	352	331	365	358	231	243	232	171	134	126	3	4

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja kad su na to područje naseljeni Vlasi od Lučana (Pavičić 2010). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Kik*. U zemljovidu Prve i Druge vojne izmjere zabilježen je u obliku *Kik*. Vjerojatno je ime nastalo transnimizacijom od oronima *kuk* > *kík*, 'zaobljeni planinski vrh, glavica'. ARj navodi da je ime *Kík* ime mjestima, ali najčešće brdima i da se uspoređi s *kuk*.

Klanac

Klánac m / jd., etn. Klànčan / Klànčānka, ktet. klānačkī

E 15° 17' 53" N 44° 38' 03"

n. v. 572 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u sjevernom dijelu Ličkoga polja, 13 sjeverozapadno od Gospića, površina 12,09 km².

2011.: 101 st., prosj. gustoća naseljenosti 8,35 st./km².

Zaseoci: Balenija, Budžak, Krpanov Brijeg, Pećine, Rukavine i Stojević-Draga.

Varijante imena: Od 1910. do 1931.g. vodilo se pod imenom Pazarište. (Korenčić 1979.) Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada odobrila 1903. promjenu imena Klanac u ime Pazarište.

Župa Uznesenja BDM (istoimena crkva izgrađena u 15. St.) Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
762	1821	1515	801	887	816	829	735	623	514	441	360	268	228	156	101

Pavičić (2010) navodi da se na jednom dijelu područja današnjeg Klanca u srednjem vijeku nalazilo naselje *Dugopoljci*. Za vrijeme osmanlijske vlasti u Lici na tom su području očito živjeli muslimani i pravoslavni stočari, a nakon oslobođenja, pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića, naseljeni su Hrvati iz Podgorja. U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježeni su toponimi *Vel. Klanacz* i *Mal. Klanacz*, ali ne i naselje. Ojkonim *Klanac* i oznaka naselja zabilježeni su u zemljovidu Druge vojne izmjere.

Ime je motivirano zemljopisnim osobitostima krajolika, smješteno uz kanjon rijeke Like između obližnjih brda.

Klašnjica

Klašnj(i)ca ž / jd., etn. Klāšnj(i)čanin²³⁷ / Klāšnj(i)čānka, ktet. klāšnj(i)čkī.

E 15° 47' 24" N 44° 41' 10"

n. v. 604 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Bjelopoljskog polja, 25 km sjeverno od Udbine, površina 6,16 km².

2011.: 3 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,5 st./km².

Varijante imena: Do 1890. g. zvalo se Klašnica.

Pripada župi Rođenja BDM iz Bunića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²³⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	202	208	193	200	157	91	78	79	34	21	18	3	3

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja kad su na to područje naseljeni Srbi. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Clasniza*. Vjerojatna je fitonimska motivacija prema *klas* ili prema imenici *klašnja* koja je označavala vuneno sukno obrađeno valjanjem i lupanjem koje je zabilježeno i u drugim krajevima (Bosna i Hercegovina i kod Hrvata u rumunjskom selu Karaševu²³⁹). ARj navodi oblik Klāšnica (bilježi isto ime i na vranjskom području u Srbiji).

Ime na zemljovidima: *Klachnicza* (1763. – 1787.), *Klašnica* (1806. – 1869.)

²³⁷ ARj bilježi oblike Klāšničānin / Klāšničānka, ktet. klāšničkī.

²³⁸ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Bjelopolje. (DZS)

²³⁹ O ovčarstvu karaševskih Hrvata u članku Stjepana Krpana Ovčarstvo kod Hrvata u Rumunjskoj županiji Caras – Severin.

Klenovac

Klènovac m / jd., etn. Klènovčān / Klènovčānka, ktet. klènovačkī²⁴⁰

E 15° 21' 15" N 44° 41' 08"

n. v. 550 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić smješteno na sjeveru Ličkoga polja, 5 km sjeverozapadno od Perušića, površina 6,34 km².

2011.: 32 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,04 st./km².

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Široke Kule, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
264	300	280	280	307	358	371	287	84	187	177	151	116	97	46	32

Pavičić (2010) navodi da su u srednjem vijeku na području današnjeg naselja postojala sela *Mazalci* i *Glagolići*. Nakon oslobođenja Like od osmanlijske vlasti na to su područje naseljeni pravoslavni Vlasi, Hrvati Bunjevci i Gorani. U zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime koje bilježi Druga vojna izmjera u obliku *Klenovac*. Ime je fitonimske motivacije prema stablu *klen* iz porodice javora.

Komić

Kòm(i)ć m / jd., etn. Kòm(i)ćān(i)n / Kòm(i)ćānka, ktet. kòm(i)ćkī²⁴¹

E 15° 43' 35" N 44° 27' 19"

n. v. 678 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, 14 km južno od Udbine, površina 35,24 km².

2011.: 19 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,53 st./km².

Zaseoci: Opalići, PaklarićKomički (od 1880. do 1900. g. *Paklarić*) i Petrašica (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Petrašići* promijenjeno u *Petrašica*).

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

²⁴⁰ ARj bilježi oblik Klènovac, etn. Klènōvčanin / Klènōvčānka, Klènōvčānkinja, ktet. klènovačkī.

²⁴¹ ARj ojkonom bilježi u obliku Kòm(i)ć, etn. Kòm(i)ćān / Kòm(i)ćānka, ktet. kòm(i)ćkī, upućujući na podrijetlo vezano uz oronim Komača, glavica ispod koje je selo Komić.

Hram sv. oca Nikolaja, sagrađen 1788. g., zapaljen je tijekom Drugog svjetskog rata, a srušen nakon rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
592	967	840	719	830	865	837	820	509	466	414	315	217	153	9	19

Komić je bio srednjovjekovni utvrđeni grad Kurjakovića. Defter iz 1550. g. bilježi mezru *Kom*. Nakon oslobođenja od Osmanlija, naseljen je pravoslavnim Vlasima s područja Otočca, Brinja, Knina i Bukovice. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Comik*. Ime pripada skupini toponima motiviranih geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta. Prema Šimunoviću (2010: 235), od »kom: Komić« od prasl. pridjeva *kom* »strm, okomit« (Skok 1972). ARj uz značenje priložne oznake, biljke, dropa, navodi »valja da je naj starije značenje nješto visoko i strmo (...)« (ARj V: 232).

Ime na zemljovidima: *Komich* (1763. – 1787.), *Komić* (1806. – 1869.), *Chumic* (1814.), *Komich* (1830.)

Povijesne potvrde:

1397. u obliku *ad Comichium*, u Memoriale Pauli de Paulo, izdao F. Šišić, sr. 23.²⁴²

1462. u obliku *Comich*, u Ljubić, Listine X, 230.²⁴³

24. VI. 1468. u obliku *in castro nostro Comich*, u Ljubić, Listine X, 411 – 412 i 417 – 418.²⁴⁴

1509. u obliku *Komith*, u Arkiv za jugosl. povjest III., 111.²⁴⁵

29. V. 1527. u obliku *Komić*, u Kukuljević, Acta croat., 222.²⁴⁶

Kompolje Koreničko

Kômpolje, sr / jd., etn. Kômpoljčan(i)n / Kômpoljčānka, kte. kômpoljačkī

E 15° 42' 45" N 44° 45' 04"

n. v. 640 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Like, 1 km sjeveroistočno od Korenice, površina 2,86 km².

2001.: 131 st., prosj. gustoća naseljenosti 45,80 st./km².

Varijante imena: 1900. g. zvalo se Kompolje.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

²⁴² Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁴³ isto

²⁴⁴ isto

²⁴⁵ isto

²⁴⁶ isto

0 ²⁴⁷	0	0	87	126	125	117	117	80	81	82	76	96	112	103	131
------------------	---	---	----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi. Nije zabilježeno u Prvoj ni u Drugoj vojnoj izmjeri pa se vjerojatnim čini oblikovanje naselja i njegovo imenovanje u drugoj polovici 19. stoljeća.

Dvočlano ime u kojem je prvi član sraslica od prasl. pridjeva *kom*, 'strm, okomit' i apelativa *polje*, a drugi član pridjev je od ojkonima Korenica s diferencijacijskom funkcijom.

Kompolje

Kõnpolje s / jd., etn.Kõnpoljčanin/Kõnpoljčanka, ktet. kõnpoljski

E 15° 08' 42" N 44° 55' 17"

n. v. 426 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u Gackom polju, 9 km sjeverozapadno od Otočca, površina 11,23 km².

2001.: 356 st., prosj. gustoća naseljenosti 31,7 st./km².

Varijante imena. Do 1890. g. zvalo se Kompolje Katoličko.

Zaselak: Nikšića Most.

Župa sv. Stjepana mučenika (istoimena crkva izgrađena je 1802.), Otočki dekanat

Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
828	916	900	942	1020	1018	950	845	859	798	613	561	543	481	386	356

Ime se prvi put spominje 1654. g. u popisu sela koja su postojala na zapadu Gacke, a arheološki ostatci svjedoče o starijem naselju na području kojeg je bilo i japodsko naselje *Avendo*. Iz Kompolja su stanovnici pred Osmanlijama izbjegli 1525. godine i taj je prostor sve do konca 17. stoljeća bio nenaseljen iako su Otočani obrađivali polje. Ponovno je naseljeno oko 1690. g. doseljenicima iz gornjeg Pokuplja, Otočca, Senja i Primorja. Na dijelu Kompolja naselile su vojno-krajiške vlasti koreničke Vlahe (već oko 1611. g. na to je područje naseljeno petnaestak vlaških obitelji) i tako motivirale varijante imena tog dijela Kompolja (Kompolje Vlaško). Prema pučkoj etimologiji ime potječe od sintagme „*kom(e)*

²⁴⁷ Od 1857. do 1880. podatci su uključeni u popis naselja Korenica kojem je 1981. g. pripojen nenaseljeni dio područja ovog naselja. (DZS)

polje?“ koja se prema legendi, izvikivala tijekom borbe između starosjedilaca i Osmanlija. »Johan von Valvasor u svom djelu *Die Ehre des Herzogtums Krain* iz 1689. g. navodi da: „Na toj strani prostiru se i dobre njive oranice u pravcu prema Senju, a domaće ih stanovništvo naziva *Compala*“« (Kranjčević 1998: 100). Šimunović (2003) motivaciju imena vezuje uz latinsku imenicu *campus*, odnosno njezinu umanjenicu *campelus* koja bi označavala poljice, malo polje.

Vjerojatno je riječ o sraslici od pridjeva *kom*, 'strm, okomit' i apelativa polje. ARj bilježi oblik *Kompolje katoličko*, selo i *Kompolje zaseok* u Lici. U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježeno je u obliku *Vlasko Compolije*, a u Drugoj izmjeri kao *Kompolje*.

Ime na zemljovidima: *Kompolie* (1690.), *Compolie* (1769.) *Kompolie* (1814.), *Vlazko Kompolie*, *Horvazko Kompolie* (1830.), *Vlasko Kompolie* (1835.)

Končarev Kraj

Končarev Krâj m / jd., etn. Končáranin / Končárānka Končárēvka, ktet. kōnčarskī²⁴⁸

E 15° 33' 59" N 44° 49' 45"

n. v. 707 m

Nenaseljeno naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na južnim padinama Velike Kapele, 20 km sjeverozapadno od Korenice, površina 10,70 km².

2011.: 1 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,09 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ²⁴⁹	0	0	92	138	139	132	120	101	105	52	23	15	12	0	1

»Ova je naseobina na jugozapadnom kraju Jezera, a na sjeverozapadnim obroncima gore Kika. Prva je ovo naseobina u ovom kraju, i biće oko 200 godina, kako je naseljena iz Crne Vlasti ili Gornjih Vrhovina. Nekoji ljudi pričaju da su se prvi naselili ovdje Dane, Ninko, Milovan, Stojan i Zarija Končar; svega da je bilo pet numera („lumera“). Kad su se ti Končari

²⁴⁸ HMR navodi ktetik krâjskī.

²⁴⁹ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Gornji Babin Potok. (DZS)

ovamo naselili, imali su u prvi mah proste kolibice, i te su im stajale na jugoistočnoj strani, koja se i sad zove Kolibište. Poslije, kad su malo po malo šumu iskrčili, napraviše i kuće« (K.D.M.1899: 100).

Grkovski (2007) navodi da su na tom području, oko Kika, Končari iz Gornjih Vrhovina imali svoje stanove na područje kojih su zimi dovođili stoku i krmili ju mahovinom i „melom“ (imelom) koje je na tom području bilo u izobilju. Po njima, Končarima, to je naselje, prvotni stanovi, nazvano Končarev Kraj na mjestu koje i danas nosi naziv Kolibište. U zemljovidu Prve vojne izmjere na području današnjeg naselja zabilježen je toponim *Sztan*, a u Drugoj izmjeri toponim *Gončar*.

Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev od antroponima Končar, a drugi apelativ *kraj* 'dio zemljišta, naselja'. ARj bilježi oblik Končarev Kraj kao ime zaselka u Lici, upućujući na adj. koji pripada Končaru.

Konjsko Brdo

Kónjskō Břdo (Künjskō Břdo) sr / jd., etn. Konjskòbrčān / Konjskòbrčānka, ktet.

konjskòbrkī / konjskòbrčānskī

E 15° 24' 13" N 44° 40' 04"

n. v. 583 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno na sjevernom dijelu Ličkoga polja, 3 km sjeverno od Perušića, površina 12,36 km².

2001.: 123 st., prosj. gustoća naseljenosti 9,95 st./km².

Zaselak: Podovi.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Studenaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1199	1410	1242	850	800	902	636	598	516	505	424	379	270	287	153	123

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje, uz pokrštene muslimane, naseljeni Bunjevci i Gorani. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi

ga u obliku *Konsko berdo*. Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev od imenice *konj*, a drugi apelativ *brdo*. Snój (2009) navodi da su po konju oronimi nastali zbog sličnosti zemljopisnog objekta konjskoj glavi ili vratu, a naselja uglavnom po konjušnicama. U zemljovidu druge vojne izmjere zabilježen je, u blizini naselja, oronim *Kojnsko brdo*.

Ime na zemljovidima: *Koinsko Berdo* (1763. – 1787.), *Kojnsko* (1806. – 1869.), *Koinsko berdo* (1830.), *Kojnsko berdo* (1846.), *Konj* (1888.)

Korana

Kòrana ž / jd., etn. Koràncān / Koràncānka, ktet. kòranski

E 430122,84 N 4976411,38

n. v. 417 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na lijevoj obali rijeke Korane u istočnom dijelu Like, 24 km sjeverozapadno od Korenice, površina 1,57 km². 2011.: 25 st., prosj. gustoća naseljenosti 15,92 st./km².

Varijante imena: 1910. g. službeno ime je Korana Drežnička.

Pripada župi sv. Jelene Križarice iz Rakovice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ²⁵⁰	0	0	11	18	26	13	0	106	98	77	60	59	64	24	25

Naselje je vjerojatno nastalo i imenovano u razdoblju nakon oslobođenja Like od Osmanlija. U zemljovidu Prve vojne izmjere naselje se ne spominje jer je u to vrijeme to područje još bilo po osmanlijskom vlašću, a u Drugoj izmjeri zapisan je toponim *Koranska Dubrava*. Ime je nastalo transonimizacijom od hidronima Korana.

Korenica

Korènica / Korjèn(i)ca ž / jd., etn. Korèničan / Korjèn(i)čan(i)n / Korèničānka / Korijen(i)čānka, ktet. korènički²⁵¹

E 437193,74 N 4956254,01

n. v. 658 m

²⁵⁰ Kao dio naselja vodi se od 1890. do 1931. g., a od 1948.g. kao naselje. U 1931. g. podatci su uključeni u popis naselja Smoljanac. (DZS)

²⁵¹ARj navodi oblik Korjènica (Korenica), etn. Korjèničanin / Korjèničānka, Korjèničkinja, ktet. korjèničkī, upućujući na podrijetlo vezano uz dem. od *korijen*.

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 43 km sjeveroistočno od Gospića, površina 1,89 km².

2011.: 1 754 st., prosj. gustoća naseljenosti 928, 04 st./km².

Varijante imena: Do 1945. g. zvalo se Korenica, od 1945. do 1991. g. Titova Korenica, a od 1991. g., Korenica.

Zaselak: Krst.

Župa sv. Jurja mučenika (istoimena crkva sagrađena je 1800. g., srušena 1942.g., pa ponovno sagrađena 2002. g.), Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. arhangela Mihaila i Gavrila, uništen je 1943. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1947	4628	4067	324	298	352	333	441	304	339	496	829	1229	1716	1570	1754

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravoslavci	Muslimani	Židovi	Evangelici	ostali
1880.	4067	182		3885				
1890.	324	126		198				
1991.	1716	30		1225	12			449

Vjerski sastav stanovništva naselja Korenica od 1880. do 1991. god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

Srednjovjekovni grad Korenica nalazio se iznad današnjih sela Kalebovac i Oraovac na lokalitetu Gradina. Prvi se put spominje u ispravi kneza Grgura Krbavskoga 1468. godine u obliku „in districtu de Korenica“ (Bogović 2014), drugi je put zabilježena 1489. g.²⁵², iz čega je vidljivo da je u drugoj polovici 15. stoljeća imala i svoj kaštel. Osmanlije su na to područje sredinom 16. stoljeća naselili vlaške martologe koji su u prvoj polovici 17. stoljeća izbjegli na područje Otočca i Brinja odakle su se nakon oslobođenja, pod vodstvom Jovana Drakulića i Milana Lalića, vratili na koreničko područje. (Pavičić 2010) Ime je motivirano hidronimom Korenica.

Ime na zemljovidima: *Unter Korenicza / Ober Korenicza* (1763. – 1787.), *Korenica* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1489. u obliku *Na kašteli nam v Korenici*, u Šurmin, Hrv. spom., 337 – 338.²⁵³

²⁵² Ime je zapisano u darovnici krbavskih knezova Mikule, Peetra i Jurja koji daruju svoj mlin Frančisku Utišeniću isprava je „pisan nakašteli nam v Korenici“ (Šurmin 1898: 337-338), preuzeto iz (Kolpak 2011: 140)

²⁵³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Kosa Janjačka

Kòsa ž / jd., ent. Kosàran / Kosàranka, ktet. kòsàrskī

Kòsa Jànjačka ž/jd, etn. Jânjča Kosàran, Jânjča Kosàranka, ktet. jânjča kosàrski

E 415577,35 N 4952785,90

n. v. 670 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić smješteno na sjevernom dijelu Ličkoga polja, 5 km sjeveroistočno od Perušića, površina 58,25 km².

2011.: 98 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,68 st./km²

Varijante imena: Od 1910. do 1931. g. sužbeno je ime Ivčevića Kòsa. SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Janjačka kosa* promijenjeno u *Ivčevića Kosa*.

Zaseoci: Bašića Poljana (od 1890. do 1900. g. *Poljana*), Duboki (od 1910. do 1948. g. *Bašića Duboki*), Gostovače (od 1890. do 1948. g. *Gostovača*), Janjče (od 1880. do 1890. g. *Janče*), Kosa, Kosa Čanjačka (do 1900. g. *Kosa*), Lulići (1900. g. podijeljeni su na Donje i Gornje Lučiće), Magarice i Selište Podboišno (od 1890. do 1900. g. *Selište*).

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
152	0	0 ²⁵⁴	1634	1934	1621	1450	1804	1305	1161	903	669	363	361	139	98

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje, uz pokršteno muslimane, naseljeni Hrvati s područja Senja. (Pavičić 2010) Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Kosa*. Zemljovid Prve vojne izmjere SZ od današnjeg naselja, koje se ne spominje, bilježi toponim *Jainche*. Druga vojna izmjera ne bilježi naselje, ali zapadno od današnjeg naselja bilježi toponim *Kosa*.

Dvočlani ojkonom u kojem je prvi član imena motiviran zemljopisnim terminom *kosa*, a drugi je član antroponimni pridjev koji označava vlasništvo nad posjedom od muškog imena Janko²⁵⁵.

²⁵⁴ Kao dio naselja vodi se od 1890. do 1931. g., a od 1948. g. kao naselje. Od 1910. do 1931. g. pod imenom Ivčevića Kosa. U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Klenovac i Čanak.

²⁵⁵ »Za selo Janjče narodna predaja kaže da je nastalo još za turskog doba u Lici, a da je naseljeno od muslimanske raje (...) zadatak je tog stanovništva bio, da brani turski tvrđavni i okolni posjed (...). Narodna predaja kaže, da su i današnji Čutići iz Janjča potomci tog Čutig-bega (...). Kako je on imao dosta blaga, a

Kozjan

Kòzjan m / jd., et. Kòzjančan(i)n²⁵⁶, Kòzjanjan/ Kòzjančānka, Kozjanjanka, ktet.

kòzjanjački, kòzjanski

E 424049,31 N 4952409,64

n. v. 875 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u središnjem dijelu Like, 19 km jugozapadno od Korenice, površina 23,35 km².

2011.: 0 st., prosj. gustoća naseljenosti 0 st./km²

Zaselak: Likarev Šor.

Pripada župi Rođenja BDM iz Bunića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Bunića.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
294	312	336	359	431	381	378	352	226	190	135	102	66	50	3	0

Kozjan se spominje kao srednjovjekovni grad u Kozjanskom polju, vjerojatno na području današnjeg sela. U vrijeme osmanlijske vlasti na to su području boravili, uz malobrojne muslimane, pravoslavni Vlasi nastanjeni oko 1550. godine. Tijekom ratovanja za oslobođenje izbjegli su na područje Brinja odakle su se nakon oslobođenja vratili na napuštena imanja (Pavičić 2010). Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Cosian*.

Zoonimna motivacija od *koza* što je vjerojatno povezano s visinom i dostupnošću polja i sela. Ime na zemljovidima: *Kozain* (1763. – 1787.), *Kozjan* (1806. – 1869.), *Kozia Draga* (1814.), *Koziane* (1830.), *Kozian* (1846.), *Kozjan* (1888.)

Povijesne potvrde:

1466. u obliku *Kozyan*, u Thallóczy rz Barabás, Codex dipl. comitum de Blagay, 370 – 371.²⁵⁷

1487. u obliku *Kozjan'*, u Šurmin, Hrv. spom., 328.²⁵⁸

Krbava

naročito ovaca i janjaca, a kraj oko današnjeg današnjeg sela Janjče bio osobito zgodan za ispašu blaga, to je on tamo osnovao svoje „stanove“ i „torove“ za blago, pa se je po tom obilju janjaca navodno to mjesto i prozvalo Janjče. Druga verzija glasi, da bi ime Janjče postalo od turske riječi „jeni-čeri“, ili kako ih je narod zvao „janjičari“. Stanovnik Janjča zove se Janjčar ili Janjčaran« (Ćutić 1937: 1-2: 5).

²⁵⁶ ARj bilježi oblik Kòzjan, etn. Kozjānčanin / Kozjānčānka.

²⁵⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁵⁸ isto

Krbava ž / jd., etn. Krbavac / Krbavčanka / Krbavka, ktet. krbavskī²⁵⁹

E 434241,52 N 4941778,83

n. v. 632 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno u središnjem dijelu Krbavskog polja, 17 km sjeverozapadno od Udbine, površina 10,97 km².

2011.: 37 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,37st./km²

Varijante imena: Do 1880. i 1948. g. zvala se Pišač, od 1890. do 1931. g. Pisač, a od 1953. g. Krbava.

Zaselak: Čorkovo Selo.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Podlapače, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
719	774	584	622	635	577	631	602	383	380	328	248	183	134	38	37

U srednjem vijeku grad Krbava nalazila se na današnjoj lokaciji Karaula. Napuštena je koncem 15. stoljeća²⁶⁰. Šimunović (2009) hidronim, ojkonim i horonim izvodi od slavenske osnove *krb-* / *hrb-* / *grb-*, 'uzvisina, hrbat', napominjući da su neki etimolozi s njom objašnjavali etnonim Hrvat i da nije održivo objašnjenje vezano uz latinski apelativ *corbis* 'košara' jer se nije dogodila očekivana metateza likvida²⁶¹.

U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Pifsach*, a u Drugoj izmjeri kao *Pišać*.

Ime na zemljovidima (horonim): *Corbavia* (1570.), *Corbaviae* (1688.), *Corbawi* ò *Corbavia* (1697.), *Co. Di Corbavia* (1690.), *Corbavia Comitatus* (1709.), *Gerbavia* (1814.), *Krbava* (1888.), *Pissade* (1830.), *Pischach* (1846.)

Povijesne potvrde:

1469. u obliku *Corbavie*, u Thallóczy rz Barabás, Codex dipl. comitum de Blagay, 414.²⁶²

²⁵⁹ HMR navodi i etnike i ktetik starijeg imena Pišač: Pišaćan / Pišaćanka, pišačkī, a ARj bilježi etn. Krbavac, (Krbavčanin koji se upotrebljavao do 18. st.), ktet. krbāvskī.

²⁶⁰ »Nema sumnje da je staro središte Krbave bilo mjesto istoga imena, koje se razvilo u starini na nižem tlu pored spomenutoga potoka« Pavičić (2010: 79).

²⁶¹ Upravo je takvo objašnjenje ponudio Pejnović (1988) koji ime izvodi od latinskoga *Corbavia*, izvedeno od korijena *corbis*, 'košara' i njemačkoga *korb*, 'koš, košara' i *kübel*, 'čabar, kabao', povezujući s češkim *krb* i poljskim *karb* koje znače nešto udubljeno »To se u stanovitom smislu, odnosi i na njima blisku riječ krba (sud od star mješine kojom se poje bravi iz lokve), odnosno krban ili krbana („tikva u dnu široka s tankijem i jedankijem drškom, što je probušena sa strane da se može njom zahvatiti i iti voda“) koje su se ranije koristile u hrvatsko-srpskom jeziku, a potekle su od arapske riječi *gyrba* (mješina za vodu). Očito je, dakle, da svi spomenuti pojmovi označavaju izdubljenost, udubljenost, ulegnutost, ugnutost, a neki od njih, pored toga, i posudu za tekućinu. Prostornu stvarnost Krbave (...) bitno određuju oba ova obilježja, bilo da je riječ o obliku i istaknutom izgledu reljefne depresije ili periodično plavljenim poljima u kršu« (Pejnović 1988: 15).

²⁶² Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Krbavica

Krbav(i)ca ž / jd., etn. Krbàvčan(i)n / Krbàvčānka, ktet. křbavačkī / křbav(i)čkī²⁶³

E 430412,24 N 4952715,41

n. v. 657 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 11 km jugozapadno od Korenice, površina 25,89 km².

2011.: 47 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,81 st./km².

Zaseoci: Baljkuša, Krasulja (od 1880. do 1890. g. Krosulja), Mirića Varoš (od 1880. do 1890. g. Mirić Varoš [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Mirić varoš* promijenjeno u *Mirića Varoš*), Pribića Kraj (od 1880. do 1900. g. Pribić Kraj [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Pribić kraj* promijenjeno u *Pribića Kraj*), Rapajića Kraj (aSZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Rapajić kraj* promijenjeno u *Rapaića kraj*), Vlasisavljevića Šor (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Vlasisavljević šor* promijenjeno u *Vlasisavljevića Šor*) i Vujinove Glave.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke (hram sv. proroka Ilije, stradao tijekom Drugog svjetskog rata).

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1119	1153	1062	1154	1236	1247	1286	1047	731	649	495	344	198	152	62	47

Opisujući područje Bunića, Pavičić (2010) navodi da su za osmanlijske vlasti u Buniću stanovali muslimani, a u okolnim mjestima, uključujući i Krbavicu, pravoslavni Vlasi koji su tu naseljeni 1550. g. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi oblik *Mala Krbavicza*, a Druga vojna izmjera bilježi oblik *Krbavica*. Ime je iste motivacije kao i Krbava, a Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Carbaniza / Carbaviza / Corbaviza*.

Križ Kamenica

Kāmenica ž / jd., etn. Kāmen(i)čar / Kāmen(i)čarka, ktet. kāmen(i)čarski / kāmēnički

E 15° 07' 58" N 45° 02' 44"

n. v. 600 m

²⁶³ARj bilježi oblik Křbavica kao deminutiv od Krbava, etn. Křbavčanin / Křbavičānka, Křbavičkinja, ktet. křbavički.

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno 8 km sjeverno od Brinja, površina 16,97 km².

2011.: 211 st., prosj. gustoća naseljenosti 12,43 st./km

Varijante imena: Naselje je nastalo 1971. g. spajanjem Donje i Gornje Kamenice. Do 1880. g. Državni zavod za statistiku vodio ga pod imenom Kamenica.

Zaseoci: Donja Kamenica (od 1857. do 1880. g. Kamenica), Gornja Kamenica (od 1857. do 1880. g. Kamenica) i Mesići.

Pripada župi Našašća Svetoga Križa iz Križpolja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
763	834	765	595	761	964	808	826	831	690	577	564	488	412	286	211

Pavičić (2010) navodi da se 1645. g. na brinjskom području spominju naselja Kamenica i Križ. Dvočlano ime, očito nastalo spajanjem imena dvaju sela, u kojem je prvi član imenica *križ* (oblik križ javlja se kod katolika, a kod pravoslavaca krst) i apelativa *kamenica* 'prirodno udubljenje u kamenu krškoga područja, u škrapama, u kojem se zadržava oborinska voda; umjetna sabirališta kišnice u stjenovitim udubinama'. Krpan (1995) navodi da, u šali, susjedi Kamenčare zovu Rodićima.

Ime na zemljovidima: *Ober Kamenicza* i *Kamenicza* (1763. – 1787.), *Kamenica*, *Ober Kamenica* i *Unter Kamenica* (1806. – 1869.), *Kamenicza* (1830.)

Križpolje

Krišpòlje sr / jd., etn. Krišpòljac / Krišpòljka, ktet. krišpòljski²⁶⁴

E 15° 09'49" N 45° 01' 33"

n. v. 555 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno 4 km sjeveroistočno od Brinja, površina 27,68 km².

2011.: 511 st., prosj. gustoća naseljenosti 18,46 st./km.

Zaseoci: Bolješići, Božičevići, Jelvica, Krpani, Mali Kut (*Naredbom* iz 1913. g. zaseoci *Mali kut* i *Vidakovići* dobili su ime *Mali kut*), Pavlovići, Perkovići, Pernari (do *Naredbe* iz 1913. g. zvalo se Pernar selo), Šebalji, Veliki Kuti i Vulići.

²⁶⁴ (BK) bilježi oblike Križapòljac / Križapòljka (Križapòljinja), ktet. križapoljski, a (BFSP) Krišpòlje, etn. Križapòljac / Križapòljka

Župa Našašća Svetoga Križa (istoimena crkva sagrađena je 1821. g.), Otočki dekanat
Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²⁶⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2095	2016	1819	2042	2118	2153	2064	1736	1808	1695	1308	1298	946	1046	655	511

Među brinjskim naseljima popisanim 1645. godine spominje se i Križ (Pavičić 2010), no u zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime. Motivacija je očito patrocinijska, vezana za štovanje sv. Križa kojemu je posvećena i župna crkva. Sraslica u kojoj je prvi član *križ* i drugi član *polje*. Horvat (1941) bilježi oblik imena *Križevačkopolje*²⁶⁶. ARj bilježi oblik Krišpolje s napomenom da se može pisati i u obliku Križ-polje.

Ime na zemljovidima: *Križpolje* (1806. – 1869.), *Križpolje* (1888.)

Krš

Stanovnici Krša identificiraju se s patronimičkim imenima svojih zaselaka (Nagrđići, Kutlačići, Jukići) i ne poznaju etnik i ktetik izveden od ojkonima Krš iako HMR bilježi etnike i ktetik Křš m/jd., etn. Křšljan(i)n / Krřšljan(i)n / Křšljānka / Křšljānka, ktet.

křšljanskī / křšljanskī

E 15° 19' 09" N 44° 43' 45"

n. v. 522 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u dolini rijeke Like, 12 km sjeverozapadno od Perušića, površina 22,50 km².

2011.: 32 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,42 st./km².

Zaseoci: Gradina, Janjče, Kosinj-Most, Paripović i Podobljaj.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskog iz Gornjeg Kosinja, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
562	0 ²⁶⁷	0	734	751	673	733	661	268	276	240	195	142	90	46	32

²⁶⁵ Uključuje i popisne podatke za bivša naselja Jelvica, Krpani, Mali Kut i Veliki Kut.

²⁶⁶ »Križpolje, pisano fonetski, zvalo se nekad Križevačko Polje. Po legendi ime je dobilo otuda što se u davniini na taj predjel spustio veliki križ« (Krpan 1995: 82).

²⁶⁷ U 1869. i 1880. g. podatci su dio popisa naselja Donji Kosinj. Kao samostalno naselje vodi se od 1910. g.

Pavičić navodi da se na području današnjeg naselja Krš u predosmanlijskom razdoblju nalazilo selo *Gribi*²⁶⁸ »jer oba ta mjesna imena znače jedno isto« (Pavičić 2010: 66). Nakon oslobođenja Like od Osmanlija vojnokrajiske su vlasti zatečene pravoslavne Vlahe ostavile na njihovim imanjima koja su im u Kršu bila dodijeljena od osmanlijskih vlasti. (Pavičić 2010) Popis Like i Krbave iz 1712. g. na tom području bilježi oblik *iza Kersa*, a zemljovid Prve i Druge vojne izmjere ne bilježe ime ni naselje.

Ime je motivirano geomorfologijom krajolika u kojemu dominira krš, 'kamenito tlo, teren, predio ili područje s mnogo kamena'. ARj navodi oblik Krš kao ime dva zaselka u Lici.

Kruge

Krúge (Krúzi) ž/mn, etn. Krúžan(i)n / Krúžanka, ktet. krúški / krúžanski

E 15° 56' 29" N 44° 38' 39"

n. v. 726 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, 10 km sjeverno od Donjeg Lapca, površina 23,83 km².

2011.: 58 st., prosječna gustoća naseljenosti: 2,43 st./km².

Zaseoci: Brdo Besirovo, Kalinovača, Kestenova Korita, Korita Lapačka, Kućište, Lisina Balačeva, Pirovište Nebljuško (do 1900. g. Pirovište) i Srnećak.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Nebljusa, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika²⁶⁹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
419	530	494	373	737	737	625	781	284	333	277	178	139	126	49	58

U srednjovjekovnom naselju Kruge živjeli Kružići, od kojih je podrijetlom i senjski kapetan i kliški kaštelan Petar Kružić. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti na tom su području naseljeni pravoslavni Vlasi. Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje, ali bilježi toponim *gend Kruzy*. U drugoj vojnoj izmjeri zabilježen je oblik *Kruge*. ARj navodi da su

²⁶⁸ Skok (1971) riječ *gribi* izvodi od sveslavenske i praslavenske riječi, u stsl. u m.i ž. rodu: *grbb* (...), prema *grba*, sačuvane u toponimu Grbe kod Zadra, sa značenjem 'grba, grbav.

²⁶⁹ Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka naselja Gornji Štrbci i Mišljenovac, a od 1857. do 1880. g. dio podataka prikazan je u popisu naselja Nebljusi. (DZS)

od osnovnog značenja riječi *krug* nastala značenja vezana za nešto sakupljeno ili zbijeno, gomila, grumen i imena kamenitih vrhova, gora i brežuljaka²⁷⁰.

Povijesne potvrde:

1524. u obliku *de Kroog*, u Starine jugosl. akad. V., 216 – 217.²⁷¹

Kruščica

Krùščica ž / jd., etn. Krùščičar / Krùščičānka ktet. krùščičkī

E 15° 15' 04" N 44° 40' 53"

n. v. 730 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno uz Krušćičko jezero, 33 km sjeverozapadno od Gospića, površina 11,76 km².

2011.: 0 st., prosj. gustoća naseljenosti 0 st./km².

Zaselak: Antinovica.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Gornjeg Kosinja, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
335	302	314	344	341	360	381	325	308	285	219	19	2	4	0	0

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje naseljeni Bunjevci.

Ime je vjerojatno motivirano nazivom šumskog drva i vočke *kruška*. Selo je 1966. g. potopljeno istoimenim akumulacijskim jezerom. Pavičić (2010) bilježi i oblik Kruškica. ARj bilježi oblik Krùščica.

Ime na zemljovidima: *Krušvicza* (1763. – 1787.), *Krusčica* (1806. – 1869.), *Krussvicza* (1830.)

Kruškovac

Krùškovac m / jd., etn. Krùškovčan(i)n / Krùškovčānka, ktet. krùškovačkī²⁷²

E 15° 34' 04" N 44° 25' 51"

n. v. 591 m

²⁷⁰ B. Gušić (1973) navodi da ime potječe od avarskog *hring* u značenju utvrđeni logor koji je branio prolaz na cesti. To tumačenje nije uvjerljivo.

²⁷¹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁷² ARj bilježi oblik Krùškovac,, etn. Krùškovčanin / Krùškovčānka, ktet. krùškovačkī.

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja, 21 km jugoistočno od Gospića, površina 9,68 km².

2011.: 19 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,96 st./km².

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Raduča, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
195	205	209	231	252	239	225	235	211	213	182	140	120	85	11	19

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad je, kao i šire područje Metka, naseljeno pravoslavnim Vlasima s područja Otočca, Brloga, Brinja, Obrovca, Bukovice i Knina. Motivacija imena vezana je za naziv šumskog drva i vočke *kruška*.

Ime na zemljovidima: *Kruskovacz* (1763. – 1787.), *Kruškovac* (1806. – 1869.)

Kukljíc

Kùklj(i)ć m / jd., etn. Kùklj(i)ćān²⁷³ / Kùklj(i)ćānka, ktet. kùklj(i)ćki

E 15° 31' 26" N 44° 25' 19"

n. v. 382 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja, 20 km jugoistočno od Gospića, površina 39,58 km².

2011.: 14 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,35 st./km².

Zaseoci: Križajica i Vedrine.

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
365	327	336	416	399	372	411	364	327	318	270	204	156	133	4	14

Srednjovjekovnom selu Kukljíc posjednici su bili Mogorovići, »i to iz hiže koja je po tom selu nosila ime« (Pavičić 2010: 33). Ime je vjerojatno motivirano izgledom zemljopisnog

²⁷³ ARj bilježi etn. Kukljíčanin / Kukljíčanka i ktet. kùkljīčkī.

objekta jer se naselje razvilo ispod brdašca, kuka, na kojem je postojao istoimeni srednjovjekovni utvrđeni grad čije je ime Mercator zabilježio u obliku *Cuiec*. Za vrijeme osmanlijske vlasti vjerojatno je u defteru iz 1550. g. zapsan kao mezra Kukovac za koju se navodi da su to bile zemlje varoši zapuštene tvrđave Kukovac. Poslije oslobođenja Like od Osmanlija Kukljić je naseljen Srbima. ARJ navodi da se ime spominje od 15. st. u množini kao Kukljići i da se može čitati kao Kuklići. »U naše se vrijeme piše i (možebiti stamparskom griješkom) Kuklić (...), a zove se i Kùkljīc« (ARJ V: 759). Uzelac (2012) ime izvodi od prezimena Kukljić koje su povijesno nosili stanovnici naselja.

Ime na zemljovidima: *Cinec* (1570.), *Cuiec* (1630.), *Cuiec* (1690.), *Kuklicz* (1763. – 1787.), *Kuklić* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1439. u obliku *Kuklić*, u Šurmin, Hrv. spom. 150 – 152.²⁷⁴

1487. u obliku *Kuklić*, u Šurmin, Hrv. spom. 315.²⁷⁵

1499. u obliku *Kuklić*, u Šurmin, Hrv. spom., 423 – 425.²⁷⁶

Kunovac Kupirovački

Kùnovac m / jd., etn. Kùnovčanin / Kùnovčānka, ktet. kùnovačkī.

E 16° 08' 47" N 44° 20' 19"

n. v. 472 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 30 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 12,86 km².

2011.: 40 st, prosj. gustoća naseljenosti 3,11 st/km².

Varijante imena: Do 1914. g. zvalo se *Kunovac*, od 1914. do 1931. g. *Kunovac Kupirovski*, od 1931. g. *Kunovac Kupirovački*.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ²⁷⁷	0	0	351	405	406	413	349	259	254	232	194	133	103	35	40

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi. Prva vojna izmjera bilježi ojkonom *Kupirevo*, a Druga *Kupirevo* i *Kunovac* te hidronim *Kunovac*.

²⁷⁴ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁷⁵ isto

²⁷⁶ isto

²⁷⁷ Od 1857. do 1880. g. podatci su dio popisa naselja Kupirovo. (DZS)

Dvočlano ime u kojem je prvi član motiviran hidronimom *Kunovac*, a drugi diferencijacijski pridjev, prema ojkonomu *Kupirovo*. ARj bilježi oblik *Kunovac*.

Kupirovo

Kùp(i)rovo s / jd., etn. Kùp(i)rovčan(i)n / Kùp(i)rovčānka, ktet. kùp(i)rovačkī²⁷⁸

E 16°06'49" N 44°19' 18"

n. v. 784 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 28 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 38,01 km².

2011.: 40 st, prosj. gustoća naseljenosti 01,05 st/km².

Zaseoci: Potkraj i Šijanov Kraj

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Srba, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
865 ²⁷⁹	1066	845	399	495	469	436	399	258	245	220	184	160	130	16	40

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja Like od Osmanlija kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi²⁸⁰.

Ime na zemljovidima: *Kupirevo* (1763. – 1787.), *Kupirevo* (1806. – 1869.)

Kurjak

Kùrjāk m / jd., etn. Kùrjačanin / Kùrjačānka, ktet. kùrjačkī²⁸¹

E 15° 43' 01" N 44° 29' 20"

n. v. 664 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugozapadnom dijelu Krbavskog polja, 8 km jugozapadno od Udbine, površina 19,13 km².

2011.: 27 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,41 st./km².

²⁷⁸ ARj bilježi oblik Kùpirovo, etn. Kùpirovljanin / Kùpirovljānka, Kùpirovljanjinja, ktet. kùpirovljanjskī, kùpirovskī.

²⁷⁹ Do 1857. do 1880. g. uključuje i podatke naselja Kunovac Kupirovački.

²⁸⁰ Motivacija je imena možda vezana uz zemljopisne osobine kraja i njegovog vojnostrateškog značaja, prema franc. *couper* ili tal. *colpire* sa značenjem 'sjeći, odsjeći, presjeći, vojnički: presjeći odstupnicu'. (RSR)

²⁸¹ HMR bilježi i ktetik kùrječanskī, a ARj bilježi ime sela u Lici Kùrjāk, etn. Kùrjačanin / Kùrjačānka, ktet. kùrjačkī.

Zaseoci: Čojluk, Donji Rebić (do 1880. g. Rebić) dijelovi zaselka su Gornji Rebić i Momčilović Brdo, Mutilić (dijelovi su Klapavica i Krćana) i Tušice²⁸² (1900. g. Tošice, prije toga Mala Ploča). Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Mutilića, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika²⁸³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1 005	612	508	550	639	607	632	529	382	331	310	223	168	134	6	27

Prema Pavičiću (2010) naselje Kurjak postoji od vremena osmanlijske vlasti u Lici kad je tamo postojalo muslimansko naselje, a nakon oslobođenja Like u Kurjak su naseljeni pravoslavni Vlasi. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Kuriak*. Prva vojna izmjera bilježi ga u obliku *Kuriak*, a Druga u obliku *Kurjak*. Ime je motivirano antroponimom *kurjak* koje se obično izvodi od grč. Kyrakoós < kýrios 'božji', a povezuje se i sa zoonimom kurjak 'vuk' mađ. podrijetla za kojeg nema potvrde. za kojeg ERHJ navodi da je nepoznatog podrijetla²⁸⁴.

Kuterevo

Küterevo / Kütarevo s / jd, etn. Küterevac / Kütarevac / Küterevka / Kütarevka ktet. küterevački / kütarevački / küterevski / kütarevski

E 15° 08' 24" N 44° 49' 34"

n. v. 559 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno podno Kutarevske kose, 1 4 km jugozapadno od Otočca, površina 31,72 km².

2011.: 523 st., prosj. gustoća naseljenosti 16,48 st./km.

Zaseoci: Cerezina, Duliba Kutarevska (do 1931. g. Duliba) i Poljane Kutarevske (do 1900. g. Poljane [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Poljane* promijenjeno u *Kutarevske Poljane*).

²⁸² Ojkonim Tušice zabilježen je i u Slovačkoj, Općina i Okrug Michalovce na području Košice. Spominje se od 1221. g. u obliku Tuka, a od 13. do 17. st. u obliku Tusa, Tussa, Tusa. Ime Tuše pripada i korupusu slovačkih osobnih imena, (www.obectisice.sk, posjećeno 1. 3. 2018.) a Snoj (2009) navodi da su imena od osnove *tuš* izvedena prema posvojnem pridjevu od hipokoristika **Tušь*.

²⁸³ U 1991.g. smanjeno je izdvajanjem dijelova naselja Čojluk, Mutilić i Rebić koji su postali samostalna naselja. (DZS)

²⁸⁴ Ričnik ličke ikavice bilježi oblik *kūrjak* kao imenicu m. turskog podrijetla, ali povezivanje stur. Kuryuk 'rep' nije uvjerljivo.

Župa Majke Božje Karmelske (istoimena crkva izgrađena je 1724. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
817	841	841	960	1095	1214	1108	1214	1084	977	935	941	852	808	634	523

Prvi zapis imena vezan je za 1493. godinu, a 1525. g. pred osmanlijskim najezdama selo je napušteno. Osmanlije su ga naselile muslimanskim i pravoslavnim, vlaškim stanovnicima koji su nakon oslobođenja Like napustili ta područja na koja su naselili Hrvati Gorani i Bunjevci. Vjerojatna motivacija vezana je za smještaj naselja u kutu zemljopisne cjeline.

Ime na zemljovidima: *Kuterevo* (1763. – 1787.), *Kuterevo* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1493. u obliku Kuterevo, u Šurmin, Hrv. spom. 371 – 374.²⁸⁵

Kvarte

Kvârte ž / mn, etn. Kvârtačân / Kvârtačânka, ktet. kvârtačkĭ

E 15° 22' 58" N 44° 40' 43"

n. v. 600 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno na sjevernom dijelu Ličkoga polja, 3 km sjeverno od Perušića, površina 12,32 km².

2011.: 199 st., prosj. gustoća naseljenosti 16,15 st./km².

Varijante imena: Do 1948. g. Kvarte, od 1948. do 1991. g. Kvarti, od 1991. g. Kvarte.

Zaseoci: Kapetanovac i Kiljer.

Pripada župi Uzvišenja Sv. Križa, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Studenaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
919	979	778	734	840	809	707	721	706	643	680	562	349	366	277	199

Smještene ispod japodskog naselja *Epidocija*, Kvarte su bile značajno rimsko trgovačko i prometno mjesto na cesti koja je spajala Panoniju i Dalmaciju. »U početku su Kvarte bile postaja (*statio*) ili boravište (*mansio*) dok nisu izrasle u važno podgrađe napuštenog Epidocija. Za ime Kvarte neki drže da je romanski prežitak *quartus*, pa se misli da je ime

²⁸⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

motivirano rimskim kvadratnim izgledom: *castra quadrata*. K. Patch piše o trima izdubenim rimskim kamenovima, koji su služili kao mjera (rimska *kvarta* iznosila je 40 litara). Po tim mjerama za količinu, npr. žita i tekućina, jer su na njima izdubeni kanali za otjecanje vode, zaključuje se s razlogom da je po tim izdubenim kamenovima, koji su dugo bili ukopani u zemlju, jer je narod držao da su turski, motivirano romansko ime *Kvarte*. K. Patch je u navedenoj knjizi publicirao slike tih kvarata s rimskim vrlo oštećenim natpisom na jednoj od njih. Iako su to zorni dokazi u prilog nastanka imena *Kvarte*, ne bi trebalo zanemariti da je ime moglo biti motivirano udaljenošću (*ad*) *quartum (lapidem)* 'lokalitet kod miljokaza'. Jedna rimska milja iznosila je 1 481 metar. Koji je miljokaz s razlogom mogao biti ondje postavljen i koji je postao nukleusom kasnijega naselja« (Šimunović 2010: 233). Nakon oslobođenja Like od osmanlijske vlasti u Kvarte su, uz pokrštene muslimane, naseljeni Bunjevci, starosjedioci od Otočca i Gorani. (Pavičić 2010) Kvarte su zapisane u Popisu Like i Krbave iz 1712. g.

Ime na zemljovidima: *Quarta* (1763. – 1787.), *Kvarte* (1806. – 1869.)

Letinac

Letinac m / jd., etn. Letinčar / Letinčarka, ktet. letinčarski / lětinački²⁸⁶

E 15°13' 06" N 44° 59' 05"

n. v. 630 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno 8 km istočno od Brinja, površina 24,97 km².

2011.: 154 st., prosj. gustoća naseljenosti 6,16 st./km.

Zaseoci: Biškupići (do 1857. g. Biškupić Selo), Bublčići, Fumići (1857. i 1900. g. Fumić Selo²⁸⁷), Gornja Plaščica, Krznarići, Lasići (do 1914. Lsić selo), Levari, Pađeni (do 1948. g. Pađenovac), Perkovići Letinački (do 1900. g. Rajković Selo), i Vičići (do 1914. g. Vičić Selo).

Pripada župi Uznesenja BDM iz Brinja, Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika²⁸⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1708	921	1039	1143	1314	1343	1163	1196	1169	936	756	657	454	394	222	154

²⁸⁶ BK bilježi oblike Letinac m/jd., etn. Letinčar / Letinčarka, ktet. letinčarski

²⁸⁷ Naredbom kr.hr.slav. dalm zemaljske vlade od 24. 12. 1913. g. ime *Fumić selo* promijenjeno je u *Fumići*.

²⁸⁸ Uključuje i podatke za bivše naselje Ploščica. (DZS)

Prema Pavičiću (2010) među naseljima zabilježenima 1645. g. naveden je i Letinac. Letinac je i nakon doseljenja pravoslavnih Vlaha na brinjsko područje, 1644. god., odlukom vojnokrajiskaih vlasti, ostao napučen samo Hrvatima starincima. Moguća motivacija prema *ljetina* 'godina; plodovi zemlje u jednoj godini' ili prema *letit'*; *letjeti*²⁸⁹. Krpan (1995) navodi da, u šali, susjedi Letinčare zovu Maslarima.

Ime na zmljovidima: *Letinacz* (1763. – 1787.), *Letinac* (1806. – 1869.)

Lički Čitluk

Čitluk m / jd., etn. Čitlučan / Čitlučanka, ktet. čitlučkī²⁹⁰

E 15°24' 16"N 44°28'29"

n. v. 564 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja, 10 km južno od Gospića, površina 29,43 km².

2011.: 4 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,13 st./km².

Zaseok: Jovići Divoselski (1900. g. Jović Varoš)

Varijante imena: Do 1921. g. Čitluk (DZS)

Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Ličkoga Ribnika, Gospićki dekanat, Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Divosela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
434	505	486	478	673	627	603	570	344	322	279	236	149	129	5	4

Prije osmanlijske okupacije Like na tom je prostoru, i južnom dijelu današnjeg Divosela postojalo selo *Vrhovina* u kojem su živjeli »Mogorovići koji su sačinjavali posebnu hižu, nazivanu Vrhovci ili Vrhovljani« (Pavičić 2010: 31). U vrijeme osmanlijske vlasti vjerojatno se zvao *Senkovića čitluk*, kako je, kao dio Divosela, zapisan u popisu Like i Krbave iz 1712. g. U Čitluku su živjeli pravoslavni Vlasi koji su jednim dijelom nakon turskog rasapa pobjegli na područje Otočca i Brinja odakle su se vratili nakon oslobođenja i zajedno s pravoslavnim doseljenicima s područja sjeverne Dalmacije, Bukovice i Knina naselili Čitluk. (tur. *çiflik*, 'vrsta feudalnog posjeda koji gospodar obrađuje sam ili čifčije' (AŠ). Skok vezuje riječ uz

²⁸⁹ »Letinac je, priča se, svoje ime dobio od 2. lica glagola letit, dakle „leti“!« (Krpan 1995: 82).

²⁹⁰ ARJ bilježi etn. Čitlučanin i ktet. čitlučkī

značenje 'zemlja koju može izorati par volova'. ARj bilježi Čitluk kao poljsko dobro, kuću na poljskom dobru. Ime je dosta često i javlja se u Slavoniji, Lici, Dalmaciji, BiH i Srbiji. Ime na zemljovidima: *Chitluk* (1763. – 1787.), *Citluk* (1806. – 1869.), *Chitluk* (1846.)

Lički Novi

Nòvi m / jd., etn. Nòvljan / Nòvljānka, ktet. nòvski / nòvljanski²⁹¹

E 15° 20' 02" N 44°30' 59"

n. v. 565 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na zapadnom dijelu Ličkoga polja, 5 km jugozapadno od Gospića, površina 12,62 km².

2011.: 311 st., prosj. gustoća naseljenosti 24,64 st./km².

Varijante imena: U pisanim se dokumentima prvi put spominje 1185. g. kao *Novi Grad*. (LNH) Do 1900. g. bilježen pod imenom Novi. (Korenčić 1979) SZN bilježi da je do *Naredbe* iz 1913. g. službeno ime Novi, a od tada Lički Novi.

Zaseoci: Kosovići, Stilinovići, Svetići, Varoš i Zdunića Varoš.

Župa sv. Antuna Padovanskoga (istoimena crkva sagrađena je 1690²⁹².g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1088	858	828	949	1042	948	963	985	899	851	739	635	495	437	343	311

U obliku Novigradi prvi put se spominje 1163. g.²⁹³, a u 15. st. je barem jednim dijelom pripadao Dujmu Frankopanu²⁹⁴. Za osmanlijske vlasti u Lici Novi je bio sjedište kotara s oružanom tvrđavom i nekoliko stotina kuća u okolici od kojih je bilo 200 pravoslavnih. Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. spominje tvrđavu *Novigrad* u blizini koje se nalaze mezre i mlinovi *Bahori* i *Purišani*, *Nadgorica*, *Zapotočani*, *Podstrane*, *Batakići*, *Budići*, *Zamalko*, *Papraćani*, *Podstrani*, *Pličani* i *Tomljani*. Oslobođen je od osmanlijske vlasti 15. lipnja 1689. godine kad je iz njega izišlo 80 vojnika koji su, zajedno s

²⁹¹ ARj bilježi oblik Nòvī navodeći da je riječ o kraćenju imena Novi Grad, etn. Nòvljanin / Nòvljānka, Nòvljānkinja, ktet. nòvljanski.

²⁹² Šarić (2012) navodi da je 1690. g. nova džamija pregrađena u katoličku crkvu, a da izbor patrona nikako nije bio slučajan budući da je Novi oslobođen od Osmanlija 16. lipnja 1689. g., dakle trećega dana po svetkovini sv. Antuna Padovanskoga.

²⁹³ Riječ je o diobi posjeda knezova Frankopana kad je knezu Dujam Frankopan, uz Ostrvicu, Slunj i Ledenice, dobio i Novi u Lici. Kasnije je Novi (Novigrad) pripao knezovima Kurjakovićima (Šarić 2012).

²⁹⁴ Osterman (2007) navodi da su u neposrednoj blizini današnjeg Ličkog Novog, u špilji Jankuša, pronađeni brončanodobni ostatci koju sugeriraju nazočnost Japoda koj su se bavili stočarstvom i obradom kože.

muslimanskim civilima, krenuli prema Udbini. Nakon oslobođenja na području Novog ostalo je 30 porodica pokrštenih muslimana, a među naseljenicima najviše je bilo Hrvata iz Ledenica i manji broj Bunjevaca i Gorana.

»Zanimljivost dvočlanog imena Ličkoga Novog krije se u ojkonomskoj strukturi (...) Pridjev novi vrlo je čest toponomastički pridjev u vezama s apelativom selo, grad, brod (obično u određenom obliku kao Novigrad) i iz navedene sintagme često se izdvaja kao samostalan dio imena te se stanovnici Ličkoga Novog, sukladno tomu, nazivaju Novljanima« (Grahovac Pražić, Vrcić Mataija (2010: 89). Taj je pridjev u onomastici najčešće primjer antonimne sastavnice koja u ovom primjeru nema povijesne potvrde (u Lici nije zabilježen ojkonom starigrad) pa nema ni antonimnog parnjaka. Očito je motivacija bila vezana za vrijeme njegova nastanka, a ne diferencijaciju denotata.

Ime na povijesnim zemljovidima: *Nouigrad* (1566.), *Noui* (1570.), *Nouigrad* (1572.), *Novigrad* (1630.), *Noui* (1688.), *Noui* (1690.), *Novi* (1709.), *Novi* (1763. – 1787.), *Novi* (1806. – 1869.), *Novy* (1814.), *Novi* (1830.), *Novy* (1846.), *Novi* (1888.)

Povijesne potvrde:

1163. u obliku *Novigradi*, u CD II, 96

1185. u obliku *Nouigrad*, u CD II, 193.

21. VI. 1345. u obliku *Nouigrad*, u CD XI, 1204.

1449. u obliku *Nouum castrum*, u Wenzel G. Frangepán család, 28 – 29²⁹⁵

1453. – 1465. u obliku *Novigrad*, u Lopašić, Urbari, 2.²⁹⁶

1509. u obliku *Novigrad*, u Arkiv za jugosl. povj. III, 111 – 113.²⁹⁷

Lički Osik

Ösīk m / jd., etn. Ösičan/ Ösičānka, ktet. ösički²⁹⁸

E 15° 25' 27" N 44° 36' 13"

n. v. 579 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnom dijelu Ličkoga polja, 7 km sjeveroistočno od Gospića, površina 15,26 km².

2011.: 1892 st., prosj. gustoća naseljenosti 123,98 st./km².

Zaseoci: Budak, Gracko Selo, Novoselija (od 1890. do 1900. g. Novo Selo, od 1900. do 1948. g. Novo Selo Osičko, od 1948. g. Novoselija), Urija (od 1890. do 1900. g. zajedničko ime za dijelove zaselaka Novoga Sela i Polje kod Gaja; 1910. g. Nikšić Osički, od 1910. g. Urija) i Vukšić.

²⁹⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

²⁹⁶ isto

²⁹⁷ isto

²⁹⁸ RLI bilježi i oblike Lîčkoösičanin / Lîčkoösičanka, ktet. ösičkī.

Varijante imena: Do 1900. g. Osik. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada odobrila 1900. uporabu imena „lički Osik“. Novom dijelu naselja pobunjeni su Srbi, nakon što su ga okupirali, 28.5. 1991. promijenili ime u Teslingrad.

Župa sv. Josipa (istoimena crkva sagrađena je 1842. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Pripada parohiji Spc iz Široke Kule, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
429	490	428	732	674	674	652	689	532	726	2298	3035	3045	2885	1772	1892

Srednjovjekovna isprava iz 1263. g. spominje selo *Bisiće* koje se prema Pavičiću (2010) najvećim dijelom nalazilo na području današnjega Ličkog Osika. Nakon oslobođenja Like od Osmanlija na to su područje, uz mali broj pokrštenika, doselili Hrvati Gorani, iz gornjeg Pokuplja, Primorja, Ledenica i Bunjevci sa smiljanskog područja. »Na budačkom starom zemljištu nastala su u tom naseljavanju upravo tri nova sela: Budak, Osik i Vukšić« (Pavičić 2010: 191). No, nastanak naselja vjerojatno se dogodio nešto kasnije jer Prva vojna izmjera ne bilježi na tom području naselje ni ime koje je, u obliku *Ofik*, zabilježeno tek u Drugoj vojnoj izmjeri.

Ime je motivirano izgledom krajolika, 'prostor u sasječenoj šumi, pasjeka, obor' Šimunović (2009) izvedeno od prasl. **sěkti*. Iza 1900. g., zbog diferencijacije dodan je imenu pridjev *lički*. ARj bilježi oblik Osik pod natuknicom Osijek kojeg povezuje sa značenjem *obor*, *tor*, *ovčara*, 'mjesto gdje su osijeci za stoku', u Lici znači sve ono što je pod krovom drvenih kuća, zemljište što pripada kojem selu i hrid. F. Binički pišući o Osiku navodi da »Fick *dovodi slav. ime Osik u vezu se germ. svaina, svaigo, gr. sokos, sakos, a sve izvodi izk orijena svjacko*. Prema tome je Osik-ovile, ovčarnica. No možda je moj Osik u rodu s jasikom. Jasika je u č. i p. = osika. Kad su Hrvati sa sjevera gruhnuli u Liku, mogli su donijeti staro ime. Možda je onda bilo i jasika, gdje ih danas nema. Eno i kod Gospića je šuma Jasikovac, ali bez jasika« (Povijest župa Lički Osik 2015: 14).

Lički Ribnik

Ribnik m / jd., etn. Ribničān / Ribničānka, ktet. ribničkī²⁹⁹

E 15°27'13"N 44°29'12"

²⁹⁹ARj bilježi etn. Ribničānin / Ribničānka i ktet. ribničkī.

n. v. 573 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u zapadnom dijelu Ličkoga polja, 10 km jugoistočno od Gospića, površina 14,47 km².

2011.: 94 st., prosj. gustoća naseljenosti 6,49 st./km².

Župa sv. Petra i Pavla apostola (istoimena crkva sagrađena je 1811. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pripada i parohiji Spc iz Divosela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Varijante imena: Do 1900. g. službeno se zvalo Ribnik. (DZS) Naredbom iz 1913. g. ime *Ribnik* primijenjeno je službeno u Lički Ribnik. (SZN 1/1914)

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
659	796	730	763	872	838	760	801	561	506	439	372	286	300	119	94

Srednjovjekovni grad Ribnik³⁰⁰ nalazio se na mjestu gdje rijeka Lika teče potkovičastim koritom, a 1449. g. naselje ispod njega još se zvalo selom. Za vrijeme osmanlijske vlasti Ribnik je naselio Ferhadpaša 1577. g. Uz utvrđenu posadu, pod gradom je bilo podgrađe sa stotinjak kuća u blizini i 150 u širem području. Zbog svoje zemljopisne i povijesne važnosti za vrijeme osmanlijske vladavine često je bio identificiran s Likom, pa su u podjeli ličkoga područja u nahije ribničko područje Osmanlije bilježile kao *nahiju Lika*³⁰¹. U njemu je krčki (lički) sandžak-beg imao svoju rezidenciju³⁰². Nakon oslobođenja od Osmanlija ostalo je na tom području pet kuća pokrštenika, a naselili su se uglavnom Hrvati s područja Gorskog Kotara, Ogulina i gornje Kupe (Pavičić 2010). Opisujući Ribnik biskup Glavinić 1696. g. navodi da je Ribnik »mjesto na rijeci koja je bogata ribom« (Bogović 1991: 124) vjerojatno sugerirajući motivaciju imenovanja. Ime možda pripada kategoriji imena naselja motiviranih etnicima, stanovnicima naselja. »Bratstvo Mogorovića, koje je živjelo u tom selu, zvalo se Ribničani (Jakov Sopčić od Ribničan, Juraj Ždirabač od Ribničan)« (Pavičić 2010: 30). No,

³⁰⁰ U Ribniku je 1935. g. pronađena »bogata ostava rimskih uglavnom, republikanskih denara, ali i srebrnog novca numidskog kralja Jube, te najmlađih Augustovih, sadržavala je i nakit; srednje i kasnolatenske fibule, zrna i privjeske od jantara, te ukrase od srebrnog lima: antropomorfne privjeske, rozete, pletene lančice, tiješteni lim i privjeske ukrašene filigranom. Svi su predmeti bili u uporabi tijekom 2. i 1. stoljeća pr. Kr., no najbolje svjedoče o nemirnim i nesigurnim vremenima na ovom prostoru, budući da su sve dragocjenosti u brončanom plosnatom tanjuru pohranjene u krašku pukotinu na dubini od 125 cm, najvjerojatnije u vrijeme velikog panonsko-ilirskog ustanka 6. do 9. godine.« (Kolak 2001: 18) Toponim tipa Ribnik vrlo je rasprostranjen na cijelom južnoslavenskom prostoru.

³⁰¹ Šarić (2012) smatra da se „grad Lika“, spomenut u putopisu Evlije Čelebija 1660. g., najvjerojatnije odnosi upravo na Ribnik.

³⁰² Tijekom osmanlijske vladavine Ribnik je tri puta razaran (1584., 1648. i 1685. g.) i svaki put obnovljen. O osmanlijskom razdoblju ribničke povijesti i nazočnosti sandžak-begova u njemu, svjedoče toponimi *Begova glavica*, *Begovac* (vrelo), *Ilidža* (kupelj) i *San* (zborna mjesto vojnih postrojbi). (Šarić 2012).

vjerojatnija je motivacija prema obrambenom objektu, razmješčaju i izgledu objekta, naime, u srednjovjekovnoj toponimiji ime Ribnik vezano je za tadanje gradove koji su zbog obrambenih razloga bili okruženi vodom (ribnjakom). ARj u natuknici Ribnik ističe da je često riječ o imenu potoka u kojem ima mnogo ribe, imenu zemljišta imenovanog po ribnjaku na njemu i imenu mjesta.

Ime na zemljovidima: *Ribnig* (1570.), *Ribnic* (1630.), *Ribnik* (1688.), *L. di Ribnich* (1690.), *Ribnik* (1709.), *Ribnik* (1763. – 1787.), *Ribnik* (1806. – 1869.), *Ribnik* (1830.), *Ribnik* (1846.), *Ribnik* (1888.)

Povijesne potvrde:

1490. u obliku *Ribničan'*, u Šurmin, Hrv. spom. 340 – 341.³⁰³

1499. u obliku *Ribnik*, u Šurmin, Hrv. spom. 417 – 420.³⁰⁴

Ličko Cerje

Cêrje sr / mn., etn. Cérjan / Cérjānka, ktet. cérjanskī

E 15° 41' 26" N 44° 21' 36"

n. v. 571 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na istočnom dijelu Ličkog polja, 5 km južno od Lovinca, površina 20,97 km².

2001.: 91 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 4,33 st/km.

Varijante imena: Do 1900. g. Cerje (LNH), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Cerje* promijenjeno u *Ličko Cerje*.

Zaseoci: Malo Cerje, Matijevići Ričići, Pilar, Podvaroš, Poljana Cerjanska (do 1900. g. Poljana [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Poljana* promijenjeno u *Cerjanska Poljana*) i Žmelovača (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Zmelovača* promijenjeno u *Žmelovača*).

Pripada župi sv. Roka iz Sv. Roka, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
953	1053	689	811	801	640	644	633	596	565	502	409	287	196	117	91

Japunčić (2000) bilježi da su naseljenici iz podvelebitskog primorja, iza oslobođenja od osmanlijske vlasti, između 1714. i 1716. g., naselili ovo područje i osnovali sela Cerje, Ričice, Smokrić i Sveti Rok, a defter iz 1528. – 1530. g. navodi da je na tom području

³⁰³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁰⁴ isto

postojalo ljetno ispasište *Crnik*. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Cerie*. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi *Czerie*, a Druge izmjere *Cerje*.

Ime je motivirano fitonimom *cer*, 'crni hrast', s kasnijim diferencijacijskim pridjevom od horonima Lika. Na tom je području Like *cer* vrlo dominantan pa je i motivacija imenovanja vrlo očita. ARj navodi oblik *Cêrje* u osnovnom značenju mnoštvo *cerova* po čemu su imenovana i tri sela u Lici.

Ličko Lešće

Lěšće sr / jd., etn., Leščarān / Leščerānka / Leščārkinja³⁰⁵, leščānski / leščerānski

E 15° 19' 18" N 44° 48' 24"

n. v. 463 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na jugozapadnom dijelu Gackog polja, 10 kmjugoistočno od Otočca, površina 28,90 km².

2011.: 706 st., prosj. gustoća naseljenosti 24,42 st./km

Varijante imena: Do 1970. g. Lešće.

Zaseoci: Bara Leščanska, Gornje Vrelo Gacke (do 1890. g. *Lešće*, 1900. i 1948. g. *Lešće-Gornje Vrelo*, od 1948. g. *Gornje Vrelo Gacko*), Grič, Kolakove Bare, Krakovac (do 1900. g. *Marković Selo*, 1910. g. *Markovići*, 1948. g. *Marković-Selo-Krakovac*, od 1953. g. *Krakovac*), Ladišić Selo, Ladišić-Most, Malinište, Orešković Selo, Pavenka, Pećina (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Pećina* promijenjeno u *Leščarska Pećina*), Rajanovo Vrelo i Selište (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Selišće* promijenjeno u *Leščarsko Selišće*).

Župa BDM od svete krunice (istoimena crkva izgrađena je 1780.), Otočki dekanat.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1564	1742	1697	1826	1909	1907	1982	1932	1817	1678	1488	1364	1197	1211	891	706

Očito je u vrijeme osmanlijske vlasti u Lici Lešće, kao pogranični kraj, bilo slabo naseljeno pa je odmah nakon oslobođenja naseljeno starincima iz otočkog kraja i doseljenicima iz

³⁰⁵ Petar Skok (1954.) bilježi kao lok. etnike naselja Liješća oblik Leščāranin / Leščārka s napomenom da bi standardni oblik bio Lěščārka.

Ogulina, Senja, Ledenica i Bunjevcima iz Primorja (Pavičić 2010). Stanovnici Lešća govore čakavskim narječjem.

Ime je motivirano izgledom i svojstvima geografskog objekata prema **lěs̃* 'lisnata šuma' (Vidović³⁰⁶) s kasnije dodanim diferencijacijskim etnonimom Ličko, no vjerojatnijim se čini Snojevo (2009) objašnjenje koji ime izvodi od **Lěs̃cě* kao lokativ jednine od **lěs̃cě* ili **les̃kě* sa značenjem 'mala šuma'.

Ime na zemljovidima: *Lefchie* (1763. – 1787.), *Lešće* (1806. – 1869.)

Ličko Petrovo Selo

Ličko Pètrovo Sèlo, sr / jd., etn. Pètrovčan(i)n / Pètrovčānka, ktet. pètrovačkī³⁰⁷

E 15° 42' 43" N 44° 52' 49"

n. v. 369 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 19 km sjeveroistočno od Korenice, površina 17,89 km².

2011.: 104 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,81 st./km².

Varijante imena: Do 1880. g. zvalo se Petrovo Selo. SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Petrovo selo ličko* promijenjeno u *Ličko Petrovo selo*.

Zaseoci: Deriguz i Maltava.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Donjeg Vaganca, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. apostola Petra i Pavla, sagrađen 1892. g., spaljen je tijekom Drugog svjetskog rata i obnovljen 1973. godine.

Broj stanovnika³⁰⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1679	1992	1137	1136	1165	1063	1070	1267	257	260	362	346	325	284	101	104

Začetak naselja vezan je za 1792. godinu kad je, na tada nenastanjeno područje, Vojna krajina planski naselila graničare; Hrvate Bunjevce i pravoslavne Vlahe. S obzirom na to da se

³⁰⁶ www.likemetkovic.hr

³⁰⁷ ARj bilježi oblik Pètrovo Sèlo, etn. Petròseljanin / Petròseljānka, ktet. petròseljskī prema govoru srpskog dijela stanovnika Ličkog Petrovog Sela.

³⁰⁸ U 1869. g. uključuje i podatke naselja Željava i bivšeg naselja Deriguz od 1880. do 1900. godine. (DZS)

područje nalazilo na graničnom području, uslijedili su osmanlijski napadi koje je uspješno odbio kapetan Petar Kühn po kojemu je selo nazvano Petrovoselo³⁰⁹ (Horvat 1941).
Ime na zemljovidima: *Petrovo Szello* (1763. – 1787.), *Petrovoselo* (1806. – 1869.)

Lipice

Lìp(i)ce ž / mn, etn. Lìp(i)čar / Lìp(i)čarka, ktet. lìp(i)čarski³¹⁰

E 15° 15' 57" N 45° 00' 26"

n. v. m 609

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinja, smješteno 14 km istočno od Brinja, površina 15,10 km².

2011.: 151 st., prosj. gustoća naseljenosti 10 st./km

Zaseoci: Bičanići, Mesići Lipički (do *Naredbe* iz 1913. g. zvalo se Mesić Selo), Murati (do *Naredbe* iz 1913. g. zvalo se *Muratovo Selo*), Smolčići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Smolčić selo*), Vidakovići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Vidaković selo*) i Videnkovići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Videnković selo*).

Župa sv. Ivana Krstitelja (istoimena crkva sagrađena 1878. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika³¹¹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
625	815	864	870	982	1051	972	972	1025	985	898	835	555	417	254	151

Doseljnjem pravoslavnih Vlaha na brinjsko područje vojnokrajiška vlast je 1644. g. dijelila zemlje i odredila da Lipice ostavi Hrvatima starincima. Pavičić (2010) bilježi oblik Lipica. Ime je motivirano fitonimom *lipa* kojih je na tom području, poglavito na predjelu Brbõtove Lìpe u davnini bilo mnogo. Krpan (1995) navodi da, u šali, susjedi Lipičare zovu Lojari.

Ime na zemljovidima: *Lipicza* (1763. – 1787.), *Lipica* (1806. – 1869.)

Lipovlje

Lìpovlje, Lìplje s / jd., etn. Lípljanin / Lípljānka ktet. lípljanskī

³⁰⁹ K.D.M. bilježi da je Ličko Petrovo Selo dobilo, prema pričanju sugovornika Baje, ime po junaku Petru kojeg je njegov zapovjednik Klokoč zbog junaštva želio nagraditi »Ovaj, bilo mu je ime Petar, odgovori, da bi najvolio da mu da ovo polje, da se na njemu naseli. (...) reče mu Klokoč: »Dobro, eto ti Petre ovog polja, naseli se na njemu, i neka se zove Petrovo Polje do vijeka«. Poslije ga prozvao narod Petrovo Selo; a brdo, gdje su bili šančevi, što ih je taj Klokoč osvojio, Klokočevicom« (K.D.M. 1899: 113).

³¹⁰ BFSP navode oblike Lìpice, etn. Lìpičar / Lìpičarka.

³¹¹ Uključuje i podatke naselja Glibodol u 1869. i 1880. godini.

E 15° 11' 14" N 44° 50' 06"

n. v. 551 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na sjevernim padinama Kuterevske kose, 10 km jugozapadno od Otočca, površina 14,33 km².

2011.: 213 st., prosj. gustoća naseljenosti 14,86 st./km

Zaseoci: Crno Jezero, Dulipe i Tisovac.

Pripada župi sv. Ivana Krstitelja iz Švice, Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ³¹²	0	0	171	260	264	254	408	648	519	453	387	358	242	214	213

U vrijeme osmanlijske uprave Likom Lipovlje, kao pogranično selo, nije bilo naseljeno. Novo, hrvatsko, stanovništvo naselilo ga je nakon 1689. g. iz gornjega Pokuplja. Na zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje već oronim *Lyptie*, a u Drugoj je izmjeri zabilježeno naselje *Lipovlje*. Ime je nastalo transonimizacijom od oronima *Lipje* koji je motiviran fitonimom lipa.

Lipovo Polje

Lipovo Pölje sr / jd., etn. Lipovljan / Lipovljānka, ktet. lipovljanskī³¹³

E 15° 13' 23" N 44° 44' 54"

n. v. 509 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u dolini rijeke Like, 20 km sjeverozapadno od Perušića, površina 85,78 km².

2011.: 122 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,42 st./km².

Zaseoci: Bastaško Selo, Glumačko Selo (do 1948. g. Glumčevo Selo), Kokotović-Selo, Kućišta (od 1880. do 1890. g. Kućište), Stakić Selo (od 1880. do 1890. g. Štakino Selo), Uzelačko Selo, Zamost Kosinjski (1900. g. Zamost) i Zamšten.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Gornjega Kosinja, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Donjeg Kosinja, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. Arhangela, sagrađen 1803. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

³¹² Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Švica. (DZS)

³¹³ HMR bilježi oblik lipovskī / pöljskī.

1185	1207	1041	1138	1292	1342	1260	1164	973	903	788	582	461	321	185	122
------	------	------	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Pavičić (2010) navodi da se na zapadnom dijelu današnjeg Lipovog Polja nalazilo srednjovjekovno naselje *Marinci* imenovano po crkvi posvećenoj BDM. U vrijeme osmanlijske vlasti područje je naseljeno Vlasima, kao i nakon oslobođenja Like, poglavito s područja gornjeg Pokuplja. Dvočlano ime u kojem je prvi član motiviran fitonimom *lipa*, a drugi od apelativa *polje*.

Ime na zemljovidima: *Lipova Polie* (1763. – 1787.), *Lipovopolje* (1806. – 1869.), *Lipovopolie* (1835.), *Lipovopolje* (1888.)

Lovinac

Lòv(i)nac³¹⁴ m / jd., etn. Lòvinčan / Lòvinčanka, ktet. lóvinačkī

E 15° 41' 10" N 44° 23' 29"

n. v. 586 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno na istočnom dijelu Ličkog polja, 32 km jugoistočno od Gospića, površina 25,78 km².

2011.: 260 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 11 st/km.

Varijante imena: 1880. g. *Lovinjac*.

Zaseoci: Cvituša, Medvidovača (do 1900. g. Medvjedovača [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Medvjedovača* promijenjeno u *Medvidovača*), Parčići, Peregino Polje (od 1880. do 1900. g. *Polje* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Polje* promijenjeno u *Peregino Polje*), Piplica, Rasoje i Volarica.

Župa sv. Mihovila arkandžela (istoimena crkva nepoznate godine izgradnje), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	1044	1135	1320	1352	0	0	929	954	869	869	640	533	288	260

Lovinac je srednjovjekovno naselje, srednjovjekovni grad, koje se očito nalazio na području današnjeg Sv. Roka, u zaselku Serdari. (Pavičić 2010). Grad se spominje u prvoj polovici 14. stoljeća kao posjed plemićke obitelji Lovinčić pa je vjerojatna motivacija odraz ranih

³¹⁴ M. Japuničić (2013) bilježi oblik Lòvinjac, kako ga je u svojim književnim djelima bilježio i Mile Budak.

feudalnih prilika označavajući vlasnost osobe nad posjedom³¹⁵ (Šimunović 2010). ARj navodi oblik *Lovinjac* i *Lovinac*. Osmanlijski Popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. Lovinac bilježi kao napušteno selo: *mezra Lovine*.

Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti Lovinac je naseljen 1698. g. uglavnom Hrvatima Bunjevcima. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Louinach*.

Nakon bune protiv krajiške uprave, 1751. godine, vlasti su Lovinac kaznile brisanjem imena mjesta iz službenog popisa pa se do 1861. g., kad je car Franjo Josip dopustio da se vrati ime naselju, ono zvalo *Kod Sv. Mihovila* po župnoj crkvi u Lovincu. (Bogović 2014)

Ime na zemljovidima: Mercator ga je vjerojatno upisao pod imenom *Slouigne*, isti toponim zabilježen je i 1690. i 1697. kao *Slouigne. St. Michael* (1763. – 1787.), *St. Michael* (1806. – 1869.), a 1814. kao *Lovinacz*.

Povijesne potvrde:

1509. u obliku *Lovynecz*, u Arkiv za jugosl. povj. III, 111 – 113.³¹⁶

Mala Plana

Mâlā Plāna ž / jd., etn. Plánjan / Plánjānka, ktet. plánjanski³¹⁷

E 15° 10'8" N 44° 39' 12"

n. v. 720 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 24 km sjeverozapadno od Gospića, površina 15,35 km².

2011.: 70,45 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,9 st/km².

Pripada župi sv. Jakova apostola, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
170	0 ³¹⁸	0	237	295	339	193	230	241	244	207	138	123	113	14	7

Nakon oslobođenja Like od Osmanlija, knez Lovro Milinković dobio je dopuštenje i 1690. g. naselio pazariško područje uglavnom Hrvatima podgorcima. U tom je odobrenju zapisano kako se »tim naseljenicima daje sloboda u Podgorju pasti, ladati i uživati ... a to ko je med konfinom svetojurskim i baškim od starine« (Pavičić 2010: 200), što upućuje na spomenutu

³¹⁵ Prema legendi Lovinac je dobio ime po Lobelosu, jednom od petorice braće koja su sa dvije sestre dovele Hrvate na ovo područje. U imenu Lobelos zastupnici ideje isticali su korijen lov »po glasovnim zakonima hrvatskoga jezika, lakim prijelazom glasa *e* u *i*, i po općem zakonu o zamjenjivanju grčkih dočeta hrvatskima, ravan je put do ličkih imena Kosinj i Lovinac« (Modestin 1912: 605-610).

³¹⁶ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³¹⁷ HMR bilježi oblike Maloplánjan / Maloplánjānka, ktet. maloplánjanski / malòplājškī

³¹⁸ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Donje Pazarište.

motivaciju, ali i mogućnost da je ime došlo s novim stanovništvom. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je oblik *u Planah*. U zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime, a u Drugoj se izmjeri spominje u obliku *Klein Plana*.

»Ime se naselja dovodi u vezu s geografskim osobitostima područja na kojem je smješteno. Naime, pojam plana označava ravninu, ravnicu, razinu, površinu. Šimunović (2003) taj ojkonom smatra jednim od rijetkih u ličkoj ojkonomiji u kojem se, kao i u Barletama, čuvaju ostatci doturskih Vlaha. Prema autoru, plana³¹⁹ označava „pasište“ na Velebitu upućujući time na stočarsku djelatnost njezinih nekadašnjih stanovnika« (Grahovac Pražić, Vrcić Mataija 2010: 90).

Malo Polje

Mâlō pòlje, sr / jd., ent. Malopòljčān / Malopòljac / Malopòljčānka, Malopòljka, ktet.

malòpoljskī / malopòljčanskī

E 15°2'57" N 44° 39' 35"

n. v. 678 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno na sjevernom dijelu Ličkoga polja, 3 km sjeverozapadno od Perušića, površina 4,82 km².

2011.: 75 st., prosj. gustoća naseljenosti 15,56 st./km².

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
250	270	320	337	396	365	336	309	353	317	265	248	168	136	99	75

Na područje današnjeg Malog Polja u srednjovjekovnom razdoblju Pavičić (2010) smješta naselje *Rotča Vas*. »Na tom zemljištu nije se moglo razviti veće naselje, jer obradiva tla nije imalo u većoj mjeri, te je otuda i vjerojatno da je to mjesto zvano samo vas. Crkva sv. Jelene koja je tu stajala pod brdom Vršeljkom pripada je prema tome Rotčkoj vasi« (Pavičić 2010: 73). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti na to su područje, uz pokrštene muslimane, naseljeni Bunjevci, Senjani, starosjedioci s područja Otočca, Gorani i pravoslavni Vlasi. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ime naselja u obliku *Malo Polje*. Ime je vjerojatno nastalo koncem 17. stoljeća.

³¹⁹ ARj bilježi Veliku i Malu Planu u Lici navodeći da je podrijetlo vezano vjerojatno od istog korijena 'koji je u planina'.

Ime na zemljovidima: *Malo Polie* (1763. – 1787.), *Malopolje* (1806. – 1869.)

Mazin

Màzīn m / jd., etn. Mazínjan(i)n / Mazìnjānka, ktet. màzīnskī³²⁰

E 15°58'24" N. 44°27' 10"

n. v. 837 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na istočnom rubu Mazinskoga polja, 23 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 85,18 km².

2011.: 49 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,57 st/km².

Zaseoci: Draga Mandića, Draga Vojnovića, Japundžići, Kovačevići Mazinski (od 1890. do 1900. g. Kovačević Selo, od 1910. do 1931. g. Kovačević Bruvanjski [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Kovačević selo* promijenjeno u *Bruvanjski Kovačevići*), Mandići (1890. do 1900. g. Mandić Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Mandić selo* promijenjeno u *Mandići*), Poselo-Skadar, Tulić (od 1890. do 1900. g. Tolić [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Tolić i Skrbić selo* promijenjeno u *Tulić*) i Vagan Mazinski.

Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Rudopolja, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Rođenja Presvete Bogorodice sagrađen 1775. g., oštećen je tijekom Drugog svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1565	1981	1784	1816	1895	1866	1890	1687	1089	1037	1067	829	540	362	55	49

Današnje selo Mazin nalazi se na lokaciji istoimenog srednjovjekovnog grada Mazina o čijem položaju svjedoči današnji toponim Gradina na zapadnim obroncima Čemernice. Osmanlijski Popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. bilježi ga kao napušteno selo: *mezra Nazin*. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti naseljen je početkom 18. stoljeća vlaškim pravoslavnim stanovništvom s ličkog i većim dijelom s područja Knina. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Massin*.

Ime na zemljovidima: *Mafzin* (1763. – 1787.), *Mazin* (1806. – 1869.), *Maszin* (1830.), *Masein* (1835.), *Mazin* (1846.), *Mazin* (1888.)

³²⁰ARj bilježi oblik Màzīn, etn. Mazínjanin / Mazìnjānka, Màzinjka, Mazìnjkuša, ktet. màzīnskī.

Medak

Mèdak m/jd., etn. Mèčan(i)n / Mèčānka, ktet. mèdačkī³²¹

E 15° 30' 29" N 44° 27' 20"

n. v. 579 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkoga polja, 15 km jugoistočno od Gospića, površina 31,94 km².

2011.: 67 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,09 st./km².

Zaseoci: Bogunica, Papuča, Velaguša i Zapoljak.

Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Ličkog Ribnika, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram rođenja sv. Jovana Preteče, građen 1688., 1724. i 1867. g., hram sv. Jovana Preteče na Velebitu i kapela sv. velikomučenika Georgija.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1166	1242	1215	1390	1485	1424	1364	1466	1052	1042	1003	848	663	563	78	67

»Najstariji poznati stanovnici na tome području bili su Japodi; naselje je poznato iz rimskoga doba. Iz srednjega vijeka sačuvani su ostatci staroga grada (Medačka gradina). U kasnom srednjem vijeku Medak je bio u posjedu krbavskih knezova, a napušten je potkraj XV. st. zbog osmanske prijetnje. Za osmanske vladavine ondje je bila smještena jaka vojna posada. Nakon oslobođenja Like i Krbave od osmanske vlasti potkraj XVII. st., u Metku su se naselili pravoslavni doseljenici iz Bukovice. U doba Vojne krajine Medak je bio sjedište krajiške satnije u sastavu Ličke pukovnije. U Domovinskom ratu 1991–95. bio je pod nadzorom srpskih snaga. U rujnu 1993. HV je oslobodio dio medačkoga područja (tzv. Medački džep). Preostale srpske snage poražene su u kolovozu 1995.« (HOE 7 Mal-Nj: 171). Ime je zapisano i u Popisu Like i Krbave iz 1712. godine.

Prema prasl. i stsl. *medъ* koju Skok (1972) vezujući je uz praslavenski deminutiv na *-ъk < -ak* m medak povezuje s biljkom. U Hrvatskom enciklopedijskom rječniku (2004) Medak se navodi pod posebnom natuknicom upućujući na motivaciju vezanu uz imenicu med ili antroponim Med(o). »Za vršak na kojem stoji gradina, priča narod, da bijaše nekoć zarastao

³²¹ ARj navodi oblik Mèdak, etn. Mèčanin / Mèdačkinja, ktet. mèdački.

šumom, po lišću drveća padala medena rosa, pa da je odtada mjestu ime, ako ne od meda, kojeg ima u okolici, od divljih pčela³²²« (Hirc 1900: 67).

Ime na zemljovidima: *Medac novac* i *Medac* (1570.), *Medac no.* i *Medac* (1630.), *Medacnoua* (1690), *Medack* (1697.), *Midacz* (1709.), *Medak* (1763. – 1787.), *Medak* (1780.), *Medak* (1806. – 1869.), *Medak* (1814.), *Medak* (1830.), *Medak* (1888.)

Povijesne potvrde:

1439. u obliku *hiže Metka*, u Šurmin, Hrv. spom. 150 – 152.³²³

Melinovac

Mèlinovac m / jd., ktet. Mèlinovčanin / Mèlinovčānka, ktet. mèlinovački³²⁴

E 15° 53' 58" N 44° 44' 27"

n. v. 440 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno 24 km sjeverno od Donjeg Lapca, površina 21,76 km².

2011.: 9 st., prosječna gustoća naseljenosti: 0,41 st./km².

Zaselak: Šiške.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Nebljusa, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
170	260	313	337	326	337	331	324	191	229	162	121	66	43	4	9

Ime se ne spominje u srednjem vijeku, a tijekom osmanlijske vlasti na to su područje naseljeni pravoslavni Vlasi koji su jednim dijelom na tom području ostali nakon oslobođenja zajedno s onima doseljenima s područja Knina.

HER ime izvodi od prasl. **melъ*, **melъ*: mljeti, od čega je čakavski *mālin*, 'mlin'. Na tu motivaciju upućuje i varijanta imena Meljenac. ARj bilježi ime Melinovac, a pod natuknicom Melin navodi da je u čakavaca i kajkavaca isto što i mlin. Imenicu melina izvodi od hmelj, hmeljina zabilježenu u Belostenčevu, Jambrešićevu i Sulićevu rječniku koji navodi da je isto što i trava (preuzeto iz Habelićeva rječnika). Snój (2009) upućuje na nekoliko motivacijskih

³²² D. Uzelac (2004) smatra da je ime motivirano antroponomom *Medak* prema istoimenom plemenu, a iz kojeg se razvilo prezime Medaković.

³²³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³²⁴ HMR bilježi oblike Mèljenac m/jd., etn. Mèljenčan(i)n / Mèljenčānka, ktet. mèljenjačkī.

mogućnosti 1. **měľ* 'pjeskovito tlo', 2. kreda < rus. *mělъ*, 3. motivacija po bijelom šljunku i 4. pretpostavka da je riječ o fitonimu imela što se čini najvjerojatnijim s obzirom na tvorbene oblike okolnih toponima tipa *Bukovac*, *Vrello Bukovac*, *Galinovac*, ali i na oronime *Veliki Melinovac*, *Mali Melinovac* i potok *Melinovac* zabilježene u prvoj vojnoj izmjeri.

Ime na zemljovidima: *Melinovac* (1763. – 1787.), *Melinovac* (1806. – 1869.)

Mezinovac

Mezinovac m/jd., etn. Mezinovčan / Mezinovčanka, ktet. mezinovačkī

E 15° 20' 28" N 44° 40' 19"

n. v. 710 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno na sjevernom dijelu Ličkoga polja, 5 km sjeverozapadno od Perušića, površina 4,32 km².

2011.: 24 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,55 st./km²

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
294	255	162	158	193	198	214	295	176	169	161	115	88	64	40	24

Ime se ne spominje u srednjem vijeku, a nakon oslobođenja od Osmanlija na to su područje, uz pokrštene muslimane, naseljeni Bunjevci, starosjedioci od Otočca, Gorani i Senjani (Pavičić 2010).

Motivacija imena dovodi se u svezu s djetetom koje roditelji najviše vole, miljenikom i u tom smislu malim prstom (HJP). Skok (1972) od istog korijena upućuje na toponim *Mezimovac* = *Mizinovac*, oblik na koji u natuknici Mezinovac upućuje i Milković (2009) kao varijantu svojstvenu novijem obliku. ARj bilježi oblik Mezimovac.

Ime na zemljovidima: *Mezinovac* (1763. – 1787.), *Mesinovac* (1806. – 1869.), *Meginovac* (1830.)

Mihaljevac

Miháljevac m / jd., etn. Miháljevčan/ Miháljevčānka, ktet. miháljevačkī³²⁵

E 15° 43' 05" N 44° 46' 07"

n. v. 647 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Like, 3 km sjeverno od Korenice, površina 9,13 km².

2011.: 35 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,83 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ³²⁶	0	0	534	526	499	536	404	276	270	245	194	147	98	66	35

Osmanlije su u taj kraj naselile vlaške pravoslavne pastire s područja Pive i Lima koji su se pred oslobođenje povukli u Otočac i Brinje odakle su se kasnije vratili. Ime se ne spominje u srednjovjekovnom razdoblju pa je vjerojatno selo imenovano za vrijeme osmanlijske vlasti ili nakon oslobođenja 1689. g. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Miholevaz / Mihokauz*. Antroponimna motivacija prema osobnom imenu Mihovil (Mihael).

Ime na zemljovidima: *Mihaillovacz* (1763. – 1787.), *Mihaljevac* (1806. – 1869.)

Mišljenovac

Mišljenovac m / jd, etn. Mišljenovčanin / Mišljenovčānka, ktet. mišljenovačkī

E 16° 00' 34" N 44° 34' 52"

n. v. 550 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno 10 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 18,16 km².

2001.: 3 st., prosječna gustoća naseljenosti: 0,16 st./km².

Zaseoci: Kestenova Korita, Laži Polje, Mali Mišljenovac, Poljana Oreškova (do 1900. g. Oreškovića Poljana), Trnovac Mišljenovački i Zavrh.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

³²⁵ MHR bilježi oblike Mijáljevac m/jd., etn. Mijáljevčan(i)n / Mijájjevčānka, ktet. mijáljevačkī.

³²⁶ Od 1857. do 1880. g. podatci su dio popisa naselja Korenica. (DZS)

0	0	0	257	327	451	509	470	432	401	296	245	122	62	2	3
---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	---	---

Ime se ne spominje u srednjem vijeku, a tijekom osmanlijske vlasti na to su područje naseljeni pravoslavni Vlasi koji su jednim dijelom na tom području ostali nakon oslobođenja zajedno s onima doseljenima s područja Knina (Pavičić 2010). Zemljovid Prve vojne izmjere označava to područje kao nedavno oslobođeno i na njemu bilježi toponim *Mishlenovacko Polie* i *Mishlenovac*. Druga vojna izmjera bilježi oblik *Mislinovac*.

Vjerojatna antroponimna motivacija pema prezimenu Mišljenović, koje Pavičić (2010) bilježi kao stari rod u Velikom Psetu³²⁷, odakle su se pred Osmanlijama iselili na područje oko Zagreba. ARj bilježi oblik Mišljenovac kao ime tri zaseoka u Lici ne navodeći im ubikaciju.

Mlakva

Mlākva ž / jd., etn. Mlākvr̄ / Mlākvr̄ka, ktet. mlākvarskī / mlākvanskī

E 15° 17' 18" N 44° 41' 58"

n. v. 559 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u dolini rijeke Like, 11 km sjeverozapadno od Perušića, površina 20,58 km².

2001.: 54 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,62 st./km²

Zaseoci: Barinovac, Dulibica (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Munjasi* promijenjeno u *Dulibica*), Glumčić-Selo, Kosa (od 1910. do 1948.g. ime je *Vir*), Poljan (do 1880. g. zaselak je naselja Donjega Kosinja), Mileusnić-Selo, Varićak-Selo i Zabara (1900. g. ime je *Zabarje*; od 1910. g. dio je zaselka Poljane).

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Gornjega Kosinja, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Studenaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
759	516	492	786	762	821	791	685	272	275	300	223	169	114	62	54

³²⁷ Hrvatska srednjovjekovna županija Pset prostirala se na području Knina, i Vrlike na istoku i sjeveru, »negdje između Unca i Une na zapadu, Sane na istoku, a Grmeč-planine na sjeveroistoku. (...) Poslije dijelila se je prostrana županija Pset na dvije (...), u svakoj je bio po jedan kraljevski grad zvan Veliki i Mali Pset«. Vjekoslav Klaić. Župaija Pset (Pesenta) i pleme Kolunić. Zagreb.

U srednjovjekovnom se razdoblju na mjestu današnje Mlakve nalazila naselja *Banj Dvor*³²⁸ *Banj Stol* i *Banje Polje*. Ojkonim Mlakva očito potječe iz vremena osmanlijske vlasti kad su na to područje naseljeni uglavnom pravoslavci. Prema *mlaka* < prasl. **molka* / **molky* 'udubina s blatnom tekućinom'; izvodi se od ie. **melk*- 'vlaga, mokrina'. Oblik mlakva: mlaka, bara prema (Brozović Rončević 1997) je slabo raširen u hrvatskoj, a toponimijski odrazi vezani su uglavnom za Srbiju i Bosnu i Hercegovinu. ARj bilježi ime Mlākva vezujući motivaciju uz baru, lokvu, mlaku, navodeći da je u Lici zabilježen oblik mlākva kao nečista voda, ali i kao trava za sijeno, zabilježen samo u Vukovu rječniku.

Ime na zemljovidima: *Mlaqua* (1763. – 1787.), *Mlakva* (1806. – 1869.)

Mogorić

Mogòr(i)ć m / jd., etn. Mogòr(i)ćan(i)n / Mogòr(i)ćānka, ktet. mogòr(i)ćkī³²⁹

E 15° 35' 27" N 44° 29' "

n. v. 602 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkoga polja, 19 km jugoistočno od Gospića, površina 50,12 km².

2011.: 118 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,35 st./km².

Zaseoci: Basarićev Varoš, Buljmize (od 1880. do 1890. g. ime je Buljnice), Ilinac, Krčevine, Ljubičići, Zaklanova Varoš i Zeba.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram prenosa moštiju sv. oca Nikolaja, sagrađen 1766., srušen je 1949. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1437	1509	1489	1709	1724	1677	1679	1740	1230	1096	940	764	562	383	93	118

Srednjovjekovni grad Mogorović nalazio se na području današnjeg lokaliteta Popovića gradina. Na Merkatorovoj karti ime zabilježeno u liku *Mogorović*. Osmanlijski Popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. Mogorić bilježi kao napušteno selo: *mezra Mogorova*, kraći se lik *Mogorić* javlja u popisu ličkih tvrđava 1577. g., a prema Pavičiću (2010: 36) i prije Turaka

³²⁸ »Sudeći po imenu to je naselje nastalo oko banskih dvora, koji su bili sagrađeni u ranijim stoljećima« (Pavičić 2010:67).

³²⁹ARj bilježi oblik Mogòrić, etn. Mogòrićanin / Mogòrićānka, Mogòrićkinja, ktet. mogòrićkī.

su ga upotrebljavale neke porodice toga plemena. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježen je u obliku *Mogorich*.

Osmanlije su ga naselile muslimanskim stanovništvom 1577. g., kasnije su se naselili pravoslavci s područja Lučana, a iza 1696. g. manjim dijelom s područja Smiljana i Brinja, a većim dijelom s područja Obrovca, Bukovice i Knina, desnog gornjeg Pounja i Grahova (Pavičić 2010). Naselje se nalazi na ušću potoka Kovačice u Jadovu. Pripada skupini ojkonima motiviranih imenom rodonačelnika (Mogorovića³³⁰) po kojima se zvao i srednjovjekovni grad. Skok bilježi podatak da je muško ime Mogor potvrđeno u starohrvatskim prezimenima te da u Lici postoji selo Mogorić. (Skok 1972).

Ime na povijesnim zemljovidima: Merkator ga je zabilježio kao *Mogorouic*. *Mogorouic* (1570.), *Megoruic* (1690.), *Mogorouic* (1697.), *Mogorich* (1763. – 1787.), *Mogorić* (1806. – 1869.), *Mogorich* (1814.), *Mogorich* (1830.), *Mogorić* (1888.)

Povijesne potvrde:

1248. – 1260. u obliku *terrae Mogorovich*, u Arkiv za jugosl. povijest XI, 121., Starine jug. akad. XXIV, 199 – 200.³³¹

Mušaluk

Mušaluk m / jd., etn. Mušalučan / Mušalučanka, ktet. mušalučki³³²

E 15° 23' 16" N 44° 36' 32"

n. v. 558 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Ličkoga polja, 9 km sjeverno od Gospića, površina 16,86 km².

2011.: 242 st., prosj. gustoća naseljenosti 14,35 st./km².

Zaseoci: Malo Selo Mušalučko (do 1900. g. ime je *Malo Selo* [LNH], a *Naredbom* iz 1913. g. ime *Malo selo* promijenjeno je u *Mušalučko Malo selo* [SZN]), Podstrana (do 1948. g. ime je Strana) i Progon (1900. g. ime je Drljača, od 1910. do 1948. g. Mušalučka Drljača, od 1953. g. Progon).

Pripada župi sv. Josipa iz Ličkoga Osika, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

³³⁰ »Kao jedno od najstarijih hrvatskih dvanaest plemena, na prostoru ličke župe javlja se pleme Mogorovića koje je svoje posjede imalo i na moru; oko kraljevskog Biograda, te je jedan iz obitelji, u Tukljači sagradio svoju zadužbinu – crkvu Bl. Gospe. Prvi put se u pisanim dokumentima ime Mogorovića javlja oko 1060. godine, a ispočetka im je matično područje istočna strana Ličkog polja, podno ličkog Sredogorja, no vremenom svoju vlast šire na čitav ličku i veći dio buške župe« (Kolak 2001: 30 – 31).

³³¹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³³² ARj bilježi etn. Mušalučanin / Mušalučanka, Mušalučkinja i ktet. mušalučki.

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
947	844	739	760	877	807	805	739	653	642	653	616	482	501	264	242

U ispravi »od 1263. navode se (...) *Sutpetar* i *Podsluj*. Oba su prema tome ležala na današnjem mušalučkom području (...)« (Pavičić 2010: 20). *Supetar* je bio središnje upravno i crkveno mjesto u župi. Nalazio se na okuci rijeke Like kod današnjega Mušaluka. »Ostala je zagonetka zašto se je ovo naselje, čije ime je odraz rane romansko-hrvatske simbioze, ugasilo u 15. stoljeću i ostalo neobnovljeno« (Šimunović 2010: 231). »Jedino ime u hrvatskoj unutrašnjosti tvoreno od romanskog pridjeva *san(c)tu*, koje je u hrvatskoj prilagodbi preko stražnjeg nazala /*ɔ*/ *sɔt*- dalo do kraja 10. stoljeća oblik *sut*- (+ svetačko ime)«. U istom radu Šimunović na str. 242 navodi sljedeće: »S Turcima prodire i turska toponimija. Staro trgovište Tržić pod Turnjem postaje Pazarište, (...), stari Supetar – Mušaluk³³³: muša, 'općinska zemlja' (...).« U vrijeme Sutpetra i »današnji potok Poljakovac nosio je tada po imenu toga znatnoga mjesta naziv „potok sv. Petra“« (Gušić 1973: 29). U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježen je u obliku *Musa Luk*.

Ime na zemljovidima: *Musaluk* (1709.), *Mufsaluk* (1763. – 1787.), *Mušaluk* (1806. – 1869.), *Musaluk* (1814.), *Mussaluk* (1830.), *Mussuluk* (1835.), *Mushaluk* (1846.). *Mušaluk* (1888.)

Mutilić

Mútilić m / jd., etn. Mútiličan / Mútiličanka, ktet. mútilički³³⁴

E 15°46' 27" N 44° 30' 04"

n. v. 760 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, 4 km južno od Udbine, površina 12,53 km².

2011.: 41 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,27 st./km²

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Hram preobraženja Gospodnjeg, sagrađen 1745. g., spaljen je tijekom Drugog svjetskog rata.

Broj stanovnika³³⁵:

³³³ ARj bilježi ime Mušaluk navodeći da znači travarinu, plaću za pašnjak.

³³⁴ HMR bilježi oblike Mútiličan(i)n / Mútiličanka, ktet. mútil(i)čkī / mútil(i)čkī, a ARj bilježi oblik Mútilić, etn. Mútiličanin / Mútiličanka, Mútiličkinja i ktet. mútilički.

³³⁵ Do 1948. g. vođeno je kao naselje, kao i od 1991. kad je izdvojeno iz naselja Kurjak. Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka za naselje Ondić. (DZS)

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1128	1292	989	963	1039	842	771	663	224	237	183	132	118	84	16	41

Mutilić je u srednjem vijeku očito bio dosta razvijeno naselje. Pavičić (2010) navodi da su u osmanlijskom razdoblju u Mutiliću živjeli muslimani s nešto srpskoga stanovništva i da su se jedni i drugi za vrijeme ratovanja 1685. – 1689. g. rasuli i da je zemljište ostalo pusto. Nakon oslobođenja na to su područje vojno-krajiške vlasti naselile Hrvate i Srbe. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Mutilich*. Ime je očito motivirano osobinama krajolika u kojemu dominira voda koja za kišnih razdoblja poplavljuje Mutilićko polje koje domicilno stanovništvo zove Mutilićke bare, poznate kao plodne košalice s kojih se trava kosi dva puta godišnje. Na potoku Doroševcu postojali su mlinovi i vodenice. Brozović Rončević (1997), opisujući apelativ *mût*, 'mutno mjesto u vodi; mutna voda; talog' navodi hidronim *Mutilić potok* na području Gospića.

Knežević (2010) navodi da se iz Mutilića razvila naselja Ondić i Krčana.

Ime na zemljovidima: *Mutilich* (1763. – 1787.), *Mutilić* (1806. – 1869.), *Mutilich* (1814.), *Mutilich* (1830.), *Mutilich* (1846.)

Nebljusi

Nèbljusi m / mn., etn. Nèbljušanin / Nèbljušānka i ktet. nèbljuškī³³⁶

E 15° 56' 40" N 44° 39' 39"

n. v. 576 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno 14 km sjeveroistočno od Donjeg Lapca, površina 59,74 km².

20011.: 221 st., prosječna gustoća naseljenosti: 3,69 st./km².

Varijante imena: SZN 1/1914 bilježi oblik *Nebljuje*.

Zaseoci: Capaćuša, Loskun, Malo Seoce, Veliko Seoce (do 1948. g. Seoce) i Užljebić.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. proroka Ilije, sagrađen 1795. g., oštećen je tijekom Drugog svjetskog rata, a obnavljan je 1964. i 2003. godine.

³³⁶ARj bilježi oblik Nèbljusi, etn. Nèbljušanin / Nèbljušānka i ktet. nèbljuškī. Također zabilježen oblik nebljušica sa značenjem: iz nebljušice, tj. iznenada.

Broj stanovnika³³⁷:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
349	1184	1246	1214	1 165	1165	1010	1720	609	628	625	467	349	303	166	221

U srednjem vijeku Nebljusi su bili župa koja se nalazila između Plješvice i Une. Prvi se put u zapisima spominje 1447. g. kad je spomenuto i nebljuško pleme koje u to vrijeme župu nastanjuje. Tada je postojalo i naselje Nebljuh / Nebljuhi. Toponim Nebljuh veže se i uz srednjovjekovni grad koji se nalazio u blizini današnjeg naselja, na lokalitetu Gradina.

HOE u natuknici Nebljusi navodi da je riječ o hrvatskom plemenu, podrijetlo od iobagiones castri srednjovjekovne Nebljuške županije. Polovicom 15. stoljeća postojala su četiri roda, od kojih su poznati Židovinići. Nebljuškom plemenu pripadale su kuće Bokanića, Bubanića, Čučića, Fabjanića, Glavčića, Kemenića, Križanića, Markovića, Miličića, Najčića, Radića, Radovanića, Šćitarića i Vučića.

Ime je vjerojatno motivirano etnikom, iako HOE u natuknici o Nebljuškoj županiji, spominjući utvrđeni grad Nebljuh, ističe da je vjerojatno po imenu grada imenovana cijela županija i pleme. B. Gušić (1973) navodi da je ime Nebljusi posve tamnoga postanja. Za vrijeme osmanlijske vlasti i nakon oslobođenja Like na to su područje naseljeni Srbi.

Ime na zemljovidima: *Nebluije* (1763. – 1787.), *Neblue* (1806. – 1869.), *Nebluje* (1888.)

Povijesne potvrde:

2. IX. 1488. u obliku *Nebluh*, u Codex Dubicza, 338

Neteka

Nëteka ž / jd., etn. Nëtečan(i)n / Nëtečänka, kte. nëtečkī

E 16°07'21" N 44°23'15"

n. v. 404 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u dolini rijeke Srebrenice, 42 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 16,59 km².

2011.: 86 st, prosj. gustoća naseljenosti 5,18 st/km²

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Srba, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

³³⁷ Od 1857. do 1880. g. uključuje i podatke za naselje Gornji Štrbci, u 1890. dio podataka za to naselje, a od 1857. do 1880. g. i dio podataka za Kruge. U 1931. g. uključuje podatke za Kesetnovac i Donje Štrbce. Uključuje i podatke za bivše naselje Seoce. (DZS)

294	413	381	309	381	388	391	352	240	250	247	231	206	237	57	86
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i vjerojatno je nastalo i imenovano u razdoblju osmanlijske vlasti ili neposredno nakon oslobođenja kad su na to područje naseljeni Srbi. Naselje je smješteno blizu vrela Une koja u tom dijelu sporo teče pa je ime motivirano mirnom vodom. ARj navodi da je riječ o potoku u Lici koji sporo otječe, a da je na istom mjestu i istoimeno naselje. Također je zabilježio isto ime potoka kod Siska, jezera blizu Dervente u BiH i mahale u banjalučkom području. Imenici *netek* ARj daje više značenja: netečnost, bilja *Vinca minor.*, 'malen sitan čovjek i neuspješan posao'.

Ime na zemljovidima: *Neteka* (1763. – 1787.), *Neteka* (1806. – 1869.)

Novo Selo Koreničko

Növō Sèlo sr / jd., etn. Novòseljan(i)n / Novòseljānka, ktet. Novòselskī

E 15° 43'16" N 44° 52' 12"

n. v. 335 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 20 km sjeveroistočno od Korenice, površina 6,16 km².

2001.: 11 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,78 st./km²

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Donjeg Vaganca, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika³³⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	0	0	0	0	0	131	143	114	128	89	78	38	11

Naselje nije zabilježeno u Prvoj ni u Drugoj vojnoj izmjeri. Područje na kojem se danas nalazi označeno je u Drugoj vojnoj izmjeri kao područje *Petrovasela* što upućuje na noviji datum oblikovanja i imenovanja naselja vezan za drugu polovicu 19. stoljeća. Tročlano ime u kojem je prvi član pridjev *nov*, drugi član apelativ *selo* i diferencijacijski pridjev od ojkonima Korenica.

Novoselo Trnovačko

Novòselo (Trnovačko) sr / jd., etn. Novòseljan / Novòseljānka, novòselskī

³³⁸ Kao naselje vodi se od 1948. g. (DZS)

E 15° 18' 29" N 44° 31' 05"

n. v. m 562

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na zapadnom dijelu Ličkoga polja, 6 km jugoistočno od Gospića, površina 2,27 km².

2011.: 84 st., prosj. gustoća naseljenosti 37 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Novo Selo. Od 1910. do 1981. g. Novo Selo Trnovačko. (DZS), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Novo selo* promijenjeno u *Trnovačko Novo selo*.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Ličkog Novoga, Gospićki dekanat.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
20	0	0	49	59	57	51	31	42	48	71	56	63	112	78	84

Ime je motivirano mjestom formiranja naselja smještenog između Podoštre i Brušana, uz odvojak ceste koja vodi k Trnovcu. Spominje se u popisu Like i Krbave iz 1712. g. u kojemu stoji da Ivan Francetić posjeduje zemlje *v nou Selu*. I danas među stanovnicima Novosela postoji dvojba oko diferencijacijskog pridjeva jer smatraju da bi taj pridjev trebao biti vezan uz Brušane. Ime očito pripada, u ličkoj ojkonomiji dosta rijetkoj, skupini antonimijskih imena koja izražavaju vremenske odnose *stari – novi*, a antonimijski mu je par bilo *Staro Selo*, brušanski zaselak koji je 1900. g. promijenio ime u *Lisci*. Danas naselje jednim dijelom nastanjuje romska populacija.

Dvočlano ime u kojem je prvi član sraslica od pridjeva *nov*, i apelativa *selo* i drugi član diferencijacijski pridjev od ojkonima Trnovac. U popisu iz 1604. g., u blizini Novoga, zapisan je toponim *Novosel* pa se može pretpostaviti da je riječ o Novoselu Trnovačkom.

Novoselo Bilajsko

Novòselo (Bilājsko) sr / jd., etn. Novosélac / Novòsēljka, novòseljskī

E 15° 25' 13" N 44° 30' 57"

n. v. 566 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u dolini rijeke Like u središnjem dijelu Ličkog polja, 6 km jugoistočno od Gospića, površina 7,62 km².

2011.: 112 st., prosj. gustoća naseljenosti 14,69 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Novo Selo. Od 1910. do 1981. g. Novo Selo Bilajsko. (DZS) SZN bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Novo selo* promijenjeno u *Bilajsko Novo selo*. Pripada župi sv. Jakova iz Bilaja, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
154	172	154	151	152	107	135	177	177	114	137	161	131	157	121	112

S. Pavičić (2010) opisujući demografske prilike u Bilaju navodi da je na bilajskom području nastalo i Novo Selo naseljeno s okolnih područja. R. Horvat (1941) navodi da je Novoselo utemeljeno 1781. g. kad se tamo naselilo nekoliko hrvatskih obitelji. Tomu u prilog ide i zapis imena u zemljovidu Druge vojne izmjere u obliku *Novosello*. Danas je to većinski romsko naselje.

Omsica

Ôms̄(i)ca, ž / jd., etn. Ôms̄an(i)n / Ôms̄ānka, ktet. òmš̄(i)nskī

E 15°56'26" N 44°21' 38"

n. v. 734 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Gračačkog polja, 11 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 18,92 km².

2011.: 16 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,84 st/km².

Varijante imena: Do 1900. g. Omsica.

Zaseoci: Donja Omsica i Gornja Omsica.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gračaca, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
447	575	443	461	485	455	509	450	367	390	405	298	210	135	10	16

Pavičić (2010) bilježi da je selo Omsica nastalo poslije 1712. g. i da je kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno pravoslavicima uglavnom iz okolice Knina, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje, no, iz Popisa Like i Krbave iz 1712. g. vidljivo je da je naselje tada postojalo i zabilježeno u obliku *Omsicha*. Na zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježen je ojkonom i oronom *Omsicza*,

a Drugoj vojnoj izmjeri, osim ojkonima *Omšica*, cijelo je područje opisano kao *zu Omšica*. Ime je nastalo transonimizacijom od hidronima Omsica³³⁹.

Ondić

Òndić m / jd., etn. Ondićan(i)n / Ondićānka³⁴⁰, ktet. òndīckī

E 15° 46' 51" N 44° 29' 03"

n. v. 714 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, 8 km jugoistočno od Udbine, površina 36,43 km².

2011.: 41 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,12 st./km².

Zaseoci: Kandić, Klapavica i Krčana.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Mutilića, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika³⁴¹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
400	431	384	538	626	597	578	553	286	307	308	221	167	135	10	41

Ondić se očito spominje od vremena Osmanlija, nakon kojih je naseljen pravoslavnim Vlasima s ličkog i kninskog područja. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Hondich / Ondich / Ondik*. Knežević (2010) navodi da su iz Mutilića s vremenom nastala nova naselja poput Ondića i Krčane, a prije Drugog svjetskog rata dijelilo se na hrvatski i srpski dio. U Ondiću su, na potoku Suvaja (Čaire), postojale dvije vodenice.

Ime na zemljovidima: *Ondich* (1763. – 1787.), *Ondić* (1806. – 1869.)

Oraovac

Òrovac m / jd, etn. Òrovčan(i)n / Òrovčānka, ktet. òrovačkī

E 15° 56' 05" N 44° 31' 56"

³³⁹ ARJ navodi da se piše i varijanta Omčica i da su obadvije „tamnoga postanja“ iako imenicu omčica tumači kao opasnost, pogibiju, a upućuju i na imenicu onsica koja je »riječ različitih značenja. Ima i u crvenoslav. jeziku, u kojme znači: neki. (...) onaj (...) taj i taj (...).« (ARJ IX: 9)

³⁴⁰ ARJ bilježi oblik Òndić, etn. Ondićanin / Ondićānka i ubikaciju uz napomenu da je „postanje tamno“, također zabilježeno ime Ondinac, brijeg kod sela Rajića u Slavoniji.

³⁴¹ Od 1857. do 1880. g. dio podatakauključen je u popis naselja Mutilić. (DZS)

n. v. 580 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Donji Lapac, smješteno u jugozapadnom dijelu Lapačkog Polja, 3 km jugozapadno od Donjeg Lapca, površina 33,57 km².

2011.: 196 st., prosječna gustoća naseljenosti: 5,83 st./km².

Zaseoci: Ajduković-Brdo, Čeline, Kuk Oraovački (do *Naredbe* iz 1913. g. *Kuk*), Zalužje Oraovačko i Zobeničin Gaj.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
698	793	635	621	691	635	621	592	436	408	410	363	325	303	206	196

Pavičić (2010) navodi da je poslije Svištovskog mira 1791. godine, u Oraovac, uz zatečeno vlaško stanovništvo, naseljeno i novo s kninskog područja kao i manji broj Hrvata. Ime je vjerojatno motivirano fitonimom *orah* čija su stabla na tom području vrlo raširena.

Ime na zemljovidima: *Oraovacz* (1763. – 1787.), *Oraovac* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1461. u obliku *sub castro Orichouica*, u Arkiv za jugosl. povj. IX, 17.³⁴²

Oravac

Òravac m / jd, etn. Òravčan(i)n / Òravčānka, ktet. òravačkī

E 15° 42' 39" N 44° 43' 20"

n. v. 658 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 4 km južno od Korenice, površina 2,92 km².

2011.: 23 st., prosj. gustoća naseljenosti 7,87 st./km².

Varijante imena: Do 1890. g. ime je Orovac.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ³⁴³	0	0	249	297	262	259	185	98	118	115	96	86	71	47	23

Postanak naselja i imena vezan je vjerojatno za razdoblje nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi koji su pred oslobođenje bili izbjegli

³⁴² Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁴³ Od 1857. do 1880. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

na područje Otočca i Brinja. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Orovaz*, a u zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježeno je u obliku *Orahovac*. Uz naselje, zabilježen je i hidronim *Orahovac Potok*. U zemljovidu Druge izmjere ime je *Orovac*. Ime je motivirano fitonimom *orah*. ARj ime bilježi pod natuknicom *orahovac* u obliku *Orovac*.

Ornice

Órn(i)ce ž / mn., etn. Órn(i)čān / Órn(i)čānka, ktet. órn(i)čkī

E 15° 25' 07" N 44°29' 51"

n. v. 568 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja, 6 km južno od Gospića, površina 3,56 km².

2011.: 6 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,68 st./km²

Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Ličkoga Ribnika, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Divosela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ³⁴⁴	0	0	159	167	146	155	164	96	100	85	71	54	55	0	6

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku i njegov je postanak i imenovanje vjerojatno vezano za vojnokrajiško razdoblje kad je to područje naseljeno pravoslavnim Vlasima. Ime nije zabilježeno u Prvoj vojnoj izmjeri, a zemljovid Druge izmjere bilježi oblik *Ornica*. Ime je motivirano gospodarskom namjenom zemljišta koje je pogodno i služilo kao oranice. ARj upućuje na značenje oranice i kola na plugu. Toponim zabilježen u Lici, Slavoniji, BiH, Crnoj Gori i Srbiji.

Osredci

Òsreci, m / mn., etn. Òsrečanin / Òsrečānka, ktet. òsredačkī

E 16°10'09" N 44°21' 08"

n. v. 668 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 37 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 14,15 km².

³⁴⁴ U razdoblju od 1857. do 1880. podatci su uključeni u popis naselja Divoselo. (DZS)

2001.: 38 st, prosj. gustoća naseljenosti 3 st/km².

Varijante imena: Do 1900. g. DZS ga je vodio pod imenom *Osredke*. Pavičić (2010) navodi varijantu *Osretci*, a službeno je ime *Osredke* promijenjeno *Naredbom* iz 1913. g. u *Osredci*. Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. Petke, sagrađen 1806. g., oštećen je tijekom Drugog svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
482	568	539	669	725	779	801	715	365	388	319	269	231	190	38	43

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku, a Pavičić (2010) navodi da su, nakon Svištovskog mira, na to područje, uz pravoslavne Vlahe koji su ostali iza osmanlijskog povlačenja, naseljeni i novi uglavnom s područja od Bruvna do Zrmanje. Ime je motivirano hidronimom *Sredica*³⁴⁵, pored kojeg se naselje nalazi.

Ime na zemljovidima: *Oszreczi* (1763. –1787.), *Osredke* (1806. – 1869.)

Ostrvica

Östrv(i)ca ž / jd, etn. Östrvčān / Östrvčānka, ktet. östrv(i)čki

E 15° 27' 08" N 44° 33' 39"

n. v. 580 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnom dijelu Ličkoga polja, 7 km sjeveroistočno od Gospića, površina 27,89 km².

2011.: 16 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,57 st./km².

Zaseoci: Kulica, Polovine (do 1948. g. ime je *Polovinići*), Mesići i Vučjak Ostrvički (od 1890. do 1900. g. ime je *Vučjak*. SZN bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Vučjak* promijenjeno u *Ostrvički Vučjak*).

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Hram vaznesenja Gospodnjeg, sagrađen 1840. g. , srušen je tijekom Drugog svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

³⁴⁵ RLI navodi oblik *òsridak*, *osredak*: gajić, dio šume. ARj u natuknici *Òsreci* m. pl. topogr. ime bilježi oblik *Osretci* u Lici, *Osrdici* u Dalmaciji, *Osredci* u BiH i Crnoj Gori upućujući na *òsredak*; ono što je među čim, u sredini.

768	779	720	787	939	794	873	809	371	374	392	291	254	214	19	16
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----

Srednjovjekovni grad *Ostrovica Lička*, s podgrađem *Novak*, u 15. stoljeću bio je u posjedu Frankopana³⁴⁶. »U Ličkoj Ostrovici napisao je knez Novak svoj misal, po kojemu je poslije priređen za tisak naš Prvotisak 1483.« (Bogović 2014: 38). Šimunović (2010) ojkonom svrstava u kategoriju imena motiviranih zemljopisnim terminima, prema prasl. i stsl. *ostrъ*. U Lici više ojkonima: *Ostrovica Lička*, *Ostrovica Buška*, *Ostrovica*, srednjovjekovno mjesto i grad u Lapcu, svjedoče o motivaciji imenovanja grada na oštrm brdu za koje Gušić (1973) smatra da je uvijek povezano sa pojmom rodovskog utvrđenja, a Laszowski navodi da »u samoj Lici ima do 15 takovih imena mjesta i rudina« (Laszowski 1941: 43).

Poslije oslobođenja od Osmanlija u Ostrvici je zabilježeno 30 vlaških kuća. Pravoslavni naseljenici došli su u Ostrvicu s područja Otočca i Brinja, sa smiljanskog područja gdje su živjeli pod Turcima, i s područja Unca, Grahova, Knina i Bukovice. Tada su naseljene i dvije hrvatske obitelji s otočkog područja: Mesići i Čorci. (Pavičić 2010) Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ime naselja u obliku *Osterviza*.

Ime na zemljovidima: *Osteuica* (1566.), *Ostrouiza* (1570.), *Oftrouiza* (1572.), *Oftrowina* (1630.), *Ostroviza* (1697.), *Ostrovitza* (1709.), *Oftztrovicza* (1763. – 1787.), *Ostrovica* (1806. – 1869.), *Ostervicza* (1814.), *Ostrovicza* (1830.), *Ostervicza*, *Ostrovicza* (1846.), *Ostrovica* (1888.)

Povijesne potvrde:

- 1341. u obliku *castro Ostroviciae*, u Farlati, Illyr. sacri IV, 96.³⁴⁷
- 27. VI. 1341. u obliku *Ostrovicia*, u CD X, 628.
- 1372. u obliku *Ostrovica*, u Bulletino di archeologia e storia Dalmata IV, 87.³⁴⁸
- 9. II. 1377. u obliku *Oztrauicha*, u CD XV, 256
- 2.IX. 1377. u obliku *Oztrauicha*, u CD XV, 256
- 26. I. 1403. u obliku *Ostroviza*, u Šišić, Nekoliko isprava, 198.
- 1403. u obliku *castrum Ostrouiza in prouincia Like*, u Arkiv za jugosl. povijest VII, 46.³⁴⁹
- 1408. u obliku *castru Oztorwicza*, u Državni arhiv u Budimpešti, sign. M.O.D.L. 38501³⁵⁰
- 26. VI. 1437. u obliku *Oztrowicza (in Comitatu de Lyka)*, u Fejer, CD Hungariae, X/VII, 1843., 854
- 1449. u obliku *Osteruicza*, u Wenzel G. Frangepán család, 28 – 29.³⁵¹
- 1451. u obliku *Ozteruicza*, u Kammerer Codex comitum Zichy IX, 288 – 290.³⁵²
- 1453. u obliku na Ostrovici u Lici, u Lopašić, Urbari, 21.³⁵³
- 1453. – 1465. u obliku *Ostrovica*, u Lopašić, Urbari, 2.³⁵⁴
- 5. IV. 1464. u obliku *Ostervicza*, u Mesić, Građa, 117

³⁴⁶ »Izrazito romanički, obrambeni položaj Ostrovice, na toj uskoj strmini brijega, nije bio pogodan za razvoj većega naselja, ni u srednjovjekovno hrvatsko doba, ni u vremenu turske okupacije Like« (Kruhek 2013: 499).

³⁴⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁴⁸ isto

³⁴⁹ isto

³⁵⁰ isto

³⁵¹ isto

³⁵² isto

³⁵³ isto

³⁵⁴ isto

Oteš

Òtēš m / jd., etn. Otéšan / Otéšānka, ktet. òtēškī

E 15° 16' 48" N 44° 37'00"

n. v. 367 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 13 km sjeverozapadno od Gospića, površina 15,64 km².

2011.: 109 st., prosj. gustoća naseljenosti 6,96 st./km²

Zaseoci: Brezovo Polje Klanačko (1857. g. Polje, od 1869. do 1900. g. Brezovo Polje, od 1900. do 1948. g. Klančevo Polje, 1953. g. Brezovo Polje Klanačko) i Za Oteš .

Pripada župi Uznesenja BDM iz Klanca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
472	0 ³⁵⁵	0	583	546	553	581	401	580	548	427	400	248	192	128	109

Utvrđenje *Hoteš* spominje se 1475. g. u diobenoj ispravi, a obrtničko trgovačko naselje ispod grada (*castrum Hottes*) 1474. g. Glavinić spominje Stari i Novi Hoteš (Pavičić 2010). U vrijeme osmanlijske vlasti bio je muslimansko posjedničko utvrđenje, a nakon oslobođenja naseljen je, kao i šire pazariško područje, Hrvatima iz Podgorja. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Otes*.

Ime je antroponimskog postanja označavajući vlasništvo osobe nad posjedom, od osobnog imena Hoteg, kao i (H)otešica ili (H)otuča. »U srednjovjekovlju nije bilo rijetko muško ime Hoteš, zbog čega ne začuđuje antroponimno podrijetlo imena ovog naselja« (Grahovac Pražić i Vrcić Mataija 2010:91). »Područje Hoteša protezalo se sve do potoka koji je po njemu dobio ime Hotešica, obadva potječu od muškoga imena Hoteš koje je nosio osnivač naselja« (Pavičić 2010: 54).

Ime na zemljovidima: *Ottes* (1763. –1787.), *Otteš* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1475. u diobenoj ispravi u obliku *Hoteš* (Vjesnik kr. zem. Arhiva VII, str. 176)

1487. u obliku *Otiš* (*Otišje*) u zabilješci na glagoljskom brevijaru iz 1379. (Vatikanski arhiv, sign.: Mus. Borg. P. F. Illirico 5 (L VII – 5)).

Otočac

Otöčac m / jd., etn. Otöčanin / Otöčkinja, ktet. otöčki

³⁵⁵ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Klanac.

E 15° 14' 15" N 44° 52' 08"

n. v. 457 m

Naselje u istoimenom gradu, smješteno na rijeci Gackoj, u zapadnom dijelu Gackoga polja, 42 km sjeverozapadno od Gospića, površina 28,09 km².

2001.: 4 354 st., prosj. gustoća naseljenosti 155 st./km.

Zaseoci: Donja Dubrava Otočka (do 1900. g. *Dubrava*, 1948. g. *Dubrava Otočka*, od 1953. g. *Donja Dubrava Otočka*), Fortica, Gornja Dubrava Otočka, Luka, Orovac Otočki (do 1900. g. Orovac [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Orovac* promijenjeno u *Otočki Orovac*), Poljice Otočke (do 1900. g. Poljice), Šumećica i Vivoza.

Župa Presvetoga Trojstva (istoimena crkva sagrađena je 1774. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. (Samostan sv. Nikole prije 1100. g. s crkvom sv. Nikole koja je postala katedralna uspostavom Otočke biskupije 1461. g.) Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Pravoslavna crkva sv. velikomučenika Georgija, sagrađena je 1863. g., hram sv. Jovana Krstitelja u Starom Selu, sagrađen je 1742. g. kao i kapela sv. oca Nikolaja.

Broj stanovnika³⁵⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2181	1626	2201	2726	3982	3419	3692	3070	3231	3055	3622	4504	5008	5404	4354	3354

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravoslavci	Muslimani	Židovi	Evangelici	ostali
1880.	2648	1988		656				
1890.	3077	2411		662		3		
1991.	5404	3732	2	1021	36			608

Vjerski sastav stanovništva naselja Otočac od 1880. do 1991. god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

Postoji mišljenje da se Otočac prvi put spominje na Bašćanskoj ploči 1100. godine u izrazu „v Otočci“. Ime je motivirano vodom, naime Otočac je kao srednjovjekovni burg bio okružen vodom Gacke i funkcionirao kao otok. »Rijeka Gacka na ovom mjestu svoje doline činila je mrežu rukavaca, odvojaka i močvara sa mnogo većih i manjih otoka. Strateška i fortifikacijska pogodnost ovakvog terena odredila je izgradnju utvrde (castruma) na jednom od riječnih otoka« Petrinec (1994: 12).

³⁵⁶ U 1991. umanjeno je za dio naselja Staro Selo Otočko koje je pod imenom Staro Selo postalo samostalno naselje. Uključuje podatke za bivša naselja Dubrava, Orovac Otočki, Poljice i Šumećica. U 1869., 1880., 1931. i 1948. g. dio podataka uključen je u popis naselja Prozor. (DZS)

Ime na zemljovidima: *Otozaco* (1561.), *Oftofach* (1566.), *Ototschaz* (1572.), *Ostosachi* (1565.), *Ottofchatz* (1630.), *Otnock* (1690.), *Otosatz* (1690.), *Ottoch* (1697.), *Ottotsatz* (1709.), *Ottodhacz* (1763. – 1787.), *Otočac* (1806. – 1869.), *Ottochas* (1814.), *Ottochacz* (1830.), *Ottochatz* (1835.), *Otočac* (1888.)

Povijesne potvrde:

1300. u obliku *Ottozez*, u Rad jugosl. akademije XVIII, 224.³⁵⁷
 1314. u obliku in *Othozazo*, Ljubić, Listine I, 282.³⁵⁸
 1316. u obliku *castrum Othochach*, u Századok XXIV, 206 – 207.³⁵⁹
 1437. u obliku *Ottochacz*, u Sladović, 2003. 163.
 1444. u obliku *V Otoč'ci našem' gradu*, u Šurmin, Hrv. spom. 156 – 157.
 1449. u obliku *Ohochacz*, u Wenzel Frangepán scalád 28 – 29.
 1466. u obliku *Otočac v' Gački*, u Šurmin, Hrvat. spom. 266 – 268.³⁶⁰
 1468. u obliku *Otohoçaç*, u Fermežin Acta Bosnae, 276.³⁶¹
 1475. u obliku *V Otočci*, u Šurmin, Hrvat. spom. 266 – 268.³⁶²
 1476. u obliku *Otočac v Gatanskom kotari*, u Šurmin, Hrvat. spom. 281 – 282.³⁶³
 1489. u obliku castellano *Ottociensi*, u Sladović 2003., 26 – 27.

Pavlovac Vrebački

Pâvlovac m / jd, etn. Pâvlovčan / Pâvlovčānka, ktet. pâvlovačkī

E 15° 32' 18" N 44° 30' 39"

n. v. 590 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkoga polja, 15 km jugoistočno od Gospića, površina 11,38 km².

2011.: 31 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,72 st./km²

Varijante imena: Do 1900. g. Pavlovac, od 1900. g. Pavlovac Vrebački (LNH). Do 1990. g. DZS vodio je naselje pod imenom Pavlovac, a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Pavlovac* promijenjeno u *Vrebački Pavlovac*.

Zaselak: Selište Vrebačko (1900. g. Selište [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Selište* promijenjeno u *Vrebačko Selište*).

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospićki dekanat, Gospićko-senjske biskupije i parohiji Srpske pravoslavne crkve iz Vrepca, Ličkoga arhijerejskoga namjesništva Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

³⁵⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁵⁸ isto

³⁵⁹ isto

³⁶⁰ isto

³⁶¹ isto

³⁶² isto

³⁶³ isto

362	350	400	473	528	527	562	508	385	312	283	204	201	164	33	31
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----

Lički srednjovjekovni utvrđeni grad Pavlovac, nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti 1701. godine biskup Glavinić zatekao je bez stanovnika. Kasnije su ga naselili pravoslavni stanovnici »sa staroga krajiškoga područja od Otočca i Brinja« (Pavičić 2010: 216). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Paulouz*, Prva vojna izmjera bilježi samo toponim *Pavlovcze*. U zemljovidu Druge vojne izmjere zabilježen je ojkonom *Pavlovac*. »U Hrvatskoj postoji niz mjesta motiviranih imenom Paval, Pavel, Pavle (kako navodi Hrvatski edciklopedijski rječnik, 2002, 2004.) nastalih od muškog imena Paul te izvedenog pridjeva na -ov / Pavlov, gdje pripada i poimeničeni toponim na -ac u Pavlovac (Skok 1972), koji se ovdje javlja u dvočlanjoj vezi« (Grahovac Pražić i Vrcić Mataija 2010: 91). Drugi član imena diferencijacijski je pridjev od ojkonima Vrebac. ARj među istoimenim naseljima, s dugosilaznim akcentom, ne navodi ličko, a bilježi i biljku *Pâvlovac*, lat. *Aremonia agrimonioides*. D. Uzelac (2004) navodi legendu prema kojoj je na Šupljari (brdašcu na kojem je u srednjem vijeku postojala tvrđava, vjerojatno Slivnik) stolovao turski beg Pavlović po kojem je imenovano naselje.

Pećane

Pećani m/mn., etn. Pećanac / Pećanka, ktet. pećanski³⁶⁴

E 15° 43' 31" N 44° 38' 40"

n. v. 640 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Krbavskog polja, 13 km sjeverozapadno od Udbine, površina 54,25 km².

2011.: 35 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,64 st./km².

Zaselak: Dozetova Draga.

Varijante imena: Pećani (Pavičić 2010)

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat i parohiji Spc iz Debeloga Brda, Ličkoga arhijerejskog namjesništva Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika³⁶⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
618	706	614	745	761	730	766	607	376	338	279	184	124	118	45	35

³⁶⁴ ARj bilježi etn. Pećančanin / Pećanka / Pećankinja, ktet. pećanački.

³⁶⁵ Od 1857. do 1880. g. dio podataka uključen je u popis naselja Debelo Brdo. U 1991. g. povećano je za nenaseljeni dio naselja Debelo Brdo. (DZS)

S. Pavčić (2010) navodi da se u Pećanima nalazi crkvina i ostatak predosmanlijske tvrđave koja se nalazila na rubu samog polja i da u izvorima nema podataka komu je pripadala. Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. bilježi da »Čiftluk bešlije Hasana, bešlije Timurhana i bešlije Iskendera, pripada Lici. U staom defteru je upisano sljedeće: To su mezre Mlao i Veliko Podkrbavje i dio mezre Pećani« (OPKS 2007: 429). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti Pećani su naseljeni pravoslavnim stanovništvom uglavnom s ličkog, vojnokrajškog područja, a prema popisu iz 1712. g. najbrojnije su bile porodice Budisavljevića i Svilara. Riječ je o tipičnom srednjovjekovnom ojkonomu sa sufiksom *-ane* koji u toponimiziranom obliku predstavlja ljude koji žive na određenom području prepoznatljivom po specifičnom zemljopisnom objektu. ARj u natuknici Pećan značenje izvodi od pećina. Zabilježen je ojkonom *Pëçāni* kao ime naselja u Lici, jednog povijesnog i suvremenog u Srbiji navodeći da su Pećani nom. pl. od Pećanin.

Ime na zemljovidima: *Pechane* (1763. –1787.), *Pećane* (1806. – 1869.), *Pechane* (1814.), *Pechane* (1830.), *Pechane* (1846.)

Perušić

Peruš(i)ć m/jd., etn. Peruš(i)ćān / Peruš(i)ćānka, ktet. peruš(i)ćkī³⁶⁶

E 15° 22' 59" N 44° 38' 56"

n. v. 603 m

Naselje u istoimenoj općini smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja u srednjoj Lici, 18 km sjeverno od Gospića, površina 8,63 km².

2011.: 852 st., prosj. gustoća naseljenosti 98,72 st./km².

Zaseoci: Kaniža Perušićka (1900. g. Kaniža) i Karaula (do 1948. g. zasebno naselje).

Župa Uzvišenja Svetoga Križa (istoimena crkva izgrađena 1830. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
995	1060	904	839	919	966	1150	1216	1003	1159	1290	1343	1218	1316	957	852

Srednjovjekovnu Bušku Vrhovinu u 15. je stoljeću Anž Frankopan darovao braći Petru, Gašparu i Marku Perušićima. U njoj se nalazio i grad kojeg su Frankopani izgradili prije

³⁶⁶ ARj bilježi etn. Perušićanin / Perušićānka, Perušićkinja, ktet. perušićkī.

darovnice iz 1495. g.³⁶⁷ Perušić »se ne spominje u defterima iz 1528. – 1530. i 1550. godine pa izgleda da su ga Osmanlije trajno zaposjeli tek 1553. godine« (Šarić 2012: 230) obnovili i utvrdili kao svoju isturenu utvradu prema Primorskoj krajini. Bio je važno utvrđeno uporište, naseljeno muslimanskim stanovništvom, doseljenicima i dijelom starinaca koji su prešli na islam. Nakon oslobođenja 1689. g. većina ih je otišla na desnu stranu Une, a ostalih 55 porodica pokrstio je pop Marko Mesić. O tomu svjedoči i perušićka antroponimija. Uz njih, to su područje naselili i Bunjevci. Vojnokrajiske vlasti prema Kruheku (2013) razlikuju Novi i Stari Perušić; Novi Perušić odnosi se na utvradu na području današnjeg Perušića, a Stari na utvradu na području današnjeg naselja Vrhovine. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Perusich*.

„Svi patronimni ojkonomi na *-ići* (*-ovići -evići, -inići*) kroz sav srednji vijek singulariziraju se identificirajući tako jedinačnost lokaliteta, a ne više mnoštvo, ljudsku zajednicu: (...)« Šimunović (2009: 222). ARj navodi da je Perušić, m. prezime, nastalo od osobnog imena Peruš kao i ojkonom Perušić. Bilježi dva istoimena naselja, u kotaru benkovačkom i u Lici, spominjući i iz Vukova rječnika preuzet oblik *Pèrušić* u Otočkoj regimenti.

Ime na zemljovidima: *Perunfifch* (1630.), *Perusich* (1688.), *Perusich* (1690.), *Perussitz* (1697.), *Perutisz* (1709.), *Perujsich* (1763. – 1787.), *Perušić* (1806. – 1869.), *Perusich* (1814.), *Perussich* (1830.), *Perusich* (1835.), *Peruschich* (1846.), *Perušić* (1888.)

Povijesne potvrde:

1487. u obliku *pod kaštelom Perušić*, u Šurmin, Hrv. spom. 328 – 329.

1504. u obliku *kaštelom Perušića*, u Kukulj, Acta croat., 187 – 188.³⁶⁸

Plitvica Selo

Plitv(i)ca Sèlo sr / jd., etn. Plitv(i)čan(i)n / Plitv(i)čāka, ktet. plitv(i)čki³⁶⁹

E 15° 36' 00" N 44° 3' 55"

n. v. 586 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 20 km sjeverozapadno od Korenice, površina 11,34 km².

2011.: 58 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,11 st./km².

Zaseoci: Bigina Poljana, Kaluđerovac i Plitvice.

Pripada župi BDM Majke Crkve iz Plitvica, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije.

³⁶⁷ »U rukama Perušića Buška Vrhovina nalazi se već 1487. U jednoj se listini iz te godine veli da je „pod kaštelom Perušić“ (...) Vidi se iz toga da je već oko 1487. utvrđenje koje su Perušići dobili od Anža Frankopana nosilo ime „Kaštel Perušić“« (Pavičić 2010: 70).

³⁶⁸ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁶⁹ HMR bilježi ktetik *sèoskī*, a ARj etn. Plitvičanin / Plitvičkinja, ktet. plitvički.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ³⁷⁰	0	187	278	307	279	255	275	247	202	282	260	214	192	36	58

Gušić (1974) smatra da je plitivčko područje u osmanlijskom razdoblju bilo gotovo nenaseljeno, a među najstarije naseljenike tog područja ubraja Grbiće i Bige koju se doselili s područja Vrhovina (tadašnje naselje Crna Vlast) koji su iskrčili šumu, podigli pastirske stanove i kasnije je Pavle Grbić izgradio kuću i tu se naselio. To se naselje prvotno zvalo Osredak, a tek kasnije je promijenilo ime u Plitvice. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi hidronim *Plitvicza Potok*, toponim *Plitvizca CP*, ali ne i naselje. Druga vojna izmjera bilježi ojkonime *Grbić*, *Osredak* i *Plitvica*³⁷¹.

»S lijeve strane vode Plitvice jest selo Plitvice (...) To se selo prije zvalo Osredak; današnje ime sela Plitvice došlo je od vode, koja kroza nj teče. Voda je bila plitka kao i danas pa se zato i zvala Plitkica, a sada gospoda kažu 'Plitvica' i vodi i selu« (Franić 1910: 312).

Riječ je o dvočlanom imenu u kojem je prvi član hidronim Plitvica zbog zemljopisnog smještaja sela uz rijeku Plitvicu, a drugi apelativ selo. ARj navodi ojkonim Plitvica koa ime dva sela u Hrvatskoj. Jedno u varaždinskoj, a drugo u tadašnjoj Ličko-krbavskoj županiji. Zabilježen je i potok Plitvica kod sela Vinica blizu Varaždina. »Plitvica će upravo biti voda, u kojoj se može pliti (t. j.) plivati, (...)« (ARj X: 67).

Plitvička Jezera

Plitv(i)ce ž / mn., etn. Plitv(i)čan(i)n / Plitvičanka, ktet. plitv(i)čkī

Lokalni stanovnici ne poznaju naselje Plitvička Jezera. Pod tim imenom podrazumijevaju fenomen slapova. Na užem području tog naselja razlikuju manja naselja tipa Mukinje.

E 15° 37' 16" N 44° 52' 51"

³⁷⁰ U 1857. i 1869. podatci su uključeni u popis naselja Gornji Babin Potok, a u 1880. i 1890. g. uključuje podatke naselja Plitvička Jezera. Nastalo je 1991. g. izdvajanjem iz naselja Plitvica koje je službeno prestalo postojati. (DZS)

³⁷¹ »Plitvica (čuje se i Plitvice) nalazi se na istočnim obroncima Prijেকে Kose i na južnim Plitvičkog Klanca, a uz Donja Jezera. Po položaju kuća imaju Plitvičani još i osobita imena; tako se zovu Brđanima oni, kojima su kuće na sjeverozapadnom kraju, Šljemenčanima, kojima su one na jugozapadnom kraju, a uz njih su Ogračani; Osrečani su na istočnoj strani, bliže Jezera. Stevan Biga pripovijeda: „Ovo se mjesto isprava zvalo Osredak, a poslije se tek prozvalo Plitkica, i to po potoku, što tuda teče, a plitak je; no u najnovije vrijeme posta od riječi 'Plitkica' – Plitvica“.

„ Moji su mi stari kazivali, da je sve ovo bilo prije pusto i šumom pokriveno, pa da su se ovdje Štećići, Dučići, Grbići i Nenadići iz Crne Vlasti (Gornje Vrhovine) kao naselili, te počeli šumu sjeći i krčiti. Zemlje, koje su iskrčili, zovu se među nama još uvijek njihovim imenima« (K.D.M. 1899: 107 – 109).

n. v. 636 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 16 km sjeverozapadno od Korenice, površina 7,94 km².

2011.: 294 st., prosj. gustoća naseljenosti 37,02 st./km²

Zaseoci: Gradnja, Labudovac (1900. g. Devčićevac, 1910. g. Prošće) i Rodić Poljana.

Župa BDM Majke Crkve, Slunjski dekanat Gospićko-senjska biskupija.

Broj stanovnika³⁷²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
16	0	0	0	5	47	57	80	13	98	152	458	692	547	381	294

Iako kraj bogat vodom, sudeći prema arheološkim nalazima naseljen već u prapovijesti, plitvički je kraj zbog svoje prirodne osobitosti, povijesne neprohodnosti i pograničnog položaja dugo vremena, sve do 19. st., bio nenastanjen³⁷³. U zemljovidima Prve i Druge vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime. Druga izmjera bilježi na mjestu današnjeg naselja toponim *Sušanska Draga*.

Ime je nastalo transonimizacijom hidronima Plitvička jezera. Čulinović-Konstantinović navodi da »već na prvi pogled uočavaju se razlike u imenima naselja. Jedan dio sela nosi rodovska imena, a drugi dio prema karakteristikama kraja (Uvalica, Poljanak, Jezerce, Vrelo, itd.). Međutim, ako bolje promotrimo i u ovim drugim selima, jasno će se vidjeti dijelovi koje stanovništvo imenuje po porodicama koje u tim zaseocima žive ili su tu ranije bile brojne. Sela koja su sačuvala svoju rodovsku homogenost, smještena su na

³⁷² U 1869. g. podatci su uključeni u popis naselja Gornji Babin Potok, a u 1880. i 1890. g. u popis naselja Plitvica Selo. Kao dio naselja vođeno je od 1857. g. i od 1900. do 1971. g. U 2001. g. nastalo je izdvajanjem iz naselja Jezerce. (DZS)

³⁷³ »Tako su Jezera sve do novijeg vremena ostala nenastanjen kraj, u čijim su se nepreglednim šumama samo hajdučke družine sklanjale od jedne i druge pogranične vlasti« (Gušić 1974: 74). »Istina je, da i ovdje nazad 100 ili 200 godina ne bijaše gotovo svega ovog, ili bar nekih naseobina. Jamačno je sve bilo zaraslo u šumu, kroz koju su samo gdje gdje išli putovi ili staze. To nam svjedoče i pričanja starih ljudi. Kazuju, da su ih za vrijeme Vojničke Krajine kumpanije silom nagonile, da krče šumu i da se na krčevini nasele. Za ovo nam je najbolji primjer Vrhovska kumpanija. Cijeli kraj oko Plitvičkih Jezera, od Babina Potoka pa do Plitvičkog Klanca, naseljen je iz ove kumpanije. Bige i Grbići naseliše današnje mjesto Plitvicu; Borići, Samolovi i Končari selo Ljeskovac; Vukmirovići i Končari Bijelu Rijeku; a sami Končari opet Končarev Kraj idt.. Krčevine ovih porodica rastrkane su cijelim ovim krajem« (K.D.M. 1899: 99). »Voda, šuma i paša oko Plitvičkih Jezera dali su najviše povoda, da je poslije izгона „Turaka“ iz Like i Krbave preko Plješevice (1689.) pa poslije Karlovačkoga (1699.) i Požarevačkoga mira (1718. god.) stalo okolno žiteljstvo (ponajviše grkoistočne vjere) ovdje ondje dolaziti s blagom na stanove iznad Plitvičkih Jezera, dok su ispod Plitvičkih Jezera ponajviše starosjedioci rimokatoličke vjere. No pastirski stanovi bili su samo po livadama i po brdima rastrkani, dok se nijesu pretvorili u stalna naselja, (...).« (Franić 1910: 300) »U cijelom uzvisitom kraju Plitvičkih Jezera nije bilo donedavna stalnih ljudskih naselja. I sadašnja naselja podaleko su jedno do drugoga. U njima se obično vide drvene, niske kućice sa stajom i oborom (torom oko kuće) ili pak tako načinjene, da blago stoji u podrumu (pod kućnim sobama) sigurnosti i topline radi« (Franić 1910: 143).

padinama i uzvisinama oko Jezera, pa se i danas sastoje samo od istoprezimenjaka (Čorkova uvala, Rodića poljana, Mirića štropina (iseljena), Drakulića rijeka itd.). Takvog su homogenog sastava i manji lokaliteti, locirani samostalnije kao Koljička i Luketići, ili u sklopu veće administrativne jedinice, kao npr. – Homoljac, Kapela, Plitvice i dr.« (Čulinović-Konstantinović 1974: 177).

Plitvički Ljeskovac

Ljèskovac, m / jd., etn. Ljèskovčan(i)n / Ljèskovčānka, ktet. ljèskovačkī³⁷⁴

E 15° 36' 04" N 44° 50' 37"

n. v. 648 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na istočnim padinama Male Kapele u istočnom dijelu Like, 16 km sjeverozapadno od Korenice, površina 49,79 km².

2011.: 25 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,50 st./km².

Varijante imena: Do 1880. g. ime je Ljeskovac. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada odobrila 1901. uporabu imena Ljeskovac Plitvički³⁷⁵.

Zaseoci: Bijela Rijeka, Mirića Stropina (do 1948. g. Mirić Štropina) i Uvalica.

Pripada župi BDM Majke Crkve iz Plitvica, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Srpske pravoslavne crkve iz Gornjih Vrhovina ličkog arhijerejskoga namjesništva Gornjokarlovačke eparhije (hram sv. velikomučenika cara Lazara, srušen je tijekom Drugog svjetskog rata).

Broj stanovnika³⁷⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	309	258	352	329	345	229	257	268	210	102	74	15	25

Naselje je nastalo koncem 19. stoljeća kad je naseljeno većinom Srbima. Grkovski (2007.) navodi da 1870. godine u Ljeskovcu nije bilo kuća, osim mlinice i pilane, a da su prvi

³⁷⁴ ARj bilježi etn. Ljèskōvčanin / Ljèskovčānka, ktet. ljèskovačkī.

³⁷⁵ Grkovski (2007) navodi da se selo Ljeskovac, za kojeg napominje da se prvi put spominje 1870. g., ranije zvalo Stupa, zbog brojnih mlinica i stupa izgrađenih na tom području »ovaj je naziv za taj položaj ostao u upotrebi sve do prije stotinu godina, kada se uporedo sa stalnim nasljevanjem i ovog dijela Jezera u crkvenim knjigama parohije u Vrhovinama javlja nov naziv Ljeskovac, od 1876. god. i službeno Plitvički Ljeskovac, kako je taj naziv neki polupismeni cestar na zvaničnoj mjestopisnoj tabli uz cestu na veselje brojnih prolaznih putnika skratio u Plitvički Ljeskovac, (dakle »plemeniti«). Ipak se još dugo vremena u narodu zadržao stari naziv, pa se govorilo »idem u stupu Borića«, premda je ta satupa već odavna nestala« (Gušić 1974: 76).

³⁷⁶Od 1857. do 1880. podatci su sadržani u naseljima Gornji Babin Potok (Općina Vrhovine), Korenica i Prijeboj. (DZS)

stanovnici bili Todor i Jovan Borić i Nikola Končar koji su doselili iz Babinog Potoka. Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naslje ni ime, a u zemljovidu Druge vojne izmjere zabilježen je ojkonom *Leskovac*³⁷⁷.

Dvočlano ime u kojem je prvi član diferencijacijski pridjev od toponima, a drugi, stariji član fitonimske motivacije od ljeska³⁷⁸.

Počitelj

Pòč(i)telj m / jd., etn. Pòč(i)teljan / Pòč(i)teljānka³⁷⁹, ktet. pòč(i)teljskī

E 15° 27' 25" N 44° 27' 33"

n. v. 589 m

³⁷⁷ »I ovo je naseobina iz novijeg vremena, a broji 22 kuće i 75 stanovnika. Do godine 1850. ne bijahu u Ljeskovcu nego dva mlina, od kojih je jedan Todora Borića, a drugi Leontije Delića. Mjesto, gdje su ti mlinovi namješteni, zvalo se „Borića Stupa“. – a po njoj se i sadašnji Ljeskovac zvao sve do godine 1869. „Borića Stupa“. Od ove godine prozvaše ga Ljeskovcem po potoku Ljeskovac, koji tu više Končarevih mlina utječe u Bijelu Rijeku. (...) A o tom svemu pripovijeda stari Kuzman Samolov ovako: „Sve ovo bilo je šumom zaraslo, voda je brijala na sve strane; bila je prava pustoš. U Rudom Polju stanovali su Đerići i Kmezići, a u Babinu Potoku Borići. Đerići se poslije prozovu Samolovi, jer da je jedan od njih vavijek sam lovio po šumi. Svoje blago, kojega su tada imali dosta, pasli su po gori između Rudog Polja i Babina Potoka. Tako se jednog dana sastanu ta tri ortaka čobana: jedan je Samolov, drugi Borić, a treći Kmezić, i otidu u lov. Loveći po gori izbiju na jednom pred ovu dolinu, sadašnji Ljeskovac; a tu opaze veliku vodu, evo ovu Crnu Rijeku i ovo Jezero Pošćansko. Jedan će od njih reći: „Ala, ljudi, glete (gledajte) ovdje silne vode, a mi se za nju mučimo tražeći je po gori za blago; kako bi bilo, da se ovdje naselimo?“ Na to će reći ona dvojica: Bome lako, dovabimo blago, pa možemo!. Prije neg što će se vratiti po blago, razdijele s onog vrha, na koji su loveći po gori izbili i koji se prozva Kmezin Rt, sve krajeve, koje će ko naseliti. (...) Tad se vrate i dovabe blago iz šume, i počnu svaki svoj kraj krčiti i kolibice praviti. I tako su polako krčili i kolibice praviti. I tako su polako krčili i kolibice na više pomicali, dokle sve ne iskrčiše. Za Kmezića vele da se na skoro povratio nazad u Rudo Polje; a Borić i Samolov da su ostali, pa i svoje familije ovamo doveli“« (K.D.M. 1899: 100).

»Ljeskovac je postao tako reći neki dan!. Prije otprilike 60 godina nije se znalo za ovo selo, nego je bila timorna planina i vuče vijalište, dok nije podhvatni Mile Delić sagradio pile i mlinove, vodu kanalizirao i sve je na svoje skele pa okolne močvare isušio i kultivirao. To privabi još nekoliko porodica te se tamo preseliše. (...) Ime Ljeskovac (sada službeno prozvati Ljeskovac Plitvički) dolazi u ovdašnjim crkvenim knjigama tek od novijega vremena i to oko 1870. godine. Tada se u njega počinju stalno doseljavati plemena: Borići, Samolovi i Končari. Borići i Končari iz Babina Potoka, Samolovi iz Rudopolja« (Franić 1910:309).

»Budući je u današnjem Ljeskovcu bila prvobitno samo jedna stupa (za valjanje), sto se to mjesto uopće nazivalo „Stüpa“ sve do god. 1869., (...), ali se Ljeskovac spominje već 1840. godine. (...) Narod pripovijeda, da je ime Stupa preokrenuto u Ljeskovac, kad je tuda mjeračina išla (oko g. 1860.) procjena a god. 1873. potanka izmjera). Tamo je bila velika ljeskova šuma, koja se poradi naseobine morala krčiti pod kaznom batina tko ne dođe. Neki Niko Končar nije došao krčiti šume, toga radi je, kazuju, dobio 70 ljeskovih štapova. Po tome vele, da je Stupa dobila ime Ljeskovac. – Bit će vjerojatnije, da je naselje Ljeskovac prozvano po potoku Ljeskovcu, koji se oduvijek zvao Ljeskovac (pa i onda, kada se je samo mjesto Stupom nazivaolo). Potok Ljeskovac je opet dobio ime po množini ljeske, koja je tamo rasla« (Franić 1910: 310).

³⁷⁸ ARJ navodi osnovno značenje ljeskov štap. Među ojkonomima bilježi Ljeskovac u Bosni kao ime dva sela, sela u Crnoj Gori, zaseoka u Hercegovini, sedam naselja u Srbiji (u obliku Leskovac), dva zaseoka u Lici, tri sela u županiji modruško-riječkoj (u obliku Leskovac), sela u zagrebačkoj županiji i sela u vraždinskoj županiji u obliku Leskovec.

³⁷⁹ HMR bilježi etnike Počiteljac / Pòč(i)teljka, a ARJ bilježi etn. Počiteljac, Pòčiteljjanin / Pòčiteljānka, Pòčiteljānkinja, Pòčiteljka, ktet. pòčiteljskī, pòčiteljačkī.

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkoga polja nedaleko od izvora rječice Počiteljice, 14 km jugoistočno od Gospića, površina 83,41 km².

2011.: 4 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,04 st./km².

Zaseoci: Donji Počitelj (do 1900. g. Donje Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Selo dolnje* promijenjeno u *Donji Počitelj*), Gornji Počitelj (do 1900. g. Gornje Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Selo gornje* promijenjeno u *Gornji Počitelj*), Njegovanova Varoš (do 1900. g. Njegovanov Varoš) i Vuksanova Varoš. Pripada župi sv. Petra i Pavla apostola iz Ličkoga Ribnika, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište je parohije Spc u Ličkome arhijerejskom namjesništvu Gornjokarlovačke eparhije; crkva Uspenija Presvete Bogorodice izgrađena je 1725., a srušena 1949. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1340	1505	1432	1550	1674	1548	1594	1626	1143	1008	800	640	426	307	14	4

Ime se prvi put spominje u ispravi iz 1263. g. kojom postaje posjed Mogorovića³⁸⁰. Nalazio se na brdu (741 m) iznad današnjeg zaselka Vuksanova Varoš³⁸¹. Pavičić (2010) smatra da su u vrijeme osmanlijske vlasti u njemu živjeli Srbi koji su pripadali pod upravu tvrđave u Ribniku. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, Počitelj je naseljen pravoslavicima s vojno-krajiškog područja oko Otočca i Brinja te iz okolice Knina, Bukovice i Obrovca. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježen je u obliku *Pocitel*.

Šimunović (2010) ime izvodi od romanskog deminutiva *civitella* »koji aludira na prisutnost antičkih ruševina, od kojeg je apelativa tvoreno desetak talijanskih ojkonima. Haplogijom

³⁸⁰ »Na mjestu stare fortifikacije sagrađen je u 13. stoljeću srednjovjekovni burg, koji je kralj Bela IV. dao u zamjenu Petru Tolemiroviću iz roda Mogorovića za naselje Kaseg, Sičevo, Grebenare i Brotnjan, a kasnije su ga naslijedili Frankopani. Ime je prvi put zapisano 1332. kao Pochitel. (...) O ovom je toponimu napisao rad D. Alerić, Pogled na toponim Počitelj (...). M. Vegosmatra da je ime antroponimijskoga postanja. Đ. Daničić, T. Maretić i P. Skok prepoznaju u imenu prefiks *po-*, a u sekvenciji *-čitelj* vide korijen **-ski* odnosno **-či*, koji se javlja u riječima *počinuti*, *pokoj*, pa je ime, po njima, nastalo od glagola *počiti*, *počinjem*, te je bilo mjesto počinka (stoke) kao što su Počivala ili romanskovlaški Durmitor (< *dormitorium*). R. Matić izvodi ime od nepotvrđene imenice **počitelj*, te je po njemu mjesto »počtovane gospode«, što valja odbaciti. D. Alerić vidi u toponimu mađarsku prilagodbeno posuđenicu **čitelj* koja je u vezi s mletačkom riječi *cittadella*, imenice potvrđene u nas od 14. st. Od toga lika potvrđenog u nas kao čitatela razvio se, po njemu, **čitatelj* i haplogijom **čitelj*, a zbog današnjeg kratkouzlaznog akcenta na prvom slogu Počitelj, smatra da je u hrvatski došla preko mađarskog jezika koji ima akcent na prvom slogu: **csitatel* > **čitelj*. (...)« (Šimunović 2010: 232).

³⁸¹ »Na počiteljskom današnjem području nalaze se dvije crkvine: jedna pod spomenutom gradinom, a druga u Branjevini. Prema tome na ovom su zemljištu postojala prije Turaka i dva naselja. Ono prvo pod gradom razvilo se na povlaštenom položaju župskoga središta, te se pod imenom Podgrađe nalazi i zabilježeno. (...) ili ga zovu samo imenom grada. Ono drugo naselje, koje je ponešto udaljeno od položaja utvrđenja, svakako je stari Počitelj (...) U popisu tvrđava koje su Turci 1577. zaposjeli nahodi se i Počitelj« (Pavičić 2010: 32).

središnjeg predakcenatskoga sloga (kao talijansko *città*) nastaje oblik *ci(vi)tella*, a geminata -ll- reflektira se kao *lj* (*Dollia* > *Dulje* > *Duje*, *Almisella* > *Omišalj*, *Dilluviu* > **Divulliu* > *Divulje*). S promjenom roda prema kvalifikativu: grad, tvrđalj, kaštel i sl. oblikuje se ime podgrada: *Po(d)čitelj*. (...) tj. „naselje uz ostatke antičkih ruševina“« (Šimunović 2010: 232). Hrvatski jezični portal ime izvodi od prefiksa *po-* + prasl. **čiti*, **činoti*, 'počinuti, počinak'³⁸². Ime na zemljovidima: *Pocitel* (1570.), *Pocitel* (1630.), *Pocitel* (1690.), *Pochitel* (1763. – 1787.), *Pochitelj* (1780.), *Počitelj* (1806. – 1869.), *Pochitel* (1814.), *Pochitel* (1830.)

Povijesne potvrde:

26. I. 1253. u obliku *Pochitel*, u CD IV, 522 – 523
 29. I. 1263. u obliku *Pochotil*, u CD V, 245
 1263. u obliku *terram Pochytel*, u *Bulletino di archeologia e Storia Dalmata IV*, 70 – 71.³⁸³
 11. VIII. 1300. u obliku *Pocitell*, u CD VII, 394
 1332. u obliku *comiti de Pocitel*, u Ljubić, *Listine I*, 393.³⁸⁴
 33. VI. 1345. u obliku *castra Potcitel*, u CD XI, 207
 12. XI. 1345. u obliku *Pochitel*, u CD XI, 250
 29. III. 1351. u obliku *Pochatel*, u CD XII, 15
 16. XI. 1359. u obliku *Pochitoll*, u CD XII, 578
 6. III. 1371. u obliku *Puchitell*, u CD XIV, 309
 6. III. 1371. u obliku *Provehiten*, u CD XIV, 310
 1393. u obliku *pod Počitelom*, u Šurmin, *Hrv. spom.* 98.³⁸⁵
 1432. u obliku *Pocitel*, u Kukuljević, *Jura I*, 157 – 158.³⁸⁶
 1446. u obliku *Pechitel*, u Ljubić, *Listine IX*, 249 – 250.³⁸⁷
 1451. u obliku *Pocitel*, u Kukuljević, *Jura I*, 156, 159.³⁸⁸
 1455. u obliku *in castro nostro Pochicel*, u Ljubić, *Listine X*, 57.³⁸⁹
 1509. u obliku *Pochytel*, u *Arkiv za jugosl. povj.* III, 111 – 113.³⁹⁰
 1521 – 1523. u obliku *Pocitel(um)*, u Vrančić 29 – 30

Podastrana

Podastrána ž / jd, etn. Podastrán(j)ac / Podàstrān(j)ka, ktet. podàstran(j)skī

E15°12' 23" N 44°39' 11"

n/v 583 m n/m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića.

Varijante imena: Pod Stranom od 1857. do 1900. g. Podstrana, do 1953. g. Od 1953. g.

Podastrana. S. Pavičić (2010) bilježi oblik Podostrana.

³⁸² ARj bilježi da je »topogr. ime, koje je najprije značilo kakvo počivalište za ljude, kakav pašnjak ili polje, gdje stoka počiva, isp. Počivala (kod počivalo). Plandište pod b. Ime je izvedeno od glag. počiti«. (ARj X: 180) Zabilježen je Pòčitelj u Hercegovini i u Lici.

³⁸³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

³⁸⁴ isto

³⁸⁵ isto

³⁸⁶ isto

³⁸⁷ isto

³⁸⁸ isto

³⁸⁹ isto

³⁹⁰ isto

Pripada župi sv. Jakova apostola iz Donjih Pazarišta, Gospički dekanat Gospičko senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
362	0 ³⁹¹	0	398	220	306	243	328	271	289	267	243	142	86	76	51

U srednjem se vijeku na području današnje Podastrane nalazilo podgrađe ostrovičko »totalim oppidi sub eodem castro Oztherwicza« (Pavičić 2010: 53), a tvrđava je postojala na današnjem brdu Ostrvica. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti naseljeno je, kao i šire područje Pazarišta, naseljenicima od Liča, Ledenica, Novoga, Podgoraja i Ogulina. Riječ je o složenici, motiviranoj zemljopisnim položajem naselja u kojoj je prvi član onomastički najfrekventniji prefiks / prijedlog *pod-*, a drugi je član apelativ *strana*; 'dio od vrha do podnožja brda' povezane s konfiksom *a* u prefiksnoj tvorbi u kojoj je prefiks nositelj značenja vezanog za prostorni odnos prema drugom članu. Ime je zabilježeno u 1550. g. u Popisu Kliškoga sandžaka kao *Podstrana / Podastrana*, mezra u posjedu Džafera, sina Muradova i Hizira, sina poova i Cvetka, sina Dobrilova i Radoja, sluge popa, te Radojka Radohnova, Radivoja, Radosava, Vukoja i Radice, sina Pokrajca i Ivana, sina Radičina (Šarić 2012). U zemljovidu Prve vojne izmjere nije ucrtano naselje, no, zabilježen je toponim *Piftrainsko*. U zemljovidu Druge vojne izmjere upisan je ojkonom *Podzastranie*.

Podlapača

Pòdlapac ž / jd, etn. Pòdlapčan / Pòdlapčānka, ktet. pòdlapački³⁹²

E 15° 37' 52" N 44° 35' 05"

n. v. 684 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugozapadnome dijelu Krbavskog polja, 20 km sjeverozapadno od Udbine, površina 26,34 km².

2001.: 102 st., prosj. gustoća naseljenosti 4 st./km².

Varijante imena: Godine 1857. Podlapač, od 1869. do 1890. i od 1910. do 1931. g. Podlapac. Podlapača u 1900. g. te od 1948. g. nadalje. (DZS) Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada odobrila 1903. g. uporabu imena Podlapac.

³⁹¹ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Vaganac. (DZS)

³⁹² HMR bilježi oblike Pòdlopača ž/jd, etn. Pòdlapčan(i)n / Pòdlapčānka, ktet. pòdlapački, a ARj bilježi dva oblika imena: Podlapac i Pòdlapača, etn. Pòdlapčanin / Pòdlapčānka, Pòdlapčkinja, Pòdlapačkinja, ktet. pòdlapački.

Zaseoci: Budžak (do 1948. g. Bužak) i Petanović-Brdo (od 1890. do 1900. g. *Cigansko Brdo* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Cigansko brdo* promijenjeno u *Petanović-brdo*).

Župa sv. Jurja mučenika (istoimena crkva izgrađena je 1906. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Ličkoga arhijerejskoga namjesništva Gornjokarlovačke eparhije. Crkva Uspenja Presvete Bogorodice izgrađena je 1750. g., a srušena tijekom Drugoga svjetskog rata.

Broj stanovnika³⁹³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1126	1831	1478	946	1053	929	868	836	398	473	466	385	252	205	102	74

Sredinom 15. stoljeća plemeniti Gušići sagradili su jaku tvrđavu »nešto ispod visa Lapca po kojem je utvrđenje i steklo ime« (Pavičić 2010: 81). »U knjigama je zapisan pod različitim imenima: Podlapac, Podlapač, Podlapčec, Podlapchecz in Korbaviensi, Arx Podlapuch, Podlapacz, Castrum Podlapacs, Kastel Pdoapac...« (Karakas 2001: 14). Kasnije su tvrđavu preuzele Osmanilije pa je u to vrijeme u Podlapači bilo njihovo vojvodstvo, očito naseljeno muslimanima i Vlasima, a po oslobođenju od njihove okupacije bilo je dugo nenaseljeno. Za naseljavanja 1697. g. Podlapac su naselili Hrvati čakavci s područja Brinja (Pavičić 2010). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku Podlopach. »Danas Podlapčani govore štokavskim dijalektom. Teško bi bilo odrediti da li su ikavci ili jekavci. Najrealnije bi bilo svrstati ih u štokavce ikavsko-jekavskog govora (...)« (Karakas 2001: 271). Na takvu promjenu govora utjecalo je štokavsko jekavsko okruženje³⁹⁴ u kojem se Podlapac nalazio.

Ime je nastalo prefiksalsnom tvorbom u kojoj je prvi član vrlo frekventni prefiks koji određuje odnos jednog objekta prema drugom, a drugi član je toponim Lapac. »Takvih je imena mnogo jer su geografski termini najstarija zemljišna imena na novoimenovanom području, a prefiks omogućuje točno odrediti položaj i odnos prema drugim objektima (...)« (Šimunović 2009: 280).

Ime na zemljovidima: *Podlapach* (1763. – 1787.), *Podlapač* (1806. – 1869.), *Podlapach* (1814.), *Podlapach* (1830.), *Podlapach* (1846.)

Povijesne potvrde:

1509. u obliku *Podlapchecz in Korbaviensi*, u Arkiv za jugosl. povjest III., 111.³⁹⁵

³⁹³ Od 1869. do 1880. g. uključuje i popisne podatke naselja Breštane i Jagodnje. (DZS)

³⁹⁴ Stanovnici okolnih sela Mekinjara, Tolića, Pišaća, Svrackova Sela, Vrepca, Pavlovca, Mogorića, Srednje Gore ... govore štokavskim narječjem jekavskoga tipa s karakterističnim riječima: njesam, neđelja, veljo, međed, nuga, must, kunj ... (Karakas 2001)

³⁹⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Podoštra

Pòdoštra ž / jd, etn. Podoštránjac / Podòštrānjka, ktet. podòštranjski³⁹⁶

E 15° 19' 58" N 44° 31' 37"

n. v. 500 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno podno brda Oštra u središnjem dijelu Ličkoga polja, 4 km jugozapadno od Gospića, površina 4,67 km².

2011.: 193 st., prosj. gustoća naseljenosti 41,32 st./km².

Varijante imena: Do 1997. g. Oštra. DZS do 1991. g. Podoštru je vodio pod imenom Oštra.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Ličkog Novog, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
430	383	359	381	436	398	427	425	436	361	336	282	263	233	212	193

Na području Podoštre Pavičić (2010) spominje ime sela *Papracani*. »Žabica i Oštra postojale su po svoj prilici i prije Turaka i bile su područna kmetska sela Novoga grada« (Pavičić 2010: 29). *Papracane* se spominju i u osmanlijskom popisima iz 1550. i 1604. g. kao naseljeno vlaško selo. U popisu Like i Krbave iz 1712. g spominju se toponimi *Pod Ostru*, gdje je svoje zemlje imao Petar Butković i v *Paprachianem* gdje su bili posjedi Petra Štimca. Po oslobođenju Like od osmanlijske vlasti naselilo se tu hrvatsko stanovništvo s područja Ledenica. Prije 1997. g. zvalo se pridjevnim metaforičnim imenom Oštra³⁹⁷, prema istoimenom brdu ispod kojeg se nalazi otkud i motivacija današnjeg oblika nastalog prefiksalmom tvorbom s prijedlogom *pod-* i oronimom Oštra. ARj bilježi ojkonom Podoštra kao ime zaselka koji se nalazi u blizini sela Oštra.

Ime na zemljovidima: *Oftra* (1763. – 1787.), *Ostra* (1806. – 1869.), *Oštra* (1830.)

Povijesne potvrde:

1486. u obliku *Papracane*, u Šurmin, Hrv. spom. 313 – 314.³⁹⁸

³⁹⁶ARj bilježi etn. Podoštránjac / Pòdoštrānka, Pòdoštrānjkinja.

³⁹⁷ U pećini Oštra u Podoštri pronađeno je nekoliko zanimljivih keramičkih ulomaka srednjeg brončanog doba, pa arheolozi pretpostavljaju da je tamo postojalo manje naselje. (Kolak 2001)

³⁹⁸ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Podum

Pòdum, m / jd., etn. Pòdumljanin, Ûmčan(i)n / Pòdumkinjka, Pòdumka, Ûmčānka, ktet. pòdumski³⁹⁹

E 15° 17' 10" N 44° 3' 10"

n. v. 449 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u središnjem dijelu Gackoga polja, 6 km istočno od Otočca, površina 20,19 km².

2011.: 103 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,1 st./km

Varijante imena: Godine 1857. Podhum.

Zaseoci: Donja Dubrava Otočka (do 1900. g. Dubrava, 1948. g. Dubrava Otočka, od 1953. g. Donja Dubrava Otočka), Fortica, Gornja Dubrava Otočka, Luka, Orovac Otočki (do 1900. g. Orovac), Poljice Otočke (do 1900. g. Poljice), Šumećica i Vivoza.

Pripada župa Presvetoga Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Srpske pravoslavne crkve iz Škara, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
915	973	980	977	1123	1120	1090	1068	894	802	658	591	527	459	43	103

Prebjegli Vlasi s područja Korenice, nazvani po imenu naselja iz kojeg su došli u Korenicu Uzorci ili Uzorčani, u ljetu 1658. g. naseljeni su i u Podum. Ime Podum motivirano je zemljopisnim položajem naselja ispod *Uma*. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi oronim *Pod Um*, a zemljovid druge izmjere oronim *Um*, brdo u podnožju kojeg je formirano naselje. Ime je nastalo prefiksalsnom tvorbom u kojoj je prvi član vrlo frekventni prefiks *pod-* koji određuje odnos jednog objekta prema drugom, a drugi je član oronim *Um* (Šimunović 2009). Stanovnici Poduma govore štokavskim narječjem.

Ime na zemljovidima: *Pod Um* (1763. – 1787.), *Podum* (1806. – 1869.), *Podum* (1814.), *Godum* (1830.)

Poljanak

Poljának m / jd., etn. Poljānčan(i)n / Poljānčānka, ktet. poljānačkī

E 15° 35' 55" N 44° 55' 18"

³⁹⁹ARj bilježi oblik Pòdūm od Pod-hum, etn. Podúmljanin / Podúmljānka, Pòdūmka, ktet. pòdūmski.

n. v. 586 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 22 km sjeverozapadno od Korenice, površina 6,64 km².

2011.: 97 st., prosj. gustoća naseljenosti 14,60 st./km².

Zaselak: Lisina Matovinska.

Pripada župi BDM Majke Crkve iz Plitvica, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴⁰⁰	0	0	0	129	115	116	193	217	229	201	186	209	160	67	97

Poljanak je očito naselje novijega datuma. Ne bilježe ga zemljovidi Prve ni Druge vojne izmjere pa bi njegov postanak pripadao vjerojatno u konac 19. stoljeća. Ime je motivirano zemljopisnim terminom *polje*, s deminutivnim sufiksom *-ak*. ARj bilježi ime u obliku Poljának, dem. od poljana, navodeći primjer iz Dobrosela »pošto ćeš mi prodati onaj tvoj poljanak?« (Arj X: 634), u Lici bilježi i oblik Poljanka kao ime *nekog* zaselka.

Poljice

Poljice, sr / jd., etn. Poljican(i)n / Poljičanka, ktet. pòljīčkī⁴⁰¹

E 15° 47' 22" N 44° 27' 25"

n. v. 703 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskoga polja, 10 km južno od Udbine, površina 19,05 km².

2001.: 9 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,47 st./km²

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Komića, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴⁰²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
250	0	0	241	299	251	290	280	184	165	143	100	75	45	3	9

Srednjovjekovno selo iz kojeg je, prema ispravi iz 1465. g. potekao podžupan krbavski Ladislav Uglješić (Pavičić 2010). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti na to su područje

⁴⁰⁰ Statistički se obrađue kao naselje od 1900. g., i to do 1921. g. kao dio naselja, a od 1931. g. kao naselje. (DZS)

⁴⁰¹ ARj bilježi etn. Poljicanin / Poljičkinja, ktet. pòljīčkī.

⁴⁰² Kao naselje vodi se od 1991. g. kad je izdvojeno iz naselja Komić. U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Komić. (DZS)

naseljeni pravoslavni Vlasi s područja Otočaca, Brinja, Dabra, Kosinja, Knina i Bukovice. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Poliza / Policza*, a zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje ni ime. U Drugoj je vojnoj izmjeri zabilježeno u obliku *Poljice*. Ime je motivirano apelativom *polje*: označavajući ravno zemljište pogodno za obradu uz koje je obično nastajalo naselje⁴⁰³.

Ponor Korenički

Pònor m / jd., etn. Ponòrčan(i)n / Ponòrčanka, ktet. pònorskī

E 15° 45' 57" N 44° 43' 58"

n. v. 631 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na sjeverozapadnim padinama Plješevice u istočnom dijelu Like, 6 km istočno od Korenice, površina 8,53 km².

2011.: 3 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,35 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Ponor, od 1900. g. Ponor Korenički.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴⁰⁴	0	0	321	356	310	279	217	171	158	139	92	41	19	0	3

Naselje i ime vjerojatno su vezani za vrijeme nakon oslobođenja od Osmanlija kad su na ta područja naseljeni pravoslavni Vlasi koji su pred oslobođenje izbjegli na područje Otočca i Brinja odakle su se kasnije vratili. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Bonor*, Prva vojna izmjera u obliku *Ponor*, a Druga vojna izmjera kao *Ponore*.

Ime je motivirano geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta, naime, rijeka Korenica (Matica) ponire ispod plješivičkog brda Ticevo pored sela koje je po tom ponoru dobilo ime. Drugi, kasnije dodani član imena, diferencijacijski je pridjev od ojkonima Korenica. ARj bilježi Ponor kao dosta frekventan toponim čiji se odraz u Lici javlja u dva sela. U Lici bilježi i oblik imena Pònorac s napomenom da se ne zna gdje je točno selo postojalo.

⁴⁰³ ARj navodi Poljice kao deminutiv od polje i kao toponim zabilježen u nekoliko sela i mahala u BiH, nekoliko imena sela u Hrvatskoj i više mikrotoponima u Hrvatskoj i Srbiji.

⁴⁰⁴ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica.

Ponori

Pònori, m / mn., etn. Pònorčan(i)n / Pònorčānka, pònorski⁴⁰⁵

E 15° 08' 28" N 44° 52' 09"

n. v. 576 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno 9 km zapadno od Otočca, površina 20,19 km².

2011.: 87 st., prosj. gustoća naseljenosti 4,30 st./km.

Varijante imena: Do 1880. g. Ponore.

Zaselak: Komići Švički (od 1890. do 1900. g. Banjski Kraj)

Pripada župi sv. Ivana Krstitelja iz Švice, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. U Ponorima je crkva Svetog Voskrsenja Gospodnjeg, nazvana Mlada Nedelja, sagrađena 1742. g., najprije drvena, a od 1888. g. zidana.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
659	853	849	694	703	737	579	552	487	446	350	341	274	258	111	87

Na područje Ponora u ljeto 1685. g. doseljeni su iz koreničkoga kraja izbjegli Vlasi Uzorci ili Uzorčani. Naselje je dobilo ime po ponorima u kojima je, prije izgradnje akumulacije za potrebe HE Senj, ponirao lijevi rukavac Gacke. Stanovnici Ponora govore štokavskim narječjem. ARj bilježi oblik Pònori navodeći istoimene primjere iz BiH, Srbije i Crne Gore. Ime na zemljovidima: *Ponori Szello* (1763. – 1787.), *Ponore* (1806. – 1869.)

Popovača Pazariška

Pòpovača ž / jd., etn. Pòpovčan / Pòpovčānka, ktet. pòpovačkī

E 15° 10' 36" N 44° 38' 02"

n. v. 650 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u dolini Popovačkog potoka na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 22 km sjeverozapadno od Gospića, površina 19,73 km².

2011.: 93 st., prosj. gustoća naseljenosti 4,71 st./km²

⁴⁰⁵ HMR bilježi oblike Pònoran(i)n / Pònork(i)nja, ktet. pònorčānski.

Varijante imena: Do 1900. g. Popovača⁴⁰⁶, od 1900. do 1991. g. Popovača Pazarišna, od 1991. g. Popovača Pazariška.

Zaselak: Jovanović-Druga (do 1890. g. Draga).

Pripada župi sv. Jakova apostola iz Donjeg Pazarišta, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
331	0 ⁴⁰⁷	0	521	546	372	436	442	360	349	321	294	209	175	102	93

U osmanlijskom popisu iz 1604. g. zapisano je, u širem novskom okruženju, i ime sela *Popovci*. Vjerojatno je riječ o kasnijoj Popovači u koju su, od 1690. g., pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića, naseljeni uglavnom Hrvati Podgorci. (Pavičić 2010) Prva i Druga vojna izmjera ne bilježe ojkonim, a u prvoj je zapisan hidronim *Topovucha Potok*. P. Skok (1973) navodi da je popov čest pridjev u toponomastici, a poimeničen na *-ača* popovača ima značenje dječje košuljice. No, s obzirom na to da se naselje nalazi uz potok Popovaču vjerojatna je transnimizacija hidronima. Drugi je član imena pridjev od ojkonima Pazarište s diferencijacijskom funkcijom. ARj navodi oblik *Pòpovača* kao ime dvaju sela u Hrvatskoj; u Lici i na bjelovarskom području. Zabilježeno je značenje Popovača 'vrsta kruške, popva žena, duga dječja košulja', Popovac 'prijatelj i pristaša popova', 'vrsta vodene ptice u Neretvi i ime biljke *Thymus serpyllum*'.

Prijeboj

Prijeboj / Priboj m / jd., etn. Prijébojčān /Príbojčān / Prijébojčānka / Příbojčānka Prijébojka / Pribojka, ktet. prijébojčānskī / príbojčānskī / príjebojskī / príbojskī

E 15° 40' 34" N 44° 50' 37"

n. v. 673 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno na sjeverozapadnim padinama Plješivice i istočnom dijelu Like, 12 km sjeverozapadno od Korenice, površina 7,18 km².

2011.: 12 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,67 st./km².

⁴⁰⁶ SZN (1914), Naredba br. 89.415. od 24. 12. 1913., ime Popovača službeno promijenjeno u Pazarišna Popovača.

⁴⁰⁷ U 1869. i 1880. g. podatci o broju stanovnika uključeni su u popis naselja Donje Pazarište. (DZS)

Varijante imena: Do 1900.g. ime je Priboj, od 1900. g. Prijeboj (LNH). SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Priboj* promijenjeno u *Prijeboj*.

Zaseoci: Grgić Krčevina, Mažar Krčevina, Sorića Krčevina (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Sorić krčevina* promijenjeno u *Sorića Krčevina*).

Pripada župi BDM Majke Crkve iz Plitvica, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Crkvu sv. Petra i Pavla (najprije je bila posvećena sv. Nikoli, a od 1885. g. Sv. Petru i Pavlu) 1847. g. sagradio je pukovnik Nikola Maštrović, partizani su je srušili 1942. g., selo zapalili, a katolike protjerali.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1062 ⁴⁰⁸	1075	1033	466	474	463	448	411	109	53	46	37	26	28	3	12

Poslije Svištovskog mira (1791. g.) Priboj⁴⁰⁹ su naselili Hrvati. »Hrvati na tom području doselili su, koliko nisu starosjedioci gotovo iz svih struja. Najjači su oni iz bunjevačke struje, kojih ima u svakom selu. (...) i stari Perušićani koji inače nisu sa svoga zemljišta odlazili u druge ličke krajeve. Gornjopokupce predstavljaju nekoliko rodova, među kojima su najjači Prše i Pleše« (Pavičić 2010: 234). »Vjerojatno je na prijevoju Vratnik postojala neka kapela, pa je i naselje u njegovoj blizini dobilo taj naziv« (Bogović 2014: 156). HER ime izvodi od prebiti: slomiti nadvoje. U RLI *priboj* m označava 'količinu drva koja se dovlakaju'⁴¹⁰. Ime je vjerojatno motivirano zemljopisnim položajem, prometnim i strateškim značajem sela⁴¹¹. Ime na zemljovidima: *Priboij* (1763. – 1787.), *Priboj* (1806. – 1869.)

Prokike

⁴⁰⁸ Od 1857. do 1880. g. uključuje i podatke za Čujića Krčevinu, Jezerce i Kapelu Koreničku te dio podataka za Plitvički Ljeskovac. (DZS)

⁴⁰⁹ »Na cesti, koja iz Otočca vodi u Bihać, nalazi se oveće selo Priboj. To je pravo gorsko selo, jer se smjestilo s obje strane ceste (...) premalo je tamo polja i livada (...) zato se narod u Priboju više bavi obrtom (...) Tamo je gotovo svaka kuća kovačnica. (...) Nekada je Priboj bio pogranično mjesto otočke krajiške pukovnije prema turskoj Bosni (...)« (Horvat 1941: 126).

⁴¹⁰ ARj uz imenicu priboj navodi: »ne razabira se u svih imenica, što ovamo idu, razvitak značenja.« (ARj XI:845) navodeći neka uobičajena: 1. mjesto na vodi gdje gotovo uvijek ima vjetra pa pribija uz kraj, 2. ono što se pribije na kakav zid, 3. staja, ovčara, 4. mjesto gdje je kakvom jarku, prokopu početak, 5. u Lici voz drva. Ojkonim Priboj zabilježen je u BiH, Srbiji i u Lici, a zabilježeni su i mikrotoponimi i hidronimi. Etn. Pribojac. Oblik Pribojište, zabilježn u Dobroselu, u Lici označava mjesto gdje se čovjek u nevolji može pribiti, skloniti.

⁴¹¹ »Neki stari Bajo od Prijeboja pričao je Vuji Miriću: (...) Kad su Turci potisnuti s Rudanovca na današnji Prijeboj, tad se on, Bajo, prvi sa svojom družinom preseli blizu Prijeboja, koji se onda zvao Plasina, jer je to bila sama gola pustinja. Prema toj priči tu su vodile bitke protiv Osmanlija koji su poraženi napustili zaposjednuta područja, u znak te pobjede zato što su Asan-pašin tabor „prebili, dobiše Plasine ime Prijeboj« (K.D.M.1899: 113).

Prökike, ž / mn etn. Prökičanin / Prökičänka, Prökičkinja, ktet. prökičkī⁴¹²

E 15° 04' 06" N 44° 59' 09"

n. v. 527 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinja, smješteno 5 km zapadno od Brinja, površina 21,53 km².

2011.: 104 st., prosj. gustoća naseljenosti 4,83 st./km

Zaseoci: Brešaki, Grabar Prokički (do 1900. g. Grabar), Grabova Lokva, Rajačići i Županjol (1890. g. Županjdol).

Pripada župi sv. Marije iz Brinja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Lučana. Crkva Sošestvija sv. Duha.

Broj stanovnika⁴¹³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1092	1206	1396	1014	1229	1209	1129	1082	687	584	514	362	286	229	122	104

Knez Ivan Frankopan darovao je 1495. g. samostanu sv. Spasa kod Senja selo *Mali Prokičci*, a u obliku Prokike zabilježeno je 1645. godine. Srbi su u Prokike naseljeni 1638. godine (Pavičić 2010). Ime je vjerojatno motivirano starim apelativom *kík* kojeg RLI bilježi kao imenicu muškog roda sa značenjem 'zaobljeni planinski vrh glavica' iako Skok (1973) upozorava na moguće ie. podrijetlo od kojeg je nastalo prasl. *kyka* u osnovnom značenju 'savijati kriv', što se može povezati sa zemljopisnim izgledom i položajem sela i puta kroz njega koji je izrazito zavojit. »Prökičane su zväli kükani jërbo su kräli kirijäšima vríce žíta i bräšna na kúku« (RGČ 2003: 778).

Ime na zemljovidima: *Prokike* (1763. – 1787.), *Prokikve* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1495. u obliku *Mali Prokičci*, Šrumin, Hrv. spomenici, 384 – 387.⁴¹⁴

Prozor

Prozòr, m / jd., etn. Prozorân, Prozoränka/Prozörkinja, ktet. prozòrski / prozòrski

E 15° 6' 10" N 44° 50' 53"

n. v. 466 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u zapadnom dijelu Gackoga polja, 4 km jugoistočno od Otočca, površina 34,97 km².

⁴¹² ARJ bilježi oblik Prökike, etn. Prökičanin / Prökičänka, Prökičkinja navodeći da je postanje imena neznano.

⁴¹³ Uključuje podatke za Rapain Klanac od 1857. do 1880. g. i za bivša naselja Grabar Prokički i Županjol koja su od 1921. do 1961. g. vođena kao samostalna naselja. U 1869. i 1880. g. uključuje i podatke za Žutu Lokvu.

⁴¹⁴ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

2011.: 896 st., prosj. gustoća naseljenosti 25,62 st./km .

Zaseoci: Bobinci (od 1890. do 1900. g. Bobinčevo Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Bobinčevo selo* promijenjeno u *Bobinci*), Donji Prozor, Gornji Prozor, Kostelci (1890., 1900. i 1948. g. *Kostelčevo Selo*) i Obilje.

Župa Uzvišenja svetoga Križa (istoimena crkva izgrađena u 17. st.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴¹⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1302	1283	1250	947	1101	1261	1254	1614	1475	1407	1248	1175	1073	1041	935	896

Srednjovjekovni grad koji se prvi put spominje 1449. g. (nalazio se na današnjem brdu Prozorina 646 m n/m), a posebnu je važnost imao u obrani od Osmanlija. Oslobođenjem Like od osmanlijske vlasti gubi značaj i u 18. stoljeću biva napušten. Zbog izuzetnog strateškog položaja i tijekom Domovinskog rata u ruševinama grada bila je smještena promatračnica HV-a s koje se nadgledala bojišnica prema Zalužnici i Podumu (Sirk 1999).

Na početku osmanlijskih najezda na tom su području bili naseljeni Otočac i Prozor u kojima je opstalo starosjedilačko stanovništvo koje je do danas sačuvalo čakavski govor. Ime je motivirano strateškim obrambenim značajem objekta s kojeg se mogla nadzirati cijela okolica pa otud i ime Prozor. ARj objašnjava značenje položajem sela na otvorenom mjestu odakle je lijep vidik. Uz dva lička, Gornji i Donji koji su spojeni u jedan, novodi i Pròzor u Bosni i istoimeni zaseok kod Crikvenice. Zabilježen je i etn. Prozoran.

Ime na zemljovidima: *Prozor* (1709.), *Prozor* (1763. – 1787.), *Prozor* (1806. – 1869.) *Prozor* (1888.)

Povijesne potvrde:

1449. u obliku *Prozor*, u Wenzel Frangepán scalád 28 – 29⁴¹⁶

Prvan Selo

Prvānci m / mn., etn. Prvāncan / Prvāncānka, ktet. prvāncānskī

E 15° 23' 37" N 44° 37' 37"

n. v. 680 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno u središnjem dijelu Like, 2 km južno od Perušića, površina 3,68 km².

⁴¹⁵ Uključuje i dio podatka za naselje Otočac u 1869., 1880., 1931. i 1948. g. za bivša naselja Donji Prozor i Gornji Prozor.

⁴¹⁶ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

2011.: 105 st., prosj. gustoća naseljenosti 28,53 st./km².

Varijanta imena: Od 1910. do 1931. g. Prvanci⁴¹⁷.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
432	448	423	396	411	411	470	358	299	263	291	271	226	202	148	105

Opisujući istočni dio Buške župe među srednjovjekovnim naseljima Pavičić (2010) navodi *Prvance / Prvani* u kojima su 1712. g. među stanovnicima zabilježeni pokršteni muslimani, naseljeni Bunjevci, Ledničani Gorani, Primorci i starosjedioci od Otočca. Ime je motivirano stanovnicima naselja, a kasnije je dodan drugi član imena, apelativ selo. ARj, u natuknici Prvan, osobno muško ime, navodi i ime Prvan-selo u Lici s napomenom da se ono zove i Prvanselo i Prvanci.

Ime na zemljovidima: *Pervan Szello* (1763. – 1787.), *Pervanselo* (1806. – 1869.)

Raduč

Rādūč m / jd., etn. Radúčan(i)n / Radúčanka, ktet. rādūčki⁴¹⁸

E 15° 34' 36" N 44° 23' 37"

n. v. 622 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na jugozapadnom dijelu Ličkog polja, 10 km zapadno od Lovinca, površina 39,56 km².

2011.: 12 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 0,30 st/km

Zaseoci: Lipač Radučki (do 1900. g. Lipač [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Lipač* promijenjeno u *Radučki Lipač*), Međuvođe i Vaščica.

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. proroka Ilije, izgrađen 1725. g. i filijalni hram sv. Luke građen je od 1914. do 1918., a srušen 1949. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

⁴¹⁷ SZN (1914), Naredba br. 89.415. od 24. 12. 1913., ime Prvan selo službeno promijenjeno u Prvanci.

⁴¹⁸ ARj bilježi oblik Rādūč, etn. Radúčanin / Radúčanka, Rādūčkinja, ktet. rādūčki, kao i osobno m. ime Raduč koje se spominje od 13. st.

1310	850	875	1015	1110	1081	945	909	729	704	724	523	407	336	11	12
------	-----	-----	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----

Raduč je bio srednjovjekovni grad koji se nalazio na današnjem lokalitetu *Gradina* (639 m n/m). Pavičić (2010) navodi da se prvi put spominje polovicom 14. stoljeća u zapisu koji spominje da je u Senju bio sudac Jakob iz Raduča. Osmanlije su ga držale kao svoje gospodstvo, a na to su područje već 1550. g. naselili martologe iz dubine Osmanskog carstva, a kasnije i muslimansko stanovništvo ispod i oko grada⁴¹⁹. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti Raduč su najvećim dijelom naselili pravoslavni doseljenici s područja Obrovca, Knina i Bukovice te manjim dijelom doseljenici s područja Brinja i Otočca. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Raduz*. Ime je antroponimnog postanja, označavajući »vlasnost osobe nad posjedom« (Šimunović 2010: 237) od imena Raduk(a). Pavičić (2010) navodi oblik Radučevo selo. HJP ime izvodi od imenice rad < prasl. *raditi. Ime na zemljovidima: *Rhaduc* (1570.), *Raduc* (1630.), *Ruiro et Raduch* (1690.), *Raduck* (1697.), *Radouze* (1709.), *Raduch* (1763. – 1787.), *Raduč* (1806. – 1869.), *Raduch* (1814.), *Raduch* (1830.), *Raduč* (1888.)

Povijesne potvrde:

1446. u obliku *Baduchovo-selo*, u Ljubić, Lisitine IX, 249 – 250.⁴²⁰

Ramljani

Ramljâne ž / mn, etn. Ramljānac / Ramljānka ktet. ramljānski

E 15° 24' 0" N 44° 46' 07"

n. v. 811 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na jugoistočnom rubu Gackoga polja, 19 km jugoistočno od Otočca, površina 43,30 km².

2011.: 169 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,90 st./km .

Varijante imena: Do 1869. g. Ravljane, od 1880. do 1890. g. Ravljani, od 1900.g. Ramljani (LNH). a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Ramljani* promijenjeno u *Ramlljane*.

Zaseoci: Alan Ramljanski (do 1900. g. Alan [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Alan* promijenjeno u *Ramljanski Alan*), Dražica Ramljanska (do 1900. g. Dražica [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Dražica* promijenjeno

⁴¹⁹ »Pod Turcima je u Raduču živjelo muslimansko naselje koje se razvilo ispod dobro sačuvane tvrđave. Spominje ga i narodna pjesma koja zna i za vitu kulu na tom mjestu. Na dobrom tlu nalazilo se tu svakako i ratarsko i pastirsko srpsko naselje u nekoliko porodica« (Pavičić 2010: 214).

⁴²⁰ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

u *Ramljanska Dražica*), Grahovčevo Selo, Janče Novo, Jerbić-Brdo (do 1857. g. *Jerbić Selo*), Koren, Lisina i Podkoren.

Župa sv. Mihovila arkanđela (istoimena crkva sagrađena je 1730. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
864	766	837	891	1043	1096	1134	1088	998	902	777	637	499	368	212	169

U srednjem vijeku na dva polja, Velikom i Malom, postojalo je naselje *Ravnjani*, kasnije Ramljani. Pavičić (2010) navodi da se naselje prvi put u nekom zapisu spominje sredinom 13. stoljeća u darovnici Ladislavu Gušiću. Osmanlije su u Ramljanima imale obrambeni čardak s posadom, a oko 1690. godine to su područje naselili hrvatski doseljenici s područja Sinca, Lešća i Primorja. Stanovnici Ramljana su čakavci.

P. Šimunović (2010) otkonim svrstava u kategoriju imena naselja motiviranih etnicima, stanovnicima naselja iako je prvotno imenovanje motivirano geomorfološkim osobinama krajolika. (*ravân* < prasl. **orvъnъ*, 'ravna površina, ravnica, nizina'). ARj bilježi oblike Ramljani i Ramljane.

Ime na zemljovidima: *Ravliane* (1763. – 1787.), *Ravljane* (1806. – 1869.) *Ravljane* (1814.), *Ravliane* (1830.), *Ravliane* (1835.), *Ravljani* (1888.)

Povijesne potvrde:

1235. – 1270. u obliku *Rafgnane*, u darovnici kralja Bele IV., Ljubić, Listine III, 432.⁴²¹

Rapain Klanac

Rapáj(i)ć(i) m / jd., etn. Rapáj(i)ć / Klànčan(i)n / Rapáj(i)ćka / Klànčānka, ktet. rapáj(i)ćki / klānački

E 15° 05' 16" N 44° 57' 51"

n. v. 491 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinja, smješteno 7 km jugozapadno od Brinja, površina 6,04 km².

2011.: 20 st., prosj. gustoća naseljenosti 3, 31 st./km.

Zaseoci: Dobrica, Rapain Dol i Žuta Lokva

Pripada župi Uznesenja BDM iz Brinja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

⁴²¹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴²²	0	0	339	396	440	390	403	281	248	174	137	112	72	10	20

Na zapadno i jugozapadno brinjsko područje 1638. g. doseljeno je više vlaških, pravoslavnih porodica, među kojima su bili i Rapajići (Pavičić 2010). Zemljovid Prve vojne izmjere ne bilježi naselje, ali bilježi toponim *Ropeykischen Doll*, koji u obliku *Repain dol* bilježi i Druga izmjera. Ime je motivirano stanovnicima naselja, a drugi član dvočlanog imena je apelativ *klanac*. (HJP) ARj u Lici bilježi prezime Rapaja u tadašnjoj brinjskoj kapetaniji i Rapajić na koreničkom području.

Ime na zemljovidima: *Repain Klanac* (1806. – 1869.)

Rastoka

Râstoka ž / jd., etn. Râstočân / Râstočânka, ktet. râstočkî

E 15° 16' 47" N 44° 35' 53"

n. v. 650 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom rubu Ličkoga polja, 10 km sjeverozapadno od Gospića, površina 5,19 km².

2011.: 38 st., prosj. gustoća naseljenosti 7,32 st./km².

Zaselak: Oblajac Smiljanski (do 1900. g. Oblajac).

Pripada župi BDM iz Smiljana, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
404	0 ⁴²³	0	323	346	357	325	320	336	306	212	144	111	82	48	38

Za vrijeme osmanlijske vlasti to je područje pripadalo novskimagama i begovima na koje su naselili muslimane i pravoslavne Vlahe koji su s osmanlijskim porazom pobjegli, a nakon oslobođenja tu su se pod vodstvom kneza Jerka Rukavine naselili uglavnom Hrvati Bunjevci. »Rastoka je, vjerojatno, nazvana po obilju izvora koji izvire ispod obronaka Velebita, a voda im se rastače i utječe u rječicu Otešicu. Neki smatraju da je dobila ime zbog svog oblika jer je inače dva zaseoka, Oblajac koji je brdašce oblog oblika i Rastoka, tako da cijelo selo podsjeća na 'rastočena kola'. Naime, kada se seljačkim kolima trebaju prevesti trupci ili

⁴²² Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Prokike, a uključuje i podatke za bivše naselje Dobrica koje se od 1921. do 1961.g. vodilo kao samostalno. (DZS)

⁴²³ U 1869. i 1880.g. podatci su uključeni u popis naselja Smiljan. Do 1948. g. vođeno je kao dio naselja. (DZS)

sličan dugački teret, treba ih rastočiti, tj. rastaviti, napraviti rastoku i na poseban način sastaviti« (Tomljenović 2003: 29). V. Grahovac Pražić i S. Vrcić Mataija (2010) navode da se Rastok nalazi još kod cara Konstantina (Skok 1973) i da je nastanak imena tog srednjovjekovnog ličkog naselja vezan uz vodu, vodeni tok, tj. osobitosti toka koji se rastače. ARj pod natuknicom *ràstoka* navodi da je riječ o mjestu gdje se rijeka ili druga tekućica rastavlja na rukvace, no navodeći primjer bilježi sljedeće: »Potoci su narasli, prešli preko obala i razlili se u mnoge rastoke« (ARj 13: 304). Navodi i ojkonim *Ràstoka* u Lici kod Smiljana i istoimena naselja u BiH. Naselje nije ucrtano u zemljovid Prve vojne izmjere, a u obliku *Rastoka* bilježi ga zemljovid Druge vojne izmjere.

Rastovača

Ràstovača ž / jd., etn. Ràstovčan / Ràstovčanka, ktet. ràstovačkī

E 15° 37' 45" N 44° 54' 50"

n. v. 514 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 21 km sjeverozapadno od Korenice, površina 13,50 km².

2011.: 98 st., prosj. gustoća naseljenosti 7,25 st./km².

Varijante imena: 1900. g. ime je Vratnik.

Zaselak: Prisjeka.

Pripada župi BDM Majke Crkve iz Plitvičkih Jezera, Slunjski dekanat.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴²⁴	0	0	231	345	269	169	320	131	125	117	109	109	115	90	98

Na područje Smoljanca, pa i u Rastovaču, naseljeni su, nakon oslobođenja od Osmanlija, Hrvati s područja Senja. Naselje je formirano vjerojatno u drugoj polovici 19. stoljeća jer ga ne bilježe prva ni druga vojna izmjera. U zemljovidu Prve izmjere zabilježen je oronim *Rastovacha*, a u drugoj oronimi *Velika Rastovača* i *Mala Rastovača*. Ime naselja očito je nastalo transonimizacijom od oronima. ARj bilježi oblik *Ràstovača* kao ime oranice i nekoliko brda i šume u gospićkom kotaru i ime zaselka sela Vaganca u koreničkom kotaru.

⁴²⁴ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Smoljanac. (DZS)

Rebić

Rëb(i)ć, m / jd., etn. Rëb(i)ćanin / Rëb(i)ćanka, ktet. rëb(i)ćki⁴²⁵

E 15° 44' 08" N 44° 32' 42"

n. v. 760 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na južnom dijelu Krbavskog polja, 5 km sjeverozapadno od Udbine, površina 12,47 km².

2011.: 23 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,84 st./km².

Varijante imena: Do 1880. g. Rebić, od 1880. do 1991. g. Donji Rebić.

Zaselak: Momčilović Brdo.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Mutilića, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴²⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
206	232	246	271	302	259	244	238	137	162	162	107	75	63	6	23

Srednjovjekovno krbavsko naselje koje su nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti naselili pravoslavni Vlasi s područja Vilića, Kosinja, Dabra i Knina (Pavičić 2010). Ime je vjerojatno motivirano stanovnicima sela. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Rebik / Rebic*. ARj bilježi bilježi među Srbima prezime Rebić rasprostranjeno u okolici Čazme, Voćina, Bjelovara, u bihaćkom kraju, Hercegovini i Srbiji. Zabilježen i kornjaš *rebić*, lat. *Orthoperus*.

Ime na zemljovidima: *Rebich* (1763. – 1787.), *Rebić* (1806. – 1869.)

Rešetar

Rëšetar m / jd., etn. Rešetárac / Rëšetārka, ktet. rëšetārski⁴²⁷

E 15° 42' 09" N 44° 53' 55"

n. v. 348 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 23 km sjeveroistočno od Korenice, površina 6,91 km².

2011.: 44 st., prosj. gustoća naseljenosti 6,36 st./km²

Zaseoci: Arapov Dol i Rastovača.

⁴²⁵ ARj bilježi oblike Rëbić i Rëbić, etn. Rëbićanin / Rëbićanka, Rëbićkinja, ktet. rëbićki.

⁴²⁶ Kao naselje vođeno je do 1948. g. (pod imenom Rebić do 1880.g.) i od 1991. g. kad je izdvojeno iz naselja Kurjak (dio naselja Donji Rebić). (DZS)

⁴²⁷ ARj bilježi oblik Rešetār, etn. Rešetárac / Rešetārka, ktet. rešetārski.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Vaganca, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Ličkog Petrovog Sela, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴²⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
768	926	839	800	898	851	760	713	273	312	312	301	200	190	33	44

Na područje Rešetara, nakon oslobođenja od Osmanlija, naseljeni su uglavnom pravoslavni Vlasi i hrvatska obitelj Rukavina. Nema podataka o njegovom postojanju prije osmanlijske vlasti u Lici. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi toponim *Reschetar*, ne i naselje, a druga vojna izmjera bilježi otkonim *Rešetar*. Ime je vjerojatno motivirano stanovnicima naselja⁴²⁹.

Ričice

Rič(i)ce ž / mn., etn. Rič(i)čan / Rič(i)čanka, kte. rič(i)čkī⁴³⁰

E 15° 44'37" N 44° 20' 15"

n. v. 571 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkog polja, 10 km jugoistočno od Lovinca, površina 42,30 km².

2011.: 74 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 1,74 st/km

Zaseoci: Brničevo (od 1880. do 1900. g. Brnčevo Selo[LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Brnčevo selo* promijenjeno u *Brničevo*), Peršići, Razbojine (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Razbojna* promijenjeno u *Razbojine*) i Rupčići Ričićki.

Župa sv. Marije Magdalene (istoimena crkva izgrađena 1811. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
998	948	701	808	883	740	732	718	675	594	500	376	268	169	114	74

⁴²⁸ Od 1857. do 1880. dio podataka uključen je u popis naselja Donji Vaganac, a od 1857. do 1880. te 1931. g. uključuje podatke naselja Zaklopača. (DZS)

⁴²⁹ ARJ u natuknici *rešetār* navodi zančenje obrtnik, zanatlija koji gradi rešeta ili ih prodaje, prezime Rešetār i ime naselja u Lici.

⁴³⁰ ARJ bilježi etn. Ričićanin / Ričićanka, Ričićkinja ktet. ričićī.

Pavičić (2010) navodi da se na mjestu Ričica u srednjem vijeku nalazilo naselje *Lukavac* na današnjoj lokaciji *Gradina* (752m n/m). Defter iz 1550. g. spominje *mezre Ričice*. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti lovinačko je područje naseljeno tek 1698. ili 1699. godine Bunjevcima sa smiljanskog i pazariškog područja te karlobaškog podgorja kao i s nešto Ledeničana. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Richicza*. Naseljem protječe rijeka Ričica čijim je imenom motivirano ime naselja. ARj navodi ime sela u gračačkom kotaru pored potoka Ričice. Naseljenici iza oslobođenja od osmanlijske vlasti, koji su iz podvelebitskog primorja između 1714. i 1716. g. naselili ovo područje osnovali su sela Cerje, Ričice, Smokrić i Sveti Rok. (Japunčić 2000: 61) R. Horvat (1941.) navodi da je selo osnovao pop Marko Mesić 1691. godine.

Ime na zemljovidima: *Richicza* (1763. – 1787.), *Ričice* (1806. – 1869.)

Rizvanuša

Rizvanuša ž / jd., etn. Rizvanušan / Rizvanušanka, ktet. rizvanuški⁴³¹

E 15° 18' 02" N 44° 29' 31"

n. v. 570 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnim padinama Velebita u zapadnom dijelu Like, 10 km jugozapadno od Gospića, površina 10,25 km².

2011.: 29 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,82 st./km²

Pripada župi sv. Martina biskupa iz Brušana, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
214	250	205	222	282	258	248	250	177	156	107	84	60	43	36	29

Naselje je imenovano po turskom feudalnom gospodaru Rizvan agi Senkoviću⁴³² koji je stolovao u Ličkom Novom i na tom području imao park (RLI). U Gospiću je, na obali Novčice, sagradio kulu koja je prozvana kulom age Senkovića i predstavlja začetak današnjeg Gospića⁴³³. Rizvanuša se najprije razvijala kao dio Brušana, a kasnije se razvila u

⁴³¹ARj bilježi oblik Rizvanuša, etn. Rizvanušanin / Rizvanušanka, Rizvanuškinja, ktet. rizvanuški, a u natuknici Rizvan navodi da je riječ o muslimanskom imenu i prezimenu.

⁴³²Obitelj Senković obilježila je »povijest posljednjih nekoliko desetljeća osmanske vlasti u gospićkom kraju, ostavivši u lokalnim predajama i toponomastici brojen tragove svoje nazočnosti. (...) U popisu 1712. dio Divosela bio je poznat kao „Senovića čitluk“ (danas selo Čitluk), u Bužimu se jedan predio po njima zove Senkuša (...)« (Šarić 2013: 130).

⁴³³»U tradiciji se spominju dvije Senkovića kule, velika i mala, ali nije poznato gdje se поближе nalazila druga kula (možda na čitluku u Divoselu?). Jedna pučka predaja smješta kulu age Senkovića i u Bužim.« (Šarić 2013: 130)

zasebno selo. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, naseljena je 1684. godine Hrvatima Bunjevcima koje je iz Karlobaga doveo knez Jerko Rukavina. (Pavičić 2010)

Ime na zemljovidima: *Rižvanuſsa* (1763. – 1787.), *Rižvanusa* (1806. – 1869.), *Rivanuscha* (1846.)

Rudanovac

Rùdanovac / Rùd/an)ovac m / jd, etn. Rùdovčan(i)n / Rùdovčānka, ktet. rùdovačkī

E 15° 40' 58" N 44° 46' 58"

n. v. 685 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Like, 6 km sjeverozapadno od Korenice, površina 7,24 km².

2011.: 123 st., prosj. gustoća naseljenosti 16,98 st./km²

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Vrela Koreničkog.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
54	0 ⁴³⁴	0	99	119	94	116	103	36	46	39	40	44	52	81	123

Ime je zabilježeno u Popisu Like i Krbave 1712. u obliku *Rudonaffaz*. Moguća motivacija prema *ruda* < prasl. i stls. *ruda*, 'rudna masa na nekom terenu, rudača' (HER), Snoj (2009) navodi značenje 'iskop iz kojega se vadi kovina' napominjući da su naselja imenovana prema nekadašnjim rudnicima. ARj bilježi oblik Rùdanovac.

Ime na zemljovidima: *Rudanovacz* (1763. – 1787.), *Rudanovac* (1806. – 1869.)

Rudopolje Bruvanjsko

Rudopòlje sr / jd., etn. Rudòpoljac, Rudòpoljka, ktet. rudòpoljskī⁴³⁵

E 15°49'42" N 44°24' 14"

n. v. 746 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno 11 km sjeverno od Gračaca, površina 53,84 km².

⁴³⁴ U 1869. i 1880. g. podatci su sadržani u naselju Korenica. (DZS)

⁴³⁵ ARj bilježi etn. Rudòpoljac / Rudòpòljka, Rudòpòljinja, ktet. rudòpoljskī.

2011.: 30 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,55 st/km²

Varijante imena: Do 1910. g. *Rudopolje*.

Zaseoci: Jasenar Bruvanjski (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Došeni* i *Dragičevići* promijenjeno u *Bruvanjski Jasenar*), Klapavica Bruvanjska (do 1900. g. Klapavica [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Koapavica* promijenjeno u *Bruvanjska Klapavica*), Obradovići, Paklarić i Radmanovići.

Župa sv. Petra i Pavla (istoimena crkva sagrađena je 1748. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
315 ⁴³⁶	1274	1095	1338	1456	1340	1268	1288	634	607	575	396	280	212	31	30

Pavičić (2010) bilježi da je selo Rudopolje nastalo poslije 1712. g. i da je kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje, naseljeno pravoslavicima, uglavnom iz okolice Knina. Na zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje već toponim *Ruda Pollie*, a ojkonom je zabilježen u Drugoj vojnoj izmjeri u današnjem obliku. Ime je očito motivirano *rudom* < prasl. i stls. *ruda*, 'rudna masa na nekom terenu, rudača' (HER) prema lokalnom nalazištu boksita. Drugi član imena naknadno je dodan diferencijacijski pridjev od ojkonima Bruvno⁴³⁷.

Ime na zemljovidima: *Rudopolje* (1888.)

Rudopolje

Rudòpolje sr / jd., etn. Rudòpoljac / Rudòpòljka, ktet. rudòpoljskī

E 15° 28' 26" N 44° 51' 45"

n. v. 480 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Vrhovine, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Vrhovinskog polja, 7 km sjeveroistočno od Vrhovina, površina 29,52 km².

2011.: 67 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,26 st./km².

Zaseoci: Duga Staza i Javornik Rudopoljski.

⁴³⁶ U 1857. g. dio podataka uključen je u popis naselja Bruvno. Uključuje podatke i za bivše naselje Klapavica Bruvanjska. (DZS)

⁴³⁷ ARj bilježi jednočlani oblik Rudopolje, navodeći u natuknici *rud* značenje gust, čvrst, kudrav, crvenkast, riđ. Zemljište je rudo ako je brežuljkasto.

Pripada župi sv. Ilije proroka iz Sinca, Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije i Parohiji Spc iz Donjih Vrhovina, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
560	567	489	559	617	636	638	795	531	560	520	365	311	249	61	67

Osmanlije su područje Vrhovina, oko 1638. g., naselili pravoslavno stanovništvo iz zapadne Bosne i od Knina te Vlahe iz Vilića i porodice s područja Brinja i Brloga. Ime je vjerojatno motivirano izgledom geografskog objekta, rudom bojom, pema *rúd*, 'crven, rumen' (RLI).

Ime na povijesnim zemljovidima: *Rudo Pollie* (1763. – 1787.), *Rudopolje* i oronim *Rudo Brdo* (1806. – 1869.), *Rudopoli* (1814.)

Selo Sveti Marko

Svêti Mârko m / jd., Stanovnici Sela Sveti Marko identificiraju se sa patronimičkim zaseocima. Ne poznaju etnik od ojkonima Selo Sveti Marko⁴³⁸.

E 15°21'39"N 44°40'24'

n/v 574 m n/m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno 3 km sjeverozapadno od Perušića. Površina 2,47 km²

2011: 34 st. prosj. gustoća naseljenosti 13,76 st./km².

Varijante imena: Do 1961. g. Sveti Marko, od 1961. do 1991. g. Marko, od 1991. do 1992. g. Sveti Marko, od 1992. g. Selo Sveti Marko.

Pripada župi Uzvišenja Svetog Križa iz Perušića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Studenaca, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴³⁹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
195	221	213	177	237	230	238	272	351	233	220	164	118	136	64	34

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku iako je crkva sv. Marka, sagrađena u 14. ili 15. stoljeću, smještena u samom naselju. Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, uz pokrštene

⁴³⁸ HMR bilježi oblike Mârkovčan / Mârkovčanka, ktet. mârkovskĭ.

⁴³⁹ Od 1857. do 1880. g. dio podataka uključen je u popis naselja Šalamunić. (DZS)

muslimane, naselili su ga okolni i starosjedioci iz Otočca. Patrocinijsko ime kojemu je dodan prvi diferencijacijski član, apelativ *selo*.

Ime na zemljovidima: *St. Marko* (1763. – 1787.), *S. Marko* (1806. – 1869.)

Sertić Poljana

Sêrt(i)ć Pòljana ž / jd., etn. Sêrt(i)ćan/ Sêrt(i)ćānka, ktet. sêrt(i)ćkī⁴⁴⁰

E 15° 34' 02" N 44° 55' 30"

n. v. 642 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 26 km sjeverozapadno od Korenice, površina 6,81 km².

2011.: 12 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,76 st./km².

Zaselak: Plitvička Kosa.

Pripada župi sv. Ivana Nepomuka iz Saborskoga, Ogulinski dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
23	0 ⁴⁴¹	0	114	143	138	145	147	122	119	106	83	52	38	14	12

Kao i šire drežničko područje vjerojatno je Sertić Poljana naseljena u drugoj polovici 18. ili u prvoj polovici 19. stoljeća Hrvatima s područja Brinja. U zemljovidu Prve vojne izmjere naselje nije zabilježeno, a u Drugoj je izmjeri zabilježeno u današnjem obliku. Pavičić (2010) Sertiće spominje kao stari rod kod Brinja. Čulinović-Konstantinović navodi da su Sertići na to područje doselili iz Saborskog⁴⁴².

Dvočlano ime u kojem je prvi član antroponim Sertić, a drugi zemljopisni apelativ *poljana*.

⁴⁴⁰ HMR biljež i ktetik pòljanskī.

⁴⁴¹ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Drežnik Grad (Općina Rakovica). (DZS)

⁴⁴² »U Sertića poljanu doselili su Sertići i danas žive u dva zaseoka „Gornjani“ i „Doljani“, prema staroj tradiciji grupiranja naselja prema rodu, odnosno ovdje tzv. lozama. Saborski je bio međustanica njihova dolaska, a od tada se još uvijek razlikuju tri loze Sertića nastale od tri brata; Grge, Vida i Polde. Oba zaseoka gotovo neprimjetno su odvojena, ali su oduvijek tvorila jednu seosku cijelinu, birali jednog starješinu i imali jednu noćnu patrolu« (Čulinović-Konstantinović 1974: 179).

Sinac

Sinac m / jd., etn. Sinčeranin⁴⁴³ / Sinčeranka ktet. sinački / sinčaranski

E 15° 19' 1" N 44° 49' 45"

n. v. 460 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno na zapadnim padinama Godače u jugoistočnom dijelu Gackoga polja, 9 km jugoistočno od Otočca, površina 41,15 km².

2011.: 571 st., prosj. gustoća naseljenosti 13,87 st./km .

Zaseoci: Donji Sinac, Gornji Sinac, Majerovo Vrelo (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Skela Miletina* promijenjeno u *Donja Sklela*, a *Skela dolnja* u *Majerovo Vrelo*) i Vrelo Gacke.

Župa sv. Ilije (istoimena crkva sagrađena u 1841. g.), Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁴⁴:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2181	1780	1796	1852	1950	1852	1838	1867	1587	1553	1300	1142	1044	1041	630	571

Srednjovjekovno selo Sinac prvi se put spominje 1408. g. (*villa Synasz*) iako je područje bilo naseljeno i ranije od Japoda i Rimljana. U obližnjoj špilji nalazi se reljef boga Mitre. U popisima frankopanskih imanja iz 1300. g. bilježi se kao posjed *Obvršje* koji je obuhvaćao zemljište oko izvora Gacke sve do Prozora i Zalužnice. Na tom su području, nešto kasnije, u povijesnim listinama zapisana sela *Kamenik*, dvije *Ljutice*, *Samostac*, *Sinac* i *Zalug Mali* i *Veliki* (Kranjčević 2003). Iza oslobođenja Like od Osmanlija Sinac je, kao pogranično mjesto, naseljavan nešto kasnije pa su uz starosjedioce doselili doseljenici iz Ogulina, Primorja, Ledenica, gornjeg Pokuplja, Brinja i Bunjevci iz Podgorja. Stanovnici Sinca govore čakavskim narječjem. Od sredine 20. stoljeća u sinačkom se govoru gubi zamjenica *ča* i stara akcentuacija, a jačaju osobine štokavskog govora. Motivaciju imena Skok (1973) izvodi od sveslavenskog, prasl. stsl. pridjeva *sinъ* > *sînj*, 'plav, caeruleus, boje između ljubičaste i zelene ili između žute i mrke'; toponomastički pridjev obično s apelativom tipa sinje more. Riječ je o poimeničenom pridjevu motiviranom izgledom krajolika u kojem dominira rijeka

⁴⁴³ Petar Skok (1954.) bilježi kao lok. etnike naselja oblik Sinčaranin / Sinčarka s napomenom da bi standardni oblik bio Sinčarka, gen Sînca.

⁴⁴⁴ U 1890. i 1900. g. uključuje i podatke za bivša naselja Donji Sinac i Gornji Sinac. (DZS)

Gacka. ARj bilježi oblik Sinac navodeći da je selo »jamačno dobio ime po vrelu Gačice« (ARj XV: 17).

Ime na zemljovidima: *Sinacz* (1763. – 1787.), *Sinatz* (1769.⁴⁴⁵), *Sinac* (1806. – 1869.), *Sinaz* (1814.), *Szinacz* (1830.)

Povijesne potvrde:

1408. u obliku *Synacz/Zynacz*, u Izvorna povelja u arhivu u Budimpešti, sign. M.O.D.L. 38501⁴⁴⁶

Smiljan

Smiljān m / jd., etn. Smiljānčan / Smiljānčānka, ktet. smiljānskī⁴⁴⁷

E 15° 19' 13" N 44° 33' 50"

n. v. 567 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u zapadnom dijelu Ličkoga polja, 7 km sjeverozapadno od Gospića, površina 20,43 km².

2011.: 420 st., prosj. gustoća naseljenosti 20, 55 st./km².

Zaseoci: Bogdanić, Čovine, Dražica, Kolakovica, Kovačevići Smiljanski (1900. g. Kovačevića Selo [LNH], a a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Kovačevića selo* promijenjeno u *Smiljanski Kovačevići*), Ljutača, Milkovića Varoš, Miškulinovo Brdo (1900. g. *Miškulinovo Selo*, od 1910. do 1948. g. *Miškulinovo*, od 1948. g. *Miškulinovo Brdo* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Miškulinovo selo* promijenjeno u *Miškulinovo*), Potkrčmar, Rasovača (od 1890. do 1948. g. dio zaselka je Čelinak, od 1890. do 1900. g. ime je *Čelina*) i Vaganac Smiljanski (do 1900. g. Vaganac [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Vaganac* promijenjeno u *Smiljanski Vaganac*).

Župa BDM Karmelske (istoimena crkva izgrađena 1864. g.), Gospićki dekanat Gospićko senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. apostola Petra i Pavla, sagrađen 1765. g., stradao je tijekom Drugog svjetskog rata, obnovljen je 1990. godine.

Broj stanovnika⁴⁴⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2090	2365	1973	1222	1283	1162	1127	1068	747	818	835	761	605	555	446	420

⁴⁴⁵ HOE

⁴⁴⁶ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁴⁴⁷ HMR biljež i ktetik smiljānčānskī, a ARj bilježi oblik Smiljān, etn. Smiljānčanin / Smiljānka, Smiljānkinja, ktet. smiljanski.

⁴⁴⁸ Podatci o stanovništvu Smiljana za 1869. i 1880. g. uključuju podatke naselja Rastoka i Smiljansko Polje, a u 1857. g. dio podataka za Smiljansko Polje.

Smiljansko su područje nastanjivali Japodi u naseljima na brdima Miljači, Malom Vekavcu i Krčmaru, kasnije Rimljani pa potom Hrvati. U srednjem je vijeku smiljansko područje pripadao Buškoj i Ličkoj župi. A. Tomljenović (2003) navodi da je, prema P. Runji (2007), ime Smiljan prvi put zapisano u ispravi 6. prosinca 1504. godine u obliku *Smoylan*. U popisu Kliškoga sandžaka iz 1550. g. u neposrednoj blizini Novoga zapisana je i mezra *Smilnica* (Šarić 2012), a Pavičić (2010) navodi da se u popisu gradova u koje su Osmanlije 1577. g. postavili svoje posade navode dva kaštela *Smiljanca*. Biskup Glavinić u svom opisu Like iz 1696. g. našao je tu utvrđenja Smiljan, Bužim, Krčmar i Bogdanić (Pavičić 2010).

Za vrijeme osmanlijske vlasti Smiljan je pripadao novskom kotaru. Na to su područje Osmanlije, sredinom 16. stoljeća, naselile »pastirsko srpsko stanovništvo s područja Lima i Tare (...) U turskom rasapu većina je tog srpskoga naselja izbjegla na krajišku stranu te se neko vrijeme nalazila u velikim raseličkim taborima u Otočcu i Brinju« (Pavičić 2010: 203). Nakon oslobođenja to su područje naselili i Hrvati Bunjevci koje su knezovi Jerko Rukavina i Marko Kovačević doveli s primorske strane Velebita. Vjerojatnim se čini mišljenje Petra Šimunovića (2010) koji ime Smiljan svrstava u kategoriju vrlo stare toponomastičke tvorbe koja u prvi plan ističe ljude, ljudsku zbrojnost, a ne mjesto gdje ljudi obitavaju po kojoj je stariji oblik imena Smiljane izveden od patronima⁴⁴⁹.

Ime na zemljovidima: *Szmilian* (1763. – 1787.), *Smiljan* (1806. – 1869.), *Smilan* (1814.), *Smilan* (1830.), *Smilian* (1846), *Smiljan* (1888.)

Smiljansko polje

(Smiljānskō pōlje) Pōlje, sr / jd., etn. Pōljār / Pōljārka, ktet. pōljarski⁴⁵⁰

E 15° 22' 56" N 44° 35' 6"

n. v. 568 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u središnjem dijelu Ličkoga polja, 5 km sjeveroistočno od Gospića, površina 17,40 km².

⁴⁴⁹ A. Tomljenović (2003) donosi narodne predaje o podrijetlu imena: »Prema jednoj od njih, mjesto je dobilo ime po smilju, cvijeću koje je tu nekada raslo. Prema drugoj, nazvano je po lijepoj djevojci Smiljani koja je u njemu nekada živjela. Treća legenda navodi da je ime dobilo po poznato narodnom junaku i harambaši Iliji Smiljaniću iz ravnih kotara, o kojemu narodna pjesma pjeva: „Smiljanić je izgubio glavu na Smiljanu čuvajući stražu“. (...) Neki kažu da je postojao i beg Smiljanić koji je u Smiljanu čuvao stražu (...).« (Tomljenović 2003: 28) Autorica navodi i mogućnost po kojoj je ime Smiljan moguće povezati s imenicom *milja* koja se nalazi i u imenu Smiljan i Miljača (oronim) što bi motivaciju povezalos s prometnom važnošću Smiljana koji se u rimsko doba nalazio na cesti koja je spajala luku Vegium i trgovište Tržić.

⁴⁵⁰ HMR bilježi i ktetik pōljskī.

2011.: 137 st., prosj. gustoća naseljenosti 7,87 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Polje, od 1900. Smiljansko Polje (LNH), a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Polje* promijenjeno u *Smiljansko Polje*.

Zaseoci: Baćinac i Miljača.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁵¹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
194	0	0	596	724	666	653	713	434	352	300	334	290	262	178	137

Velik dio današnjeg naselja u srednjem je vijeku pripadao Kasezima. Naselje ni ime se ne spominju u Prvoj ni u Drugoj vojnoj izmjeri pa je vjerojatno oblikovano u prvoj polovici 19. stoljeća i naseljeno Srbima i Hrvatima Bunjevcima. Dvočlano ime u kojem je prvi član kasnije dodan diferencijacijski pridjev od ojkonima Smiljan, a drugi član apelativ *polje*.

Smokrić

Smòkrić m / jd. etn. Smòkrićan / Smòkrićanka, ktet. smòkrički

E 15° 43' 05" N 44°24'01"

n. v. 571 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno 3 km istočno od Lovinca, površina 28,03 km².

2011.: 25 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 0,89 st/km

Zaseoci: Bliznice, Brkić-Dolac, Čankuše, Jasenar (1890. g. Jesenar [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Cankuše* promijenjeno u *Čankuše*), Muntanje, Pešutov-Dolac, i Vagan.

Pripada župa sv. Mihovila arkandela iz Lovinca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁵²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
792	716	582	811	859	793	739	732	472	424	288	257	177	102	55	25

Pavičić (2010) pretpostavlja da su srednjovjekovnom *Zagonu* pripadala i naselja Smokrić i Cerje. U osmanlijskom su razdoblju ličke povijesti na tom području, uz muslimane, živjeli i

⁴⁵¹ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Smiljan, kao i dio podataka iz 1857. godine. (DZS)

⁴⁵² Uključuje podatke naselja Vagan koje je od 1857. do 1910. g. vođeno kao samostalno. (DZS)

vlaški pastirski doseljenici koji su ga pred osloboditeljima napustili. Defter iz 1550. g. navodi mezre *Dolnji i Gornji Smokrići, Podalj i Pakline* koje se nalaze između poručene tvrđave Vranić i Komić. Naselje je očito bilo pusto do 1699. g. kad su ga naselili Bunjevci. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u oblik *u Smokichiu*. L. Pavičić (1987) Smokrić opisuje kao šumovit prostor koji, posebno u jesen i proljeće, obiluje vlagom čemu doprinosi voda rijeke Suvaje koja se u to doba razlije po polju. »Ovakvi klimatski uvjeti bili su još izraženiji kada je kraj primao prve naseljenike koji mu pod dojmom mokrine dadoše naziv Smokrić« (Pavičić 1987: 16).

Ime na zemljovidima: *Szmokrich* (1763. – 1787.), *Smokrić* (1806. – 1869.)

Smoljanac

Smoljánac m / jd, etn. Smoljànčan / Smoljànčanka, ktet. smoljánačkī⁴⁵³

E 15° 39' 31" N 44° 56' 36"

n. v. 357 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u dolini rijeke Korane u istočnom dijelu Like, 8 km sjeveroistočno od Plitvičkih Jezera, površina 12,16 km². 2011.: 245 st., prosj. gustoća naseljenosti 20,14 st./km².

Zaseoci: Poljakovo Selo, Rončevica, Trnovača, Višnjevača i Zareva.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Drežnik Grada, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁵⁴:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
696	775	746	750	850	791	842	810	513	436	379	349	275	256	238	245

Nakon oslobođenja Like od Osmanlija na to su područje iz Senja doselili Hrvati među kojima Pavičić (2010) navodi porodicu Rosandića. Prema HER ime je motivirano smolom četinara. Ime na zemljovidima: *Smolanacz* (1763. – 1787.), *Smoljanac* (1806. – 1869.)

⁴⁵³ ARj bilježi oblik Smoljánac, etn. Smoljànčanin / Smoljànčanka, ktet. smoljánačkī

⁴⁵⁴ Od 1857. do 1880. g. uključuje i podatke i za naselje Rastovača, a u 1931. g. za naselje Korana. (DZS)

Srb

Srb m / jd., etn. Srbljan(i)n / Srbljanka, ktet. srbljanski / srpski⁴⁵⁵

E 16°07' 19" N 44°21' 47"

n/v 450 do 480 m n.m.

Naselje smješteno u jugoistočnom dijelu Like, u dolini rijeke Une, na cesti koja spaja Donji Lapac i Knin, 37 km sjeveroistočno do Gračaca. Površina 20,12 km². Do 1995. g. bilo je u sastavu Općine Donji Lapac, a od 1995. g., nakon oslobođenja, priključeno je općini Gračac. 2011.: 450 st. prosj. gustoća naseljenosti 22,36 st. km².

Zaseoci: Donji Srb i Gornji Srb.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram uspenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1877. g. spaljen je tijekom Drugog svjetskog rata, a obnovljen 1970. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
361	1043	1058	1121	1240	1 257	1 302	1 395	971	930	956	1 156	1 227	1 454	334	450

»U srednjem vijeku bio je sjedište istoimene županije, kojom je upravljala obitelj bana Pavla I. Bribirskoga (najkasnije od 1292.), a nakon 1322. g. i poraza Bribirskih prešla je privremeno u posjed knezova Nelipčića i tek od 1345. nanovo došla pod izravnu kraljevu upravu (castrum Szereb). Od tad su imenovani župani bili ujedno i kaštelani grada te su s rotnim sucima i pristavima predsjedali „plemenitim kraljevim stolom“ županije, koji je izdavao dokumente pisane glagoljicom na čakavštini. (...) Osmanlije su snažnu vojnu posadu smjestili u staru utvrdu, ispod koje se razvilo muslimansko podgrađe, a okolna naselja kolonizirali su martolozima. Pošto je autohtono hrvatsko stanovništvo (Srbljani) zajedno s martolozima (Vlasi, Rašani) u dva navrata (1530. i 1538. .) napalo naselja na području Žumberka, osmanlijske su vlasti ponovno naselile okolicu Srba vlaškim doseljenicima pravoslavne vjeroispovijesti iz gornjega Podrinja⁴⁵⁶« (HOE 10 Si-To: 157).

⁴⁵⁵ARj bilježi oblik Srb, etn. Srbljanin / Srbljanka, ktet. srpski.

⁴⁵⁶ »Naime, govoreći o Ludevitovom bijegu prema Jadranu, Einhard priča kako se knez zadržao kod Srba, „naroda koji je, kako se kaže, zauzeo veliki dio Dalmacije“ (ad Sorabos, quae natio magnam Dalmatiae partem obtinere dicitur). (...) Kako Ljudevit bježi prastarim unskim putem ili „jantarnom cestom“ koja stoljećima spaja Panonsku nizinu s Jadranom, nema nikakve sumnje da su Einhardovi Sorabi danjašnji Srb na Uni koji još u srednjem vijeku čini posebnu županiju. Nije potrebno isticati da ovi Srbi na Uni, osim imena, nemaju ništa zajedničkog sa Srbima u Raškoj (...)« (Klaić 1974: 120).

»Uokolo naselja su domaći Vlasi (toponimi Rmanj, Čići), koji svjedoče kao transhumantni stočari o davnoj autohtonoj pohrvaćenoj vlaškoj populaciji. (...) P. Skok u neprotumačljivu Porfirogenetovu toponimu Sérblia u sjevernoj Grčkoj prepoznaje etnonim **Srblje* koji je, navodno, singularnog etnonimskog lika *Srb* dao toponim *Srbica*. Za nigdje potvrđeni singularni oblik *Srb* uzima ovaj lički toponim. (...) Liči *Srb* je, kao toponim potvrđen, već 1345., četiri i pol stoljeća ranije od antroponima *Srb* (...) Tlo srpske župe trijarskih je sedimentnih naslaga, pa voda uokolo ključa (:*ključ*), *sopće* (*sop/sopot*), ponire (:*ponor*). Tako ondje nastaju mnogi vrutci, vrulje, jezerca, potoci kao što su Srebernica (vjerojatno od **sreblati* s izbjegnutom disimilacijom *r-l >r-r*, Dabašnica (od prasl. **dъbrъ* „vodoplavno područje“), Unca (koji muškim rodnom potvrđuje da se Una prije zvala *Un*, antički *Oeneus*). Po soptanju vode (osobito na vrelištima) nastali su mnogi hidronimni termini (i hidronimi): *pivka*, *pištelj*, *pisak*, *sop*, *sopot*, *srk*(:*srkati*), pa i *srb* (:*srbati* „*srkati*“)« (Šimunović 2009: 256 – 257). Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti to su područje naselile srpske porodice, osim Brotnje koju su naselili Hrvati Bunjevci Ivezići. (Pavičić 2010) Ime je hidronimnoga postanja i nema nikakve veze s laičkim povezivanjem s etnonimom *Srbin* i s njim povezanim mitologemima.

Ime na zemljovidima: *Serb* (1763. – 1787.), *Serb* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1345. u obliku *Serb et Ezek*⁴⁵⁷, u Notae Joannis Lucii; Bulletino di archeol. e storia Dalmata IV., 86.⁴⁵⁸

1422. u obliku *in villa Sebri*, u Notae Joannis Lucii; Bulletino di archeol. e storia Dalmata VI., 78.⁴⁵⁹

Srednja Gora

Srèdnjā Gòra, ž / jd, etn. Srednjògorac / Srednjògòrka, ktet. srednjògorskī

E 15° 40' 21" N 44° 30' 34"

n. v. 548 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, 20 km jugozapadno od Udbine, površina 32,85 km².

2011.: 28 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,85 st./km².

Zaseoci: Baste, Čanković-Selo i Kugići.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

⁴⁵⁷ Osik

⁴⁵⁸ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁴⁵⁹ isto

Spc posvećena Rođenju Presvete Bogorodice izgrađena je 1871. g., a srušena je poslije Drugog svjetskog rata. Istoimena parohija Ličkog arhijerejskog namjesništva Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
723	737	691	726	761	683	708	657	445	404	384	256	156	115	27	28

Prema Pavičiću (2010) Srednja se Gora spominje od osmanlijske vlasti iako pretpostavlja da je selo ranijega postanja o čemu svjedoče ostatci zidina; dvora kakve plemićke obitelji. Navodi da su tu postojala veća muslimanska naselja i naselja naseljenih Vlaha. Poslije oslobođenja Srednju Goru naselili su Vlasi s područja Brloga, Kosinja, Knina i Bukovice. Dvočlano ime motivirano je položajem prema drugim toponimima. Prvi je član pridjev *srednja*, a drugi apelativ *gora*.

Ime na zemljovidima: *Sridna Gora* (1763. – 1787.), *Srednja Gora* (1806. – 1869.)

Stajnica

Stājnica ž / jd., etn. Stājničar / Stājničarka, ktet. stājničarski / stājnički⁴⁶⁰

E 15°15' 18" N 45° 02' 08"

n. v. 504 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno na južnim padinama Male Kapele 14 km sjeveroistočno od Brinja, površina 39,25 km².

2011.: 220 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,60 st./km²

Zaseoci: Čarapi (do *Naredbe* iz 1913. g. *Čarapovo selo*), Dumenčići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Dumenčić selo*), Majtanići, Mesići Stajnički (do *Naredbe* iz 1913. g. *Mesić selo*), Murkovići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Murković selo*), Sveti Petar, Porkulabi, Rajkovići Stajnički (*Naredbom* iz 1913. g. *Rajković selo* preimenovano je u *Jezeranski Rajkovići*), Sertići, Sertići Stajnički (do *Naredbe* iz 1913. g. *Sertić selo kod sv. Petra /Prokulabi/*), Šprajčevo (do *Naredbe* iz 1913. g. *Sprajčevo selo*), Štefanići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Štefanić selo*), Tominac-Draga, Vlahinići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Vlahinić selo*), Vučetići Stajnički (*Naredbom* iz 1913. g. *Vučetić selo* preimenovano je u *Stajnički Vučetići*), Vujakovo (do *Naredbe* iz 1913. g. *Vujakovo selo*) i Vukovići (do *Naredbe* iz 1913. g. *Vuković selo*).

⁴⁶⁰ARj bilježi etn. Stājničanin / Stājničkinja, ktet. stājničkī.

Župa sv. Nikole biskupa (istoimena crkva obnovljena je 1933. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁶¹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1492	1855	1476	1615	1882	1958	1714	1664	1557	1629	1193	878	626	497	301	220

U darovnici Anža Frankopana iz 1489. god. spominje se kao selo Stanica. »Stajnica se pojavljuje u pisanim dokumentima pod sadašnjim nazivom tek 22. svibnja 1645. kada se dijele posjedi između Brinjaka i Vlaha« (Tominac 2004: 34). Tom je podjelom ostala Hrvatima Brinjacima koji su sačuvali svoj čakavski govor. »Stajnica je naziv koji bi se možda mogao dovesti u svezu s riječju stanica, postaja, mjesto gdje su se dakle zaustavljala poštanska kola. Legenda pak, (...) spominje i staro ime Ostavnica« (Krpan 1995: 82). ARj navodi natuknicu stâjnica sa značenjem staja, daščara, šator i istoimeno selo u gospićkom kotaru.

Ime na zemljovidima: *Steinicza* (1763. – 1787.), *Stainica* (1806. – 1869.)

Staro Selo

Stârō Sèlo, sr / jd., etn. Staròseljanin / Staròseljka, ktet. staròseljski⁴⁶²

E 15° 14' 39" N 44° 53' 20"

n. v. 459 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, 5 km sjeverno od Otočca, površina 13,09 km².

2011.: 35 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,67 st./km

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz Otočca (istoimena crkva izgrađena u 1841. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Otočca. Pravoslavna crkva sv. Jovana Krstitelja izgrađena 1742. godine.

Varijante imena: Od 1910. do 1981.g. ime Staro Selo Otočko. (DZS)

Broj stanovnika⁴⁶³:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
387	425	447	351	400	423	394	387	314	309	267	248	187	153	17	35

⁴⁶¹ Uključuje podatke za bivša naselja Čarapi, Dumenčići i Sertići Stajnički.

⁴⁶² HMR bilježi oblike Staròsoljanin / Staròsoljanka, ktet. staròsoljanski / staròseselski

⁴⁶³ Do 1961. g. vođeno je kao naselje, kao i 1991. kad je izdvojeno iz naselja Otočac. (DZS)

Staro Selo pripada skupini sela u povijesnoj literaturi poznatoj pod nazivom Vilići. Godine 1660. naseljeno je Vlasima Uzorčanima naseljenima s područja Korenice. Stanovnici Starog Sela su štokavci. Dvočlano ime motivirano je, očito, dojmom doseljenika koji su se tu 1660. g. naselili u već postojeće prazno selo. »Prema narodnom predanju Staro Selo osnovalo je trinaest porodica« (www.eparhija-gornjokarlovačka.hr).

Ime na zemljovidima: *Sztaro szello* (1763. – 1787.), *Staro Selo* (1806. – 1869.)

Studenci

Stùdēnci m / mn., etn. Stùdenčan / Stùdenčānka, ktet. stùdenačkī

E 15° 20' 57" N 44° 42' 38"

n. v. 594 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Perušić, smješteno na sjeveru Ličkoga polja, 7 km sjeverozapadno od Perušića, površina 8,23 km².

2011.: 46 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,58 st./km².

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Perušića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. apostola jevanđelista Luke i filijalni hram Rođenja Presvete Bogorodice.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
431	443	439	432	500	436	454	444	242	252	252	233	172	144	77	46

Pavičić (2010) navodi da su se u srednjem vijeku na području današnjih Studenaca vjerojatno nalazila neka od povijesnih naselja koja su, nakon što je Lika potpala pod osmanlijsku vlast, prestala postojati (*Čelopek*, *Gomiljane*, *Vasca* i *Maholci*) ističući *Maholce* kao najvjerojatnije.

Popis Like i Krbave iz 1712. g. ime naselja bilježi u obliku *Studenci*. Ime je motivirano hidronimom, od *studenac* = *zdenac* zbog specifičnih mikroklimatskih uvjeta određenih položajem naselja. Ojkonim je zabilježen u Lovreću (HR), Ljubuškom, Nevesinju i Tesliću (BiH) i kao prigradsko naselje Maribora (Slo).

Ime na zemljovidima: *Studencze* (1763. – 1787.), *Studence* (1806. – 1869.)

Sveti Rok

Světī Rók m / jd., etn. Svetòročān / Svetoròčānka / Svetòročk(i)nja, ktet. svetòročkī

E 15° 39' 12" N 44° 21' 39"

n. v. 576 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkog polja, 4 km jugozapadno od Lovinca, površina 98,91 km².

2011.: 285 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 2,88 st/km.

Varijante imena: Do 1961. g. Sveti Rok, od 1961. do 1991. g. Rok, od 1991. g. Sveti Rok.

Zaseoci: Drga Krpanska, Egeljac, Lipač (od 1880. do 1900. g. Lipac), Latići (1857. g. Lociće), Mali Halan, Miletić-Gaj (1857. g. Miletić Varoš), Plana Balenska i Staro Selo Svetoročko (do 1900. g. Staro Selo [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Staro Selo* promijenjeno u *Svetoročko Staro selo*).

Župa sv. Roka ispovjednika (istoimena crkva izgrađena je 1763. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2145	2076	1666	1830	1928	1728	1762	1747	1404	1312	1130	997	727	654	292	285

U srednjem se vijeku na mjestu današnjeg Sv. Roka nalazio utvrđeni grad *Lovinac*, u zaselku Serdari, uz potok Holjevac. Pred Osmanlijama je područje opustjelo, a za njihove je vlasti na području Sv. Roka postojalo muslimansko selo. Naseljenici iza oslobođenja od osmanlijske vlasti, koji su iz podvelebitskog primorja između 1714. i 1716. g. naselili ovo područje, osnovali su sela Cerje, Ričice, Smokrić i Sveti Rok (Japunčić 2000: 61). Patrocinijsko ime prema sv. Roku, zaštitniku mjesta. Nakon bune u Bruvnu i Lovincu 1751. g. tim je naseljima zabranjeno ime na način da su određena patrocinijska imena. U Lovincu, »onaj pako dio sela, gdje je bio grad, dobi ime sv. Rok« (Devčić 1908: 14).

Ime na zemljovidima: *St. Roch* (1763. – 1787.), *St. Roch* (1806. – 1869.)

Svráčkovo Selo

Svráčkovo (Sèlo) m / jd., etn. Svráčkovljanin / Svráčkovljānka, ktet. svráčkovljanskī / svráčkovačkī

E 15° 3' 41" N 44° 37' 13"

n. v. 729 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na zapadnom dijelu Krbavskog polja, 20 km sjeverozapadno od Udbine, površina 14,48 km².

2011.: 10 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,69 st./km².

Zaselak: Manita Draga.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Podlapače, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
727	838	693	840	965	809	715	700	448	432	384	301	227	182	8	10

Pavičić (2010) navodi da je u srednjem vijeku na tom području vjerojatno postojalo naselje kojemu ne spominje imena, a nakon oslobođenja u Svračkovo Selo naseljeni su pravoslavni vlaški naseljenici, izvorno s područja Knina i Bukovice. Šimunović (2010) ime smatra ostatkom srednjovjekovne ličke toponimije i svrstava ga u kategoriju patronimnih imena koja odražavaju posjedovne odnose.

Ime na zemljovidima: *Szvrachkovo Szello* (1763. – 1787.), *Šoračkovoselo* (1806. – 1869.)

Šalamunić

Šalamùn(i)ć m / jd., etn. Šalamunićan(i)n / Šalamùn(i)ćanka, ktet. šalamùn(i)ćki⁴⁶⁴

E 15° 37' 49" N 44° 38' 58"

n. v. 637 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na zapadnom dijelu Krbavskog polja, 23 km sjeverozapadno od Udbine, površina 16,47 km².

2011.: 38 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,30 st./km².

Zaseoci: Ratković (dijelovi zaseoka su Ratkovića Polajna i Ratkovića Šor), Smrdelj, Ševrljuge i Zobenice.

Pripada župi Rođenja BDM iz Bunića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Bunića, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴⁶⁵:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
620	672	598	657	519	510	616	621	391	408	327	244	167	121	41	38

⁴⁶⁴ ARj bilježi oblik Šalamunić, etn. Šalamunićanin / Šalamunićanka, Šalamunićkinja, ktet. šalamunićki.

⁴⁶⁵ Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka naselja Bunić. (DZS)

»Za turskoga vremena u samom Buniću u tvrđavnom naselju živjeli su muslimani, ali su pored njih stanovali i Srbi koji su tu nastanjeni oko 1550. Oni su zauzimali i područje Debelog Brda, Šalamunića, (...) U ratovanju u 1685. većina je toga srpskoga stanovništva izbjegla otuda na krajišku stranu gdje su bili smješteni u logorima kod Brinja. Od 1689. g. počelo se na to buničko zemljište naseljavati i novo stanovništvo koje je došlo od česti od brloškoga, brinjskoga, viličkoga i dabarskoga naselja (...)« (Pavičić 2010: 218). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Solomovitsch*. Ime je vjerojatno antroponimne motivacije prema prezimenu Šalamun < Salamon, od osobnog imena biblijskoga podrijetla. Isto podrijetlo navodi i ARj, izvodeći ime od prezimena izvedenog od imena Šalmun. Ime na zemljovidima: *Szalamonich* (1763. – 1787.), *Salamunić* (1806. – 1869.), *Sallamunich* (1846.)

Šeganovac

Šèganovac m / jd., etn. Šèganovčan(i)n / Šèganōvka, ktet. šèganovačkī

E 15° 44' 14" N 44° 45' 13"

n. v. 647 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 3 km istočno od Korenice, površina 18,97 km².

2001.: 10 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,52 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴⁶⁶	0	0	383	367	327	315	228	164	154	141	100	77	56	29	10

Postanak naselja i imena vjerojatno je vezan za razdoblje prvih naseljavanja nakon oslobođenja od Osmanlija kad su na to područje naseljeni pravoslavni Vlasi, a Popis Like i Krbave 1712. bilježi ga u obliku *Scheganovaz*. Ime je vjerojatno antroponimne motivacije prema prezimenu Šegan koje je zabilježeno u Dabru. ARj bilježi oblik Šèganovac, a u natuknici Šègan navodi da je riječ o prezimenu, nadimku u Lici koje se nadjeva onome koji zbija šege (šale).

Ime na zemljovidima: *Scheganovacz* (1763. – 1787.), *Šeganovac* (1806. – 1869.)

⁴⁶⁶ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

Široka Kula

Široka Kúla ž / jd, etn. Kúljan / Kúljanka, ktet. kúlskī

E 15° 27' 17" N 44° 36' 48"

n. v. 627 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Ličkoga polja, 11 km sjeveroistočno od Gospića, površina 82,67 km².

2011.: 128 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,54 st./km².

Varijante imena: Do 1890. g. ime je Kula, od 1890. g. Široka Kula. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada odobrila 1901. uporabu imena Široka Kula.

S. Pavičić (2010) bilježi srednjovjekovni oblik Široki Turanj.

Zaseoci: Ćukovac, Gaj (do 1948. g. *Polje kod Gaja*), Glunčuša (od 1880. do 1931. g. *Glunčuša*, od 1931. do 1948. g. *Gluntuša*, od 1948. g. *Glunčuša*), Jundići, Klenovac Osički (do 1900. g. *Klenovac* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je ime *Klenovac* promijenjeno u *Osički Klenovac*), Kneževića i Čačića Varoš (od 1890. do 1948. g. *Knežeića Varoš*; od 1890. do 1948. g. *Čačića Varoš*; od 1948. g. *Kneževića i Čačića Varoš*), Kuzmanovača, Lovrića Varoš, Ljubovo, Marića Varoš, Mileusnića Varoš, Obruvača (od 1890. do 1910. g. *Čankov Varoš*, od 1910. do 1948. g. *Čankova Varoš*, od 1948. g. *Obruvača*), Oreškovića Varoš, Podbrdo, Podovi, Rakići, Rujnica Osička (do 1900. g. *Rujnica* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je 1913. g. ime *Rujnica* promijenjeno u *Osička Rujnica*), Serdarova Varoš i Vukava.

Župa sv. Mateja apostola (istoimena crkva izgrađena 1734. g.), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Uspenja Presvete Bogorodice, sagrađen 1892. g., a srušen tijekom Drugoga svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2312	2757	2654	2769	3225	3050	3054	2691	957	932	1 035	896	658	553	130	128

»U prapovijesti, od kasnoga brončanoga i osobito u željezno doba, šire područje sela nastavali su Japodi (...) ondje se ubicira i antički Ancus (...) Gradina kraj Razvala, velika ovalna građevina s kulama, vjerojatno je iz rimskoga doba« (HOE 10 Si-To: 473). Prvi se put spominje u pisanom tekstu kao *Široki Turanj* u ispravi kralja Ludovika iz 1263. godine. Staro ličko srednjovjekovno naselje *Široki Toranj / Turanj* Osmanlije su osvojile 1527. g.,

nastanile posadom i preimenovala u *Široka Kula – Yakali kula*⁴⁶⁷. Kruhek (2013) navodi da se u popisu ličkih utvrda pod osmanlijskom vlašću iz 1643. g. Široka Kula spominje samo s turskim nazivom *Yakali* ističući da joj je glavno ime bilo *Široka*, motivirano izgledom i širinom utvrde. Osim muslimana u osmanlijskom su razdoblju to područje nastanjivali i pravoslavni Vlasi. Nakon oslobođenja na području Široke Kule ostalo je i nešto muslimanskog stanovništva koje je pokršteno, naselili su se pravoslavci s područja Otočca, Brloga i Brinja te hrvatske stare obitelji Nikšići, Oreškovići i Bukovci s područja Otočca. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježena je u obliku *Sirokoi kulj*.

Dvočlano ime motivirano je izgledom objekta nastalog ljudskom djelatnošću.

Ime na zemljovidima: *Široka Kula* (1688.), *Širokakula* (1699.), *Schiracki Guli* (1697.), *Sirocokula* (1709.), *Sziroko Kulla* (1763. – 1787.), *Kula* (1806. – 1869.), *Kula* (1814.), *Sirokakula* (1830.), *Kulla* (1846.), *Kula* (1888.)

Škare

Škäre, ž / mn., etn. Škäränin, Škäračänin / Škäranka, Škäračänka, ktet. škäranski, škärački⁴⁶⁸

E 15° 18' 44" N 44° 53' 33"

n. v. 492 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Gackoga polja, 7 km sjeveroistočno od Otočca, površina 30,24 km².

2011.: 38 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,25 st./km.

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije. Hram sv. oca Nikolaja sagrađen je 1848. g., oštećen tijekom Drugoga svjetskog rata, i ponovno obnovljen 1978. godine.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
908	913	927	1032	1130	1109	1114	1027	714	655	585	539	449	409	12	38

⁴⁶⁷ »Široka Kula sa svojim jakim, prostranim lijepo građenim utvrđenjem bila je odabrana za sjedište ličkog sandžaka. Tu su stanovali Kozlice (...), a pored njih je tu bilo i drugih muslimanskih rodova i porodica koje su u kulskom području na dobroj zemlji imali unosne posjede. Sandžaci su živjeli u samoj staroj tvrđavi, podignutoj na tri sprata, a ostalo muslimansko stanovništvo imalo je svoje kuće ispod grada u nizi. Tu ih je moglo biti dvije do tri stotine s jakim trgov. Glavni dio toga naselja izbjegao je 1689. na drugu stranu Une« (Pavičić 2010: 139).

⁴⁶⁸ ARJ bilježi oblik Škäre, etn. Škäränin / Škäränka, Škärankinja.

U srednjem vijeku na zapadnom dijelu današnjeg naselja Škare nalazilo se naselje *Lasinčići*, a dio tog naselja pripadao je naselju Doljani. Vojnokrajiške vlasti su izbjegle pravoslavne Vlahe s koreničkog područja na područje Škara naselile od 1655. do 1660. godine. Istočni dio tih sela (Kompolje, Oraovac, Ponor, Hum, Pthum, Zalužnica, Doljane, Brezovac, Škare, Glavaci) zvaao se skupnim imenom Vilići (prema imenu gradine s tog područja) te su i ti naseljeni Srbi Uzorčani (nazvani tako po Usori s kojeg su područja došli u Liku) nazivani Vilićima (Pavičić 2010). Od tog se vremena javlja ime Škare koje je vjerojatno motivirano antroponimom. Stanovnici Škara govore štokavskim narječjem. Postoje mišljenje da je ime naselja metaforičko, motivirano njegovim izgledom »koji sa svoja dva kraka između okolnih brda dosita podsjeća na otvorene škare« Brala Mudrovčić (2014: 97).

Ime na zemljovidima: *Skare* (1763. – 1787.), *Škare* (1806. – 1869.), *Skare* (1814.), *Skare* (1830.), *Škare* (1888.)

Štikada

Štikāda ž / jd., etn. Štikácan / Štikácānka, ktet. štikācki⁴⁶⁹

E 15° 47' 15" N 44° 19' 06"

n. v. 545 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na južnim padinama Resnika, 15 km jugoistočno od Lovinca, površina 34,62 km².

2011.: 216 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 6,23 st/km².

Zaseoci: Dolovi Gračački (do 1900. g. *Dolovi*[NH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Dolovi* promijenjeno u *Gračački Dolovi*), Klanac Štikadski (do 1900. g. *Klanac* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Klanac* promijenjeno u *Štikadski Klanac*), Mala Gudura (1857. g. *Gudara*, 1890. g. *Gudara*, od 1890. do 1931. g. *Velika Gudura*), Potkosa (od 1880. do 1890. g. *Pod Kosom*) i Štikada Crkva.

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram sv. ap. Petra i Pavla sagrađen je 1905. g., a srušen tijekom Drugoga svjetskog rata.

Broj stanovnika⁴⁷⁰:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2425	2307	1709	1643	1787	1709	1780	2437	497	523	601	554	513	545	175	216

⁴⁶⁹ HMR bilježi i ktetik štikáćanskī / štikáđanskī.

⁴⁷⁰ Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka naselja Gračac. (DZS)

Pavičić (2010) navodi da su prilikom naseljavanja Like 1697. godine Štikadu naselili Srbi od Lučana i manjim dijelom Hrvati Bunjevci. Naselje je vjerojatno nastalo u razdoblju iza 1699. godine kad je i dobilo ime motivirano izgledom zemljopisnog krajolika prema *štika / štica*; zašiljeni drveni komad za zatezanje < mlet. *Steca*. (HER) Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Stikada / Stikacha*.

Ime na zemljovidima: *Stikada* (1763. – 1787.), *Štikada* (1806. – 1869.)

Švica

Švica ž / jd., etn. Švičanin / Švičaranin / Švičkinja / Švičarânka, ktet. švički / švičarânski
E 15° 10' 23" N 44° 52' 20"

n. v. 502 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Otočca, smješteno uz Švičko jezero, 5 km zapadno od Otočca, površina 17,99 km².

2011.: 463 st., prosj. gustoća naseljenosti 25,73 st./km².

Zaseoci: Burić-Klanac, Dasovići, Donja Švica, Garovo Selo, Gornja Skela, Gornja Švica, Kranjsko Selo, Majerovo Selo i Zabrdno.

Župa sv. Ivana Krstitelja (istoimena crkva sagrađena je 1786. g.), Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram vaskrsenja Gospodnjeg, sagrađen je 1742. godine.

Broj stanovnika⁴⁷¹:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
974	791	871	858	987	1051	1048	1074	1056	908	637	714	655	558	526	463

Srednjovjekovni izvori ne bilježe otkonim Švica, ali »Što se dakle u tom vijeku navađa u raznim ispravama o Švici, to se misli samo na vodu 'Švicu ili Gacku'« (Kranjčević 2003: 17). Za vrijeme osmanlijske vlasti u Lici Švica je čini se, kao pogranični kraj, bila nenaseljena. Nakon oslobođenja Like u nju se vratio dio starih rodova i naseljenici s područja gornjeg Pokuplja, Brinja, Ledenica, Bunjevci i Senjani. Stanovnici Švice govore čakavskim narječjem. M. Kranjčević motivaciju imena izvodi od staroslavenskog *'šui'* (prsl. **šujъ*) što znači lijevo »pa i danas narod kaže lijevoj ruci šuaka ili šuvaka. Pošto dakle u Švicu teče

⁴⁷¹ Od 1857. do 1880. g. uključuje podatke za naselja Gorići i Lipovlje. Od 1890. do 1961. g. dio podatka uključen je u popis naselja Gorići. Uključuje podatke za bivša naselja Donja Švica i Gornja Švica koja su do 1948. g. vođena kao samostalna naselja. (DZS)

lijevi dio Gacke, zvali su je valjda nekada i 'Šuica', a poslije su se ti glasovi asimilirali govorom u 'Švica'« (Kranjčević 2003: 17). Tu tezu potvrđuje i D. Alerić (1979). ARj bilježi oblik Švica.

Ime na zemljovidima: *Ober Suicza, Unter Suicza* (1763. – 1787.), *Ober Svica, Unter Svica* (1806. – 1869.), *Schvicza* (1814.), *Švica* (1888.), Valvasor (1689.) bilježi oblik *Suiza*.

Povijesne potvrde:

1444. u obliku *jedno malinišće, kô je bilo pusto na Švici*⁴⁷², *kadi su bila dva malina*, u Šurmin, Hrv. spom. 156 – 157.⁴⁷³

1449. u obliku *mesto jedno na Švici*, u Wenzel Frangepán scalád 28 – 29⁴⁷⁴

Tiškovac Lički

Tiškovac, m / jd., etn. Tiškovčan(i)n / Tiškovčanka, ktet. tiškovački⁴⁷⁵

E 16°11'31" N44°16' 41"

n. v. 596 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u jugoistočnom dijelu Like, 48 km istočno od Gračaca, površina 41,83 km².⁴⁷⁶

2011.: 14 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,33 st/km²

Varijante imena: Do 1880. g. i od 1910. do 1948. g. Tiškovac.

Zaseoci: Donji Tiškovac, Gornji Tiškovac, Tiškovac, Međugorje Osredačko i Vagan Torbičin (*Naredbom* iz 1913. g. ime *Vagan* promijenjeno je u *Osredački Vagan*, a LNH navodi da je *Vagan* od 1900. do 1910. g. i od 1948. g. *Vagan Osredački*).

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Spc. posvećena je Pokrovu Presvete Bogorodice, sagrađena je 1874. g. u parohiji iz Osredaca, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
242	320	266	347	365	399	422	449	561	328	266	212	149	114	17	14

⁴⁷² 1464. Knez Žigmund Frankopan opisuje Švicu: »povratismo mesto jedno na Švici, na kom je pila prvo bila, kô mesto su bili braća moja i sinovci moji razvalili, kadi su bili i moje pile i moje maline tako razvalili; i na tom istom mestu da su volni pilu ali malin, ali stupu činiti. I ošće k tomu im povratismo dva malina ijednu stupu na Švici (...)« (Klaić 1902: 13)

⁴⁷³ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁴⁷⁴ isto

⁴⁷⁵ ARj bilježi oblik Tiškovac, etn. Tiškovčanin / Tiškovčanka, Tiškovčkinja, ktet. tiškovački.

⁴⁷⁶ Nakon 1945. je prvotno bio dijelom Bosne i Hercegovine, no promjenama granica od 30. ožujka 1953., zajedno s Drenovcem, dio RH. (DZS)

Nakon Svištovskog mira vlasti su na to područje naselile pravoslavno stanovništvo s područja Gvozda i Zrmanje. U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježen je hidronim *Tiskovac (bach)* po komu je očito naselje, koje je u drugoj vojnoj izmjeri zabilježeno kao Tiškovac, dobilo ime. ARj je zabilježio na zadarskom području zabilježio prezime Tiškovac. Istoimeno naselje zabilježeno je i u BiH u petrovačkom kotaru zbog čega je imenu dodan drugi, diferencijacijski član, pridjev lički.

Tolić

Tòl(i)ć, m / jd., etn. Tòl(i)ćan / Tòl(i)ćanka, ktet. tòm(i)ćkī

E 15° 39' 54" N 44° 35' 26"

n. v. 633 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugozapadnom dijelu Krbavskog polja, 13 km sjeverozapadno od Udbine, površina 8,25 km².

2011.: 9 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,09 st./km².

Varijante imena: SZN 1/1914 bilježi oblik *Tulić*.

Zaselak: Vejinović-Brdo.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Podlapače, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Podlapače, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
361	371	336	387	402	364	382	359	218	241	201	140	104	68	13	9

Pavičić (2010) pretpostavlja da se na području naselja Tolić i u srednjem vijeku nalazilo selo, a pravoslavnim je stanovništvom s područja Brinja, Dabra, Vilića, Brloga, Kosinja, Knina i Bukovice, naseljeno 1700. godine. Ime je vjerojatno patronimske motivacije prema rodonačelniku doseljenika s očekivanim množinskim oblikom u ranijoj fazi. Potvrđeno je i u ARj koji navodi da je ime selu dalo ime porodice koja ga je osnovala. Istoimeno selo zabilježeno i u Srbiji. ARj bilježi u natuknici Tòlić prezime koje je nastalo od muškog imena Tolo. Prezime Tolić bilježi na području Makarske, u Srbiji i Hercegovini.

Ime na zemljovidima: *Tholich* (1763. – 1787.), *Tolić* (1806. – 1869.)

Tomingaj

Tòm(i)ngāj m / jd., etn. Tomingājčan(i)n / Tomingājčanka, ktet. tòm(i)ngajskī

E 15°45'32" N 44°21' 12"

n. v. 652 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na sjevernom dijelu Gračačkog polja, 7 km sjeverno od Gračaca, površina 15,78 km².

2011.: 19 st, prosj. gustoća naseljenosti 1,20 st/km².

Zaseoci: Čanković-Druga, Deringaj Gračački, Ljubović Tomingajski (SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Ljubović* promijenjeno u *Tomingajski Ljubović*), Tomingaj Bruvanjski, Tupale Tomingajske (1900. g. *Tupala*, od 1900. do 1948. g. *Tupala Tomingajska* [LNH], a SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Tupala* promijenjeno u *Tomingajska Tupala*).

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gračaca, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1093	1470	1039	1291	1366	1256	1197	1226	761	616	539	432	269	292	21	19

Pavičić (2010) bilježi da je selo Tomingaj nastalo poslije 1712. g. i da je, kao i ostala naselja nastala u istom razdoblju na gračačkom području, naseljeno, nakon Karlovačkog mira, kad su se na tom području počele dijeliti zemlje, pravoslavcima, uglavnom iz okolice Knina. Riječ je o složenici u kojoj je prvi član posvojni pridjev od imena Tomo/Tome, a drugi apelativ *gaj*.

Ime na zemljovidma: *Thomingay* (1763. – 1787.), *Tomingaj /zu Deringaj* (8106. – 1869.)

Trnavac

Trnavac m / jd., etn. Trnàvčan(i)n / Trnàvčānka, ktet. trnàvački⁴⁷⁷

E 15° 33' 48" N 44° 45' 11"

n. v. 739 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 21 km sjeverozapadno od Korenice, površina 12,86 km².

2011.: 10 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,77 st./km²

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Trnovac, a od 1900. g. Trnavac (LNH). SZN 1/1914 bilježi da je *Naredbom* iz 1913. g. ime *Trnovac* promijenjeno u *Trnavac*.

⁴⁷⁷ HMR bilježi i ktetik trnavački.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Krbavice, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke. Hram Pokrova Presvete Bogorodice, sagrađen 1896., g. srušen je tijekom Drugoga svjetskog rata.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
577	701	521	640	737	709	758	568	219	196	185	96	61	37	4	10

Na području Trnovačkog polja u srednjem vijeku Pavičić (2010) spominje naselje s crkvom i tvrđavom povrh puta koji je vodio s Turjanskoga polja u Krbavu. Vjerojatno je riječ o današnjem lokalitetu Kulina. Osmanlije su u tu tvrđavu postavile posadu, a područje naselile pravoslavni Vlasima koji su tijekom ratovanja 1685. godine izbjegli na područje Otočca i Brinja, odakle se jedan dio njih, po oslobođenju, vratio na koreničko područje. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Ternovaz*. Na zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Ternovac*, a u Drugoj vojnoj izmjeri kao *Trnovac*. Ime je motivirano fitonimom *trn* sa sufiksalsnom toponomastičkom tvorbom koja označava trnik, trnjak, površinu obraslu trnovitim raslinjem.

Trnovac

Trnovac m/jd., etn. Trnovčan / Trnovčanka, ktet. trnovački

E 15° 16' 32" N 44° 31' 40"

n. v. 591 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u zapadnom dijelu Ličkoga polja, 10 km jugozapadno od Gospića, površina 31,80 km².

2011.: 96 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,01 st./km².

Zaseoci: Brižik, Gušte, Jadovno, Murajnovica i Zaoštra (1869. i 1880. g. Oštra)

Župa sv. Nikole biskupa (istoimena crkva sagrađena je 1860. g.), Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika⁴⁷⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
980	1051	819	721	744	717	711	690	612	583	482	403	270	233	127	96

⁴⁷⁸ U 1869. i 1880. g. uključuje i podatke za Novoselo Trnovačko. (DZS)

Trnovac je bio naseljen još u pretpovijesno doba o čemu svjedoče arheološki nalazi u Jozginoj pećini. U srednjem vijeku pripadao je župskom gradu u Širokoj Kuli, a kasnije Počitelju. U vrijeme osmanlijske vlasti pripadao je Ličkom Novom pa se zapis u popisu Kliškoga sandžaka iz 1550. g. među mezrama u okolici Novoga spominje *Trnova Mala* što bi se moglo odnositi na Trnovac. Godine 1686. zaposjeo ga je i naselio Bunjevcima knez Jerko Rukavina. Ime je motivirano fitonimom *trn* sa sufiksalsnom toponomastičkom tvorbom. Ime na zemljovidima: *Ternovac* (1763. – 1787.), *Ternovac* (1806. – 1869.)

Tuk Bjelopoljski

Tük m / jd., etn. Tùčan(i)n / Tùčānka, ktet. tũčkĩ⁴⁷⁹

E 15°43' 43" N 44° 42' 16"

n. v. 609 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 7 km južno od Korenice, površina 7,83 km².

2011.: 17 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,17 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Tuk, od 1900. g. Tuk Bjelopoljski.

Zaseoci: Rudinjci i Vaganac.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Srpske pravoslavne crkve iz Bjelopolja, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁴⁸⁰	0	0	440	459	452	406	318	196	202	205	149	94	87	69	17

O naselju u srednjovjekovnim izvorima nema podataka. Naseljavanje se poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti odvijalo u kontekstu naseljavanja koreničkog kraja pravoslavnim stanovnicima. Ime je motivirano šumom (prema RLI tũk je imenica muškog roda, a označuje 'gaj, šumicu uz vodu'⁴⁸¹). Drugi, kasnije dodani, član imena diferencijacijski je pridjev od ojkonima Bjelopolje.

⁴⁷⁹ HMR bilježi i ktetik tũčānskĩ, a ARj etn. Tùčanin / Tũčkinja, ktet. tũčkĩ.

⁴⁸⁰ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Bjelopolje. (DZS)

⁴⁸¹ Ojkonim Tuk zabilježen je u RH u Općini Rovišće, Gradu Vrbovskom i dva naselja u Općini Mrkopalj. ARj uz značenje: mast, sok, smok, kesa u koju jelo silazi iz grla, udarac, kut navodi i u značenju imena zemljišta (livade, pašnjaka, oranice, njive, šume i sl.) koja se nalazi na mjestu gdje voda nakon ravnog toka naglo skrene. Tuk i tukovi svaki je komad zemlje pri kraju na pr. uz vodu ili čiju zemlju. Uz brojne primjere mikrotoponima

Ime na zemljovidima: *Tuk* (1763. – 1787.), *Tuk* (1806. – 1869.)

Turjanski

Turjanskī m / jd., etn. Turjānčan(i)n / Turjānčānka, ktet. turjānjačkī⁴⁸²

E 15° 30' 59" N 44° 47' 10"

n. v. 601 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Vrhovine, smješteno na sjeveroistočnom dijelu Turjanskog polja, 12 km jugoistočno od Vrhovina, površina 47,26 km².

2011.: 111 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,34 st./km².

Zaseoci: Mašića Budžak, Sječivica i Živulja.

Pripada župi BDM od svete krunice iz Čanka, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Gornjih Vrhovina, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije (hram Uspenja Presvete Bogorodice).

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
857	860	838	1021	1123	978	1056	989	570	565	543	428	342	269	82	111

Srednjovjekovnim burgom na južnom dijelu Turjanskog polja koji se zvao *Turan*⁴⁸³ dominirao je veliki toranj. Riječ je o velikoj kružnoj utvrdi koja je obilježila svoje podrgrađe Turjanski (od Turanski) i Turjansko polje. Za osmanlijske vlasti u Lici bio je naseljen muslimanima, a nakon oslobođenja Like to su područje naselili uglavnom pravoslavni Vlasi Vilićani s otočkog područja. (Pavičić 2010). Ime je romanskoga podrijetla, izvedeno od prilagođenog apelativa koji potječe od romanske imenice *turris*.

Ime na zemljovidima: *Turiansko* (1763. – 1787.), *Turjanski* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1334. u obliku *Turan*, u Ljubić, Listine V, 270.⁴⁸⁴

Udbina

i oronima *Tuk* u Hrvatskoj i BiH, ARj navodi i ojkonom *Tük* u Hrvatskoj, na području Korenice, Delnica dva sela, u ogulinskom i kninskom kotaru, u BiH na području Bosanskog Petrovca.

⁴⁸² HMR biljež i ktetike turjānčānskī / turjānskī, a ARj etn. Turjānčanin / Turjānčānka.

⁴⁸³ »Gradom je, zaštićen jarkom i zemljanim nasipom, dominirala prostrana i velika kula koja je bila i glavni stambeni i najvažniji obrambeni objekt« (Kolak 2011: 155).

⁴⁸⁴ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Üdb(i)na ž / jd., etn. Üdb(i)njan(i)n / Üdbinjānka/Üdbīnka, ktet. üdb(i)nski⁴⁸⁵

E 15° 45' 57" N 44° 31' 52"

n. v. 839 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, 40 km jugoistočno od Gospića, površina 27,57 km².

2011.: 984 st., prosj. gustoća naseljenosti 35,69 st./km².

Varijante imena: Od 1491. g. Udvina.

Zaselak: Pod Udbinom.

Župa sv. Nikole biskupa (istoimena crkva izgrađena je u 18.st., a srušena nakon Drugoga svjetskog rata), Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Godine 2010. na Udbini je izgrađeno nacionalno svetište Crkva hrvatskih mučenika. Pravoslavna crkva, posvećena sv. Ocu Nikolaju, pripada parohiji Spc iz Mutilića, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije. Crkva je srušena u Drugom svjetskom ratu.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1216	1341	1166	1367	1616	1475	1177	1186	152	274	518	675	853	1162	735	984

	ukupno	Rimo-katolici	Grko-katolici	Pravoslavci	Muslimani	Židovi	Evangelici	ostali
1880.	1166	1088		78				
1890.	1367	1241		126				
1991.	1162	55		771	44			292

Vjerski sastav stanovništva naselja Korenica od 1880. do 1991. god., izvor: Državni zavod za statistiku: Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880.– 1991. Po naseljima.

Kako je postupno nestajao srednjovjekovni biskupski grad Krbava, kojemu je konačni kraj označila bula pape Pija II. kojom je on 4. lipnja 1460. godine prenio biskupsko sjedište iz Krbave u sigurniji Modruš, na krbavskom se području, na boljem strateškom položaju, razvijalo novo naselje Udvina ili Udbina. »Najstariji, za sada nam poznati spomen imena Udbine zapsan je glagoljskim slovima na hrptu latinske isprave iz 1364. godine, pisane za pavlinski samostan Bl. Dj. Marije: "To e list pod Turan na Udvni reda sga Pavla Remete". Zemlje i sela koja tom ispravom dobivaju pavlini nalaze se također "...in districtu Vduina..." Čini se dakle da je to spomen Udbine kao distrikta, zemljišnog kotara, a ne i Udbine kao naselja i utvrde« (Kruhek 2016: 29). Očito je Udbina⁴⁸⁶ kao utvrđeno naselje postojala u

⁴⁸⁵ARj bilježi oblike Üdbina / Üdbiña, etn. Udbiñac/Udbiñanin, Üdbīnka / Üdbiñka / Üdbiñānka i ktet. üdbinjškī, üdbiñškī, üdbinačkī.

⁴⁸⁶ Pod današnjom Udbinom, uz rijeku Krbavu nalaze se ostatci srednjovjekovne crkve sv. Marka. »O lokaciji je kružila legenda da je to mjesto pogibije nekog sveca koji se zvao Marko te je postalo mjesto hodočašća. Iz ove

drugoj polovici 15. stoljeća, a Osmanlije su je osvojile 1527. g. i zaposjele svojom vojnom posadom. Domicilno je stanovništvo uglavnom izbjeglo, a ostalo je tek nešto stanovništva koje je sačuvalo dio stare toponimije. Osmanlije su najprije Udbinu naselile muslimanskim stanovništvom, a oko 1550. godine pastirskim vlaškim stanovništvom iz dubine Balkanskog poluotoka. Udbina je bila jaka osmanlijska utvrda, središte Ličkog sandžaka, a nakon oslobođenja i važna hrvatska obrambena utvrda naseljena od 1698. godine najviše Brinjacima koji su tu davali straže i poznavali kraj, Otočanima, Primorcima sjeverno od Novoga, Ledeničanima i ostalim doseljenicima (Pavičić 2010). Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi oblik *Vdbina*. Do 1942. g. na Udbini je živjelo većinsko hrvatsko stanovništvo koje je na dan sv. Lucije, evakuirano, a poslije Drugoga svjetskog rata, kad je hrvatskom stanovništvu onemogućen povratak, grad su naselili Srbi iz okolnih sela.

ARj bilježi oblike *Udwin*, *Udwün*, *Uduwin*, *Udwing*, *Utwing*, *Uduin*, *Uduine*, *Utbina*, *Udvina*, navodeći da se toponim Udbina pojavljuje i u Širokoj Kuli kao ime oranice, u srebreničkom kotaru u BiH kao ime sela i ime mahale u selu Klenu u Hercegovini. Oblik *Udvina* ARj navodi kao stariji od *Udbina* koji se javlja od 16. st.

P. Skok navodi da *ùtva* posebno u narodnim pjesmama, s epitetima zlat(n)okrila, šestokrila označava patku. »Iz današnjeg hrv.-srp. i bug. saobraćajnog i književnog jezika riječ je potisnuta od sinonima *răca* f prema *răcăk*, gen. *răcka* (...) *pătka* f prema m *pătak* (...)« (Skok 1973 poni² - Ž 553). Prema u narodu zapamćenoj legendi na području današnje Udbine nekad su se gnijezdile patke, utve, od čega je nastalo ime *Utvina* → *Udbina*. Uporište toj legendi može se osloniti na njen zemljopisni položaj i činjenicu da Udbina, iza Hvara, bilježi najviše sunčanih dana tijekom godine u Hrvatskoj.

Ime na zemljovidima: *Vdungne* (1570.), *Vdwin* (1572.), *Vdwin* (1573.), *Vduinya* (1688.), *Vidique* (1697.), *Udvina* (1709.), *Udbina* (1763. – 1787.), *Udbina* (1806. – 1869.), *Udbinia* (1814.), *Udbinia* (1830.), *Udina* (1846.)

Povijesne potvrde⁴⁸⁷:

1491. u obliku *prope Uduinam*, u *Johannis Tomasich chronicon Croatiae* (Arkiv za jugosl. povj. IX, 22.)⁴⁸⁸

1493. u obliku *Uduina*, u *Vjestnik kr. zem. Arkiva*, V, 249.⁴⁸⁹

1493. u obliku *Udvinec*, u *Jiriček, J. Antologie literatury česke. Doba středni. vid- III., sv. II, 48 – 53.*⁴⁹⁰

1509. u obliku *Wdvyna*, u *Arkiv za jugosl. povjest III., 111.*⁴⁹¹

legende je proizišao toponim Sveti Grob (Fras 1988: 140-141), ali i spomen na mjesto pokopa junaka iz krbavske bitke, kao što je Karlo Krbavski« (Kolak 2011: 71).

⁴⁸⁷ »Vrlo je (...) vjerojatno, da se je Udvina u starije vrijeme nazivala, naročito od tuđinaca, Krbavskim gradom, baš tako kao Sokol kod Brinja Brinjskim gradom ili Tržan kod Modruša Modruškim gradom« (Klaić 1902: 135).

⁴⁸⁸ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁴⁸⁹ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁴⁹⁰ isto

⁴⁹¹ isto

1522. u obliku *Ex castro nostro Wdwyna*, u Thallóczy et Hodinka, Codex dirpl. Partium regno Hungariae adnexarum I., 47.⁴⁹²

1522. u obliku *Udwynia, Udwinia, Udbing, Udwin*, u Thallóczy et Hodinka, Codex dirpl. Partium regno Hungariae adnexarum I., 81, 87, 95, 97, 104, 151, 152.⁴⁹³

1524. u obliku *de castro Udwyna*, u Thallóczy et Hodinka, Codex dirpl. Partium regno Hungariae adnexarum I., 397.⁴⁹⁴

29. V. 1527. u obliku *Udvina vzeta*, u Kukuljević, Acta croat., 222.⁴⁹⁵

Vaganac

Vàganac m / jd., etn. Vàgančān / Vàgančānka, ktet. vāganačkī⁴⁹⁶

E 15° 15' 47" N 44° 39' 06"

n. v. 568 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 18 km sjeverozapadno od Gospića, površina 8,47 km².

2011.: 30 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,54 st./km².

Zaselak: Predvaganac.

Pripada župi sv. Ivana Krstitelja iz Aleksinice, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1006	1387	1276	366	417	469	365	577	265	197	175	162	103	76	52	30

Pavičić (2010) navodi da je u srednjem vijeku na mjestu današnjeg Vaganca najvjerojatnije bilo naselje koje se zvalo *Gvoznica*, a Lulić (1938) tamo ubicira naselje *Okruglani*, izvodeći motivaciju iz „okruglog izgleda“ Vaganca. Iz vremena osmanlijske vlasti o naselju nema podataka, a nakon oslobođenja naseljeno je, pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića, Bunjevcima Podgorcima. Kasnije su doseljeni naseljenici iz Liča, Zgona, Lednica i Novoga. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Vaganac*.

Ime je vjerojatno metaforičkoga postanja, motivirano izgledom geografskog objekta (poput duguljaste zdjele); od *vagan*, 'drvena zdjela određene veličine za spremanje žita koja je ujedno služila i kao mjera za žito zapremnine 61 litru', od koje je deminutiv *vaganac*. U Lici je više naselja s tim imenom.

⁴⁹² isto

⁴⁹³ isto

⁴⁹⁴ isto

⁴⁹⁵ isto

⁴⁹⁶ ARj bilježi oblik Vagānac, etn. Vagānčanin /Vagānčānka, ktet. vāgānačkī, navodeći isti akcent i za Vaganac kod Korenice i za brojne primjere mikrotoponima, ojkonima i hidronima u Hrvatskoj i BiH.

Ime na zemljovidima: *Waganacz* (1763. – 1787.), *Vaganac* (1806. – 1869.)

Vedašić

Vedaš(i)ć, m / jd., etn. Vedaš(i)ćan(i)n / Vedaš(i)ćanka, ktet. vedaš(i)ćki⁴⁹⁷

E 15° 46' 02" N 44° 4' 37"

n. v. 604 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Bjelopoljskog polja, 24 km sjeverno od Udbine, površina 7,35 km².

2011.: 2 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,2 st./km².

Zaselak: Borje.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Bjelopolja, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁴⁹⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	260	291	288	306	238	171	176	174	101	62	40	2	2

Cijelo je koreničko područje tijekom ratovanja 1685. g. ostalo pusto, a naseljeni Vlasi prebjegli su na područje Brinja i Otočca. Od tamo su se nakon 1689. g. vratili na napuštena područja i pod vodstvom Jovana Drakulića i Milana Lalića naselili i Vedašić koji je vjerojatno i imenovan tijekom osmanlijske vlasti. Popis Like i Krbve iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Verdasits(ch)*. Ime je vjerojatno patronimičkog postanja prema prezimenu Vedašić koje je kao i ojkonom zabilježeno na području Duvna BiH, izvedenog od zastarjelog pridjeva *vedaš*, 'star'. U Stulićevu rječniku naveden je oblik *vedaš*, od kojeg je izvedena imenica *vedašina* (*vedaš – ina*) sa značenjem „starež, starudija.“ P. Skok dodaje da *vedaš* nije ušao u književni jezik ni na zapadu (hrvatski) ni na istoku (srpski). Sinonim „star“ potisnuo ga je na stepen provincijalizma.⁴⁹⁹

Ime na zemljovidima: *Vedasich* (1763. – 1787.), *Vedašić* (1806. – 1869.)

Velika Plana

⁴⁹⁷ ARJ bilježi oblik Vedašić, etn. Vedašićanin / Vedašićkinja, ktet. Vedašićki.

⁴⁹⁸ Od 1857. do 1880. podatci su uključeni u popis naselja Bjelopolje. (DZS)

⁴⁹⁹ P. Skok, op. cit., knjiga III., str. 582.

Věl(i)kā Plána ž/jd., etn. Plánjan / Plánjanka ktet. plánjanski⁵⁰⁰

ispitanik govori

E 15° 08' 30" N 44° 39' 32"

n. v. 826 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na sjeverozapadnom dijelu Ličkoga polja, 27 km sjeverozapadno od Gospića, površina 48,16 km².

2011.: 54 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,12 st./km².

Zaseoci: Bakovac (1857. g. Donji Bakovac i Gornji Bakovac) i Dragnuša.

Varijante imena: do 1880. g. Plana.

Pripada župi sv. Jakova apostola iz Donjeg Pazarišta, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
982	0 ⁵⁰¹	0	434	480	530	424	458	541	503	449	350	207	134	59	54

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku, a nakon oslobođenja 1689. godine, knez Lovro Milinković dobio je dopuštenje i 1690. g. naselio pazariško područje uglavnom Podgorcima. U tom je odobrenju zapisano kako se »tim naseljenicima daje „sloboda u Podgorju pasti, ladati i uživati ... a to ko je med konfinom svetojurskim i baškim od starine“« (Pavičić 2010: 200). »(...) ime se naselja dovodi u vezu sa zemljopisnim osobitostima područja na kojem je smješteno. Naselje nije zabilježeno u Prvoj vojnoj izmjeri, već u Drugoj u obliku *Grofs Plana*. Naime, pojam plana označava ravninu, ravnicu, razinu, površinu. Šimunović (2003) taj ojkonim smatra jednim od rijetkih u ličkoj ojkonimiji u kojem se, kao i u Barletama, čuvaju ostatci doturskih Vlaha. Prema autoru, plana označava „pasište“ po Velebitu upućujući time na stočarsku djelatnost njezinih nekadašnjih stanovnika« (Grahovac Pražić, Vrcić Mataija 2010: 90). ARj bilježi oblik Plána s naznačenom ličkom akcentuacijom i napomenom da je riječ o imenu tamnoga postanja⁵⁰².

Velika Popina

⁵⁰⁰ RLI bilježi oblike Plánjan / Plánjanka, ktet. plánjanski, a HMR ktetik plánjskī.

⁵⁰¹ Za 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Donje Pazarište i Vaganac, a 1857 .g. dio podataka uključen je u naselju Vaganac.

⁵⁰² Ime je zabilježeno u Srbiji kao hidronim, Hrvatskoj (Dalmaciji) i Srbiji kao oronim, u Dalmaciji, Hercegovini, Bosni i Lici (Mala i Velika Plana) ime nekoliko sela i ime grada u Srbiji smještenog uz rijeku Veliku Moravu.

Vël(i)kã Pöp(i)na ž / jd., etn. Popínjac / Pöpīnjka⁵⁰³, ktet. pöp(i)njskī

E 16°02'07" N 44°17' 17"

n. v. 668m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u jugoistočnom dijelu Like, 24 km istočno od Gračaca, površina 48,43 km².

2001.: 53 st, prosj. gustoća naseljenosti 1 st/km²

Zaseoci: Donji Labusi, Gornji Labusi (do 1890. g. Labusovo Polje), Kasar, Lipova Kosa, Ljeskova Draga, Ljubova, Počazbina Popinjska (do 1948. g. Počazbina), Podbrdo, Podljut, Podmila, Srpski Klanac, Vagan Popinjski (do 1900. g. Vagan, od 1910. do 1948. g. Vagan Popinski), Vrpolje (1900. g. Vrpolje, od 1910. do 1948. g. Vrpolje Popinsko) i Vršak.

Varijante imena: Pavičić (2010) bilježi oblik Popina.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pravoslavna crkva, u istoimenoj parohiji, posvećena sv. Iliji proroku, izgrađena je 1876. g. Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1178	1586	1137	1218	1385	1373	1552	1518	1144	1074	921	710	435	352	53	60

Područje na kojem se danas nalazi Popina bilo je naseljeno i u srednjem vijeku, kao dio Hotučke župe. U osmanlijskom je razdoblju šire područje Gračaca, kao važnog osmanlijskog naselja, nastanilo muslimansko stanovništvo i martolozi. Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. bilježi nahiju⁵⁰⁴ *Popina* koja je 1528. g. bila u sastavu Skradinskoga kadiluka i Vilajeta Hrvati, mezru *Ravna Popina* koja pripada Zvonigradu i *mezru popa Stepana*, kao i mezru *Popove Poljice* na istom području. U Popisu Like i Krbave iz 1712. spominje se *Popina mala* i *Popina velika*. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti to su područje naselili pravoslavni Vlasi s krajiškog područja i većim dijelom oni s područja Knina (Pavičić 2010). Opisujući smještaj Popine, Fras (1988) navodi, da se nalazi na lijepoj ravnici, ali i da se osjeća nedostatak vode. Ime je, vjerojatno nastalo u osmanlijskom razdoblju. Moguća je motivacija imena poimeničenjem pridjeva *popina* na *-ina* 'popovina' što može označavati pripadnost popu (misli se na zemlju, posjed). P. Skok (1973) navodi da je *popov* čest pridjev u

⁵⁰³ ARJ bilježi etn. Pöpinanin, Pöpinjanin / Pöpīnkinja, Pöpīnjānka.

⁵⁰⁴ »Nahija (tur. *nahiye* od ar. *nāhiyā*) je bila upravna jedinica manja od kadiluka koja je imala svoj točno određeni teritorij i obično je stajala pod neposrednom upravom nekoga organa s određenim prerogativima upravne vlasti (naibi, éhaje, a u slučaju vlaških nahija knezovi i primićuri). Dijelom su potjecale od srednjovjekovnih župa čuvajući stara imena, a dijelom su nosili imena najvažnijih naselja odnosno utvrda na nekome području. Nahije kao najniže upravno-sudbene jedinice ulazile su u sastav kadiluka« (Šarić 2012: 229).

toponomastici. Popina, prema HJP, označava »pejor. od pop: onaj koji skladom života nije na visini tražene ili očekivane vrline i općeg dojma«. Prvi je član imena pridjev *velika* s diferencijacijskom funkcijom. ARj bilježi oblik Pöpina kao ime sela u Dalmaciji na benkovačkom području, Veliku i Malu Popinu u Lici, Popinu, selo u Srbiji. Opisujući ličke Popine navodi da se u narodnoj poeziji i u Vukovu rječniku bilježe u pluralu kao Popine imenujući polje/a.

Ime na zemljovidima: *Welika Popina / Mala Popina* (1763. – 1787.), *Velika Popina* (1806. – 1869.)

Veliki Žitnik

Věl(i)kī Žītnīk m / jd., etn. Žītn(i)čān / Žītn(i)čānka, ktet. žītn(i)čkī

E 15° 20' 23" N 44° 35' 40"

n. v. 558 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u središnjem dijelu Ličkoga polja, 6 km sjeverozapadno od Gospića, površina 9,20 km².

2011.: 54 st., prosj. gustoća naseljenosti 5,86 st./km².

Zaseoci: Dunjevac i Mali Žitnik.

Varijante imena: Pavičić (2010) bilježi oblik Žitnik.

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
245	0 ⁵⁰⁵	0	325	323	234	273	307	333	315	286	236	146	115	74	54

Vjerojatno je u srednjem vijeku na području današnjeg Velikog Žitnika postojalo naselje koje se zvalo *Dupčani* ili *Dukčani* u kojem su živjeli plemeniti rodovi Jakovčići, Glavinići i Zrčići. Poslije oslobođenja od osmanlijske vlasti to su područje doselili naseljenici s područja Liča (Balenovići i Starčevići). Ime pripada ojkonimnoj skupini » (...) koja sadržava opis i namjenu zemljopisnog reljefa na kojemu je naselje« (Šimunović 2009: 215), a motivirano je ljudskom djelatnošću koja sugerira što se tamo nalazi. Josip Horvat (1940) povezuje ime Žitnik sa žitom i mlinovima koji su se tamo nalazili » (...) od davnine moralo je tu biti zborište žitka i glavna meljava za gospodare i stanovnike cijelog kraja« (Horvat 1940: 20). »Analizirajući stanovništvo Žitnika, Horvat ističe da su do 18. st. u Žitniku živjela dva roda: Starčevići i

⁵⁰⁵ U 1869. i 1880. podatci su uključeni u popis naselja Klanac.

Markovići od kojih ni jedan nije, kao ostali lički rodovi, imenovao naselje svojim imenom pa je za pretpostaviti da je naselje imenovano Žitnikom prije nego su ga ta dva roda naselila« (Mataija, Vrcić Mataija 2014:184). U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Zitnik / Mali Zitnik / Veliki Zitnik*, a u zemljovidu Prve vojne izmjere nije zabilježeno naselje ni ime.

Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev *veliki* s diferencijasijskom funkcijom, a drugi član toponimska imenica s toponomastičkim apelativom *-nik*, označavajući žitno mjesto.

Ime na zemljovidima: *Veliki Žitnik / Mali Žitnik* (1806. – 1869.)

Visuč

Visuč m / jd., etn. Visučan(i)n / Visučanka, ktet. vīsūčkī⁵⁰⁶

E 15° 50' 07" N 44° 31' 35"

n. v. 807 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Udbina, smješteno na jugoistočnom dijelu Krbavskog polja, 5 km istočno od Udbine, površina 64,00 km².

2011.: 69 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,07 st./km².

Zaseoci: Kosanović-Gaj (od 1890. do 1900. g. Kosanović-Varoš), Krivi Dol, Milošević Draga, Novi Varoš, Pod-Kuk, Pod Metlom, Potkraj, Potkrčana (1880. g. Pod Krčanom), Selište, Šarić-Draga, Tišmin Varoš, Tuk, Veljun, Visučki Grabari Visučki Kuk.

Pripada župi sv. Nikole biskupa iz Udbine, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Pravoslavna crkva posvećena sv. ocu Nikolaju sagrađena je 1733. g., a srušena je tijekom Drugoga svjetskog rata. Sjedište je parohije.

Broj stanovnika⁵⁰⁷:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1503	1703	1254	1514	1696	1511	1555	1405	944	967	997	761	491	374	51	69

Opisujući udbinsko područje u srednjem vijeku kao dobro naseljeno, Pavičić (2010), navodi mjesto i grad Visuč koje je i u vrijeme osmanlijske vlasti bio dobro naseljen muslimanima i pravoslavicima, a nakon 1697. g. to su područje naselili Vlasi s područja Brinja, Dabra, Brloga, Kosinja, Plaškog i kasnije Knina. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Visutsch*. U BiH, Općini Drvar, u kotlini rijeke Unac zabilježen je oronim Visuč, hidronim

⁵⁰⁶ ARj bilježi oblik Visuč, etn. Visučanin / Visučkinja, ktet. vīsūčkī.

⁵⁰⁷ 1991. g. pripojeno mu je naselje Bukovac Visučki. Za to bivše naselje uključuje podatke od 1857. do 1981. godine. (DZS)

Visučica i povijesnih ojkonim Visuć grad ili grad Visućica podignut na strmoj kamenoj litici, što i u udbinskom Visuću upućuje na motivaciju vezanu za zemljopisni smještaj i izgled krajolika o čemu svjedoči i podatak o nadmorskoj visini. P. Skok (1973) ime izvodi od sveslavenskog i praslavenskog pridjeva (*visok*) obrazovanog s pomoću sufiksa *-okъ*, od prasl. korijena *vys-*. »U određenom vidu pridjev je i toponim poimeničen u sva tri roda (...) S nastavkom participa prez. akt. *Visēc = Visūc* (planina blizu Omiša).« (Skok 1973: 598)
Ime na zemljovidima: *Viszuch* (1763. – 1787.), *Visuč* (1806. – 1869.)

Vodoteč

Vödoteč m / jd., etn. Gõrnjãš / Gornjãšica, ktet. gõrnjãškĩ

E 15° 05' 07" N 45° 02' 41"

n. v. 591 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinje, smješteno 7 km sjeverozapadno od Brinja, površina 45,89 km².

2011.: 70 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,52 st./km.

Zaseoci: Božanići, Bukvići, Donje Stokuće (1890. g. Stokuće, od 1900. do 1948. g. Draga Stokućina), Galovići, Gornje Stokuće, Gostovo Polje, Ivakuša, Lončari, Maljkovići, Maričić-Draga, Morve, Platišina Draga, Ritavac, Škalić (1900. g. Skalić), Šušnjari (od 1900. do 1948. g. Šušnjari Tuževići / Tuževići Šušnjari), Tomići, Tužević, Vojvoduša i Vraneši.

Pripada župi sv. Marije iz Brinja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram sv. arhangela Mihaila, srušen je nakon Drugoga svjetskog rata), Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika⁵⁰⁸:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
2395	2602	2619	3093	3189	3257	3234	2817	924	939	682	374	272	181	98	70

Prema Pavičiću (2010) naselje je prvi put zabilježeno 1645. g. u obliku *Vodotočje*. Na to je područje Primorska krajina 1638. g. naselila pravoslavne Vlahe s osmanlijskog ličkog područja. »Vodoteč je složenica za ime naselja, kad pisana i Vodotič i Vodotečje.« Ime, kao i brojni drugi hidronimi, potječe iz semantičkoga polja 'voda' i 'teći'

Ime na zemljovidu: *Wodotich* (1763. – 1787.), *Vodotec* (1806. – 1869.)

⁵⁰⁸ Uključuje podatke za bivša naselja Gostovo Polje, Ivakuša, Škalić, Tužević i Vojvoduša. (DZS)

Vranik

Vran(i)k m / jd., etn. Vraničan / Vraničanka, ktet. vrančki⁵⁰⁹

E 15° 41' 33" N 44° 25' 51"

n. v. 638 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Lovinac, smješteno na jugoistočnom dijelu Ličkog polja, 5 km sjeverno od Lovinca, površina 10,74 km².

2011.: 7 stanovnika, prosječna gustoća naseljenosti 0,65 st/km

Pripada župi sv. Mihovila arkanđela iz Lovinca, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije.

Varijante imena: Vranika (ARj)

Broj stanovnika⁵¹⁰:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
566	554	439	402	424	356	318	291	221	192	141	98	74	49	19	7

Vranik je u srednjem vijeku bio područno selo grada *Juraševića*. Ferhadpaša je, 1577. godine, doveo na to područje jake čete, popravio stare gradove i naselio osvojena područja muslimanskim stanovništvom kao posjednicima i pravoslavnim kao kmetskim. Među njima i Vranik koji je bio vojvodstvo. Popis Kliškog sandžaka iz 1550. g. bilježi mezru *Vranograd*⁵¹¹. To je područje 1689. godine ostalo pusto jer su se Osmanlije i naseljeni pravoslavni Vlasi povukli kad je oslobođen Perušić, Novi, Bunić i Udbina, a naseljeno je od 1698. do 1699. g. pod vodstvom Stojana Kovačevića bunjevačkim stanovništvom iz Baga. Ti su naseljenici osnovali sela Cerje, Lovinac, Ričice, Smokrić, Sv. Rok i Vranik. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Vranik*.

Ime je vjerojatno motivirano izgledom zemljopisnog krajolika i kao dosta mjesta u Lici, s obzirom na zemljopisni smještaj, označeno kao *vrâno*, 'tamno, crno'⁵¹² iako načelno ime može biti i zoonimnoga postanja. Ime je složeno od pridjeva *vran* i toponomastičkog sufiksa *-ik*.

Ime na zemljovidima: *Vranik* (1763. – 1787.), *Vranik* (1806. – 1869.)

⁵⁰⁹ HMR bilježi i ktetik vraníčanskī.

⁵¹⁰ U 1857. i 1869. g. uključuje i dio podataka naselja Lovinac. (DZS)

⁵¹¹ Uz Vranograd zaabilježena je mezra Rakovi, mezra Ričica, dio Pejakovića, mezra Smilnica i mezra Lutožje koje pripadaju Lici u posjedu Mehmed-age, sina Sulejmanova (OPKS 2007).

⁵¹² Tvorbeni pridjev *vrân* u Lici je, osim u ojkonimiji, produktivan u oronimiji (Vranjača) i antroponimiji (zabilježena su prezimena Vraneš, Vranešić, Vranić i Vranješ).

Vranovača

Vranovača ž / jd., etn. Vranovčan(i)n / Vranovčanka, ktet. vranovačkī

E 15° 41' 33" N 44° 25' 51"

n. v. 671 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u sjeveroistočnom dijelu Like, 2 km sjeverno od Korenice, površina 8,10 km².

2011.: 203 st., prosj. gustoća naseljenosti 25,06 st./km².

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat i parohiji Spc iz Korenice, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁵¹³	0	0	401	482	432	381	383	230	223	196	189	189	160	147	203

Naselje se ne spominje u Prvoj ni u Drugoj vojnoj izmjeri i vjerojatno je naseljeno pravoslavnim vlaškim naseljenicima u drugoj polovici 19. stoljeća, kad je i imenovano. Ime je motivirano izgledom zemljopisnog krajolika i kao dosta mjesta u Lici označeno kao vrāno 'tamno, crno' s obzirom na zemljopisni smještaj, prema pridjevu *vran* s toponomastičkim sufiksom *-ača*.

Vranovine

Vranov(i)ne ž / mn., etn. Vranovlāan / Vranovčan/Vranovljānka, Vranovčanka, ktet. vranovljanskī /vranovskī, vranovačkī

E 15° 16' 35" N 44° 37' 55"

n. v. 568 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u sjevernom dijelu Ličkoga polja, 15 km sjeverozapadno od Gospića, površina 4,15 km².

2011.: 43 st., prosj. gustoća naseljenosti 10,36 st./km².

Pripada župi Uznesenja BDM iz Klanca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
265	310	213	242	240	204	171	195	177	151	115	109	89	72	59	43

⁵¹³ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica kojemu je 1981. pripojen nenaseljeni dio područja ovog naselja

Naselje je vjerojatno imenovano nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti kad su to područje, pod vodstvom kneza Lovre Milinkovića, naselili Hrvati Bunjevci. U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježeno je u obliku *Vranouine*.

Ime je motivirano izgledom zemljopisnog krajolika i kao mnoga mjesta u Lici označeno kao vrâno 'tamno, crno' s obzirom na zemljopisni smještaj, prema pridjevu *vran* s toponomastičkim sufiksom *-ina / -ine*. Grahovac Pražić i Vrcić Mataija (2010) ime dovode u vezu s osobnim imenom Frane te njegovom inačicom Vrane kao tipičnom za ličke štokavsko-ikavske govore, što s obzirom na frekventnost motivacije nije uvjerljivo.

Ime na zemljovidima: *Vranovine* (1763. – 1787.), *Vranovine* (1806. – 1869.)

Vrebac

Vrébac m / jd., etn. Vrèpčan / Vrèpčanka, ktet. vrèbački⁵¹⁴

E 15° 30' 16" N 44° 31' 26"

n. v. 595 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnom rubu Ličkoga polja, 14 km istočno od Gospića, površina 50,25 km².

2001.: 19 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,4 st./km².

Zaselak: Rudeži (do 1948. g. Rudež).

Pripada župi sv. Jakova apostola iz Bilaja, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pravoslavna crkva Pokrova Presvete Bogorodice sagrađena 1867. g., a srušena nakon Drugog svjetskog rata. Sjedište parohije Spc, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
911	1013	1007	1187	1290	1145	1084	1086	666	598	533	448	326	223	19	45

Srednojvjekovni utvrđeni grad Vrebac nalazio se je na današnjem lokalitetu Gradina (640 m n/m), u središtu sela Vrebac. Prvi je put u zapisu spomenut 1577. godine s ostalim gradovima koje su Osmanlije zaposjeli (spominju se dva Vrepca), naselili su ga muslimanskim stanovništvom i imao je status vojvodstva. Nakon oslobođenja na to su se područje naselili pravoslavni Vlasi s područja Otočca i Brinja koji su tamo ranije izbjegli iz vrebačkog kraja

⁵¹⁴ HMR bilježi oblike Vrèpčan(i)n / Vrèpčanka, ktet. vrèpčanskī / vrèbačkī.

te pravoslavni naseljenici od Grahova, Drvara, Unca, Bukovice i Knina (Pavičić 2010). Ime je vjerojatno zoonimske motivacije prema ptici *vrabac / vrebac* < prasl. **vorbb* iako nije isključena ni motivacijska povezanost s glagolom *vrebati*, koja je uklopljena uz zemljopisni položaj srednjovjekovne utvrde koja je omogućavala strateški položaj nadgledanja pa i vrebanja na okolicu i prometnice.

Ime na zemljovidima: *Rebac* (1570.), *Rebac* (1630.), *Rebrovacz* (1688.), *Rebach* (1690.), *Reback* (1697.), *Repatz* (1709.), *Vrebacz* (1763. – 1787.), *Vrebacz* (1780.), *Vrebac* (1806. – 1869.), *Vrebacz* (1814.), *Vrebacz* (1830.), *Rebich* (1846.), *Vrebac* (1888.)

Vrelo Koreničko

Vrèlo sr / jd., etn. Vrèljan(i)n / Vrèljānka, ktet. vrèljskī

E 15° 40'25" N 44° 46' 07"

n. v. 685 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnom dijelu Like, 3 km sjeveroistočno od Korenice, površina 6,37 km².

2011.: 122 st., prosj. gustoća naseljenosti 19,15 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. ime je Vrelo, od 1900. g. Vrelo Koreničko.

Zaselak: Taborište.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc (hram sv. oca Nikolaja sagrađen 1747. g., a srušen nakon Drugoga svjetskog rata).

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1783	0 ⁵¹⁵	0	640	542	496	463	363	224	218	194	176	179	165	119	122

U srednjem se vijeku na tom području nalazio utvrđeni grad *Prozorac*. Osmanlije su u taj kraj naselile vlaške pastire s područja Pive i Lima koji su se pred oslobođenje povukli u Otočac i Brinje odakle su se kasnije vratili. Ime se ne spominje u srednjovjekovnom razdoblju pa je vjerojatno selo imenovano nakon oslobođenja. Dvočlano ime u kojem je prvi član apelativ *vrelo*, motivirano vodom i izvorima na tom području, a drugi član diferencijacijski pridjev od ojkonima Korenica.

Ime na zemljovidima: *Vrello* (1763. – 1787.), *Vrelo* (1806. – 1869.)

⁵¹⁵ U 1869. i 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

Vrhovine

Vr̂(h)ōv(i)ne ž / mn., etn. Vr̂(h)ovljan(i)n / Vr̂(h)ovljānka, ktet. vr̂(h)ovljānskī / vr̂(h)ov(i)nskī
E 15° 25' 29" N 44° 51' 05"

n. v. 736 m

Naselje u istoimenoj općini, smješteno na zapadnom rubu Vrhovinskog polja, 54 km sjeverno od Gospića, 31,77 km².

2011.: 465 st., prosj. gustoća naseljenosti 14,63 st./km².

Varijante imena: Do 1900. g. Donje Vrhovine.

Zaseoci: Cvijanović-Kuće, Dugi Dol Vrhovinski (do 1900. g. Dugi Dol), Kmezina Poljana i Voćnjak (od 1880. do 1900. g. Vrtnjak).

Pripada župi Presvetoga Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije. Pravoslavna crkva posvećena je sv. arkandelu Mihailu i Gavrilu, sagrađena je 1764. g., a obnovljena 1973. Istoimena parohija, Ličko arhijerejskog namjesništva Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁵¹⁶:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
1542	2553	2172	1102	1187	1346	1530	1558	1152	1111	1144	1005	951	873	451	465

Srednjovjekovni grad koji su u 14. stoljeću sagradili Frankopani zvao se *Vrhovina Gatska* (*Wyrhowina Gatensis*), a kao i ona Buška, darovana je braći Perušić 1495. godine, po kojima je i Vrhovina Gacka dobila ime Perušić, o čemu svjedoče ostatci grada koji se nalaze na lokaciji Stari Perušić. Za osmanlijske vlasti bila je naseljena muslimanima i pravoslavnim Vlasima, a nakon oslobođenja to su područje naselili Vlasi i manji broj Hrvata. Ime je motivirano geomorfološkim osobinama krajolika i izvodi se od zemljopisnoga apelativa *vrh* (vrh + ov + ine) F. Bach (2010) opisujući položaj Vrhovina, odnosno Pustog Perušića navodi legendu po kojoj je Perušić dobio ime po Grku Perusu koji je sagradio utvrdu na lokaciji Stari Perušić. ARj navodi da vrhovine označavaju kraj, gorovito mjesto s puno vrhova.

Ime na zemljovidima: *Vergovigna* (1566.), *Verhovina* (1763. – 1787.), *Vrhovine* (1806. – 1869.), *Verhovine* (1814.), *Verhovina* (1830.), *Vrhovine* (1888.)

⁵¹⁶ U 1869. i 1880. g. uključuje i podatke za naselje Gornje Vrhovine. Od 1857. do 1880. g. dio podataka uključen je u popis naselja Zalužnica. Uključuje i podatke za bivše naselje Dugi Dol Vrhovinski koje je od 1857. do 1961. vođeno kao samostalno naselje.

Povijesne potvrde:

1449. u obliku *Werhouina*, u Wenzel Frangepán scalád 28 – 29⁵¹⁷

1502. u obliku Verhovina, u Farlati IV, 133.⁵¹⁸

Vrpile

Vřp(i)le ž / mn., etn. Vřp(i)lčan(i)n / Vřpīlka, ktet. vřp(i)lskī

E 15° 41' 30" N 44°43' 20"

n. v. 794 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 4 km jugozapadno od Korenice, površina 6,37 km².

2011.: 15 st., prosj. gustoća naseljenosti 2,35 st./km².

Varijante imena: 1880. g. ime je Vrhpile, od 1880. g. Vrpile.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Korenice, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Korenice, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁵¹⁹	0	0	186	191	160	178	146	96	94	78	65	61	46	23	15

Ime se spominje u kontekstu bitke iz 1491. g. kad je kod Vrpila hrvatska vojska pobijedila Osmanlije, a Popis Like i Krbave iz 1712. bilježi ga u obliku *Verpille*. U zemljovidu Prve vojne izmjere zabilježeno je toponim *Verpilla*, ali nije ucrtano naselje ni njegovo ime. Selo se nalazi na prijevoju između Koreničkog i Krbavskog polja i imalo je prometni i vojni strateški položaj. Podataka o selu iz tog razdoblja nema, a nakon osmanlijske vlasti naselili su ga Vlasi. Zbog zemljopisnog položaja i nekadašnjeg prometnog značaja nije nemoguća motivacija prema grč. *πύλη*, 'vrata' što bi u ovoj složenici označavalo visoka vrata, vrata na vrhu, prijevoj. Bogović (2015) smatra da je ime posljedica migracija stanovništva i da je staro ime bilo *Vrpolje* (gornji dio ili vrh polja), ali da se ime u današnjem obliku sačuvalo zabilježeno od doseljenika koji nisu znali smisao starijeg oblika imena.

Ime na zemljovidima: *Vrpile* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1491. u obliku Verpilla, u Johannis Tomasich chronicon Croatiae (Arkiv za jugosl. povj. IX, 22.)⁵²⁰

⁵¹⁷ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁵¹⁸ isto

⁵¹⁹ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Korenica. (DZS)

⁵²⁰ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Sl. 20 Ploča s imenom naselja uz državnu cestu D 52 i ograda posjeda pored nje.

Vučipolje

Vuč(i)polje sr / jd., etn. Vùč(i)poljan(i)n / Vùč(i)poljānka, ktet. vùč(i)poljskī

E 15°55'50" N 44°16' 25"

n. v. 701 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno na južnom rubu Gračačkoga polja, 7 km jugoistočno od Gračaca, površina 27,94 km².

2011.: 1 st, prosj. gustoća naseljenosti 0,03 st/km².

Zaseoci: Cerovci, Drobčeva Dolina, Malovan, Mekote (od 1910. do 1948. g. Gusarica) i Radusinova Draga.

Pripada župi sv. Jurja mučenika iz Gračaca, Gospički dekanat i parohiji Spc iz Gračaca, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0 ⁵²¹	0	0	274	315	387	440	584	347	315	272	173	135	66	0	1

⁵²¹ Od 1857. do 1880. g. podatci su uključeni u popis naselja Grab. (DZS)

Ime naselja vjerojatno je vezano uz naseljavanje toga područja na koje su naseljeni pravoslavni Vlasi, vjerojatno polovicom 19. stoljeća pa nije nemoguć prijenos imena iz područja njihove stare postojbine. Moguće je izvođenje od osobnoga imena *Vuk*, ali vjerojatnije metaforički od *vučija* 'posuda za vodu'. U Prvoj vojnoj izmjeri na tom su području zabilježeni toponim *Vuchia jama* i oronim *Vuchiak*. Naselje nije zabilježeno ni u Drugoj izmjeri koja više ne bilježi ni toponime iz prve izmjere.

Isti se otkonim javlja i u BiH (Bugojno, Duvno i Posušje) te u Općini Hrvace u Splitsko-dalmatinskoj županiji gdje se uz njega javlja i toponim Klapavice kao i kod Gračaca. Složenica u kojoj je prvi dio pridjev *vučji*, a drugi apelativ *polje*.

Zaklopac

Zàklopac m / jd., etn. Zàklopčan(i)n / Zàklopčānka, ktet. zàklopačkī

E 16°05'00" N 44°25' 39"

n. v. 700 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Gračac, smješteno u istočnoj Lici, 37 km sjeveroistočno od Gračaca, površina 17,89 km².

2011.: 25 st, prosj. gustoća naseljenosti 1,39 st/km².

Zaseoci: Brezovac Suvajski (*Naredbom* iz 1913. g. *Brezovac* je preimenovan u *Suvajski Brezovac*), Donji Zaklopac i Gornji Zaklopac.

Pripada župi Rođenja BDM iz Boričevca, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Donje Suvaje, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
316	356	292	392	530	544	515	533	262	237	176	156	145	76	15	25

Nakon Svištovskoga mira, uz srpsko stanovništvo koje je ostalo na svojim imanjima, vlasti su na to područje naselili Vlahe s područja Gvozda i Zrmanje. Ime se ne spominje u srednjem vijeku pa je vjerojatno nastalo nakon oslobođenja s novim naseljenicima. Zemljovid Prve vojne izmjere bilježi naselje i ime *Gorni Zaklopacz* i *Dolni Zaklopacz*, a Druga vojna izmjera bilježi oblike *Zkalopac Dolnji* i *Zaklopac Gornji*. Riječ je o izvedenoj imenici muškog roda od glagola *zaklopiti* nastaloj prema formuli *zaklop* + *-ac*. Ime je vjerojatno motivirano izgledom i položajem zemljopisnog objekta koji je zaštićen s više strana uzvisinama, brdom ili brdima od vjetra ili velikih vrućina 'zaklopljen' reljefnim okruženjem.

Zaklopača

Záklopača ž / jd, etn. Záklopčan(i)n / Záklopčānka, ktet. záklopačkī

E 15° 41' 46" N 44° 53' 05"

n. v. 540 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 19 km sjeverno od Korenice, površina 6,37 km².

2011.: 5 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,78 st./km².

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Donjega Vaganca, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Ličkog Petrovog Sela, Ličko arhijerejskog namjesništva Gornjokarlovačke eparhije.

Broj stanovnika⁵²²:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
0	0	0	78	129	92	173	0	78	107	84	57	41	23	9	5

Osmanlije su u taj kraj naselile vlaške pastire s područja Pive i Lima koji su se pred oslobođenje povukli u Otočac i Brinje odakle su se kasnije vratili. Ime se ne spominje u srednjovjekovnim izvorima pa je vjerojatno selo imenovano neposredno poslije oslobođenja. Popis Like i Krbave iz 1712. g. bilježi ga u obliku *Zaclopacha*, no, Prva vojna izmjera ne bilježi naselje ni ime, a Druga izmjera bilježi oronim *Zaklopača* i ojkonom *Zaklopača Stan*. Riječ je o izvedenoj imenici ženskog roda od glagola *zaklopiti* sa značenjem zatvoriti nešto poklopcem (*zaklopac* i *poklopac* funkcioniraju kao sinonimi) nastaloj prema formuli *zaklop* + *-ača*. Ojkonim *Zaklopača* postoji u BiH, naselje u Općini Milići i u Srbiji; naselje u općini Grocka, grad Beograd i naselje grada Kraljeva, a slične je jezične građe i ime naselja *Zaklopatica* na otoku Lastovu. Ime uvala *Zaklpica* i *Zaklopatica* vrlo je često na jadranskoj obali upućujući na njihov zemljopisni položaj zaštićen, od udara vjetrova što je očito utjecalo i na motivaciju imenovanja *Zaklopače*, najprije brda pa onda i naselja (Šimunović 2005),

Zalužnica

Zäložn(i)ca ž / jd, etn. Zäložn(i)čan(i)n / Zäložn(i)čānka, ktet. zäložn(i)čkī⁵²³

⁵²² Kao naselje vodilo se od 1890. g., a od 1857. do 1880. i u 1931. g. podatci su uključeni u popis naselja Rešetar. (DZS)

⁵²³ HMR bilježi *Žalužn(i)ca* ž/jd., etn. *Žälužn(i)čan(i)n* / *Žälunčan(i)n* / *Žälužn(i)čānka* / *Žälunčānka*, ktet. *žälužn(i)čkī*, a ARj bilježi oblik *Závođe*, etn. *Závođanin* / *Závođānka*, navodeći da se na području Plaškog Zavođaninom naziva »svaki čovjek ma iz kog mjesta koje je preko vode« (ARj XXII: 591).

E 15° 21' 12" N 44° 51' 25"

n. v. 511 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Vrhovine, smješteno na istočnom rubu Gackog polja, 5 km zapadno od Vrhovina, površina 13,72 km².

2011.: 221 st., prosj. gustoća naseljenosti 16,10 st./km².

Varijante imena: Do 1869. g. Založnica.

Zaseoci: Čelina Brakusova (od 1880. do 1900. g. Čelina) i Draga Brakusova.

Pripada župi Presvetog Trojstva iz Otočca, Otočki dekanat Gospičko-senjske biskupije. Sjedište parohije Spc svetog Petra i Pavla apostola, Ličko arhijerejskog namjesništva Gornjokarlovačke eparhije. Istoimena crkva sagrađena je 1770. g., a obnovljena 1987. godine.

Broj stanovnika⁵²⁴:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
994	1116	1065	1120	1141	1160	1198	1159	902	872	791	717	571	518	98	221

U srednjem je vijeku zabilježeno ime *Zalug Mali*, *Zalug Veliki* i *Zalužani* (Pavičić 2010). Godine 1655. na to su područje naseljeni korenički pravoslavni Vlasi (Uzorčani). Ojkonimska tvorba *za + lug* 'šumica, gaj, močvarna šuma', motivirana je smještajem zemljopisnog objekta iza luga.

Ime na zemljovidima: *Zalusnicza* (1763. – 1787.), *Žaložnica* (1806. – 1869.)

Povijesne potvrde:

1408. u obliku *Salug*, u Izvorna povelja u arhivu u Budimpešti, sign. M.O.D.L. 38501⁵²⁵

Zavode

Závōđe sr / jd., etn. Závōđan(i)n / Závōđanka, ktet. závođanskī

E 15° 31' 39" N 44° 31' 27"

n. v. 600 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno na istočnom rubu Ličkoga polja, 14 km istočno od Gospića, površina 5,66 km².

2011.: 4 st., prosj. gustoća naseljenosti 0,70 st./km².

Zaselak: Mišćevići (do 1900. g. Mišćevića Kuće).

Pripada župi NBDM iz Gospića, Gospički dekanat Gospičko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Vrepca, Ličko arhijerejsko namjesništvo Gornjokarlovačke eparhije.

⁵²⁴ Od 1857. do 1880. g. uključuje i dio podataka naselja Vrhovine.

⁵²⁵ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
264	274	276	327	375	336	365	304	156	100	120	93	60	57	8	4

Naselje se ne spominje u srednjem vijeku, vjerojatno je naseljeno i imenovano nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti kad je naseljeno pravoslavnim Vlasima. Ime pripada skupini imena motiviranih vodom označavajući mjesto iza vode. U tvorbenom je smislu riječ o složenici u kojoj je prvi član prijedlog *za* koji u toponomastici označava ono što je smješteno iza nečega, u ovom slučaju iza apelativa *voda* u pluralu. Uz saselak sela Barelete navedena su istoimena naselja u vrebačkoj parohiji, u općini Medak, mahale u Bosni i oblasti u Hercegovini.

Ime na zemljovidima: *ŷavodie* (1763. – 1787.), *Zavodje* (1806. – 1869.)

Žabica

Žäb(i)ca ž / jd., etn. Žäb(i)čar / Žäb(i)čärka, ktet. žäb(i)čarskī / žäb(i)čkī⁵²⁶

E 15° 21' 36" N 44° 31' 53"

n. v. 578 m

Naselje na administrativnom protegu Grada Gospića, smješteno u središnjem dijelu Ličkoga polja uz rijeku Novčicu, 3 km jugozapadno od Gospića, površina 5,66 km².

2011.: 191 st., prosj. gustoća naseljenosti 33,74 st./km².

Varijante imena: R.M. Grujić (1915) bilježi pluralni oblik Žabice.

Pripada župi sv. Antuna Padovanskoga iz Ličkog Novog, Gospićki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
187	212	172	186	218	226	224	248	233	241	260	275	249	250	189	191

Pavičić (2010) navodi da je Žabica vjerojatno postojala i u srednjem vijeku kao područno kmetsko selo Novoga Grada i da je vjerojatno bila dobro naseljena kao i u vrijeme osmanlijske vlasti, nakon koje su na ta područja doseljeni Hrvati s područja Ledenica, Otočca i Gorskog kotara. Ime je, u širem smislu, motivirano vodom (Novčicom) koja bitno utječe na samo naselje, odnosno nazivom životinje, *žaba* koja obitava na vodi.

⁵²⁶ Uz napomenu da istoimeno naselje postoji i u ljubinskom kotaru u Hercegovini, ARj navodi oblik Žäbica, etn. Žäbičanin / Žäbičänka, ktet. žäbičarski.

Ime na zemljovidima: *Xabicza* (1763. – 1787.), *Zabica* (1806. – 1869.)

Željava

Željava ž / jd., etn. Željavčan / Željavčanka, ktet. željavskī / željavačkī

E 15° 43' 56" N 44° 51' 35"

n. v. 341 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Plitvička Jezera, smješteno u istočnoj Lici, 22 km sjeveroistočno od Korenice, površina 29,21 km².

2011.: 38 st., prosj. gustoća naseljenosti 1,3 st./km².

Zaseoci: Kundrić i Vodnica.

Pripada župi Uzvišenja Svetoga Križa iz Donjega Vaganca, Slunjski dekanat Gospićko-senjske biskupije i parohiji Spc iz Ličkog Petrvog Sela, Arhijerejsko namjesništvo ličko u sastavu Eparhije Gornjokarlovačke.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
69	0 ⁵²⁷	792	876	951	876	838	853	374	382	455	245	175	150	51	38

Željava je poslije Svištovskog mira (1791. g.) naseljena Hrvatima i Srbima, a kasnije su Srbi činili većinu stanovništva. Rudolf Horvat (1941) navodi stariji oblik imena *Šeljava* i postanak sela vezuje uz 1780. godinu. ARj bilježi ime Željava kao ime krave, ime planine u Hrvatskoj i m. ime jobagiona na području Topuskog. J. Benešić (1949) pod natuknicom *žělva* navodi značenje glavata, golema⁵²⁸.

Prema legendi koju je zapisao K.D.M. (1899), tijekom pograničnog ratovanja s Osmanlijama, za vrijeme francuske vlasti na području Prijeboja, stanovnici su preusmjerili tok potoka koji je tekući kroz Prijeboj opskrbljivao vodom i Željavu koja je bila pod osmanlijskom vlašću pa je Željava ostala bez vode. Nakon toga »Turci su slali po tri tovara kukuruza na Prijeboj, da im naši opet vode napušte, jer su bili nje željni; e pa za to da se prozvalo ono mjesto – Željavom« (K.D.M. 1899: 115).

Ime na zemljovidima: *Xeliava* (1763. – 1787.), *Željava* (1806. – 1869.)

⁵²⁷ U 1869. g. podatci su uključeni u popis naselja Ličko Petrovo Selo. (DZS)

⁵²⁸ Skok (1972) značenje povezuje s ie. korijenom *ghel sa značenjem žut.

Žuta Lokva

Žūtā Lōkva, ž / jd, etn. Žutòlokvār / Žutòlokvārka, ktet. žutòlokvārskī

E 15° 03' 45" N 44° 58' 10"

n. v. 491 m

Naselje na administrativnom protegu Općine Brinja, smješteno 8 km jugozapadno od Brinja, površina 4,59 km².

2011.: 17 st., prosj. gustoća naseljenosti 3,70 st./km.

Zaselak: Goljak

Pripada župi sv. Marije iz Brinja, Otočki dekanat Gospićko-senjske biskupije.

Broj stanovnika:

1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
33	0 ⁵²⁹	0	120	165	161	154	172	134	94	72	72	60	50	37	17

Žuta Lokva je naselje koje se od najranije povijesti nalazilo na raskrižju putova koji vode od mora prema unutrašnjosti. Naselje je novo stanovništvo steklo u 17. stoljeću kad su naseljeni Hrvati i pravoslavni Vlasi, no, zemljovid Prve izmjere ne bilježi naselje ni ime. Ono se spominje tek u drugoj izmjeri u obliku *Žutalokva*. Dvočlano ime u kojem je prvi član pridjev *žuta*, a drugi apelativ *lokva*. Često na granici imena i apelativa lokvu kao ime nalazimo u mikrohidronimiji čitave Hrvatske, osobito na jugu. ARj bilježi oblik Žuta Lokva kao ime brdu kod Cesarice (Karlobag), pašnjaku kod Ostrvice (Gospić), naselja kod Brinja i Žuta Lokva Cesarička ime naselja na području Karlobaga.

Ime na zemljovidima: *Zuta Loqua* (1814.)

4.5.1. Raščlamba suvremene ojkoniimije

U ovom je poglavlju obrađen 231 ojkonim čiji je popis preuzet iz baze Državnog zavoda za statistiku, prema popisu stanovnika 2011. godine. Iako na području obrađenih jedinica lokalne samouprave postoje 243 službena naselja iz obradbe je isključeno njih 14 koji se zemljopisno nalaze na jugoistočnoj strani Velebita i ne pripadaju Lici.

Na motivacijskoj razini najviše ojkonima pripada kategoriji ojkonima motiviranih geomorfološkim osobinama krajolika, njih ukupno 99 ili nešto više od 42%. Od toga je toponomastičkih naziva tipa *Gajine*, *Jezerane*, *Klanac*, 24, metafora (*Prozor*, *Škare*) 8, ojkonima koji su motivirani oblikom i površinskim svojstvima (*Čanak*, *Debelo Brdo*,

⁵²⁹ U 1869. i 1880.g. podatci su uključeni u popis naselja Prokike. (DZS)

Ostrvica) 54, sastavom i osobitostima tla/vode (*Brlog, Brušane, Glibodol*) 10, a ojkonima motiviranih drugim toponimima (*Podlapača, Podoštra, Pdum*) 3. Znatno udio u ovoj skupini pripada dvočlanim ojkonimima u kojima je jedan od članova kasnije dodani pridjev s razlikovnom ulogom (donji, gornji, srednji, lički, novi, stari), a česte su i sraslice i sufiksne i prefiksne tvorenice tipa *Vodoteč, Podlapača, Podum, Podastrana, Zavode*. Dvočlani ojkonimi uglavnom pripadaju novijem ojkonimskom sloju koji je nastao kao posljedica jezične standardizacije i administrativnog uređenja imena naselja u različitim državno-pravnim sustavima u kojima se Lika u novijoj povijesti nalazila.

Druga je po čestotnosti skupina ojkonima antroponimskoga postanja. Toj skupini pripada ukupno 46 ojkonima ili njih gotovo 20%. Unutar te skupine najzastupljenija je podskupina ojkonima od antroponima i zemljopisnog nazivlja (*Dringaj, Drakulić Rijeka, Končarev Kraj*) s 13 ojkonima, zatim skupina ojkonima etnonimskoga i etničkog postanja (*Doljani, Donji Štrbci, Hrvatsko Polje*) s 12 ojkonima, antroponimi u funkciji ojkonima (*Budak, Bunić, Tolić*) 11, ojkonimi antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima (*Aleksinica, Boričevac, Mogorić*) 10. Nekad je, u srednjovjekovnoj Lici, ova skupina ojkonima bila najzastupljenija i najkarakterističnija za ličko područje, odražavajući istovremeno zemljopisne osobitosti i iz njih izvedena etnička imena.

Ojkonima fitonimnog podrijetla, odnosno motiviranih nazivima bilja, biljnog pokrova i biljnih zajednica zabilježeno je ukupno 28 ili njih 12% (*Brezik, Bukovac Perušički, Glogovo*). Starijim toponimima (*Dabašnica, Donja Suvaja, Krbavica*) motivirano je 14 ojkonima, a ojkonima izvedenih od naziva životinja (*Kozjan, Kurjak, Žabica*) zabilježeno je svega 6, kao i ojkonima motiviranih imenima kršćanskih svetaca (*Selo Sveti Marko, Sveti Rok*). Gospodarskom je djelatnošću (*Melinovac, Ornice, Veliki Žitnik*) motivirano ukupno 8 ojkonima, obrambenim objektima (*Kruga, Široka Kula, Turjanski*) njih 4, vjerskim organizacijama i crkvenim objektima (*Kaluđerovac, Popovača Pazariška, Velika Popina*) 3, upravnom vlašću (*Begluci*) 1 kao i poviješću i legendama (*Bužim*). Ove klasifikacijske skupine svjedoče o ljudskoj djelatnosti, o gospodarskoj, kulturnoj i religijskoj slici Like koja se odrazila i sačuvala u ličkoj ojkonimiji.

S obzirom na strukturu ojkonima najviše je jednočlanih, 156 ili 67%, dvočlanih je 69 ili 30%, a višečlanih toponomastičkih (ojkonimskih) sintagmi je 6 ili tek nešto više od 2%. Toponimizacijom apelativa, bez ikakvih dopuna nastalo je ukupno 26 ojkonima, prefiksnom tvorbom nastala su 3 ojkonima, a najviše ih je nastalo sufiksnom tvorbom, njih 81 ili 35%. Među sufiksima najzastupljeniji je sufiks *-ac / -ovac*, a u nekoliko je primjera sačuvan, u srednjem vijeku vrlo frekventan, sufiks *-ane / -(j)ane* (*Jezerane, Pećane, Brušane,*

Breštane) koji je u tom razdoblju označavao posjedovne odnose. Pluralizacijom je tvoreno 11 ojkonima, deminucijom 10, deminucijom i pluralizacijom 2, augmentacijom i pluralizacijom 2. Prefisalno-sufiksalna tvorba zabilježena je u 6 primjera, a toponomastičkih je sraslica 15.

S obzirom na jezično podrijetlo imena može se zaključiti da je današnja lička ojkonimija uglavnom hrvatskog/slavenskog podrijetla s tek nešto izraženijim adstratnim slojem orijentalnog podrijetla zastupljenim s 9 ojkonima, zatim supstratnim romanskim slojem s 5 ojkonima te jednim predrimskim, ojkonimom grčkoga podrijetla.

U korpusu ličke ojkonimije zamjetna je nazočnost antonimijskih imena koja izražavaju prostorne i manji broj njih koji izražavaju kvalitativne odnose⁵³⁰, a nastali su s namjerom izbjegavanja homonimnih imena dodavanjem diferencijacijskog člana. Najčešće je riječ o dvorječnim ojkonimima u kojima je nositelj antonimne opreke pridjev *donji – gornji* i *mali – veliki*. »Najčešći su dvorječni antonimni ojkonimijski parovi koji na prvom mjestu imaju sastavnicu koja je antonimna sastavnici drugog ojkonima dok im je druga sastavnica zajednička.« (Frančić i Mihaljević 1997 –1998: 82) Uočljivi su i primjeri kojima, u korpusu suvremenog službenog popisa ličkih naselja, nedostaju antonimni parnjaci koji su u povijesnom hodu nestali gubitkom statusa samostalnog naselja. Ti su primjeri napisani kurzivom.

Među antonimijske ojkonime koji u ličkoj toponimiji izražavaju prostorne odnose svrstavamo sljedeća naselja: Donja Suvaja (n.v. 413 m) – Gornja Suvaja (n.v. 590 m); Donje Pazarište (n.v. 603 m) – *Gornje Pazarište*⁵³¹ (n.v. 572 m); Donji Babin Potok (n.v. 420 m) – Gornji Babin Potok (n.v. 560 m); Donji Kosinj (n.v. 503 m) – Gornji Kosinj (n.v. 504 m); Donji Lapac (n.v. 582 m) – Gornji Lapac (n.v. 590 m); Donji Mekinjar (n.v. 636 m) – *Gornji Mekinjar*⁵³² (n.v. m); Donji Štrbci (n.v. 541 m) – Gornji Štrbci (n.v. 580 m); Donji Vaganac (n.v. 367 m) – Gornji Vaganac (n.v. 367 m); Vrhovine (n.v. 736 m) – Gornje Vrhovine (n.v. 773 m); *Donja Ploča*⁵³³ (n.v. 600 m) – Gornja Ploča (n.v. 625 m). Vidljivo je da antonimijski parovi izražavaju prostorne odnose na temelju nadmorske visine, pri čemu su očekivano *donji* na nižoj nadmorskoj visini, a *gornji* na višoj. No, također je uočljiva mogućnost da imenovanje nije motivirano samo nadmorskom visinom nego da ono stoji u svezi sa stranama

⁵³⁰ Nisu zabilježeni primjeri antonimijskih imena koji izražavaju vremenske odnose s antonimijskim parovima *stari – novi*. Jedino bi nas Lički Novi, nekad *Novigrad*, mogao navesti na sličan zaključak, no on nema zabilježenog antonimnog para s pridjevom *stari*.

⁵³¹ Kroz povijest se, i u prvoj polovici 20. stoljeća, Pazarište dijelilo na Donje i Gornje. Otud kod mnogih i danas pluralni oblik imena Pazarišta. Gornje je obuhvaćalo današnje naselje Klanac.

⁵³² Postojao je kao službeno naselje od 1890. do 1948. g

⁵³³ Naselje Gornja Ploča ima zaselke Donja i Gornja Ploča.

svijeta prema kojem načelu je gornje ono naselje koje je na istoku, na strani gdje sunce izlazi, a donje na zapadu, na strani gdje sunce zalazi. Taj je kriterij primjenjiv na svim navedenim primjerima, osim kod parova Donji Vaganac – Gornji Vaganac i Donji Štrbci – Gornji Štrbci u kojima su *donja* naselja na istoku, a *gornja* na zapadu.

Antonimijski ojkonomi Mala Plana (n.v. 720 m, povr. 15,35 km²) – Velika Plana (n.v. 826 m, povr. 48,16 km²); *Mala Popina*⁵³⁴ (n.v. m) – Velika Popina (n.v. 668 m) i Mali Žitnik⁵³⁵ – Veliki Žitnik (n.v. 558 m) izražavaju kvalitativne odnose koji se najvjerojatnije odnose na površinu i broj stanovnika.

Ojkonimska slika Like, poglavito u dijakronijskom smislu, odražava slojevitost povijesnih, društvenih, etničkih, kulturnih, religijskih, gospodarskih i jezičnih prožimanja i nadslojavanja. Na srednjovjekovnu, već izgrađenu etničku, društvenu, kulturnu, religijsku, jezičnu, a onda i ojkonomsku sliku Like nasrnula je koncem 15. i u prvoj polovici 16. stoljeća osmanlijska vojska pred kojom se povukla glavnina domicilnog stanovništva odnoseći sa sobom u novu postojbinu svoju kulturu, običaje i onimijsku tradiciju. Na pusta su područja, formirajući svoju vlast, Osmanlije doveli, u tvrđavne gradove muslimane, a u podgrađa i sela vlaško pastirsko stanovništvo koje je onda, na temeljima vlastitog običajnog, kulturnog, gospodarskog i jezičnog iskustva gradilo novu ojkonomsku sliku Like. Utjecaj novih stanovnika Like, prožimanje različitih putova naseljavanja i raseljavanja vrlo se zorno odražavaju na suvremenoj ličkoj ojkonomiji na motivacijskoj, strukturnoj, ali i na semantičkoj razini dovodeći u odnos staro naslijeđeno i novo ucijepljeno koje je ponekad dovodilo i do „nesporazuma“ tipa *Crna Vas / Crna Vlast*. Novi su stanovnici sa sobom donijeli novu zemljopisnu nomenklaturu koja nije bila svojstvena srednjovjekovnoj ličkoj toponimiji. Riječ je o primjerima tipa *klanac, kraj, krčevina, krš, plana, ponor, tuk, zaklop*, s orijentalizmima tipa *begluk, čanak, čitluk, kaldrma, muša, pazar, kula*. Imena mnogih od naselja koja su nastala i imenovana u tom razdoblju mogu se u istom ili vrlo sličnom obliku pronaći u toponimskom korpusu BiH, Srbije, Crne Gore, Makedonije i Bugarske svjedočeći o ishodištima migracija s Balkanskog poluotoka. Među mlađim ličkim ojkonomima znatan je udio dvorječnih što je posebno tipično za imena najmlađih naselja na plitvičkom području (Čuića Krčevina, Končarev Kraj, Sertić Poljana, Drakulić Rijeka). Ti primjeri svjedoče o tvorbenom obrascu, ali i o antroponimnoj osnovi utemeljenoj na etničkim obilježjima novog stanovništva. U tvorbenom je smislu među imenima mlađih ličkih naselja karakteristična

⁵³⁴ U Popisu Like i Krbave iz 1712. g. zabilježene su Mala i Velika Popina. Kasnije se Mala Popina ne spominje kao naselje.

⁵³⁵ Zaselak u sastavu naselja Veliki Žitnik.

frekventnost sufiksa *-ac* s kojim su tvoreni ojkonomi izvedeni od bilja, životinja i ojkonomi motivirani izgledom zemljopisnog objekta, a drugi su po čestotnosti sufiksi *-ača* i *-ica*. Stari je sufiks *-ane/-(j)ani* u imenima malđih naselja zabilježen samo u dva primjera: Breštane i Kijani.

Slika suvremene ličke ojkonomije uglavnom je formirana nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti i konačno oblikovana za vrijeme vojno-krajiške uprave. Kasnijim administrativnim uređenjem ojkonomskog korpusa lička je ojkonomija prilagođavana političkim i jezičnim načelima pojedinih vlasti dijeleći sudbinu suvremene hrvatske onimije.

5. HIDRONIMIJA

5.1. Geomorfološke i hidrološke osobine

Lika pripada gorskoj Hrvatskoj u kojoj planinski lanci okružuju međugorske zavale i polja u kršu koja su u prošlosti bila izložena destruktivskom djelovanju nekadanjih rijeka i jezera. Kroz polja protječu vodotoci koji vodu dobivaju iz krških vrela i najčešće je gube u ponorima na kraju polja⁵³⁶. Ličke hidrografske prilike obilježava krški krajobraz kanjonskih dolina i vrtača, podzemni tokovi i značajne razlike između hladnog i toplog dijela godine. U hladnom razdoblju, zbog obilnih količina vode, porastu vodostaji rijeka i potoka, dok u toplom razdoblju razina voda opada i zadržava se samo u najvećim vodotocima. »Veliko sezonsko kolebanje vodostaja, odnosno razlike u kvocijentu ekstremnosti protoka tekućica, s popratnim negativnim implikacijama, s jedne, te potrebe i mogućnosti razvoja vodoprivrede (hidroenergija, vodoopskrba) s druge strane, uzrokovali su razmjerno velike hidrotehničke zahvate kojima je prirodni režim otjecanja vode u regiji znatno izmijenjen« (Pejnović, 1991: 49). Ti su se zahvati odvijali od kraja 18. i tijekom 19. i 20. stoljeća. Prvi veći zahvati u prirodni režim ličkih voda odnosili su se na isušivanje močvarnih predjela na području Trnovca i Bužima pored Gospića, kasnijih intervencija na vodotok Gacke, porječje Ričice, na Krbavskom polju te „obziđivanje glavnog ponora Like (Markov ili Očanov ponor) u Lipovom polju“ (Pejnović 1991: 50), izgradnju HE Senj i Obrovac kad se promijenio režim otjecanja rijeke Like, Gacke, Opsenice, Ričice i Otuče.

Ličke rijeke pripadaju jadranskom i crnomorskom slivu⁵³⁷, a njihovo utjecanje u Jadransko more odvija se, nakon poniranja na krškim poljima, podzemnim tokovima i ponovnom izviranju u moru u obliku priobalnih izvora i vrućja. Iako pogled na hidrografsku kartu Hrvatske sugerira izrazito mali broj vodotoka na području Like, njezini su vodotoci kroz povijest presudno utjecali na ukupnost društvenog, kulturnog i gospodarskog života. Voda, sa svim atribucijama koja je kroz vrijeme sa sobom nosila, bila je vrlo važna sastavnica i pučkih religijskih običaja u Lici, poglavito u pretkršćansko vrijeme. Ti su se običaji kasnije

⁵³⁶ »Porozno vapnenačko tlo krške Hrvatske guta većinu vode u svoje tamno i šupljikavo podzemlje pa rijeke teku samo iznad nepropusnih stijena. Premda se kratko zadržavaju na površini terena, krške rijeke svoju ljepotu nadopunjuju atraktivnošću slapova, sedre, ponora i podzemnih dijelova toka (...)« (Šafarek; Šolić 2011: 10).

⁵³⁷ Jadranskom slivu, kojeg karakteriziraju manja gustoća i duljina površinskih i značajni podzemni tokovi kroz krške sustave, pripadaju rijeke Lika, Gacka, Obsenica, Kruščica i Ričica sa svojim pritokama, a crnomorskom slivu pripadaju rijeke krbavskog prostora, gornjokoranska dolina s Plitvičkim jezerima te ličko Pounje. Prije izgradnje akumulacijskog jezera Kruščica i kanala kojim su im preusmjereni tokovi, Lika i Gacka bile su ponornice koje su odvodnjavale vode sustavom podvodnih tokova prema Jadranskom, ali i prema području slivnih tekućica Dunavskoga sliva.

posebno vezali uz blagdan Božića i Uskrsa, a ishodište nalaze u njegovanju kulta pomlađujućeg boga Sunca oko proslave ljetnog solsticija. Do polovice 20. stoljeća u Lici se sačuvao običaj, posebno u istočnoj crkvi, jer se Katolička crkva mnogo rigidnije odnosila prema nekršćanskim tradicijama, vezanja marama ili vunениh niti po grmlju uz izvore (Kolak 2004: 327). O tom običaju na plitvičkom području svjedoči B. Gušić (1974) koji opisujući tragove predosmanlijskih naselja na plitvičkom području navodi da se uz vrelo Plitvice nalazila crkva sv. Marka i da se tu donedavno sačuvao »običaj da se na Jurjevo zorom odilazi na nedaleko vrelo potoka Lučice, da se tamo umiva i da na obližnjem grmlju djevojke i žene ostavljaju maramice ili vrpce kao zavjetni dar za vlastito zdravlje, ili za zdravlje oboljelog djeteta« (Gušić 1974: 72). Ljekovita i nadnaravna obilježja tradicijski su se pridavala i velebitskim vrelima, posebno onim »uz crkvicu sv. Marka iznad Gračaca i sv. Ivana na gori (...) iznad Metka⁵³⁸. Osim velebitskih, ljekovita su svojstva pripisivana i drugim ličkim vrelima tako postoji legenda o ljekovitosti vrela Pištenka i Čatrnja u podnožju brda Vučjaka blizu Dabra koja nikad nisu presušila i s kojih su mještani u mladu nedjelju prije sunca nosili vodu za umivanje jer je bila ljekovita za oči.

U prostornoj slici srednjovjekovne Like očito su dominirale površinske vode, tekućice i stajaćice koje su veći dio podvelebitskog pojasa, od Donjeg Pazarišta na SZ i Kukljića na JI, poplavljivale veći dio godine (Pejnović 2002) i motivirale nastanak ličkih hidronima, ali i horonima i etnonima. Hidronimi u sebi čuvaju najstariji jezični sloj, oni su najpostojanija imena, a ličke prilike upućuju na hidronimnu motivaciju nastanka horonima i etnonima u primjerima srednjovjekovnih župa Like, Gacke, Krbave i Hotuče.

5.2. Metodološki postupci

U ovom se poglavlju hidronimi analiziraju na motivacijskoj i strukturnoj razini kako bi se u etiologiji imena ličkih rijeka uočila njihova osobitost kao odraz jezičnog i općedruštvenog identiteta stanovnika koji su stvarali i oblikovali imena ličkih rijeka u ambijentu prirodne i društvene slojevitosti podneblja u kojem su živjeli. Klasifikacija hidronima učinjena je prema naputcima i sugestijama mentorice prof. dr. sc. Dunje Brozović Rončević, a hidronimi su ekscerpirani iz topografske karte Ličko-senjske i Zadarske županije

⁵³⁸ Narod je tvrdio da je voda tih vrela ljekovita i dolazio je ovamo na proštenja. K sv. Ivanu osobito su odlazile trudne žene; djevojke bi prespavale u okolini izvora i ranom zorom i u samo svanuće natjecale se koja će prva k izvoru da se umije. Pri odlasku na grmlju oko izvora, odmah iza crkvice, vezale su svoje maramе kao zavjet, i maramе su se vijorile cijele godine. Tako su iz godine u godinu šarene maramе oko crkava podsjećale na običaj podavanja libacije, sačuvan od najstarijih vremena, i na darivanje vodenih božanstava u strahu od njihove srdžbe« (Rukavina 1981: 105).

1:100 000, 1 : 25 000 i iz podataka Hrvatskih voda⁵³⁹, Vodnogospodarskog odjela za vodno područje primorsko istarskih slivova iz Rijeke. Analizirani podatci većim su dijelom provjereni obilaskom terena, no, zbog još uvijek velikih površina koje su u Lici pod minama ili su minski sumnjiva, obilazak nekih područja, poglavito onih koja su se tijekom agresije nalazila na crtama razgraničenja, nije bio moguć. Terensko je istraživanje ograničila i nenaseljenost pojedinih, posebno ruralnih predjela u kojima se i nalazi većina ličkih vrela i manjih vodotoka pa je akcentuacija bilježena u najužem mogućem anketnom krugu. S obzirom na bujični karakter ličkih vodotoka, njihovu ubikaciju, a onda i podatke o samom referentu i njegovu imenu čuvalo je, na razini narodne memorije, lokalno stanovništvo, a kako su brojna lička naselja opustjela nestalo je i toga sjećanja. Podatke o takvim vodotocima nije moguće pronaći u referentnoj literaturi, a na zemljovidima su često krivo bilježeni s jasnom tendencijom standardizacije, posebno refleksa jata.

Osnovna razredba ličkih hidronima temelji se na podjeli površinskih voda prema objektu imenovanja na tekućice (stalne i povremene), jezera (prirodna i umjetna), slapove i vrela⁵⁴⁰. Izvan čisto hidrografskih okvira, podjele na rijeke i potoke često je relativna i ovisna o geomorfologiji krajolika. Taj se problem jasno uočava i u primjeru ličkih voda zbog njihovih krških osobitosti, ali i percepcije lokalnog stanovništva kojemu dojam o važnosti i veličini vodnog referenta često premašuje njegov realni klasifikacijski tip, a očit je i nedostatak stručne i znanstvene zemljopisne obradbe ličkih vodotoka pa onda i njihove klasifikacije.

Svi su hidronimi unutar skupina poredani abecednim redom, a za svaku se tekućicu (rijeka, potok, bujica⁵⁴¹) donose podatci o vrelu, duljini i geomorfološkim osobinama toka, lokalna akcentuacija, a u pojedinim slučajevima i dostupni podatci o pučkom tumačenju imena.

⁵³⁹ Zakon o vodama, Narodne novine 153/09, 130/11, 156/13 regulira korištenje, upravljanje, zaštitu i klasifikaciju voda. Prema odredbama Zakona površinske su vode svrstane u vode I. i II. reda. Vlada RH određuje status voda po važnosti i odlukom utvrđuje vode I. reda u koje pripadaju međudržavne vode, priobalne vode, druge veće vode i kanali te bujične vode veće snage. Ostale vode pripadaju kategoriji voda II. reda. U Lici kategoriji voda I. reda pripadaju Gacka, Lika, Ričica, Una i Zrmanja.

⁵⁴⁰ Prema hidrografskoj klasifikaciji među vode stajačice pripadaju i močvare i bare. No, zbog hidrogeoloških osobitosti ličkoga kraja na njezinom području nema močvara koje se na području Hrvatske nalaze uglavnom uz riječne tokove panonskog dijela, a pod barama se u Lici uglavnom podrazumijevaju košanice uz vodu i pripadaju skupini mikrohidronima.

⁵⁴¹ Bujica je stalni ili povremeni vodotok kojeg karakteriziraju velike i brze oscilacije protoka, turbulentno tečenje, jake erozivne sposobnosti, sklonost k promjeni smjera tečenja te veliki donos ili pronos nanosa koji može pokrenuti klizišta.

5.3. Tekuće

Ádet, vodotok, izvire iz istog izvora kao i Krka, u blizini mjesta Mali Cvjetnić (Srb) i ponire u Kordinoj dragi. Ime se možda može povezivati s tur. *adet* 'navada, navika' iako ARj bilježi da se imenica *adet* javlja od 18. stoljeća bez zabilježenog odraza u toponimiji.

Àlaginjac, bujica, potok blizu Resnika, ulijeva se u Suvaju kod Ondića (Udbina).

Antroponimnog je postanja prema tur. Alaga < Aliaga. Opisujući šire područje Kurjaka, Fras navodi da na »području Tušice stajala je kula Turčina Alage: danas je ondje izvor koji svi zovu Alaginac⁵⁴²« (Fras 1988: 144).

Bàbin pòtok, vodotok u Vrhovinskom polju, blizu istoimenog naselja. ARj bilježi samo ojkonom Babin Potok⁵⁴³. Ime je složeno od pridjevnoga lika imenice baba⁵⁴⁴ i leksema *potok*.

Bàjer, bujica, potok koji se u Ličkom Novom ulijeva u Novčicu. Ime vjerojatno treba izvoditi od tur. *bayir* 'obala i zemljište pored obale' iako se u Lici pod bajerom najčešće podrazumijeva iskop u koji se nakupi voda (Čuljat 2004)⁵⁴⁵.

Bàkovac, vodotok, izvire u Resniku u Ričicama, teče u smjeru Resnik-Peršići i ulijeva se u Ričicu. ARj bilježi istoimena sela; jedno blizu Kosinja i dva blizu Perušića. Šimunović (2010) smatra da ojkonom Bakovac pripada srednjovjekovnoj toponimiji antroponimne motivacije.

Balàtin, bujica, teče kroz stari Lički Osik. Ime je vjerojatno motivirano osobitostima tla/vode prema blato < prasl. **bolto* 'bara, močvara'. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Palatin Bach*.

Bànica, vodotok, dug 1,2 km, pritok rijeke Suvaje⁵⁴⁶. Izvire iz istoimenog vrela u zaselku Piplica, (Lovinac). Ime vjerojatno treba izvoditi od *banjica*: »mlak mineralni izvor; u pravilu

⁵⁴² Na srednjem se Velebitu nalazi planinsko sedlo Alaginac, a na području Virovitičko-podravske županije, u Općini Đulovac, istoimeni bunar.

⁵⁴³ Istoimena naselja nalaze se u BiH (Donji Vakuf, Višegrad), Srbiji (Prokuplje) i Slovačkoj (Prešov).

⁵⁴⁴ Osnova *baba* veoma je česta motivacija toponima, znatno češća u oronimiji nego u hidronimiji. U nekim se primjerima povezuje sa ženskim demonom, personifikacijom ženskog pretka, možda eufemizam za božanstvo plodnosti (Brozović Rončević 1987).

⁵⁴⁵ Na drugim hrvatskim područjima toponimi istoga lika mogu se izvoditi od ger. »*bàjer* (*m*) 'bara, jezero' < njem. *Weiher* 'malo jezero, ribnjak' (...) u hr. se bilježi samo mlađi lik *bajer* tvoren pod bavorskim utjecajem – *ei-* > *-ai*« (Brozović Rončević 1997: 365).

⁵⁴⁶ Japunčić ime povezuje s izgledom toka »dobila ime nakon što je od običnog potoka naglo porasla, *banila* (nabujala)« (2000: 320).

hladniji od banje« (Brozović Rončević 1997: 19) što se može povezati i s pučkim tumačenjem po kojemu je riječ o vodi pogodnoj za kupanje. ARj navodi da je Banica »voda u Lici koja izvire iza Gospića k jugu oko tri sahata i kod Gračaca ponire«. (ARj I: 173)

Bàra, bujica, izvire kod Rudina, desni pritok Like kod Gradine (Gornji Kosinj). Ime je motivirano izgledom i osobinama vodotoka, prema prasl. **bara* 'voda koja se zadržava u udubljenju na površini zemlje, lokva, podvodno zemljište'. U Lici apelativ *bara* ima i sekundarno, dominantnije, značenje kao sjenokoša, livada uz neki vodotok s posebnom florom i 'slabijim sijenom'.

Bàre, vodotok blizu Kameniša, pritok Karamanuše, u središnjem dijelu Krbavskoga polja.

Bàšnica, (**Bašinica**) izvire iz Crnog vrela, a u Rudopolju Bruvanjskom, kod Gračaca, se ulijeva u Otuču kao desni pritok, duga 13,5 km. ARj navodi oblik Bàšina sa značenjem buka, vika s prijetnjom, po čemu bi ime pripadalo skupini hidronima onomatopejskog postanja.

Bègovac, izvire u Polju Šarića i teče do Cvituške gdje se ulijeva u Ričicu. Ime je izvedeno od *beg* < tur. *bey*, 'plemički naslov u Osmanskom Carstvu, visoki vojni ili civilni dostojanstvenik'.

Bègovac, vodotok, lijevoobalni pritok Gacke, izvire u Rupčićima. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Begovacz*.

Bijela rijeka, izvire u sjeveroistočnom dijelu Čudina Klanca iz više izvora, a kod Ljeskovca se spaja s Crnom rijekom u Maticu koja utječe u Prošćansko jezero. »Bijelu rijeku zovu još i Vrhovinska rijeka ili samo Rijeka« (Čuljat 2009: 341). Dno Bijele rijeke je svijetlo od gotovo bijelog pijeska po čemu je vjerojatno i imenovana. Istoimeni hidronimi, ali i ojkonimi rasprostranjeni su na čitavom slavenskom južnom području⁵⁴⁷. Gušić (1974) u povijesnom kontekstu bilježi ikavski oblik *Bila rika*.

Blažanski pòtok, vodotok u brinjskom zaselku Blāžani (Finka, Pavešić 1968).

Ime je složeno od pridjevnoga lika ojkonima (izvedenog od antroponima Blaž) i leksema *potok*⁵⁴⁸.

Bòdiževac/Bòdižovac, vodotok i vrelo između naselja Gornji i Donji Babin Potok u Vrhovinama. Ime je vjerojatno antroponimnoga postanja.

⁵⁴⁷ ARj navodi oblik Bijelā rijēka kao ime nekoliko naselja i jedne rijeke u Srbiji.

⁵⁴⁸ ARj bilježi pridjev *blāžan* sa značenjem 'mrsan; mrsna ili blažna jela'.

Bògdanica, vodotok, lijevi pritok rijeke Novčice. Nastaje spajanjem planinskih potoka s Velebita u mjestu Bogdanić po kojemu je i dobila ime (< prema ojkonomu Bogdanić < od antroponima Bogdan). Od Bogdanića rijeka krivudavim i plitkim koritom teče kroz selo Kolakovicu, gdje se na Sastavcima spaja s Bužimnicom i dalje teče prema Čanić Gaju gdje je dubina korita nešto veća. Odatle teče ispod Kaniškog mosta prema Sastavcima s rijekom Novčicom. Povijesno ime Zerchan: »(...)«, a drugi je zapisan u obliku *Zerchan*, (...)« (Pavičić 2010: 19). Ivan Dominik Vukasović (2005: 123) opisujući tekućice u Ličkoj pukovnji, pored Kaniže spominje tekućicu imena *Vrbas*⁵⁴⁹ („Verbas beŷ Canisa“). Holjevac misli (Vukasović 2005: 123) da je riječ o Bogdanići⁵⁵⁰. Šimunović navodi varijantu *Čerčan* (:čretъ 'blato') »(staro ime za potok Bogdanicu)« (Šimunović 2010: 236). Dragutin Franić (1900 3: 43) bilježi da »Iza brda Kolakovice do Kaniže (sela) zovu Bogdanicu „Likom“«, o čemu i danas svjedoče stariji stanovnici Kaniže. U zemljovidu prve vojne izmjere zapisana je s imenom *Pikovicza*.

Ime na zemljovidima: *Bogdanica B* (1846.)

Bràjića zvízda, bujica koja izvire kod Podastrane u Mušaluku kao **Zvízda** i kao desni pritok utječe u Liku u Smiljanskom polju. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima te leksema *zvi(je)zda*. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Szviŷte Bach*. Leksem *zvizda* Skok (1974) izvodi od *zvîzd* s napomenom da u toponimiji označava 'izvor u kojem ljeti voda zviždi' pa bi prema tome ime pripadalo skupini toponima onomatopejske motivacije koji očito nije rasprostranjeno, a osim u Lici, potvrđuje se kao hidronim i na području Splitsko-dalmatinske županije; Lovreć i Brela.

Brêst, potok kod naselja Draženovići u Brinju. Ime je fitonimske motivacije s dijalektalnim, čakavskim naglasnim i obilježjima refleksa jata.

Brńčevo, vodotok dužine 1,8 km, desni pritok Ričice. Varijante imena: *Brničevo*, *Brčinjevac*, *Brničevo* (Japunčić, 2000: 321). Ime je nastalo transonimizacijom ojkonomima Brničevo.

Bròdić, donji dio Šuvakina brodića, 'plitko mjesto na vodi, obično na rijeci, gaz, gdje se može prijeći, pregaziti vodu'. Finka, Pavešić (1968) bilježe oblik *Brodîć*, voda u Brinju.

⁵⁴⁹ »Iskonski je oblik za Vrbas < **Urbāso* (s dugim *-ā-*), (...) i izvodi se od osnove **urbā* od ie. korijena **urb-* 'okretati', 'zavijati'« (Šimunović 2013: 210).

⁵⁵⁰ Na rijeci se nalaze brojna kupališta (Ruski kuk, Pločice, Malo, Veliko, Plaža kuk i Kaniški kuk) te nekoliko bentova preko kojih su težaci prelazili rijeku radi obrade polja na suprotnoj obali. Dragutin Franić (1900 3:43) bilježi da »Iza brda Kolakovice do Kaniže (sela) zovu Bogdanicu „Likom“«, o čemu i danas svjedoče stariji stanovnici Kaniže.

Bukarinovac, bujica, izvire kod naselja Mandići (kod Doljana), desnoobalni pritok Gacke. Ime je izvedeno od hidronomastičke imenice *buk*, prema prsl. **bukъ* ili **bokъ* 'bukati, bučati, prema zvuku, buci koju čini voda' (Brozović Rončević 1997: 56).

Bükova dràga, bujica, potok između Vrela Koreničkog i Rudanovca. Ime je složeno od pridjevnoga lika fitonima *bukva* i leksema *draga*.

Bükovac⁵⁵¹, bujica, izvire ispod Marine Glavice (Perušić) i ulijeva se u Donji Bukovac. Ime je vjerojatno nastalo transonimizacijom ojkonima Bukovac.

Bùnovački pòtok, izvire u Bunovcu i teče do Zira gdje se ulijeva u Jadovu. Ime je složeno od pridjevnoga lika oronima Bunovac i leksema *potok*.

Bùrovača, vodotok u središnjem dijelu Krbavskoga polja, kod Jošana, dio prirodne retencije⁵⁵² na području na kojemu, kod izrazito velikih oborina, poplavljuju vode koje se slijevaju kod Jagodnja u Podlapači. U Jagodnju postoje ponorne zone koje kod veće količine oborina ne mogu prihvatiti svu vodu sliva koji gravitira prema Jagodnju.

Bužimnica, bujica, izvire u Bužimu. Krčmarić B. (1901 10/11: 116) vrelo Bužimnice zapisuje kao Vrbas. Ulijeva se u Bogdanicu kod Debelog Brda. Ime je izvedeno od ojkonima Bužim. Ime na povijesnim zemljovidima: *Bufanch* f. (1566.), *Bufanch flu.* (1572.), *Bufach flu.* (prva pol. 17. st.)

Cartínovac, potok uz zaselak Nikšići kod Urija (Lički Osik), lokalni ga stanovnici zovu *Potok kod babe Markaljeve*.

Crevárak, vodotok, potok blizu Dabra kojeg lokalno stanovništvo zove Jaruga, a vrelo iz kojega izvire Crevarak. No, i vrelo ili više njih iz kojih Crevarak izvire u narodu su poznata i kao Stevišino i Veliko i Malo vrilo. Samo manji dio vodotoka konačno ponire u Fajfarovom ponoru jer vodotok putem gubi veći dio vode u krškim pukotinama. Ime je vjerojatno motivirano geomorfološkim osobinama vodotoka po čemu bi pripadalo skupini toponomastičkih metafora.

⁵⁵¹ Franić (1900 2:25) opisujući oštarijske vodotoke piše: »Za velikih povodnja „tuče buk“ iz tih vrela, dočin za velike suše vrela opet „osegnu“, ali ipak ne presušuju«.

⁵⁵² Hidrotehnički uređeno područje u slijevu vodotoka zbog zaštite od poplava. Na tom su području središnjega dijela Krbavskoga polja, površine 25 km² još uređena korita ili izgrađeni kanali sa stalnim ili povremenim vodotocima Krbavica, Zalić, Ribnjak, Žuta jaruga, Bare, Kabalin, Močilo, Gmajina, Hrzić i Kesetnovac.

Crnac (Jaruĝa crnac), potok kod naselja Rajkovići blizu Jezerana u Općini Brinje. Lokalno stanovnici izgovaraju Crnač⁵⁵³. B. Finka i S. Pavešić (1968) bilježe oblik Črnač kao ime zaselka Jezerana. ARj bilježi oblik Crnac kao ime dva sela blizu Brinja: Gornji i Donji Crnac pa je očito od hidronima, motiviranog izgledom vodenoga toka, izveden ojkonom.

Crna ĝraba, vodotok, izvire iz Crnog vrila i ulijeva se na Sastavcima u Bogdanicu kod Debelog Brda pored Gospića. Ime je složeno od pridjeva i leksema *graba* koji se u Lici odnosi uglavnom na iskopane, odvodne kanale uz ceste i putove.

Crna rijeka⁵⁵⁴, izvire na sjeveroistočnom području brda Kik, duga 2, 1 km. Pri ulasku u Ljeskovac spaja se s Bijelom rijekom i tako zajedno pod imenom Matica, utječe u Prošćansko jezero. »To je ime dobila zato, jer joj je korito, kada se gleda u njega crno od mahovine⁵⁵⁵ i zemlje crnice, koja joj pokriva dno« (Čuljat 2009: 341). ARj bilježi oblik Crna rijeka kao ime potoka koji utječe u Plitvička jezera.

Crno vrëlo, potok koji izvire u podnožju Urljaja (Srb).

Crno vrëlo, bujica, potok ispod Crnog vrha (Crnih greda) na Baškim Oštarijama. U njega se ulijeva i voda iz vrela Źlibić. Franić (1900 2 :26) smatra da je ime dobilo po bujnoj crnogorici kojom je bilo obraslo. Slijeva se u ponor pod strmom liticom visokom 50 m ispod Crnog vrha. U isti ponor slijeva se i voda iz vrela Rudane.

Čanak, vodotok, ponornica u Čanačkom polju. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Čanak.

Čatrnja, bujica, izvire kod naselja Nogonjići i teče do Fadljevića u Perušiću. Apelativ čatrnja u Lici označuje šternu ili zdenac, a izvodi se od mađ. *csatorna*⁵⁵⁶.

⁵⁵³ ispitanik Ivan Vičić, Brinje, 65 godina.

⁵⁵⁴ Legenda o nastanku Plitvičkih jezera vezana je uz lik Crne Kraljice, zaštitnice plitvičkoga kraja koja je, kad je tamo vladala strašna suša, uslišala vapaj naroda i svojim suzama natopila Crnu i Bijelu rijeku iz kojih su nastala jezera. Da nije bilo nje, ne bi bilo ni Plitvičkih jezera. »Moje suze stvorit će vodu: desno oko za crni izvor Crne rijeke, a od lijevog nastat će bijeli izvor za vodu Bijele rijeke.«

⁵⁵⁵ »Cijelo plitko korito Crne Rijeke obraslo je nekom vrstom crne mahovine (mašine), sto su dno i voda u kotu crni, po čemu „rijeka“ nosi ime „crna“« (Franić 1910: 143).

⁵⁵⁶ »čatrnja biljež se u tom liku u rječnicima iz 17. st. (po ARj preko mađ. *csatorna* 'žlijeb, cijev'; „značenje koje je od lat. cisterna dobila u mađarskom jeziku i ima ga u Mikaljinu rječniku, prešlo je na vodu žlijebima dovedenu, a po tom na vodu u jami sabranu i na jamu u koju se voda zbira, i tako se vratilo na prvo koje je u latinskom jeziku.“ no moglo je disimilacijom (*st > ts > t*) preko lika *čbtbn' i iz latinskog« (Brozović Rončević 1997: 59).

Čekrk, vodotok kod brda Čekrska glavica u Čekrskim barama uz zaselak Nikšići, Široka Kula. Ime je moguće povezati s tur. *çikrik* 'kolovrat, naprava kojom se voda izvlači iz bunara' ili 'uopće ono što se vrti i okreće kao čekrk'⁵⁵⁷ (ARj I: 925). U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Chekerk Bach*.

Čubelićeva jàruga, vodotok u gračakom kraju. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima (prezime Čubelić) te turcizma *jaruga* 'brazgotina; rupa ili pukotina koju bujica izruje'.

Dàbāšnica, bujica, izvire iz više vreka kod brda Dabašnica, teče kroz jedan od najdubljih i najneprohodnijih hrvatskih kanjona, a onda se pokraj Srba obrušava u tri živopisna slapa i dobiva ime Srebrenica. Ime je nastalo transonimizacijom oronima i ojkonima Dabašnica.

Dábina jàruga, vodotok, izvire kod zaselka Duboki blizu Šalamunića i ulijeva se u Krbavicu. ARj bilježi muško ime Dabo kao hipokoristik od Dabiživ. Ime je složeno od pridjevnoga lika imena Dabo i leksema *jaruga*.

Domìćuša, vrelo, vodocrpilište i potok koji se ulijeva u Otešicu kod Kalinovače. Ime vjerojatno pripada skupini hidronima antroponimne motivacije, što bi značilo da je izvedeno od prezimena Domić sa sufiksom *-uša* čestim u toponomastičkim tvorbama, kao u primjerima tipa Senkuša, Kolakuša, Karamanuša.

Dônji Bùkovac, bujica, teče kroz Perušić i ponire blizu Perušićkog Bukovca. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima. Prema zemljovidu prve vojne izmjere očito je ranije ime bilo Jaruga (upisano *Jaroga Bach*) iznad kojega se nalazilo *Termovito Jefzero*.

Doròševac / Doròševac, bujica, potok izvire iznad Mutilića prema Visuću, između naselja Veljun i Bjelobabe (Udbina). Formirana kao potok, na kraju ponire u Skočivranu. Ime je izvedeno od prezimena Doròševac, koje u Lici bilježi i ARj.

Dòšensko vrèlo, vodotok u Smiljanskom polju. Ime je složeno od pridjevnoga lika ličkog prezimena Došen i leksema *vrelo*.

⁵⁵⁷ »(...) kada dvojica dođu do vode ili do potoka, da se obojica ne izuvaju, reče jedan: ti se ne izuvaj, prenijeću te; te ovaj uzjaše mu na leđa, uhvati mu se rukama oko vrata, noge digne u vis natrag ili mu ih onaj koji ga prenosi uzme pod svoje ruke, te ga tako prenese. to se zove u Lici. uzeo me na čekrk i prenio.«

Dràgāšev kànal, vodotok koji izvire kod Brda Dragaškog i ulijeva se u Krbavicu u sjevernom dijelu Krbavskoga polja. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima Dragaš i leksema *kanal* 'žlijeb, prokop kuda teče voda, jarak za napajanje'.

Dràginovački pòtok (Ròmin pòtok⁵⁵⁸), izvire ispod sela Jasikovac iz vrela Draginovac i Džakulovac. Utječe u Maticu (Korenicu). Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima i leksema *potok*.

Drénjac, bujica, potok kod naselja Krajinovići u Likom Čitluku. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja, prema *drijen/dren*.

Drínovac, izvire sa zapadne strane brda Oštra pored Gospića i ulijeva se u Kruškovac, pritok Bogdanice. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivima bilja.

Dùgačka dràga, vodotok kod naselja Kapela Korenička. Ime je nastalo transnimizacijom toponima Dugačka draga⁵⁵⁹, a složeno je od pridjeva i leksema *draga* koji u Lici označuje uvalu, dugačku dolinu obraslu travom; oranicu na nižem terenu i vrtaču, ponikvu, udubljenje i malu dolinu najčešće s tri strane urezanu u bok planine.

Ègeljac pòtok, izvire u planinskom naselju Egeljac i teče do Krušnice (Lovinac) u koju se ulijeva. Ime je nastalo transnimizacijom ojkonima (< prema prezimenu Ègelja) kojemu je dodan drugi član leksem *potok*.

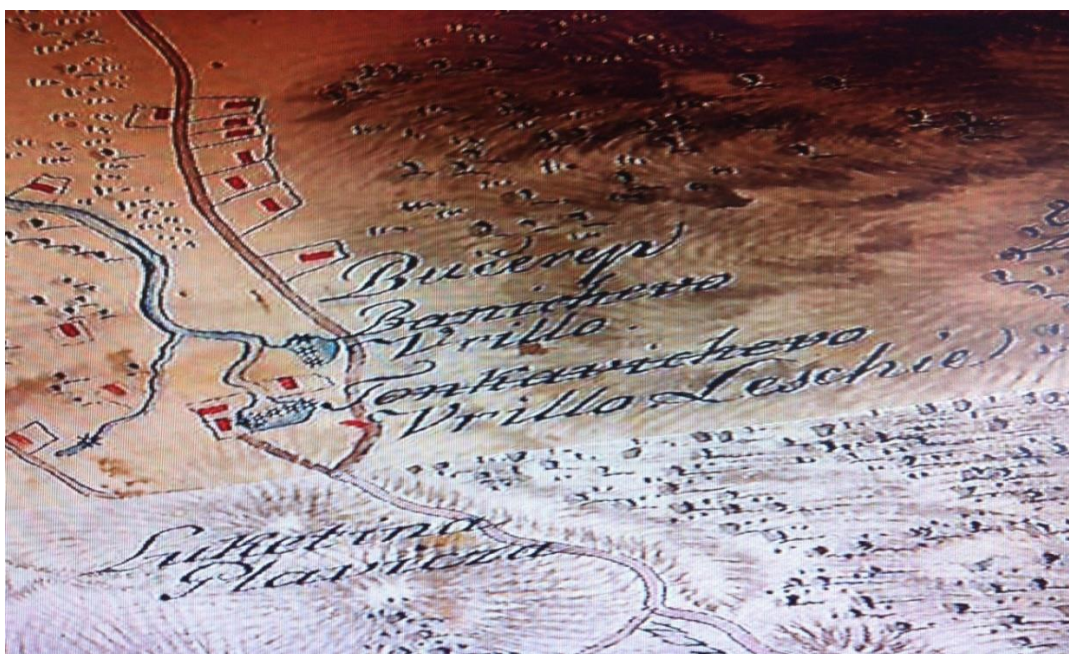
Gàcka (Gäcka), 22 km duga ponornica koja izvire iz više vrela, među kojima su važnija: Knjapovac, Pucirep, Glavno vrilo ili Tonkovića vrilo, Kanciper, Tonković malo vrilo, Klanac vrilo, Vrelo Gacke, Lešće vrelo, Pećina, Malenišće ili Vrilo Graba i Majerovo vrilo, ispod vrhova Godača, Veljun, Venac, Turčin vrh, Čardak i Ogoreli grič na visini od 457 m n/m. Nekad su na Gackoj postojale 33 vodenice⁵⁶⁰. Iza Vivoza Gacka se račvala u dva rukavca, lijevi koji je napajao Donje Švičko jezero i ponirao u ponoru Perinka i ostalim ponorima kod sela Ponori i desni rukavac koji je tekući pored Otočca ponirao u Hrvatskome Polju. Izgradnjom brane Vivoze u Otočcu i ustavom Šumećica šezdesetih godina 20.st., zbog

⁵⁵⁸ Prema legendi u vrijeme francuske uprave u Lici, Marmontova patrola prelazila je mostom preko Draginovačkog potoka kad je iz središnjeg dijela Plješevice, nedaleko od istočne litice Vilene grede, netko na nju pucao i ranio jednog vojnika u koljeno. Vojnik je ostao hrom, u narodu '*rom*' pa je potok nazvan Romin potok, a most Romin mostić. Mjesto na Plješivici s kojeg je pucano nazvano je Ciljaljka.

⁵⁵⁹ Na tom su prostoru zabilježeni toponimi Ljeskova draga, Dugačka draga, Glumčeva draga, Danina draga, Kupinova draga, Jukanova draga i Bukova draga.

⁵⁶⁰ Klaić (1902: 14) navodi da povijesna srednjovjekovna vrela na području *Gatanske župe* spominju, osim rijeke Gacke još ove potoke, vrela i vode: *Kolowrat, Dubachka i Rezna, Švica i Švičko jezero*.

napajanja hidrocentrale Senj, Gacka je postala povremena ponornica s kraćim tokom čime je donji dio toka ostao bez vode zbog čega su nestali i poznati slapovi u Švici. Ime joj je vjerojatno slavenskoga podrijetla od osnove **gъd* što znači mokrina (Šimunović 2009). Po hidronimu Gacka nastali su horonim Gacka i etnonim Gačani iako postoje i drugačija mišljenja.⁵⁶¹ Gacku žitelji istočno od Otočca zovu *Pučina*, a oni zapadno od Otočca *Jaruga*. Ime rijeke zabilježeno je na povijesnim zemljovidima u oblicima: *Gadzka fl.* (Stjepan Glavač 1673., J.W. Valvazor 1689., J. van der Bruggen 1737.), *Gatzka fl.* (Giacomo Cantelli da Vignola 1690., P.R. Vitezović 1699., Guillaume Delisle 1717.) *Gatska fl.* (J.B. Homann 1737., Matthias Seutter druga polovica 18.st.), *Gatgar R.* (R. de Vaugodny 1762.), *Gaska F.* (M. Schimek 1788.), *Wasser Goska* (F.J.J. von Reilly 1790.) *Gaczka fl.* i *Gaschiza fl.* (J. Kipferling 1803., J. de Lipszky 1806. F. von Weis 1829.) *Gacka fl.* (J. Scheda 1856.) Ivan Dominik Vukasović (1777/2005/: 78) Gacku zapisuje kao *Gaschicza* (Gaščica).

SL. 21 Zemljovid prve vojne izmjere bilježi dva vrela s dvije varijante imena od koji je jedna prekrížena (ovdje napisana kurzivom): *Tonkovichevo Vrillo Leschie* i *Banichevo Bučerep Vrillo*.

⁵⁶¹ Milan Kranjčević u radu *Regija Gacka od samih početaka u hrvatskoj povijesti pa sve do suvremenosti*, objavljenom u zborniku *Gacka u srednjem vijeku*, 2012. Institut Ivo Pilar, Zagreb-Otočac, 309-366, analizirao je etimologiju, rasprostranjenost i povijesne izvore hidronima (horonima, ergonima) Gacka utemeljenu na tri moguća slavenska etimološka polazišta: **gъd*, *gat* i *gad* istovremeno navodeći stavove povjesničara i filologa koji su istraživali etimologiju i etiologiju imena Gacka. Osim spomenutih korijena vezanih uz pojam šume (staropruska riječ *gude* – šuma), *zmije* (slavenska riječ *gad* – zmija, koja se i danas se u gackom čakavskom dijalektu, uz riječ *smrad*, upotrebljava za *zmiju*) i *dubine* (slavenki *gat* – jaz) neki su proučavatelji ovog hidronima/horonima njegov korijen i motivaciju vezali uz slavenski naziv za *Gote* koji su smatrali da je Gacka bila gotska oblast, po avarskom plemenu *Guz*, po staroperzijskoj riječi *gata* – prijestolje, kraljev stolac, a neki da je horonim, a onda vjerojatno i hidronim Gacka motiviran povijesnim etnonimom *Guduskani/Gačani*. Kranjčević u radu *O Gackoj (Prilog jezičnom i povijesnom istraživanju pojma pokrajine Gacke)*, zbornik *Grad Otočac 4, Otočac 1998.*, ističe da je »Gacka kao teritorij najvjerojatnije dobila naziv po narodu – Gačanima (Guduskanima)« (Kranjčević 1998: 151), što fonetski nije uvjerljivo.

Gàćešina jàruga, vodotok na području Gračaca. Ime je složeno do pridjevnoga lika antroponima Gaćeša i leksema *jaruga*. ARj u Lici bilježi prezime Gàćeša.

Gáta, potok, izvire kod naselja Radotići i teče kroz Brinje. P. Šimunović (2010: 236) navodi da je Gata »imenica i(li) toponim, od čije je osnove tvoren davnašnji hidronim Gacka...« ARj za imenicu Gata bilježi značenje ograda, jarak u vodenice u koji se navraća voda i mostić od pletera što se može povezati s etimološkim izvođenjem od prasl. **gatъ*, s prvotnim značenjem u slavenskom 'drveni put ili nasip preko močvare' (ERHJ).

Glàmočnica, bujica, desni pritok rijeke Like; duga 13 km. Izvire pod Žirom (852 m) i Bukovom glavom (705 m), teče Ličkim poljem i u Liku se ulijeva 1,5 km zapadno od Metka. Skok (1971) ime izvodi od praslav. *golva* 'glava' što je česta metafora za brda i terenske uzvisine, a Šimunović (2010: 236) od imenice »*glama* 'litica', kraj Metka«. S obzirom na to da su na područje Lovinca, Metka i Raduča s Osmanlijama stigli vlaški martolozi iz Glamočkog polja i Glamoča, vjerojatno su oni imenovali rijeku u duhu toponimske tradicije kraja iz kojega su doselili. ARj bilježi oblik Glamòčnica⁵⁶² kao ime potoka u Lici. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Klamofchicza*.

Glúmčeva dràga, vodotok kod naselja Kapela Korenička. Ime je nastalo transonimizacijom toponima Glumčeva draga.

Gmàjina, vodotok u Krbavskom polju. Ime je izvedeno od *gmâjna* prema njem. *gemeine* 'opći, javni, zajednički' označavajući u Lici najčešće pašnjak. »Moje blago vavijek po gmajni pase, nikad nikom ne čini štete. U Lici« (ARj III:213).

Gôstovac, potok kod naselja Lončari u Brinju. Vjerojatna motivacija prema antroponimu Gostović.

Gràbara, bujica, izvire u Tipšinom dolu blizu Gornje Ploče i ulijeva se u Trnavu. Ime može biti motivirano fitonimom *grab* ili ga vjerojatnije treba izvoditi od leksema *graba*, prema njem. *Graben* 'jarak, prokop, riječno korito'. U Lici se danas apelativ *graba* najčešće odnosi na iskopani kanal uz cestu.

⁵⁶² U BiH je zabilježena istoimena desna pritoka Sane i selo kod Sanskog Mosta. U BiH također postoji mišljenje da se Glamoč ranije zvao Delmoč prema ilirskom delma 'ovca'.

Gràbovac, bujica koja izvire blizu naselja Trkulji (Raduč) i ulijeva se u Trnavu. ARj bilježi oblik Gràbovac kao ime nekim izvorima u Lici. Ime je vjerojatno fitonimske motivacije. **Gràbovac**, izvire u zaseoku Šimići u Razbojinama, teče smjerom Šimići – Tomičići i ulijeva se u Ričicu.

Gřginac, vodotok koji izvire u Gornjoj Ploči i ulijeva se u Jadovu. Moguća je antroponimna motivacija od osobnog imena Grga ili onomatopejska ovezana s glagolom *grgljati*.

Grúbovac, potok koji izvire kod zaselka Radakovići u Divoselu, spaja se s Kolakušom i kao **Ćóvinac** ulijeva se u Novčicu. Moguća je antropnimna motivacija. ARj lik bilježi kao ime vrele u Lici.

Hećimovac, bujica koja izvire kod Prvan Sela blizu Perušića i zajedno s Perušićkim potokom ulijeva se u Donji Bukovac. Ime je nastalo prema antroponimu Hećimović.

Hòljevac (Òjevac), vodotok, potok koji izvire u Dragi Krpanskoj na 590 m n/v, teče kroz Sveti Rok preuzimajući vode Vrila mudrosti i Crkvenog vrila, a nakon 4. kilometra toka ponire u Vrbanov ponor. Svetoročani ga češće zovu *Ojevac*. Ime je antroponimne motivacije, prema prezimenu Holjevac. ARj u Lici bilježi ime sela Holjevac-selo ili Holjevčevo Selo.

Hržić, vodotok blizu naselja Hržić u središnjem dijelu Krbavskog polja. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Hržić.

Iličina dràga, bujica, vodotok kod naselja Vrelo Koreničko. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima Ilija i leksema *draga*.

Jàbučica, vodotok, potok blizu Brinja. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja.

Jàdičevac, vodotok, potok, dug 1,5 km koji izvire u Vrilinama iz Crnog vrele, teče u smjeru Vriline-Gradina i ulijeva se u Ričicu. »(...) potok nagao koji za većih padalina sve nosi na što naiđe, naročito u gornjem dijelu toka. Za tu hirovitost narod mu se odužio dajući mu naziv »jadičevac«, što je izvedeno od riječi ed-jad, gnjev, ljutina, pakao, neprilike, nevolje, muka« (Pavičić i ost. 1987: 14). U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Jadichavacz*.

Jàdova, vodotok, rijeka koja izvire kod Gornje Ploče iz malog planinskoga jezera, koje se nalazi ispod Pločanskoga klanca. Najveći je pritok Like u koju utječe kod Kulice. Uz izvorno jezero, u Jadovu utječu potoci sa sjevera, iz Srednje Gore, a iz sela Mutilić se u nju ulijeva

potok Mutilić. U selu Vranik u Jadovu se ulijeva potok Grabovac. Na području Mogorića u Jadovu utječu potoci Kovačica i Pločica. Kovačica je osjetno bogatija vodom od Pločice. Na sjevernom dijelu Jadove, ispod Sredogorja, pojavljuju se vrela čija se voda slijeva prema Jadovi. Oni su, međutim, kratkog toka i u sušama većina presušuje. Kad su oborine obilnije i vodostaj visok, Jadova ima puno vode, ali u sušnijim razdobljima, njen vodostaj je vrlo nizak, zbog čega je zovu i **Jaruga**. »(...) ova se rijeka po narodnom pričanju zvala **Milova**, ali je promijenila ime kad se u njoj utopilo dijete“« (Skok 1971: 743).⁵⁶³ ARj bilježi oblik Jådava »potok koji kroz sve ličko prisoje teče; izvire u selu Vraniku kod Lovinjca, te prolazi kroz sela: Ploču, Mogorić, Buljmize, Pavlovac, Zvođe, Vrebac, Barlete i pod Ostrvicom kod sela Kulice salijeva se u Liku«⁵⁶⁴.

Ime na zemljovidima: *Sudava* (1835.), *Jadova Flufs* (1763. – 1787.), *Jadava* (1806. – 1869.), *Jadava Fl.* (1846.), *Jadova* (1888.)

Jáarak, vodotok, završni dio Markovca, utiče u Gacku kod naselja Kostelčevo Selo. Apelativ *jarak* nastalo je od tur. *ark* 'prokop za odvođenje vode'. ARj navodi i značenje prokop kud teče ili gdje leži voda.

Jàruga, bujica, izvire u Srednjoj gori (sredogorje) i kod Pavlovačkog mosta utječe u Suvaju.

Jàsik, izvire iz tri manja vrela u istočnom dijelu Krbavičkoga polja, a ponire u Obrića ponor. Ime je motivirano fitonimom *jasika* 'stablo iz porodice vrba'.

Jàsikovački pòtok, izvire iz dva vrela: Džakulovac i Magarevac, ispod sela Jasikovac u podnožju Džakulovog brda. Ulijeva se u Orovački potok kod Drakulića (Korenica). Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Jasikovac i leksema *potok*.

JàzmaK, vodotok u južnom dijelu Vrhovinskoga polja. Ime se može povezati s tur. *azmak* 'potok, lokva; blato'. U Lici *jazmak* najčešće označava 'korito, jarak, udolinu s potokom'.

⁵⁶³ Za vrijeme turske vladavine Likom, beg Alaga Vrebo je imao sina, koji je često odlazio na obalu rijeke. Jednog dana nesretni dječak se utopio. Njegova majka je, navodno, svakog dana odlazila do rijeke i stalno plakala i jadikovala. Tako je po njenom jadikovanju rijeka i dobila današnje ime. Također po narodnoj predaji, ova se rijeka u dalekoj prošlosti nazivala *Milava*, mještani sela kroz koja protječe, češće je zovu *Jaruga* jer za vrijeme ljetnih sušnih perioda u njoj nema vode.

⁵⁶⁴ O ovoj Jadavi u ličkom prisoju, a naročno u sleu Mogoriću ova narodna pripovijetka stoji: U Mogoriću govore da se ova Jadava naj prije zvala 'Milova', te jedne udovice sin, jedinac, iz Mogorića utopi se u tu Milovu, i kad su joj mrtva sina iz vode izvadili, stane udova mati više njega i više vode na glas jaukati, plakati i bugariti: „Jao moj jedini sinko! jao moja Milova, kako si kindisala moga jedinka sina ugušiti, nijesi ti moja Milova, van si ti moja Jadava“ I od tadaj, vele, prozva se ta Milova Jadovom« (ARj IV: 399).

Jāzmak, bujica, potok koji se u Zdunuć varošu (Lički Novi) ulijeva u Novčicu. Na zemljovidu prve vojne izmjere upisan je u obliku *Jafzma*k, a u drugoj izmjeri kao *Jazma*k *Bach*.

Jāzmak, bujica, ponornica pored naselja Šulentići u Sv. Roku.

Jělovac teče pored naselja Vojvodići (Srb) i ulijeva se u Ljaljinovac. ARj u Lici bilježi istoimeni zaselak. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja.

Jerüga, voda koja teče kroz Brinje.

Jezérac, vodotok, pritok Krbave koji izvire u središnjem dijelu Krbavskoga polja.

Jöševica, bujica, teče pored zaselka Joševica na području Srba i ulijeva se u Unu. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima koji je fitonimnog postanja (< joha).

Jóvac, izvire iz Crnog vrela u podnožju Velebita, ispod crkve Svetog Ivana i ulijeva se, kao lijevi pritok, u Liku. Ime je možda motivirano imenom sv. Ivana, u pravoslavnoj crkvi sv. Jovana.

Kābalin, vodotok u središnjem dijelu Krbavskoga polja, pored naselja Hržić. Ime je vjerojatno metaforičko izvedeno od apelativa *kabao* < prasl. **kъblъ* 'metaforički uvala, zaval'. ARj navodi da se ime Kabalin spominje na jednom mjestu u 14. stoljeću, ali da se ne zna je li riječ o imenu mjesta ili čovjeka. *Pašišća do zemlje Kabalina*.

Kāramanuša, vodotok koji izvire kod zaselka Smiljanići i ponire u Krbavskom polju. Ime je vjerojatno antroponimne motivacije od prezimena Karaman.

Kesinovac, vodotok u središnjem dijelu Krbavskoga polja. Ime vjerojatno pripada skupini toponima antroponimnoga postanja, od pridjevnog lika antroponima Kesa.

Kijašnica, lijevi pritok Otuče, (Gračac), duga 10 km. Teče kroz naselje Kijāni po kojemu je i imenovana.

Klješčina žljěba, bujica, potok blizu Dabra koji ponire kod Jozića vrha u Kliščinoj žljebi. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima i leksema *žljeba/žliba* 'udubljenje na zemlji ili stijeni, klisura'. U Lici *žliba* često označava drveni žlijeb za dovođenje vode s krova do šterne ili do pojila za stoku; žlijeb za dovod vode na vodeničko kolo, ali i strmu udolinu između dva brda. Ponekad se koristi i pejorativno umjesto polja, npr. Ličko polje – Lička žliba.

Knjāpovac, vodotok, lijevoobalni pritok Gacke koji izvire u Belašima. Ime je vjerojatno metaforičko, motivirano izgledom zemljopisnoga objekta prema pridjevu *knjapav* 'koji je bez ruke ili šake'. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Knapicha*.

Kòlakuša, vodotok kod zaseoka Počučići u Divoselu. Vjerojatna je antroponimna motivacija prema prezimenu Kolak.

Kòrana, počinje teći kao nastavak Plitvičkih jezera, dugačka je 134, 2 km. Ulijeva se u rijeku Kupu kod Karlovca. Pripada crnomorskom slivu, a teče kroz slikovite vapnenačke kanjone visoke stotinjak i više metara. Posebno u gornjem toku stvara prelijepe slapove. Prema pučkom tumačenju ime je izvedeno od leksema *kora* ili *gora* > *gorana* 'voda koja teče iz gore i izgledom korita omeđenog liticama' (prasl. i stsl. *kora* ili prsl. i stsl. *gora*). Skok navodi mišljenje H. Barića prema kojemu je taj hidronim predromanskoga podrijetla, u vezi s *karr*- 'kamen' i upozorava i na „tračko-ilirski“ **krōn-* (dorski ... 'izvor'), s čim uspoređuje stnord. *krōnn*, prema Tomasheku koji je upućivao na alb. *kronje* 'izvor' (Skok 1971). Ivšić navodi da je najstariji zabilježeni oblik imena *Koranna* iz 1224. g. i ističe da je »spekulativno izvođenje od „predrom. *karr* 'kamen' (...). Skokovo povezivanje s grč. *κρήνή* 'vrela' i *κροννός* 'vrela, struja' formalno je neuvjerljivo.« Izvođenje imena od apelativa *kora* također drži neuvjerljivim, kao i usporedbu s prasl. ojkonomom *Corinium* (Ivšić 2015: 54).

Ime rijeke zabilježeno je na zemljovidima u obliku *Corana F.* (1697.).

Povijesne potvrde: »...*in rivum dictum Coranna* (g. 1224, CD⁵⁶⁵ 3, 237); *cadit in fluvium Corona* (g. 1295, CD 5, 148); *Corona* (g. 1292. CD 7, 64) itd.« prema (Šimunović 2013)

Korènica, rijeka. Vreljski izvor/Vrelo⁵⁶⁶ i Drakulića rijeka formiraju Korenicu ili lokalno Maticu, prema prasl. **matъka* < **mati* »temeljno značenje brzica, snažni tok rijeke, središnji dio rijeke, riječno korito« (Brozović Rončević 1997: 26), duga je 20 km, a ponire u Koreničkome polju, ispod plješivičkog brda Ticevo pored sela Ponor koje je po tom ponoru dobilo ime. Njezin je početni dio toka niže od naselja Vrelo i Rudanovac do mosta ispod magistralne ceste Karlovac – Zadar (nekadanja Kordonska cesta) do naselja Mihaljevac. Ispod Mihaljevca od Matice se odvaja potok koji ponire u Lugu, a niže od kuća Mijaševica formira se od njezinoga toka Barni potok koji s njom teče paralelno do Kopolja gdje kod prvih kuća stvara rasatoke odakle se jedan dio Barnog potoka opet vraća u Maticu, a drugi

⁵⁶⁵ Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Ed. JAZU. Zagreb.

⁵⁶⁶ Vrelo je jedno od najsnažnijih vrela na koreničkom području koje je dijelom kaptirano i iz njega se vodom napaja Korenica i druga naselja u dolini s glavnog vodovoda Vrelo – Bjelopolje. Postojanost i snagu daje mu podzemni bazen ispod Homoljačkog polja.

ponire u ponoru Jazmak. Dalje Matica teče mirnijim tokom do kuća Prica-Polića i Šuputa koji su na njoj izgradili mlinove. Ime rijeke je najvjerojatnije vezano uz leksem *korijen*. Ime rijeke je na zemljovidima zabilježeno u obliku *Corenitza fl.* (17.st.)

Klêpina dùliba, potok na Štirovači, sjeverni Velebit. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Klepo i leksema *duliba*, 'uvala u kršu, duboka dolina' osobito na Velebitu i u Lici.

Korènička rijéka, vodotok sjeverozapadno od naselja Vrelo Koreničko. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Korenica i leksema *rijeka*. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježeno je u obliku *Rieka Potok*.

Kòsinjski Bâkovac, bujica koja izvire iz Crnog vrela kod naselja Lokvica u Gornjem Kosinju, a kao Bakovac se ulijeva u Liku prije jezera Krušćica. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je kao *Bakovacz Potok*. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima.

Kostélka (Pèćina), vodotok, lijevoobalni pritok rijeke Gacke koji izvire iz Pećine. Ime je motivirano antroponimom Kostelac, a druga varijanta leksemom *pećina*. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Pechina Potok*.

Kovàčica, bujica koja izvire pored Mogorića i na Sastavcima se ulijeva u Jadovu. Na dijelu toka kroz Mogorić još je i danas sačuvan mlin i bentovi. Hidronim je vjerojatno antroponimne motivacije.

Povijesne potvrde:

28. 12. 1352. u obliku Koachycha, u CD. XII., 143-4.

Kòzjan, izvire u Kozjanu u Svetom Roku i ulijeva se u jezero Sveti Rok. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Kozjan. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Kofziak*.

Kòzjanska dràga, bujica, teče kroz Kozjansku dragu (Bunić). Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Kozjan i leksema *draga*. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Kozian Potok*.

Krainovac, vodotok, desnoobalni pritok Gacke koji izvire u Zalužnici. Ime je vjerojatno motivirano antroponimom Krainović.

Kràsulja (Kràsuljica, Jàruga), izvire iz Vrela kod zaselka Mirići u Krbavici, a ponire u južnom dijelu Krbavičkoga polja. Ime je vjerojatno fitonimskoga postanja prema nazivu jednogodišnje začinske biljke Krasuljica koja može biti Šumska,⁵⁶⁷ koja najčešće raste na dobro gnojnim livadama i živicama ili Prava, koja se u vrtovima uzgaja kao začinska biljka.

Kràvarica jèzero, izvire u Kravaricama, a ulijeva se u Jadičevac kod naselja Ričice. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Kravarice i leksema *jezero*.

Kravarički pòtok, bujica, izvire ispod Gmajine i teče do Vrebačkog Pavlovca. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Kravarice i leksema *potok*.

Kr̀bava, vodotok koji izvire u jugoistočnom dijelu Krbavskoga polja u blizini sela Visuć, teče prema sjeverozapadu i ponire uz rub središnjeg dijela polja. Duga je 20 km, a ljeti često presuši. Šimunović (2009) ime izvodi od slav. *krb-* / *hrb-* / *grb-* 'uzvisina, hrbat'.

Kr̀bavica, potok, izvire iz Kiparskog vrela blizu naselja Holjevci u Brinju, a ponire kod naselja Rajkovići južno od Brinja.

Kr̀bavica, vodotok, izvire iz Dragaševa vrela u sjeverozapadnom rubu Krbavskoga polja, teče prema jugoistoku i nakon 13,5 km toka ponire u ponor Vidrovac, južno od sela Debelo Brdo. U zemljovidu prve vojne izmjere ucrtan je bezimni vodotok. Ime je očito nastalo transonimizacijom ojkonima Krbavica.

Krekovac, bujica koja izvire ispod brda Ivanov vrh u Mutiliću i ulijeva se u Jarugu ispod Udbine. Ime pripada skupini toponima izvedenih od antroponima.

Krìvajica, bujica koja izvire iz izvora Krivajica i Mlinište u podnožju Velebita, teče pored zaselka Mrkšići na području Počitelja i kao lijevi pritok ulijeva se u Liku. ARj oblik navodi kao ime vrela i brda u Počitelju. U zemljovidu prve vojne izmjere upisana je kao *Krivi Potok*. Motivacija prema zakrivljenosti vrlo je česta u hidronimiji, osobito sa sufiksalsnom tvorbom na *-aj* / *-aja*⁵⁶⁸.

⁵⁶⁷ *Authriscus sylestris*

⁵⁶⁸ O razlici u tvorbi toponima s dočetkom *-aj*, *-jaj* i apelativa s etimološkim sufiksima *-(j)aj*, *-(j)aja* piše Dunja Brozović Rnčević (1994) u radu „O razgraničenju toponima s dočetkom *-aj*, *-aja* od apelativa s etimološkim sufiksima *-(j)aj*, *-(j)aja*“ navodeći da je riječ o toponimima od pridjevskih osnova kod kojih je vrlo čest oblik u ženskom rodu na *-aja*. »Svi pridjevi od kojih se tvore toponimi predstavljaju jednosložne osnove (...) s pretežno cirkumfleksnom akcentuacijom« (Brozović Rončević 1994: 21).

Krīvāk, vodotok koji izvire u Štikadi, teče u smjeru Zubovići-Ivezići i ulijeva se u jezero u Štikadi. Motivacija ista kao u Krivajica.

Krīvalj, vodotok koji izvire u Starom Selu u Svetom Roku. Ulijeva se Ojevac i ponire u Šulentićima. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Grivail*. Motivacija ista kao u Krivajica.

Krivòdol (Stùbalj), vodotok, u Podlapačkom polju. ARj bilježi oblik Krīvodō. Riječ je o složenici od pridjeva *kriv* i leksema *dol*⁵⁶⁹.

Křka, vodotok koji izvire u blizini mjesta Mali Cvjetnić (BiH) iz istoimenog vrela te se nakon 5 km ulijeva u rijeku Unu. Jednim dijelom svoga toka teče granicom Hrvatske i BiH. Šimunović (2009) ime izvodi od ie.**ker*, **kor*, **kr*, korijena koji je često zastupljen u europskoj hidronimiji, a Skok (19719 od prasl. *kr̥rkъ* 'grlo, leđa, hrbat'. Brozović Rončević (1997) svrstava istoimene rijeke u predslavenski sloj. »Hidronimi izvedeni iz osnove **kork-* rasprostranjeni su po Europi, no pitanje je jesu li svi istoga podrijetla. Predlagane su razne etimologije, a možda je najuvjerljivija ona koja se poziva na onomatopejski korijen **ker-*, **kor-*, **kr-*« (1997: 346). Ivšić (2015) smatra da postoji mogućnost da je ime predslavenskog podrijetla, no kako je i kada imenovana ova lička rijeka i je li ime preneseno s neke druge rijeke, ostaje nejasno. Zemljovid prve vojne izmjere bilježi oblik *Kerka Fl.*

Křpanovac, bujica, potok kod naselja Starčevići u Velikoj Plani. Ime je motivirano antroponimom Křpan.

Krůškovac, bujica koja izvire blizu naselja Bjelobabe u Drenovcu Radučkom i zajedno s Grabovcem utječe u Trnavu. Hidronim je vjerovatno fitonimimijskog podrijetla. ARj navodi Krůškovac kao ime sela u Lici. U prvoj vojnoj izmjeri upisana je kao *Kruskovacz*, a u drugoj kao *Kauskovac potok*.

Krůškovac, vodotok, nastavak Drinovca, ulijeva se u Bogdanicu.

Krůšnica, vodotok, riječica koja izvire iz dva vrela; iz padina Buzdovana i podnožja Kuka, duga je, s pritokama, 7 km, a ponire blizu zaselka Šilovići u Lotićima na 536 m n.m. (najniža kota u općini Lovinac). Desni pritok joj je potok Prosinjak. Velika visinska razlika (124 m

⁵⁶⁹ Zabilježena su dva istoimena naselja u Splitsko-dalmatinskoj županiji i grad u Bugarskoj. »Dva dola krivodola, među njima ljut zmaj leži. Tu se misli na ličkom nožu ukrivljene korice s obje strane mazije. u Dobroselu« (ARj V: 575).

od izvora do ušća) uvjetuje njezinu veliku brzinu i erozijsku snagu. »Krušnica, tekućica ispod Velebita (ime joj podsjeća na oranicu i usjeve koji rađaju kruh). Teče kroz Egeljac, a plavi i manja proširenja prije Egeljca dajući im vlagu i plodnost. Otuda joj ime« (Pavičić i ost. 1987: 13). ARj navodi oblik Krùšnica kao ime njive s usjevom gdje se kruh rađa. »Ima on lijep grunat, pravu krušnicu koja ga na izobilje rani.« (ARj V: 684) No, vjerojatnijom se čini fitonimska motivacija od kruške.

Kúnovac, bujica, potok na području Kunovca Kupirovačkog (Srb), sabire vode iz izvora iz Zaklopca i Brotnje, ulijeva se u Unu. ARj bilježi Kunovac kao ime zaselka u Lici. Ime je nastalo transnimizacijom ojkonima. Na zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Kunovac bach*. Na istom području prva izmjera bilježi i hidronim *Mlinarski Potok*, (u drugoj izmjeri *Mlinaritz*) koji ne pripada korpusu suvremene ličke hidronimije.

Kúsac (Kòbilica), bujica na području Palanke (Gračac), duga 2,6 km. ARj bilježi oblik Kúsac kao ime sela u Ličko-krbavskoj županiji. Ime je motivirano oblikom i površinskim svojstvom vodenoga toka, utemeljenom na pridjevu kusav/kusast 'kratak' koji je rijedak u suvremenim ličkim govorima ili od arhaizma *kus* 'komad' i danas prisutnog u čakavskim govorima.

Lemaića dràga, vodotok kod Švračkovog Sela, blizu Podlapače. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Lemaić i leksema *draga*.

Líka je najduža lička rijeka (78 km) i druga po veličini europska ponornica (poslije Trebišnjice) koja izvire u podnožju Velebita, ispod Vaganskog (Vaganjskog) vrha, u dolini između Hrastove strane i Dobre glavice, blizu Raduča, na nadmorskoj visini od 600 m, a ponirala je u nekoliko ponora u Lipovom polju (Lipovo polje, Štakića ponor, Markov ponor i Begovac). Glavni su joj pritoci Novčica s Bogdanicom i Otešica (lijevi) te Glamočica i Jadova (desni). U kanjonu Like izgrađena je brana akumulacijskog jezera Kruščica kroz koju se tok nastavlja do Lipovog polja i do ulaza u tunel Lika - Gacka. Rijeka je odsječena od ponora u Lipovom polju u kojima je ponirala i spojena je s rijekom Gackom.

Kao i sve najstarije rijeke nosi jednočlano ime koje je motivirano izgledom toka, a prema P. Šimunoviću potječe od »ie. *leik 'kriviti se, savijati'« (Šimunović, 2009: 292). Podrijetlom i značenjem imena Lika bavili su se i drugi autori koji su njegovo ishodište pronalazili u indoeuropskom, latinskom ili grčkom jeziku⁵⁷⁰. Ivšić smatra da ime pripada skupini

⁵⁷⁰ Dane Pejnović (2009), u radu Geografske osnove identiteta Like, pronalazi ishodište imena u staroilirskom albanskom *liqén* (kojem) odgovara latinska riječ *liquor* (tekućina, tekuća tvar) koja dolazi iz italske grane

predslavenskih hidronima, »ako se prihvati raščlamba antičkoga toponima *Epilicus* kao *Epi-Licus (...)*« (Ivšić 2015: 47).

Na zemljovidima rijeka Lika zabilježena je na Peutingerovoj karti (324. godine) kao *Epilicus*⁵⁷¹, 1630. u obliku *Litzka fl.*, 1690. *Licka fl.*, 1780. *Licca Flufs*, 1830. *Lica Fl.*, 1846. *Licca fl.*, 1888. *Lika*.

Povijesne potvrde:

29. I. 1263. u obliku *Lika, aquam Lika*, u CD V, 246

1521 – 1523. u obliku *Licus, Lico flumine*, u Vrančić, 29,

Lipački pòtok izvire iz Jagarskog vrila i teče od Jagara do Opsenice u koju se ulijeva. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Lipač i leksema *potok*. ARj bilježi oblik Lipac.

Lûg, vodotok, lijevoobalni pritok Gacke, donji dio potoka Podkapalj. Apelativ *lug* od kojeg je ime nastalo izveden je od prasl. i stsl. *lǫgъ* 'šumica, gaj, močvarna šuma, močvarna dolina' kojemu je najstarije značenje bilo »močvara, bara, močvarno zemljište obraslo grmljem iz kojega se razvija šuma« (Brozović Rončević 1997: 118).

Lúke, vodotok, pritok Karamanuše. Ime je motivirano osobitostima vode i tla kroz koje protječe označavajući vodoplavno zemljište uz rijeku ili potok, odnosno vlažnu riječnu dolinu.

Ljaljinovac, bujica, izvire ispod Male Stražbenice i ulijeva se u Unu. Ime je vjerojatno antroponimne motivacije.

Ljubica, bujica, potok na Baškim Oštarijama. »Vrelo Ljubice otiče na dva traka. Jedan se trak odvodi u vodoskok k obelisku, a drugi se sljeva u Potok s lijeve strane« (Franić. D. 1900 2: 25). Ime je vjerojatno antroponimskoga postanja.

indoeuropske jezične porodice, a tijekom povijesti mu se značenje mijenjalo ovisno o nastavku; tako *liqu/ere* znači biti tekući, tečan, židak; *res liqu/entes* – tekućine, a *campi liqu/entes* – široke vodene površine. U pojedinim se razdobljima ime Like dovodilo u svezu s grčkom riječju *lykos* 'vuk', a Lika se doživljavala kao zemlja vukova.

Prema jednoj od legendi o postanku Gospića dvije su kneginje, putujući tim krajem, zastale na obalama rijeke jer je jedna bila teško bolesna. Kad se napila vode iz rijeke, ozdravila je te rijeci nadjenula ime Lika, po riječi lik kako lički ikavci zovu lijek. Na tom je mjestu sagradila i kulu iz koje je nastao Gospić. Na gospićkom području starije stanovništvo imenom Like naziva sve obližnje rijeke: Milka Stilinović iz Kaniže, 90 godina, »*blago je pojila i konoplju namakala na Liki*«, (pri tome misli na obližnju rijeku Bogdanicu), Franić (1900 3: 43) opisujući Bogdanicu bilježi: »Bogdanica se zove po brdu ili glavici pokraj koje protiče. Iza brda Kolakovice do Kaniže (sela) zovu Bogdanicu „Likom“«.

⁵⁷¹ Dunja Brozović Rončević (1997: 346)

Ljùtički pòtok (Ljùtica), vodotok, izvire u mjestu Ljutik u Raduču, a ponire u Žegaru (Raduč). Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Ljutik i leksema *potok*. U zemljovidu prve vojne izmjere Ljutički je potok očito zapisan s imenom *Zuitzufa Bach* prema brdu Cvituša koje se nalazi u blizini Lovinca.

Ljutik, bujica, potok blizu Papuče, ulijeva se u Liku kod zaselka Stranjine (Medak). Moguća je motivacija imena vezana za osobitosti krških terena i kršku nomenklaturu u kojoj leksem *ljut* označava hridinu i u tom se značenju često odražava u toponimiji, a u hidronimiji se najčešće veže uz izgled vrelišta »ispod visokijeh ljuti« (Brozović Rončević 1997: 123). No, vjerojatno je riječ o transonimizaciji ojkonima.

Màla jàruga, potok u Stajničkom polju. Ime je složeno od pridjeva i leksema *jaruga*.

Malinišće, vodotok u Podlapcu. Ime je motivirano mjestom gdje stoji ili je stajao mlin, od prasl. **mьlinь*⁵⁷², a sufiks *-išće* svjedoči o negdašnjemu čakavskom protegu na tom području. ARj bilježi oblik Màlinište kao ime zaselka u Ličko-krbavskoj županiji s napomenom da je nastalo od čakavskog oblika malinišće.

Màlkoč/Màlkač, vodotok i vrelo u Podlapcu. Moguća je motivacija prema Malkoč begu⁵⁷³.

Màljkovac, vrelo i potok kod naselja Lovinčići u Brinju. Ime je vjerojatno antroponimskoga postanja prema prezimenu Maljković.

Màrkovac vodotok, desnoobalni pritok Gacke koji izvire pored naselja Kangrge. Ime je motivirano antroponimom Marko. ARj bilježi oblik Màrkovac kao ime zaselka u ličko-krbavskoj županiji.

Marúnovac, bujica koja izvire iz Crnog i Bijelog vrela, teče pored zaselka Pavlice i ulijeva se u Liku kao lijevi pritok kod zaselka Ljubojevići. Ime je vjerojatno antroponimne motivacije prema osobnom imenu Marun. ARj bilježi kao ime potoka u Počitelju.

Màtica, potok koji izvire blizu Malog Kraja (Divoselo) i ulijeva se u Točilnicu blizu Klise. Ime je motivirano osobitostima vodenoga toka prema prasl. **matьka* < **mati* »temeljno

⁵⁷² Milan Moguš (1997: 179) smatra da je toponimski lik *malinšće* vezan isključivo za čakavsko područje što potvrđuje predosmanlijsku rasprostranjenost čakavskog narječja i na području Like, Krbave i Pounja. »Nisu krbavska i pounjska Malinišća prestala po svom postanju biti čakavska zato što čakavaca tamo više nema ili zato što su kasnije prešla u Maliništa.«

⁵⁷³ Malkoč beg bio je osmanlijski vojskovođa koji je ratovao u Lici, a 1555. dao je utvrditi Perušić kao važno osmanlijsko lokalno uporište.

značenje brzica, snažni tok rijeke, središnji dio rijeke, riječno korito« (Brozović Rončević 1997: 26)).

Mirić jàruga, vodotok koji izvire kod Šalamunića i ulijeva se u Krbavicu. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Mirić i leksema *jaruga*.

Mlīništa, vodotok kod naselja Mrkšići, između Čitluka i Metka. ARj bilježi Mlīnište kao ime za „nekakvo mjestance“ u županiji ličko-krbavskoj. Ime pripada skupini toponima motiviranih gospodarskom djelatnošću o čemu svjedoči toponomastički sufiks *-ište*.

Mòčilo, vodotok u središnjem dijelu Krbavskoga polja. Ime pripada skupini toponima motiviranih geomorfološkim odlikama zemljopisnog objekta, prema »prasl. **moč(d)l*, **močidlo* 'cjedilo, vlažno zemljište, namakalište na kojem se natapa konoplja'« (Brozović Rončević 1997: 26). ARj bilježi da su močila jaki izvori toplote kao i okolni zrak. Oni su po močvarnim krajevima duboki i blatnjavi pa se u njima obično kiseli konoplja i lan i legu pijavice i druge barske životinje.

Mòstić, bujica, potok blizu Udbine koji se ulijeva u Jarugu. Ime je motivirano plitkim ili nasutim mjestom na kojemu je moguće prijeći vodotok.

Múminovac, potok koji se kod Ribnika ulijeva u Liku. Vjerojatna je antroponimna motivacija, a nije isključena ni motivacija prema turcizmu *múmin* 'vjernik, musliman, onaj koji vjeruje u Boga' oslonjena na važnosti Ribnika u osmanlijskom razdoblju ličke povijesti. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen u obliku *Muminovac*. Južno od njega na istom je zemljovidu upisan hidronim *Plachanovac* kojega suvremeni hidrografski zemljovid Like više ne imenuju iako označavaju njegov povremeni tok.

Mùtilíckī pòtok, bujica koja teče blizu naselja Mutilić. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Mutilić i leksema *potok*.

Nápojīšte, bujica koja izvire u podnožju Velebita u Drenovcu Radučkom i ulijeva se u Grabovac. Ime je motivirano zbiralištem vode koje je služilo za napajanje stoke.

Nòvčica, rijeka, lijevi pritok Like, duga 29 km. Izvire na istočnom dijelu Velebita u podnožju Sadikovca i Oštarskih vrata. U izvorišnom se toku zove Suvaja, pa Brušanica, a nizvodno od Ličkog Novog Novčica. Teče kroz Gospić, a kroz povijest na njenim su obalama bila poznata gospićka kupališta Venecija, Dolina ljubavi, Monte Karlo ... Ulijeva se u Liku 5 km istočno

od Gospića. Povijesno ime **Kaseg**⁵⁷⁴: »Prvi od ta dva potoka zvao se Kaseg, isto kao i naselje pored njega, (...)« (Pavičić 2010: 19). Vukasović je ime zapisao u obliku *Novschicza*. Ime je motivirano ojkonomom Novi.

Òbsenica (Òpsenica) izvire u selu Lipać (Raduč) na 580 m/nm. Na tom području prima vode potoka Radučice s Grgincem, a s desene strane vode potoka Holjevac. Plitka je i vrlo hladna tekućica, a njene su obale izrazito obrasle vrbama. Ljeti je voda duboka 25 do 30 cm, a u proljeće nabuja pa je mjestimično duboka do 70 cm. Duga je 8, 3 km, a prije izgradnje akumulacije ponirala je pod Pilarom u Vrkljanske ponore⁵⁷⁵. Vode Opsenice ponovno se javljaju u boćatim izvorima na moru u uvali Modrić. »(...) ime rječice Obsenice najvjerojatnije je izvedeno iz predodžbe o njenu prostornom toku. Zapravo ona od svoga izvora pa do ponora obuhvaća cijeli prostor naselja Sveti Rok sa sjeverne, sjeveroistočne i istočne strane i tako u toj složenici s prijedlogom *ob* možemo prepoznati smisao glagola doseći, dosegnuti, obuhvatiti, opsegnuti« (Pavičić i os. 1987: 14). ARj bilježi oblik Opsenica kao prezime navodeći da postoji i varijanta Obsenica, a bilježi i hidronim Opsenica izvodeći ga od pridjeva *opsen* < *ovas* < *prasl. *ovъsbъ*: zob. Na zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Obszenicza*.

Ogrěševac/Ogrešovac, vrelo i vodotok, pritok Krbave koji izvire u središnjem dijelu Krbavskoga polja kod Jošana, blizu Ogrěševa Gaja. Ime je motivirano antroponimom Ogrěš, odnosno ojkonomom Ogrěšev Gaj⁵⁷⁶.

Òrovački pòtok izvire ispod istočnog dijela Mrsinja u selu Oravac iz više manjih vrela, teče do sela Gradine gdje u njega utječe potok Jabučica ili Džakula potok. Ponire u ponor Bezdan u središtu Koreničkog polja. Ime je složeno od pridjevnoga lika ojkonomima Oravac/Orovac i leksema *potok*.

⁵⁷⁴ Podrijetlo imena Kaseg povezuje se s imenom jednog od petorice braće, Kosentzesa, koji su prema legendi, s dvije sestre Tugom i Bugom, doveli Hrvate na ove prostore. Uz Kaseg ime još jednog brata, Muhla, sačuvano je u topnimu Mohličić, srednjovjekovnom buškom selu u Lici. Ime sestre Buge prema istoj legendi sačuvano je u toponimu Bužim i srednjovjekovnoj ličkoj župi Bužani (Klarić 1965). Odras njihovih imena arheolog Vladimir Sokol pronalazi i u Češkoj, na području Labe, u pradomovini Hrvata tzv. Bijeloj Hrvatskoj, gdje »Hrvat je oblast uz srednju Vltavu oko mjesta koje se zove Knin, ime Lobel se odnosi na Labu, Muhlo se odnosi na Muhilu, današnji Mühlviertel u Austriji, Kosjenac na grad Kosejovice, a Kluk na istoimeni grad u Češkoj dok sestre Tuga i Buga predstavljaju rijeke Tugar i Bug iza Karpata« (www.Jutarnji.hr, posjećeno 16. 2. 2018.).

⁵⁷⁵ »Osim Radučice, Opsenica prima i vodu izvora Klarić, potoka Jarak, izvora Kozjan i niz slabijih izvora pa Svetoročani kažu da njene vode devet vrila čine, njene vode osam mlina gune« (Japunčić 2000: 321).

⁵⁷⁶ ARj navodi oblik Ogrěš kao riječ tamnoga postanja »Al' povika lički Mustaj-beže: »oj Ružico, sestro Smiljanića, što se lomi ogreš o Kotaru?«« (ARj VIII:774) sa značenjem vika parbaca: i ja sam bio na ogrešu, a prema obliku *Ogrez*, također tamnoga postanja, mogla bi značiti 'bitku, boj'.

Ōšljak izvire iz Studenih vrela i teče prema Gajićima gdje se ulijeva u Ošljanicu. Ime je nastalo transnominizacijom oronima Ošljak⁵⁷⁷. Najvjerojatnija je motivacija prema geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta koji u zemljopisnoj nomenklaturi predstavlja planinu, brdo, stijenu ili uzvisinu koja visinom dominira iznad okolnoga područja s malom površinom na vrhu i strmim obroncima.

Ošljanica, vodotok, izvire u zaseoku Gajići u Raduču iz više vrela pored brda Ošljak, ulijeva se u Radučicu koja se kasnije ulijeva u Opsenicu.

Otèšica, rijeka, lijevi pritok rijeke Like; duga je 24,8 km, porječje obuhvaća 158,2 km². Izvire na sjeveroistočnoj strani Velebita, na padinama Velikoga vrha (1299 m) i Crne grede (1178 m), teče jugozapadnim rubom Ličkoga polja, a u Liku se ulijeva pored Velikog Žitnika, 4 km sjeverozapadno od Gospića. Ime je motivirano oronimom i ojkonomom Oteš. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena u obliku *Ottechicza Flufs*.

Ōtuča (Ōtuća), rijeka ponornica u Gračačkom polju; duga je 18,2 km, porječje obuhvaća 382,8 km². Izvire iz istoimenoga vrela u Manojlovićima, istočno od sela Bruvno, pod Velikim Urljajem (1295 m). Južno od Gračaca račva se u tri kraka (Gaćešina jaruga, Žižinka, Čubelićeva jaruga), koji se ponovno spajaju u jedan. Na rubu polja, ispod Kite Gaćešine (1227 m) i Velikoga Crnopca (1402 m), ponire u mnogobrojnim ponorima. Nakon podzemnoga toka ispod Velebita javlja se kao Krupa. Glavni joj je pritok Bašinica. Plitka je rijeka, pretežito kamenitog i šljunkovitog dna s mjestimičnim muljem. Središnji dio srednjovjekovne župe Hotuča⁵⁷⁸ nalazio se oko potoka Hotuča, a upravno se mjesto također zvalo Hotuča. Ime na zemljovidima: *Ottuchia Fl.* (1846.)

Pàrilj, vodotok u blizini Podlapca.

⁵⁷⁷ Domagoj i Dragan Vidović (Pogled u toponimiju Zijeplja) ime izvode od *ošljak* 'vrsta ječma' i svrstavaju ga u skupinu imena motiviranih biljnim svijetom, Šimunović (2009: 289) ime svrstava u hrvatske oronime iz skupine motivirane životinjskim svijetom, a u Toponimiji hrvatskoga jadranskog prostora (2005: 265) leksem *ošlja* objašnjen je kao »rasjedlina među hridima uz more!«. ARj bilježi oblik Ošljak kao neki osobiti ječam, kao ime zaselka u zadarskom kraju, u Bosni ime mahale i u Srbiji dva oronima. U Ličko-krbavskoj županiji bilježi ime zaselka Ošljani. Ošljak je i ime najmanjeg stalno naseljenog otoka na Jadranu koji se nalazi u zadarskom arhipelagu, ali i jednog od najviših vrhova Dinare (1589 m).

⁵⁷⁸ U razvijenom i kasnom srednjem vijeku, na području između Zemunika i Nadina zabilježeno je i ime sela *Hotušina* za koje Rimac i Mladineo navode da je kao »posjed hrvatskog plemićkog roda Pritičević iz Hotuče u Lici i dobilo ime«. (Rimac i Mladineo 2011: 21) O toj je obitelji u radu *Ninska plemićka obitelj Pritičević i njihova kuća u Novigradu*, Strohrvatska prosvjeta III. Serija- svezak 36/2009, str. 403 – 424 pisala je Ivna Anzulović.

Pășka (Pășa), planinski potok koji izvire iz Paškog vrila u Badžekovoj dragi i Kolištu na nadmorskoj visini od 700 m, teče prema jugu i nakon 2 km, ispod Japunčić brda, ponire u podzemlje, u Ponoru Paške. Stariji oblik imena *Pašina voda*⁵⁷⁹ te ime vjerojatno treba izvoditi od turcizma *pășa* 'visoki dostojanstvenik i vojna osoba u Osmanlijskom carstvu'.

Pěcina, vodotok, pritok Karamanuše blizu naselja Brdo Vejnovića na zapadnom rubu Krbavskoga polja. ARj bilježi oblik *Pěcina* kao ime sela u Ličko-krbavskoj županiji i izvora u Divoselu koji je zabilježen u prvoj vojnoj izmjeri u obliku *Pechina*. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Pechina* kao ime brda ispod kojega izvire i po kojemu je očito imenovan.

Peranovac, vodotok, pritok Karamanuše. Prema tradiciji ime se povezuje s mjestom na potoku na kojem se pere rublje (u Lici se to mjesto kod štokavaca ikavaca zove *pèralo*), a vjerojatnija je antroponimna motivacija prema nadimku Pèran koje ARj bilježi kao m. ime od dragosti izvedeno od Péro, zabilježeno u Lici.

Perușički pòtok, bujica, teče iz Kaniže Perușičke do Perușića gdje se ulijeva u Donji Bukovac. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Perušić i leksema *potok*.

Plitvica, vodotok dug 4 km. Izvire iz snažnog krškog vrela smještenog ispod strmih stijena u blizini zaselka Rodić Poljana na visini od 606 m.n.m. Nakon 900 m toka u nju se, kao njezin najvažniji pritok, s lijeve strane ulijeva potok Sartuk. Na kraju toka ruši se niz 78 m visok Veliki slap u Plitvička jezera gdje se vode njezinoga toka i one iz jezerskoga sustava u depresiji Sastavci oblikuju kao izvorišno područje rijeke Korane. Starije ime *Plitkica*⁵⁸⁰.

Plòčica, potok u blizini Mogorića, ulijeva se u Jadovu. Ime se izvodi od leksema ploča označavajući najčešće ravnu kamenu obalu.

Pòčiteljica, bujica, izvire iz podnožja Velebita nedaleko od zaselka Njegovanske Varoši blizu Počitelja. Teče na sjeveroistok između Počitelja i Čitluka i ulijeva se u Liku kod Bilajskog Novosela. Ime je izvedeno od ojkonima Počitelj. U prvoj vojnoj izmjeri zabilježena je u obliku *Pochitelicza* u koju se prema tom zemljovidu sa zapadne strane toka ulijevaju *Svrakovacz/Sorakovac*, *Kruskovacz*, *Szlatin Potok*, *Ribiacha*, *Szichka*, *Kipillo* i *Sztudeni potok*.

⁵⁷⁹ »Prema legendi ovdje je često dolazio turski paša da se napije dobre vode. To je primijetio uskok Ivan Senjanin te ga potukao« (Japunčić 2000: 321).

⁵⁸⁰ »Nekada se ova rijeka, zbog male količine vode, zvala Plitkica« (Čuljat 2009: 346).

Podpâkalj, vodotok, lijevoobani pritok Gacke, izvire kod Otočca. Ime je motivirano odnosom referenta prema dugom toponimu, brdu Pakalj.

Poljâkovac, bujica, desni pritok Like kod Mušaluka, nekad se zvala *Potok sv. Petra (rivulus sancti Petri*⁵⁸¹). Ime pripada skupini izvedenica od toponomastičkih apelativa.

Poljânica, potocić, teče gorskom kosom Poljana, ispod vrha Bila prema kojoj je i imenovan.

Pònori, potok kod Jošana.

Pòpovača, bujica, potok u naselju Popovača Pazariška. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Popovača.

Pòtočić, vodotok kod Zobinovca, na srednjem Velebitu.

Pòtok Klànački, bujica, lijevi pritok Like koji izvire kod naselja Filipovići u Pazarištu.

Pòtok, izvire iz istog izvora kao i Krka i teče prema naselju Veliki Cvjetnić.

Pòtok, potok na Štirovači, na sjevernom Velebitu.

Pòtok, vodotok na Baškim Oštarijama koji izvire iz više vrela (Mostaci) koja izvire iz Crnih greda oko vrha Takalice. Nekad je na njemu bilo više mlinova. Potok pripada skupini temeljnih zemljopisnih apelativa, potvrđen u više-manje identičnom liku s hidronimijskim odrazima u svim slavenskim jezicima, u Hrvatskoj od 11. st. Izvodi se od prasl. **potokъ* i označava manju vodu tekućicu (Brozović Rončević 1997).

Pròs(i)njak⁵⁸², bujica koja izvire u podnožju Velebita i blizu zaselka Baleni, kao desni pritok, ulijeva se u Krušnicu. Ime je vjerojatno motivirano nazivom bilja, prema jednogodišnjoj, biljci proso koja se od davnina i u Lici koristila za prehranu ljudi i stoke.

Ràdučica, vodotok koji izvire iz pet gorskih vrela na 600 do 650 m n/v. Ime je izvedeno prema ojkonimu Raduč. ARj navodi istoimeni pašnjak u gospićkom kotaru u Lici. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Rieka*.

⁵⁸¹ Pavličević (2010:21).

⁵⁸² U loklanom izgovoru imena uočljivo je ispuštanje kratkoga nenaglašenog samoglasnika *-i* u predposljednjem slogu kao osobitost ličkih ikavskih govora kojima pripada i lovinačko područje.

Rakitovac, lijevi pritok Like blizu zaselka Šimunići kod Bilaja. Ime je fitonimne motivacije, izvedeno od *rakita* 'vrsta vrbe'. ARJ navodi isto ime i za livadu u gospićkom kotaru i vrelo u Lici. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Rakitovac*.

Rakitovac, stalni potok dug 1,6 km koji izvire u Polju Šarića, teče pravcem Polje Šarića-Begovac i kao lijevi pritok ulijeva se u Ričicu.

Rakovac, bujica, potok u Trnovačkim barama, pritok Bogdanice u koju se ulijeva na Sastavcima⁵⁸³. Tijekom ljetnih mjeseci presuši. Rakovi su nekad obitavali u mnogim ličkim rijekama i potocima i bili važan izvor hrane i prihoda, a očito i motivacijski poticaj imenovanju ličkih vodotokova.

Rakovac, potok kod Novosela Bilajskog, ulijeva se u Liku.

Ribničko jezero, vodotok u Krbavskom polju.

Ribnjak, potok kod naselja Lučane u Brinju. Ime pripada skupini toponima motiviranih mjestom za uzgoj životinja/riba ili dijelom vodotoka bogatog ribom.

Ribnjak, vodotok blizu Jošana.

Ribnjak, vodotok, ponornica u Koreničkom polju.

Ričica, rijeka ponornica; duga 24,3 km, čije porječje obuhvaća 218 km². Izvire u sjeverozapadnome dijelu Gračačkoga polja kraj sela Raduč, zaselka Hajdukovići na 595 m apsolutne visine, i teče prema jugoistoku. U dijelu toka od Lovinca do Štikade teče pod imenom Ričina, a jedan krak kao Krivak. Ričica je široka 5 do 15 m, a duboka 0,5 do 3 m, vode ima tijekom cijele godine. Pritoci: Jadičevac, Brničevo, Rakitovac i Suvaja⁵⁸⁴. U Ričicu se ulijevaju vode brojnih izvora kao što su: Čatrnja, Ušljivac, Grabovac i Bakovac. Do izgradnje akumulacijskoga jezera Štikadske bare (2 km²), odn. HE Velebit (1984.) kod Obrovca, voda joj se gubila u više ponora (Našića-ponor, Pojište, Gaćešina, Milićev ponor⁵⁸⁵). Njezin podzemni tok pod Velebitom javlja se kao Dabarnica, pritok Zrmanje.

⁵⁸³ U Lici se mjesto gdje se spajaju dva vodotoka najčešće zove *sastavci*.

⁵⁸⁴ Mile Japunčić (2000: 320) navodi sljedeće pritoke Ričice: »Ljutić, Crna Rika, Banica, Suvaja (Suhaja), Rakitovac, Jadičevac, Držina Jaruga, Brničevo (Brčinjevac), Bakovac, Suvalja, Grabovac te Ušljivak i Krivak u Štikadi. Interesantno je da Lovinčani Pritoke Ričice, koje austrijski istraživač Franz de Paula Julius Fras u Topografiji karlovačke vojne krajine, izdanoj 1835. godine naziva imenima **Crna Rika** i **Ljutić** nije bilo moguće utvrditi, jer ti nazivi više se ne koriste«.

⁵⁸⁵ Zemljovid prve vojne izmjere bilježi tri ponora: *Ponor, Lukavac Ponor* i *Nafsicha Ponor*.

Ričica prima vodu i od Opsenice, 1230 m dugim kanalom. (HOE). Nekad je na njoj bilo 13 vodenica. »Ima kamenito, šljunkovito i pjeskovito dno s mjestimičnim muljem koji u donjem toku Ričice kroz polja postaje dominantna podloga« (Habeković i sur. 1992: 24). Obale su joj obrasle pretežito vrbama. Ime Ričica, s obzirom na motivaciju, pripada toponomastičkom apelativu nastalom deminucijom⁵⁸⁶. Pavičić (2010) navodi da se Ričica u predosmanlijsko vrijeme zvala **Hotušnica**.

Ričina, bujica, potok u Velikoj Plani. Ime je nastalo kao augmentativna tvorenica sa sufiksom *-ina* od *ri(je)ka*.

Rišovac, potok kod Risove kose na Velebitu, iznad Alanka. ARj navodi oblik Rišovac kao ime naselja, potočića, krajeva, pašnjaka i šuma u gospićkom kotaru u Lici. Ime je nastalo transnimizacijom oronima koji je zoonimnoga postanja.

Sekizovac, bujica, desnoobalni pritok Gacke, izvire kod naselja Stojanovići. ARj bilježi u Lici (u Buniću, Otočcu, Ponorima i Škarama u Otočcu) prezime Sekiz pa je ime vjerojatno antroponimskoga postanja.

Sinačka pučina, vodotok, desnoobalni pritok Gacke koji izvire iz Majerovog vrila. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Sinac i leksema *pučina*. Na zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Oreskovicheva Skela* (prekrižen je oblik *Miletina Skela*), a vrilo je zapisano u obliku *Vrello Vruchinicza*.

Siničići, potok kod naselja Kalanji, Općina Brinje. Ime je motivirano antroponimom Siničić.

Skočivrana, bujica koja teče pored Ličkog Osika. ARj bilježi oblik Skočivrana kao ime pašnjaka i livade u gospićkom kotaru, a HER ime vrela *Skočivranskē bāre*. Snaj (2009) navodi da se toponimske sraslice ovoga tipa, u kojima je prvi član *skoči/skočiti*, odnose na strmi teren.

Skòrodōl, bujica koja izvire iz vrela Čemer kod zaselka Baste i ulijeva se u Suvaju blizu Pavlovačkog mosta. Riječ je o sraslici pridjeva *skor*⁵⁸⁷ i apelativa *dol* s nejasnim

⁵⁸⁶ Japunčić (2000), na tragu laičke potrebe za tumačenjem imena, smatra da je Ričica dobila ime po mjestu Ričice ili po tome što ona, nabujala, zna „riknuti“ rušeći mostove i poplavljujući selo. »Nije isključeno i da je Ričica samo ikavska inačica za bezimenu rječicu čije je ime s vremenom, prihvaćeno i za okolna naselja« (Japunčić 2000: 320).

⁵⁸⁷ U govoru ličkih ikavaca pridjev *skören* znači 'stvrđnut zbog nedostatka vlage' pa bi se motivacija imenovanja mogla povezati sa svojstvima i izgledom zemljopisnog objekta. U neposrednoj blizini Skorodola zabilježen je oronim *Skorača* (860 m).

motivacijskim poticajem. U Popisu Like i Krbave iz 1712. zabilježen je kao orijentacijski hidronim pri identifikaciji posjeda nad česticama u oblicima *bey Skorodoll*, *Skorodol*, *yber Skorodol*, *in Skorodol* i *zu Skorodol*, a u katastru nekretnina K.o. Kurjak zabilježeno je više istoimenih livada, pašnjaka i oranica⁵⁸⁸.

Slādāković pòtok, bujica koja izvire iz vrela Točak i ulijeva se u Suvaju (Srb). Ime je složeno od antroponima Sladaković, zabilježenog i u ARj na području Srba i leksema *potok*.

Smiljevača, izvire iz Crnog vrela i teče kroz Kozjan (Bunić). Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja, tvorene s tipičnim toponomasatičkim sufiksom.

Smôrjevac, planinski vodotok kod Japundžića, iznad Ričica. ARj bilježi oblik *smoriti* sa značenjem 'umoriti'. Vjerojatna je motivacija vezana za osobitost njegova toka.

Spùž, potok kod Urija (Lički Osik). ARj oblik *spuž* bilježi sa značenjem puž, a kao toponim zabilježen je u Crnoj Gori kao ime grada i u Lici kao ime zemljišta u gospićkom kotaru. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Spuszi Bach*. Ime očito pripada skupini toponima motiviranih nazivom životinja, a oblik *spuž* odražava specifičnost lokalnoga ikavskog govora u kojemu se ispred imenica ponekad dodaje glas *s-*, kao u primjerima *strošak* i *spuž*.

Srebrènica, vodotok. U blizini Srba Dabašnica dobiva ime Srebrenica i zajedno s vodom iz izvora ispod Urljaja teče do utoka u Unu. ARj navodi oblik kao ime vrela kod Bruvna i potoka kod Srba. Zemljovid prve vojne izmjere bilježi ju u obliku *Serbchicza bach*, a druga vojna izmjera kao *Srebernica Bach*. Ime je motivirano izgledom, bojom, zemljopisnoga objekta.

Srèdica, bujica, izvire iz više vrela u podnožju Međedaka blizu naselja Osredci i ulijeva se u Unu. Na zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Sredicza bach*, a u drugoj vojnoj izmjeri kao *Sredica Bach*. Ime je motivirano zemljopisnim položajem objekta iz semantičkoga gnijezda iz kojeg je i ime naselja Osredci.

Stàblić (Vračarevac), bujica, vodotok na području Zrmanja Vrela, duga 2,5 km. Prva je varijanta imena motivirana ograđenim vrelom, zdencem prema deminutivu od *stupal/stubalj*, a druga, očito mlađega postanja, antroponimske je motivacije prema prezimenu Vračar.

⁵⁸⁸ Među popisanim česticama zabilježene su i mnoge s imenom Krivodol koje kao i lokalni primjeri Podkućina, Podkućine upućuju na isti tvorbeni obrazac kao i u primjerju mikrotoponima i hidronima Skorodol, a od leksema dol izvedeni su još mikrotoponimi Dol, Dolovi, Dolina, Dolinica i mnogi drugi.

Strmotica pòtok, planinski vodotok kod naselja Japundžići iznad Ričica. ARj bilježi u Lici prezime Strmotić, no, vjerojatnija je motivacija prema osobinama vodenoga toka koji je strm, s jakim nagibom. Ime je složeno od izvedenice pridjeva *strm* i leksema *potok*.

Studénac, vodotok istočno od Udbine koji se kao lijevi prtok ulijeva u Krbavu. Ime je motivirano sastavom i osobitošću vode, a nastalo je supstantivizacijom pridjeva označavajući 'izvor hladne vode'. Studenac je jedan od temeljnih hidronomastičkih apelativa.

Studénac, potok u Smiljanskom polju. ARj navodi oblik Studenac kao ime pašnjaka, oranice i potoka u gospićkom kotaru.

Stùdeni pòtok, bujica, izvire iz Studenog vrela i ulijeva se u Suvaju (Srb). Ime je složeno od pridjeva *stùden* i leksema *potok*.

Sùbarice, bujica, izvire kod Novosela Bilajskog i kod Žabice utječe u Novčicu. ARj u Lici bilježi oblik subaba za ženu koja nije stara kao baba, ali ima nešto od babe po čemu bi hidronim upućivao na bujicu barovitih osobina tvoren od prefisa *su-* i apelativa *bara*.

Sùvaja Lìpe, bujica, potok kod naselja Lipe u Gospiću. Ime je složeno od apelativa *suvaja* koji označava osobinu vode ili njezinoga nestalnog toka koji privremeno presuši i ojkonima Lipe. Poimeničenjem pridjeva *sùh* < prasl. **suhr̥* nastala je nekolicina apelativa koji se često odražavaju u hidronimiji označavajući 'vododerinu, potok koji presušuje, bujicu', a tvoreno je sa sufiksom *-aj / -aja* (Brozović Rončević 1997).

Sùvaja, bujica, potok. Izvire ispod Oštrarskog vrha (1 109 m n/m) u Brušanima. Ljeti najčešće presuši. Nakon Brušana zove se Brušanica koja od Ličkog Novog teče kao Novčica. U zemljovidu prve vojne izmjere upisana je kao *Takalicza Potok*, a u drugoj izmjeri pod današnjim imenom. Stariji stanovnici Brušana zovu je Sùvoja.

Sùvaja (Čàire), vodotok, prtok Matice (Korenice) koja u nju utječe kod Kompolja Koreničkog. Ljeti presuši, a u povodnju njezin izvor, uz jak huk, izbacuje veliku količinu vode na izvorištu ispod Mrsinja. F. Bach (2010) navodi da je 1834. g. izvor proširen miniranjem.

Sùvaja, bujica. Kod Ondića prima vodu Jaruge i teče do Jaruge iz Srednje gore u koju se ulijeva kod Pavlovačkog mosta.

Sùvaja, bujica koja skuplja vode Studenog potoka i Sladaković potoka i ulijeva se u Unu kod Srba.

Sùvaja, povremeni pritok Krasulje, izvire iz vrela pod Gradinom.

Sùvaja, rijeka koja izvire u selu Smokrić (Lovinac), nakon 8,5 km toka ulijeva se u Ričicu. Najveći je pritok Ričice s jednim od najljepših vodotoka lovinačkoga kraja. Tijekom ljetnih suša povremeno presuši. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Sznoja*.

Sl. 22 Suho korito Suvaje kod Smokrića za sušnih, ljetnih mjeseci.

Sl. 23 Suvaja za zimskih mjeseci.

Šiškinovac, bujica koja izvire u Gornjem Zaklopcu i ulijeva se u Suvaju kod Srba. U Lici je ARj zabilježio oblik šiška kao janječú mješinu koja se prodaje nakon šišanja, ali je motivacijski poticaj nejasan.

Šórkova dràga, bujica kod naselja Vrelo Koreničko. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Šórak kojeg u Lici bilježi i ARj na području Srba i leksema *draga*.

Štentićeva jàruga, potok kod naselja Žižici u Stajničkom polju. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Štentić i leksema *jaruga*.

Štirovača, potok na Štirovači, sjeverni Velebit. Jedan od rijetkih velebitskih potoka koji teče cijele godine. Ime je nastalo transonimizacijom oronima Štirovača.

Šúmovac, vodotok kod naselja Mrkšići između Čitluka i Metka. Pripada skupini hidronima onomatopejske motivacije nastalih najčešće kao izvedenice od glagola kojima se označuje stvaranje neke buke ili šuma.

Šùvakin bròdić, potok koji izvire iz Kamenice brinjske. Ime je vjerojatno složeno od pridjevnog lika antroponima i leksema *brodić* 'mjesto na vodi, obično na rijeci, gdje se može prijeći, pregaziti'.

Tisovac, bujica, potok kod Male Plane u Pazarištu. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja.

Točilnica, bujica, potok kod naselja Vujnovići, Veliki Kraj u Divoselu. Kod Glavičice (L. Novi) spaja se s Brušanicom koja se od L. Novog zove Novčica. ARj bilježi oblik Točilo kao ime potoka u gospićkom kotaru i brdu na Velebitu. Ime je motivirano geomorfološkim odlikama zemljopisnog objekta od hidronomastičkog apelativa *točilo* »prema prasl. **točidlo* < **točiti*; 'manji, uglavnom strmi potok'« (Brozović Rončević 1997: 7).

Tódin tòčak, vodotok, lijevi pritok Krbave koji izvire ispod Udbine. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Tode / Todić i leksema *točak* < prasl. **točiti*⁵⁸⁹ 'potočić kojim izvor otječe' (Brozović Rončević 1997). ARj bilježi oblik Todinka kao ime livadama u gospićkom kotaru, a oblik Tódinovac kao ime vrela u Divoselu

⁵⁸⁹ D. Brozović Rončević (1997:7) napominje da je apelativ točak vrlo čest u dvočlanih imena za vrela od kojih je prvi dio sintagme osobno ime, a drugi apelativ točak. Takav je tip hidronima osobito čest na području BiH.

Tòplik, potok kod zaselka Stranjine u Metku. ARj bilježi oblik Toplik kao ime kraja u gospićkom kotaru. Ime pripada skupini hidronima nastalih supstantivizacijom pridjeva koji izražavaju neku osobinu izvorske vode, 'toplo vrelo', odnosno vrelo koje nema osobito hladnu vodu.

Třnava, bujica. Grabova, Grabovac i Kruškovac ulijevaju se u Medačkom polju u Trnavu koja se ulijeva u Glamočnicu. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja.

Třnovac, vodotok, desnoobalni pritok Gacke, izvire ispod brda Pražinovac. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom bilja.

Třnovo, bujica, izvire iz vrela Milašinevac i teče do zaselka Murgići u Perušiću. Ime je fitonimnog postanja.

Tünjovac, bujica koja izvire ispod Tunjevačke glavice i ulijeva se u Jadovu kod Barleta. Ime je motivirano osobinom vode, prema *tunja*, ž. tunje, zadah vlage i gnoja iz staja pod kućama s daščanim podovima (Milković: 2009), Šimunović (2009: 293) ime povezuje uz **tonь*; vir, poloj, a D. Brozović Rončević (1997: 208) uz »prsl. **tonь/tońa* < **topnya* < **to(p)nyti*, **to(p)noṭi* svršenog glagola od **topiti* 'grijanjem rastapljati', što je uzročni glagol od psl. **tepti*, **tepo* 'grijati, biti topal'. (...) duboko mjesto u vodi, močvarno mjesto...«. ARj bilježi oblik Tunjovac kao ime gospićkoj kosi, kraju, pašnjaku i potoku u Lici. Ime može biti antroponimnoga postanja od Tünja, hipokoristik od Antun koji međutim nije tipičan za Liku.

Ŭna, granična rijeka između Hrvatske i BiH koja izvire iz nekoliko krških vrela kod sela Donja Suvaja, iz Unskoga vrela kod Donjega Lapca. Duga je 212 km, a na kraju svoga toka ulijeva se u rijeku Savu kod Jasenovca. Glavni su joj pritoci Unac i Sana (BiH). Većim dijelom svog toka teče kanjonom stvarajući brojne vodopade. Prema Šimunoviću ime rijeke Une motivirano je izgledom toka jer većim dijelom protječe kanjonom, a potječe od »ie. **oun* – procijep«, Šimunović (2009: 292). Staro ime Une zabilježeno je u obliku *Oeneus*. Na istraženim povijesnim zemljovidima Unu prvi put bilježi Ptolomej⁵⁹⁰ u obliku *Oivēús*⁵⁹¹, u obliku *Vna fl.*, (1573.), *Fiume Vnna* (1697.), *Unna f.*, (1709.), *Unna Fl.* (1846.) Ime Una pripada predslavenskom, indoeuropskom hidronimskom sloju. U puku se Una povezuje s korijenom imenice *unda*, što se odnosi na uzburkanu vodu ili val, a po drugima ono potječe

⁵⁹⁰ Ptolemaeus, Geogr., II, 16, 2.

⁵⁹¹ Mirko Marković (2004:190) hidronim smatra tipičnim ilirskim koji je kasnije, uz adaptaciju, prešao u jezičnu svojinu Hrvata.

od riječi *uno*⁵⁹² u značenju jedna, jedina. Ivšić (2015) naglašava da je u brojnim povijesnim vrelima ime Une zapisano u muškome rodu i da je vjerojatno hidronim izvorno bio muškoga roda, a povezivanje zabilježenog imena u Ptolomejevoj karti s rijekom Unom drži spekulativnim. »Formalno se može pomišljati na izvođenje od slav. pridjeva **unъ* 'dobar' (usp. stosl. *un* 'ii 'bolji', rosl. *yhe* 'bolje'), od kojega se može izvoditi i slovenski tponim *Únec* (Snoj 2009: 446)« (Ivšić 2015: 67). Prema imenu rijeke jugoistočni dio Like zove se Ličko Pounje. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježena je u obliku *Unna*.

Ušinac (Ušivac), vodotok koji izvire u zaselku Matijevići u Ričicama, teče u smjeru Matijevići – Rupčići i ulijeva se u Ričicu. Toponim je rasprostranjen i u drugim slavenskim prostorima: hidronim Ušinac u Maglaju (BiH), ime vrela u Crnoj Gori, ojkonom u Srbiji i BiH, mikrotoponim u Bjelovaru. Ime je vjerojatno motivirano sastavnom i osobitostima vode loše kvalitete sa specifičnim mirisom močvare⁵⁹³. U zemljovidu prve vojne izmjere zabilježen je u obliku *Ufsivacz*.

Uš(i)vak, izvire u Štikadi i teče u smjeru Žutići-Suše, ulijeva se u jezero Štikada.

Vagančica, bujica koja izvire u selu Vaganac u Smiljanskom polju, od čijeg se imena i izvodi i kod Debelog Brda ulijeva se u Bogdanicu.

⁵⁹² U BiH se, na razini pučke etimologije, podrijetlo imena rijeke Une najčešće izvodi iz talijanske riječi *uno*, a oslanja se na legendu »koja kaže kako su stari Rimljani, ratnici koji su kroz mnoga vojevanja i osvajanja nekako ogrubjeli i izgubili smisao za lijepo, izbjivši na obale ove rijeke, ostali zapanjeni ljepotom kakvu nisu nigdje vidjeli. Gutali su očima neviđenu smaragdno-zelenu boju vode, slapove kao iz bajke, živopisne i netaknute obale, okolne pejzaže kakvima nema ravnih. Jedan od tih Rimljana, fasciniran prizorom, uzviknuo je „Una“ („Jedna“! odnosno „Jedina!“). Eto, taj pripusti rimski ratnik jednim uzvikom izrazi svu krasotu ove rijeke. Kada je rekao „Jedna“, htio je da kaže da tako lijepe rijeke nigdje više nema, da je to smaragd nad smaragdima. Tako je, kažu, ova rijeka dobila ime koje je zadržala do dana današnjeg.« Druga legenda kaže da poslije strašne bitke »umorni ratnik lutajući nepoznatim krajem, stade na rub stijene. Bacivši pogled u kanjon ostade bez daha, zadivljen ljepotom rijeke. Pošto se pribra, one se počeo polako spuštati do same obale. Tu otkri brvno koje je vezalo obalu do otočića od sedre na kojoj je bila koliba-vodenica, a sa druge, brvno koje se naslanjalo na drugu obalu. Opravši rane i znoj u hladnoj rijeci, malo se odmori posta oprezniji. Dugo je čekao iz stijene, dok sunce nije zašlo. Baš tog momenta pri prvom sumraku ugleda djevojku koje je ličila na vilu. Nosila je naramak drva i nestala u kolibi. Glad i hladnoća ga natjera u kolibu. Što se zbilo, nitko ne zna. Samo je djevojka povremeno izlazila i vraćala se sa hranom i drvima. Dim što se probijao kroz drveni krov dočeka i isprati jesenje kiše i snjegove. Dođe proljeće, dok se jednog jutra ne oglasi plač novorođenčeta. Na vratima kolibe pojavi se ratnik sa brončanim oklopom, koji je sa nježnošću majke držao malu žensku bebu, umotanu u srneće krzno. Kada se na ulazu vodenice pojavi majka, on pogleda djevojčici u azurno-tirkizne oči, pa kao to samo sretni očevi znaju, zavika iz sveg glasa UNA, UNA, UNA! Dugo je taj glas odzvanjao kanjonima i njegov eho dopire do nas i dan danas.« <http://nationalpark-una.ba/bs/podkategorija.php?id=14>

⁵⁹³ Iveković i Broz (1901: 670) bilježe ušivac na dubrovačkom području kao naziv biljke »eine Art Pflanze, herbae genus.«

Válinac, potok kod Šedrvana u Rizvanuši. Motivacija vjerojatno vezana uz osobitost njegova toka; sporo protjecanje. ARj bilježi oblik Valinka kao ime oranici kod Baških Oštarija što upućuje na moguću antroponimnu motivaciju prema hipokoristiku od Valentin.

Vârdin pòtok, vodotok kod naselja Kapela Korenička. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima Varda⁵⁹⁴ i leksema *potok*. ARj bilježi oblik Vârdin kao ime psu u Lici s napomenom da je vjerojatno motivirano osobinom čuvara, stražara prema *varda* < tal. *guardia*.

Vèdašića pòtok, bujica koja izvire u podnožju Velebita ispod brda Šušnjarice i kao desni pritok ulijeva se u Glamočnicu. Ime je složeno od pridjevnog lika ojkonima Vedašić i leksema *potok*. ARj bilježi oblik Vedàšić kao ime selu u koreničkom kotaru, ime zemljištu u gospićkom kotaru i ime potoka u gospićkom kotaru.

Visočica, bujica koja izvire ispod brda Visočica iz više vrela, a ponire u području Gornjeg Lapca. ARj bilježi oblik Visočica kao ime visokog brda u srednjem dijelu Velebita, Visočica visoka kosa sa sjeverozapadne strane Donjeg Lapca blizu Boričevca i Kestenovih Korita, ali i kao ime brdu, šumi, pašnjaku i oranici u Lici te ime zaselku u Donjem Lapcu. Ime je nastalo transonimizacijom oronima.

Vràn(i)čki pòtok izvire u zaselku Šarići Vranički i teče do Gornje Ploče gdje se ulijeva u Jadovu. Ime je složeno do pridjevnog lika ojkonima Vranik i leksema *potok*.

Vrànik, bujica, izvire iz vrela Grabovac, teče kroz selo Vranik (Općina Lovinac) i ponire u Perginom polju. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima.

Vrèla, vodotok kod naselja Rudanovac (Korenica). Vrelo je jedan od temeljnih hidronimskih apelativa < prasl. **ver(d)lo* / **v(ь)relo* 'mjesto na kojem voda izvire'. »Prema arealnoj rasprostranjenosti hidronima i drugih toponima tvorenih od te osnove može se na južnoslavenskom prostoru uočiti znatno veća gustoća na području Hrvatske, osobito Like, i hrvatskih dijelova BiH (...) U mikrohidronimiji javlja se osobito često u dvočlanim imenima te samo na području Gospića bilježimo 60-tak izvora što se nazivaju Vrelo, uglavnom uz atributni dodatak, u kojima prvi dio označava područje gdje se nalazi (...)« (Brozović Rončević 1997: 219).

⁵⁹⁴ ARJ bilježi prezime Varda vezujući postanje uz talijansko ili rumunjsko *guarda*, *varda* sa značenjem straža, stražar, čuvar. Prezime je zabilježeno u Ličkom Petrovom Selu, Mihaljevcu i Prijeboju.

Vrēlac, bujica, potok blizu Resnika, uz Ondić, ulijeva se u Suvaju.

Vrēlo⁵⁹⁵ **Jākšića**, izvire u Jakšićima, a ulijeva se u jezero Štikada. Ime je složeno od leksema vrelo i pridjevnoga lika ojkonima nastalog od antroponima.

Vrēlo korèničko, vodotok kod istoimenog naselja.

Vrīlo⁵⁹⁶ **múdrosti**, vrelo i vodotok koje se nalazi u Svetom Roku⁵⁹⁷. Prema narodnom vjerovanju onaj koji se napije vode s njega postaje mudar. Ponornica.

Vučetićeva jàruga, potok kod Stajnice. ARj bilježi oblik Vùčetić kao prezime hrvatske porodice u Brinju i okolici. Ime je složeno od pridjevnog lika antroponima i leksema *jaruga*.

Vučjak, bujica koja izvire pored Vučjaka (Lička Ostrvica) i ulijeva se u Liku istočno od Gospića. Ime je nastalo transonimizacijom oronima. ARj bilježi oblik Vùčjāk kao ime brda na Velebitu⁵⁹⁸. Motivacija može biti zoonimna, ali neke toponime toga tipa treba povezati s nazivom *vučija*, prema posudi za vodu.

Zmijinjak, bujica, potok kod Dunjevače (Kruškovača) na području Divosela. ARj bilježi oblik Zmijinjak kao ime livade kod Ličkog Čitluka. Ime pripada skupini toponima motiviranih nazivom životinja, ali je moguća i mitološka motivacija.

Zrmanja, granična rijeka između Like i Dalmacije, duga 69 km. Izvire ispod brda Poštak, kod sela Zrmanja Vrelo u Gračacu na 395 metara nad morem. U gornjem toku teče ravnicom, a dalje uskom vapnenačkom dolinom koja poprima izgled kanjona stvarajući brojne brzace i manje vodopade. Utječe u Novigradsko more, a na ušću je široka 240 metara. Ime joj je slavenskoga podrijetla i prema Šimunoviću (2009: 293) dolazi od riječi »žrna (*žрънь, -нь; mlinski kamen)«.

⁵⁹⁵ ARj bilježi da se na području gospićkog kotara oblik Vrelo imenuje šezdeset izvora, često s atributom ili »adnom. genitivom kojega imena, prezimena ili mjesta, tako Bužimsko, Divoselsko, Bijelo, Crno, Dejnaovića, Dobrića, Jandrino, Konjevića, Muhamadovo, Novakovo, Studeno, Šrino, Vračarevo i t.d.« (ARj XXI: 456).

⁵⁹⁶ ARj bilježi oblik Vrīlo kao ime izvora i livade oko njega kod Ličkog Novog, a zabilježeni su oblici Vrīlce, kao ime oranici kod Ribnika i Vrīlina ime livadi i oranici kod Smiljana.

⁵⁹⁷ Kad je tadanja Direkcija šuma uređivala vrela u Sv. Roku 1940. g. (uređena su dva vrela u Sv. Roku i dva u Velebitu) na obzidano glavno vrelo u Sv. Roku graditelji su uklesali ime Virlo mudrosti. Zbog toga je došlo do svojevrsnog prijepora sa susjednim Lovinčanima. »Sav svijet zna, da je Lovinac „vrilo mudrosti“ i iz toga se to doista prenijelo na jedno lovinačko vrelo Kuduzovac. (...) Kako će se ovaj teški spor riješiti, ne može se predvidjeti. (...) Inače mi svjetujemo Lovinčanima, da i oni svoja vrela urede još ljepše i neka na Kuduzovac postave još ljepšu mramornu ploču s natpisom „Pravo vilo mudrosti“« (Lička sloga, 1940., br. 13 – 18, str. 5.).

⁵⁹⁸ Postoji legenda da je na brdu Vučjak poginuo Ilija Smilanić koji je otevši na Udbini tursku djevojku tamo sjeo odmoriti, no, sustigla ga je turska potjera i na tom mjestu ubila. (ARj)

Ta je rijeka na zemljovidima zabilježena u obliku⁵⁹⁹: *Fiume Zermagna* (1697.), *Zermanja fl.* (17. st.), *Zermagna fiume* (1780.), *Zermain fl.* (1830). M. Marković (2004) drži da je osnova imena ilirska (japodska) riječ *ted*; šumiti, žuboriti jer je u svom gornjem i srednjem toku prilično hirovita.

Žižinka, jedan od tri kraka Otuče, nastaje južno od Gračaca. Ime je antroponimnog postanja prema nadimku Žiža kojega je i ARj zabilježio u Lici.

Žúte jàruge, vodotok, pritok Karamanuše. Ime je složeno od pridjeva *žut/žuti* i leksema *jaruga*. U ličkoj hidronimiji žuta boja označuje zamućenost, neprozirnost vode ili češće boju tla kroz koji vodotok protječe. Najčešće je riječ o ilovači/žutulji koja se sastoji od pijeska, mulja i gline.

Žúti bûnar, vrelo i potok u Smiljanskom polju. ARj bilježi oblik Žuti bunar kao ime livade u gospićkom kotaru. Ime je složeno od pridjeva i leksema bunar i pripada skupini toponima motiviranih svojstvom i izgledom zemljopisnoga objekta.

5.4. Jezera

Osim skupine Plitvičkih jezera i dva umjetna, izgrađena kao akumulacije za potrebe hidroelektrana, na ličkom se području ne nalaze veća jezera.

Plitvička jezera⁶⁰⁰ čini skupina od 16 većih i manjih jezera koja se obično dijele na gornja i donja. »Jezera su dobila pridjevak „Plitvička“ po svome postanju, sama po sebi „nomen et omen“, jer su polagano nastajala iz pličina od dolova i to dranjem i sedrenim pregrađivanjem, kao što se to kod njihova postanja (...) raščlanjuje. Plitvička Jezera su od „pličina“ postala i time su sama sebi ime dala« (Franić 1910: 24). No, to je ime očito mlađega postanja. Ističući primjere negativne intervencije u toponimiju, među kojima je i ime Plitvičkih jezera, Pražić navodi: »Prije svega ne smijemo smetnuti s uma, da ranije, prije zadnjega rata, ni jedan stariji stanovnik Like u opće nije poznavao termin „Plitvička jezera“, nego jedino i samo „Jezera“. Naš narod nikada nije ni jednoj formaciji tla nadjeo naziv, koji ne bi imao smisla, ili koji bi bio pogrešan. Naš je narod jedino u nizu slučajeva naslijedio neke nazive od starosjedilaca,

⁵⁹⁹ Oblike *Tedanius* i *Telavium* (Tedanij / Telavij) koje je zabilježio Plinije B. Olujić (2007:112-114) identificira kao Zrmanju dok Čače S. (2007: 76) smatra da takva tvrdnja nije znanstveno održiva.

⁶⁰⁰ Inspiriran legendama o nastanku Plitvičkih jezera, Čedo Prica Plitvički napisao je knjigu Bajke i legende o Plitvičkim jezerima, a Dubravko Horvatić u Gričkom topu također tematizira legendu o plitvičkim jezerima.

koje mi danas više ne znamo objasniti. (...) Po tome kako su skovana, uslijedilo bi, da su Plitvička jezera nastala od rječice „Plitvice“, a svako dijete u Jugoslaviji zna, da to nije istina, jer potok Plitvica ruši se slapom i zajedno sa vodom iz Jezera čini Koranu. I baš radi toga stari ljudi nikada i nisu zvali Jezera „Plitvičkima“ jer je to besmisao i jer je to pogrešno, nego su ih zvali samo „Jezerima“« (Pražić 1959 9 –10: 212).

U gornja jezera pripadaju:

Batinovac (Bakinovac, Batinovac, Batin, Bakinovac⁶⁰¹), na nadmorskoj visini 610 m, površine 1,5 ha i dubine 5 metara.

»Sava Duić iz Jezerca pripovijedao mi je, da seljaci iz Ljeskovca zovu to jezero Batinovac po nekom seljaku Batinu, koji je tu u vodu pao i prste slomio te su mu ostali kao bat. Seljaci iz sela Jezerca kažu tom jezeru „Bakinovac“, jer, vele, de se u tome jezeru neka baka jednom utopila, kad je oko njega brala trave za čarolije. – Slično priča i kalendar *Srbobran* od god. 1897., koji piše, da je to jezero dobilo ime po nekom Batiniću (Pero), koji se je kupajući u njemu utopio. Kmezići iz Rudoga Polja imali su i ovdje svoje bare, a Kmeziće su zvali pridjevkom „Batrići“ ili „Batinići“, jer im je jedan pređak bio bez prsta na jednoj ruci. Mile Samolov reče mi samo, da je neki Batić (iz Rudoga Polja, općine Vrhovine) radi suše najviše tamo po ljetu na stanu boravio« (Franić 1910: 66).

Cigínovac (Cigánovac, Cígino jèzero, Cigininovac, (Cigino) ili Ciganovac jezero⁶⁰²), nalazi se na 620 m nad morem s površinom od 7,5 ha, dubine 11 metara. Ime je po pučkoj tradiciji motivirano prema etnonimu Ciganin/Cigo što je potom popraćeno i narativima o njegovom podrijetlu.

»Mile Samolov reče mi, da se neki „cigo“ u ovome jezeru utopio poletjevši da ribu rukom uhvati. Po tome „cigi“ dobilo je ovo jezero svoje ime. Kraj samog ciginovačkog slapa u Okrugljak nalazi se u pećini po više manjih i jedna oveća spilja. Gdjetko misli da su te špilje „izdubili cigani“, pa da su i ovdje imali svoje stanove, a po njima da se i to jezero prozvalo, ali su to prirodne spilje od sedre« (Franić 1910: 54).

Galovac, na nadmorskoj visini 582 m, površine 12,5 ha i 24 m dubine. Ime je antroponimskoga postanja prema prezimenu Galović.

»Fras piše, da je to jezero dobilo ime po nekom kapetanu „Galu“, jer je tamo „Turke“ potukao. – Mile Samolov opet kaže, da je Galovac prozvan imenom harambaše Galovića, koji je u selu Jezercu pokrao blago i pobjegao k tome jezeru, gdje ga Jezerčani ubiše. Galović je krao po cijeloj okolici sve do

⁶⁰¹ Oblik Batinovac zabilježen je prvi put, po Franiću (1910), u gruntovnici iz 1873., Batin u katastru 1873., a Bakinovac u Frasovoj Topografiji 1835.

⁶⁰² Za oblik Ciginovac Franić (1910) navodi da je prvi put zabilježen u Latasovu tlovidu iz 1850. I u gruntovnici iz 1873., a oblik Cigino Jezero (Chigino) 1780. U Jeney-Božićevoj karti. Ciginovac jezero po Franiću zabilježeno je kod Demiana 1806. i u Zelinikinu tlovidu iz 1880.

Karlovca te i dućane robio. Pripovijeda se, da je u jednom šupljem javoru ostavio zlato i srebro, ali ga nitko još ne nađe. Đ. Orlić pisa mi (3. ožujka 1909.) ovako: „O hajducima se najglavnije priča, da su imali za krivim javorom više sela Rudopolja svoju kolibu, gdje su zimovali i sigurno od svega zaklonište imali. I danas se to zove „hajdučka koliba“. Narod kazuje, da je to ime odatle, što je neki Galović, harambaša pred četom, koja se najradije zadržavala oko ovog jezera, ostao jednom tamo sam. Potjera nabasa na nj. On htjede plivajući umaknuti na drugu stranu jezera, dopliva do polovice jezera, ali puška plane i pogodi a on mrtav potonu u vodu i ostavi joj svoje ime« (Franić 1910: 69).

Gradinsko jèzero (Jezerac, Jezerce, Gradinsko Jezerce ili Šuputovo Jezerce⁶⁰³, na nadmorskoj visini 553 m, površine 8,1 ha i 8,1 m dubine.

»Gradinsko Jezerce dobilo je ime od stare „Gradine“, koj se je nekada ponosno dizala na njegovu istočnom kraju. Toj se gradini još i sada gdje-gdje raspoznaje temelj. „Jezerce se zove, piše Hirc, „Gradinsko Jezero“, jer je poviše njega stajao grad, ili kako neki vele, samostan Pavlovaca. – S toga se grada otvora krasan vidik na Kozjak i okolicu. Jezerce, veli Mile Smolov, zove se zato, jer je „plitko i omaleno, manje od drugih“, a Davila misli, da ga je narod tako „od milja prozvao“. Šuputovo Jezerce i „Šuputovo Jezero“ nazvano po Šuputu (iz Krčevina, sela kod Crnog Jezerca), koji je tamo kupio zemlju od Mile Nenadić-Paprice (iz Rudopolja); on je tamo imao zemlju i stan. Tu je i danas ostalo ime: Nenadića Rt i zemlja Šuputovka a njoj na sjeveru: Papričinka, uz sjevernu stranu Gradinskoga jezera« (Franić 1910: 79).

Kòzjak (Kozjak, Kozje Jezero⁶⁰⁴), na nadmorskoj visini 534 m, površine 81,5 ha i 46 m dubine. Ime pripada zoonimskoj motivacijskoj skupini, o čemu su zabilježena i pučka tumačenja.

»Mile Samolov veli, da je to jezero dobilo ime otuda, što se je u njemu jedne zime potopilo 30 koza Bigâ (s Bigine Poljane), kad su tjerane u večer s paše kući s Medveđaka. Kad su koze u jutro tamo prelazile, bio je led jak i čvrst, ali je preko dana popustio. Koze su zimi obično prelazile s jednoga kraja na drugi kraj jezera radi brsta od ljeskove rese, koju one osobito rado brste, i od koje se debele. – D. Hirc piše: „Ima mnogo godina,, što su se u okolici pojavili vukovi u čoporima, navalili na Ljeskovac među one daščare i poklali nekoliko koza. Ljeskovčani uplašeni, da ime sve koze ne postradaju, odrenu ih na onaj otočić na Kozjaku, gdje ih je čoban dan i noć čuvao igdje su imale dosta hrane. Od ono vam se doba zove ovo jezero Kozjak“« (Franić 1910: 89).

Málo jèzero (Malo Jezero, Veliko Jezerce ili Jovinovac Mali), na nadmorskoj visini 605 m, površine 2 ha i dubine 10 metara.

⁶⁰³ Za oblik Jezerac Franić (1910) navodi da je prvi put zapisano u katastarskoj karti 1873., oblik Jezerce u Latasovu zemljovidu iz 1850., a Gradinsko Jezerce ili Šuputovo Jezerce u vojnoj austrijskoj karti 1909.

⁶⁰⁴ »“Kozji Brod“ spominje se prvi put god. 1718. (kao čardak sa pet ljudi) (...) U isto doba spominje također Hacquet „Koszie Jeszero“ i „Kossiak Jezero“, a Demian piše „Kozziak“« (Franić 1910: 88).

»Ovo jezero zovu stariji pisci (Vukotinović i dr.) Vir (...) Jemeršić ga nazivlje „Crno ili Malo Jezero“. Jovinovac Veliki i Jovinovac Mali bili su negda, (...) jedno jezero, jer ih dijeli samo niska sedrena barijera. Veliko i Malo Jezero imali su nekada po svoj prilici i jedno ime: Crno Jezero, dok se to jezero vremenom nije razlučilo na dvoje (...)« (Franić 1910: 65).

Milino jèzero, na nadmorskoj visini 564 m, površine 1, ha i dubine 1 metar. Ime pripada antroponimskoj motivacijskoj skupini, a složeno je od pridjevnog lika antroponima Mile i leksema *jezero*. O postanku imena Franić je zabilježio i pučki narativ:

»Mile Samolov reče mi, da se Milino Jezerce zove po tome, što se tu utopio Mile Mirić (iz Mirić Štropine). On je bio malo zasukan (svoje glav) te je išao loviti ribu, gje je nitko nije hvatao. Tako je i on ispod Galovačkoga Slapa, ondje gdje se voda slijeva od galovačkoga prelijevka u Milino Jezero, ribu hvatao, na slabo drvo stao te se na onom plitkom slapiću pod sadašnjim mostom utopio, premda je zano plivati. „Плитвчка Језера“ (str. 60) ističu tu i vjerski uzrok kazujući ovo: „Milino Jezerce prozvano je Mili Miriću, koji se je u tome jezeru utopio, kad je ribu na svetac, - na dan Sv. Nikole, lovio.“ Jemeršić veli, da je neki seljak Mile Mirić pred dvadeset godina gužvama izvezao granje i daščice pa tako načinio kerep, na kome je zaplovio, da pastrvu lovi, ali se gužve u vodi zasukale a on propao u vodu« (Franić 1910:76).

Okrugljak (Okruglič, Okrugljaj⁶⁰⁵), na nadmorskoj visini od 613 m i površinom od 4,1 ha, dubine 15 m.

»Prof. Hranilović veli da Okrugljak zove narod i Kruginovac. Može biti da je ime Okruglič dobio po obliku. No Batinovac je okrugliji od njega, pa ipak nije tako prozvan« (Franić 1910: 61).

Proščansko jèzero (Proščansko jezero, Prošće, Proščanski⁶⁰⁶), nalazi se na nadmorskoj visini 636 m s površinom od 68 ha, duboko 37 metara.

»Narod kazuje kako su za kišnih i poplavnih dana sa svojih oranica i njiva, nižih od Ljeskovačkih sastavaka, vodu otiskivali udaranjem pruća, „prošća“, pa da se po tom i jezero nazvalo Prošće.« (Gušić 1974: 77) »Pripovijedaju, da je prije često puta voda prelijevala svoju zdjelu pa topila okolne oranice i njive te grdne štete nanosila, jer se od nje nije ništa moglo umčati (spasiti). Zato su ljudi na zgodnim mjestima podizali nasipe zatrpavajući ih kamenjem i ilovačom, a da se nasip za kišnih i poplavnih dana ne razvali i voda ne razulari, to su nasipe podupirali „Proščem“ i od toga „prošća“ nazvali su i samo jezero „Prošće“. – Proščansko zove se dakle zato, što je proščem zagrađivano i voda od košanica otiskivana, da ih ne zalijeva i ne kviri. – Govori se, da je Proščansko Jezero bilo prozvano Prošće, jer je

⁶⁰⁵ Za Oblik Okrugljak Franić (1910) navodi da je prvi put zapisan kao Okruylak u Demiana 1806. („Statistische Beschreibung der Militär-Gränze. I. Bd. Wien 1806, str. 33), u Lipošćakovu planu Plitvičkih Jezera 1830. Kao Ogrukliak, u gruntovnici 1873. I u Zelinikinu tlovidu, oblik Okruglič na katastarskoj karti iz 1873., oblik Okrugljaj koriste stanovnici Jezerca, a oblik Okrugljak zabilježen je prvi put u Latasovu tlovidu.

⁶⁰⁶ Oblik Proščansko jezero prema Franiću (1910) prvi je put zabilježen u katastarskoj mapi, u gruntovnici, u Zeliniku i Latasovu tlovidu, oblik Prostyansko Jezero u Demiana („Statistische Beschreibung der Militär-Gränze. I. Bd. Wien 1806, str. 33), a ime *Proschie Jezero* upisano je na Janey-Božičevoj karti iz 1780. Fras piše *Prossansko jezero*.

najprvo sa južne strane zagrađivano prošćem (kolcima i granama i zemljom), da ne potapa tamošnjih košanica (livada), gdje je močvarno tlo. – U pripovijestima o postanju Plitvičkih Jezera veli se, da se Prošćansko Jezero prozvalo po „prošnji“ naroda za vodu« (Franić 1910: 32 – 33).

Vèliko jèzero (Jovinovac veliki⁶⁰⁷), na nadmorskoj visini 607 m, površine 1,5 ha i dubine 8 metara.

»Veliko Jezero zove Stevan Biga: Jezerce Malo, a Jakov Perišić veli: Vir. – Mile Samolov kaže, da se Veliko i Malo Jezero zove Jovinovac, jer je bio neki Jovo od Biga sa Bigine Poljane, koji je ljubio curu (djevojeku) iz Jezerca te se je prelazeći k njoj u tom jezeru utopio. Kalendar „Srbobran“ od god. 1897. veli slično, kada piše, da je to jezero dobilo ime odatle, što je neki Jovo tuda ovce pasao pa se zaljubio u jednu čobanicu i gledajući je na drugoj strani jezera, da su mu se oči zasjenule, pa je pao u vodu i utopio se. (...) Svi gotovo pisci do god. 1899. (Fras, Schlosser, Vukotinović, Veber i dr.) kažu ovome jezeru obično „Crno jezero“, kao što se to jezero nalazi imenovano i u nacrtu Plitvičkih jezera u Klaićevu „Prirodnom Zemljopisu Hrvatske“. Crno Jezero dobilo je ime valjda radi toga, što je presušivalo (kao što imamo danas i selo „Crno Jezerce“) t.j. slabo ili nikakvo jezerce. Sava Daić i Jakov Perišić, (...) zovu ga „Vir“ jer vele, da je voda uvirala a jezero presušivalo. Sava Daić reče mi jednom i: Crni Vir, jer je kao crnkast« (Franić 1910: 62-63).

Vèliki Bùrget (Bùkovi, Buget, Burget, Buk, Jezerce⁶⁰⁸), na nadmorskoj visini 545 m, površine 0,1 ha i 2 m dubine. Ime pripada skupini toponima motiviranih geomorfološkim osobinama zemljopisnog objekta, nastalih od prasl. i stsl. *buka*; zbog uzburkanog vodenog toka u manjim udubljenjima koji u vrtlozima bukete ili vriju, prema »< burgijati 'vrtjeti, bušiti' < tur. burgu 'svrdlo'; moglo bi biti povezano s burkati 'kipjeti, ključati' od čega i prilog burke 'mlazom'. Možda onomatopejski (...)« D. Brozović Rončević (1997: 252).

»„Burgeti“ su vodeni izvrtnji poput malih jezeraca. Ta je jezerska dubanca voda izvrtala, izburgijala t.j. bureći ili burkajući u tlo zemlju odnijela. Tako su nastali ti kotlasti dubanci, koji se zovu: burget, burket, buket, buk i buketići t. tj. mali bukovi« (Franić 1910: 83).

Vîr, na nadmorskoj visini 598 m, površine 0,6 ha i 4 m dubine.

»U virovima, veli Jakov Perišić, voda jednako uvijek stoji. „U viru se voda po srijedi okreće i ide na svrtak, zato je i prozvano to jezerce Vir“« (Franić 1910: 66).

⁶⁰⁷ Franić (1910) navodi da je oblik Veliko Jezero prvi put zapisan na katastarskoj karti 1873., dok je oblik Jovinovac noviji.

⁶⁰⁸ Za oblik Buget, Franić (1910) navodi da je prvi put zapisano u Demiana 1806. i to greškom kao Bugel, ali u Tableaux géographique ... de Croatie, Paris 1809. ispravno Buget, a oblik Buk u Lipošćakovu palnu 1830. Burget ili Bugeti su svrtci (jame, dočići) vodom naliveni. Burget ili buget, veli Jkav Periši, jest »ona voda, što ide u krug, kad je velika te ne može dolje brzo odlaziti. Burgeti, bukovi, buketići jesu vodeni svrtci, dubanci, gdje se voda padajući okreće i vrti t.t. goni se na svrtak ili burget te bukti i vri. – Burkati, buriti je prema njemačkome: werfen, verwieren; burgijati, vrtjeti, razrovati jest: bohren, terebrare; uzkomešati, podrivati: aufwühlen« (Franić 1910: 83).

U donja jezera pripadaju:

Gavanovac (Gavanovo Jezero, Gavanovac, Osredak Jezero, Okrugljak Donji⁶⁰⁹), na nadmorskoj visini 514 m, površine 1 ha i 10 m dubine. Ime je antroponimnoga postanja od imena Gavan.

»Fras ne navodi ovoga jezera, nego veli, da „iz Milovanova Jezera postaje deseto Kaluđerovo jezero“. Priča se, da je u tome jezeru „Gavanovo blago“ i njegovo tijelo (doneseno sa Gradine) i da je po tome prozvano „Gavanovo Jezero“. Sava Daić iz Jezerca tvrdi, da se zove „Gavanovo Jezero“ a ne „Osredak“, jer je „Osredak“ zemljište iznad njega sve do Plitvice potoka. – Mićo Grbić veli opet, da Gavanova Jezera nema, nego da je to Osredak. – Iso Grbić pak u šali dobaci: „Jezerčani za Osredak ili Gavanovo Jezero i ne znaju!“ Pripovijeda se da se Osredak zvao sav onaj kraj sa Plitvicom, jer ga je s jedne strane naokolo ponajviše voda opkolila a s druge strane sama šuma. Taj kraj kao da je ležao u sredini između vode i šume pa se i prozvao Osredak, a po njemu i jezero ispod Osretka. Dane Luketić veli: „Osredak je mjesto obliveno vodom, gdje raste trava, grmlje i drveće.“ Osredak je, kaže on, pod Milanovcem, gdje su one rakite i gdje se voda razlijeva. Osredak je i ispod Mračne Pećine, gdje su rastoke Korane (budući da se voda razlijeva na sve strane). I kod Luketića (sela) je Osredak, gdje voda teče tamo i amo a u sredini joj je „osredak“« (Franić 1910: 107).

Kaluđerovac (Kluđerovo Jezero, Kaluđerovac⁶¹⁰), na nadmorskoj visini 505 m, površine 2,1 ha i 13 m dubine. Ime se izvodi od apelativa *kaluđer* 'redovnik'.

»Mile Samolov reče mi, da je ovo jezero dobilo ime po nekom kaluđeru, pustinjaku, koji je tamo „živio kao neki svetac“. – Jemrešić piše, da ime Kaluđerovac može biti u savezu sa Gradinom nad Kozjakom, gdje se misli, da je bio samostan Pavlovaca (Paulina) i da su oni tamo u staro vrijeme djelovali. (...) Slična je priča zapisana i u Srbobranu iz 1897. koja govori o kaluđeru pustinjaku i svetcu koji je živio u Klauđerovoj pećini i bosonog ljeti i zimi dolazio u Plitvicu i propovijedao i poučavao narod. Nakon što je nestao prozvano je jezero po njemu Kaluđerovac« (Franić 1910: 113).

Milánovac (Milanovo Jezero⁶¹¹), na nadmorskoj visini 523 m, površine 3,2 ha i 18 m dubine. Ime pripada skupini toponima motiviranih antroponimom, prema pastiru Mili koji se u njemu utopio ili mlinaru Mili Perišiću.

»Mile Grbić (iz Plitvice) i kalendar »Srbobran« (od god. 1897.) vele: „Milanovo se prozva po tome, što je tu neki Milan čuvao ovce ikoze te se jednom dovuče do Klauđerove pećine i ukrade kaluđeru sir i ono kruha, što ga je imao. Ne našavši kaluđer hrane u pećini prokune onoga, koji mu je to ukrao. Taj

⁶⁰⁹ Prema Franiću (1910) oblik Gavanovo Jezero prvi je put zapisan u gruntovnici i katastarskoj karti 1873., Gavanovacu vodiču Plitvičkih Jezera iz 1897., a Okrugljak Donji u Latasovu tlovidu 1850. g.

⁶¹⁰ Prema Franiću (1910) oblik Kaluđerovo Jezero prvi je put zapisan u Demiana 1806., a Kaluđerovac u Pošakovu planu Plitvičkih Jezera 1830.

⁶¹¹ Milanovo je jezero u obliku Milovano jezero, prema Franiću (1910), prvi zapisao Demian 1806., a oblik Milanovo Jezero zapisano je u Latasovu tlovidu 1850. Oblik Milanovac prvi je prema Franiću zapisan u Lipošćakovu planu iz 1830. kao Milinovacz.

kradljivac bio je Milan, koji se malo poslije utopi i po njemu se jezero nazva.“ – I. Božićević kaže pak: „Neki Milan Grbić hvatao je ribu u jezeru te dirao u kaluđerove stvari, koji ga prokle te Milan i danas ukočen stoji u jezeru.“ – Petar Grbić pripovijeda, da se zove Milanovo Jezero zato, jer je bio neki starčina Milan i tamo uvijek ribu hvatao pa se po njemu i jezero prozvalo. – Jemeršić piše: „Milanovac imade svoje ime po nekom Milanu Perišiću, kojemu je nekoć silna nenadana vodena bujica na Plitvicama srušila stanje (mlin), dovukla ga do kamene litice i svalila ovamo niz visoke stijene, gdje se tom prilikom i sam Perišić utopio.“ Mile Samolov reče mi, da je na tome jezeru „bio neki Milovan, razbojnik, koji je tu robio“« (Franić 1910: 102).

Novakovića brôd, na nadmorskoj visini 503 m, površine 0,4 ha i 3 m dubine. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima i leksema *brod* koji je postao od prasl. **brodъ* 'gaz rijeke, prijelaz'.

»Šenoa piše: Novaković Brod nije nego brzica, kojom se počinje Korana, ipak stanovnici sela Plitvice i taj neznatni bazen nazivaju `jezerom`. – Novakovićev Brod je u istinu samo sjeverni kraj Kaluđerovca i nekada tako nazvani prijelaz ispod Klauđerovca. (...) Mile Samolov veli, da je Novakovića Brod prozvan po Novakovićima koji su tuda prelazili, a Novakovića ima i sada u Selištu. (...) Neki pripovijedaju, da se `Novakovića Brod` zove po tome , jer je tu bio prijelaz (prijevoz na kerepu ili brodu), koji je neki Novaković sastavio. – Stjepan Jakopović, oružnički stražmeštar na Plitvičkim Jezerima, pisao mi je (26. veljače 1909.), da mu je stari čovjek, tamošnji žitelj, ovo pripovijedao: U spilji kod Osretka mosta bio je neki Novaković kaluđer. Tada je Arapov Do, Rešetrar i Drežnik turski, a na brodu su se ljud vodzili kaluđeru na molitvu. Toga radi je i Novakovića Brod dobio svoje ime. – Marko Marković, državni lugar koji je stanovao u turističkoj kući, kazivao mi je, da se `Novakovića Brod` zove po tome, što je tuda neki harambaša Novaković na konju utekao, kad mu je družba izginula. – L.K. navodi, da je to jezero prozvano po zloglasnom tatu Novakoviću, koji je s ukradenim konjima htio tuda potjeri umaknuti, ali se je utopio. – I. Božićević pisa mi, da ime `Novakovića Brod` potječe odatle, što je neki hajduk Novaković ikrao u Turskoj konja i bježao na njemu mimo to jezero, ali ga je konj u jezero stresao, te je hajduk tamo glavu ostavio. – Sava Duić iz Jezerca kaže: `Novakov Brod`, a mnogi kažu: `Novkovića Brod`, kao što Fras piše, jer se veli, da je tamo htio neki Novković prijelaz napraviti. Čuje se također izgovor i: `Nukovića Brod`, jer je neki hajduk Nuković prplivao to jezero s konjem i poveo ga (na ularu) uza stranu, ali mu se konj natrag otisnuo te njega `povod` za konjem potegao pa se obadva utopili« (Franić 1910: 115-116).

Osim prirodnih jezera u sastavu Plitvičkih jezera u Lici se nalazi nekoliko manjih jezera, napojišta i umjetnih jezera nastalih izgradnjom brana za potrebe hidroelektrana:

Bàbino jèzero, na južnom Velebitu nastalo je u vrtači kroz koju su se odvodnjavale oborinske vode s krških polja⁶¹².

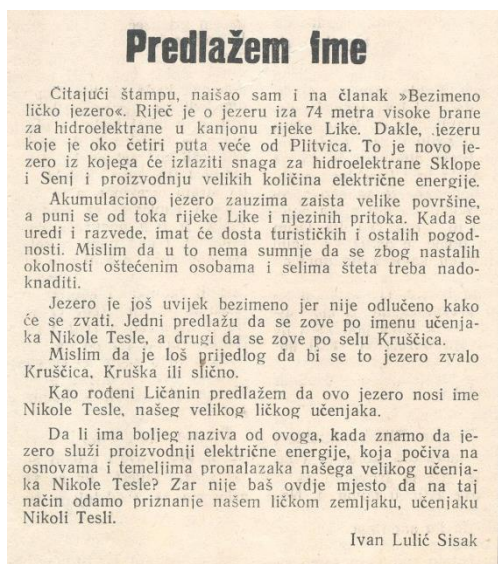
⁶¹² U tu skupinu jezera dinarske ekoregije, istoga postanka pripadaju i Baćinsko jezero, Crveno i Modro jezero kod Imotskog.

Sl. 24 Babino jezero na južnom Velbitu (1598 m) ispod nekadanjeg Babinog, danas Zoranićevog vrha.

Jèzero Svêti Røk je umjetna akumulacija hidroenergetskog sustava RHE Velebit. Dugačko je 2,5 km i široko 200-800 m. Prostire se na 90 ha površine. U njemu se akumuliraju vode Opsenice. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Sv. Rok.

Krušćica, izgrađeno 1971. za potrebe Hidroelektrane Senj i Sklope. Nalazi se na donjem dijelu toka rijeke Like kod sela Mlakve u Kosinju. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima prema selu Krušćica koje je na tom mjestu potopljeno. U vrijeme njegove gradnje bila je otvorena svojevrsna javna rasprava o njegovom budućem imenu.

Sl. 25 Prijedlog imena akumulacijskoga jezera, objavljen u

Ličkim novinama 1968., br. 5, str. 4.

Sl. 26 Ličke novine, 1968., god. XVI, br. 9, str. 5

Malovansko jèzero, na južnom Velebitu. Ime je složeno od pridjevnoga lika ojkonima Malovan i leksema *jezero*.

Str̄rčić jèzero, promjera 200-300 m, srednje dubine 6-8 m, na gorskoj kosi 900 m n/m iznad Široke Kule.

Štikáda, gornje umjetno jezero hidroelektrane Velebit, nalazi se na gračačkoj visoravni, a u njega se ulijevaju vode Opsenice, Ričice i Otuče. Površina mu je 334 ha. Ime je nastalo transonimizacijom ojkonima Štikada.

Gúsić jèzero akumulacijsko jezero kod Brloga iz kojeg se voda podzemnim tunelima spušta u HE Senj. Ime je dobilo po toponimu Gúsić pòljana koji pak svjedoči o srednjovjekovnim Gusićima koji su na području Brloga imali utvrdu i bili vlasnici cijeloga polja koje je po njima imenovano.

Švičko jèzero. Postoje Donje i Gornje Švičko jezero. Gornje, puno manje, postoji tijekom cijele godine, a Donje⁶¹³ akumulira vodu samo povremeno, ovisno o viškovima vode hidroakumulacije HE Senj. Ime je složeno od pridjevnoga lika ojkonima i leksema *jezero*.

Na području Gračaca, kod zaselka Babići blizu Ličkog Tiškovca nalazi se **Bábića jèzero**, planinsko jezero, plave boje, bistro i hladno. Ime je složeno do pridjevnoga lika ojkonima Babići i leksema *jezero*.

Na sredini Krbavskoga polja, u blizini Donjih Mekinjara nalazi se **Múrtino jèzero**, široko 50 m koje nikad ne presušuje⁶¹⁴. Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima i leksema *jezero*.

Sl. 27 Murtino jezero

⁶¹³ Regulacija vode u Donjem švičkom jezeru očito je stanovnicima Švice kroz povijest bila vrlo važna pa su na tom području izvođeni različiti zahvati još u 19. stoljeću kad je vojnokrajiška vlast sustavom kanala i prokopa odvodila vodu i isušivala močvare. Višak vode odveden je u ponor Perinku, koji je ime dobio po djevojci Peri koja je doživjela tragičnu sudbinu. Taj se ponor spominje pod imenom Jama i Javor.

⁶¹⁴ »Govorilo se da je tamo bila rezidencija ukletog paše Murata i u zemlju propalo radi njegova velikog nasilja, krvološtva i nepravde nad siromašnom rajom.« (www. likaworld.net. posjećeno 20. 12. 2017.) Ime je složeno od pridjevnoga lika antroponima i leksema *jezero*.

5.5. Ostali hidronimi (vrela, zdenci, lokve)

Osim specifičnim površinskim formama koje su nadzemno oblikovane kao ponikve (vrtače)⁶¹⁵, škrape⁶¹⁶, kamenice, udoline, uvale i polja s brojnim uzvišenjima, kukovima i podzemnim špiljama i jamama, krški je krajolik obilježen nedostatkom stalnih površinskih tokova, brojnim ponorima i zatvorenim depresijama⁶¹⁷, kavernama⁶¹⁸ i podzemnim kanalima u kojima nastaju prirodni podzemni rezervoari vode te brojnim krških vrelima i danas rijetkim napojistima. Mnoge ličke rijeke i potoci izviru iz više vrela od kojih su najčešće imenovana samo najsnažnija pa je tako nastao korpus ličkih mikrohidronima⁶¹⁹ koji su i najpodložniji preimenovanjima uvjetovanima čestim migracijama stanovništva. Upravo su se pored većih i manjih vrela, na rubu krških polja, u podnožjima masiva ili brda na kojima i započinje proces oblikovanja vodenih tokova, oblikovala i mnoga patronimička naselja čime se stvarao tipičan motivacijski krug imenovanja vodenih objekata najčešće utemeljen na formuli pridjevni lik antroponima + vodna imenica ili sufikslnim tvorbenim obrascem prema formuli antroponim i najčešće sufiks *-ac*. Ta imena većim svojim dijelom pripadaju sloju mlađih, nepostojanih toponima koji ipak svjedoče o razvijenoj zemljopisnoj terminologiji, jezičnom nadslojavanju o primjerima posuđenica iz drugih jezika koje su neposredno ili posredno ušle u ličke govore i ličku toponimiju te o osobinama ličke antroponimije. Popis mikrohidronima u ovom je poglavlju nastao terenskim istraživanjem, ekscerpiranjem iz zemljovida i dostupne literature. Brojnost, fizionomija i funkcionalnost pojedinih vodnih objekata na ličkom su se području, poglavito posljednjih nekoliko desetljeća, intenzivno mijenjale kako se mijenjala kultura življenja, gospodarske aktivnosti stanovništva i demografske prilike. Mikrohidronimi, među kojima prevladavaju imena vrela, svrstani su u karakteristična zemljopisna područja i na taj način ilustriraju i pojavnost vode na svakome od njih.

Brinjsko područje

Brêst, Basarka, Čabranovo vrilce, Čarapov bûnar, Dràga, Franićevo vrilce, G̀rmljavina, Kačina (kàča < reg. zmija), Kaménak, Kipersko vrèlo, Kònčarevo vrèlo/Gostovac, Markarova pècina, Mesićevo vrilce, Murkovićevo vrilo, Palamentova jàma, Pejnovića

⁶¹⁵ Kružna udubljenja sa strmim stranama, najčešće u obliku lijevka. U hrvatskoj zemljopisnoj terminologiji naziv je ponikva.

⁶¹⁶ Izdužena udubljenja nastala tečenjem vode.

⁶¹⁷ Spušteno, potonulo tlo, uleknuće koje se nalazi ispod razine okolnoga tla.

⁶¹⁸ Špilje bez izlaza na površinu, najčešće se otkriju bušenjem tunela.

⁶¹⁹ Riječ je o manim referentima čija su imena poznata samo vrlo uskom krugu ljudi.

vrèlo, Plàžanićeva baserka (stalno vrelo u Stajnici), Rùpa, Štefanićevo vrilce, Štentićevo vrilce, Vòdica, Vućetićevo vrilo, Žižićevo vrilo, Funtâna

Jezerane: *Bùnari, Klánac, Žíva⁶²⁰ vòda.*

Vrhovine

Bajina lõkva, Gòrsko vrèlo, Jadova šepira, Kìpina, Kòrito, Kureševo, Pòček, Ràkita, Vòdnica, Vránjkovac, Vrbica, Zenkovac, Žívuļa.

područje Babinog potoka: *Bóric bunar, Càrićino vrèlo, Pjeskòvito vrèlo.*

Koreničko područje

Vrèlo balàtin⁶²¹, Bìlan, Blàtina, Bùkar, Bùnarić, Bùnár Pakovac⁶²², Bùnarić Tùrpija⁶²³, Cřno jèzero, Cřkva Rùžica/Rùžica⁶²⁴, Cřno vrèlo, Cupinovac⁶²⁵, Čarnar, Čàtrnja⁶²⁶, Čàtrnja⁶²⁷, Čujića izvor, Číćevica, Dèrikrava Kòrita⁶²⁸, Dražica, Draginovac⁶²⁹, Dolina, Džakulovac⁶³⁰, Gaginovac, Glúmčev vrélać, Gràbovac⁶³¹, Hirnjakov bunar, Iovac, Izvor plitvica, Jàdovno, Javorovac⁶³², Jezèrin, Jezèrina, Jovina lokva⁶³³, Kàmenko, Kèljevac⁶³⁴, Korugino/Koružino

⁶²⁰ D. Brozović Rončević (1997: 19) napominje da pridjev živ/ živa često u hidronimijskim sintagmama stoji kao pridjevski dodatak uz vodnu imenicu, naznačujući da se radi o „živoj“, izvorskoj ili nestajućoj vodi.

⁶²¹ Kaptirano vrelo između Ticeva i Plješivice kod kuća Kljajića.

⁶²² Ozidano, kaptirano, ali i zapušteno vrelo na Ravnom rtu kod Limunovog točila.

⁶²³ Vrelo između kuće Kusine i Ponora, blizu uspona preko Škipine.

⁶²⁴ Prema narodnom vjerovanju ljekovito vrelo koje se nalazi s druge strane Prespe prema Frkašičkom polju ispod pravoslavne crkve Ružice po kojoj je i imenovano. Istoimena pravoslavna crkva postoji i u Begoradu, a prema legendi ispod njenih temelja tekao je potok sv. Petke kojemu su pridavana ljekovita svojstva pa su tako tamo tri sestre, od kojih se jedna zvala Ružica, sagradile zavjetne crkve i nazvale ih svojim imenima. U Senju se 1389. g. spominje crkva sv. Duha koja se kasnije nalazila unutar gradskih zidina blizu bujice Potok, a također je poznata kao crkva Ružica. Spominje se i u ciklusu pjesama o Ivi Senjaninu, npr. u stihu „Na Ružicu, na sred Senja crkvu“. U blizini Orahovice, između sjevernih obronaka Papuka i Krndije nalazio se srednjovjekovni grad Ružica čije ime Matijević (2012) izvodi od mađarskoga *Rahóca* što se ne čini uvjerljivim. Pored grada nalazi se povremeno vrelo kojega lokalno stanovništvo zove Izvor života. Jedan o vrhova Durmitora zove se Ružica, a prema pučkom tumačenju imenovan je po čarobnici Ružici koja je tu pobjegla od tuge nakon što su joj vile ubile voljenog pastira Todora.

⁶²⁵ Jedno od stalnih i snažnih, kaptiranih, oravačkih vrela.

⁶²⁶ Vrelo u naselju Mihaljevci kod lokaliteta Grič.

⁶²⁷ Kaptirano i ozidano vrelo na početku naselja Vranovača čija voda napaja potok koji nestaje u susjednim barama.

⁶²⁸ Kaptirano vrelo kod kuća Derikrava, pred puta prema Poljani i Vrpilama. Jedno od oravačkih vrela.

⁶²⁹ Ozidano i kvalitetno vrelo sjeveroistočno od Jasikovca.

⁶³⁰ Ozidano i zapušteno vrelo sjeverozapadno od Jasikovca i kuća Žakula (Džakula) čija se voda ulijeva u Oravački potok. Livade oko njega nekad su bile dobre košalice, a sad su pištaline kako tamošnje stanovništvo zove vlašno meko zemljište.

⁶³¹ Vrelo ispod Keljevca.

⁶³² Vrelo ispod Keljevca s dobrom vodom, prema narodnom vjerovanju ljekovitom za bolesti očiju.

⁶³³ Lokva, napojnište za blago koju je pronašao i uredio Jovo Radeka po kojem je lokva i imenovana.

⁶³⁴ Stalno vrelo ispod brda Keljevac sa slabim dotokom zbog čega iz njega ne nastaje potok. Ime je nastalo transonimizacijom oronima.

*vrelo*⁶³⁵, *Kosinovac*⁶³⁶, *Krčevina*⁶³⁷, *Krčevine*, *Krljnovac*, *Lùbarda Bešira*, *Lùbarda Marjánovića*⁶³⁸ (< tal. *lumbarda*; starinski top⁶³⁹ i antropnim), *Màgarevac/Tucki bunar*⁶⁴⁰, *Màjorovac*, *Makalovac*, *Màrasovo vrèlo*, *Màtijāševac*, *Māšinovac*, *Milincac*, *Mira vrèlo*, *Mřzla*⁶⁴¹ *vòda*, *Nápojište*, *Pàtnjak*⁶⁴², *Pètkovac*, *Puzinovac*⁶⁴³, *Ràkita*⁶⁴⁴, *Ràžovište*⁶⁴⁵, *Ržic*⁶⁴⁶, *Saviljevac*⁶⁴⁷, *Slàtka vòda*, *Slàtka vòdica*, *Skejcin vrèlac*, *Stàra kòrita Marjánovića*⁶⁴⁸, *Stipanovac*, *Stùbalj*, *Šorkov vrèlac*, *Šùlinka*⁶⁴⁹, *Šùputovo vrèlo/Šùputov bünar*⁶⁵⁰, *Tòčak*, *Vòdena dolina*, *Vòdica*, *Vrèlo Sàrtuk*⁶⁵¹, *Vòdena jèla*, *Zecov izvor*, *Žegarac*, *Živulja*.

područje Turjanskog: *Gřčki bünar*. Ime je složeno od pridjeva grčki koji obično označava ono što je staro, nepoznato i leksema bunar. Na tom se području nalaze *Lòkva*, *Vránjkovac*, *Vùjina lòkve*.

⁶³⁵ Snažno vrelo s dobrom vodom kod zaselka Makalovac ispod Ticeva kod Ponora.

⁶³⁶ Oravačko vrelo ispod Polića i kuća Prica i Žigića, ispod Prica gradine.

⁶³⁷ Vrelo iznad Draginovca čiji se potok spaja s Draginovačkim potokom i napaja ga kad presuši.

⁶³⁸ Vrela u oravačkim barama čija se voda koristi za napajanje blaga.

⁶³⁹ U vojno-krajiško vrijeme u pograničnim ličkim mjestima, na Panosima; uzvisinama s kojih se vidjelo duboko u pogranično područje, postavljane su stožine na kojima je bila slama i drveni topovi od trešnjeva drveta (lubarde). Na panosu je uvijek bio promatrač koji bi približavanje osmanlijske konjice dojavljivao paljenjem slame i pucanjem iz lubarde. Od tada se u pučkoj etimologiji apelativ panos veže uz paniku koja je nastajala uslijed osmanlijskih naježda.

⁶⁴⁰ Vrelo s druge strane Keljevca prema Tuku, kod kuća Žigića i Popara.

⁶⁴¹ D. Brozović Rončević (1997:16) napominje da se kao ime za izvore i manje potoke osobito javlja u hrvatskoj i slovenskoj hidronimiji, a u hrvatskoj na kajkavskom i čakavskom području, najčešće u dvočlanim imenima.

⁶⁴² Jedno od oravačkih vrela pored kuća Varićaka.

⁶⁴³ Jedno od oravačkih vrela, kaptirano, ispod kuća Puzića, Belića i Kalembera s kvalitetnom i, po narudnom vjerovanju, ljekovitom vodom. Potok kojega napaja zbog malog dotoka vode nestaje u obližnjoj livadi. Ime je motivirano antropnimom Puzić.

⁶⁴⁴ Vrelo u Velikoj dragi. Tu su tijekom Drugog svjetskog rata bile partizanske bolnice i zbjegovi.

⁶⁴⁵ Vrelo na ulasku u Veliku dragu kroz Boriće do jučnog golog podnožja Limnuna/Gologuza.

⁶⁴⁶ Snažno sezonsko vrelo kod naselja Vedašić kroz koje se tijekom proljetnog i jesenjeg povodnja izbacuje snažan i dugotrajan mlaz vode praćen hukom zraka i zvukom sličnom rzanju konja utjecalo je onomatopejsku motivaciju imenovanja.

⁶⁴⁷ Na širem koreničkom području zemljovid prve vojne izmjere bilježi sljedeće hidronime: *Petkovacz Bunar*, *Skorin Bunar*, *Jordan Bunar*, *Delycha Bunar*, *Sovilievacz*, *Grabovacz*, *Loqua*, *Czerno Jezero*, *Kordilino Vrillo*, *Ballatin Vrillo*, *Rakitta*. Saviljevac se nalazi između Brda i Prespe iznad Mrkića gaja. Njegova je voda izrazito hladna i narod kaže teška pa se pije kad druga vrela presuše.

⁶⁴⁸ Jedno od oravačkih kaptiranih vrela čija se voda koristi za opskrbu domaćinstava.

⁶⁴⁹ Vrelo na dnu Velike drage ispod Vilene grede.

⁶⁵⁰ U naselju Šeganovac, kod kuća Šuputa, s vrlo kvalitetnom vodom.

⁶⁵¹ Sartuk potok, nepresušivi potok »Može biti „sartuk“ ili („surtuk“) znači isto što i „surduk“ (jaruga, provalija), dakle glibovito, isprovaljivano korito ili vodena bujica, što izvire u žutoj ili crvenoj zemlji. Sartuk nema stalnoga vrela, nego se od potočnjaka spaja a prvi mu je izvor „Kozja Greda“ ispod Prijeke Kose« (Franić 1910: 115-134).

Sl. 28 Grčki bunar promjera je 2.5 m i dubine 3 m, okruglastog je oblika, obzidan, aktivan cijele godine s pitkom vodom. Nekad je služio kao napojnište ili pričuvno vrelo kad bi druga, okolna vrela presušila. (foto A. Šporčić, Rudelić, Dasović 2015)

Otočko područje

Cigino vrèlo, Dùbrovka, Čàtrnja, Klanac (vrelo Gacke), Kuslikovača, Májerovo vrilo (vrelo Gacke), Malinišće (jedno od vrela Gacke), Mándin vîr, Pištet, Ràkita, Svìlaruša, Tónkovića vrilo (vrelo Gacke).

Dabarsko područje: *Crevarak, Fajfanov pònor, Hinića vrèlo, Lúčka lõkva, Píla, Ràkita, Veliki Surdup.*

Područje Doljana: *Bukarinovac, Gràbovača, Janjétovac, Kìpina, Kòsovača, Rádina lõkva, Seger, Svilàrevac, Vrbica.*

Područje Zalužnice: *Kosića lõkva, Kukin bünar.*

Područje Kompolja: *Lijašica, Šimunićeva lõkva, Živulja.*

Područje Sinca: *Brajdićeva lõkva, Krbavčevo vrèlo.*

Područje Lešća: *Bùnarić, Jolina lõkva.*

Perušić

Brnjovac, Bunović, Bükovac, Čättrnja, Glumčić jèzero, Gréde, Jàruga, Jezérac, Jèzerina, Josipovac, Krčalića vrèlo, Pònorci, Leminovac, Liluša (lokva pored ceste u Kosi), Milàšinovac (jezerce u Sv. Marku), Pajića lõkva, Trново jèzero, Sorića vrèlo⁶⁵², u Vukšičkom polju.

Kosinjsko područje: *Bàstaška lõkva, Bègovo jèzero, Klobučarevo vrèlo, Mràmor⁶⁵³, Pršća lokva, Ràšće, Sejina bàra.*

Područje Lipovog polja: *Brnjino vrèlo, Kokotsko vrèlo, Kričkovo vrèlo, Lõkvica, Miševo vrèlo, Škarino vrelo.*

Područje Kosinjskog Bakovca: *Fadljevićeva lõkva, Lepanova jàma, Maleševica, Zlatanova jàma (Zlatan-vrilo⁶⁵⁴), Šimac jàma, Tàvanjak (Távani, Tàvanak, Tàvanac), Žužino vrèlo.*

Područje zapadno od Ivčevića Kose: *Crna lõkva, Petrinjski bünar, Ponorci, Vranjina lõkva.*

Gospić

*Bánovac, Cárno vrèlo, Čevanuša, Droševac, Jezérac, Jezèrina, Jèzero, Kebino vrèlo, Kovijanka, Ràkita, Studénac, Studénac, vrelo u Smiljanskom polju, Vrline, Vojike, vrelo u Brezovom polju, Žúti bünar, vrelo u Smiljanskom polju. Na gospićkom je području Franić (1900 4: 58) zabilježio vrela *Rajčevac* (antroponim Rajčević) i zdenac *Kolakovac* za kojeg kaže da je ime dobio po nekom pastiru Kolaku koji je oko njega ovce pasao i prvi čuo šum vode ispod zemlje. Na tom je mjestu kasnije iskopan bunar i počela izvirati voda⁶⁵⁵.*

⁶⁵² Podatci o hidronimima na Ličkom sredogorju preuzeti su iz članka A. Jamičića: Lička visočina, Hrvatski planinar, 1902. br. 3 i 4, str. 24-26 i br. 7-8, str. 57-60.

⁶⁵³ »Tumačenje ojkonima Mramor odraz je praindoeuropskoga korijena *mer 'glodati, gristi', a slične odraze nahodimo u mnogim slavenskim jezicima od kojih je nama najzanimljiviji glagol izmoromrati 'istočiti, izvesti' zabilježen u ruskoj redakciji crkvenoslavenskoga jezika... Toponimi motivirani osnovom *mer u onomastičkoj literaturi dosada nisu bili zabilježeni zapadnije od Boke kotorske pa je hutovski Mramor zbog toga veoma zanimljiv. Kako je Mramor smješten na pristrancima gore Žabe, apelativ mramor (< *mer) označuje točilo« (Vidović: 2009: 179).

⁶⁵⁴ Nepresušno vrelo u Kosinjskom Ribniku, zaselku Kosinjskog Bakovca. »U živcu-kamenu stvoren je otvor dubok nekoliko metara, u kojem voda nikad ne prsušuje. Odatle mu i njegovo tako umiljato ime«. (Rukavina 1989: 44)

⁶⁵⁵ »Živa voda koja teče ispod zemlje kroz Gospić, pa se u zemlju slazi, ko hoće da pije vode s Kolakovca. Njen izvor biće odmah ispod mosta« (ARj V: 181). Mesićevo vrelo, u Mušalučkom polju (Jamičić A. 1902 7-8: 59).

Područje Divosela⁶⁵⁶: *Alanačko vrlo, Bánovac, Dèlukino vrlo*, »Za Malim Orljakom u Zovinovcu ima Ponor, u koga se slijevaju bujice s gore, a izviru u Delukino vrelo na Dulibe i teku u Brušanicu.« (Franić 1898 4: 59), *Gràbovac, Kàrdumsko vrlo, Krùškovo vrlo*, izvor kod Kruškovača blizu Divosela, *Mijalovac, Ôke*⁶⁵⁷, *Ôko, Rìsovac, Tòčak, Vrélci*.

Podvelebitski dio Počitelja: *Bijèlo vrlo, Búngrovac, C̀rno vrlo, Glibaje, Kipilo, M̀liništa, M̀uratovača, Odušivo vrlo, P̀onorac, Stùdeno vrlo, Sùvaja, Tòčak, Žùtino vrlo, Vodica*, prema Gojtanu (1914) ljekoviti izvor s vodom stalne temperature 5 °C u Počiteljskoj dulibi.

Pazariško područje: *Bèntica, Bèntina, Bòrovčeva vòdica, C̀rno vrlo, C̀òkinac, Kabino vrlo, Rùjina, Rùja, Sèdmakova rùja, Stùpina, Tìsovac, Vòdice, Žìvulja*.

Bužimsko područje: *Pèpelarice, P̀onorići, Rájčevića vrlo*.

Brušane: *Liščevo vrlo*, kod Starog Sela u Brušanima, *Pavlinovo vrlo*⁶⁵⁸, kod Brušana. Franić (1900 3 :42) na području Brušana bilježi sljedeća vrela: *Košna voda, Milašinovac, Škvadre, Zobine* ('mjesto gdje je prošle godine rasla zob', isto ime livadi u Buršanima i pašnjaku u Širokoj Kuli), *Pikovac vrelo, Nagliča vrelo, Abramovića vrelo, Petrića vrelo, Bujinovac, Knežića vrelo, Piščevo vrelo*, i *Pavlinovo vrelo*.

Područje Klanca: *Bánovac, K̀rkačevac, Stòjevića vrlo*.

⁶⁵⁶ Franić D.: 1898:4 i 1898:5 je na području Divosela, oko Debele glavice, zabilježio sljedeća vrela: *Točak, Grubovac, Šegrtovac, Banovac, Grabovac, Voznik, Korito, Bešlinac, Kljajinovac, Pirovište, Vratolom i Drijenac*. U podnožju Velebita, kod Burovače zabilježio je vrela: *Burovača, Rakovac, Delukino vrelo, Lopuža, Krivaja, Risovac, Prosina i Vodica*, a ispod Jandrine poljane, velebitskog proplanka na putu prema Visočici, zabilježio je vrelo hladne i pitke vode *Mrkovci i Risovac*. »K sjeveru ispod Visočice ima dobre vode u vrelu Crljeni potoci, k jugu od vrha Visočice jest kapnica Jezerina. U nju voda samo kaplje, ali je vrlo ledena. Sjeverno od napomenute Struge nalazi se vrelo Potoci, za tim vrelo Struge ... Oba vrela jesu zapadno od Visočice. K jugo-istoku od Visočice ispod vrha Jelovca (1062 m.) na dalmatinskoj medji vrlo je dobro vrelo Bobika, i to kod Jelovačkih vrata na istok, a na zapad je vrelo Korana. Kod Čitluka Franić bilježi Sičko vrelo koje izbija iz kamena i ne presušuje, a u Počiteljskoj dulibi plitko vrelo Vodica.« (Franić je glavninu podataka, posebno za vlelebitska vrela zapisao prema kazivanju starca Gjukana Janića »koji dobro pozna cijeli dio Visočice« (Franić 1898 5:74) što govori u prilog važnosti terenskog istraživanja, ali i autohtonih sugovornika kojih, nažalost, u Lici ima sve manje.)

⁶⁵⁷ Šimunović apelativ *oko* pridružuje metaforičkoj motivaciji hidronima u kojem *oko* označava vrelo. Ova je argumentacija i lokalno primjenjiva jer je divoselsko područje bogato vodom, a onda zbog osobitosti tla i vrelima.

⁶⁵⁸ A. Tomljenović navodi da se ime vrela koje je »neobično zato što iz njega voda izbija u jednakim vremenskim razmacima: čas slabije – čas jače ...« (Tomljenović 2003: 196) ponekad povezuje s predajom po kojoj je u Brušanima postojao 1411. g. pavlinski samostan.

Područje Kalinovače: *Crno vrlo, Jčmšte, Juršinac*, vrelo ulijeva se u Otešicu, *Ödra*, vrelo i vodocrpilište⁶⁵⁹, *Muharev/Muharov jarak, Jarak Lukšanov, Jzero Pivínovo, Juríčevac*, vrelo utječe u Otešicu.

Područje Rastoka: *Babínovac, Kukino vrlo, Vrlíne*.

Baške Oštarije: *Crno vrlo*, Franić (1900.) na području Baških Oštarija navodi sljedeća vrela: *Mostaci, Žlibić i Rudane*, u Stupačinovu presušivo vrelo *Petrovac*, vodu u škrapu ispod Alaginca, *Kamenicu* i nedaleko od nje vrelo *Bukvicu*. »Po cijelo Oštarsko polje od najveće je vrijednosti vrelo *Raketa*⁶⁶⁰, koje se nalazi oko 2 km. Sjevero-zapadno od crkve oštarske. U to je vrelo ukopan stubalj radi lakšeg zahvatanja („kalanja“) vode. To je vrelo prilično jako, te je malo ne uvijek iste veličine i bistrine« (Franić D. : 1900 2: 27).⁶⁶¹

Trnovac: *Crno vrlo, Dükino vrlo, Vrlíne*.

Rizvanuša: *Brácino vrlo, Kämeno vrlo, Kämeno vrílce, Ženarovo vrlo*.

Medak: *Crno vrlo, Mòčilo, Nápojiste, Šuvača, Tòčak*. Na području Metka, Franić je (1900 5: 71) zabilježio sljedeća vrela: *Vodica*⁶⁶², *Klicvilsko vrelo* u dragi Klicvili koje po njemu podsjeća na klicanje vila znamenitim junacima, *Bijelo vrelo, Kusrak* i *Plandište* ('sjenovito mjesto gdje se sklanja stoka kad ugrije sunce').

Raduč: *Bùkanja, Danílovac, Kãpina, Kóvinka, Ledénac, Vrlo*.

Mogorić: *Bèkanova štèrna, Bišić bünar, Stèvišića vrlo, [Čàtrnja, Piskula, Tòplica, Smòdalj, Smòdelj, Vòdnica, Bòdakova vòdica, Šedřvan]*⁶⁶³

Lovinac

⁶⁵⁹ »Iako nema sigurnoga tumačenja, izvodilo se ime kao deverbativnu tvorbu od **der-* 'derati, trgati = 'voda koja dere (Maretić) ili se, što je neuvjerljivo, povezivalo s apelativom *odar* kao 'rječno korito'. Dickenman smatra da se hrvatska Odra ne treba povezivati s zapadnoslav. hidronimom *Oder/Odra*, koji smatra predslavenskim. No nema pravoga razloga izdvajati hrvatski hidronim iz tako rasprostranjene skupine imena. Rospond ime izvodi od ie. **uodr-* /**uod-* 'voda', ako i slav. etnonim *Obodriti*. Schramm izvodi *jader* > *oder* > *Odra*« (Brozović Rončević 1997: 346).

⁶⁶⁰ Anka Lemić, stanovnica B.Oštarija navodi da je izvorno ime Rakita.

⁶⁶¹ Po Franiću stubalj je od drvenog podugačkog balvana izdubljeni valjak koji se s gornje stane ukopa u zemlju i služi za „hvatanje“ vode.

⁶⁶² Ivan Gojtan u Hrvatskom planinaru br. 4, iz 1914. u članku Drugi prelaz preko Velebita u zimi, bilježi vrelo Vodica u Počiteljskoj dulibi i piše da je riječ o ljekovitom izvoru kojemu je temperatrua uvijek 5° C.

⁶⁶³ Hidronimi zabilježeni u: Dunja Brozović Rončević (1997: 17)

Bàkovac, Bègovac / Bègovo vrìlo / Bjègovac (karta LSŽ 1:100 000), Bìlo vrìlo, Berénjovac, Bùkanja, Bùnar, Cìnkrot vrìlo, Crkvèno vrìlo, Cřno vrìlo⁶⁶⁴ (u kartama vrelo), Cřnopac, Crveni bunarići⁶⁶⁵ / Crveni potoci, Gràbovac, Jagàrovo (Jagàrsko) vrìlo, Jèzero Šàrića, Jovovac, Kàpina (vrìlo), Kàrl(i)no vrìlo, Klàrića vrìlo, Klòkotuša, Kókinka, Kòp(i)na, Kòr(i)ta, Kòzjan, Kòzjan, Krùškovac, Kùduzovac, Làž(lj)ivac, Ledénac, Ljùtoč, Màrijino vrìlo, Mâšića vrìlo, Milekovo vrìlo, Mòdrilovac, Mràčaj, Pèkinovac, Pèreg(i)no vrìlo, Pèrš(i)novac, Pìl(i)novac, Pípa, Pròs(i)njak (ranije Visuć), Ràd(i)novac, Serdàrevo vrìlo, Stojakovac, Stùba, Studénac, Šàrića vrìlo, Šùlent(i)ća vrìlo, Štèrna, Tòčak, Vjace Šàrića, Vrèlo Bàn(i)ce, Vrìla, Vrìl(i)ne, Vrìlo, Vrìlo Klàr(i)ća, Vrìlo pòd Čèrgom (Zùpçića vrìlo), Vrìlo rìgalo⁶⁶⁶, Vrkljànsko vrìlo, Vùčjak, Žùpanovac.

Sl. 29 Crveni potoci, vrelo i potok na području Malog Alana, u pravcu Žuljina i Čelavca iz kojeg voda otječe prema Majstorskoj cesti kroz korito ogoljene crvene zemlje. Izrazito crvena boja tla, koja je utjecala na motivaciju imena, nastala je površinskim ispiranjem aluminijskog i većim dijelom željeznogoksida iz sedimentnih stijena koje mogu biti u sloju od nekoliko metara. (Rudelić, Dasović 2015) Varijanta imena Crveni bunarići. Foto R. Rudelić (preuzeto iz: Rudelić, Dasović 2015)

Udbina

Bànijska lõkva, Brèstov gâj, Bùkovac (vrelo u Krčani, Udbina), Bùkovac (vrelo u Visuću), Drènovača, Čòrski bùnar, Čùpinovac, Gòrnji smòrdelj, Gràbovac, Gràbovača, Hajdúkovac, Jàružica, Jàsikovača (vrelo u Švračkovom Selu), Jezérac, Jèzero, Jezèra, Jòrgan, Klènovača, Klènovac (vrelo u Visuću), Kováčevac (vrelo u Mutiliću), Kòtao, Kovijanka,

⁶⁶⁴ Crno Vrilo je u zemljovidu prve vojne izmjere zapisano u obliku *Czerni Bunar*.

⁶⁶⁵ Velebitsko vrelo, južno od Malog Alana.

⁶⁶⁶ Japunčić (2000: 323) opisujući vodotoke koji ljeti presušuju kaže da takav potok „*rigali*“.

Mèkinjarski bünar, Mekiš, Mòdra, Mòčilo, Mùhareva štèrna, Múrtino jèzero, Òljovčev bünar, Órlovica, Pàrilj, Slànica (vrelo na Udbini s česmom i pojilom za stoku), *Smòrdelj*, (vrelo sa smrdljivom vodom, vrelo u Visuću), *Smòrdelj*, (vrelo sa smrdljivom vodom, vrelo u Švračkovom Selu), *Stùbalj* (stubao, vrelo u Mutiliću), *Studénac*, (vrelo u Visuću), *Škorić* (vrelo u Mutiliću), *Tòčak* (vrelo na Udbini s česmom i pojilom za blago), *Trolòkve, Trtnjevac*, (vrelo na Udbini s otvorenom česmom i pojilom za blago), *Vrba* (vrelo u Mutiliću), *Vrelica* (vrelo rijeke Karamanuše u Mekinjaru), *Vrèlo* (vrelo u Mutiliću), *Vr̀h bünar, Zàklopača* (vrelo u Jošanima), *Zàlić, Zavođin bünar* (vrelo u Visuću), *Zminjak* (vrelo u Švračkovom Selu), *Zvijézda* (vrelo u Jošanima), *Žùtulja*.

Područje Bunića: *Bègovica, Brestov gaj, Dragaševovrèlo, Skendžin bünar, Slànica*.

Donji Lapac

Bijèli pòtoci, Bünar, C̀rno vrèlo, Drázića vràta, Grgínovac, Jèlovac, Jèzero, Lìnduša, Vòdica.

Gračac

Bòrovac, Bükovac, Crljénac, C̀rno vrèlo, Dúbanac, Gládinovac, Gràbovac, Jàblan, Jàkšić vrèlo, Jèzero, Klepinovac, Ledènik, Mäkovac, Mila vòda, Tòčak Jèlačin. Posebno su na Velebitu bila poznata vrela uz crkvice sv. Marka iznad Gračaca i sv. Ivana na gori, iznad Metka. Narod je vjerujući u njihovu ljekovitost dolazio na godišnja proštenja⁶⁶⁷. *Píšteljak, Ljubovski bünar, Pòpovac, Riđevac, Sèdra, Stùblić, Trnovača, Vàrićak, Tòčak, Tòpla lòkva, Stùdeno vrèlo, Vèliki tòčak, Vrbica Brestovac, Zàklope*.

Srb

Bjèljevac, Bòkanov tòčak, Bünar, C̀rno vrèlo, C̀rna vrèla, Drèvenda, Grgínovac, Jezèrina, Kóraćevac, Stùdeni pòtok, Tòčak, Ÿnsko vrèlo, Vrèlca, Vòdnice.

Velebit

Smìljanića bünar, na jugoistočnom Velebitu, ime je dobio po najvećem hrvatskom junaku 17. stoljeća Iliji Smiljaniću koji je pored tog bunara prolazio na četovanje u Liku i u njegovoj blizini je i poginuo 1654. godine.

⁶⁶⁷ K sv. Ivanu su osobito dolazile trudne žene; »djevojke bi prespavale u okolici izvora i ranom zorom i u samo svanuće natjecale se koja će prva k izvoru da se umije. Pri odlasku na grmlju oko izvora, odmah iza crkvice, vezale su svoje marame kao zavjet, i marame su se vijorile cijele godine. Tako su iz godine u godinu šarene marame oko crkava podsjećale na običaj podavanja libacije, sačuvan od najstarijih vremena, i na darivanje vodnih božanstava u strahu od njihove srdžbe« (Rukavina 1981 3 - 4: 105).

Stàrac-bùnar, izvor nedaleko ceste Gračac – Obrovac, na primorskoj strani Velebita.

Rîmsko vrëlo, kod Brušana, blizu ceste Gospć – Karlobag.

Cësarsko vrìlo, na primorskoj strani Velebita, uz cestu Otočac – Senj. Ime po cesarskom časniku, poznatom graditelju velebitskih cesta Josipu Kaetanu Knežiću.

Zlâtan vrìlo, u Kosinjskom Bakovcu.

Pízdica, vrelo blizu Rizvanše. Prema narodnom vjerovanju voda s tog vrela pomagala je nerotkinjama, nevoljenim i neželjenim djevojkama, prema čemu je i dobilo ime kao lička ženska voda. Šimunović (1981) ime svrstava u skupinu hidronima metaforičke motivacije gdje *pízdica* označuje vrelo.

5.6. Raščlamba hidronima

U ovome su poglavlju obrađena 764 hidronima od kojih se njih 235 odnosi na tekućice, 505 na vrela, lokve i napojišta, a 24 na jezera. Očito se i na primjeru Like potvrđuje povezanost geomorfološkog krajolika, važnosti vode, bez obzira na njenu hidrološku vrijednost, i potrebe imenovanja hidrološkog objekta motiviranog njegovim osobinama i važnošću. Broj hidronima u Lici, ali još više njihova semantička iznijansiranošć, koja se uspjela sačuvati do suvremenog doba i oduprijeti terminološkoj standardizaciji, upozorava na vrijednost ličke hidronimije kao nezamjenjivog spomenika identiteta.

5.6.1. Strukturna raščlamba

U ukupnom omjeru 502 ili više od 65 % hidronima je jednočlanih, 259 ili gotovo 34 % dvočlanih i tri višečlana. Toponomastičkih je sraslica vrlo malo (3), a među dvočlanim su hidronimima najčešći primjeri u kojima je prvi član atribut, a drugi član vodna imenica.

Od ukupno 235 imena tekućica njih 176 ili gotovo 75 % je jednočlanih, dok je 59 ili 25 % dvočlanih među kojima su najzastupljeniji s po 20 primjera ili 35 % hidronimi u kojima je prvi član antroponim, a drugi vodna imenica (*Brajića zvizda*, *Čubelićeva jaruga*, *Dragašev kanal*). Ista je čestotnost i hidronima u kojima je prvi član ojkonomim, a drugi vodna imenica (*Jasikovački potok*, *Kravarički potok*, *Lipački potok*). Treći po čestotnosti su hidronimi u kojima je prvi član pridjev, a drugi vodna imenica s 11 primjera ili nešto više od 19 % (*Bijela rijeka*, *Crna rijeka*, *Studení potok*), a samo su dva hidronima nastala od drugih toponimima (*Bužimica*, *Novčica*).

Među ostalim hidronimima (505), 308 ili 60 % je jednočlanih imena, dvočlanih 194 ili 38 %, a zabilježena su samo dva višečlana hidronima.

U dvočlanim su hidronimima najzastupljeniji primjeri u kojima je najčešće prvi član antroponim, a drugi apelativ s ukupno 128 oblika, nešto manje od 50 % primjerice *Abramovića vrelo*, *Todin točak*, *Vrkljansko vrilo*. Hidronima u kojima je najčešće prvi član pridjev, a drugi apelativ zabilježeno je 50 ili 19 %, (*Bilo vrilo*, *Mrzla voda*, *Živa voda*), a skupina hidronima u kojima je prvi član toponim, a drugi apelativ zastupljena je s 12 primjera ili (*Alanačko vrilo*, *Mekinjarski bunar*, *Unsko vrelo*). Kao i na većini hrvatskih prostora, hidronomastički je apelativ *vrelo* i *točak*, a nigdje se ne nalazi „izvor“. Iako na apelativnoj uporabi *vrelo* danas zamjenjuje *izvor*, na ličkom je području, poglavito na razini mikrohidronima *vrelo* vrlo frekventno označavajući na krškim područjima »snažan izvor čija voda izbija kao da vri; izvor podzemne vode. (...) iz pukotina voda izbija, „vrije naglo i u velikim količinama, za razliku od izvora koji se procjeđuju kroz propusne stijene“.« (Dunja Brozović Rončević 1997: 219)

U ličkoj je toponimiji dominantna sufiksalna tvorba (315 primjera) nastala sufiksacijom imenskih, pridjevskih ili znatno rjeđe glagolskih oblika⁶⁶⁸. Iako je u hrvatskoj toponimiji uopće, a i u hidronimiji, najplodniji sufiks *-ica*, u primjerima ličke hidronimije najfrekventniji je sufiks *-ac* (156 primjera). Riječ je o sufisku koji na razini hrvatske toponimije zauzima drugo mjesto po produktivnosti. U tvorbi od imenskih osnova služi za tvorbu deminutiva m. roda, a kod hidronima obično u tvorbi imena pritoka tipa *Unac*. Na pridjevskim osnovama služi za poimeničavanje pridjeva i s njim se tvore neke temeljne vodne imenice tipa *studenac*. Dodaje se na imenske, pridjevske i glagolske osnove kao i na pridjeve tvorene do vodnih imenica tipa *Tunjevac* (Brozović Rončević 1997). Drugi najproduktivniji hidronimski sufiks u ličkoj hidronimiji je *-ica* (40) koji najčešće označava deminuciju ženskih imenica, tvorbu imena ženskog roda od polaznog muškog roda imenice i poimeničavanje pridjeva. Sufiks *-ak* (18) uglavnom poimeničava pridjevske osnove označavajući pripadnost ili osobinu iskazanu pridjevom, a sufiks *-ača* (14 primjera), u toponimiji se uglavnom dodaje na pridjevske osnove izražavajući svojstva objekta slična sadržaju temeljne riječi. Sufiks *-ka* (12 primjera) najčešće je deminutivni sufiks za imenice ž. roda. Sufiks *-uša* (8) praslavenski je sufiks, produktivan u toponomastičkoj tvorbi. Često se dodaje antroponimima označavajući vlasništvo ili posjed. Sufiks *-ik* (5) najčešće se dodaje na fitonimske osnove označavajući mjesto na kojem raste neka biljka. Sufiks *-ina* (3) dodaje

⁶⁶⁸ Hidronomastičke sufikse obradila je Dunja Brozović Rončević (1997). Ta je obradba teorijsko polazište ove klasifikacije.

se imenskim i pridjevskim osnovama s izrazitim augmentativnim značenjem. U hidronimiji se sufiksima *-ina*, *-čina* često imenuju vode tekućice koje poplavljuju, bujice koje nanose štetu. Sufiks *-an* (2) pridjevske funkcije kojim se ističe neko karakteristično obilježje voednoga toka. Deminucijom je nastalo 35 hidronima, a među deminucijskim sufiksima prevladavaju sufiksi *-ić*, *-ak*, *-ica* i *-ak*. Augmentacijom je nastalo 7 ličkih hidronima s dominantnim sufiksom *-ina*.

Očito je da je u tvorbi ličkih hidronima dosta frekventan i tipičan sufiks *-uša*. Na razini hidronima potvrđeni su primjeri antroponimne motivacije (Karamanuša, Kolakuša, Domicuša), no na brojnijoj, razini mikrohidronima, češća je motivacijska skupina geomorfoloških odlika referenta (Svilaruša, Klokotuša, Liluša) koja svjedoči o specifičnosti tvorbe ličkih mikrohidronima. Taj je sufiks osobito produktivan na dinarskom području.

Među obrađenim hidronimima uočavaju se i primjeri svojevrsnih poluhidronima tipa *Izvor Plitvica* koji predstavljaju opis sadržaja objekta, a ne pravi hidronim. Riječ je o novijim imenima koja su se bilježila uglavnom za potrebe kartiranja ovog područja, koja odudaraju od strukturnih, semantičkih i motivacijskih osobina ličke hidronimije. Također su relativno česti primjeri toponomasatičke metonimije nastale naknadnim prenošenjem imena drugih zemljopisnih objekata na vode, tipa *Lemaića draga*, *Dražića vrata*, *Kozjanska draga*, *Lubarda Marjanovića*.

5.6.2. Semantičko-motivacijska raščlamba

Najčestotniji lički jednočlani hidronim među tekućicama je *Suvaja*⁶⁶⁹ koji, na različitim zemljopisnim područjima, nalazimo 6 puta u jednočlanom i jednom u dvočlanom obliku, a zabilježen je i oblik *Suvača*. On svjedoči o hidrološkim osobitostima ličkih voda. Drugi su po čestotnosti jednočlani hidronimi nastali poimeničenjem pridjeva *kriv* zabilježeni u 4 primjera. S po tri primjera zastupljeni su primjeri *jazmak*, *ribnjak*, varijante imena od fitonima *trn* i oblici od pridjeva *krb*. S po dva primjera zabilježeni su hidronimi od naziva biljnih vrsta; *rakita*, *kruška*, *drijen* i *grab*, naziva životina; *rak*, pridjeva *studen*, *mrlzi* i vodnih imenica *bara* i *rijeka*.

Među vodnim imenicama kao drugim članom dvočlanih imena najzastupljeniji su: *potok* s 18 primjera ili nešto više od 30 %, *jaruga* sa 7 primjera, *draga* sa 6 primjera,

⁶⁶⁹ Suvaja je tipičan primjer osobitosti ličkog govora u kojem se suglsnik *h* mijenja suglasnikom *v*.

vrelo/vrilo sa 6 primjera, *rijeka* s 2 primjera, *jezero* sa 2 primjera i *duliba, točak, kanal, brodić, pučina, žljeba, zvizda* i *graba* s po jednim primjerom.

Najučestaliji pridjev je *crn / crna / crno* koji je u ukupnom korpusu dvočlanih hidronima zastupljen s 18 primjera, *bijel / bil* s 5 primjera, *studen / -a* s 4 primjera, pridjevi *kameno, žuti i crveni* zabilježeni su po dva puta, a pridjevi *studena, mrzla, pršća, žuti, odušivo, mila, topla* i *veliki* javljaju se po jednom.

Među vodnim imenicama kao drugim članom najzastupljenije su: *vrelo / vrilo*⁶⁷⁰ / *vrilce / vrelac / vir / vijace* sa 109 primjera ili 42 %, zatim *bunar / bunarić* s 18 primjera s nešto više od 6 %, koliko je zabilježeno i primjera tipa *lokva*. U 11 primjera zabilježen je apelativ *voda / vodica*, 7 primjera *jezero*, 4 puta zabilježen je oblik *jama*, oblici *točak* i *potok / potoci* zabilježeni su 3 puta, dva puta zabilježeni su oblici *gaj, jarak, lubarda, izvor* i *šterna*, a oblici *pećina, jaruga, smrdelj, vrata, šepira, turpija, ružica, korito, dolina, vir, bara* i *ruja* zabilježeni su jednom.

Najbrojniji lički hidronimi po učestalosti, s obzirom na motivaciju, njih 142, zastupljeni s nešto više od 18%, pripadaju skupini antroponimima i hidronomastičkog nazivlja pri čemu je riječ o dvočlanim hidronimima u kojima je u pravilu prvi član pridjevni lik antroponima, a drugi vodna imenica uglavnom u nominativu. Druga po brojnosti je skupina hidronima motiviranih oblikom, svojstvima i izgledom objekta, njih 124 ili nešto više od 16 %. U tu skupinu pripadaju i imena najstarijih i najvećih ličkih rijeka (Lika, Gacka, Zrmanja, Una). Opisujući razmještaj, oblik, svojstva i izgled voda i korita stanovnici Like u ovoj su kategoriji najčešće koristili pridjeve *crn, bijel, leden, studen, topao, sladak, slan, smrdljiv, plitak* i *suh*. Treća po čestotnosti je skupina zemljopisnog nazivlja u ličkoj hidronimiji zastupljena s 116 hidronima ili 15 %. U toj su skupini najzastupljeniji apelativi *čatrnja, jarak, jaruga, jezero, potok, točak, voda* i *vrelo*. Slijedi 73 hidronima antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima, 70 hidronima motiviranih nazivima bilja među kojima su najfrekventniji nazivi stabala ličkih šuma: bukve, graba, jele, johe, kelna, drijena i brijesta. Od ukupnog broja imena te skupine najfrekventniji je apelativ *grab* s 8 primjera i *rakita* sa 7 primjera. Hidronimskih metafora zabilježeno je 61, a hidronima određenih položajem prema drugim toponimima (jednočlanih i dvočlanih) zabilježeno je 60, dok je hidronima motiviranih nazivima životinja zabilježeno 30. U toj su skupini najfrekventniji

⁶⁷⁰ Odnos refleksa *ě* među obrađenim oblicima *vrelo/vrilo* je u korist oblika *vrelo* koji je zabilježen u 69 primjera ili 63 %, oblik *vrilo* u 37 primjera ili 34 %. Očito je riječ o standardizacijskim procesima, ali i odnosu rezultata terenskog istraživanja i ekscerpiranja podataka iz dostupnih objavljenih izvora. Tomu u prilog govore rezultati istraživanja s lovinačkog područja gdje je redovito u uporabi oblik *vrilo*, osim u jednom slučaju.

motivacijski apelatavi *riba* s 4 primjera i *koza*, gdje je riječ o imenima nastalim prema drugim toponimima, s 3 primjera. Ostale su motivacijske skupine slabije zastupljene.

Za ličku se hidronimiju, s obzirom na jezično podrijetlo, s pravom može reći da je najvećim dijelom hrvatskog/slavenskog podrijetla (od ukupnog broja hidronima njih 639 ili nešto više do 83% je slavenskog podrijetla, a 125 ili 16 % neslavenskog) s rijetkim primjerima supstratnih⁶⁷¹ (10 primjera predrimskog sloja i 14 romanskog) i nešto više adstratnih imena među kojim su ipak najbrojniji hidronimi orijentalnoga podrijetla, a znatno manje mađarskoga i germanskog. Dunja Brozović Rončević (1997: 360) uočava da je u cjelokupnom zemljopisnom nazivlju turskoga podrijetla najviše njih iz semantičkog polja '*klanac, tjesnac, klisura, jarak*', a potom '*zdenac vrelo*' '*bunar i šedrvan*' čemu se u ličkim primjerima treba pridodati i primjere iz motivacijske skupine orijentalne antroponimije. Uočljiv je slab utjecaj germanskih posuđenica, suprotan broju posuđenica u ličkim lokalnim govorima, što upućuje na uglavnom dovršen proces zemljopisnog imenovanja do snažnijeg jezičnog germanskog utjecaja u Lici.

Brojnost obrađenih primjera svjedoči o važnosti vode za stanovnike krških, vodom relativno siromašnih predjela, koji su bez obzira na veličinu i bogatstvo vodotoka, imenovali gotovo sve vodne geografske objekte u čijim se imenima iščitava i osnovna karakteristika samih vodotoka, o čemu svjedoči brojnost i distribucija primjera tipa *suvaja* ili *jaruga*, osobitosi flore i faune, povijesnih, društvenih i gospodarskih prilika te dio ličke antroponimije. U korpusu ličkih hidronima nalaze se i specifične za Liku karakteristične vodne imenice tipa *ruja* i *suvaja*.

Lička hidronimija je, bez obzira na izniman lokalni značaj, ostala, osim imena najvećih ličkih rijeka, nezabilježena u povijesnim zemljovidima i očito je kroz stoljeća, posebno nakon velikih migracijskih procesa, bila izložena vanjskim utjecajima koji su na nju ostavili neizbrisiv trag. Kasniji procesi terminološke standardizacije, izrade zemljovida i demografskog pustošenja doprinijeli su procesu reduciranja očite semantičke iznijansiranosti koju je lička hidronimija, usprkos nesklonim joj okolnostima, ipak jednim dijelom sačuvala. Promjene društvenih i gospodarskih okolnosti, stalna depopulacija, izumiranje sela, nestanak

⁶⁷¹ D. Brozović Rončević u radu *O sinonimnim indoeuropskim korijenima u hidronimiji* navodi da se pri etimologiziranju hrvatske hidronimije susrećemo s nekoliko slojeva. »Uz eventualna predindoeuropska supstratna imena za koja prema novijim istraživanjima nema dovoljno sigurnih potvrda, hrvatsku hidronimiju predstavlja niz indoeuropskih slojeva. Prvi od njih obuhvaća onaj indoeuropski sloj koji je Hans Krahe pedesetih godina nazva „staroeuropskim“ (...). Sljedeći sloj predstavljaju onomasiološke inovacije, predgrčke i predrimske (ilirске, panonske, liburnske, histarske i keltske), koje su u samoj hidronimiji slabije zastupljene nego u drugim onomastičkim kategorijama, a osim toga do nas redovito dolaze kroz grčki i(li) rimski tvorbeni filter. Grčki i rimski sloj bogatije su predstavljeni, a na njih se onda naslojava slavenski kao posljednji« (Brozović Rončević 1996: 96).

tradicionalnog stočarstva⁶⁷² i intenzivna eksploatacija šuma teškim strojevima, doveli su do devastacije ličkih vrela i presušivanja napojišta i lokava, a izgradnjom vodovoda prestao je značaj vrela za opskrbu stanovništva i stoke pa su tako zapuštena i zaboravljena vrela osuđena na zaborav, kao i njihova imena kojih se danas teško sjećaju i najstariji rijetki stanovnici ličkih sela.

⁶⁷² »Lokve su prvi stanovnici Kutereva upotrebljavali odmah po dolasku. Takva prva lokva napravljena je kod starog groblja i to tako što je iskopana rupa u tlu i nabijena ilovačom kako bi držala vodu. Ta se lokva koristila do polovine prošlog stoljeća. Dakako da ju je trebalo s vremena na vrijeme čistiti od nanosa zemlje i ilovačom ponovno nabijati. ... Slično spomenutoj, lokve su žitelji Kutereva pravili u svim zaseocima te na nekim pašnjacima. Tako su poznate, dosta velike, lokve bile u zaseoku Poljana, u Ulici Gorša, na Klancu, na pola puta za Kopija, na pašnjaku Vršeljak itd. Tim lokvama služili su se stanovnici dotičnog zaseoka. Pojedine obitelji pravile su lokve na svom zemljištu samo za vlastite potrebe. ... Sve su te lokve bile u funkciji do oko polovine prošlog stoljeća. Danas se ne održava niti jedna lokva jer više nema potrebe« (Marinić, Rožman 2007: 40). Lokve su služile napajanju blaga, a blago je napajajući se gazilo i dodatno zbijalo nabijenu ilovaču. Kad se blago prestalo napajati na lokvama ilovača je postala porozna i nestalo je u tim lokvama vode.

6. ORONIMIJA

6.1. Utjecaji na oblikovanje suvremene ličke oronimije

Ličke planine Mala Kapela, Plješivica, Velebit, planinski masiv ličkog sredogorja, brojna lička brda i humci imali su kroz povijest, osim geografske, sociološku, društvenu, gospodarsku, obrambenu i prometnu, a u novije vrijeme i izletničko-turističku i stručno-znanstvenu važnost. Osim stalnih i povremenih stanovnika ličkih i primorskih stočara, na njima su boravili različiti ratnici, hajduci i uskoci, šumari i drvosječe, rudari i ledari, graditelji cesta i svratišta, lovci, planinari, kartografi i izletnici, stručnjaci i znanstvenici različitih znanstvenih i stručnih interesa koji su na osobit način utjecali i na fizionomiju ličke oronimije.

Na povijesnim zemljovidima od antičkog doba do prve polovice 19. stoljeća kartografi su, uslijed nepoznavanja kartiranog područja, ratnih okolnosti i slabije gospodarske, prometne i geostrateške važnosti, ličko područje prikazivali vrlo često orografski površno s vrlo rijetkim zabilježenim oronimima koji su se najčešće odnosili samo na imena velikih ličkih planina Plješivice, Kapele i Velebita koje su kartografi, koji su uglavnom bili stranci koji nisu imali jezične predloške, bilježili u skladu s ortografijom najčešće mletačkoga i različitih idioma njemačkog jezika. Tako su na povijesnim zemljovidima zabilježeni oblici *Plessivitzza Mons*, *Mons Plisiva*, *Capela Mons*, *Monte Welebich*. Na povijesnim zemljovidima Velebit je zabilježen i kao *Bebii Montes*⁶⁷³, *Morlacha*, Plješivica je prvi put na zemljovidu upisana 1560. g. u obliku *Monte Plisiva*, a ličko sredogorje zabilježeno je i kao *Monti Granitz Wischen che dividono la Corbavia della Provincia di Licka*.

Osim imena planina i planinskih lanaca drugih oronima na zemljovidima nije bilo sve do 1764. i šumarske karte Ličke regimente koju su snimali i crtali austrijski vojni topografi John, Dinzi i Penzo pod ravnanjem majora Pierkera. Na toj, jednoj od najstarijih karata te vrste u svijetu, izrađenoj u mjerilu 1:38 000, kartografi su zabilježili i opisali šume i zabilježili oronime Kapele i Velebita na području Otočke i Ličke pukovnije. Posebno je sadržajan opis i nacrt velebitskih i kapelskih šuma iz 1765./67. godine u kojemu su zabilježeni, na razini opisa šumarskih *districta* brojni (više stotina), do tada službeno nezabilježeni, oronimi, a šumarska su područja precizno ubicirana te je popisan broj i vrste stabala u svakom od njih. *U Instrukcijama za šumare svih c.kr. militarskih šuma u*

⁶⁷³ Mirko Marković smatra da se ime *Bebii Montes* ne odnosi na Velebit nego na Dinaru, a da bi položaju Velebita kod Ptolomeja odgovaralo ime Albanus. (Marković 1963: 3-4: 66)

karlovačkom generalatu kao sukusu skrbi vojnokrajiške vlasti za šume u njihovoj nadležnosti, uz brojne odredbe o zaštiti i iskorištavanju šuma u 17. se članku navodi da »Ujedno ne smije šumar ni lugarima ni čuvarima ni nikome dozvoliti, da daje druga imena rudinama nego što su u mapama naznačena, da kroz to ne nastanu pomutnje.« (Kosović 2015: 74) Ta odredba predstavlja prvi normativni akt kojim se načelno definira i normira oronimski i uopće toponimski sustav ličkih šuma. Njegova intencija nije onomastička u današnjem smislu, ali je s razine tadanje praktične upravne i gospodarske nakane primjer koji nažalost u kasnijim državno-pravnim i administrativnim sustavima nije nastavljen.

Interes za ličku oronimiju i ličke planine, izvan konteksta njihovih stalnih i povremenih stanovnika i kartografa, javlja se intenzivno koncem 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća kad je, posebno Velebit još bio živ, nastanjen, pa su planinari i putopisci obilazeći lička planinska područja bilježili iskustva i znanja, legende i običaje, vjerovanja i imena koja su domicilni stanovnici naslijedili i ndijevali geografskim objektima koji su ih svakodnevno okruživali, služili kao orijentiri ili mjesta važna zbog gospodarskih, obrambenih, religijskih i drugih životnih razloga. Dragutin Hirc (1905) opisujući položaj i smjer pružanja Velebita ističe: »U istoj se planini redaju od Vratnika neimenovane visine od 778 m (Biace?), 1 070 m, 1 180 m, 1 232 m, 1 248 m, 1 265 m, 1 391 m, 1392 m«, što upućuje na mogućnost da u to vrijeme navedeni vrhovi još nisu bili imenovani ili im Hirc nije uspio doznati imena. U istom poglavlju autor spominje i varijantu imena Velebić za koju navodi da je zabilježena kod Hacqueta u djelu *Physik. pol. Reise aus d. dinarischen durch die Julischen ... Alpen in Jahre 1781.*, kao i botaničara Waldsteina i Kitabela 1805. koji su zabilježili i imena nekih velebitskih vrhova: *Tremsznia, Czernopacz, Gelovi vrh, Szweto Berdo, Verh od Staze Bunyevachke, Szegesztin, Verh visse Velikoga Vagana, Debelo Brdo, Verh visse Szmręcsevcza, Badany, Javornik, Veliki Kuk, Velika Viszochicza, Mala V., Szilag, Szamar, Czrna Kosza, Palevina iznad Rivanusse i Szladovacha*. Zapis ovih vrhova upućuje na mogućnost da ni vrhovi u južnom Velebitu početkom 19. stoljeća nisu imali svojih stalnih imena pa su ih autori bilježili opisno, locirajući ih uz imenovane objekte. Njihov je zapis kasnije poslužio kao argumentacija u raspravi oko imena najvišeg velebitskog vrha.

Sredinom 20. stoljeća započinje intenzivno izumiranje ličkih planinskih stalnih i povremenih naselja, a s njima nestaju i tragovi života i imena koja su taj život činila prepoznatljivim i dolaze »Mlađi, puni snage i oduševljenja, i stariji, s teškim naprtnjačama, koji su kao iz knjiga čitali povijest svakog ovog kamena, svakog drveta i cijele planine. Čudili su se ljepotama razasutim na sve strane, čudili se nazivima i uz njih izmišljali nove za ona mjesta koja ih nisu imala« (Rukavina 1979: 85).

6.1.1. Načela imenovanja

Planinari su, obilazeći hrvatske i druge planine, opisivali svoja putovanja, dojmove i spoznaje i objavljivali ih u planinarskom časopisu koji se od 1898. do 1949. g. zvao *Hrvatski planinar*. Od 1949. g. izlazio je pod imenom *Naše planine*, a 1991. g. vraćeno mu je izvorno ime. Časopis je najčešće izlazio kao dvobroj, šest puta godišnje, i, posebno u prvim godištim, donosio vrlo sadržajne članke o hrvatskim planinama, a od ličkih najčešće o Velebitu.

Već 1898. g., u drugom broju Hrvatskog planinara, Milan Šenoa je napisao *Naputak za sabiranje planinarske gradje* gdje među ostalim ističe: »U ono malo putnih knjiga, što postoje za Hrvatsku i Slavoniju, nalazi se dosta netočnosti, mnogo toga manjka, a veliki je dio posve zastario« (Šenoa 1898 2:25) s ciljem da planinari, ukoliko se odazovu njegovu pozivu, od Hrvatskog planinara stvore najljepši vodič po Hrvatskoj i Slavoniji. U prvoj od sedam točaka uputstava Šenoa ističe da je potrebno zapisati »Kako je ime pojedinim gorama, vrhovima, sedlima, itd., sa kojih se pružaju lijepi vidici? Otkle ime pojedinom mjestu? Što narod u tom pogledu pripovijeda?« (Šenoa 1898 2:25), a u točki 15 upućuje na pitanje: »Jesu li imena u putnim knjigama pravo označena, gdje i u koliko su pogrešna? Manjka li što u njima? Jesu li putopisi o okolišu korektni? Je li za okoliš karta 1 : 75 000 ili ona 1 : 300 000 korektna? Koja imena nisu ubilježena u opće, a koja su krivo ubilježena? Ima li novih puteva koji još nisu na karti? Jesu li možda osnovana nova naselišta i kako ime je ime? Ima li na planini koje novo planinsko gospodarstvo?« (Šenoa 1898 4: 62 – 63) Tragom tih uputstava, koja imaju elemente toponomastičkog upitnika, objavio je *Hrvatski planinar*, posebno u prvim godištim, niz članaka i o ličkim planinama⁶⁷⁴, najvećim dijelom o Velebitu. Toponomastikom u planinarstvu bavio se i Mihajlo Pražić koji je 1941. g. u članku *Planinarstvo i toponomastika*, analizirajući stanje toponomastičke istraženosti i opisanosti hrvatskih planina, zaključio kako se kod nas nije do tada »dospjelo ili našlo za vrijedno toponomastički obraditi ne možda jedan određeni kraj, nego ni jednu jedinu goru.« (Pražić 1941 3: 57) Iako po njemu naše planine čuvaju toponimske slojeve od Liburna, Ilira, Japoda, Rimljana do Slavena, u ambijentu migracija stanovništva iz planinskih naselja i prepuštanja zaboravu imena geografskih objekata s kojima su živjeli, primjećuje kako »baš planinari

⁶⁷⁴ Autori članaka ugledni su planinari: Drgutin Franić, Ljudevit Rossi, A. Jamičić, Bogdan Krčmarić (Drago Stipac), Dragutin Hirc, Ivan Krajač, Zdravko Lorković, Z. Rosandić, Vladimir Židovec, Ivan Gojtan, Marko Tomičić, Mihajlo Pražić, Andre Jutronić, Željko Poljak, Ante Rukavina, Nenad Vačić, Krunoslav Milas, F. Tučan, Mirko Marković, Hrvoje Zrnčić, Krunoslav Milas, Alan Čaplar, Smilja Petričević, Vlado Redenšek, Vladimir Blašković i mnogi drugi.

budu po neki puta oni, koji šire krive ili iskrivljene nazive, ako i ne za gore u cijelosti, a ono svakako, za pojedine vrhove, grebene, doline ili pećine. I zato se na nekoliko mjesta dogodilo, da su baš planinari bili oni, koji su starosjediocima naturili poneka krivo shvaćena i krivo interpretirana nazivlja na uštrb starih, dobrih i ispravnih« (Pražić 1941 3: 58). Odnos planinara prema toponimiji Pražić je opisao i 1959. uočivši da se ni tada ništa nije promijenilo na bolje. Planinarima spočitava nezainteresiranost za toponimiju planina koje obilaze, a primjećuje još intenzivnije umiranje planinskih sela, posebno na Velebitu⁶⁷⁵. U članku *U potrazi za našim starim i najstarijim nazivima* iz 1961. Pražić donosi, kao naputak za prikupljanje toponimije, sustav klasifikacije toponimske građe kroz četiri kategorije:

»U prvu kategoriju svrstavamo arteficialne toponime, koji su za toponomastičara bez interesa. To su nazivi, koje su planinari u zadnjih pedesetak godina nadjevali pojedinim vrhovima i gorskim formacijama najčešće po imenima pojedinih istaknutih planinara, odnosno prirodoslovaca. (U Velebitu: Pasarićev Kuk, Novitnijev Kuk, itd.)

Drugoj kategoriji pripadaju nazivi relativno recentnijeg podrijetla, što znači, da neće biti stariji od dva do tri stoljeća. (U Velebitu: Jerkovića Dolac, Božin Dočić Gronjji i Božin Dočić Donji. U području Krbave: Vejnovića Brdo i Ratkovića Osoja).

Trećoj kategoriji pripadaju relativno rijetki nazivi iz ranih stoljeća kršćanstva, a redovno su vezani na predkršćanski kult vatre (Sv. Ilija na Biokovu, Sv. Ilija na Pelješcu, Vidova Gora na Braču i td.)

I konačno u četvrtoj kategoriji pripadaju nazivi iz predkršćanskog razdoblja (...)« (Pražić 1961 1-2 :3). Opisujući predkršćanske običaju njegovanja kulta vatre, Pražić donosi zapise iz Bunića gdje su se, u zadnjoj nedjelji lipnja, palili krjesovi na livadama *Čairima* na način da bi se prethodno zapalio krijes na Tuku, ogoljelom vrhu Crnog vrha. Ljetni se solsticij slavio i na jugozapadnim padinama Mrsinja, na Kolarištu, a prethodno se krijes palio na vrhu Mrsinja. U Korenici krjesovi su se palili najprije na vrhu Plješivice, a kasnije na jednom zaravanku koji se zvao Ružica crkva. Isto se radilo i na Ozeblinu i livadi ispod njega Zavjetištu, također na Osječnici. U tim ritualnim obilježavanjima ljetnog solsticija Pražić vidi motivaciju za imenovanje brojnih ličkih toponima.

Na značaj prikupljanja toponimije upozorio je i Andre Jutronić (1950 6 – 7: 203 – 205) ističući da planinare ne treba zanimati etimologija, jezično nadslojavanje i

⁶⁷⁵ »Lika je u ovih 15 godina nakon Oslobođenja izgubila više življa, nego što je za vrijeme rata izgubila i to zato, jer se narod iz Like iseljava, u ostale, plodnije krajeve. (...) danas nema u selima nikoga, tko bi mogao ići za stadom. (...) Dok stariji ljudi toponomastiku još dobro pamte, jer su je još u mladosti postepeno u sebe upijali, a veći dio života su proveli i u Velebitu, mlađe i mlade (...) generacije imaju i druge želje i druge interese i druge ciljeve, te ih naravno bogato izdiferencirana toponomastika Velebita malo zanima, pa ju oni veoma lako brkaju i zaboravljaju« (Pražić 1959 9-10: 211).

rasprostranjenost pojedinih toponimskih likova, ali ih svakako treba zanimati da se »točno fiksira kojoj prirodnoj pojavi odgovara termin što ga upotrebljava narod u svom govornom jeziku t. j. dijalektu« (Jutronic 1950 6 – 7: 203). On također daje prijedlog klasifikacije i plana prikupljanja toponimske građe koju dijeli na dvije temeljne skupine: grupu izraza iz fizičke geografije i grupu izraza iz antropogeografije. U prvu grupu svrstava četiri kategorije: izraze koji označavaju meteorološke i klimatske pojave, orografske izraze, »izraze geoloških momenata« i izraze hidrografije kopna. U drugu grupu svrstava izraze koji se odnose na stepene i vrstu kulture i vegetacije, izraze za zgrade, stanove, naselja i grupe naselja, izraze za ceste, putove i saobraćajna sredstva i izraze za djelatnost i „iskorišćavanje produkata“«.

Toponomastičke teme u *Našim planinama*, člankom *Doprinos toponomastike za upoznavanje planina*, obradio je i Branko Kotlaić. Pišući o važnosti poznavanja toponimske građe pojedinog kraja i semantičke slojevitosti toponima kao znaka, Kotlaić, prema podrijetlu toponime klasificira u nekoliko skupina: prema reljefu i izgledu zemljišta, prema hidrografiji i meteorološkim uvjetima, prema povijesnim događajima i vlasništvu, prema stanju komunikacija i prohodnosti, prema flori i fauni i prema geološkom sastavu i bogatstvu kraja. No, ističe da se u takvoj klasifikaciji ne iscrpljuju sve mogućnosti upoznavanja imena geografskih objekata. »Čitajući i istražujući nazive, lako mogu da se uoče sve osobine koje ima narod toga kraja. (...) potpuno shvatanje naziva zahteva poznavanje kraja, pogotovu stanovništva« (Kotlaić 1968 5-6: 127) pa toponime dalje klasificira na one u kojima je dominantna uloga mašte i estetske sklonosti, zainteresiranost za privredu i ekonomsko stanje, značaj povijesnih događaja i legendi.

Najcjelovitiju klasifikacijsku shemu i uvid u toponimiju Velebita dao je Pavle Rogić (1969) u radu *Toponimi Velebita*. Upozoravajući na povijesne okolnosti i jezična nadslojavanja u velebitskoj toponimiji autor analizira pojavnost, rasprostranjenost i etimologiju oronima Velebit tražeći potvrde u etimologijskom rječniku, povijesnim rječnicima, pisanoj i usmenoj književnosti⁶⁷⁶. »U svojoj morfološkoj i strukturalnoj tvorbi

⁶⁷⁶ »Samo ime Velebit čini se da je domaćeg porijekla. Petar Skok u svome velikom Etimologijskom rječniku (u rukopisu) s.v. biti = esse, u značenju = boraviti, izvodi drugi dio kompozita od participa glagola biti, pa toponim Velebit po njemu znači „veliki pastirski stan“. Kao najstariji leksikograf Jakov Mikalja /Blago jezika slovinskoga, Lvreti 1649) donosi riječ „velebić“ kao apelativ, u pluralu velebići = panine. Isto tako Jospić Voltiggi Istrijanin u svome Ričoslovniku (Beč 1803) „velebić montaga, Gebirg“. U našoj staroj književnosti prvi spomen o Velebitu nalazimo kod Zadranina Petra Zoranića. U svojim „Planinama“, u glavi XV, ugledajući se vjerojatno na Ovidijeve Metamorfoze, pripovijeda („Ja od starih slišil jesam pripovijajući...“) kako je ime Velebić postalo od Velebil, a to je opet od Velevij, Veleviđ, imena sina prumudrog Atlanta, koji je htio sve vidjeti i sve znati, pa se zato smjestio na visokom vrhu planine, i ljudi su taj vrh prozvali njegovim imenom Velevij. Kad je njega grom ubio, jer su ga bogovi kaznili zbog njegove prevelike taštine, vrh se prozvaao Velebil, a zatim Velebić. U istome liku Velebić spominje našu planinu Juraj Baraković Zadranin u svojoj Vili Slovinki (Venecija 1614) i jedna isprava iz Senja 1639. (isp. R. Lopašić, 2: 212: »Do vrh gore, ki se imenuje Velebić... po komu je kunfin svakoga drivja gore za svaku potrebu“). U liku Velevit spominje se naša planina u narodnoj pjesmi u

velebitska toponomastika pokazuje općeštokavske osobine. Za nas je, međutim, ovdje mnogo važnija semantička klasifikacija velebitskih toponima, koja određuje značenje toponimu i utvrđuje kako se značenje odnosi prema terenu i prema lokalnoj historiji i situaciji, bez obzira na njegovu morfološku tvorbu« (Rogić 1969: 114). Primjere velebitske toponimije autor je svrstao, prema motivaciji imenovanja, u nekoliko kategorija unutar dvije osnovne grupe: nazive ili toponime izazvane prirodnim uvjetima i toponime uvjetovane ljudskim radom ili djelatnošću. Unutar prve grupe svrstao je toponime u sljedeće kategorije:

1. Ime lokaliteta je geografski termin za oblik zemljišta.
2. Ime označuje da je zemljište pokriveno kakvim vegetacijskim pokrivačem, da se na zemljištu nalazi biljka naročite vrste i oblika. Vegetacija daje najbrojniju količinu toponima.
3. Ime životinja i ptica u liku izvedenica od osnovne riječi.
4. Ime označuje vrstu zemlje prema fizičkom sastavu, prema boji, prema plodnosti ili neplodnosti, prema nanošenju, rušenju zemlje i slično.
5. Prema obliku i položaju zemlje ili terena na kome se nalazi lokalitet.
6. Prema predmetu koji se nalazi na lokalitetu.
7. Prema položaju lokaliteta u odnosu na druge lokalitete.
8. Vodna imena.

U drugu skupinu svrstani su toponimi u sljedeće kategorije:

1. Toponimi nastali kao posljedica krčenja zemljišta.
2. Toponimi nastali pod utjecajem zadruga i zadrudnog života kao dominantnog oblika života na Velebitu.
3. Po pojedinim poljoprivrednim kulturama.
4. Po stočarstvu.
5. Prema građevinama
6. Prema planinarskim radnicima.
7. Prema sakralnim elementima i narodnom vjerovanju.
8. Prema prometnim uvjetima.
9. Prema kakvom događaju, elementarnom nevremenu i sl.
10. Po vlasnicima lokaliteta.

Erlangensko rukopisu (oko 1730): „Vidiš, seko Velevit planinu ...“, a kao danjašnji lik Velebit nalazimo ime u fra Romasa Babića: Pisme duhovne (Mletci 1736) i Andrije Kačića: Razgovor ugodni (Mletci 1759). Kao toponim za „vrh“ susreće se ime Velebit dosta često. Tako se zove brdo u Dilju iznad Sibirja, u Požeškoj gori iznad G. Lipovca, u Papuku blizu Voćina, u Moslavačkoj gori blizu G. Jelenske, a zanimljivo je da se tako zove i jedno brdo u Prin-planini u Bugarskoj (...)« (Rogić 1969: 113).

6.1.2. Primjeri nadijevanja imena

U planinarsko-putopisnim člancima, na temelju razgovora s domaćim stanovništvom, ali i prema dostupnim izvorima i literaturi, opisani su lički oronoimi, ojkonimi, hidronimi i speleonimi kao i zanimljiva etnografska građa. Osim planinarsko-putopisne proze vidljivo je da su planinari, zainteresirani za imena planinskih geografskih objekata, pokušavali odgonetnuti etimologiju i etiologiju imena, vodili brojne rasprave oko visina pojedinih vrhova i njihovih imena, ali i sami odlučivali o imenima geografskih objekata za koja su zaključili da nemaju imena. Najintenzivnija i najdugotrajnija se rasprava vodila oko visine i imena najvišega velebitskog vrha. U najranijem se razdoblju interesa za Velebit smatralo da je njegov najviši vrh Sveto brdo što je demantiralo prvo topografsko snimanje Like 1777. godine pa se na kasnijim zemljovidima i člancima iz 1883., 1902. i 1915. godine, najviša kota 1760 m n/m imenovala kao Veliki Malovan i Babin vrh, Vukotinovićev vrh i Golići, a »zbrka se poveća još time, što su ovoj i dvjema najbližim kotama mijenjana imena i to sve češće što je Velebit više bio istraživani« (Rukavina 1979: 64). Uslijedile su brojne rasprave u kojima su bila sporna imena i visine Vaganskoga vrha, Babinog vrha i kote 1712 m, u kojima su sudjelovali Đ. Pilar, D. Hirc, M. Marković, D. Franić, M. Gavazzi, B. Kosović, I. Gojtan, Lj. Rossi, M. Radičević, J. Poljak, I. Krajač, Z. Rosandić, Z. Lorković, M. Šenoa, N. Škrgić, M. Tomičić, V. Židovec, Ž. Poljak i Arpad Degen. (Rukavina 1979). U tim raspravama bilo je očito da visina Vaganskoga vrha⁶⁷⁷ nije sporna koliko je sporno bilo ime koje je često mijenjano. Vaganski se vrh za kotu 1 578 spominje prvi put 1872. g. u raspravi Petra Matkovića tiskanoj u Radu JAZU-a, »Kasnije mu se ime mijenja u Babin vrh i najdrastičnije u „Planinarskom vodiču po Velebitu“ dra Josipa Poljaka (Zagreb 1929) u Golići, kako je autor čuo od velebitskih stočara Dalmatinaca.« (Rukavina 1979: 64) Nakon dugotrajne rasprave, obilaska terena i anketiranja lokalnog ličkog stanovništva, brojnih članaka, polemika i geografskih izmjera, u izostanku narodnog imena, postignut je konsenzus i najviši je vrh Velebita (p)ostao Vaganski vrh. Osim ove u Hrvatskom su se planinaru javljale i druge toponomastičke teme. Mihajlo Pražić u članku Plješevica – Plješivica 1940. godine analizirao je varijante imena Plješevica / Plješivica na primjerima Ličke Plješivice / Plješevice, velebitske Plješivice i samoborske Plješivice / Plešivice uočivši da lokalno stanovništvo na

⁶⁷⁷ Botaničar Paul Kitaibel u svom dnevniku, opisujući kotu 1758 (Vaganski vrh), spominje taj vrh kao „Verh visse maloga Vagana“, a Babin vrh spominje kao Debelo brdo.

sva tri područja ne zna značenje riječi *plješiv* pa se na primjeru plješivičkog vrha iznad Korenice koji se zove Gola Plješevica / Plješvica⁶⁷⁸ radi o pleonazmu.

U radu posvećenom planinarskom djelovanju dr. Ivana Krajača, Ante Rukavina opisuje kako su imenovani neki geografski objekti na sjevernom Velebitu. »U Rožanskim je kukovima Krajač obišao i pronašao desetke vrhova i vrtača između njih, od kojih su samo neki imali nazive. Istražujući i ispitujući brojne svoje pratioce iz ovih krajeva nikako nije uspio saznati iskonske im nazive, osim za nekoliko vrhova: Vratarski (koji u prvi mah nazva Vratački), pa zatim Crikvena, Lubenski ili Lubenovački kuk, te Varnjača, Hajdučka pećina itd., pa od početka dvadesetih godina počinje imenovanje Rožanskih kukova po poznatim planinarima. Tako se rodiše nazivi Hirčev, Novotnjev, Poljakov i Rossijev kuk, a pritom se nitko nije sjetio da neki od tih vrhova nazove po dr. Krajaču« (Rukavina 1993: 180). No, od 28. lipnja 1928. po Krajaču je nazvan vrh visok oko 1 690 m jer se on prvi »od poznatih planinara na njega popeo i na neki ga način držao svojim« (Rukavina 1993: 180).

»Kako su imenovana dva bezimena vrha u obliku tornjeva, opisuje nam oduševljeno i kratko in. A. Premužić o svom pohodu na Crvine dana 25. travnja 1930. (...):

Međutim je sunce sijalo i pozlačivalo tornjeve i kupole Crkvina. Na Varnjači se bijelilo stijenja takmilo s ljeskanjem snijega, a sa pogledala nad Puževom Dolinom naličio je Novotnjev kuk sijedom, ali plemenitom i krasnom starcu, umiljata i inteligentna pogleda; mramorna čela, baršunasta tena, nasmješljiva i prijazna lica.

- Odaberite si vrh! - ... predloži mi dr. Krajač. Pomislim na naš današnji zadatak, i da odbijem svaku pomisao, da možda držim, da poradi teška napredovanja po snijegu nećemo izvršiti nakanu do kraja, uperim prstom u najdeblji i najzapadniji vrh grebena Crikvena...
- Dobro, oda danas neka se zove Premužićev Toranj! – protumači dr. Krajač – A sada potražimo drugi za dra Poljaka, pisca velebitskog “Vodiča“! ...(...) Poljakov Toranj! – okrsti dr. Krajač, a ja i Toma kliknusmo skinuvši kape triput zaslužnom i neumornom istraživaču Velebita!« (Rukavina 1993: 181). O tom je imenovanju Željko Poljak 1997. godine napisao: »Prije sedam desetljeća izazvali su tadašnji Čelnici Hrvatskog planinarskog društva (HPD) negodovanje planinarske javnosti, pa čak i podsmijeh, zbog prakse da imenima članova uprave HPD-a nazivaju ne samo planinarske kuće što ih je HPD gradio, nego i neke vrhove u planinama« (Poljak 1997 3: 20). Autor ističe da se ta „eponimska epidemija“ nastavila i dalje pa upozorava da i u okolnostima izostanka zakonskog propisa o imenovanju planinari moraju slijediti etiku koja je iznad svih propisa i zakona. Ističe da se „eponim“ ne može i ne smije dati nečemu što je stvorila priroda,

⁶⁷⁸ Taj je problem analizirao i Željko Poljak u uvodnom tekstu o Ličkoj Plješivici u knjizi Hrvatske planine, ističući da »srpsko stanovništvo na ličkoj strani planinu naziva Plješevicom, a hrvatsko Plješivica; na bosanskoj strani nazivaju je Plješivicom i Hrvati i Bošnjaci, što je i jedino ispravno (...))« (Poljak (2007: 475).

da valja poštivati narodna imena i uporno za njima tragati, a ako se utvrdi da je neki vrh stvarno bezimen, onda mu treba dati takvo ime koje će imati osnovu u nekom njegovom prirodnom svojstvu, poštujući pri tome narodnu tradiciju i duh hrvatskoga jezika.

U Našim planinama br. 1-2 iz 1970., u članku *Kako nazvati bezimene vrhove južnog Velebita*, Ante Rukavina upozorava da tri vrha južnog Velebita, koji pripadaju među najviše velebitske vrhove, nemaju imena. »Sva tri ova vrha nisu naročito izrazita i nemaju nekih posebnih karakteristika, pa im vjerojatno zato narod nije dao neke nazive, ali ih je ipak potrebno imenovati već radi toga što spadaju među najveće vrhove Velebita, što oko njih prolaze različiti putevi, a i radi toga što se njihovim imenovanjem može dati počast poznatim planinarima ili ljubiteljima Velebita«. (Rukavina 1970: 21) Autor predlaže da se kota 1712 imenuje imenom Petra Zoranića i da se nazove *Vrh Petra Zoranića* ili *Zoranićev vrh*, kota 1714 imenom Ivana Gojtana i imenuje kao *Gojtanov vrh*, a kota 1710 po prof. Josipu Poljaku: *Poljakov vrh*.

Planinarska društva Paklenica iz Zadra, Visočica iz Gospića, Badanj iz Metka i Gromovača iz Otočca 20. svibnja 1973. g. donijela su zajedničku odluku kojom južnovelebitski vrh, nadmorske visine 1 712 m, južno od Babina jezera, zapadno od Vaganskog vrha, istočno do Rapavca i sjeverno od Crljenog kuka imenuju vrhom Petra Zoranića. Na samom vrhu postavili su i prigodnu natpisnu ploču.

planinari Planinarskog društva »Visočica« iz Gospića predložili, a Planinarsko društvo »Paklenica« iz Zadra, Planinarsko društvo »Badanj« iz Metka i Planinarsko društvo »Gromovača« iz Otočca prihvatiše da se trajno obilježi u kamenu Velebita ime prvog našeg planinarskog pisca i da se donese slijedeća

O D L U K A

Južnovelebitski vrh nadmorske visine 1712 metara, zapadno od Vaganskog vrha, južno od Babina jezera, istočno od Rapavca i sjeverno od Crljenog kuka od danas se naziva

VRH PETRA ZORANIĆA

Na Vrhcu Petra Zoranića, 20. svibnja godine 1973.

*Planinarsko društvo »Visočica« Gospić
Planinarsko društvo »Paklenica« Zadar
Planinarsko društvo »Badanj« Medak
Planinarsko društvo »Gromovača« Otočac*

o O o

Svečano se potpisuje Odluka i stavljaju pečati društva na nju uz prigodni i stalni pečat Zoranićeva vrha. Zadarski radio-amateri šalju vijest u eter sa samog vrha i već se potvrđuje prijem iz Zenice. Uskoro se svi prisutni razilaze s osjećajem da su učinili još jedan korak u istraživanju i upoznavanju Velebita, voljene i najljepše planine.

Povratak je stazom prema Babinu jezeru kojom su Degen i mnogi drugi istraživači Velebita dolazili ovamo, stazom tko zna kada prosječenom i označenom. Stare, još vidljive oznake na kamenju od vrha do Babina jezera, ovaj čas se obnavljaju i spajaju s ostalim stazama. Iza nas ostade kota na zemljopisnoj širini 44° 22' 04" i na zemljopisnoj dužini 15° 29' 27" po Greenwichu. I više nije bezimena.

Sl. 30 Opis postupka donošenja odluke o imenovanju velebitskog vrha, visine 1 712 m, imenom Petra Zoranića. Rukavina (1979: 68)

Planinarsko društvo Paklenica iz Zadra, 21. listopada 1979. g. donijelo je odluku kojom koti 1 719 određuje ime *Liburnija* prema prvom planinarskom društvu u Zadru i Dalmaciji, osnovanom 1899. godine.

Planinarsko društvo Visočica iz Gospića, 25. svibnja 1983. g., donijelo je odluku kojom je neimenovanom južnovelebitskom vrhu visine oko 1 726 m, prvom od tri vrha u grebenu što se proteže od Babina brda, jugoistočno prema Sv. Brdu, odredilo ime *Vrh Ivana Gojtana* po Ivanu Gojtanu, dugogodišnjem predsjedniku HPD-a Visočice iz Gospića.

Toponomastičkim se temama u Našim planinama 1987. bavio i Nenad Vađić koji je u članku *Biserje se rasulo planinom* opisao dio toponimske građe srednjega Velebita. Opisujući opustjela srednjovelebitska sela autor ističe vlastite dojmove: »(...) ostadoh zatečen. Spoznah zapravo da sam prevaren. Rijetko se koji naziv iz topografskih karata kojima se danas služimo poklapao s nazivom što ih koristi domaće stanovništvo. Kada sam

pokušao naći spas i objašnjenje u planinarskoj literaturi, zbrka postade još veća. Tada me sreća dovela do sugovornika (...)» (Vađić 1987: 50). Jedni od posljednjih stanovnika velebitskog sela Stupačinovo, Anica Prpić, Jure i Manda Brkljačić svjedočili su autoru o narodnoj toponimiji dijela srednjeg Velebita koju je autor zapisao »sa željom da se ne zaborave imena koja je ovaj narod upotrebljavao dok su Oštarije još živjele pravim životom. I da se ispravi bar dio nepravde koju smo mi planinari zajedno s kartografima nanijeli ovom kraju i ljudima pogrešno bilježeći i brkajući toponime« (Vađić 1987: 50). Autor navodi primjere odstupanja od narodne toponimije i pogrješaka u topografskim kartama i literaturi:

- »U domaćem izgovoru Filip je Pilip, kao što su mu i potomci Pilipine, pa bi možda trebalo sačuvati taj oblik imena« (Vađić 1987: 51) za Filipov kuk.
- Za kukove zapadno od *Lubičkog brda*, prema autorovu zapisu, među Oštarcima nije lako saznati ime kuka koji se službeno zove *Božin kuk*. Stanovnici ga najčešće zovu imenom *Kuk*, dok ga u Stupačinovu zovu i *Božin kuk*, po Boži Šikiću čija je kuća bila smještena visoko pod njim.
- U planinarskoj literaturi i kartama *Ljubički kuk* narod zove *Kuk od plane Karline*. Na isti je način tvorbena sročeno i ime *Kuk od Špiljić plane*.
- Prema autoru, kuk *Alaginac* krivo je imenovan po istoimenom prijevoju. Narod taj kuk zove *Grabar*.
- Brdo *Basača* ili *Velika Basača* u narodu ima ime *Škrbina*, iako autor bilježi da narod poznaje toponim *Basača*.
- Upozorava i na netočnosti na zemljovidu koje se odnose na ime *Jelan* koje kartografi krivo bilježe kao dva toponima: *Jelarje* i *Sladovačko brdo*.
- *Riljev kuk* nastao je prema zapisu B. Gušića iz 1926. vjerojatno prema tadanjoj topografskoj karti, a ostatak tog toponima nalazi se i u Riljevoj plančici.
- *Mali Sadikovac* se nekad zvao *Marketin kuk*.

O nekim aspektima hrvatske oronimije i njihovom značaju za planinarstvo pisao je i Krunoslav Milas 2007. U članku *Ah, ta imena!*, referirao se na neke toponimske dvojbe oko Dinare i opisao ambijent prvih izrada zemljovida i bilježenja toponima. »Govoreći o toponimima, treba uvijek imati na pameti da i nisu svi uvijek izvorno uneseni u zemljovide. Poznata je anegdota o austrijskim topografima koji su snimali prostor Hrvatske tijekom 18. i početkom 19. stoljeća i bili zaista njemački pedantni: željeli su zabilježiti svaki vrh, čuku, jezero ili potok, a na moru otok i otočić. Vodili su sa sobom seljake da im govore nazive za svaki pojedini lokalitet. Kad je našim seljacima već dojadila germanska pedanterija, nastao je niz prostih i smiješnih naziva. Tako su nastajali kojekakvi Kureozebi, Popova muda i slična imena« (Milas 2007: 22).

U članku *Budakova brda* Nenad Vađić (2007) aktualizira pitanja imenovanja kukova u srednjem Velebitu ističući neke nedosljednosti i pogriješke koje je uočio iz razgovora s domicilnim stanovnicima. Riječ je o imenovanju *Budakovih brda* za koja ističe da ih na otoku Pagu zovu *Plješivica*, a gorštaci s Velebita *Budakova brda*, razlikujući ono sjevernije kao *Veliko Budakovo brdo* i ono južnije kao *Malo Budakovo brdo*. Veliko je domicilno stanovništvo zvalo i *Vrbansko brdo*, a malo *Dabarsko brdo*. Dabarsko je brdo na zemljovidima krivo upisano pod imenom *Soline*. »No, da stvar bude smješnija (odnosno žalosnija), mladi kartograf je stari toponim Prikinuto brdo premjestio na vrh Dabarskog ili Malog Budakovog brda. (...) Nešto o Bačić kuku! Ono što zovemo tim imenom uopće nije kuk, nego sklop stijena i kukova, koji su lijepo zvali Samogred. (...) ali je još nekoliko dijelova tog impozantnog sklopa imalo svoja imena kao: Mali Samogred, Kuk od pećine, Kuk od šuplje stine, Kuk od pobrižaka, Obli kuk ...« (Vađić 2007: 63).

Osim u planinarskoj literaturi, o ličkoj se oronimiji pisalo i u prirodoslovnim časopisima pa je Ljudevit Rossi u članku *Floristička istraživanja po jugoistočnoj Hrvatskoj* 1915. upozorio na promjene imena na južnom Velebitu. Naime vrh *Kita Velebita* vojnim je kartiranjem postao *Kita Gaćešina*, a *Bukovi vrh* preimenovan je u *Orozovac*.

U planinarskim časopisima relativno se malo pisalo o Plješivici. Ljudevit Rossi pisao je u Hrvatskom planinaru 1900., u članku *Uzlaz na Rudilisac i Ozeblin na Krbavi*, objavljenom u dva nastavka, svoje dojmove o Plješivici donoseći dosta plješivičkih oronima s legendom o motivaciji imenovanja Ozeblina⁶⁷⁹. Iste je godine u 5. broju objavljen članak A. Jamičića iz Gospića *Uzlaz na Golu Plješivicu*. U Planinarskom vjesniku., dodatku ondašnjeg Vijesnika, 1910., 1911. i 1912. godine objavljeno je nekoliko putopisnih članaka F. Tućana, a kasnije su u planinarskim časopisima objavljivali K. Milas i H. Zrnčić. Najvažniji i najopsežniji rad o Plješivici objavio je Mirko Marković (1963) pod naslovom *Iz prošlosti Ličke Plješivice*. Autor ističe područje Plješivice kao područje ispunjeno povijesnim događajima koji su utjecali i na samo ime planine. »Za Plješivicu, zajedno s Kapelom, klasični zemljopisci spominju ime Albii ili Albanus Mons. U srednjem vijeku, vjerojatno već po doseljenju Hrvata, masiv Plješivice dobiva naziv Gvozd. Ovo ime susrećemo prvi puta u djelu „Historia salonitana“ arhiđakona Tome, a kasnije se sve češće javlja u brojnim historijskim dokumentima 14. i 15. vijeka. Pod kraj 15. vijeka, zbog sve češćih turskih provala i lične nesigurnosti, dobiva ovaj kraj ime Vražji Vrtal. Ovo ime i latinske nazive

⁶⁷⁹ »Ime Ozeblin (narod ga zove Zeblin) da je od tuda nastalo, što se je neki Turčin na njem usred zime na suncu ugrijati htio, nu mjesto da se je ogrijao, on je ozebao« (Rossi 1900 2 :28), a urednik Planinara Dragutin Hirc u fusnoti članka bilježi: »Luka Zoraja, seljak iz Pavlovca pod Vrebačkom stazom, reče nam god. 1892., da je Ozeblinu otuda ime, što je prvi, kojemu tjemenica zabieli od sniega. Narod si dakle tumači ime i ovim načinom.«

Hortus diavoli, Diavoli mons (njem. Teufelsgarten) nalazimo u kronici Ivana Tomašića, u kojoj se gora spominje prilikom bitke na Krbavskom polju« (Marković 1963 1 – 2: 19). Autor opisuje obrambeni i vojno-strateški značaj planine zbog kojega ju je narod zvao i *Kordun* te kartografe, botaničare i značajne planinare koji su je posjećivali i opisivali. Rijetki su i članci o Ličkom sredogorju koje u prvom od njih iz 1902. A. Jamičić naziva *Lička visočina*.

U članku *Hrvatska planinarska kartografija* Željko Poljak (2005) daje pregled skromne kartografske djelatnosti hrvatskih planinara. Iz teksta je vidljivo da se početak hrvatske planinarske kartografije vezuje uz 1884. godinu i zemljovid pod nazivom Sljeme na Zagrebačkoj gori, mjerila 1 : 75 000. Prve planinarske karte Velebita objavljene su kao prilog knjizi Josipa Poljaka *Planinarski vodič po Velebitu* 1929. Riječ je o jednobojnim grebenskim zemljovidima južnog i sjevernog Velebita u mjerilu 1 : 100 000. Planinari su se uglavnom služili vojnim specijalnim kartama Austro-Ugarske i Vojno-geografskog instituta Jugoslavije⁶⁸⁰.

6.2. Oronimija ličke strane Velebita

6.2.1. Geomorfološke odrednice

Velebit je najduža planina⁶⁸¹ dinarskoga sustava (145 km) koja se proteže smjerom sjeverozapad-jugoistok između prijevoja Vratnik iznad Senja do doline rijeke Zrmanje. Poprečno raščlanjen prijevojima, dijeli se na: *sjeverni* (između Vratnika⁶⁸² i Velikog Alana), *srednji* (između Velikog Alana i Baških Oštarija), *južni* (između Oštarija i Malog Alana) i *jugoistočni* (između Malog Alana i doline gornje Zrmanje). Uzdužno, odvajajući primorje od kontinenta Like, Velebit sjedinjuje dvije krajobrazno različite padine; primorsku, kamenito sivu, sa strmim krševitim obroncima, kamenitim glavama, nazubljenim kukovima, suhim

⁶⁸⁰ Tvrtka Smand objavila je od 2008. više sekcijskih planinarskih karata Velebita u mjerilu 1:30 000.

⁶⁸¹ »U starini se zvao *Mons albus*. Pogrešno ga je zvati planinom, jer je planina (: plana) 'pasište', već gorom. Pod njim je *Podgorski kanal*. Velebit je u doslovnom prijevodu 'veliki stan'. Neki ga vezuju za ilirsku osnovu **būt*- 'stanovanje, stan'. Kako je Velebita mnogo i posvuda: *Velebić* (x 4) u srednjoslavonskom gorju, u Hrvatskom zagorju, *Velebit* brdo (zapadna Bosna), vrh (na Bavnovini), brdo (bihačko područje), brdo i greben (glamočko područje), brdo (varaždinsko gorje), litica (u Istri), dolazi u iskrivljenim likovima: *Velebi*, *Velevit*, a na Krku i kao *Belevič*, *Lebević* itd. Hrvatski leksikograf J. Mikalja (1651) navodi u rječniku *velebići* kao apelativ u značenju 'velika gora, alpe'. Stoga je vjerojatnija veza oronima Velebit i sl. sa slavenskim glagolom *byti* 'stanovati'. U češkom je *být* 'stan'« Šimunović (2010: 238).

⁶⁸² Planinski lanac od Vratnika do Krasna zove se i Senjsko bilo. U planinarskoj literaturi s početka 20. stoljeća (Planinarski vjesnik) autori upozoravaju da tamošnji stanovnici razlikuju Sjeverni Velebit i Senjsko bilo, držeći Senjsko bilo posebnim gorjem.

koritima bujica, većom visinskom razlikom između podnožja i vrhova i kontinentalnu, šumovito zelenu, strmu, vizualno pitomiju, s usječnim dolinama i kosama, bogatiju vodom i s manjim visinskim razlikama vrhova u odnosu na podnožje koje je i samo na visinama između 500 i 600 m n/m. Poprečna podjela Velebita oslanja se na zemljopisne, reljefne, povijesne i društveno-prometne osobitosti dok je podjela na ličku i primorsku stranu u ovom radu određena njegovim ciljevima, a utemeljena na isključivo reljefnim osobitostima. Naime, razdjelna je u podjeli ona uvjetna crta s koje se zapadno gleda more, a istočno kontinent.

»Planinu Velebit prvi put spominje grčki pisac Skilaks iz Karijande još 335. god. pr. Krista u opisu priobalnog područja između Karlobaga i Senja. Prvi čovjek kojega znamo po imenu, a koji je prešao planinu Velebit, bio je rimski car Oktavijan 35. god. pr. Krista. On je planinu nazvao Mons Bebi (...) I dolazak Slavena na more preko Velebita kao i prihvaćanje kršćanstva nisu ostali bez dokaza u planini. Na visokogorskim livadama iznad Krasna, zvanim Jezera, nađen je kameni oltar, staro hrvatsko prošćenišće, a otuda i nazivi Oltari (selo na prijevoju) i Crikvine (skupina stijena na Rožanskim kukovima). Prodor Turaka preko Velebita na more od posebnog je značaja za ovo područje. (...) Turci su na Velebitu vodili žestoke borbe, najčešće na svoju štetu. Velebit je za njih bio neprobojni zid gdje im je opasnost vrebala iza svakog kamena. Nakon njihova izгона s Velebita narodni pripovjedači počeli su pjesmama, bajkama, pričama i legendama slaviti svaki događaj iz tog doba. Tada su nastala mnoga imena koja se upotrebljavaju i danas, npr. Razbojište (selo ispod prijevoja Oltari), Hajdučki kukovi, (...). Hajdučki vrh, (...) Hajdučka špilja (...)« (Božić 2002: 345), Rainov grob, Nadžak, Turska vrata⁶⁸³ ...

Zbog svoga položaja, veličine i važnosti Velebit ima svoju prirodoslovnu, kulturološku i društvenu vrijednost koja je u svijesti hrvatskog naroda izrasla u nacionalni simbol ponosa, otpora, opstojnosti, državnosti i pobjede.

6.2.2. Metodološki postupci

U ovom je poglavlju onomastički istražena i opisana oronimija (vlastita imena reljefnih objekata na zemljinoj površini; gora, vrhova, klanaca, gudura, udolina, zaravni...) ličke strane Velebita i opisane klasifikacijske osobitosti ekscerpiranih oronima iz šumarskih karata mjerila 1:25 000 prema objektu imenovanja, motivaciji, strukturi, jezičnom podrijetlu

⁶⁸³ »Moguće je da se epska imaginarna planina Kunara odnosi upravo na Velebit oblikujući se u svijesti muslimanskih krajišnika kao „granična planina“ Carstva (perzijski *kenar* – granica, rub). Ona je kroz 160 godina najvećim svojim dijelom bila granična planina „Istoka i Zapada“ te krvavo razbojište (...)« (Šarić 2012: 230).

i toponomastičkoj stratifikaciji kako bi se u etiologiji imena velebitskih objekata uočila njihova zemljopisna, krška osobitost kao odraz jezičnog i općedruštvenog identiteta stanovnika koji su, poglavito u ranijim razdobljima, intenzivno živjeli na Velebitu i s Velebitom dijeleći i izgrađujući s njim osobine lokalnog, ali i nacionalnog identiteta. Terensko istraživanje, zbog veličine predmetnog područja, njegovih reljefnih i demografskih osobitosti nije bilo moguće provesti.

U posebnom će se potpoglavlju istražiti procesi i kriteriji imenovanja velebitskih oronima prema dostupnim izvorima i literaturi.

6.2.3. Raščlamba velebitske oronimije

Oronimija ličke strane Velebita svjedoči o njegovim geomorfološkim i reljefnim osobinama, flori i fauni, vodama, ali i ljudima koji su živjeli u njemu i njihovom društvenom i gospodarskom životu, religiji, impresijama i naravno o jezičnom nadslojavanju različitih plemena i naroda koji su u Velebitu živjeli ili na njega povremeno dolazili. I sam Velebit nosi u drugom dijelu kompozita imena vezu sa stanovanjem, boravljenjem, bivanjem pa bi ono moglo značiti veliki pastirski stan.

Iz klasifikacije oronimije ličke strane Velebita vidljivo je da je od ukupno 1416 klasificiranih oronima, više od polovice jednočlanih, nešto više od 40 % dvočlanih s tek ponekim zabilježenim primjerom višečlanih oblika. Na području sjevernog Velebita, koje je i prostorno najveće, ukupno je 564 oronima od kojih je 60 % jednočlanih; na području srednjeg Velebita 395 oronima, od kojih 53 % jednočlanih, južnog Velebita 304 oronima od kojih je 58 % jednočlanih, a na prostoru jugoistočnog Velebita 153 oronima od kojih je 61 % jednočlanih. Od ukupno četiri tročlana oronima, tri su s područja sjevernog, a jedan s područja srednjeg Velebita.

Prema motivaciji najzastupljenija je skupina oronima nastalih od antroponima i zemljopisnog nazivlja, kojih je ukupno 187 ili nešto više od 13 %. Riječ je o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član antroponimni pridjev izveden najčešće od prezimena (*Borovčovo bukovlje, Martinčića vrh, Šopov palež*), no vrlo je česta oronimijska sintagma u kojoj prvi član funkcionira kao antroponim u nominativu, a drugi član je zemljopisna imenica također u nominativu (*Bačić kuk, Došen dabar, Pezelj vrh*). Postoje i primjeri u kojima je prvi član zemljopisna imenica u nominativu, a drugi član antroponimni pridjev, no, oni su rjeđe zastupljeni (*Dolac Vidov, Glavica Brkina, Palež Gajića*). Ova kategorija oronima najbolje oslikava specifičnost velebitske oronimije jer uz antroponime donosi zemljopisno

nazivlje koje je karakteristično dinarsko, a u nekim primjerima isključivo velebitsko. To zemljopisno nazivlje opisuje najvažnije krške geomorfološke oblike koji se nalaze na Velebitu i čine važnu sastavnicu njegovog oronimijskog identiteta. Riječ je o promjerima tipa *dabar, duliba*⁶⁸⁴, *pod, plan, plana, ruja, ždrilo, strana, vrata, lastva, draga, dolac/dočić*⁶⁸⁵, *palež, padež, korita*⁶⁸⁶, *sedlo, razdolje, bilo, bliznice, plasa, vrh, greda, glava, kuk, pleće*. Neki od tih primjera metaforične motivacije prerasli su u razinu općeg zemljopisnog nazivlja npr. *kuk, ždrilo, gerda, sedlo, glavica*... a, antroponimni član u velebitskim imenima svjedoči o nazočnosti čovjeka na Velebitu i u tom smislu potvrđuje tezu o Velebitu kao velikom stanu. Oronima nastalih od toponimne osnove koja označuje oblik i površinska svojstva tla (izravna i metaforična) ima 176. Riječ je većinom o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član opisni pridjev, a drugi zemljopisna imenica (*Crna duliba, Crna kosa, Ravna kosa, Veliko bilo*). Među opisnim pridjevima dominiraju oni koji se odnose na dojam veličine, dubine, oblika i boje: *veliki, mali, oštri, ravni i duboki*, a kod boja dominantna je crna (*Crna dolina, Crna duliba, Crna kosa, Crne grede, Crni kal, Crni vrh*) koja je na razini dojma vezana uz zemljopisni položaj imenovanih objekata i njegov odnos prema izlasku ili zalasku Sunca. Jednočlani oronimi ove skupine obuhvaćaju imenice i opisne pridjeve bez dopuna (*Plas, Prisoj, Palež*), imenice i pridjeve s toponomastičkim sufiksima i prefiksima (*Rujica, Čelavac, Plasina, Pogledalo*,) i toponomastičke sraslice (*Trlolokve, Tromeda, Golovrh*).

U skupini fitooronima, njih 129, prevladavaju oni nastali od naziva uglavnom crnogoričnih i listopadnih stabala (*Brezovača, Bukovača, Smrčevac Jelovac*), velebitskog grmlja (*Apatišan, Meralovica, Trnovača*), gljiva (*Gljevarice*) i rjeđe poljoprivrednih biljnih vrsta (*Ljuljevac, Zeljanuša, Zobinovac*).

Zabilježeno je više od stotinu toponomastičkih naziva i u njima je sačuvan trag osnovne toponimijske nomenklature i jezičnog nadslojavanja, no očito su toponomastičkim nazivima često dodavani drugi članovi, a u procesima afiksacije sačuvalo se bogatstvo

⁶⁸⁴ Poljak (1951) ističući da je rijetko koji dio krša tako bogat krškim uvalama kao Velebit, navodi kako se na našem području za pojam krške uvale koriste »razna imena, u Gorskom kotaru nazivaju je „draga“ a katkada ako je uvala obrasla gorskim košanicama, zovu je „Laze“. Na Velebitu postoji za krške uvale izraz „duliba“, a u južnom Velebitu uz dulibu postoji i izraz „korito“, na koji izraz nailazimo i u zapadnoj Bosni i Crnoj Gori. U Velikoj Kapeli postoji riječ „uvala“, „poljana“ i „duliba“« (Poljak 1951: 25).

⁶⁸⁵ U Lici se, i posebno na Velebitu, pod pojmom dolac/dočić podrazumijeva uglavnom ponikva.

⁶⁸⁶ »Korita su obično uže krške uvale od duliba, a ove potonje su znatno uže od krških polja. (...) Krške su uvale po nekoliko puta dulje nego što su široke, neravnoga su, obično stjenovitog dna ispunjenog većim ili manjim ponikvama zdjelicastog i ljevkastog oblika, strmih oblika strana (...) ili im je pak jedna strana strmija, a druga položitija. (...) Krške su uvale redovno bezvodne, pa osim lokve ili ruje dugih voda nema u uvalama. (...) Bezvodnost krških uvala Velebita, Velike i Male Kapele, planina Gorskog kotara i zapadne Bosne jedna je od bitnih osobina koja dijeli kršku uvalu od krškog polja« (Poljak 1951: 25 – 26).

osnovnih oblika bolje nego u samim toponomastičkim oblicima koji su s vremenom potiskivani.

Toponomastičkih je metafora 83 i one svjedoče o društvenom životu, gospodarskim prilikama, alatima i oruđu, o onomatopejskim doživljajima i metaforičkim dojmovima geografskih objekata na Velebitu. Neke od toponomastičkih metafora razvile su se u opće toponomastičke nazive (*kuk, grlo, greda, glavica*).

Među velebitskim oronimima velik je broj onih motiviranih nazivima uglavnom gorskih, divljih životinja i to vuka, medvjeda, risa, lisice, sove, srne, orla, zeca, jazavca, ali i domaćih životinja koje su čovjeku bile pomoćnice i hraniteljice i bez kojih opstanak na Velebitu ne bi bio moguć. One svjedoče i o stočarskom obilježju stanovništva koje je trajno ili povremeno nastanjivalo Velebit, a motivirale su imenovatelje velebitskih geografskih objekata. Tako se kao motivaciju u imenima nalazi konj, krava, bik, koza, magarac, pivač, mačka i kokoš.

Antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima je 49 primjera. Riječ je o jednočlanim imenima nastalim sufiksacijom osobnih imena i prezimena osoba koje su na neki način bile u odnosu s imenovanim geografskim objektom.

Sastavom i osobitosti tla motivirana su 33 oronima, uglavnom dvočlana, u kojima je prvi član opisni pridjev koji karakterizira geografski objekt na razini boje, strukture ili neke druge osobitosti tla (*Bijela greda, Tvrda duliba, Pločati kuk*). Jednočlani oronimi ove kategorije nastali su od opće imenice i toponomastičkog sufiksa (*Ledenica, Žutulja, Kalčevac*) tvoreći sažetu, metaforičnu imensku strukturu.

Gospodarskom je djelatnošću motivirano 46 oronima među kojima prevladavaju oni vezani za uzgoj stoke i njihovo obitavalište. Među tim oronimima nalaze se i najstariji jezični slojevi ilirskog podrijetla (*Kotunske drage*), preko grčkog (*Samari*) do oronima koji svjedoče o izgradnji pastirskih objekata (*Bunovac*) koji u sebi nose i etnički sloj pa do osmanlijskog nadslojavanja (*Jatare*).

Upravnom vlašću motivirano je 15 oronima koji svjedoče o povijesnim, upravno-administrativnim okolnostima i tuđinskim vlastima u kojima se ličko područje, pa onda i Velebit, nalazilo. Najviše je oronima vezanih za razdoblje osmanlijske vlasti u Lici (*Begov grad, Begovača, Begovački kuk*), zatim austrijske koja je vezana za pojam cara (*Carevi podi, Carska kuća, Carski doci*) i vojno-civilnih upravitelja (*Generalski doci, Kapetanovac*) ali i hrvatskog upravnog nazivlja (*Banja luka, Knežev vrh*).

Među dvanaest oronima motiviranih duhovnim, religijskim i sakralnim elementima najviše je onih koji svjedoče o pretkršćanskim vjerovanjima od kojih većina potječe iz

slavenske mitologije i tradicijskoga folklora (*Vilovrh, Vrzin vrh, Babin vrh*), kršćanskim su svetcima motivirana tri oronima (*Sveti Ivan, Sveto brdo, Marijina strana*), a tri su oronima motivirana lokalnim nazivom za svećenika (*Popov panj, Popova kosa, Popovka*) što u Lici ne mora biti vezano uz pravoslavnu crkvu jer ličani rimokatolici svoje svećenike također nazivaju popovima.

Velebit nije bio stan samo stočarima već i vojnicima pa je obrambenim objektima motivirano sedam oronima koji potječu od latinske, hrvatske i osmanlijske vojno-obrambene osnove (*Kordinac, Stražište, Karaula*) kao i odmetnicima, pobunjenicima protiv tuđinske vlasti čijim su nazivom motivirana tri oronima (*Hajdukuša, Hajdučke drage, Hajdučki kukovi*).

U tvorbenom smislu u velebitskoj oronimiji prevladavaju jednočlani oronimi kojih je najveći broj nastao sufiksalsnom tvorbom (188) gdje su imenskoj osnovi dodani toponomastički sufiksi *-ac* (*-ovac / -evac, -inac*) (*Jelovac, Čukovac, Bevandovac*), *-ača / -jača* (*Begovača, Burovača, Butinovača*), *-ak* (*Goljak, Kozjak, Magarećak*), *-ica / -nica, -ovica / -šćica / -štica* (*Čemernica, Komusovica, Stolica*), *-ik / -nik, -enik, -ovik* (*Javornik, Opaljenik, Vratnik*), *-išće / -ište* (*Kolarište, Ripište, Mrkvište*). Rijetki su primjeri koji su nastali od antroponimne osnove sa sufiksima *-ov, -ev, -in* (*Rasova*). Među oronimima nastalim sufiksacijom 51 je primjer pluralizacije (*Dulibe, Gljevarice, Trsije*), 36 primjera deminucije (*Biace, Bilašce, Bukvarić*), 16 primjera deminucije i pluralizacije (*Glavičice, Gredice, Vrščići*), 20 primjera augmentacije (*Dočina, Glavčina, Plasina*) i 10 primjera augmentirane pluralizacije (*Kućine, Lisine, Samarine*).

Imena nastalih toponimizacijom apelativa bez ikakvih dopuna ima ukupno 85, a među njima se nalaze i specifični dinarski ili velebitski zemljopisni nazivi za geomorfološke oblike tipa: *plana, bilo, žliba, ruja, duliba* kao i niz metafora koje su poprimile opće zemljopisno značenje i na razini velebitske oronimije postale dosta plodne: *vagan, požar, vrata*.

Prefiksalsna tvorba u velebitskoj oronimiji je dosta rijetka, zabilježeno je samo 17 primjera, najčešći su prefiksi *pod-, pri-, raz-* i *os-*, kao i toponomastičke sraslice kojih je zabilježeno 11, a nastale su uglavnom od pridjevskog atributa i imenice (*Golovrh, Samograd*) i univerbizacijom imenskih sintagmi (*Tromeđa, Trolokva*).

Višečlane toponomastičke sintagme su rijetke, a one po Šimunoviću (Šimunović 2009) inače pripadaju među oronime lokalne važnosti.

Oronimija ličke strane Velebita izrazito je hrvatska/slavenska sa sačuvanim starijim jezičnim oblicima, uglavnom ijekaviziranim. Ikavski refleks jata izrazitije se sačuvao na području srednjeg Velebita u okolici Baških Oštarija (*Zasičeni kuk, Stinoviti vršak, Slime*)

gdje su se nakon oslobođenja Like od osmanlijske vlasti naselili Bunjevci i sačuvali staru ikavicu. Geografi, planinari, šumari i kartografi, obilazeći i radeći na Velebitu te izrađujući planinarske i topografske karte, utjecali su na suvremenu velebitsku oronimiju, a povijesne, društvene i gospodarske prilike, stalno iseljavanje i napuštanje velebitskih stanova doveli su do nestanka autohtonog stanovništva koje je čuvalo sjećanje na izvornu velebitsku oronimiju / toponimiju.

O imenovanju velebitskih geografskih objekata, dvojabama i polemikama svjedoči i tekst *Najviši vrh Velebita*, Vladimira Židovca, objavljen u Hrvatskom planinaru 1930. u kojemu autor polemizira s kolegama o promjeni imena velebitskih vrhova s obzirom na njihovu visinu i zaključuje: »Smatram da nam samo narod može odgovoriti na pitanje kako se zove koji vrh (tek kod bezimenih vrhova dopustivo je da ime se daje ime), i da je sasvim sporedno da li će se nekome svidjeti to ime.« I zaključuje: »Prema tome najviši su vrhovi Velebita Golići, visoki 1758 m. Trebalo bi stoga s Golića odstraniti onaj natpis, prema kojemu bi to bio Vaganski Vrh⁶⁸⁷.« Naravno ta se izmjena nije dogodila. Dragutin Franić u tekstu *Dvaput preko Velebita od Karlobaga do Staroga grada* ističe da »naš narod zemljopisna vlastita imena i njihove pridjeve od slučaja do slučaj kad-kada promijeni« (Franić 1900 5: 75). No, očito se dogodio niz promjena velebitskih oronima pri kojima je Velebit dijelio sudbinu ukupne hrvatske toponimije koja je, poglavito u 20. stoljeću, uslijed „stručnih“ i političkih intervencija gubila svoj stoljetni toponimski identitet. Tako su brojni velebitski oronimi ijekavizirani, a neki su dobili nova imena koja su nametala i planinarska društva. (*Mići Rainac je postao Mali Rajinac, Štirovac je postao Novotnjev vrh, Plišivica > Plješivica, Lubenski kuk > Krajačev vrh, Cipalski kuk > Hirčev vrh, Zeleni kuk > Rossijev vrh, Veli Golić > Vaganski vrh, Babin kuk > Zoranićev vrh, Konačišta > Kečina greda*). Planinarski interes za Velebit javio se koncem 19. i početkom 20. stoljeća kad je, probuđenom romantičarskom duhu, on bio mitski izazov susreta s vilinskom planinom i kad se javljaju prvi opisi velebitskog krajolika i zapisi velebitske oronimije. Tako je u svom opisu Velebita R. Simonović (1914 4:49) zapisao. »Još kad smo kao velikoškolci pjevali o Vili Velebitskoj pomislio sam kako bi to bilo divno potražiti vilu i razgledati tu vilinsku planinu«. No, Velebit je tad još uvijek bio nepoznat, neistražen i zastrašujuć. »Od mojih znanaca nitko nije htio da ide u divlju planinu, gdje nema udobnih gostionica, pak stoga krenem sam na put.« Mnoge varijante imena zbunjivale su i planinare, tako Rossi (1900 11:182) opisujući vrh Crnopac u fusnoti bilježi: »Fras bilježi nam g. 1850. za ovaj vrh ime „Czernopacz“; prof.

⁶⁸⁷ Rossi (1900 11:180) navodi: »Između Vaganskoga vrha (1756 m.) i Maloga Malovana (1738 m.) iztaknuo se je Veliki Malovan, (1760 m.) najviši vrh domovine, a jugo-istočno od ovoga Sv. Brdo.«

Matković piše u Radu akad. g. 1872. „Crnopac“, kako čitamo i na generalstavaskarti, nu ima ih koji pišu „Črнопac“. Ivan Devčić tvrdi u „Viencu“ (1896.), da se ima pisati Srnopas. Tko ima pravo? Ne bi li nam g. prof. Franić, tajnik plan. Podružnice u Gospiću tu stvar sveo na čisto⁶⁸⁸?« O problemima velebitske toponimije i njenog odraza u ondašnjim kartama pište i Juričić I. 1912. 8:235 »... množina imena vrhova, kosa i uvala na Velebitu označeno na karti što površno što skroz krivo (...)«.

Oronimija ličke strane Velebita potvrđuje neraskidivu povezanost planine i čovjeka i otkriva, kroz sačuvano jezično podrijetlo imena, njegovu živost i životnost od prapovijesnih vremena do današnjeg dana. Ostatci predslavenskih jezičnih slojeva, utjecaji orijentalizama, mađarizama i germanizama potvrđuju teze o Velebitu, ne samo kao o stanu, nego skloništu i životnom utočištu civilizacija na uzroku, ali i onih na dolasku u prostor nove povijesne scene. Hrvatsko/slavenko, potpuno dominantno jezično podrijetlo velebitskih oronima, očuvano je blago koje u slojevima nosi povijest jezičnog, ali i opće kulturnog i gospodarskog razvoja i nudi pregršt mogućnosti za jezikoslovna, sociološka, etnološka i povijesna znanstvena istraživanja.

6.3. Oronimija ličkog sredogorja

6.3.1. Geomorfološke odrednice

Ličko sredogorje⁶⁸⁹ je planinsko-brdski masiv koji se, u dinarskom smjeru, kao nastavak Senjskog bila, pruža od Kutereva do Gračaca tvoreći niz planinskih i brdskih vrhova okruženih brojnim klancima, špiljama i ponikvama kao tipičnim krškim obilježjima reljefa. Smjerom svoga pružanja ono dijeli ličku kotlinu između Male Kapele i Velebita, a okruženo je krškim poljima: na jugozapadu Gračačkim i Ličkim, a na sjeveroistoku Gackim,

⁶⁸⁸ U članku *Crnopac (1404 m.)* Poljak J. objavljenom Hrvatskom planinaru br. 10. 1925., str. 174., u ističe: »Značenje riječi Crnopac nijesmo mogli saznati niti na ličkoj niti na dalmatinskoj strani.« (...) ispitujući narod na ličkoj strani i dalmatinskoj svi složno govore „Crnopac“, s razlikom akcenta i to na ličkoj kažu „Črнопac“, a na dalmatinskoj „Crнопac“, dok naziva „Srнопas“ nismo čuli od nikoga u cijelom okolišu, a i dalje na sjeverozapadu kažu svi „Crnopac“, što sam i ja zadržao u ovom članku.«

⁶⁸⁹ www.dinarskogorje.com bilježi da je latinsko ime sredogorja *Mons Liccavus* (Ličko gorje), njemački *Likaner Mittelgebirge*, a stariji, hrvatski oblici imena *Gvozd*, *Lisina*, *Resnik planina*, *Vrebačka gora*. »Lički Gvozd je stariji srednjovjekovni naziv ovog sredogorja prije Turaka, a Resnik planina je uže ime pripadnoga jugoistočnog grebena kod Gračaca i Vrebačka gora naziv jugozapadnog dijela naspram Gospića. (...) U Šumarskom listu iz 1906. g. u članku naslova: 'Ovogodišnja naučna ekskurzija slušatelja Kraljevske šumarske Akademije u Primorje i Liku', autor članka Alfons Kauders, asistent, piše: „Od gora nalazimo na ovom kompleksu uz orijaški Velebit (...) zatim Gačko-Ličko sredogorje (...)« www.dinarskogorje.com.

Koreničkim i Krbavskim. Vrhovi sredogorja su uglavnom strmi i sjenoviti, najviši su viši od 1 200 metara. Najviši vrh je *Kamena gora* kod Bunića, (1 268 m), zatim *Crni vrh/Golo trlo* (1 245 m) i *Stipanov grič* (1 233 m) na sjeveru, a na jugu sredogorje visinom obilježavaju *Paleš* (1 239 m), *Jelovinac/Jelov venac* (1 215 m), *Trojvrh/Trovura* (1 234 m) i *Jelovura* (1 178 m).

Dragutin Hirc ga opisuje kao sredogorje jugoistočnog visočja, »Gorske kose, koje se protežu između ličke visoravni i krbavske ravnice (...) koje se dijeli u Resnik-planinu, Kamenitu goricu i Vrebačke staze. Resnik planina veže Plješevicu s Velebitom, protežući se jugo-istočnim smjerom od potoka Suvaje do više potoka Otuće. Od seoca Vranika, međe zapadne, pa od Paklarića, međe istočne, ide ta planina kao gorski sklop u duljim visinama Trovrh (1 234 m), Komača (1 180 m), Komić (860 m), Mirkača (1 130 m), Brljeteš (1 035 m; na karti kao „Brljetoš vrh“), Petralčica (960 m), Velika glava koja se veže sa obroncima Male Orlašare (1 229 m), a ova sa Kremenom (1 591 m), Šalabanicom (1 147 m) pa Ivanovim vrhom više Mutilića kao ogrankom Plješevice, dok je Šalabanica u savezu sa Urljajem (1 297 m). Resnik-planina ukazuje se kao nepravilan četverokut, kojemu je najdulja stranica ona od Paklarića od Gračaca, a najkraća od Vratnika do Paklarića. Jasenar (1 187 m) i Jelovi vrh (1 187 m) Resniku su dva najviša vrha (...). Vrebačka staza stere se među vrelištem Jadove i Bunićem, rastavljujući Liku od Krbave. Proteže se iznad Barleta, Vrepca, Mogorića, s jedne, Srednje gore i Mekinja s druge strane sve do posljednjeg joj ogranka, gdje se spušta prema Ploči u Klanac pločanski, kuda teče Jadova. Znatnije su visine Gradina kod razvale (9112 m) iznad Široke Kule, Jelovi vrh (938 m) iznad Mogorića, Razvbojište (1 099 m), Trovrh (1 197 m), Paleš (1 239 m), Orlovica (1 110 m), Jelovi vijenac (1 199 m) (...). Šumama je ta gora slabo obrasla, već većim dijelom šikarom, pa oskudijeva i na vodi. (...) Među Buišćem i Vrhovinama stere se više gorskih kosa, koje nazivamo skupnim imenom Kamenita gorica, koja se hvata na sjevero-istoku Male Kapele i Plješevice, dok se na zapadu sastaje s Velebitom. Os visina, koje idu od sjevero-zapada prema jugo-istoku navodimo: Jričina metla (1 164 m), Ivančevića lisina (1 182 m), Stražbenica (1 024 m), Cicer (1 096 m), Gospodska poljana (1 024 m), Pisačuša (1 103 m) iznad Krbavice, Mrsinj (ne „Mrzin“ 1 269 m) iznad Korenice koji sa Bilopoljem zatvara sa zapada Koreničko polje, dok Vukšićko i Perušićko polje zatvaraju s istoka Podovi i Kelnovačka kosa« (Hirc 1905: 494).

6.3.2. Raščlamba oronimije ličkog sredogorja

Iz klasifikacije oronimije ličke strane Velebita vidljivo je da je od ukupno zabilježenih 782 oronima njih više od 60 % jednočlanih, 37 % dvočlanih i manje od 1 % višečlanih.

Prema motivaciji najzastupljenija je kategorija oronima nastalih od antroponima i zemljopisnog nazivlja, kojih je ukupno 159 ili nešto više od 20 %. Riječ je o dvočlanim oronimima u kojima je najčešće prvi član antroponimni pridjev izveden od prezimena, a drugi član apelativ u nominativu (*Barića brdo, Galića strana, Kljajića vršak*), s rijetkim primjerima oronimijske sintagme u kojoj prvi član funkcionira kao antroponim u nominativu, a drugi član je zemljopisna imenica također u nominativu (*Opačić vrh, Matić glavica*). U tvorbenom su smislu i to pridjevski likovi s nulnim morfemom. Zabilježeni su i primjeri u kojima je prvi član zemljopisna imenica u nominativu, a drugi član antroponimni pridjev (*Metla Milojevića, Vrščić Narančića, Vrh Račića*). Ova skupina oronima, uz antroponime, donosi, karakteristično dinarsko, zemljopisno nazivlje zastupljeno na cijelom ličkom području. Ono opisuje najvažnije krške geomorfološke forme koje se nalaze na Ličkom sredogorju i čine važnu sastavnicu njegovog oronimijskog identiteta. Riječ je o promjerima tipa *brdo, grič, vrh, vrščić, vršak, čokljun, podić, strana, metla, glavica, nuga, rt, zidina, kosa, kuk, magarica, greda, samogred, brijeg, lipač*. Neki od tih primjera metaforične motivacije, kao i u velebitskoj, plješivičkoj i oronimiji Male Kapele prerasli su u razinu općeg zemljopisnog nazivlja npr. *kuk, ždrilo, gerda, sedlo, glavica...* no, antroponimni član u oronimiji Ličkog sredogorja svjedoči o nazočnosti i djelatnosti čovjeka na tim prostorima, ali i o vremenu imenovanja. Očito su stanovnici čija su prezimena postala sastavnicom ove skupine oronima ta područja naselili tijekom 18. stoljeća pa se i proces imenovanja u zabilježenim oblicima događao nešto kasnije kad se demografska slika ovog dijela Like stabilizirala i oblikovala naseobinska i vlasnička struktura do razine prostorne identifikacije. Na proces imenovanja u bitnome je utjecao interes šire hrvatske, u prvom redu planinarske javnosti, za ličko područje nakon njenog pripajanja civilnoj Hrvatskoj koncem 19. stoljeća. O tomu svjedoči i A. Jamičić u članku *Lička visočina*, Hrvatski planinar br. 4 i 4 1902., str. 24 u kojem opisuje goli vrh iznad kose Jelenovac, visok 1200 m »znamenit je u akustičkom pogledu, jer jeka s njega odjekuje ne dva, tri, pet, već „deset“ puta«⁴, a s njega je ugodan vidik prema Podlapači. Vrh Bilo smješten je zapadno od Jelenovca, sasvim je gol. Jamičić opisujući gorske kose ističe: »Gole su, izsječene, te se nalazi koji jasen, drien, lieska i grab, ali pored ovih, vidi se velika množina rujevine (*Rhus Cotinus*), koju su iz ovog kraja prije više godina izvažali« (Jamičić 1902 3 i 4: 26) Za Vrebačku stazu piše: »Vrebačka je staza nastavak Poljane i Jelenovca;

gdje se ove svršavaju, tu je njezin nastavak. (...) protežući se iznad Barleta, Vrepca, Mogorića s jedne, Srednje gore, Mekinjara s druge strane do posljednjeg joj ogranka, gdje se spušta prema Ploči ...»

Drugi su po čestotnosti oronimi nastali od toponimne osnove koja označuje oblik i površinska svojstva tla (izravna i metaforična). Zabilježeno ih je 141 ili 18%. Jednočlani oronimi ove skupine obuhvaćaju imenice i opisne pridjeve bez dopuna (*Kom, Palež, Obljaj*), imenice i pridjeve s toponomastičkim sufiksima i prefiksima (*Čistulja, Padavica, Šiljevača, Pogledalo*) i toponomastičke sraslice (*Trovrh, Crnovrh*). Mnogi se toponimski likovi ponavljaju više puta, naravno na različitom prostoru (*lisina 8, pogledalo / pogledalce 7, samograd / samogred / samogradica 7, palež 6, prosina 3* puta. Među dvočlanim oronimima ove skupine, česti su primjeri u kojima je prvi član opisni pridjev, a drugi zemljopisna imenica (*Bijeli vrh, Crni vrh, Oštri grič, Velika lisina*). Među opisnim pridjevima dominiraju oni koji se odnose na dojam veličine, dubine, oblika i boje: *veliki, mali, oštri, debeli i goli*, a kod boja dominantna su crna i bijela (*Crni krš, Crni vrh 5x, Crnkuša, Crnovrh, Bijeli grič, Bijeli vrh, Biljevina*) koja je na razini dojma vezana uz geografski položaj imenovanih objekata i njegovo odnos prema izlasku ili zalasku sunca, morfologiju tla i izgled stabala.

Toponomastičkih naziva ukupno je 105 ili nešto više ode 13 % i u njima je sačuvan trag osnovne toponimijske nomenklature i jezičnog nadslojavanja, ali su radi diferencijacije toponomastičkim nazivima često dodavani drugi članovi, a u procesima afiksacije sačuvalo se bogatstvo osnovnih oblika bolje nego u samim toponomastičkim oblicima koji su s vremenom potiskivani. Među zabilježenim oronimima ove skupine mnogo je primjera istih imena tipa *Vršak* koji se pojavljuje 11 puta, *Vrščić* 10 puta, *Tuk* 7 puta, *Čardak* 6 puta, *Vršeljak* 5 puta, *Kosa* 5 puta, *Sljeme / Šljeme* 4 puta.

Toponomastičke su metafore također relativno brojne i one svjedoče o društvenom životu, gospodarskim prilikama, alatima i oruđu, o onomatopejskim doživljajima i metaforičkim dojmovima geografskih objekata u ličkom sredogorju. Neke od toponomastičkih metafora razvile su se u opće toponomastičke nazive (*kuk, grlo, greda, glavica*).

Nazivima bilja motivirano je 60 oronima među kojima prevladavaju oronimi nastali od naiva uglavnom crnogoričnih i bjelogoričnih stabala (*Borovača, Jelovina, Jasenar*), grmlja i bilja (*Koviljača, Šipak, Pavenka, Smiljanka*).

Oronima izvedenih od naziva životinja zabilježeno je 52. Među njima su najzastupljenije životinje vuk, medvjed, ris, lisica, sova, srna, orao, zec, jazavac, ali i domaće životinje konj, pas, tele, bik, koza i magarac. One svjedoče i o stočarskom obilježju

stanovništva koje je nastanjivalo Ličko sredogorje. Njima se u semantičkom smislu mogu pridodati i oronimi motivirani stočarstvom i obitavalištima stoke kojih je zabilježeno 12s primjerima tipa torine, torovi, ograda, kozarica i sl.

Ličko je sredogorje, posebno tijekom ratova s Osmanlijama, imalo u prometnom i strateškom smislu poseban značaj o čemu svjedoči i skupina oronima motiviranih obrambenim objektima među kojima primjerice *Karaula, Kula, Kulina, Stražbenica* svjedoče i o jezičnom nadslojavanju kao i posljedicama ratnog razaranja i osmanlijske vlasti u Lici tijekom koje je nestala većina ličkih utvrđenih gradova o čemu svjedoče *Gradine* kojih je na tom području zabilježeno 25, kao i 3 *Razvale*.

Antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima je 34 oronima. Riječ je o jednočlanim imenima nastalim sufiksacijom osobnih imena i prezimena osoba koje su na neki način bile u odnosu s imenovanim geografskim objektom.

Među oronimima motiviranima gospodarskom djelatnošću, uz one vezane za uzgoj stoke, zabilježena su u skupini drugih gospodarskih djelatnosti 11 oronima. Oni svjedoče o djelatnostima kojima se bavilo stanovništvo uz i u šumi (*Sječa, Sječevica, Paklarić, Lovinka, Cjepala*).

Sastavom i osobitosti tla motivirano je 8 oronima, uglavnom jednočlanih, nastalih od opće imenice i toponomastičkog sufiksa (*Kalunišće, Kamenjak, Kamenitovac*) tvoreći sažetu, metaforičnu imensku strukturu.

Upravnom vlašću motivirano su 3 oronima koji svjedoče o povijesnim, upravno-administrativnim okolnostima (*Kraljev gaj*) i osmanlijskoj feudalnoj nomenklaturi (*Begovo brdo*).

U tvorbenom smislu u oronimiji Ličkog sredogorja prevladavaju jednočlani oronimi kojih je najveći broj nastao sufiksalsnom tvorbom (310 ili 39 %) gdje su imenskoj osnovi od apelativa, toponima i antroponima dodani toponomastički sufiksi *-ac* (*-ovac / -evac, -inac*) (*Bačinovac, Čukovac, Čulumovac*), *-ača / -jača* (*Borovača, Šiljevača, Pilipovača*), *-ak* (*Debeljak, Drvenjak, Srnećak*), *-ica / -nica, -ovica / -šćica / -štica* (*Bakovica, Kanarevica, Mažarevica*), *-ik / -nik, -enik, -ovik* (*Ljutik, Ledenik, Srčanik*), *-išće / -ište* (*Čerdačište, Kalunišće, Lanišće*). Najfrekventniji je sufiks *-ača* (28 primjera), zatim *-ica* (22 primjera), *-ovac / -evac* (15 primjera), *-uša / -nuša* (15 primjera) i *-ak* (12 primjera).

Među oronimima nastalim sufiksacijom 43 su primjera pluralizacije (*Brda, Kamenice, Sove*), 45 je primjera deminucije (*Glavica, Čavlić, Vršak*), 5 primjera deminucije i pluralizacije (*Rastići, Tavanci, Vršeljci*), 38 primjera augmentacije (*Gmajina, Gradina, Kulina*) i 9 primjera augmentirane pluralizacije (*Brdine, Gričine, Toriine*).

Imena nastalih toponimizacijom apelativa bez ikakvih dopuna ima ukupno 135.

Prefiksalna tvorba u oronimiji ličkog sredogorja dosta je rijetka, zabilježeno je samo 5 primjera, najčešći su prefiksi *pod-* i *raz-* kao i toponomastičke sraslice kojih je zabilježeno 16, a nastale su uglavnom od pridjevskog atributa i imenice (*Crnovrh*, *Samograd*) i univerbizacijom imenskih sintagmi (*Trovrh*).

Višečlane toponomastičke sintagme su rijetke (zabilježena su tek četiri primjera), a one po Šimunoviću (2009) pripadaju skupini oronima lokalne važnosti.

Oronimija ličkog sredogorja izrazito je hrvatska/slavenska s nešto brojnijim adstratnim slojem i nekoliko sačuvanih primjera supstratnih, grčkih i romanskih, toponima koji svjedoče procesu jezičnog nadslojavanja. Očito je zabilježena oronimija novijega postanja posljedica demografskih promjena uzrokovanih osmanlijskom vlasti u Lici i jezičnim i kulturnim naslijeđem stanovništva koje je te prostore naselilo tijekom osmanlijskih najezda i vlasti i nakon nje.

6.4. Oronimija Male Kapele

6.4.1. Geomorfološka obilježja

Mala Kapela⁶⁹⁰ je planinski lanac u sjevernom dijelu Like koji se od Velike Kapele, (prijevoj Kapela), na zapadu, pruža do Plitvičkih jezera na istoku i od Saborskog i Plaškog na sjeveru do Gackog i Krbavskog polja na jugu.

»Sastoji se od niza planinskih vrhova međusobno spojenih izduženim planinskim lancem u smjeru istok-zapad. Najviši vrh je Seliški vrh (1279 m), a južnije je Mrsinj (1269 m). Jugozapadna i južna granica Male Kapele, ona prema ličkom sredogorju, prilično je neodređena. Sukladno podacima iz više vrela, ona se otprilike može povući linijom **Gacko polje - Vrhovinsko polje - Turjansko polje - Čanak - Krbavsko polje**. (...) područje južno od linije **Vrhovine - Korenica** (koje uključuje vrh Mrsinj i njegove ogranke), prijelazno područje Male Kapele prema Ličkom sredogorju.« www.dinarskogorje.com

⁶⁹⁰ Horvat (1993) navodi da je oko 1390. godine grof Anž Frankopan osnovao pavlinski samostan »sv. Mikule na Gvozdi« blizu današnjeg prijevoja Kapela (888 m n/m) koji je putnicima služio i kao svratište. Zbog turskih provala tijekom 16. stoljeća samostan je opustio i postao ruševina koja je u manjem opsegu, zajedno s kapelicom sv. Nikole, obnovljena početkom 18. stoljeća. »Po toj kapeli počeo je narod već prije toga imenom »Kapela« nazivati ono sedlo (...) Ovaj prijelaz nalazio prvi put imenom »Kapela« označen u izvješću ratnoga vijeća od god. 1655., kad je onaj kraj bio već lišen staroga žiteljstva, koje poznaše ime „Gvozd“« (Horvat 1993: 147). Kasnije se ime prijevoja proširilo na cijeli planinski lanac.

Najviši je vrh Male Kapele Seliški vrh visok 1279 m, a još su 23 vrha viša od 1000 m (Vrh Kapela 1129 m, Oštri vrh 1164 m, Makovnik 1161m, Kameniti vrh 1191 m, Velika Runjavica 1143 m, Veliki Lisac 1142 m ...)

6.4.2. Raščlamba oronimije Male Kapele

Iz klasifikacije oronimije Male Kapele vidljivo je da je od ukupno 182 klasificirana oronima njih 62 % jednočlanih i 38 % dvočlanih.

Prema motivaciji najzastupljenija je kategorija oronima nastalih od toponimne osnove koja označuje oblik i površinska svojstva tla (izravna i metaforična) s 45 oronima. Riječ je većinom o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član opisni pridjev, a drugi zemljopisna imenica (*Oštri vrh, Opaljeni vršak, Mali Obljaj, Velika greda*). Među opisnim pridjevima dominiraju oni koji se odnose na dojam veličine, dubine, oblika i boje: *veliki, mali, oštri i opaljeni*, a kod boja dominantna je crna (*Crni vrh*). Jednočlani oronimi ove skupine obuhvaćaju imenice i opisne pridjeve bez dopuna (*Padež, Sječa, Cilj*), imenice i pridjeve s toponomastičkim sufiksima i prefiksima (*Padavica, Obljajac, Runjavica, Paljenik, Vrebac*).

Druga po čestotnosti je skupina oronima nastalih od antroponima i zemljopisnog nazivlja, kojih je zabilježeno ukupno 27. Riječ je o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član antroponimni pridjev izveden najčešće od prezimena (*Delićev oblaj, Ružića vrh, Cvitkovića vrh*) i imena (*Jurin vrh, Božin vrh, Jurišina metla, Stipanov grič*). Ova kategorija oronima upotpunjuje sliku oronimije Male Kapele na razini apelativa kojem je, zbog diferencijacijske funkcije dodan deklinirani antroponim, često s *kraćim* sufiksom *-a* (*Ružića, Sljepčevića, Matijevića*)

Toponomastičkih naziva ukupno je 24 i u njima je sačuvan trag osnovne toponimijske nomenklature i jezičnog nadslojavanja, no očito su toponomastičkim nazivima često dodavani i drugi članovi. Među zabilježenim oronimima ove skupine vidljivi su tragovi različitih dijalektnih osobitosti koje ne svjedoče o osobinama lokalnog jezičnog idioma (*Šljeme / Sljeme, Venac, Stupac*) kao i tragovi jezičnih nadslojavanja (*Duman*) koji su očito posljedica specifičnog kartiranja predmetnoga područja, planinarske i šumarske prakse nadijevanja imena te utjecaja tuđinske vlasti.

Toponomastičkih je metafora 18 i one svjedoče o društvenom životu, gospodarskim prilikama, alatima i oruđu, o onomatopejskim doživljajima i metaforičkim dojmovima

geografskih objekata na Maloj Kapeli. Na semantičkoj i strukturnoj razini ovi se oronimi mogu povezati s obilježjima velebitske oronimije iste skupine.

Nazivima bilja motivirano je 20 oronima ili njih 10,98%, među kojima prevladavaju oronimi nastali od naziva uglavnom bjelogoričnih stabala (*Ivar, Javorka, Jasenak, Lipovi vršak, Drinovača*), rjeđe crnogorice (*Borik*) i grmlja (*Ljeskovi vršak, Leskovka*), i rijetko nazivima samoniklog cvijeća (*Makovnik*).

Oronima izvedenih od naziva životinja je 9. Među njima su ličke životinje/zvijeri vuk, medvjed, lisica, orao, ali i domaće životinje (koza).

Antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima je 5. Riječ je o jednočlanim imenima nastalima sufiksacijom osobnih imena i prezimena osoba koje su na neki način bile u odnosu s imenovanim geografskim objektom.

Sastavom i osobitosti tla motivirana su 4 oronima. U dvočlanim primjerima prvi je član najčešće opisni pridjev od leksema *kamen*, a jednočlani oronimi ove kategorije sastavljeni su od leksema i toponomastičkog sufiksa (*Kamnica, Kamenjak*) tvoreći sažetu, metaforičnu imensku strukturu.

Među oronimima motiviranim ljudskom djelatnošću najzastupljenija je skupina ruševina od nekad obrambenih objekata i srednjovjekovnih gradova, njih 6. U toj skupini dominiraju tipični lokalni oblici *Gradina* i *Samograd*. Ostale su motivacijske skupine slabo zastupljene.

U tvorbenom smislu u oronimiji Male Kapele prevladavaju jednočlani oronimi (112 ili 62 %) kojih je najveći broj nastao sufiksalsnom tvorbom (53 ili 47 %) gdje su imenskoj osnovi od apelativa, toponima i antroponima dodani toponomastički sufiksi *-ac* (*-ovac / -evac, -inac*) (*Markovac, Smrčevac, Siminovac, Orlovac*), *-ača / -jača* (*Gostovača*), *-ak* (*Vršak, Strmušnjak, Crmjušnjak, Kitinak, Jasenak*), *-ica / -nica, -ovica / -šćica / -štica* (*Okruglica*), *-ik / -nik, -enik, -ovik* (*Makovnik*). Među oronimima nastalima sufiksacijom 2 su primjera pluralizacije (*Rasji, Štropovi*), 13 primjera deminucije (*Vrščić, Vršeljak, Gričić*), 1 primjer deminucije i pluralizacije (*Vršeljci*), 2 primjera augmentacije (*Lisina, Gradina*) i 1 primjer augmentirane pluralizacije (*Gradine*).

Imena nastalih toponimizacijom apelativa bez ikakvih dopuna ima ukupno 25 i niz metafora koje su poprimile opće geografsko značenje i na razini ličke oronimije postale dosta plodne: *Metla, Kita, Panos*.

Prefiksalsna je tvorba u oronimiji Male Kapele dosta rijetka, zabilježeno su samo 2 primjera, s prefiksima *pro-* i *o-*, kao i toponomastičke sraslice kojih je zabilježeno 2, a nastale su uglavnom od pridjevskog atributa i imenice (*Samogradica, Samograd*).

Dvočlanih je oronima 70 i među njima najzastupljenija je skupina antroponimima i zemljopisnog nazivlja u kojima je u pravilu prvi član antroponim u obliku posvojnog pridjeva, a drugi se član odnosi na apelativ uglavnom u nominativu. Drugu čestotnu skupinu čine oronimi u kojima je prvi član opisni pridjev, a drugi apelativ u nominativu.

Oronimija Male Kapele izrazito je hrvatska/slavska sa sačuvanim dijalektnim nadslojavanjima koja se odnose uglavnom na refleks *jata* (*Drinovača, Sječa, Venac*), (*Medvjedi vršeljak, Medvedi grič*), ali i sačuvanim čakavskim oblikom *kotal*.

6.5. Oronimija Ličke Plješivice

6.5.1. Geomorfološke odrednice

Plješivica je lička planina koja se manjim dijelom nalazi na granici Hrvatske i BiH. Ona »poput bedema dijeli ličku visoravan od Pounja i Bosanske krajine.« (Poljak 2007: 473) Smjerom pružanja sj-z, od Prijeboja do prijevoja Kuk duga je 40 km, ali ako joj se pridruže njezine prirodne sastavnice Medvjedak, Kremen i Poštak ona postaje duža od 100 km i iza Velebita najduže hrvatsko gorje. Njezine istočne padine spuštaju se u kanjon rijeke Une, a zapadne na Koreničko i Krbavsko polje. Većina joj je površine pokrivena gustom šumom. Najviši vrhovi Plješivice nalaze se na njezinom početku i kraju: *Ozeblin*⁶⁹¹, iznad Udbine, (1 657 m), *Gola Plješivica*, iznad Korenice, (1 646 m), *Rudilisac*, kod Lapca, (1611 m), *Kremen*, iznad Bruvna (1591 m) i *Poštak*⁶⁹², iznad Knina, (1443 m).

U 16. stoljeću zvala *Vražji vrt*⁶⁹³ (*Vražji vrtal*, njem. *Teufelsgarten*, latinski *Hortus diaboli* ili *Diavoli mons*). Tomašić u svojoj kronici 1493. g. Plješivicu naziva *Vražji vrtal*, a Ivan Tonko Mrnavić u životopisu bana Petra Berislavića, spominjući junačku banovu smrt godine 1520. na gori Plješivici, kaže da je ta planina radi strahote dobila ime *Vražji vrt* (nomen ab horiditate „Hortus diaboli“). Kroz povjest Plješivica se zvala i *Gvozd*. Prvi put je

⁶⁹¹ »Ime Ozeblin (narod ga zove Zeblin) da je od tuda nastalo, što se je neki Turčin na njem usred zime na suncu ogrijati htio, nu mjesto da se je ogrijao, on je ozebao« (Rossi 1900 2: 28). Dragutin Hirc u istom broju kao urednik navodi u fusnoti sljedeće: »Luka Zoraja, seljak iz Pavlovca pod Vrebačkom stazom, reče nam 1892., da je Ozeblinu otuda ime, što je prvi, kojemu tjemenica zabeli od sniega. Narod si dakle tumači ime i ovim načinom.«

⁶⁹² Postoje mišljenja da su Kremen i Poštak posebne planiname. (hr.metapedia.org.). Ime Poštak motivirano je mjestom gdje su Osmansko carstvo i Austro-Ugarska monarhija izmjenjivale poštu.

⁶⁹³ O povijesnim varijantama imena pisao je i Dragutin Hirc: »Današnja Plješevica sastavljala je u rimsko doba južni dio gorja Albii montes, poslije je zajedno s obje Kapele dobila od Hrvata ime Gvozd koje nosi još na koncu XIII. stoljeća (1292.); u XV. stoljeću stali su je radi puste grozote nazivati *Vražji vrtal* (*Diavoli mons*, *hortus diaboli*, *Teufelsgarten*), tek pod konac XVI. stoljeća ili u XVII. dobila je današnje svoje ime« Hirc 1905: 492).

ime Plješivica zabilježio⁶⁹⁴ biskup Sebastijan Glavinić u opisu Like i Krbave iz 1696. g. (Horvat 1993), a prvi je put ju je na zemljovidu zabilježio mletački kartograf Forlani 1560. g. u obliku *Plisiva*, »a prvi točniji zemljovid izradio je P. R. Vitezović 1699. g. prilikom razgraničenja s Turskom. B. Hacquet opisuje ju 1789. u IV. knjizi svog djela *Oryctographia carniolica*. U znanosti je postala čuvena 1802. kad su P. Kitaibel i F. Waldstein objavili svoje botaničke nalaze sa slikama u boji K. Schutza.« (Poljak 2007: 474) Na ostalim povijesnim zemljovidima: 1570. g. zabilježen je lik *Monte plisiva*, 1690. g. *Plessiuitza Mons*, 1709. g. *Plefseyitza m.*, 1888. g. *Plješivica* i vrh *Gola Plješivica*. Na veduti Cantelli da Vignolle iz 1688. g. zabilježen je lik *Plisiuicza*. U vrijeme osmanlijskih najezda predstavljala je prirodnu obrambenu prepreku, a hrvatski su se vojnici njezinim usjecima i vrhovima služili kao promatračnicama, bedemima i utverdama na kojima su zaustavljali osmanlijske najezde.

6.5.2. Metodološki postupci

Oronimi Ličke Plješvice ekscerpirani su iz topografske karte DGU 1 : 25 000 koju sam podijelio na 11 istraživanih zona, a područje Plješvice, u ovom radu, proteže se od Plitvičkih jezera, na sjeveru, do Srba, na jugu, uklopivši se tako u prostor istraživanja Ličke toponimije. Varijante imena Plješvice vidljive su i na korištenom zemljovidu Ličko-senjske županije na kojem se nalaze imena Plješevica⁶⁹⁵ i Plješivica, iako je izvorno ikavski oblik Plišivica. »Sadašnje se ime upotrebljava u dvije varijante: srpsko stanovništvo na ličkoj strani planinu naziva Plješevicom, a hrvatsko Plješivica; na bosanskoj strani nazivaju je Plješivicom i Hrvati i Bošnjaci, što je jedino ispravno jer je korijen imena u pridjevu *plješiv* (stari hrv. pridjev koji znači ćelav, gol). Pravoslavnim Vlasima koje su ovamo doveli Turci značenje tog imena nije bilo jasno, što se vidi i iz njihova pleonazma Gola Plješevica. Naši geografi i kartografi većinom prihvaćaju pogrešan oblik Plješevica i bilo bi vrijeme da to isprave.« (Poljak 2007: 475)

Povijesne potvrde:

U povijesnim vrelima oronim se spominje:

1493. u obliku *Wraxgiwertal*, u J. Tomasich *chronicon Croatiae*. Arkiv za jugoslav. Povijest IX, 22.⁶⁹⁶

1620. u obliku *Hortus diaboli*, u Ivan Tonko Mrnavić, *Vita Petri Berislavi Bosnensis ...*, Monumenta Hung. Hist. Scriptores III., 274 – 277.⁶⁹⁷

⁶⁹⁴ Biskup Glavinić prvi je opisao Plješivicu.

⁶⁹⁵ »U srbsko-dalmatinskom magazinu od god. 1844. čitamo o imenu Plješevice ovo: „Pripovijeda se, da je ovo brdo sovje ime dobilo odtuda, što je jedan putnik putujući kroz planinu, kad je iznenada ugledao vuka, pljesnuo se.“ Ime bit će joj od „plješive“ (gole) tjemence« (Hirc 1905: 493).

⁶⁹⁶ Podatci preuzeti iz Klaić 1902.

⁶⁹⁷ isto

6.5.3. Raščlamba oronimije Ličke Plješvice

Na području Plješvice zabilježeno je ukupno 476 oronima od kojih je više od polovice njih (265) njih jednočlanih, 208 dvočlanih i tek 3 tročlana.

Prema motivaciji najzastupljenija je skupina toponomastičkih naziva, 97 oronima. U njima je sačuvan trag osnovne toponimske nomenklature i jezičnog nadslojavanja. Osim osnovnih, starijih, oronimskih apelativa tipa *vrh*, *bilo*, *gaj*, *kosa*, *ploča*, *palež*, *polje* i sl., plješivička oronimija čuva tragove suvremenog oronimskog korpusa tipa *šanac*, *tabla*, *čardačina*, *rtić*, *zaselje* koje svjedoče i procesima jezičnog nadslojavanja.

Druga po čestotnosti je skupina oronima nastalih od antroponima i zemljopisnog nazivlja, kojih je ukupno 92. Riječ je o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član antroponimni pridjev izveden najčešće od prezimena (*Jankovića vrh*, *Jurišić kamen*, *Šašića glava*), s tek nekoliko primjera oronimijske sintagme u kojoj je prvi član pridjev u nominativu, a drugi član antroponimni pridjev (*Veliki Karlovac*, *Tupi Mihaljevac*, *Mali Šuputovac*). Ova skupina oronima najbolje oslikava specifičnost plješivičke oronimije jer uz antroponime donosi zemljopisno nazivlje koje je karakteristično dinarsko. To zemljopisno nazivlje opisuje najvažnije krške geomorfološke forme koje se nalaze na Plješivici i čine važnu sastavnicu njegovog oronimijskog identiteta. Riječ je o primjerima tipa *lisina*, *glavica*, *glava*, *kosa*, *tavani*, *sjek*, *stan*, *bilo*, *grumila*, *grič*, *ogradak*, *plećina*.

Treća je po čestotnosti skupina oronima nastalih od toponimne osnove koja označuje oblik i površinska svojstva tla (izravna i metaforična) s 85 oronima. Riječ je većinom o dvočlanim oronimima u kojima je prvi član opisni pridjev, a drugi zemljopisna imenica (*Debeli vrh*, *Debelo brdo*, *Gola Plješivica*, *Gubavi vršak*, *Mali kik*, *Mali oštrelj*). Među opisnim pridjevima dominiraju oni koji se odnose na dojam veličine, dubine, oblika i boje: *veliki*, *mali*, *oštri*, *ravni* i *duboki*, *debeli*, *stari*, a kod boja dominantne su crna (*Crni vrh*), bijela (*Bijeli vrh*, *Bijela greda*) koje se na razini dojma odnose na zemljopisni položaj imenovanih objekata i njegovo odnos prema sunčevoj svjetlosti i crvena, rûda. Jednočlani oronimi ove skupine obuhvaćaju imenice i opisne pridjeve bez dopuna (*Lisac*, *Krgav*, *Veljun*, *Palež*, *Žlijeb*), imenice i pridjeve s toponomastičkim sufiksima i prefiksima (*Runjavac*, *Strmac*, *Stružnica*, *Bijeljevina*) i toponomastičke sraslice (*Trovrsi*).

⁶⁹⁸ isto

Toponomastičkih je metafora 50 i one svjedoče o društvenom životu, gospodarskim prilikama, alatima i oruđu, o onomatopejskim doživljajima i metaforičkim dojmovima geografskih objekata na Plješivici. Njihov broj i struktura svjedoče o snažnijoj nijansiranosti motivacijskog korpusa i u odnosu na brojniju velebitsku oronimiju. Neke od toponomastičkih metafora kao i u velebitskom primjeru razvile su se u opće toponomastičke nazive (*kik, kuk, pelća, glavica*).

Nazivima bilja motivirano je 35 oronima među kojima prevladavaju oronimi nastali od naziva crnogoričnih i bjelogoričnih stabala (*Bukovica, Drenovača, Grabik, Hrastik, Ivik, Jasen, Javornik, Jelar, Kestenica, Mali borovac, Oraščić, Tisov vrh*), plješivičkog grmlja (*Koviljača, Rašeljka, Trnovčić, Runjavica*) i rjeđe poljoprivrednih biljnih vrsta (*Repište*).

Oronima izvedenih od naziva životinja je 19. Riječ je o imenima motiviranim nazivima šumskih životinja/zvijeri (*Jazavice, Lisičjak, Međedovača, Orlovača, Vučjak, Sokolovača, Veliki srnećak*), ali i domaćih životinja koje su čovjeku bile pomoćnice i hraniteljice (*Kozja draga, Kvočkin do, Magaruša, Anjgiruša, Paunovača*).

Antroponimnog postanja s toponomastičkim sufiksima je 15 oronima. Riječ je o jednočlanim imenima nastalima sufiksacijom osobnih imena i prezimena osoba koje su na neki način bile u odnosu s imenovanim geografskim objektom (*Bećinka, Danilovac, Laudovica*).

Sastavom i osobitostima tla motivirano je 10 oronima, uglavnom dvočlanih, u kojima je prvi član opisni pridjev koji karakterizira geografski objekt na razini strukture ili neke druge osobitosti tla (*Veliki brusnić, Kremen šuma, Malo kamensko*). Jednočlani oronimi ove kategorije nastali su od opće imenice i toponomastičkog sufiksa (*Kalinovača, Kremen, Jamaruša*) tvoreći sažetu, metaforičnu, imensku strukturu.

Gospodarskom je djelatnošću motiviran 21 oronim, a među njima prevladavaju oni motivirani uzgojem stoke i njihovim obitavalištem (*Torovi, Torina, Janjilo, Plandište, Podjasle, Stanovi*).

Upravnom vlašću motivirano je 5 oronima koji svjedoče o povijesnim, upravno-administrativnim okolnostima i tuđinskim vlastima u kojima se plješivičko područje nalazilo. Tri su oronima vezana za hrvatsko upravno nazivlje primjerice *Banov vrh, Banjska, Kosica banjska* i dva za osobu austrijskog cara i njegov posjet Plješivici (*Cesarov kamen, Cesarov sto*).

Među 7 oronima motiviranih duhovnim, religijskim i sakralnim elementima najviše je onih koji svjedoče o pretkršćanskim vjerovanjima od kojih većina potječe iz slavenske

mitologije (*Babina glava, Vilina kosa, Vitoroga*), a dva su oronima motivirana vjerskim organizacijama i crkvenim objektima (*Crkvina, Popov vršak*).

Obrambenim objektima motivirano je 6 oronima koji potječu od hrvatske/slavenske (*Stražište, Stražbenica*) i osmanlijske vojno-obrambene osnove (*Čardačina, Barjaktaruša*), a ruševinama (*Gradina, Gradine*) je motivirano 7 oronima koji svjedoče o srednjovjekovnim ličkim naseljima na tom području čija se imena nisu sačuvala u suvremenoj ličkoj toponimiji.

U tvorbenom smislu u plješvičkoj oronimiji prevladavaju jednočlani oronimi kojih je najveći broj nastao sufiksalsnom tvorbom (88) gdje su imenskoj osnovi od apelativa, toponima i antroponima dodani toponomastički sufiksi *-ac* (*-ovac / -evac, -inac*) (*Čađavac, Melinovac, Strmac*), *-ača / -jača* (*Jasenovača, Koviljača, Međedovača*), *-ak* (*Vučjak, Kremenčak, Poljanak*), *-ica / -nica, -ovica / -šćica / -štica* (*Bukovica, Ludovica, Stražbenica*), *-ik / nik, -enik, -ovik* (*Javornik, Ivik, Hrastik*), *-išće / -ište* (*Stražište, Kolište, Repište*). Rijetki su primjeri koji su nastali od antroponimne osnove sa sufiksima *-ov, -ev, -in* (*Rasova*). Među oronimima nastalima sufiksacijom 24 su primjera pluralizacije (*Gajevi, Ograde, Tavani*), 40 primjera deminucije (*Dražica, Gorica, Kosica*), 3 primjera deminucije i pluralizacije (*Kosice, Poljanice, Vršeljci*) i 15 primjera augmentacije (*Čardačina, Torina, Vršina*).

Imena nastalih toponimizacijom apelativa bez ikakvih dopuna ima ukupno 69 (*Previja, Pleća, Staza*). Prefiksalna je tvorba u plješvičkoj oronimiji rijetka, zabilježena su samo 2 primjera s prefiksima, *pro-* i *raz-* kao i toponomastičke sraslice kojih je zabilježeno 15, a nastale su uglavnom od pridjevskog atributa i imenice (*Gologuz, Samogreda*) i univerbizacijom imenskih sintagmi (*Troura, Trovrši*).

Oronimija Plješvice izrazito je hrvatska/slavska s rijetkim primjerima supstratnog i nešto značajnijim adstratnim slojem u kojem prevladava utjecaj oronima orijentalnoga podrijetla s tek nekoliko primjera mađarskog i germanskog podrijetla. I korpus plješvičke oronimije svjedoči o utjecaju geografa, planinara, šumara i kartografa, koji su obilazeći i radeći na Plješivici te izrađujući planinarske i topografske karte nadjenuli imena brojnim zemljopisnim objektima. O tomu svjedoči i primjer imena *Poštak* za koje na mrežnim stranicama Hrvatskog planinarskog saveza stoji: »Na brojnim kartama Poštak je označen imenom Kečina kosa, no među planinarima prevladao je naziv Poštak«. Korpus istražene plješvičke oronimije svjedoči o vrlo razvijenoj oronimskoj nomenklaturi koja pripada suvremenoj ličkoj toponimiji, jezično gotovo u cijelosti standardiziranoj i prilagođenoj potrebama i ukusu imenovatelja s tek jedva vidljivim tragovima čakavskoga narječja tipa *Melinovaci* s ponekim primjerom štokavskog (i)jekavskog refleksa jata tipa *Međedovača* koji na svoj način svjedoče o utjecaju lokalnog stanovništva i idioma na predmetni korpus.

6.6. Speleonimija

Lika u geološkom smislu pripada dinarskom kršu kojeg karakterizira raznovrsna krška morfologija s brojnim špiljama, jamama i ponorima⁶⁹⁹. Stručni i znanstveni interes za proučavanje morfologije ličkog krša javio se već u djelima starijih putopisaca i prirodoslovaca koncem 17. stoljeća (J. W: Valvasor 1689.), a prvi je podatke o više ličkih pećina dao je F. J. Fras 1835. godine u djelu *Topografija Karlovačke vojne krajine* i V. Klaić u *Prirodnom zemljopisu Hrvatske* 1878. godine. D. Hirc je objavio više radova u kojima spominje ličke špilje, a znatniji poticaj speleološkom istraživanju Like dao je *Odbor za istraživanje špilje Geološkog povjerenstva za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju*. O nekim je ličkim špiljama pisao i J. Poljak u okviru proučavanja špilja hrvatskoga krša 1914. Diskontinuitet istraživanja kao posljedica dvaju svjetskih ratova prekinut je pedesetih godina 20. stoljeća kad su krenula speleološka istraživanja u okviru projekata tadašnjeg JAZU-a i brojnih speleološko-planinarskih grupa. (Malez 1962.) Otkriće Lukine jame u sjevernom Velebitu 1992. potaknulo je brojna speleološka istraživanja, poglavito sjevernog Velebita, koja su provodila hrvatska, ali i strana speleološka društva koja su, osim stručnih speleoloških radova o istraženim objektima, neposredno utjecala na imenovanja ličkih speleoloških objekata.

U planinarskom časopisu *Naše planine* 1957. godine, u više nastavaka, objavljen je *Popis špilja i ponora u Hrvatskoj* autora Vlade Redenšeka. Špilje i ponori su popisani po naseljima ili planinama unutar kojih se nalaze s dodatnim podacima o vrsti, detaljnijoj prostornoj ubicaciji ili drugim bitnim podacima koji su autoru bili dostupni. Za popis ličkih špilja i ponora autoru je poslužio i popis koji je objavljen u *Vijestima Geološkog povjerenstva* nastalima na temelju upitnika kojeg je Geološko paleontološki zavod 1913. godine uputio općinskim poglavarstvima u Lici i Krbavi. Županijska oblast u Gospiću dostavila je tada podatke o 151 špilji na području Like i Krbave a u *Vijestima* je objavljen popis 218 špilja. Autor napominje da su imena špilja i ponora rasijana po »brojnoj literaturi (...) Mnoga sam imena sabrao u narodu, a naziv špilja ili pećina zabilježio sam onako, kako sam gdje čuo.

⁶⁹⁹ »Hrvatski krš je poznat u svijetu po dubokim jamama. U Hrvatskoj su do sada istražene 54 jame dublje od 250 m, od čega su tri jame dublje od 1 000 m (Jamski sustav Lukina jama – Trojama, Slovačka jama i Jamski sustav Velebita), a ukupno ih je 18 dubljih od 500 m. Najveći broj dubokih jama nalazi se na planini Velebit. Najdublja hrvatska špilja prema rezultatima speleoloških istraživanja od 2010. je Jamski sustav Kita Gaćešina – Draženova puhaljka (preko 27 km duljine). (...) Od špilja s najvećim podzemnim prostorima izdvajaju se špilje na Crnopcu (Južni Velebit) Muižaba s volumenom 1,9 milijuna m³, Burinka s 1,1 milijun m³ Kita Gaćešina s 1,4 milijuna m³« (www.speleologija.hr).

(...) Mnoge špilje imaju po više imena ili naziva, a neka su transkripcijom iskrivljena, pa treba takve sinonime svesti na pravo ime. Tako je Amidžina pećina u Perušiću nazvana u literaturi „Omišla pećina“, koju nitko ne pozna u mjestu. (...) Cerovačka donja pećina nazvana je po inž. Turkalju – zove se i Mramor pećina, dok je narod pozna pod imenom pećina na litici Kesića i t.d.« (Redenšek 1957 3-5: 125).

6.6.1. Raščlamba ličke speleonimije

S obzirom na veličinu istraživanog prostora i još uvijek veliku površinu minski sumnjivog prostora u Lici koje onemogućavaju terensko istraživanje, u ovom se poglavlju donose rezultati klasifikacijske analize imena špilja po ranije definiranom modelu te usporedba podataka s dostupnim izvorima i literaturom. Na popisu analiziranih ličkih špilja⁷⁰⁰ nalazi se 599 speleonima, a samo za uže područje Gospića i Perušića obavljena je terenska identifikacija objekata i usklađivanje (ažuriranje) stanja na terenu s popisom preuzetim iz literature.

Iz klasifikacije ličke speleonimije vidljivo je da je od ukupno obrađenih 599 speleonima njih 319 (53 %) jednočlanih, 255 (42 %) dvočlanih i 25 višečlanih. Među jednočlanim najzastupljenija je skupina zemljopisnih imena (*Bezdan, Jama, Pećina, Ponor, Špilja*), 152 (48 %), zatim speleonimi motivirani oblikom, svojstvom i izgledom objekta (*Kračica, Šupljara, Veliko grotlo*), 58 (19%) i speleonimi imenovani prema nazivu životinja (*Ćukovac, Golubinka, Kozjača*), 28 (8, %). Među toponomastičkim apelativima i izvedenicama zastupljeni su oblici *Pećina, Špilja, Ponor, Vršina, Polupećina, Ričina, Japača, Brlog, Bezdan, Polušpilja, Propast, Razvala, Velika plana, Špiljica, Ponorpećina, Čatrnja, Pećinica, Vršak, Jama, Bilo, Bezdanica, Surdup i Jaruga* što bi moglo upućivati da tako popisani objekti i nemaju određeno ime, međutim primjeri tipa *Bezimena pećina* i *Bezimeni ponor* upućuju da su u popisu tako zapisana imena ipak speleonimi što potvrđuju i rezultati ograničenog istraživanja. Npr. špilju u Podoštri, mještani imenuju samo oblikom Pećina koji sa sobom nosi toponimsku semantičku slojevitost i funkcionira kao ime. Primjeri tipa *Snježnica / Snježnjača* i *Golubnjača* nalaze se na motivacijskoj razini u različitim skupinama, ali je iz ličkih primjera vidljivo da funkcioniraju i kao apelativi, posebno kad je

⁷⁰⁰ »Špilja - u svjetskoj literaturi riječ cave (špilja) označava svaku speleološku pojavu. U Hrvatskoj, ovaj se naziv pretežno upotrebljava ako je prosječni nagib kanala manji (prema nekim definicijama manji od 45°). Točnija definicija bi bila da je špilja ona speleološka pojava kojoj geomorfološka svojstva uvjetuju horizontalnije pružanje kanala. Jama - speleološka pojava sa vertikalnijim pružanjem kanala (prema nekim definicijama, ako je prosječni nagib kanala veći od 45°). Međutim neke špilje ili jame imaju vertikalne ulaze i često ih se onda definira kao jame bez obzira na ukupno prosječno pružanje kanala« (www.speleologija.hr).

uz njih drugi član, uglavnom pridjev ili antroponim u pridjevskom obliku. U skupini jednočlanih speleonima motiviranih nazivima životinja zastupljene su na motivacijskoj razini one životinje kojima se speleološki objekti stalno ili povremeno prirodno obitavalište: sova, pčela, zec, golub, vidra, orao i ćuk, ali i domaće životinje koje su pastiri sklanjali u pećine: janje, koza, govedo i bik. Zanimljivo je uočiti vrlo mali broj speleonima iz motivacijske skupine ljudske djelatnosti, kulturno povijesne i duhovno religijske skupine iz kojih se, zbog društveno-gospodarskih i kulturoloških osobitosti Like i posebno ličkih planina, očekivala veća zastupljenost. S obzirom na to da su u slavenskoj mitologiji vile vezane uz planine i da obitavaju u pećinama, očekivao se veća njihova zastupljenost od ukupno 5 imena iz te motivacijske skupine.

Među dvočlanim speleonimima najzastupljenija je skupina speleonima sklopljenih od antroponima i zemljopisnog nazivlja, 169 (66 %), zatim speleonimi motivirani oblikom, svojstvom i izgledom objekta 40 (16 %) i speleonimi motivirani nazivima životinja 20 (8%) među kojima su najčešće kao prvi član medvjed, vuk, zec, mačka, lisica, zmija, kuja, ždrijebe, labud i koza.

Lički speleonimi starijeg razdoblja izrazito su hrvatskog/slavenskog podrijetla uz rijetke primjere orijentalnog (*Jaruga*, *Amidžina pećina*, *Surdup*, *Tabakuša*) podrijetla. U strukturnom/tvorbenom smislu lička speleonimija slijedi uobičajene toponomastičke formule s očekivanom distribucijom sufiksa. Suvremena, poglavito velebitska, speleonimija izrazito odstupa od tih načela.

6.6.2. Suvremena imenovanja speleoloških objekata

Imenovanja speleoloških objekata u Lici u suvremeno doba, po različitim motivacijskim kriterijima, provode speleolozi koji ih istražuju, a u mnogo je primjera riječ o speleolozima iz drugih zemalja, različitih jezičnih i kulturnih okruženja. Tako često nastaju imena koja ne pripadaju korpusu ličke, hrvatske ni slavenske onomastičke tradicije⁷⁰¹ koja svjedoče o imenodavateljevom društvenom ukusu, kulturi i često specifičnom smislu za humor. Ta imena postaju službena, topografska građa koja se upisuje u literaturu i zemljovide.

⁷⁰¹ Opisujući pećine na području Plitvičkih jezera Poljak (1914) donosi podatke i o Smredćoj pećini koja se još zove i Crnom pećinom, a iz njezinog se opisa vrlo jasno iščitava i motivacija imenovanja koja pripada uobičajenom ličkom imenovateljskom poticaju. Naime, ta je pećina, ukrašena sigama, no sve su toliko zamazane izmetom šišmiša da je dvorana posve crna (i smredeća), a odatle joj i ime.

Postupak imenovanja speleoloških objekata opisao je Vlado Božić (2012) u radu o Zidanoj ili Suhoj pećini u Krbavskom polju ističući da je prvo istraživanje ove špilje obavljeno 1961. i da su je speleolozi tada »nazvali *Pećanska pećina*, jer se nalazi blizu zaseoka Pećani«. Istražujući istu špilju Mirna i Hrvoje Malinar, 2000. godine, nazvali su je »*Suha ili Zidana*, ili *Zazidana pećina*« (Božić 2012: 261). »Špilja je na zemljovidima označena topografskim znakom špilje. (...) i tekstom Suva peć, a pokraj nje, istočnije znak za Vodenu peć (...). Na mjestima gdje se nalaze te špilje na nekim se kartama većeg mjerila nalazi samo jedan znak za špilje i tekst Vodena peć (...)« (Božić 2012: 263).

Iako je područje sjevernog Velebita planinarski, putopisno i prirodoslovno istraživano i opisivano od 17. stoljeća, prvi zapisi imena speleoloških objekata s tog područja potječu iz 1929. iz *Vodiča po Velebitu* Josipa Poljaka⁷⁰². Prva speleološka istraživanja sjevernog Velebita obavio je Ante Premužić u razdoblju 1929. do 1933. i za svaki dolac, svaku vrtaču, špilju i jamu u Rožanskim i Hajdučkim kukovima te u Vratarskom kuku od seljaka saznao za ime, to je i zapisao, no kako je sam izvijestio 1960. godine te su mu bilješke uništene tijekom Drugog svjetskog rata (Božić 2002). Daljnja speleološka istraživanja obavljena su šezdesetih godina 20. stoljeća za potrebe tadašnje JNA⁷⁰³, no ti su podatci ostali najstroža tajna. Snažan interes za speleološka istraživanja ovog prostora javio se nakon otkrića Lukine

⁷⁰² Spominju se samo Vukušić snježnica, Vrtača Varnjača i Hajdučka špilja.

⁷⁰³ »Krajem pedesetih godina prošlog vijeka u sklopu uređenja teritorije, Uprava inženjerije JNA je inicirala početak istraživanja pećina i jama u vojne svrhe. U toku 1959 godine prikupljeni su i sređeni podaci za Sloveniju, dinarski krš i otoke, i to za 2.500 speleoloških objekata. U toku 1960. godine na teritoriji Like, Raško-polimske oblasti i nekih delova Srbije prikupljeni su podaci za 550 speleoloških objekata.

U 1961. godini na teritoriji Hrvatske prikupljeni su podaci za 410, a na teritoriji Crne Gore i Raško-polimske oblasti za 385 speleoloških objekata. Do kraja maja 1961. godine, na cijeloj teritoriji Jugoslavije, prikupljeni su podaci za 2.986 speleoloških objekata. Do kraja 1962. godine, evidentirano je ukupno 3.390 jama i pećina. U toku 1963. godine, sređeni su podaci za oko 2.000 speleoloških objekata.

Nove podatke o speleološkim objektima Uprava inženjerije JNA evidentirala je na kartama 1:50 000 na području Slovenije, Hrvatske i Crne Gore. Ugovorom pov.br.1100 od 11.03.1961.godine u VP 4919 Beograd (Uprava Inženjerije JNA) započet je proces izrade Studije o mogućnostima korišćenja pećina za vojne potrebe. Za istraživanje jama i pećina na području Hrvatske ugovorom br.1677 od 20.04.1961. godine, od strane Uprave inženjerije JNA angažovano je Speleološko društvo Hrvatske iz Zagreba. Predmet ugovora (red.br.7) je zahtjevao prikupljanje podataka i ispitivanje speleoloških pojava na geografskom prostoru topografskih karata 1:50 000 Ogulin 3, Senj 1,2,3 i 4 i Gospić 3 i 4. Vreme istraživanja je predviđeno od juna 1961. do 01.12.1961. godine, do kada je Upravi inženjerije trebalo predati podatke, analize, crteže i ostali dokumentacioni materijal. U ime Uprave inženjerije ugovor je potpisao pukovnik Branko Četković a u ime Speleološkog društva Hrvatske dr. Josip Roglić (kasnije postao akademik). Speleološko društvo Hrvatske je 05.05.1962. godine, pod brojem 48/1, dostavilo četiri vezana elaborata u kojem je na području Hrvatske istraženo 410 speleoloških objekata. Na području Ogulina istraženo je 111, na području Senja 297 a na području Gospića 12 speleoloških objekata. Speleolozi Hrvatske su u dopisu istakli da im je veliki problem predstavljalo nedostatak topografskih karata, specijalne opreme, terenskih vozila i dr. Iz organizacionih naređenja i ugovora ne može se zaključiti da je JNA tražila istraživanje konkretnih jama, već se može pretpostaviti da je to prepušteno speleološkim društvima. Uočava se da je na području listova karata Gospić 3 i 4 istraženo samo 12 jama. Geografsko područje ovih karata zahvata prostor Štirovača - Donji Kosinj - Čanak na sjeveru, Čanak - Nikšići - Basarići na istoku, Rosulje - Brušani - Šikić dražica - Metajna (O.Pag) na jugu i Metajna - Cesarica - Štirovača na zapadu.« (Pražić, Đorđe: „Jame naših stradanja i zabluda“)

jame u Hajdučkim kukovima 1992., nakon koje su uslijedila brojna speleološka istraživanja koja su, uz hrvatske, provodili slovački, poljski, mađarski, belgijski, nizozemski i litavski speleolozi. Rezultati tih istraživanja doveli su do otkrića više stotina velebitskih jama i špilja kojima su istraživači nadijevali imena koja su danas dio službene velebitske toponimije.

Primjerice u opisu morfologije Lubuške jame na Hajdučkim kukovima u sjevernom Velebitu, navedena su imena njezinih dijelova: »Vertikalom od 24 m spušta se kroz uski meandar u kojem se često zapije za stijenu. Ovaj su dio jame poljski speleolozi nazvali *Guzuder*« (www.speleologija.hr). Zatim slijede *Prve škrape*, *Mount & Wave*, *Druge škrape*, *Treće škrape*, *Eliminator*, *Kiša*, *Veliki meandar*, *Dry well*, *Wet well*, *Spaljeni meandar*.

U opisu jame *Paž*, na lokaciji *Kita Gavranuša* u sjevernom Velebitu, zapisana su imena i ostalih manjih jama: *Dvorska luda* -200 m, *Princeza* -185 m, *Prva Lička* -185 m, *Ledeni car* -165 m, *Carica* -115 m i *Inkvizicija* -88m.

Ilustrativni su u tom smislu i sljedeći primjeri imena speleoloških objekata u NP Sjeverni Velebit: *Julia Tulia*, *Ploska*, *Prehnana*, *Kamzičia*, *Čachticka puklina Klausova*, *Kusoček*, *Campijeva ledenica*, *Kubanskaja 2*, *Gravitačna*, *Jama Svjati*, *Karlosova*, *Mercedes*, *Polako desanto*, *Slimačia*, *Priepast smadu*, *Studnia mladich*, *Idi m i dođi mi*, *Pri dvoch mrekoch*, *Medvedina jaskyna*, *Xantipa*, *Trojita*, *Majova*, *Priečkova*, *Slimačia*, *Čikobernica*, *Cenculova*, *Dvojchodova*, *Čierna*, *Patkov gušt*, *Pod sucharom*, *Pri dvoch smrekoch*, *Ne-da-mi-se jama*, *Piaggio bello*, *Ilibris jama*, *El grande misterio*, *Drama for you-mamina jama*, *Lounge bar*, ...

Primjeri suvremene ličke speleonimije upućuju na problem standardizacije zemljopisnih imena, izostanak zakonskih rješenja kojima bi se precizno odredio postupak imenovanja geografskih objekata i potrebu osnutka stručnog tijela na državnoj razini, sastavljenog od stručnjaka raznih struka, koje bi odlučivalo o službenim likovima hrvatskih toponima koji se bilježe u zemljovidima. Postojeći *Zakon o državnoj izmjeri i katastru* (NN 16/07, 124/10, 56/13) u članku 11. opisuje elemente topografske izmjere koja pretpostavlja, uz izmjeru geografskih objekata, i njegovo pridruživanje objektnim cjelinama »jednoznačnim prostornim geometrijskim određivanjem, opisivanjem atributima i imenovanjem«. Članak 12. određuje nadležnosti Državne geodetske uprave za izradu zemljovida i vođenje baze podataka, a u članku 121. opisani su poslovi Državne geodetske uprave među kojima je u točki 10. zapisano i osnivanje i vođenje evidencije geografskih imena.

6.6.3. Apelativi u ličkoj speleonimiji

Očito je u starijoj ličkoj speleonimiji najčestotniji apelativ *pećina* koji je znatno frekventniji od apelativa *špilja* / *špilja*. Rezultati komparativne analize speleonima na području Perušića upućuju na drukčije suvremeno stanje službene speleonimije. Naime, među 30 službenih speleonima JU pećinski park Grabovača samo se u dva primjera (*Kavgine pećine* i *Marasova pećina*) javlja apelativ pećina, a u 22 primjera apelativ špilja. Te su promjene imena motivirane i suvremenom speleološkom terminologijom koja ne poznaje termin pećina već isključivo špilja i jama⁷⁰⁴.

Rezultati terenskih istraživanja upućuju na drukčije rezultate. Naime, na području Perušića među anketiranim ispitanicima različite dobne i obrazovne strukture, u svakodnevnom govoru apelativ pećina je znatno frekventniji, a primjećuje se i veća čestotnost apelativa jama u odnosu na pećinu i špilju.

U Zborniku za narodni život i običaje Južnih slavena 1917. Radoslav M. Grujić objavio je *Topografički rječnik gospićkoga kotara* u kojem donosi i speleonime, a među apelativima bilježi / razlikuje *jamu* i *pećinu*, dok oblik špilja/spilja ne poznaje.

U knjizi *Lika u rimsko doba* Karla Patscha izvorno objavljenoj 1900. u Beču na njemačkom jeziku, a u prijevodu Zlate Derossi objavljenoj u izdanju biblioteke Ličke župe 1990. u Gospiću, prevoditeljica upotrebljava apelative pećina i špilja/spilja: »U nekima od brojnih špilja u drežničkoj okolini (...)« (Patch 1990:40); „Točnije i temeljitije istraživanje zaslužio bi kompleks špilja Mamulina pećina, koji se nalazi između Pećana i Jošana (...)« (Patch 1990: 41).

Opisujući Liku i Plitvička jezera 1990. godine Dragutin Hirc opisuje i ličke pećine koristeći usporedno apelative pećina i špilja. »Primakosmo se i potoku Jadovi, kojem bijaše kameno korito posve presušilo; Jadova je dakle sušica, kao nekoji potoci u Primorju i Gorskom kotaru. Obale su joj tu i tamo takodjer kamenite pa su se i po polju razsule raznolike stiene i pećine, obrasle riedkim grmljem, ponajviše ljeskovinom« (Hirc 1900: 70). »Tko bi posjetio Plitvička jezera od Ogulina, tomu toplo preporučamo, da se vraća preko Slunja, nu

⁷⁰⁴ Vlado Božić ističe: »Najstarija riječ koja u Hrvatskoj označuje špilju je dakle "Pechice, Pechie, Pechicze", odnosno pećina. Danas u hrvatskom standardnom jeziku treba koristiti riječ špilja. Riječ pećina je slavenskog podrijetla, a špilja grčko - latinskog (spelaion, spelunca). Očito je riječ pećina došla u Hrvatsku dolaskom Hrvata, dakle u 7. stoljeću, dok je riječ špilja morala doći mnogo ranije, tj. s dolaskom Grka i Rimljana. O tome na žalost nema pisanih dokumenata osim toponima u južnoj Dalmaciji. U hrvatskom jeziku, kao skraćenica od riječi pećina zadržala se u narodu riječ "peć" koju nalazimo kao toponim u Hrvatskom zagorju, Hrvatskom primorju i sjevernoj Dalmaciji« (Božić: Speleonimija. hr). Apelativ pećina u Rječniku razlika između hrvatskoga i srpskoga jezika označena je kao srpska uz napomenu da u hrvatskom jeziku isti apelativ ima drukčije značenje vezano za udubljenja u hridinama i stijenama. Na istu semantičku razinu upućuje i natuknica o špiljama Hrvatske enciklopedije.

da uz put razgleda kod Rastovače znamenite spilje, koje je g. 1890. opisao civilni tehnik Franjo Poici« (Hirc 1900: 141).

Rječnik ličke ikavice Marka Čuljata ne bilježi apelative *pećina*, *špilja* / *spilja*, *ponor*, *jama*, ali donosi oblike »jàmeta ž duboka ponikva, jàpaga ž . 1. duboka jama u šumi 2. duboka strma jama (Dunj., L. Novi)« (Čuljat 2004: 104).

Ivan Milković u Ličkoj štokavskoj ikavici bilježi oblike »*pèćina/pèćna* ž, *pèćinē*, *mnG pèćīnā* / *pèćīnā* = velika kamena podzemna šupljina sviše odjeljaka, puna vapnenačkih oblika, ponegdje i s vodom« (Milković 2009: 264), ali i *špilja* navodeći da je riječ grčkoga podrijetla i da ju koriste mlađi naraštaji, rođeni poslije 1970. Milković bilježi i apelativ »*jàmpaga* > *jàpaga*« (Milković 2009: 125) u značenju duboka uska uvala, jametina, ali ne bilježi osnovni oblik jama. Za ponor, Milković bilježi oblik *pùnor* (Milković 2009: 348), a zabilježena je i ikavska varijanta snježnice *snižnica* (Milković 2009: 389) kao voda od otopljena snijega i pećina/škrapa u kojoj se dugo zadržava snijeg. *U snižnicama i liti ima sniga*.

Ričnik gacke čakavščine, konpoljski divan Milana Kranjčevića bilježi apelative pećina i špilja: »pećina ž [G mn pećin] pećina, spilja« (Kranjčević 2003: 609) *špilja ž [G mn špilj]* u značenju špilja, prirodna šupljina u stijeni okomita otvora ili zapuštena nastamba (Kranjčević 2003: 977).

Petar Skok u Etimologijskom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika (1972) apelativ pećina izvodi iz ie., baltosl., svesl. i prasl. **pekti* > peći »Sa kulturno-historijskog gledišta važan je razvitak ›furnus > pećina«. To se može tumačiti time da se pečenje u praslavensko doba obavljalo pri vatri u pećinama« (Skok 1972: 629). Na području Plitvičkih jezera zabilježena je varijanta **pêć** u dvočlanom speleonimu Vilina peć. Zabilježeni su i deminutivi pećinica.

Spilja/špilja < grč. *spēlaion*. Prema Skoku grecizam koji je »zamijenio slav. *peč* = *stcslav. peštъ*, koja se očuvala u slov. *peč* „*pećina*“, čest toponim. U Dalamaciji je grecizam zacijelo postojao već u dalmato-romanskom« (Skok 1972: 311). U Lici zabilježeni i deminutiv špiljica.

Korpus istražene ličke speleonimije svjedoči o snažnom intenzitetu suvremenih procesa imenovanja zeljopisnih objekata koji često nisu oslonjeni na jezičnu ni kulturnu tradiciju ličkoga podneblja ni na osobitosti hrvatskoga imenoslovlja i upozorava na potrebu standardizacije tih procesa na nacionalnoj razini i zaštitu ličke toponimije kao vrijedne sastavnice ličkoga i hrvatskog identiteta.

7. ZAKLJUČAK

Lička se toponimija, od vremena prve naseljenosti i najstarijih poznatih stanovnika Japoda, do suvremenog doba razvijala i mijenjala u specifičnim povijesnim okolnostima koje su, uz geomorfološke, hidrografske i klimatološke prilike, ostavile neizbrisiv trag na njezinu motivacijsku, strukturnu i stratifikacijsku fizionomiju. Korpus obrađene povijesne i suvremene ličke toponimije svjedoči o slojevitosti i bremenitosti povijesnih okolnosti u kojima se Lika nalazila od prapovijesti do suvremenog doba i u kojima je trajno i nepovratno izgubljen veliki dio njezine materijalne i nematerijalne kulturne baštine. U takvim su okolnostima jedino sačuvani toponimi očuvali trag slojevitosti povijesnih sadržaja i informacija koje (pohranjene u imenima kao trajnim spomenicima materijalne i duhovne istine o ljudima i prostoru) stvaraju vjerodostojnu sliku identiteta predmetnoga prostora. U povijesnom je kontekstu oblikovanje ličke toponimije označeno vrlo očitim i snažnim diskontinuitetom kojemu su uzrok bile povijesne mijene razdoblja, civilizacija, kultura i jezika, gospodarskih, etnoloških i naseobinskih tradicija naroda čije su se kulture na ovom prostoru, na različite načine, nadslojavale i utjecale na ukupnu toponimijsku sliku Like. Intenzivne migracije stanovništva, kao posljedice osvajanja ličkog područja, očito su, posebno u razdoblju osmanlijskih najezda i vlasti te prvih desetljeća nakon oslobođenja, ugrozile mogućnosti očuvanja imenskog kontinuiteta iz ranijih razdoblja pa rezultati ovog istraživanja potvrđuju da je do preuzimanja starih ličkih predslavenskih i kasnijih hrvatskih srednjovjekovnih toponima došlo na onim, doduše rijetkim, ličkim područjima na kojima su osvajači i novo stanovništvo zatekli one starosjedioce od kojih su mogli preuzeti postojeći toponim i da se preuzimanje događalo prema načelu očuvanja imenskog kontinuiteta važnijih zemljopisnih objekata. Jasno je pri tome da Hrvati nisu neposredno preuzimali toponime od predrimskih jezika. U okolnostima kad to nije bilo moguće zbog velikog broja napuštenih naselja, podizanja novih naselja ili možda zbog ambicije mijenjanja zatečene toponimijske strukture dolazilo je do imenovanja zemljopisnih objekata, najčešće naselja, ali i do prevođenja i transonimizacije.

Tragove imenskog (dis)kontinuiteta moguće je na primjerima ličke toponimije pratiti od Japoda, o čijim toponimima doznajemo iz antičkih vrela koja svjedoče o vlastitom (rimskom) i japodskom toponimskom povijesnom iskustvu na ovim prostorima. Rimsko osvajanje područja Like nije potisnulo zatečene toponime, već su ih očito, kao i u drugim regijama, Rimljani preuzeli i prilagodili vlastitim jezičnim i toponimskim običajima i

jezičnim pravilima. Tako je posredno sačuvan trag o desetak imena japodskih naselja u Lici. Dolaskom Slavena očito nije došlo do romansko-hrvatske jezične simbioze kao u nekim drugim hrvatskim regijama ili su njezini tragovi izgubljeni pa se u korpusu istražene ličke toponimije uočava relativno mali broj toponima koji pripadaju romanskome sloju. Svakako je ilustrativan primjer sanktorema *Supetar* koji pripada korpusu imena bez kontinuiteta, a jedini je primjer tvorbe imena u hrvatskoj unutrašnjosti od romanskog pridjeva *san(c)tu*. Mogući ostatci avarskoga jezičnog sloja potencijalno su vidljivi na primjerima srednjovjekovnih toponima (bez kontinuiteta) motiviranih upravnom vlašću, a u čiju je tvorbu uključena imenica *ban*. Slavensko/hrvatski, u srednjem vijeku potpuno izgrađen naseobinski i toponimski sustav i zemljopisna nomenklatura, utemeljena na osobitostima krajolika i društva; rodovsko-feudalnom društvenom uređenju, čakavskom narječju i razvijenoj glagoljskoj kulturi suočila se koncem 15. stoljeća s intenzivnom agresijom Osmanlija i nakon 1527. g. s okolnostima koje su ostavile dalekosežan trag na fizionomiju ličke toponimije.

Tijekom početnih sedam stoljeća hrvatske nazočnosti u Lici lička se toponimija razvijala na način usporediv s (top)onimijskim iskustvom ostalih hrvatskih regija, a u tom su razdoblju ličke povijesti s Hrvatima živjeli i katolički Vlasi, čakavci ekavsko-ikavskoga refleksa jata, no njihovih je tragova u ličkoj toponimiji također vrlo malo. A onda „Turci nalegoše na jazik hrvacki“. Pred njihovim je najezdama iz Like, osim Gacke i brinjskoga kraja, izbjegla većina domicilnoga stanovništva odnoseći sa sobom svoju toponimijsku baštinu o kojoj danas uglavnom svjedoče samo dostupna povijesna vrela i relativno mali korpus toponimije s kontinuitetom. Opustjelu Liku osvajači su naselili novim stanovništvom; muslimanskim u gradove i podgrađa i vlaškim dovedenim iz dubine Balkana, pravoslavnim, štokavskog (i)jekavskog govora, stočarsko-nomadskog, naseljenog najčešće u pogranična područja. Novo je stanovništvo sa sobom donijelo vlastita kulturna, sociološka i jezična iskustva i na razrušenoj i spaljenoj zemlji obnavljalo zatečena naselja, imenovalo zemljopisne objekte prema vlastitim kriterijima, podizalo, nova, uglavnom mala, raštrkana, stočarska naselja s imenima koja odražavaju drukčije motivacijsko, strukturno i jezično iskustvo, sociokulturno naslijeđe i model života.

Ostatci ličke srednjovjekovne toponimije, koja je izložena okolnostima vanjskih utjecaja doživljavala i različite promjene, sačuvali su se uglavnom samo uz ona, Osmanlijama, strateški važna naselja s čestim primjerima prenošenja zatečenog/starog imena na nove zemljopisne objekte, preimenovanja na razini prevođenja poznatih imena i imenovanja zemljopisnih objekata kojima nisu znali dotadanje ime. Tako je jedan dio

toponima opstao sačuvan, no, mnogo je veći broj srednjovjekovne toponimije ostao bez kontinuiteta⁷⁰⁵. To razdoblje obilježeno je osmanlijskim utjecajima u smislu promjena niza toponimskih likova i prilagodbe njihovom jezičnom izrazu, najčešće je riječ o doslovnom prijevodu hrvatskog značenja apelativa ili tragovima antroponimne motivacije osmanlijske provenijencije. Ti su se utjecaji odvijali i kasnije na razini turcizama pa proučavanje toga dijela korpusa ličke toponimije ne podrazumijeva jednoznačan pristup ni zaključak.

Utjecaj novih Vlaha ogleda se u osnivanju i imenovanju brojnih malih, stočarskih naselja čija su imena tvorena sa sufiksima *-ići* (*- ovići - evići*) ili na *-ci*, odnosno rodbinskih naselja u množinskom liku koji odražavaju patrijarhalne zajednice koje su Hrvati već bili davno napustili. Imena brojnih srednjovjekovnih ličkih naselja u tom su razdoblju zaboravljena, nestalo je imena s apelativom *vas*, ona koja su preživjela promijenjena su uslijed nerazumijevanja, a novi su toponimski likovi prilagođeni jezičnom naslijeđu i iskustvu novonaseljenih stanovnika s očitom tendencijom (i)jekavizacije. Nestala je stoljećima izgrađivana lička toponimijska nomenklatura, a njeno su mjesto zauzeli primjeri tipa *Kladrma, Palanka, Zaklopača, Jaruga, Krčevina, Gajine, Homoljac, Kaluđerovac, Kurjak, Čitluk, Mlakva, Neteka, Ornice, Tiškovac, Tolić, Plana, Popina, Vučipolje, Zavode*, od kojih se mnogi, u istom ili sličnom obliku, mogu i danas pronaći na području republika BiH i Srbije.

Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti, 1689. g. područje Like ponovno je opustjelo i krenuo je novi val naseljavanja koji je opet promijenio etničku, vjersku i jezičnu sliku Like. S novim naseljenicima osnažen je utjecaj štokavskih govora koje su sa sobom donijeli naseljeni Bunjevci (novoštokavski ikavski govor zapadno-hercegovačke provenijencije) i pravoslavni Vlasi (novoštokavski ijekavski govor istočno-hercegovačke provenijencije). Pokatoličeni muslimani govorili su novoštokavskim ikavskim govorom zapadno-bosanske provenijencije. Ostatci čakavskih govora sačuvali su se uglavnom na području Gacke i u brinjskom kraju gdje su se sačuvali i srednjovjekovni toponimski likovi u izvornom ili kasnijim procesima prilagođenom obliku. Povijesna vrela i literatura svjedoče o razmjerima i intenzitetu novog naseljavanja koje se odvijalo prema planovima i potrebama vojno-krajiških vlasti. To je razdoblje početaka konačnog oblikovanja naseobinske strukture Like i utvrđivanja i normiranja toponimske slike kakvu u Lici poznajemo danas. Ona je najvećim dijelom i administrativno uređena povratkom ličkog područja u okvire civilne Hrvatske koncem 19. stoljeća kad je započela i njezina jezična standardizacija s kojom su

⁷⁰⁵ O brojnosti i distribuciji s približnom ubikacijom svjedoči priloženi zemljovid.

postupno nestajale dijalektne osobitosti ličke toponimije. Mnogi su zemljopisni objekti dobili nova imena, a proces imenovanja (posebno speleoloških objekata) traje i danas i očito se rijetko oslanja na lokalnu, a vrlo često odustaje i od nacionalne tradicije imenovanja. Takvo je stanje posljedica i neriješenog pitanja standardizacije zemljopisnih imena u Hrvatskoj.

Posljedice toponimskog diskontinuiteta najočitije su na korpusu ličke ojkonimije o čijim promjenama tijekom procesa oblikovanja ima i najviše podataka. Oni se mogu iščitati iz relativno oskudnih povijesnih vrela, relativno rijetkih prikaza Like na rubovima povijesnih zemljovida koji prikazuju uglavnom šire zadarsko ili šibensko područje, iz diplomatskih zbornika, shematizama, knjiga i članaka povijesne provenijencije i službenih glasila u kojima su objavljivane odluke nadležnih upravnih tijela koja su normirala imena ličkih naselja.

U ovom je radu, na različitim razinama, analizirano 179 ojkonima bez kontinuiteta i 231 suvremeni ojkonimski lik među koje pripada i dio imena naseljenih mjesta koja su preživjela razdoblja povijesnih iskušenja. Usporedba klasifikacijskih osobina srednjovjekovne i suvremene ojkonimije upućuje na znatne promjene koje su se u dogodile procesu standardizacije. Za razliku od srednjovjekovne, ojkonimije bez kontinuiteta, u kojoj najviše ojkonima pripada kategoriji imena etnonimskog ili etničkog postanja, u suvremenoj je ličkoj ojkonimiji na motivacijskoj razini najzastupljenija skupina ojkonima motiviranih geomorfološkim osobinama krajolika, druga je po čestotnosti skupina ojkonima antroponimskog postanja, zatim nazivima bilja i biljnih zajednica, pa starijim toponimima.

S obzirom na strukturu prevladavaju jednočlani ojkonimi, a u tvorbenom je smislu najčešća afiksalna tvorba u kojoj je među sufiksima najzastupljeniji sufiks *-ac / -ovac*, a tek se u nekoliko primjera sačuvao, u srednjem vijeku vrlo frekventan, sufiks *-(j)ane* (*Jezerane, Pećane, Brušane, Breštane*).

S obzirom na jezično podrijetlo imena razvidno je da je lička ojkonimija gotovo u cijelosti hrvatskog/slavenskog podrijetla s nešto izraženijim adstratnim slojem orijentalnog podrijetla, zatim supstratnim romanskim slojem te s po jednim ojkonimom u kojem se čuva trag predrimskog, grčkog i mađarskog utjecaja.

Obradba ličke toponimije potvrdila je onomastičko načelo po kojemu su hidronimi najpostojanija onimijaska kategorija. Imena velikih ličkih rijeka čuvaju najstarije jezične slojeve. Imena rijeka Like i Une svrstavaju se u vjerojatne predslavenske hidronime, Zrmanja i Gacka svjedoče o najstarijim slavenskim oblicima, a imena manjih vodotoka, jezera i ostalih vodnih objekata čuvaju tragove jezičnih nadslojavanja i pripadaju mlađem onomastičkom sloju. Lički hidronimi, kojih je u ovom radu analizirano ukupno 764, potvrđuju povezanost geomorfološkog krajolika, važnost vode, bez obzira na njezinu hidrološku vrijednost, i

potrebu imenovanja hidrološkog objekta motiviranog njegovim osobinama i važnošću pa je u tom smislu i najplodniji lički jednočlani hidronim među tekućicama *Suvaja* koji svjedoči osobitosti krškoga tla i hidrometeorološke uvjete koji se odražavaju na oblik i stalnost vodotoka. Mnoge od ličkih tekućica su ponornice, a osobitosti objekata u kojima vodotoci izviru, teku i poniru utjecale su i na razvoj specifične krške hidronimijske nomenklature. Iz obrađenog hidronimijskog korpusa vidljivo je da se na ličkom području razvila i osobita značenjska iznijansiranoost u primjeru tipa *bàra* koji najčešće označava manju stajaću vodu, lovku ili močvaru, a u Lici livadu košenicu uz vodu. Specifičan je i lički toponim *ruja* koji obično označava ponikvu s vodom, osobito na Velebitu. Voda i vodne imenicu sastavnice su i mnogih ličkih ojkonima, a važnost vode u Lici ogleda se i u transonimizaciji hidronima u horonime, etnonime i ojkonime. Za ličku se hidronimiju, s obzirom na jezično podrijetlo, s pravom može reći da je najvećim dijelom hrvatskog/slavenskog podrijetla s rijetkim primjerima supstratnih i značajnim udjelom adstratnih imena među kojim su najbrojniji hidronimi koji u sebi čuvaju orijentalni sloj. Stratifikacijska obilježja hidronimije sa značajnim orijentalnim slojem posljedica su jezičnog nadslojavanja koje se odrazilo na kasnija imenovanja manjih vodnih objekata u Lici, poglavito na područjima koja se bila pod osmanlijskom okupacijom i na koja su tijekom okupacije i nakon oslobođenja naseljeni stanovnici na čiji je jezik osmanlijski utjecaj bio intenzivan. Očito Osmanlije nisu neposredno utjecali na ličku hidronimiju.

Najmlađoj ličkoj toponimijskoj kategoriji pripadaju oronimi i među njima osobito speleonimi. Oni su, očekivano, i najbrojniji lički toponimi. Ukupno je analizirano 2636 oronima i 599 speleonima. Proces imenovanja ličkih gora, vrhova, klanaca, usjeka, planinskih dolina, špilja i jama, osim imena samog Velebita koje se u različitim varijantama spominje u antičkim vrelima, povezan je najprije s njihovom srednjovjekovnom vojno-strateškom, obrambenom, kasnije, gospodarskom (zimski stanovi i pasišta), šumarskom i turističko-planinarskom važnošću. Taj proces imenovanja, sa svim svojim osobinama i očitim slabostima traje i danas, a o njemu najrječitije svjedoče imenovanja novootkrivenih speleoloških objekata na Velebitu. Lička oronimija svjedoči o geomorfološkim osobinama ličkih planina, o njihovoj flori i fauni, ali i ljudima koji su živjeli na njima i njihovom društvenom i gospodarskom životu, religiji, impresijama i naravno o jezičnom nadslojavanju različitih plemena i naroda koji su u na tim planinama živjeli ili na njih povremeno dolazili. I sam Velebit nosi u drugom dijelu kompozita imena vezu sa stanovanjem, boravljenjem, bivanjem pa bi njegovo ime moglo značiti veliki pastirski stan. Ti su stanovi već davno opustjeli, srušeni su i zaboravljeni pa je zaboravu ostavljena i toponimija tih područja koju u

ovom radu, upravo zbog takvih i sličnih razloga, nije bilo moguće terenski obraditi. No, analizirani korpus ličke oronimije ipak svjedoči o vrlo razvijenom zemljopisnom nazivlju koje opisuje najvažnije krške geomorfološke forme koje se nalaze na ličkim planinama i čine važnu sastavnicu njihovog oronimijskog identiteta. Neki od tih primjera metaforične motivacije prerasli su u razinu općeg zemljopisnog nazivlja npr. *kuk*, *ždrilo*, *gerda*, *sedlo*, *glavica*... Među opisnim pridjevima u dvočlanim imenima dominiraju oni koji se odnose na dojam veličine, dubine, oblika i boje: *veliki*, *mali*, *oštri*, *ravni* i *duboki*, *goli*, a kod boja dominantna je crna (*Crna dolina*, *Crna duliba*, *Crna kosa*, *Crne grede*, *Crni kal*, *Crni vrh*) koja je na razini dojma vezana uz geografski položaj imenovanih objekata i njegovo odnos prema izlasku ili zalasku Sunca. Lička je oronimija izrazito slavenska/hrvatska sa sačuvanim, uglavnom adstratnim slojevima, među kojima je najočitiji onaj osmanlijski koji je češći u oronimiji ličkog sredogorja i Plješivice, kao onodobnog pograničnog gorja nego u primjerima velebitske ili kapelske oronimije koje su ipak bile udaljenije od osmanlijske vlasti. U obrađenom su korpusu uočljive razlike imenovanja sličnih geografskih objekata na različitim ličkim planinama. Te su razlike posljedice mikropovijesnih okolnosti, s odrazom na motivaciju imenovanja, strukturne i tvorbene osobine imena i jezičnu stratifikaciju i u njima se ogleda različitost kulturnog naslijeđa, demografskih prilika i onimijskih iskustva ličkih subregija i njezinih stanovnika. Važnu je ulogu u oblikovanju ličke oronimije imalo lokalno stanovništvo, a presudnu su ulogu u procesu izgradnje njezine suvremene fizionimije ipak imali šumari, kartografi, planinari i speleolozi.

U ovom je radu onomastički obrađeno 4409 ličkih toponima koji su najčešće prikupljeni ekscerpisanjem iz dostupnih povijesnih i suvremenih vrela, a jedan dio i terenskim istraživanjem. Jedan, manji, dio korpusa, koji se uglavnom odnosi na povijesnu; predslavensku i srednjovjekovnu hrvatsku toponimiju bez kontinuiteta, prikupljen je posredno, uglavnom iz dostupnih povijesnih, etnoloških i toponomastičkih studija, poglavito iz djela Stjepana Pavičića. Svi su toponimi, s obzirom na veličinu istraženog zemljopisnog područja, povijesnu dubinu istraživanja i sam istraživani korpus, onomastički analizirani na različitim razinama. Najdetaljnije je obrađena lička otkonimija u čiju su obradbu uključeni svi dostupni zemljopisni, povijesni, demografski, etnološki i lingvistički sadržaji koji su važni za definiranje etiologije imena. Zabilježeni su svi dostupni povijesni oblici iz zemljovida i drugih dostupnih vrela, a etimološka se tumačenja donose samo u onim primjerima u kojima je to bilo potrebno zbog utvrđivanja stratifikacije ili isticanja regionalne osobitosti imenovanja i referenta pri čemu sam se služio relevantnim etimološkim radovima i rječnicima.

Vrlo je oskudna osnovna zemljopisna literatura i vrela za proučavanje ličke hidronimije i oronimije pa je i vrlo malo dostupnih izvanjezičnih podataka o opisivanim referentima koji bi dodatno oplemenili onomastičku analizu. Stoga je u ovom radu obradba tih poglavlja pretpostavljala poseban izazov i potrebu neposrednog prikupljanja, terenskog istraživanja, i provjere najosnovnijih zemljopisnih podataka, a kao rezultat oblikovana je (prva takve vrste o ličkom području) baza podataka o više od 700 hidronima i više od 3 000 oronima i speleonima koja će koristiti budućim onomastičkim i drugim istraživanjima ličkih hidronima i oronima.

Ovaj je rad, kao prvi sustavan popis i opis povijesne i suvremene ličke toponimije, u koji su uključena sva dosadašnja dostupna znanja o toponimiji ličkoga prostora, dobra podloga za daljnja istraživanja manjeg opsega s detaljnijim pristupom analizama pojedinih ličkih onomastičkih tema.

8. IZVORI I LITERATURA

Izvori:

1. Državni zavod za statistiku. 1998. Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske 1880. – 1991. Po naseljima. Zagreb.
2. HR DZD, Rapski bilježnici, kutija II (bilježnik Thoma de Stantiis)
3. HR DZD, Fond geografske i topografske karte Dalmacije i susjednih oblasti.
4. Vodotoci ličko-senjske županije u nadležnosti VGO Rijeka, zemljovid 1 : 80 000
5. Popis voda I. reda Ličko-senjske županije, Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za vodno područje primorsko istarskih slivova
6. Popis voda II. reda Ličko-senjske županije, Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za vodno područje primorsko istarskih slivova
7. šumarske karte Velebita, 1 : 25 000
8. Klaudije Ptolomej; *Descriptio qvintae tabulae Europae*, 2. stoljeće, Digitalna zbirka Fikreta Midžića, Bihać
9. Mateo Pagano. *Tvto el Cõtado di Zara e Sebenicho*, Venecija, oko 1525. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.
10. *Tabula Hungariae ad quator per Lazarem quondam Tthomae Strigonen. Cardin. Secretariu virum expu: congesta, a Gerogio Tanstetter Collimaitio reuisa auctiorq, atque a Jo. Cuspiniano edita etc. Opera Petri Apiani de Leysnigk Mathematici i Ingolstadiani invuIgata Anno Dni 1528.* Digitalna zbirka Fikreta Midžića, Bihać.
11. Giovanni Francesco Camocio. *Novo disegno della Dalmatia et Crovatia*. Venecija 1566. Digitalna zbirka Fikreta Midžića, Bihać.
12. Paolo Forlani. *La uera et fidele discriptione di tutto il Contado di Zara et Sebenico...*, Venecija, 1570. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.
13. Johannes Sambucus. *Illyricum / Ioan.(nes); Sambucus; Ortelio...* Beč, 1572. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.
14. Augustin Hirschvogel. *Schlavoniae, Croatiae, Istriae, Bosniae, ...* Antwerpen 1573. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.

15. Gerhard Mercator. *Sclavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae parte*, Amsterdam, oko 1630. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.
16. Stefano Scolari. [Karta zapadnog dijela Hrvatske], prva polovica 17. stoljeća, Državni arhiv u Zadru, Fond geografske i topografske karte Dalmacije i susjednih oblasti Sign.: 108
17. Stjepan Glavač. *Nova hactenus editarum mendis expurgatis ac multis quae omissa additis accurate concinnata Partium Regni Sclavoniae et Croatiae a Christianitate etiamnum possessorum Confiniumque Descriptio per R. P. Stephanum Glavach e Soc...*1673. Hrvatski državni arhiv, Metropolitanska knjižnica Zagrebačke nadbiskupije, Valvasorova grafička zbirka VZ VII/12
18. Giacomo Cantelli da Vignola. *Lika et Corbauia a Com... (Veduta Dubice i Like)*, Italija, 1688. HR-DAGS-115 Kartografska zbirka 1680. – 1958.
19. Giacomo Cantelli da Vignola. *La Croatia e Coneta di Zara*, 1690. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Kartografska zbirka.
20. Vincenzo Maria Coronelli. *Ristreto dell'a Dalmazia Diuisa ne suoi Contadi*, Venecija, 1697. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak.
21. Johann Cristoph Müller. *Augustissimo Romanor Imperatori/Iosepho I./ Hungariae Regi Invictissimo/ Mappam Hanc /Regni Hungariae ...*Beč, 1709. Digitalna zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.
22. Pavao Ritter Vitezović. Karta Like i Krbave, 1699. Digitalna zbirka Fikreta Midžića, Bihać.
23. *Theil des Liccaner Regim. Und Venetian. Dalmatien, Sectio 47*, 1780. HR-DAGS-115 Kartografska zbirka 1680. – 1958.
24. Mauro Ruić, *Delle riflessioni sgtoriche: sopra l'antico stato ed ecclesiastico della città edi sola di Pago o'sia dell'antica Gissa fatte a diversi autori, diplomi, privilegi ed altre carte pubbliche e private / raccolte con la possibile esatezza e diligneza da Marcolauro Rujch*, 1780. Knjižnica Državnog arhiva u Zadru Sign.: 5247, Rkp. 34/2
25. Zergollern. *Ideal Plan der Zenger, Modrusser, und Gerbavienser Diöces. Dann der Gränzen des Liccaner, Ottochaner, Ogulliner, Regimentes* , 1814. Digitalna zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.
26. Friedrich Wilhelm von Streit. *Carte von dem Königreiche Kroazien mit Benützung der zuverlaessigsten astronomisch-geographischen Beobachtungen und Nachrichten*, Beč, 1830. Digitalna zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

27. Friedrich Wilhelm von Streit; *Das Oestereichische Koenigreich Dalmazien and die zwei Kroatischen Grenz-Regimenter Ottochaner und Liccaner*, Berlin, 1835. g. Zbirka zemljovida i atlasa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; Zbirka Novak
28. Mathias Kossovich. *Karte von Liccaner Grenz Regiment*, Beč, 1846. Digitalna zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.
29. Ivan Steklasa. *Zemljovid Županije ličko-krbavske*, Zagreb, 1888. Digitalna zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.
30. HR HDA 1421-1-6-82-1 Katastarski planovi i registar čestica Boričevac, 1875., Brlog 1872., Brinje 1872., Brezik i Kuklić 1875/6., Bilaj, 1874., Barlete, 1874., Bilopolje (Bjelopolje), 1874.,
31. Državna geodetka uprava. 2010. Registar geografskih imena Republike Hrvatske. Popis špilja i jama na području NP Sjeverni Velebit. NP Sjeverni Velebit, baza podataka.
32. *Popis imena mjesta u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj*. 1942. uredio Hrvoje Velzek. Zagreb. Nakladno poduzeće Ante Velzek
33. *Popis stanovništva 1953.*, knjiga XIII, Stanovništvo i domaćinstva, Podaci za naselja i delove naselja prema upravnoj podeli u 1953. godini. Beograd. Savezni zavod za statistiku
34. „Rječnik mjesta“ Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. 1925. Beograd: Narodna prosveta.
35. Speleološki objekti RP Lika, Javna ustanova pećinski park Grabovača
36. *Narodne novine*, Zagreb, 1941. – 1960.
37. *Sbornik zakona i naredaba valjanih za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju*, Zagreb, 1860. – 1940.
38. *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, 44 – XVI, 1930.
39. *Upravno, sudsko i crkveno razdjeljenje i imenik prebivališta Primorske banovine, po stanju od 1. maja 1938.*, Priredio: Statistički ured u Zagrebu, Izdala: Kraljevska banska uprava Primorske banovine, Zagreb, 1938., Tisak zaklade tiskare Narodnih novina u Zagrebu.
40. Glasnik Krajine, 20. lipnja 1991.
41. The first military survey, 1763. – 1787.

42. The second military survey, 1806. – 1869.

Literatura:

1. Alerić, Danijel. 1979. *Problem desnoga i lijevoga u jugoslavenskoj toponimiji*. u Rasprave Zavoda za jezik 4-5, Zagreb, 135 – 213.
2. Alerić, Danijel. 1986. *Pogled na toponim Počitelj*. u Filologija, knjiga 14, Zagreb, 9 – 18.
3. Andrić, Jasna. 2002. *O Kranjcima*. u Folia onomastica Croatica, 10. Zagreb. 1 – 21.
4. Babić, Stjepan. 1983. *O razlikama između narodnih i službenih imena mjesta u SR Hrvatskoj*. u Jezik, Zagreb, 66 – 75.
5. Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš, Milan. (2002). *Hrvatski pravopis*. VI. izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
6. Bach, Franz. 2010. *Povijest Otočke pukovnije*. Zagreb-Otočac: Hrvatski institut za povijest i Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke.
7. Baričević, Tomislav. 2002. *Po Velebitu od Svetog brda do Podpraga ili od spomena Božjih zapovijedi do spominjanja hrvatskih branitelja*. // Senjski zbornik god. 29/Senj: Senjsko muzejsko društvo; Gradski muzej Senj, 369 – 383.
8. Bašnec, Nikola. 1999. *Dolazak kapucina i njihova misijska djelatnost u Lici i Krbavi nakon oslobođenja od Turaka 1689*. u Riječki teološki časopis. Br. 2. Rijeka. 251 – 294.
9. Benešić, Julije. 1949. *Hrvatsko-poljski rječnik*. Nakladni zavod Hrvatske. Zagreb
10. Bežen, Ante. 2009. *Lički jezični identitet(i)*. // Identitet Like: korijeni i razvitak, knjiga I (zbornik radova). Željko Holjevac (urednik). Zagreb – Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Gospić, 85 – 112.
11. Bićanić, Nikola. 1995. *Hrvatski katolički stražar s Nehaja*. Zagreb: Hrvatsko književno društvo sv. Jeronim.
12. Binički, Fran. 1940. *Vjekovni san*. //Lički grudobran (zbornik). //Zagreb: Društvo Ličana Hrvata, 13 – 20.
13. Bjelanović, Živko. 1997. *Jedan tip prezimena s protezom*. Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 1997-1998., br. 23-24. Zagreb. 57 – 63.
14. Bjelanović, Živko. 2008. *Toponimi etnonimskog podrijetla u Pokrčju*. Titius 1, 71 – 99.

15. Bogović, Mile. 1991. *Takozvani Glavinićev opis Like i Krbave iz 1696. godine*. Croatica Christiana Periodica, Vol. 15, No. 27, Zagreb. 117 – 128.
16. Bogović, Mile. 2014. *Lika i njezina crkva u prošlosti i sadašnjosti*. Gospić: Državni arhiv u Gospiću i Gospićko-senjska biskupija.
17. Bogović, Mile. 2015. *Slunjski kraj i njegova crkva u prošlosti i sadašnjosti*. Gospić-Slunj: Državni arhiv u Gospiću i Gospićko-senjska biskupija.
18. Bogović, Mile. 2017. *Srpsko pravoslavlje i svetosavlje u Hrvatskoj. U prošlosti i sadašnjosti*. Alfa. Zagreb.
19. Božić, Vlado. 2002. *Duboke jame sjevernog Velebita*. Senjski zbornik, Senj, 343 – 360.
20. Božić, Vlado. 2008. *900 godina prvog spomena jedne špilje u Hrvatskoj*. u www.speleologija.hr, (posjećeno 18. listopada 2016.)
21. Božić, Vlado. 2011. *900 godina prvog spomena jedne špilje u Hrvatskoj*. Hrvatski speleološki poslužitelj. www.speleologija.hr. Zbornik radova vol 1 br.1
22. Božić, Vlado. 2012. *Obrambene špilje Krbavskog polja*, Senjski zbornik 39, Senj, 251 – 272.
23. Božičević, Srećko. 1998. *Rijeka Gacka više nije prava ponornica*, //Grad Otočac 4 (zbornik radova)/Otočac, 67 – 70.
24. Brala Mudrovčić, Jasminka. 2014. *Štokavski toponimi Gacke doline (zapadni dio Like)*. //Lingua Montenegrina (zbornik radova)/ Podgorica, 85 – 104.
25. Brala Mudrovčić, Jasminka. 2015. *Toponimi Gacke doline*. u Folia onomasatiaca Croatica, Zagreb. 1 – 20.
26. Brodnjak, Vladimir. 1992. *Rječnik razlika između hrvatskoga i srpskoga jezika*. Zagreb: Školske novine i Hrvatska sveučilišna naklada.
27. Brozović Rončević, Dunja. 1993. O jednom „iranizmu“ u hrvatskom. u Suvremena lingvistika 35 – 36. Zavod za lingvistička istraživanja HAZU. Zagreb. 31 – 39.
28. Brozović Rončević, Dunja. 1994. *O razgraničenju toponima s dočekom -aj, -aja od apelativa s etimološkim sufiksima -(j)aj, -(j)aja*. u Folia onomastica Croatica 3, Zagreb, 17 – 23.
29. Brozović Rončević, Dunja. 1996. *O sinonimnim indoeuropskim korijenima u hidronimiji*. u Suvremena lingvistika. Hrvatsko filološko društvo. Zagreb. 95 – 101.
30. Brozović Rončević, Dunja. 1997. *Apelativi u hrvatskoj hidronimiji*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

31. Brozović Rončević, Dunja. 1999. *Nazivi za blatišta i njihovi odrazi hrvatskoj toponimiji*. u *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 1 – 44.
32. Brozović Rončević, Dunja. 1997. *Hidronimi s motivom vrelišta na povijesnom hrvatskom jezičnom području*. u *Folia onomastica Croatica* 6, Zagreb, 1 – 40.
33. Brozović Rončević, Dunja. 1997. *Važnost hidronimije za proučavanje slavenske etnogeneze*. u *Filologija* 29, Zagreb, 1 – 24.
34. Brozović Rončević, Dunja. 2002. *Inojezični elementi u hrvatskome zemljopisnom nazivlju*. Hrvatski dijelaktološki zbornik 12. 3 – 14.
35. Brozović Rončević, Dunja. 2003. *Turski jezični sloj u hrvatskim prezimenima*. Od indoeuropeistike do kroatistike. 67 – 77.
36. Čače, Slobodan. 2007. *Aserija i njezino zaleđe: Bukovica, Zrmanja i južni Velebit*. *Asseria* br. 5, Zadar, 39 – 82.
37. Čaplar, Alan. *Dinara – najviša planina u Hrvatskoj*. www.hps.hr
38. Čaplar, Alan. 2006. *Velebitsko nazivlje, bogatstvo razusto Velebitom*. Meridijani, Zagreb, 27.
39. Čilaš – Šimpraga, Ankica. 2013. *Okonimski tipovi u Drniškoj krajini s osobitim osvrtom na ojkionime na -(j)ane*. Hrvatski dijalektološki zbornik. 18. 19 – 31.
40. Čulinović – Konstantinović, Vesna. 1974. *Život i običaji stanovnika Plitvica*. //Plitvička jezera, čovjek i priroda./ Plitvička Jezera: Nacionalni park Plitvička jezera, 175 – 200.
41. Čuljat, Marko. 2004. *Ričnik ličke ikavice*. Gospić, Lika@press.
42. Čuljat, Marko. 2009. *Lika iz bloka jednog novinara*. Gospić, Lik@press.
43. Ćosić, Stjepan. 2012. *Topografske karte hrvatskih zemalja do početka 20. stoljeća*. //Topografske karte na području Hrvatske. /Frangješ Stanislav (urednik). Zagreb; Državna geodetska uprava, 197 – 289.
44. Ćutić, Ante. 1937. *Iz starog vilajeta. Janjče u svijetlu narodne predaje*. u *Lički Hrvat*. br. 1 – 2, str. 5
45. Devčić, Ivan. 1903. *Iz bivše bužke knežije*. Narodne novine 3. IV.1903, 1 –3.
46. Devčić, Ivan. 1907. *Lapac-grad*. Prosvjeta 1907. Zagreb. 52 – 53.
47. Devčić, Ivan. 1908. *Lovinac grad*. Prosvjeta 1908. Zagreb. 13 – 14.
48. Drechsler-Bižić, Ružica. 1956. *Gradine u Lici, vojna utvrđenja i njihov značaj*. Vesnik Vojnog muzjea JNA u Beogradu, Beograd, 36 – 50.
49. Faričić, Josip. 2007. *Geografska imena na kartama Hrvatske 16. i 17. stoljeća*, *Kartografija i geoinformacije* 6, Zagreb, 148 – 179.

50. Feldbauer, Božidar. 2004. *Leksikon naselja Hrvatske (I-III)*. Zagreb: Mozaik knjiga.
51. Filipi, Amos Rube. 1984. *Hidronimija zadarskih otoka*. Onomastica Jugoslavica 11, Zagreb, 111 – 154.
52. Finka, Božidar. 1967. *O južnoslavenskim nazivima rijeka za slavenski toponomastički atlas*, Filologija 5, Zagreb, 47 – 50.
53. Finka, Božidar; Pavešić, Slavko. 1968. *Rad na proučavanju čakavskoga govora u Brinju i okolici*. Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje Vol. 1. Zagreb, 5 – 44.
54. Forenbacher, Sergej. 2001. *Velebit i njegov biljni svijet*. Zagreb: Školska knjiga.
55. Frančić, Anđela i Mihaljević Milica. 1997. – 1998. *Antonimija u hrvatskoj ojkonomiji*. U Rasprave IHJJ sv. 23-24. str. 77 – 102.
56. Frančić, Anđela. 2009. *Onomastička svjedočenja o hrvatskome jeziku*. //Povijest hrvatskoga jezika 1. knjiga – srednji vijek/. Ante Bičanić (urednik). Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti Croatica, 221– 258.
57. Frančić, Anđela. 2011. *Hrvatska imena*. //Povijest hrvatskoga jezika 2. knjiga – 16. stoljeće/. Ante Bičanić (gl. urednik). Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti Croatica, 387 – 439.
58. Franić, Dragutin. 1898. *Uzlaz na velebitsku Visočicu (1619 m.)*. Hrvatski planinar, Vjestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ 4 i 5, Zagreb, 59 –61 i 74 – 75.
59. Franić, Dragutin. 1900. *Dvapat preko Velebita do Staroga grada*. Hrvatski planinar. Hrvatsko plnainarsko društvo. br. 2, 24 – 27.
60. Franić, Dragutin. 1900. *Dvapat preko Velebita do Staroga grada*. Hrvatski planinar. Hrvatsko plnainarsko društvo. br. 5, 70– 76.
61. Franić, Dragutin. 1900. *Dvapat preko Velebita do Staroga grada*. Hrvatski planinar. Hrvatsko plnainarsko društvo. br. 6, 86– 90.
62. Franić, Dragutin. 1910. *Plitvička Jezera i njihova okolica*. Zagreb.
63. Fras, Franjo Julije. 1988. *Topografija Karlovačke vojne krajine*. Gospić.
64. Fürst-Bjeliš, Borna. 2000. *Toponimija i percepcija u prostoru Triplex Confiniuma: Morlakija*. Radovi – Zavod za hrvatsku povijest 32 – 33, Zagreb, 349 – 354.
65. Geografija SR Hrvatske. 1975. Knjga IV, Gorska Hrvatska. Zagreb: Školska knjiga.
66. Gjurašić, Marija. 2014. *Zemljišna izmjera i ustroj stabilnoga katastra Franje I. u Dalmaciji prema Carevu patentu iz 1817. godine i Katastarskome i mjerničkome naputku iz 1820. godine*. Povijesni prilozi, 46. Hrvatski institut za povijest. Zagreb, 287 – 358.

67. Gojtan, Ivan. 1914. *Drugi prelaz preko Velebita zimi*. Hrvatski planinar 4, Zagreb, 52 – 60.
68. Grčević, Jure. 2000. *Kompolje: narodni životi običaji*, Kompolje: Katedra čakavskog sabora pokrajine Gacke.
69. Grkovski, Trajko. 2007. *Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. Memoarsko gradivo. Knjiga 2. Novinari – svjedoci vremena (Zapisi Trajka Grkovskog: Plitvice – Karlovac 1991. – 1996.)* Zagreb: Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata.
70. Grujić, M. Radoslav. 1917. *Topografski rječnik Gospićkoga kotara*. //Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, 22./ 124 – 256.
71. Gušić, Branimir. 1973. *Naseljenje Like do Turaka*. //Lika u prošlosti i sadašnjosti./Karlovac: Historijski arhiv u Karlovcu, 13 – 61.
72. Gušić, Branimir. 1974. *Čovjek i zaštita Plitvičkih jezera*. //Plitvička jezera, čovjek i priroda./ Plitvička Jezera: Nacionalni park Plitvička jezera, 71 – 84.
73. Habeković, D.; Pažur, K.; Popović, J. 1992. *Ihtiofauna nekih ličkih tekućica*, Ribar 47, Zagreb, 23 – 33.
74. Heneberg Većeslav. 1922. *Lika prije Hacquetovih putovanja*. Narodna starina, Zagreb, 47 – 55.
75. Herak, M. 1955. *O nekim hidrogeološkim problemima Male Kapele*. Geol. Vjesnik 8-9, Zagreb, 19 – 37.
76. Hirc, Dragutin. 1900. *Lika i Plitvička jezera*. Pretisak 1996. Rijeka.
77. Hirc, Dragutin. 1903. *Četrnaest dana na Velebitu*. u Hrvatski planinar br. 1 i 2. 3 – 7 i 27 – 29.
78. Hirc, Dragutin. 1905. *Prirodni zemljopis Hrvatske*. Knjiga 1. Zagreb: Tisak i naklada Antun Scholz.
79. Hirtz, Miroslav. 1928. *Od Apatišana do Lubenovca*. u Hrvatski planinar. Br. 5 – 6, 114 – 125.
80. Holzer, Georg. 1994-95. *Weißer und schwarze Flüsse*, Österreichische Namenforschung 22-23, Klagenfurt, 35 – 53.
81. Holjevac, Željko. 2010. *Stjepan Pavičić i njegovo djelo u svjetlu migracijskih procesa i životnih prilika u Lici*. Stjepan Pavičić, Seobe i naselja u Lici: Gospić, Državni arhiv u Gospiću, 1 – 13.
82. Horvat, I. 1925. *O vegetaciji Plješivice u Lici*. Geografski vestnik 1, Ljubljana, 113 – 122,

83. Horvat, I. 1958: *Prilog poznavanju borovih i smrekovih šuma Male Kapele*. Šumarski list 7-9, Zagreb, 225 – 250.
84. Horvat, I. 1962: *Biljnogeografski položaj i raščlanjenost Like i Krbave*. Acta Botanica Croatica 21-22, Zagreb, 233 – 262.
85. Horvat, Rudolf. 1993. *Lika i Krbava: povijesne slike, crtice i bilješke*. Pretisak. Zagreb: Savez hrvatskih ličkih zavičajnih klubova „Vila Velebita“.
86. Hraste, Mate. 1956. *O ličkim govorima*. Lički kalendar 1956. „Problemi“ revija Like, Korduna i Banije. Zagreb.
87. Hrvatska opća enciklopedija. 2003. Zagreb. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
88. Hrvatski enciklopedijski rječnik: 2004. Zagreb: EPH i Novi Liber.
89. Hrvatski mjesni rječnik. 2016. (glavna urednica Nataša Bašić – Kosić) Zagreb. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
90. Ivanković, Ante. 2006. *Zemljopisni nazivi duvanjskog područja*. Iz neobjavljene knjige *Zemljopisni nazivi duvanjskog područja (naselja, planine, vode, mikrotponimi)*.
91. Ivanković, Ante. 2009. *Nazivi naselja Splitsko-dalmatinske županije*. Split: Matica hrvatska, Ogranak Split.
92. Iveković, F. i Broz, I. 1901. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb.
93. Ivšić, Dubravka. 2013. *Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji*. Doktorski rad. Filozofski fakultt Sveučilišta u Rijeci.
94. Ivšić, Dubravka. 2015. *Predslavenski hidronimi na području Republike Hrvatske koji nisu posvjedočeni u antičkim vrelima*. Folia onomastica croatica 24. Zagreb, 43 – 71.
95. Jamičić, A. 1902. *Lička visočina*. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 3 i 4, str. 24 – 26 i br. 7-8, str. 57 – 60.
96. Japunčić, Milan. 1936. *Kratka povijest Like i Krbave od najstarijih vremena do ukinuća Vojne krajine 1881. godine*. Tiskara Ivo Kolačević. Gospić.
97. Japunčić, Mile. 2000. *Lovinački kraj*, Zagreb: vlastita naklada.
98. Japunčić, Mile. 2013. *Rječnik Lovinca*. Zagreb: vlastita naklada.
99. Juričić, I. 1912. *S Velebita*. u Planinarski vjesnik, Zagreb. br. 8, 235 – 256.
100. Juričić, I. 1912. *S Velebita*. u Planinarski vjesnik, Zagreb. Br. 9. 285 – 286.
101. Jutronić, Andre. 1950. *Prikupljanje geografskih izraza i toponima*. u Naše planine 6 – 7, 203 – 205.
102. Karakaš, Jure. 2001. *Podlapac*, Zagreb: Stajergraf i Lik@press Gospić.

103. Kaser, Karl. 2003. *Popis Like i Krbave 1712. godine*. Zagreb. SKD Prosvjeta.
104. K.D.M. 1899. *Plitvička jezera i njihova okolina*. Zagreb.
105. Kekez, Hrvoje. 2013. *Lička županija i Kasezi u srednjem vijeku*. //Gospić, grad, ljudi, identitet (zbornik radova)./ Željko Holjevac (urednik). Zagreb – Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar,
106. Klaić, Bratoljub: 1990. *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
107. Klaić, Nada. 1965. *O Kasezima i Hrvatima u srednjovjekovnoj Hrvatskoj*. Dostignuća, Gospić, 3 – 21.
108. Klaić, Nada. 1974. *Lika u srednjem vijeku*. //Arheološka problematika Like. (zbornik radova)/. Zagreb: Hrvatsko arheološko društvo, 119 – 125.
109. Klaić, V. 1902. Građa za topografiju ličko-krbavske županije u srednjem vijeku. Zagreb, 1 – 31, 130 – 144.
110. Knezović, Pavao. 2003. *Knjižica od Turak u Perušiću*.//Heraditas rerum Croaticarum ad honorem Mirko Valentić (zbornik radova)./ priredili Alexander Buczynski, Molan Kruhek, Stjepan Matković. Zagreb. Hrvatski institut za povijest. 104 – 112.
111. Кнежевић, Гојко. 2010. *Удбина и њена села*. Сремски Карловци: Каирос.
112. Kolak, Tatjana. 2001. *Arheološka topografija Like od prapovijesti do srednjeg vijeka*. Magistarski rad. Zagreb. Filozofski Fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za arheologiju.
113. Kolak, Tatjana. 2004. *Od sv. Ivana do sv. Jovana*. //Zbornik biskupa Mile Bogovića. Prošlost obvezuje./ Rijeka, 321 – 333.
114. Kolak, Tatjana. 2011. *Arheološka sakralna baština srednjovjekovne Krbave*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
115. Korenčić, Mirko. 1979. *Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857 - 1971*. Zagreb. Djela JAZU, knjiga 54.
116. Kosović, Bogoslav. 2015. *Prvi šumarski stručni opis i nacrt šuma na Velebitu i Velikoj Kapeli od Dalmatinske medje do Mrkoplja i Ogulina*. Reizdanje iz 1914. Zagreb: Hrvatsko šumarsko društvo.
117. Kotlajić, Branko. 1968. *Doprinos toponomastike za upoznavanje planina*, Naše planine 5-6., Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 127.
118. Krajač, Ivan. 1922. *Rožanski-Kukovi u sjev. Velebitu*, Hrvatski planinar, Zagreb, br. 4, 57 – 58.

119. Krajač, Ivan. 1922. *Na Velebitu*, Hrvatski planinar, Zagreb, br. 5, 73 – 77.
120. Krajač, Ivan. 1930. *Rožanski kukovi*. u Hrvatski planinar br. 8. 243 – 248.
121. Krajač, Ivan. 1931. *O imenovanju vrhova u južnom Velebitu*. u Hrvatski planinar. br. 11, Zagreb, 307 – 312.
122. Krajač, Ivan. 1931. *Sa južnog Velebita; Sveto brdo*. U Hrvatski planinar br. 1, 1 – 7.
123. Kranjčević, Milan. 1998. *Kompolje*. Otočac. Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke.
124. Kranjčević, Milan. 2003. *Ričnik gacke čakavščine, konpoljski divan*. Otočac: Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke.
125. Kranjčević Milan (2003) *Mlinice i mlinarenje na Gacki*, turistički prospekt.
126. Krčmarić, Bogdan. 1901. *Na Jazmakušu*. U Hrvatski planinar. br. 10/11. 116 – 118.
127. Krpan, Stjepan. 1995. *Brinjski kraj u prošlosti i sadašnjosti*. Zagreb: Zavičajno društvo Brinjaka „Sokolac“.
128. Kruhek, Milan; Horvat, Zorislav. 2009. *Srednjojekovne hrvatske župe Lika i Krbava. Stari gradovi Krbave*. //Identitet Like: korijeni i razvitak (zbornik radova)/ Željko Holjevac (urednik). Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 241 – 293.
129. Kruhek, Milan. 2013. *Turske utvrde i kule u Lici i Krbavi 1527. – 1689. godine*. Senjski zbornik 40. Sensjko muzejsko društvo. Gradski muzej Senj. Senj. 471 – 508.
130. Kruhek, Milan. 2016. *Prostor i spomenička baština Krbavskog polja*. // Crkva hrvatskih mučenika na Udbini – od ideje do ostvarenja./ Mile Bogović i Ante Bežen (urednici). Gospić-Udbina: Gospićko-senjska biskupija i Nacionalno svetište hrvatskih mučenika na Udbini.
131. Lapaine, Milenko; Kljajić, Ivka. 2005. *Kartografi Like*. Lička revija, Ogranak Matice hrvatske, Gospić, 26 – 36.
132. Laszowski, Emilij. 1941. *Stari lički gradovi*. Knjižica „Ličke sloge“, svezak III. Zagreb.
133. Lisac, Josip. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb. Golden marketing - Tehnička knjiga.
134. Lisac, Josip. 2011. *Hrvatska narječja*. //Povijest hrvatskoga jezika, 2. knjiga./ Radoslav Katičić, Josip Lisac (urednici). Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i zanosti Croatica, 51 – 75.

135. Lončarić, Mijo. 2010. *Prilog dijalektalnoj slici Like u ranim toponimima*. Folia onomastica Croatica 19, Zagreb, 151 – 161.
136. Lulić, Šime. 1938. *Iz ličke prošlosti – Gdje su bila mjesta Tribihovići i Okruglane*. u Lički kalendar 1938. Lička sloga, Zabreb, 14 – 21.
137. Magaš, Damir. 2013. *Geografija Hrvatske*. Zadar: Sveučilište u Zadru i Meridijani.
138. Malez, Mirko. 1962. *Speleološki objekti jugozapadne Like*, Prirodoslovna istraživanja, knjiga 31, Acta Geologica III, Zagreb, 107 –241.
139. Mance, Ivan. 2013. *Kosinj. Izvornik hrvatske tiskane riječi*. Split.
140. Marinić, Nikola; Rožman, Ivan. 2007. *Kuterevo u prošlosti i sadašnjosti 1670. 2007. (monografija velebitskog sela Kuterevo)*. Kuterevo: Dobrovoljeno vatrogasno društvo Kuterevo.
141. Marković, Mirko. 1963. *Iz prošlosti Ličke Plješivice*, Naše planine 1 – 2. Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 19 – 27.
142. Marković, Mirko. 1963. *Planine na starim kartama jugoslavenskih zemalja*, Naše planine 3-4, Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 65 – 82.
143. Marković, M. 1963. *Plješevica, prilog poznavanju planine*. Geografski glasnik 25, Zagreb 81 – 104.
144. Marković, Mirko. 1978. *Lika u starim geografskim kartama*. //Udio Like u prirodnim znanostima i privredi (zbornik radova)./ Gospić, 99 – 107.
145. Marković, Mirko. 1993. *Descriptio Croatiae. Hrvatske zemlje na geografskim kartama od najstarijih vremena do pojave prvih topografskih karata*. Zagreb: Naprijed.
146. Marković, Mirko. 1995. *O etnogenezi stanovništva Like*. // Zbornik za narodni život i običaje. Knj. 53./Zagreb, HAZU.
147. Marković, Mirko. 2004. *Antička naselja i grčko-rimska zemljopisna imena na tlu današnje Hrvatske*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
148. Marković, Mirko. 2006. *Ličani kroz prošlost*. Zagreb: Jesenski i Turk.
149. Maretić, Tomo. 1893. *Imena rijeka i potoka u hrvatskim i srpskim zemljama*. Nastavni vjesnik 1, Zagreb, 1 – 24.
150. Mataija, Ivica. 2003. *Ličko-senjska županija nekad i sad*. Gospić: Državni arhiv u Gospiću.

151. Mataija, Ivica. 2011. *Promjene imena naselja na hrvatskome području u svjetlu administrativnih određenja od 1860. do 1960.* Folia onomastica Croatica 20, Zagreb, 121 – 149.
152. Mataija, Ivica; Vrcić Mataija, Sanja. 2014. *Antroponimija Velikog Žitnika u drugoj polovici 19. stoljeća. //Šime Starčević i hrvatska kultura u 19. stoljeću./* Sanja Vrcić-Mataija i Vesna Grahovac-Pražić (urednice). Zadar-Gospić: Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću, 183 – 196.
153. Matijević, Krešimir. 2016. *Utvrđeni gradovi srednjovjekovne Like.* Lička revija 2016(12), Ogranak Matice hrvatske Gospić, Gospić, 14 – 37.
154. Matijević, Marijana. 2012. *Ružica grad.* u Rostra Vol. 5, No. 5, Zadar, 138 – 169.
155. Mažuranić, Vladimir. 1913. *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik.* JAZU. Zagreb. Svezak IV. 482 – 488.
156. Meaški, Hrvoje; Marciuš, Marina i Ptiček Siročić, Anita. 2016. *Hidrogeološke značajke vodotoka Plitvica na području Plitivičkih jezera, Hrvatska.* u Inženjerstvo okoliša Vol.3 / No. 2., Zagreb, 21 – 32.
157. Milas, Krunoslav. 2007. *Ah, ta imena!*, Hrvatski planinar 1. Hrvatski planinarski savez. Zagreb 21 – 22.
158. Milković, Ivan 2009: *Lička štokavska ikavica: ričnik, slovnica, čitanka.* Zagreb:Pergamena.
159. Mirković, Mirko. 2004: *Antička naselja i grčko-rimska zemljopisna imena na tlu današnje Hrvatske.* Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
160. Moaćanin, Fedor. 1986. *Kranjci u Lici.* u Etnološka tribina, 9. Hrvatsko etnološko društvo. Zagreb. 7 – 10.
161. Moaćanin, Nenad. 1990. *Ime Gospić u svjetlu turskih izvora.* Croatica Christiana Periodica vol. 14, no. 26, Zagreb, 51 – 54.
162. Moaćanin, Nenad. 2003. *Turska vojna krajina u hrvatskim zemljama: prolegomena za 16. i 17. stoljeće.*//Heraditas rerum Croaticarum ad honorem Mirko Valentić (zbornik radova)/ priredili Alexander Buczynski, Molan Kruhek, Stjepan Matković. Zagreb. Hrvatski institut za povijest. 85 – 91.
163. Moguš, Milan. 1981: *Hidronimijski ojkonomi.* // Četrta jugoslovanska onomastična konferenca(Zbornik referatov)/ Ljubljana, 135 – 141.
164. Moguš, Milan. 1997. *Čakavci s Krbave.* //Krbavska bitka i njezine posljedice(zbornik radova)/ Zagreb, 178 – 181.
165. Mužić, Ivan. 2010. *Vlasi u starijoj hrvatskoj historiografiji.* Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.

166. Nosić, Milan. 2005. *Rječnik posuđenica iz turskoga jezika*. Mareda. Rijeka.
167. Novosel, Petrica. 1973. *O Stjepanu Glavaču i njegovoj karti Hrvatske iz 1673. godine*. Hrvatski geografski glasnik 35, Zagreb, 195 – 203.
168. Novosel-Žic, Petrica. 1998. *Analiza geografskih sadržaja Glavačeve karte*. Radovi Zavoda za znanstveni radu HAZU Varaždin, 389 – 408.
169. Olujić, Boris. 2007. *Povijest Japoda*. Zagreb: Srednja Europa.
170. Olujić, Boris. 2009. *Povijest istraživanja prapovijesne i antičke baštine u identitetu Like*. //Identitet Like: korijeni i razvitak (zbornik radova)./ Željko Holjevac (urednik). Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 119 – 139.
171. Osterman, Jasmina. 2007. *Špilja Jankuša - prilog poznavanju brončanodobnih špiljskih ličkih lokaliteta*. u „Arheološka istraživanja u Lici“ i „Arheologija pećina i krša“ // Tatjana Kolak urednica/ Hrvatsko arheološko društvo – Zagreb i Muzej Like Gospić. Zagreb-Gospić. 41 – 68.
172. Patsch, Karl. 1990. *Lika u rimsko doba*, Gospić: Ličke župe.
173. Pavičić, Josip (urednik). 2012. *Dossier Boričevac*. Zagreb: Naklada Pavičić.
174. Pavičić, Luka. 1987. *Lovinac. Monografija*. Lovinac: Mjesna zajednica Lovinac, Ploča, Ričice i Sv. Rok.
175. Pavičić, Stjepan. 2010. *Seobe i naselja u Lici* (pretisak). Gospić: Državni arhiv u Gospiću.
176. Pavličević, Dragutin. 1997. *O pučanstvu Krbave, Like i Gacke s posebnim osvrtom na Bunjevce*.//Krbavska bitka i njezine posljedice (zbornik radova)./ Dragutin Pavličević (urednik) Zagreb. Hrvatska matica iseljenika i Zvod za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. 203 – 220.
177. Pavlović, Zvezdana. 1979. *Sufiksadni tvorbeni model -štica i njegove varijante u srpskohrvatskoj hidronimiji*. Onomatološki prilozi, Beograd, 119 – 127.
178. Pavlović, Zvezdana 1979. *Tvorbene mogućnosti sufiksa -ska/-ski u hidronimiji*. Onomastica Jugoslavica 8, 51 – 58.
179. Pejnović, Dane. 1985. *Srednja Lika: socijalnogeografska transformacija*, Gospić: Centar za kulturu – Muzej Like.
180. Pejnović, Dane. 1987. *Reljef Like*. // Zbornik II. znanstvenog skupa geomorfologa SFRJ./ A. Bognar (urednik)./ Gospić-Južni Velebit: Geografski odjel Priorodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 91 – 112.
181. Pejnović, Dane. 1988. *Krbavica – osnovna prirodno-geografska obilježja*. //Krbavica u prošlosti i sadašnjosti (zbornik radova)./ Zagreb, 15 – 19.

182. Pejnović, Dane. 1991. *Režim tekućica kao indikator općih hidrografskih obilježja Like*, Geografski glasnik 53, Zagreb, 41 – 56.
183. Pejnović, Dane, 1994. *Regionalna struktura Like*. Doktorski rad. Zagreb: PMF Sveučilišta u Zagrebu.
184. Pejnović, Dane. 2002. *Voda – najveće prirodno bogatstvo Like*, Priroda: popularno naučni prilog „Glasnika“ Hrvatskog prirodoslovnog društva, god. 92., Zagreb, 29 – 40.
185. Pejnović, Dane. 2009. *Geografske osnove identiteta Like*. // Identitet Like: korijeni i razvitak, knjiga I (zbornik radova). Željko Holjevac (urednik). Zagreb – Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Gospić, 47 – 84.
186. Pejnović, Dane i Vujasinović, Branko. 1998. *Prometna valorizacija Velebita – povijesno-geografski priakz*. U Geografski horizonti 1/1998. Zagreb. 29 – 49.
187. Petrincec, Tomislav. 1994. *Povijesno urbani razvoj grada Otočca*. // Grad Otočac (zbornik)/ gl. i odg. urednik Vesna Gomerčić, Otočac: Poglavarstvo Grada Otočca i Narodno Sveučilište Otočac, 12 – 17.
188. Prša, Jadranka. 1998. *Mlinice i mlinarenje na Gackoj*. U Grad Otočac 4. Gacko pučko otvoreno učilište Otočac, Poglavarstvo Grada Otočca, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke Otočac. Otočac. 85 – 99.
189. Polšak, A. 1964. *Kredne naslage jugoistočnog dijela Male Kapele*. Krš Jugoslavije 4, JAZU Zagreb, 5 – 10.
190. Poljak, Josip. 1925. *Crnopac (1404 m.)*. u Hrvatski planinar br. 10, Zagreb, 173 – 175.
191. Poljak, Josip. 1928. *Donji ili Rožanski kukovi*. u Hrvatski planinar br.10, 233 – 239.
192. Poljak, Josip. 1929. *Planinarski vodič po Velebitu*, Zagreb: Hrvatsko planinarsko društvo.
193. Poljak, Josip. 1951. Je li krška uvala prijelazan oblik između ponikve i krškog polja? u Geografski glasnik god. 1951., 25 – 46
194. Poljak, Željko. 1997. *Kako su „rasprodani“ Rožanski kukovi*, Hrvatski planinar 3, Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 20 – 21.
195. Poljak, Željko. 2005. *Hrvatska planinarska kartografija*, Hrvatski planinar 11, Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 368 – 371.
196. Poljak, Željko. 2007. *Hrvatske planine*. Zagreb. Golden Marketing

197. *Povijest župa Lički Osik i Široka Kula - spomenice župa i pabirci iz crkvene prošlosti Ličkog Osika*. 2015. urednici Ivan Brlić i Tomislav Klarić. Lički Osik: Gospičko-senjska biskupija i Župa sv. Josipa Lički Osik.
198. Pražić, Đorđe. *Jame naših stradanja i zabluda*, www.jadovno.com.
199. Pražić, Mihajlo. 1940. *Plješevica-Plješivica*, Hrvatski planinar 4, Hrvatsko planinarsko društvo, Zagreb, 97 – 99.
200. Pražić, Mihajlo. 1941. *Planinarstvo i naša toponomastika*, Hrvatski planinar 3, Hrvatsko planinarsko društvo, Zagreb, 57 – 59.
201. Pražić, Mihajlo. 1959. *Stav i odnos planinara prema nazivlju planina i planinskih krajeva*, Naše planine 9-10, Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 209 – 212.
202. Pražić, Mihajlo. 1961. *U potrazi za našim starim i najstarijim nazivima*, Naše planine 1 – 2. Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 3 – 5.
203. Rajčević, Mile. 2013. *Divoselo, Čitluk i Ornice u vremenu i trajanju*. Tipografik plus. Beograd.
204. Redenšek, Vlado. 1957. *Popis špilja i ponora u Hrvatskoj*, Naše planine, Zagreb, 3 – 5, 6 – 7.
205. Rimac Marko i Mldineo Goran. 2011. *Zadarsko okružje na mletačkom katastru iz 1709. godine, Drugi dio, Srednji kotar*. Državni arhiv u Zadru, Zadar.
206. Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. 1880.-1976. Zagreb: JAZU.
207. Rogić, Pavle. 1969. *Toponimi Velebita. //Velebit.//Željko Poljak*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske. 113 – 116.
208. Rossi, Ljudevit. 1900. *Nekoji manje poznati uzlazi u južnoj Hrvatskoj*. u Hrvatski planinar Viestnik Hrvatskoga planinarskoga društva, god. III, br. 11. 177 – 183.
209. Rudelić, Renata i Dasović, Mandica. 2015. *Neke znamenitosti u ličkim šumama*. Hrvatsko šumarsko društvo Ogranak Gospić. Gospić.
210. Rukavina, Ante. 1970. *Kako nazvati bezimene vrhove južnog Velebita*, Naše planine 1 – 2, Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 21.
211. Rukavina, Ante (1979). *Velebitskim stazama*. Zagreb: Planinarski savez Hrvatske.
212. Rukavina, Ante. 1981. *Velebitske vode i vodice*. Naše planine 3 – 4, 5 – 6, Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 103 – 107, 53 – 56.
213. Rukavina, Ante. 1989. *Zvona ispod zvijezda*. Gospić: Ličke župe.
214. Rukavina, Ante. 1993. *Planinarsko djelovanje dr. Ivana Krajača*, Senjski zbornik 20, Senj, 173 – 194.

215. Runje, Petar. 2001. *Tragom stare ličke povijesti*. Ogulin: Matica hrvatska Ouglin.
216. Sabljar, Vinko. 1866. *Miestopisni riečnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije*. Zagreb.
217. Samodlaka Vitas, Sanja. 2016. *Hrvatska riječ štrop bilježi kontinuitet još iz mikenskoga jezika*. u *Lantern* god. 1., br. 2. Zadar, 29.
218. Simonović, R. 1914. *Velebit (najljepša hrvatska planina)*. Hrvatski planinar br. 4, Zagreb, 49.
219. Sirk, Željko. 1999. *Srednjovjekovni gradovi Gacke i senjskog primorja*. U *Grad Otočac 5. Gacko pučko otvoreno učilište Otočac i Poglavarstvo Grada Otočca*. Otočac. 41 – 63.
220. Skok, Petar. 1954. *Tvorba imena stanovnika od imena naselja i oblasti*. Jezik, Zagreb, 65 – 68.
221. Skok, Petar 1971: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
222. Skračić, Vladimir; Jurić, Ante. 2004. *Krški leksik zadarske regije*. *Geoadria* 9, No. 2. Zadar, 159 – 172.
223. Slukan-Altić, Mirela. 2001. *Razvoj i osobine habsburške vojne kartografije*. // *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća*, knjiga 4 Srijemska županija. Mirko Valentić (glavni urednik). Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 9 – 16.
224. Slukan-Altić, Mirela. 2003. *Povijesna kartografija*. Kartografski izvori u povijesnim znanostima. Samobor: Meridijani.
225. Smodlaka, Josip. 1946. *Imena mesta i meštana na tlu Jugoslavije*. Split. Novo doba.
226. Snoj, Marko. 2009. *Etimološki slovar sovenskih zemljopisnih imen*. Ljubljana. Modrijan: Založba ZRC
227. Stankovska, Ljubica. 1978. *Semantičkite modlei na makedonskata mikrohironimisko-geografska leksika za izvorite*. *Onomastica Jugoslavica* 7, Zagreb, 75 – 81.
228. Šafarek, Goran; Šolić, Tomislav. 2011. *Rijeke Hrvatske*. Križevci: Veda.
229. Šarić, Marko. 2009. *Predmoderne etnije u Lici i Krbavi prema popisu iz 1712./14.* // *Identitet Like: korijeni i razvitak*, knjiga I (zbornik radova). Željko Holjevac (urednik). Zagreb – Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Gospić, 327 – 384.
230. Šarić, Marko. 2012. *Osmanski korijeni Gospića: nahija Novi u XVI. i XVII. stoljeću*. *Povijesni prilozi* Vol. 42, No 42, Zagreb, 215 – 248.

231. Šarić, Marko. 2013. *Osmanski korijeni Gospića*. // Gospić. Grad, ljudi, identitet./ur. Željko Holjevac. Zagreb – Gospić, 117 – 134.
232. Šenoa, Milan. 1895. *Rijeka Kupa i njezino porječje*. Rad JAZU 122, 125 – 218.
233. Šenoa, Milan. 1898. *Naputak za sabiranje planinarske gradje*, Hrvatski planinar 2, Zagreb, 25-27.
234. Šimunović, Petar. 1981. *Hidronimijski apelativi u hidronimima*. //Četrta jugoslovenska onomastična konferenca(zbornik referatov)./ Ljubljana, 187 – 198.
235. Šimunović, Petar. 2003. *A Turci nalegoše na jezik hrvatski, toponomastička i jezična stratigrafija u Lici*. // Lika i Ličani u hrvatskom jezikoslovlju./ Marko Samardžija (ur.) Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 71 – 88.
236. Šimunović, Petar. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
237. Šimunović, Petar. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
238. Šimunović, Petar. 2010. *Lička toponomastička stratigrafija*. Folia onomastica Croatica 19, Zagreb, 223 – 246.
239. Šimunović, Petar. 2013. *Predantički toponimi u današnjoj (i povijesnoj) Hrvatskoj*, Folia onomastica Croatica 22, Zagreb, 147 – 214.
240. Škaljić, Abdulah. 1985. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Svjetlost. Sarajevo.
241. Šojat, Antun. 1981. *Pridjev u hidronimijskim sintagmama*. //Četrta jugoslovenska onomastična konferenca(zbornik referatov)./ Ljubljana, 199 – 207.
242. Tominac, Nikola. 2004. *Stajnica i okolica*, Zagreb: Zavičajni klub „Stajnica“.
243. Tomljenović, Ana. 2003. *Smiljan i okolica (Brušane, Trnovac, Bužim)*. Zagreb-Smiljan: Meridijani.
244. Узелац, Душан. 2004. *Лика и Срби медачке општине хронике села Метка, Почитеља, Врепца, Могорића и Радуча*. Београд: Културно просветна заједница Србије.
245. Vađić, Nenad. 1987. *Biserje se rasulo planinom*, Naše planine 3 – 4, Planinarski savez Hrvatske, Zagreb, 49 – 56.
246. Vađić, Nenad. 2007. *Budakova brda*, Hrvatski planinar 2, Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 62 – 64.
247. Valentić, Mirko. 1990. *Turski ratovi i hrvatska dijaspora u XVI. stoljeću*. U Senjski zbornik 17, Senj, 45 – 60.

248. Vidović, Domagoj. 2009. *Gradačka toponimija*. Folia onomastica Croatica 18(2009), HAZU, Zagreb, 171 – 221.
249. Vidović, Domagoj. 2011. *Toponimija sela Zavala, Golubinac, Balernići i Kijev Do u Popovu*. Folia onomastica Croatica 20 (2011). Zagreb. 207 –248.
250. Vidović, Domagoj. 2014. *Zažapska onomastika*. Zagreb. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
251. *Vode hrvatske*, Monografija o vodama i vodoprivredi Republike Hrvatske, grupa autora, urednik Jovan Bolić, Zagreb, 1992.
252. Vučetić, Mile Bijeli. 2015. *Lipice u brinjskom kraju*. Zagreb: Zavičajni klub Brinjaka „Sokolac“ u Zagrebu.
253. Vukasović, Ivan Dominik. 2005. *Zemljopisni i povijesni novi opis Karlovačkog generalata u Kraljevini Hrvatskoj (1777.)*. Gospić: Državni arhiv u Gospiću.
254. Vuletić, Nikola. 2007. *Toponimi romanskog postanja na Ugljanu i Pašmanu*. //Toponimija otoka Ugljana./ Vladimir Skračić (ur). Sveučilište u Zadru Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar.
255. Zrnčić, Hrvoje. 2009. *Orozovac i Lisac*, Hrvatski planinar 12, Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 413 – 416.
256. Zrnić, Lidija. 2012. *Ostavština Većeslava Henneberga u arhivima Ministarstva Kulture RH*. u Godišnjak zaštite kulture Hrvatske, br. 36. Zagreb. 23 – 34.
257. Židovec, Vladimir. 1939. *Najviši vrh Velebita*. Hrvatski planinar br. 10, Zagreb, 310 – 315.
258. www.dinarskogorje.com (posjećeno 12. lipnja 2014.)
259. <http://nationalpark-una.ba/bs/podkategorijaphp?id=14> (posjećeno 24. veljače 2015.)
260. www.lickosenjska.com (posjećeno 17. rujna 2015.)
261. [www.gospicko-senjska biskupija](http://www.gospicko-senjska.biskupija.com) (posjećeno 11. travnja 2015.)
262. www.hkv.hr (posjećeno 11. travnja 2015.)
263. www.lovinac.hr (posjećeno 22. svibnja 2014.)
264. www.jezicniportal.hr (posjećeno 21. studenoga 2016.)
265. [www.hrvatskijezicniportal](http://www.hrvatskijezicniportal.com) (posjećeno 22. studenoga 2016.)
266. www.hr.metapedia.org (posjećeno 27. travnja 2015.)
267. <http://speleologija.hr/uvod-u-speleologiju> (posjećeno 15. siječnja 2017.)
268. www.tomislavcity.com (posjećeno 14. svibnja 2015.)
269. www.lickosenjska.com (posjećeno 12. prosinca 2013.)

270. <http://www.gospic.rs/tag/dusan-uzelac/?lang=lat> (12. studenoga 2016.)
271. www.ivanecko-bibliografija.com. (posjećeno 13. ožujka 2017.)
272. <https://likemetkovic.hr/portal/imena-luda-nalaze-se-svuda> (posjećeno 8. siječnja 2017.)
273. www.eparhija-gornjokarlovačka.hr (posjećeno 5. listopada 2016.)
274. www.mapire.eu (posjećeno 26. travnja 2017.)

9. SAŽETAK

U ovome se radu onomastički istražuje lička povijesna i suvremena toponimija. Riječ je o korpusu od 4409 toponima, i to u prvome redu ojkonima, hidronima, oronima i speleonima koji su ekscerpirani iz povijesnih i suvremenih zemljovida te povijesnih i ostalih dostupnih vrela. Dio toponimijske građe prikupljan je terenskim istraživanjima, a dio građe naknadno je ciljano provjeravan na terenu, primjerice svi etnici i ktetici te veći dio hidronimije. Toponimi su analizirani na motivacijskoj, strukturnoj te na razini jezičnih nadslojavanja, svaki toponim posebno i u okviru toponimske skupine. Opisane su povijesne, zemljopisne, jezične i demografske osobitosti ličkoga područja, potom procesi naseljavanja i oblikovanja naselja od predslavenskog do suvremenog doba.

Obradba povijesnih i suvremenih toponima uključila je opis i analizu svih dostupnih relevantnih jezičnih i izvanjezičnih elemenata koji su utjecali na oblikovanje imenâ kako bi se rasvijetlila njihova etiologija i povijesni kontinuitet. Sveobuhvatna analiza obrađivanih toponimskih skupina omogućila je izdvajanje onomastičkih osobitosti povijesne i suvremene ličke toponimije. Posebna je pozornost posvećena proučavanju imenskoga kontinuiteta, prenošenju pojedinog imena na druge zemljopisne referente te analizi jezičnih i toponimijskih nadslojavanja kako bi se istaknule osobine svake toponimske skupine i ličke toponimije u cijelosti. Pri tomu su se razine opisa, posebice povijesnih, zemljopisnih, arheoloških, etnoloških, demografskih i drugih izvanjezičnih podataka prilagođavale potrebama onomastičkoga opisa. S obzirom na bremenitost ličke povijesti, detaljnije su istražena vrela koja nam pružaju uvid u administrativno normiranje ličke toponimije kao i opise imenovanja i preimenovanja poglavito ličkih naselja, planinskih vrhova i speleoloških objekata.

Ovaj je rad prvi sustavan opis povijesne i suvremene ličke toponimije, a u njemu su obuhvaćena dosadašnja dostupna znanja o toponimiji ličkoga prostora. Svojim opsegom i razinom obradbe definirane teme disertacija omogućuje uvid u povijesni razvoj, stukturu i tipologiju zemljopisnih imena na ličkom prostoru.

Ključne riječi: Lika, onomastika, toponimija, speleonimija, oronimija, lička naselja, hidronimija.

10. SUMMARY

The topic of this dissertation is the onomastic research of Lika's historical and contemporary toponymy. This refers to the corpus of 4409 toponyms, mainly oikonyms, hydronyms, oronyms and speleonyms, which were excerpted from historical and contemporary maps and historical and other available sources. Part of the toponymy database was collected through field research, and part was collected through subsequent targeted verification in the field – for example, all inhabitant names and adjectival forms of place names and a large part of hydronyms. Toponyms were analysed at a motivational, structural and linguistic layering level, each toponym separately within the scope of a toponym group. The analysis included the description of Lika's historical, geographical, linguistic and demographic peculiarities, as well as population and settlement formation processes from Pre-Slavic to contemporary age.

The processing of historical and contemporary toponyms included the description and analysis of all available relevant linguistic and extra linguistic elements, which influenced the formation of names in order to clarify their aetiology and historical continuity. The comprehensive analysis of processed toponym groups has allowed the separation of onomastic characteristics of historical and contemporary toponymy of Lika. Special attention was dedicated to the study of name continuity, the transmission of a determined name to other geographical references and the analysis of linguistic and toponymy layering in order to identify the characteristics of each toponymy group and Lika's toponymy as a whole. Therefore, level descriptions especially of historical, geographical, archaeological, ethnological, and demographical and other extra linguistic data were adjusted to the requirements of onomastic description. Considering the tumultuous history of Lika, sources that allow the examination of administrative norms regarding Lika's toponymy as well as the description of naming and renaming, especially of Lika's settlements, mountain tops and caves have been examined in detail.

This paper is the first systematic description of Lika's historical and contemporary toponymy, and it includes all available knowledge of Lika's toponymy so far. The scope and processing level of the defined topic in the dissertation allows the examination of the historical development, structure and typology of geographical names in the area of Lika.

Key words: Lika, onomastics, toponymy, speleonymy, oronyms, Lika's settlements, and hydronymy.

11. POPIS KRATICA

ARJ	Rječnik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti
AŠ	Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku
DZS	Državni zavod za statistiku
ERHJ	Etimološki rječnik hrvatskoga jezika
HER	Hrvatski enciklopedijski rječnik
HMR	Hrvatski mjesni rječnik
HOE	Hrvatska opća enciklopedija
LNH	Leksikon naselja Hrvatske
LŠI	Lička štokavska ikavica
NN	Narodne novine
prasl.	praslavenski
RGČ	Rječnik gacke čakavštine
RLI	Ričnik ličke ikavice
RSR	Rječnik stranih riječi
Spc	Srpska pravoslavna Crkva
stsl.	staroslavenski
SZN	Sbornik zakona i naredaba valjanih za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju

12. PRILOZI

Korpus ličkih toponima

toponim	opis referenata	ubikacija
Abelov vrh	vrh	sj. Velebit
Abelovica	vrh	sj. Velebit
Abramovića vrelo	vrelo	Brušane
Adet	vodotok	Srb
Adžić vršak	vrh	sj. Velebit
Ajderovac	brdo	j. Velebit
Ajduković brdo	brdo	Plješivica
Alaginjac	bujica	Udbina
Alan	prijevoj	ličko sredo
Alanačko vrilo	vrelo	Alanak/Div
Alanak	pov. naselje	j. Velebit
Albion	gora	V. i M. Kapela
Aleksinica	naselje	Gospić
Ambar	vrh	ličko sredo
Anjgiruša	brdo	Plješivica
Ancus	japod. naselje	Š. Kula
Antin krč	brdo	ličko sredo
Antino brdo	brdo	Plješivica
Antinovica	brdo	sr. Velebit
Antunovo brdo	brdo	sr. Velebit
Apatišan	brdo	sj. Velebit
Apatišanska duliba	dolina	sj. Velebit
Apatišanska kosa	padina	sj. Velebit
Araličin vrh	vrh	sj. Velebit
Ardotion	japod. naselje	Perušić
Artića lisina	vrh	Plješivica
A(u)rupium	japod. naselje	Š. Kula
Atalićka rastovka	brdo	sj. Velebit
Atlinovac	brdo	M. Kapela
Ausancalio	japod. naselje	Lovinac
Avanovača	vrh	ličko sredo
Avendo	japod. naselje	Brlog
Babića jezero	jezero	P. jezera
Babin potok	vodotok	Vrhovine
Babin vrh	vrh	sj. Velebit
Babin vrh	vrh	j. Velebit
Babina glava	vrh	Plješivica
Babina sjekira	vrh	sj. Velebit
Babino jezero	jezero	j. Velebit
Babinovac	vrelo	Rastoke
Baburić dulibica	dolina	sr. Velebit
Bačić- kosa	padina	sr. Velebit
Bačić duliba	dolina	sr. Velebit

Bačić-dolac	dolina	sr. Velebit
Bačić-kuk	brdo	sr. Velebit
Bačina glavica	brdo	ličko sredo
Bačinovac	brdo	ličko sredo
Bačonovo bilo	vrh	sj. Velebit
Badanj	vrh	j. Velebit
Badanj	vrh	sr. Velebit
Bagunica	brdo	j. Velebit
Bajer	bujica	Lički Novi
Bajin vršak	vrh	sj. Velebit
Bajina lokva	vrelo	Vrhovine
Bainka	brdo	j. Velebit
Bajunuša	brdo	ličko sredo
Bak	vrh	ji. Velebit
Bakinovac	vrh	ličko sredo
Bakovac	vodotok	Ričice
Bakovac	vrelo	Lovinac
Bakovac Kosinjski	naselje	Perušić
Bakovica	brdo	ličko sredo
Bakovica	brdo	ličko sredo
Bakrač	brdo	Plješivica
Bakurje	brdo	ličko sredo
Balačev vršak	brdo	Plješivica
Balačev vršak	vrh	Plješivica
Balačeva glavica	brdo	Plješivica
Balačeva lisina	vrh	Plješivica
Balačevo brdo	brdo	ličko sredo
Balatin	bujica	Lički Osik
Balinka	duliba	Plješivica
Baljučak	brdo	ličko sredo
Banica	vodotok	Lovinac
Banijska lokva	lokva	Udbina
Banja luka	brdo	sj. Velebit
Banjdvor	pov. naselje	Bužani
Banjski vrh (Rastovka)	vrh	sj. Velebit
Banov vrh	vrh	Plješivica
Banovac	vrelo	Gospić
Banovac	vrelo	Divoselo
Banovac	vrelo	Klanac
Banovac	vrh	ličko sredo
Bara	bujica	G. Kosinj
Baralja vrh (Paljevina)	vrh	Plješivica
Bare	vodotok	Krbavsko polje
Bare čubilove	livada	j. Velebit
Barice	livada	sr. Velebit
Barice	livada	j. Velebit
Baričevske bliznice	vrh	sr. Velebit
Barića brdo	brdo	ličko sredo
Barjaktaruša	vrh	Plješivica
Barlete	naselje	Gospić

Barovčovo bukavlje	brdo	sr. Velebit
Basača	brdo	Plješivica
Basača	brdo	sr. Velebit
Basara	brdo	Plješivica
Basarino brdo	brdo	Plješivica
Basarino brdo	brdo	ličko sredo
Basarka	vrelo	Brinje
Basaruša	brdo	Plješivica
Bastaška lokva	lokva	Kosinj
Bašnica/Bašinica	vodotok	Gračac
Batak	vrh	Plješivica
Batinovac/Bakinovac	jezero	P. jezera
Bazgova draga	dolina	sj. Velebit
Bebaka vrh	vrh	Plješivica
Bećinka	brdo	Plješivica
Begićeva gradina	brdo	ličko sredo
Begluci	naselje	Gračac
Begov grad	brdo	j. Velebit
Begova draga	dolina	sj. Velebit
Begovac	vodotok	Lovinac
Begovac	vodotok	Otočac
Begovac/Bjegovac/Begovo	vrilo vrelo	Lovinac
Begovača	brdo	sj. Velebit
Begovački kuk	vrh	sj. Velebit
Begovica	vrelo	Bunić
Begovo brdo	brdo	ličko sredo
Begovo jezero	lokva	Kosinj
Begrovo bilo	brdo	sj. Velebit
Bekanova šterna	vrelo	Mogorić, Srednja
Gora	brdo	ličko sredogorje
Bekaonvo brdo	brdo	ličko sredo
Belitići	pov. naselje	Bužani
Bentica	vrelo	Pazarišta
Bentina	vrelo	Pazarišta
Bereg	brdo	sj. Velebit
Berenjovac	vrelo	Lovinac
Betine	vrh	sj. Velebit
Bevandica	brdo	sj. Velebit
Bevandovac	brdo	sj. Velebit
Bezdan	jama	sr. Velebit
Biace	vrh	sj. Velebit
Biace	brdo	sj. Velebit
Bihorići	pov. naselje	Ostrvica, ^{Gs}
Bijac	brdo	sr. Velebit
Bijela greda	vrh	Plješivica
Bijela greda	vrh	ji. Velebit
Bijela rijeka	vodotok	P. jezera
Bijele stijene	vrh	sr. Velebit
Bijele stijene	vrh	sr. Velebit
Bijele stijene	vrh	j. Velebit

Bijeli brijeg	vrh	Plješivica
Bijeli grič	brdo	ličko sredo
Bijeli grič	brdo	sj. Velebit
Bijeli kuk	vrh	ji. Velebit
Bijeli kuk	vrh	sj. Velebit
Bijeli potoci	vrelo	Donji Lapa
Bijeli vrh	vrh	M. Kapela
Bijeli vrh	vrh	ličko sredo
Bijeli vrh	vrh	Plješivica
Bijeli vrh	vrh	Plješivica
Bijeli vrh	vrh	sj. Velebit
Bijeli vrh	vrh	j. Velebit
Bijeli vršak	vrh	Plješivica
Bijeli vršak	vrh	Plješivica
Bijeli vršak	vrh	sj. Velebit
Bijeli vršići	vrh	Plješivica
Bijeljevina Banjska	vrh	Plješivica
Bijelo vrelo	vrelo	Medak
Bijelo vrelo	vrelo	Počitelj
Bila	brdo	sr. Velebit
Bilaj	naselje	Gospić
Bilan	vrelo	P. Jezera
Bilašce	brdo	ji. Velebit
Bilenski padež	padina	sr. Velebit
Bilinovac	vrh	sj. Velebit
Bilišina Vas	pov. naselje	Krbava
Biljan-dolac	dolina	sr. Velebit
Biljeg	vrh	Plješivica
Biljeg	vrh	Plješivica
Biljevina	uvala	ličko sredo
Biljevina	uvala	sr. Velebit
Biljevina	uvala	sr. Velebit
Biljevina	uvala	j. Velebit
Biljevina	uvala	j. Velebit
Biljevine	uvala	sj. Velebit
Biljevine	uvala	sj. Velebit
Biljevine	uvala	sr. Velebit
Biljevine	uvala	sr. Velebit
Biljevinica	brdo	sj. Velebit
Bilo	brdo	Plješivica
Bilo	brdo	Plješivica
Bilo	brdo	ličko sredo
Bilo	brdo	sr. Velebit
Bilo	brdo	sr. Velebit
Bilo	brdo	j. Velebit
Bilo	brdo	ji. Velebit
Bilo kući	vrh	j. Velebit
Bilo vrilo	vrelo	Lovinac
Biondić plasa	vrh	sj. Velebit
Birovača	naselje	Donji Lapa

Birovača	brdo	Plješivica
Birtija	vrh	sj. Velebit
Bisići	pov. naselje	Lička župa
Bišić bunar	vrelo	Mogorić
Bišić-vrščić	vrh	ličko sredo
Bjeljevac	vrelo	Srb
Bjeljevina	brdo	sj. Velebit
Bjeljevina	brdo	sj. Velebit
Bjeljevina	brdo	ličko sredo
Bjelopolje	naselje	P. Jezera
Blatina	vrelo	P. Jezera
Blatina	dolina	sr. Velebit
Blato	dolina	j. Velebit
Blažanski potok	vodotok	Brinje
Blaževac	vrh	M. Kapela
Blaževac	vrh	ličko sredo
Blizanci	vrh	j. Velebit
Blizani	pov. naselje	D. Lapac
Bliznice	vrh	ličko sredo
Bliznice	vrh	ličko sredo
Bliznice	vrh	ličko sredo
Bljajkovac	vrh	Plješivica
Bočać	pov. naselje i područje	Kosinj
Bodakova vodica	vrelo	Gospić
Bodižovac	vrelo i vodotok	Babin Potok
Bogdanica	vodotok	Gospić
Bogdanić	pov. naselje	Lički Novi
Bogića šuma	brdo	sr. Velebit
Bojni griči	brdo	ličko sredo
Bokanov točak	vrelo	Srb
Bokića vršak	vrh	Plješivica
Boltača	brdo	sj. Velebit
Borčića brdo	brdo	ličko sredo
Boričevac	naselje	D. Lapac
Boričevački bubanj	brdo	Plješivica
Borić bunar	vrelo	Babin Potok
Borik	vrh	M. Kapela
Borovac	vrelo	Gračac
Borovača	brdo	ličko sredo
Borovačko brdo	brdo	sr. Velebit
Borovčeva vodica	vrelo	Pazarišta
Borovčeve doline	dolina	ličko sredo
Borovo brdo	brdo	ličko sredo
Bovan	brdo	sj. Velebit
Božičevića vrh	vrh	M. Kapela
Božin kuk	vrh	sr. Velebit
Božin vrh	vrh	M. Kapela
Božionov samograd	brdo	ličko sredo
Bracino velo	vrelo	Rizvanuša
Brajdićeva lokva	lokva	Sinac

Brajića zvizda	bujica	Mušaluk
Braksovac	brdo	ličko sredo
Branjevina	brdo	Plješivica
Brda	brdo	M. Kapela
Brda	brdo	ličko sredo
Brdarova	brdo	Plješivica
Brdarovo razdolje	dol	sj. Velebit
Brdića glava	brdo	Plješivica
Brdine	brdo	ličko sredo
Brdo	brdo	M. Kapela
Brdo	brdo	ličko sredo
Brdo	brdo	Plješivica
Brdo	brdo	ličko sredo
Brdo Bajino	brdo	ji. Velebit
Brdo Duparovo	brdo	ji. Velebit
Brdo Paunovo	brdo	ličko sredo
Brdo visuć	brdo	j. Velebit
Brest	vodotok	Brinje
Brest	vrelo	Brinje
Brestov gaj	vrelo	Udbina
Brestov gaj	vrelo	Bunić
Brestovački vršak	vrh	ličko sredo
Breštane	naselje	Udbina
Brezik	naselje	Gospić
Brezova glava	brdo	sj. Velebit
Brezovac Dobroselski	naselje	D. Lapac
Brezovača	brdo	j. Velebit
Brezovače	livada	j. Velebit
Brgud	pov. naselje	D. Lapac
Brig debeli	brdo	ličko sredo
Brigovi	brdo	j. Velebit
Brine	padina	j. Velebit
Brinje	naselje	Brinje
Bristovac	brdo	sr. Velebit
Brizna	pov. naselje	Dabar
Brižine	brdo	ji. Velebit
Brkića glava	brdo	Plješivica
Brklja	vrh	j. Velebit
Brljkovica	brdo	ličko sredo
Brlog	naselje	Otočac
Brloška Dubrava	naselje	Otočac
Brnčevo/Brničevo/Brčinjevac/Brničevo	vodotok	Ričice
Brneće razdolje	dol	sj. Velebit
Brnjino vrelo	vrelo	Lipovo polje
Brnjinovac	vrelo	Perušić
Brnlovača	brdo	ličko sredo
Brodić	vodotok	Brinje
Brodina	brdo	j. Velebit
Brotnja	naselje	Gračac
Brotnjani	pov. naselje	Lička župa

Brozova strana	padina	sj. Velebit
Brstanuše	livada	ličko sredo
Brujino brdo	brdo	ličko sredo
Bruklje	brdo	sr. Velebit
Brulja	brdo	sr. Velebit
Brusin grič	brdo	M. Kapela
Brusničak	vrh	Plješivica
Brušane	naselje	Gospić
Brušljanac	vrh	sj. Velebit
Bruvno	naselje	Gračac
Bubale	brdo	Plješivica
Bubalska glavica	brdo	Plješivica
Bubinačke kosice	padina	sr. Velebit
Bubinka	vrh	Plješivica
Bubnica	brdo	sr. Velebit
Bubnjaci	brdo	ličko sredo
Buci	pov. naselje	Bočac
Bučnjak	brdo	sj. Velebit
Budak	naselje	Gospić
Budakova duliba	dolina	sr. Velebit
Budakovo brdo	vrh	sr. Velebit
Budim	brdo	ličko sredo
Budin vrh	vrh	j. Velebit
Budina kosa	brdo	ličko sredo
Budžak	brdo	ličko sredo
Budžak	brdo	ličko sredo
Budžak	brdo	ličko sredo
Budžak	brdo	sj. Velebit
Bujadnik	brdo	sj. Velebit
Bujaduša	dolina	ji. Velebit
Bujinovac	vrelo	Brušane
Bukanja	vrelo	Raduč
Bukanja	vrelo	Lovinac
Bukar	vrelo	P. Jezera
Bukarinovac	vrelo	Doljani Ot.
Bukarinovac	bujica	Doljani Ot.
Bukova draga	bujica	Korenica
Bukova glavica	brdo	sr. Velebit
Bukova glavica	brdo	j. Velebit
Bukova glavica	brdo	j. Velebit
Bukova glavica	brdo	j. Velebit
Bukova glavica	brdo	ji. Velebit
Bukova kosa	brdo	ji. Velebit
Bukovac	bujica	Perušić
Bukovac	vrelo	Krčana, Ud.
Bukovac	vrelo	Perušić
Bukovac	vrelo	D. Lapac
Bukovac	vrelo	Visuč
Bukovac	brdo	sj. Velebit
Bukovac Perušićki	naselje	Perušić

Bukovače	brdo	j. Velebit
Bukovi vrh	vrh	j. Velebit
Bukovica	brdo	Plješivica
Bukovlje	brdo	Plješivica
Bukovlje	brdo	ličko sredo
Bukovlje	brdo	sj. Velebit
Bukovo	pov. naselje	L. Ribnik
Bukovo biace	brdo	sj. Velebit
Bukvar	brdo	Plješivica
Bukvarić	brdo	sj. Velebit
Bukve	brdo	ličko sredo
Bukvica	vrelo	B. Oštarije
Buljevac	vrh	sj. Velebit
Buljuk	vrh	ličko sredo
Bunar	vrelo	Lovinac
Bunar	vrelo	D. Lapac
Bunar	vrelo	Srb
Bunar Pakovac	vrelo	P. Jezera
Bunari	vrelo	Jezerane
Bunarić	vrelo	P. Jezera
Bunarić	vrelo	L. Lešće
Bunarić Turpija	vrelo	P. Jezera
Bunčićevo brdo	brdo	ličko sredo
Bungrovac	vrelo	Počitelj
Bunić	naselje	Udbina
Bunići	pov. naselje	Udbina
Bunovac	vrh	j. Velebit
Bunovački potok	vodotok	Velebit
Bunović	vrelo	Perušić
Burovača	vodotok	Krb. polje
Burovača	brdo	j. Velebit
Burovački padež	padina	sr. Velebit
Bušević	naselje	D. Lapac
Bušević	brdo	Plješivica
Buševićka glavica	brdo	Plješivica
Bušljivac	brdo	ji. Velebit
Butinovača	brdo	sr. Velebit
Buzdovan	vrh	sj. Velebit
Buzdovan	vrh	sr. Velebit
Buzdovan	brdo	j. Velebit
Bužan	pov. naselje	Bužani
Bužim	naselje	Gospić
Bužimnica	bujica	Bužim
Bužimsko bilo	brdo	sr. Velebit
Carevi podi	dolina	sr. Velebit
Carićino vrelo	vrelo	Babin Poto
Carska kuća	vrh	sj. Velebit
Carski dolci	livada	sj. Velebit
Cartinovac	vodotok	Lički Osik
Cavrin grič	brdo	ličko sredo

Cegar	vrh	sr. Velebit
Cegelj	vrh	ličko sredo
Cerovac	vrh	sj. Velebit
Cerovača	brdo	ličko sredo
Cesarov kamen	vrh	Plješivica
Cesarov sto	vrh	Plješivica
Cesarsko vrilo	vrelo	sj. Velebit
Cigelj	vrh	M. Kapela
Cigelj	vrh	Plješivica
Cigelj	vrh	ličko sredo
Cigelj	brdo	M. Kapela
Cigino vrelo	vrelo	Otočac
Ciginovac/Ciganovac	jezero	P. jezera
Cijepala	vrh	ličko sredo
Cijepci	vrh	ličko sredo
Cilj	vrh	M. Kapela
Cilj	vrh	ličko sredo
Ciljak	vrh	M. Kapela
Ciljovi	vrh	ličko sredo
Cilpaljski vrh	vrh	sr. Velebit
Cinkrot vrilo	vrelo	Lovinac
Cjepala	brdo	ličko sredo
Cremašnjak	vrh	M. Kapela
Crevarak	vodotok	Dabar
Crikvena	vrh	sj. Velebit
Crimušiste	dolina	sj. Velebit
Crimušljivo bilo	vrh	sj. Velebit
Crkva Ružica	vrelo	P. Jezera
Crkveno vrilo	vrelo	Lovinac
Crkvice	visoravan	ji. Velebit
Crkvina	brežuljak	Plješivica
Crljenac	vrelo	Gračac
Crljenčin vrh	vrh	ličko sredo
Crmušina	brdo	sr. Velebit
Crna dolina	dolina	j. Velebit
Crna duliba	dolina	sr. Velebit
Crna duliba	dolina	sr. Velebit
Crna graba	vodotok	D. Brdo Gs
Crna kosa	vrh	sr. Velebit
Crna lokva	lokva	I. Kosa
Crna rijeka	vodotok	P. jezera
Crna strana	vrh	ličko sredo
Crna vrela	vrelo	Srb
Crnac/ Jaruga crnac/Črnač	vodotok	Brinje
Crnaj	vrh	sr. Velebit
Crne grede	vrh	sr. Velebit
Crne grede	vrh	sr. Velebit
Crne Ledine	dolina	ličko sredo
Crni Dabar	naselje	sr. Velebit
Crni javor	vrh	M. Kapela

Crnovrh	vrh	ličko sredo
Crnjušina	brdo	j. Velebit
Crveni bunarići	vrelo	Lovinac
Crveni potoci	vrelo	Lovinac
Crveni potoci	vrelo	ji. Velebit
Cupinovac	vrelo	P. Jezera
Cvijanuša	brdo	ličko sredo
Cvitkovića brdo	brdo	M. Kapela
Cvituša	brdo	ličko sredo
Čabranovo vrilce	vrelo	Brinje
Čačića dolac	dolina	sr. Velebit
Čađavac	vrh	Plješivica
Čalića Lipač	brdo	ličko sredo
Čanak	vodotok	Čanak
Čanak	naselje	P. Jezera
Čanci	pov. naselje	Čanak
Čanci	kotlina	ličko sredo
Čankuše	livade	ličko sredo
Čanjkovica	brdo	sj. Velebit
Čapuraš	vrh	sj. Velebit
Čarapov bunar	vrelo	Brinje
Čardačina	brdo	Plješivica
Čardak	brdo	M. Kapela
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	ličko sredo
Čardak	brdo	sj. Velebit
Čardatina	brdo	j. Velebit
Čardatište	brdo	j. Velebit
Čarnar	vrelo	P. Jezera
Čatrnja	bujica	Perušić
Čatrnja	vrelo	Mogorić
Čatrnja	vrelo	P. Jezera
Čatrnja	vrh	M. Kapela
Čatrnja	vrelo	Otočac
Čatrnja	vrelo	Perušić
Čavlić	brdo	ličko sredo
Čekić	vrh	M. Kapela
Čekino brdo	brdo	ličko sredo
Čekrk	vodotok	Š. Kula
Čekrska glava	brdo	ličko sredo
Čelina	brdo	Plješivica
Čelina	brdo	ličko sredo
Čelina	brdo	sr. Velebit
Čelinka	brdo	sr. Velebit
Čelinka	brdo	sr. Velebit
Čelinjak	vrh	sj. Velebit

Čelopeci	pov. naselje	Sv. Ivan Raduč
Čelopek	pov. naselje	Kosinj
Čemernica	vrh	sj. Velebit
Čepljes (kod Svilaruše)	vrh	sj. Velebit
Čeprljina atavan	vrh	sj. Velebit
Čerdačište	vrh	ličko sredo
Čerman Kal	pov. naselje	Otočac
Čermin orljajac	brdo	j. Velebit
Četinarica	vrh	ji. Velebit
Čevanuša	vrelo	Gospić
Čičibor	brdo	Plješivica
Čikino brdo	brdo	M. Kapela
Čimor	vrh	sj. Velebit
Čisutlja	brdo	ličko sredo
Čojluk	naselje	Udbina
Čojluk	brdo	Plješivica
Čokljun	vrh	ličko sredo
Čokljun Narančiča	brdo	ličko sredo
Čorski bunar	vrelo	Udbina
Čortanovica	brdo	sj. Velebit
Čovići	naselje	Otočac
Čubelićeva jaruga	vodotok	Gračac
Čubrića vrh	vrh	ličko sredo
Čudine kapele	vrh	M. Kapela
Čujića izvor	vrelo	P. Jezera
Čujića Krčevina	naselje	P. Jezera
Čaminovac	brdo	Plješivica
Čelavac	brdo	j. Velebit
Čelavac	brdo	ji. Velebit
Čelavac	vrh	ji. Velebit
Čemerac	brdo	j. Velebit
Čevanuše	brdo	ličko sredo
Čičevica	vrelo	P. Jezera
Čojluški vrščić	vrh	ličko sredo
Čokinac	vrelo	Pazarišta
Čorak	brdo	ličko sredo
Čošića glava	brdo	ličko sredo
Čukinovac	brdo	Plješivica
Čukovac	vrh	ličko sredo
Čukovac	brdo	ličko sredo
Čukovac	vrh	sj. Velebit
Čukovo	brdo	sr. Velebit
Čukovo	brdo	sr. Velebit
Čulavička	brdo	ličko sredo
Čulumovac	brdo	ličko sredo
Čuma	brdo	Plješivica
Čuma	brdo	Plješivica
Čuma	brdo	Plješivica
Čuma	vrh	Plješivica
Čupinovac	vrelo	Udbina

Ćurčića samogred	brdo	ličko sredo
Ćuruvinka	brdo	ličko sredo
Ćutića brijeg	brdo	ličko sredo
Ćutića vrh	vrh	ličko sredo
Ćutinovac	vrh	Plješivica
Dabar	naselje	Otočac
Dabarska kosa	dolina	sr. Velebit
Dabašnica	bujica	Srb
Dabašnica	naselje	Srb
Dabina jaruga	vodotok	Šalamunić
Dabina kosa	padina	Plješivica
Dabinjača	brdo	ličko sredo
Dacija	brdo	ji. Velebit
Dakinica	brdo	ji. Velebit
Đaković-vrh	vrh	ličko sredo
Danića kosa	brdo	sr. Velebit
Danilovac	vrelo	Raduč
Danilovac	brdo	Plješivica
Debela glavica	brdo	sr. Velebit
Debela glava	brdo	j. Velebit
Debela kosa	vrh	ji. Velebit
Debeli lug	dolina	ji. Velebit
Debeli rt	brdo	Plješivica
Debeli vrh	vrh	Plješivica
Debeli vrh	vrh	Plješivica
Debeli vrh	vrh	ličko sredo
Debeli vrh	vrh	sr. Velebit
Debeljača	brdo	ličko sredo
Debeljak	brdo	ličko sredo
Debeljak	vrh	sr. Velebit
Debelo Brdo	naselje	Udbnia
Debelo brdo	brdo	Plješivica
Debelo brdo	brdo	ličko sredo
Debelo brdo	brdo	sj. Velebit
Debelo brdo	brdo	sj. Velebit
Debelo brdo	brdo	sj. Velebit
Debelo brdo	brdo	sr. Velebit
Debelo Brdo I	naselje	Gospić
Debelo Brdo II	naselje	Gospić
Dekan	brdo	ličko sredo
Delanova glavica	brdo	Plješivica
Delićev oblaj	brdo	M. Kapela
Delukino vrelo	vrelo	Divoselo
Deretin vršak	vrh	ličko sredo
Đerić vršak	vrh	M. Kapela
Đerića vršak	vrh	Plješivica
Deriguz	vrh	Plješivica
Derikava	brdo	sj. Velebit
Derikrava Korita	vrelo	P. Jezera
Deringaj	naselje	Gračac

Đermenovac	brdo	ji. Velebit
Devčić dolac	dolina	sj. Velebit
Devčić vršak	vrh	sr. Velebit
Dimića vrh	vrh	ličko sredo
Dimića vrh	vrh	ličko sredo
Dinara	brdo	M. Kapela
Divjakova glavica	brdo	Plješivica
Divoselo	naselje	Gospić
Djevojački biljeg	vrh	ličko sredo
Dnopolje	naselje	D. Lapac
Dnopoljski trnovac	brdo	Plješivica
Dobrežani	pov. naselje	Kosinj
Dobrića glavica	brdo	j. Velebit
Dobroselo	naselje	D. Lapac
Doca	dolina	ji. Velebit
Dočina	dolac	sr. Velebit
Dokozina plan	dolina	sr. Velebit
Dolac	dolina	j. Velebit
Dolac	dolina	j. Velebit
Dolac okrčeni	dolina	ji. Velebit
Dolac Vidov	dolina	ji. Velebit
Dolina	vrelo	P. Jezera
Dolina Čubilova	dolina	j. Velebit
Doline	dolina	sr. Velebit
Doline	dolina	ji. Velebit
Doljane	pov. naselje	Ostrvica, Gs
Doljani	naselje	Otočac
Doljani	naselje	D. Lapac
Dolovi	dolina	ji. Velebit
Domićuša	vrelo, vodotok i vodocrpilište	Kalinovača
Đomine	vrh	sj. Velebit
Donja duliba	dolina	sj. Velebit
Donja gradina	brdo	ličko sredo
Donja planinica	brdo	sj. Velebit
Donja Suvaja	naselje	Srb
Donje cjepalo	brdo	Plješivica
Donje Pazarište	naselje	Gospić
Donje ždrilo	vrh	ličko sredo
Donji Babin Potok	naselje	Vrhovine
Donji bukovac	bujica	Perušić
Donji Kosinj	naselje	Perušić
Donji Lapac	naselje	D. Lapac
Donji Mekinjar	naselje	Udbina
Donji ponori	ponor	sj. Velebit
Donji Stržići	pov. naselje	D. Lapac
Donji Štrbci	naselje	D. Lapac
Donji Vaganac	naselje	P. Jezera
Donji vršak	vrh	M. Kapela
Donji vršak	vrh	ličko sredo
Doroševac	vrelo	Visuč

Došen brda	brdo	sr. Velebit
Došen Dabar	naselje	sr. Velebit
Došen Duliba	naselje	sr. Velebit
Došen Plana	naselje	sr. Velebit
Došen-Ruja	naselje	sr. Velebit
Došenov podić	vrh	ličko sredo
Došensko vrelo	vodotok	Smil. Polje
Dračevo	brdo	sj. Velebit
Draga	vrelo	Brinje
Draga Badžikova	dolina	ji. Velebit
Draga pištelina	livada	sj. Velebit
Draganića vršak	vrh	ličko sredo
Dragašev kanal	vodotok	Krbavica
Dragaševo vrelo	vrelo	Bunić
Dragčevski klapanovci	dolina	sr. Velebit
Drage	livade	sj. Velebit
Drage	livade	sj. Velebit
Draginovac	vrelo	Korenica
Draginovački potok/ Romin potok	vodotok	Korenica
Drakulić Rijeka	naselje	P. Jezera
Draška glavica	brdo	ličko sredo
Dražetina	dolina	sr. Velebit
Dražica	vrelo	P. Jezera
Dražica	livada	Plješivica
Dražica	brdo	Plješivica
Dražice	livada	j. Velebit
Dražića tavani	vrh	Plješivica
Dražića vrata	vrelo	D. Lapac
Dražinski vrščić	vrh	Plješivica
Drečin ponor	ponor	ji. Velebit
Drenić	brdo	sj. Velebit
Drenjac	bujica	Čitluk
Drenjac	brdo	j. Velebit
Drenov Klanac	naselje	Otočac
Drenova glava	brdo	Plješivica
Drenova glavica	brdo	j. Velebit
Drenovac Radučki	naselje	Gospić
Drenovača	vrelo	Udbina
Drenovača	brdo	Plješivica
Drenovača	brdo	ličko sredo
Drenove glavice	brdo	j. Velebit
Drevenda	vrelo	Srb
Drihovo	pov. naselje	D. Lapac
Drinovac	bujica	Rosulje Gs
Drinovača	brdo	M. Kapela
Drinovača	brdo	ličko sredo
Drljaja	dolina	j. Velebit
Droševac	vrelo	Gospić
Drvenjak	vrh	M. Kapela
Drvenjak	brdo	ličko sredo

Dubanac	vrelo	Gračac
Duboka dolina	dolina	sr. Velebit
Duboka dolina	dolina	sr. Velebit
Duboka dolina	dolina	j. Velebit
Duboka dolina	dolina	j. Velebit
Duboka dolina	dolina	j. Velebit
Duboka draga	dolina	sj. Velebit
Duboke drage	doline	sj. Velebit
Duboki do	dolina	j. Velebit
Dubovik	pov. naselje	Kosinj
Dubrava	brdo	ličko sredo
Dubrovka	vrelo	Otočac
Ducinov vrh	vrh	Plješivica
Đuđinovac	brdo	ji. Velebit
Dugačka draga	vodotok	Kapela Kor
Dugopoljci	pov. naselje	Bužani
Dugopolje	naselje	Gračac
Dugošani	pov. naselje	L. Ribnik
Dugovača	brdo	Plješivica
Dujića glavica	brdo	ji. Velebit
Dujina draga	dolina	sr. Velebit
Dujina vrata	brdo	sj. Velebit
Dujmovača	brdo	j. Velebit
Dukino vrelo	vrelo	Trnovac
Duler	brdo	j. Velebit
Duliba	dolina	sj. Velebit
Duliba	dolina	j. Velebit
Duliba	dolina	ji. Velebit
Duliba	dolina	ji. Velebit
Duliba	dolina	ji. Velebit
Dulibe	dolina	j. Velebit
Dulibice	dolina	sj. Velebit
Duman	brdo	M. Kapela
Duman	brdo	Plješivica
Duman	brdo	Plješivica
Duman	brdo	ličko sredo
Duman	brdo	ličko sredo
Duman	brdo	ličko sredo
Duman	brdo	ji. Velebit
Duman	brdo	ji. Velebit
Duman	vrh	ji. Velebit
Duman	vrh	ji. Velebit
Dumani	brdo	ličko sredo
Dundović padež	padina	sr. Velebit
Dupčani/Dukčani	pov. naselje	Bužani
Dupli vršak	vrh	sj. Velebit
Đurić vršak	vrh	Plješivica
Đurin sjek	vrh	Plješivica
Đurin vrh	vrh	ličko sredo
Dusina poljana	polje	j. Velebit

Dušice	visoravan	j. Velebit
Džakulovac	vrelo	P. Jezera
Džolin vršak	brdo	ličko sredo
Egeljac potok	bujica	Lovinac
Endek	brdo	sj. Velebit
Epidotium	japod. naselje	Perušić
Fadljevićeva lokva	lokva	K Bakovac
Fajfanov ponor	ponor	Dabar
Filipov kuk	vrh	sr. Velebit
Filipove doline	dolina	sj. Velebit
Franićevo vrilce	vrelo	Brinje
Frkašić	naselje	Udbina
Fundakov vrh	vrh	ličko sredo
Funtana	vrelo	Brinje
Gacka	vodotok	Otočac
Gaćezezi	pov. naselje	Lička župa
Gaćešin varićak	brdo	ji. Velebit
Gaćešina jaruga	vodotok	Kapela Koreni
Gaginovac	vrelo	P. Jezera
Gaj Bobin	šuma	j. Velebit
Gaj kraljev	šuma	j. Velebit
Gaj Matić	brdo	Plješivica
Gajevi	brdo	Plješivica
Gajića poljana	polje	j. Velebit
Gajine	naselje	D. Lapac
Gakuša	brdo	ličko sredo
Galića strana	brdo	ličko sredo
Galin vršak	vrh	sj. Velebit
Galovac	jezero	P. jezera
Gasparin/Gašparin	pov. naselje	Kosinj
Gata	vodotok	Brinje
Gavanovac	jezero	P. jezera
Gavranove stijene	vrh	sj. Velebit
Gavranuša	brdo	sj. Velebit
Generalski dolci	dolina	sj. Velebit
Gizdin vrh	vrh	sj. Velebit
Gladinovac	vrelo	Gračac
Glagolići	pov. naselje	Kosinj
Glamočnica	vodotok	Medak
Glašćić/i	pov. naselje	Krbava
Glavace	naselje	Otočac
Glavaci	pov. naselje	D. Lapac
Glavčina	brdo	j. Velebit
Glavica	brdo	Plješivica
Glavica	brdo	Plješivica
Glavica	brdo	Plješivica
Glavica	brdo	Plješivica
Glavica	brdo	ličko sredo
Glavica	brdo	j. Velebit
Glavica brkina	brdo	j. Velebit

Glavica Skenderova	brdo	ji. Velebit
Glavica Teslića	brdo	j. Velebit
Glavičica	brdo	ličko sredo
Glavičice	brdo	j. Velebit
Glibaje	bare	Počitelj
Glibodol	naselje	Brinje
Gljevarice	vrh	sj. Velebit
Gljevarički brig	brdo	sj. Velebit
Glogovo	naselje	Gračac
Glumčev vrelac	vrelo	Kapela <small>Kore</small>
Glumčeva draga	vodotok	Kapela <small>Kore</small>
Glumčić jezero	lokva	Perušić
Gluntuša	brdo	ličko sredo
Gluvaja	brdo	sr. Velebit
Gmajina	vodotok	Krb. polje
Gmajina	brdo	ličko sredo
Gmajina	brdo	ličko sredo
Gmajna	brdo	sj. Velebit
Godaća	brdo	Ma. Kapela
Gola	brdo	j. Velebit
Gola glavica	brdo	sr. Velebit
Gola glavica	brdo	j. Velebit
Gola opaljenica	brdo	Plješivica
Gola Plješivica	vrh	Plješivica
Gola strana	vrh	ličko sredo
Gola strana	vrh	ličko sredo
Goli vrh	vrh	Plješivica
Goli vrh	vrh	ličko sredo
Goli vrh	vrh	ličko sredo
Goli vrh	vrh	sj. Velebit
Goli vrh	vrh	j. Velebit
Goli vrh	vrh	j. Velebit
Golić	vrh	j. Velebit
Golić	vrh	sr. Velebit
Golići	vrh	sj. Velebit
Golikov vrh	vrh	sj. Velebit
Goljak	vrh	sj. Velebit
Goljak	vrh	sj. Velebit
Goljak	vrh	sj. Velebit
Goljčuša	brdo	sj. Velebit
Golo brdo	brdo	Plješivica
Golo brdo	brdo	ličko sredo
Golo brdo	brdo	ličko sredo
Golo brdo	brdo	Plješivica
Golo brdo	brdo	ličko sredo
Golo trlo	vrh	ličko sredo
Gologuz	vrh	Plješivica
Golovrh	vrh	j. Velebit
Goluban	brdo	ličko sredo
Golubić	vrh	sj. Velebit

Gomiljane	pov. naselje	Kosinj
Gorčica	brdo	ličko sredo
Gorenja Vas	pov. naselje	Bočač
Gorica	brdo	Plješivica
Gorica	brdo	ličko sredo
Gorica	brdo	Plješivica
Gorica	brdo	sj. Velebit
Gorići	naselje	Otočac
Gornja duliba	dolina	sj. Velebit
Gornja gradina	brdo	ličko sredo
Gornja Pilipovača	brdo	ličko sredo
Gornja planinica	vrh	sj. Velebit
Gornja Ploča	naselje	Lovinac
Gornja Suvaja	naselje	Srb
Gornje cjepalo	brdo	Plješivica
Gornje Vrhovine	naselje	Vrhovine
Gornje ždrilo	vrh	ličko sredo
Gornji Babin Potok	naselje	Vrhovine
Gornji Kosinj	naselje	Perušić
Gornji kuk	vrh	sj. Velebit
Gornji Lapac	naselje	D. Lapac
Gornji ponori	ponori	sj. Velebit
Gornji smrdelj	vrelo	Udbina
Gornji Strižići	pov. naselje	D. Lapac
Gornji Štrbci	naselje	D. Lapac
Gornji Vaganac	naselje	P. Jezera
Gorski paljež	brdo	sj. Velebit
Gorsko vrelo	vrelo	Vrhovine
Gorša	brdo	sj. Velebit
Gospić	naselje	Gospić
Gostovac	vodotok	Brinje
Gostovača	brdo	M. Kapela
Gostovača	brdo	ličko sredo
Gostuša	brdo	ličko sred
Govedarice	brdo	Plješivica
Grab	naselje	Gračac
Grabar	vrh	M. Kapela
Grabar	brdo	M. Kapela
Grabar	vrh	ličko sredo
Grabar	brdo	ličko sredo
Grabar	vrh	ličko sredo
Grabar	brdo	j. Velebit
Grabara	bujica	G. Ploča
Graberje	brdo	ličko sredo
Grabić	brdo	sj. Velebit
Grabik	brdo	Plješivica
Grabik	brdo	ličko sredo
Grabik	brdo	sj. Velebit
Grabov vrh	vrh	j. Velebit
Grabov vrh	vrh	ji. Velebit

Grabovac	bujica	Raduč
Grabovac	vrelo	Gračac
Grabovac	vrelo	Divoselo
Grabovac	vrelo	P. Jezera
Grabovac	vrelo	Udbina
Grabovac	vrelo	Lovinac
Grabovac	bujica	Lovinac
Grabovača	vrelo	Doljani Ot.
Grabovača	vrelo	Udbina
Grabovača	brdo	sr. Velebit
Grabovi vrh	vrh	sr. Velebit
Grabovo rame	vrh	sj. Velebit
Grabrić	brdo	sj. Velebit
Grabuši	brdo	ličko sredo
Grabušić	naselje	Udbina
Gračac	naselje	Udbina
Gradac	pov. naselje	Gračac
Gradina	brdo	M. Kapela
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	ličko sredo
Gradina	brdo	sj. Velebit
Gradina	brdo	sr. Velebit
Gradina	brdo	sr. Velebit
Gradina	brdo	j. Velebit
Gradina	brdo	j. Velebit
Gradina	brdo	j. Velebit
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina	brdo	Plješivica
Gradina Korenička	naselje	P. Jezera

Gradine	brdo	M. Kapela
Gradine	brdo	ličko sredo
Gradine	brdo	Plješivica
Gradinica	brdo	M. Kapela
Gradinica	brdo	ličko sredo
Gradinica	brdo	sj. Velebit
Gradinsko jezero	jezero	P. jezera
Grahovac	pov. naselje	Odorje
Graovčev vršičić	vrh	ličko sredo
Grčki bunar	vrelo	Turjanski
Grdina	brdo	ličko sredo
Grebalište	brdo	sj. Velebit
Grebenar	pov. naselje	Š. Kula
Grečice	brdo	sr. Velebit
Greda	vrh	Plješivica
Greda	vrh	ličko sredo
Greda	vrh	ličko sredo
Greda	vrh	ličko sredo
Grede	vrelo	Perušić
Grede	vrh	sr. Velebit
Gredice	vrh	sr. Velebit
Gredina	vrh	sr. Velebit
Gredina	brdo	ji. Velebit
Gredovita poljana	dolina	j. Velebit
Gredoviti vrh	vrh	Plješivica
Greoce	brdo	Plješivica
Grezovalčka draga	dolina	sj. Velebit
Grgin breg	brdo	sr. Velebit
Grgina vlaka	padina	sj. Velebit
Grginac	vodotok	G. Ploča
Grginovac	vrelo	D. Lapac
Grginovac	vrelo	Srb
Gribi	pov. naselje	Kosinj
Grič	brdo	M. Kapela
Grič	brdo	ličko sredo
Grič (Ogracić)	brdo	ji. Velebit
Griči	brdo	Plješivica
Griči	brdo	sr. Velebit
Gričić	brdo	M. Kapela
Gričić	brdo	j. Velebit
Gričine	brdo	ličko sredo
Grići	brdo	ličko sredo
Grižina kita	vrh	sj. Velebit
Grlice	brdo	sj. Velebit
Grlo	dolina	sr. Velebit
Grlo	dolina	sr. Velebit
Grmljavina	vrelo	Brinje
Grob	brdo	ličko sredo
Groblje	brdo	Plješivica
Gromila	brdo	ličko sredo

Gromovača	vrh	sj. Velebit
Grubića dolina	dolina	j. Velebit
Grubišnin dolac	dolina	j. Velebit
Grubovac	vodotok	Divoselo
Grumljevica	brdo	sr. Velebit
Gržanuša	brdo	sr. Velebit
Gubavčevo Polje	naselje	Gračac
Gubavi vrh	vrh	Plješivica
Gubavi vršak	vrh	Plješivica
Gubavice	livada	j. Velebit
Gulanov vrh	vrh	M. Kapela
Guševica	brdo	ličko sredo
Gušte	brdo	sr. Velebit
Guvno	brdo	sj. Velebit
Gvoznica	pov. naselje	Bužani
Hajdučke drage	doline	sj. Velebit
Hajdučki kukovi	vrh	sj. Velebit
Hajdukovac	vrelo	Udbina
Hajdukuša	brdo	sj. Velebit
Hećimovac	bujica	Prvan Selo
Hinića vrelo	vrelo	Dabar
Hirnjakov izvor	vrelo	P. Jezera
Hlapovo Selo	pov. naselje	Hoteš
Holjevac/Oljevac	vodotok	Sveti Rok
Homoljac	naselje	P. Jezera
Hoteš	pov. naselje	Bužani
Hotilja Vas	pov. naselje	Bočać
Hotučina	pov. naselje	Krbava
Hoturani	pov. naselje	Ostrvica, Gs
Hrasova strana	brdo	j. Velebit
Hrastik	vrh	Plješivica
Hrastova glavica	brdo	ji. Velebit
Hrastovac	brdo	sj. Velebit
Hrastovača	brdo	j. Velebit
Hrvatsko Polje	naselje	Otočac
Hrzić	vodotok	Krb. polje
Humčani	pov. naselje	Bužani
Icinac	vrh	sj. Velebit
Igrišće	pov. naselje	Ostrvica, Gs
Ikovc	brdo	ličko sredo
Iličina draga	bujica	Vrelo Kor.
Ilića kosa	vrh	Plješivica
Ilina greda	vrh	sj. Velebit
Iovac	vrelo	P. Jezera
Isajlovka	brdo	Plješivica
Ivakovac	brdo	sj. Velebit
Ivankovac	brdo	j. Velebit
Ivanov vrh	vrh	Plješivica
Ivanov vrh	vrh	ličko sredo
Ivar	vrh	M. Kapela

Ivčev vrh	brdo	ličko sredo
Ivetuša	vrh	sj. Velebit
Ivić vršak	vrh	j. Velebit
Ivića palež	brdo	ji. Velebit
Ivik	brdo	Plješivica
Izvaljak	vrh	Plješivica
Izvor plitvica	vrelo	P. Jezera
Jablan	vrelo	Gračac
Jabučica	vodotok	Brinje
Jadičevac	vodotok	Lovinac
Jadičevac	vrh	sr. Velebit
Jadova	vodotok	G. Ploča
Jadova šepira	vrelo	Vrhovine
Jadovno	vrelo	P. Jezera
Jadrina poljana	polje	j. Velebit
Jagarovo/Jagarsko vrelo	vrelo	Lovinac
Jaginica	brdo	sr. Velebit
Jagodnja	brdo	ličko sredo
Jagodnjača	brdo	ličko sredo
Jagodnje	naselje	Udbina
Jagodovac	vrh	sj. Velebit
Jajara	brdo	j. Velebit
Jajića vrh	vrh	ličko sredo
Jakićev vršak	vrh	sr. Velebit
Jakovljević breg	brdo	sj. Velebit
Jakšić vrelo	vrelo	Gračac
Jama Medaković	jama	ji. Velebit
Jamaruša	brdo	Plješivica
Jame	depresije	j. Velebit
Jančje bilo	vrh	ji. Velebit
Jandrićeva plana	brdo	sj. Velebit
Jandrin grič	vrh	sj. Velebit
Janjče	kosa	ličko sredo
Janjetoavac	vrelo	Doljani Ot.
Janjilo	brdo	Plješivica
Jankovića vrh	vrh	Plješivica
Jankuša	livada	j. Velebit
Japage	depresija	sr. Velebit
Japundžić-vrh	vrh	ji. Velebit
Jarak	vodotok	Kostelčevo Selo
Jarak Lukšanov	vrelo	Kalinovača
Jarča	brdo	Plješivica
Jaruga	vrelo	Perušić
Jaruga	bujica	ličko sredo
Jaružica	vrelo	Udbina
Jasen	vrh	Plješivica
Jasen	brdo	ličko sredo
Jasnak	vrh	M. Kapela
Jasenar,	brdo	ličko sredo
Jasnik	vrh	sj. Velebit

Jasenov vrh	vrh	ličko sredo
Jasenovac	vrh	sr. Velebit
Jasenočača	brdo	ličko sredo
Jasenočača	brdo	Plješivica
Jasenočačka kosa	padina	sr. Velebit
Jasenovo brdo	brdo	ličko sredo
Jasik	vodotok	Krbavica
Jasikovac	naselje	P. Jezera
Jasikovača	brdo	ličko sredo
Jasikovača	vrelo	Švračkovo s
Jasikovački potok	vodotok	Korenica
Jatare	brdo	ji. Velebit
Jatarska kosa	vrh	ji. Velebit
Javor	brdo	ji. Velebit
Javorić	vrh	M. Kapela
Javorita draga	dolina	sj. Velebi
Javorka	vrh	M. Kapela
Javornik	vrh	Plješivica
Javornik	brdo	Plješivica
Javornik	vrh	sr. Velebit
Javornik	brdo	sr. Velebit
Javornik	brdo	j. Velebit
Javornik šuma	brdo	Plješivica
Javorova dolina	dolina	j. Velebit
Javorovac	vrelo	P. Jezera
Javorovo bilo	vrh	sr. Velebit
Javorovo bilo (Didovi dočići)	brdo	sj. Velebit
Javorski put	put	sr. Velebit
Jazavac	vrh	sj. Velebit
Jazavice	vrh	Plješivica
Jazbina	brdo	sr. Velebit
Jazmak	vodotok	Vrhovine
Jazmak	bujica	Lički Novi
Jazmak	bujica	Sveti Rok
Jazmakuša	brdo	sr. Velebit
Ječmena kosa	padina	j. Velebit
Ječmište	vrelo	Kalinovača
Jejinjak	brdo	ličko sredo
Jelačin vrščić	brdo	ličko sredo
Jelar	vrh	Plješivica
Jelar	brdo	j. Velebit
Jelar	brdo	ji. Velebit
Jelarje	brdo	j. Velebit
Jelin palež	brdo	j. Velebit
Jelina gređa	vrh	ličko sredo
Jelov vijenac	vrh	ličko sredo
Jelovac	vrelo	D. Lapac
Jelovac	brdo	Plješivica
Jelovac	vodotok	Srb
Jelovac	vrh	sj. Velebit

Jelovac	brdo	j. Velebit
Jelovača	brdo	sj. Velebit
Jelovi tavani	brdo	j. Velebit
Jelovi vrh	vrh	Plješivica
Jelovi vrh	vrh	ličko sredo
Jelovi vrh	vrh	ličko sredo
Jelovi vrh	vrh	j. Velebit
Jelovi vršak	vrh	ji. Velebit
Jelovik	pov. naselje	Brinje
Jelovina	brdo	ličko sredo
Jerbić brdo	brdo	ličko sredo
Jerinovo brdo	brdo	M. Kapela
Jerkovača	brdo	ličko sredo
Jerkuša	brdo	sj. Velebit
Jeruga	vodotok	Brinje
Jevino brdo	brdo	ličko sredo
Jezera	vrelo	Udbina
Jezera	dolina	ličko sredo
Jezera	vrh	sj. Velebit
Jezerac	vrelo	Gospić
Jezerac	vodotok	Krb. polje
Jezerac	vrelo	Perušić
Jezerac	vrelo	Udbina
Jezerane	naselje	Brinje
Jezerce	naselje	P. Jezera
Jezerin	vrelo	P. Jezera
Jezerina	vrelo	Gospić
Jezerina	vrelo	Srb
Jezerina	vrelo	P. Jezera
Jezerina	vrelo	Perušić
Jezerina	vrelo	Gospić
Jezerina	vrelo	Srb
Jezero	vrelo	Gospić
Jezero	vrelo	Udbina
Jezero	vrelo	Gračac
Jezero	vrelo	D. Lapac
Jezero	vrelo	Gospić
Jezero Pivinovo	vrelo	Kalinovača
Jezero Sv. Rok	akumulacija	Sveti Rok
Jezero Šarića	vrelo	Lovinac
Jezerska strana	padina	sj. Velebit
Jezerski vrh	vrh	ličko sredo
Jokinovac	brdo	M. Kapela
Jokinovac	brdo	ličko sredo
Jolina lokva	lokva	L. Lešće
Jorgan	vrelo	Mutilić
Jorganov vršak	brdo	Plješivica
Josinovac	brdo	sj. Velebit
Josipov vrh	vrh	sr. Velebit
Josipovac	vrelo	Perušić

Jošan	naselje	Udbina
Joševica	bujica	Srb
Jošje	brdo	sr. Velebit
Jovac	vodotok	Velebit
Jovanke	brdo	ličko sredo
Jovanović padež	dolina/depresija	sr. Velebit
Jovišina jatara	vrh	sr. Velebit
Jovovac	vrelo	Lovinac
Jukina krčevina	padina	sj. Velebit
Jukinica	brdo	sj. Velebit
Jurašević	pov. naselje	Lička župa
Jurekovac	vrh	sj. Velebit
Jurekovački kuk	vrh	sj. Velebit
Juričevac	vrelo	Kalinovača
Jurin vrh	vrh	M. Kapela
Jurišić kamen	vrh	Plješivica
Jurišića vrščić	vrh	ličko sredo
Jurišina metla	vrh	M. Kapela
Jurišina metla	vrh	ličko sredo
Jurkovića brdo	brdo	ličko sredo
Juršinac	vrelo	Kalinovača
Jusupovača	brdo	ličko sredo
Kabalin	vodotok	Krb. polje
Kabino vrelo	velo	Pazarišta
Kačina	vrelo	Brinje
Kadino brdo	brdo	ličko sredo
Kalabini vršci	vrh	ličko sredo
Kalanjeva ruja	špilja	sr. Velebit
Kalanjevica	brdo	sr. Velebit
Kalanjova vlaka	padina	sr. Velebit
Kalanjuša	brdo	ličko sredo
Kalčevac	vrh	sj. Velebit
Kalčić	vrh	sj. Velebit
Kaldrma	naselje	Gračac
Kaldrma	brdo	sj. Velebit
Kalebovac	naselje	P. Jezera
Kalič	vrh	sj. Velebit
Kalinovača	naselje	Gospić
Kalinovača	brdo	Plješivica
Kaluđerovac	naselje	Perušić
Kaluđerovac	jezero	P. jezera
Kalunišće	brdo	ličko sredo
Kamalj	brdo	Plješivica
Kamen	brdo	j. Velebit
Kamenak	vrelo	Brinje
Kameni doci	polje	j. Velebit
Kamenica	vrelo	B. Oštarije
Kamenica	brdo	M. Kapela
Kamenica	brdo	ličko sredo
Kamenice	brdo	ličko sredo

Kamenice	brdo	sr. Velebit
Kamenik	pov. naselje	Sinac
Kamenita glavica	brdo	sr. Velebit
Kameniti vrh	vrh	M. Kapela
Kameniti vrh	vrh	M. Kapela
Kameniti vršak	vrh	sr. Velebit
Kameniti vršak	vrh	ji. Velebit
Kameniti vrščić	vrh	ličko sredo
Kamenitovac	brdo	ličko sredo
Kamenjak	vrh	M. Kapela
Kamenjak	vrh	ličko sredo
Kamenjar	brdo	sr. Velebi
Kamenko	vrelo	P. Jezera
Kameno vrelo	vrelo	Rizvanuša
Kameno vrilce	vrelo	Rizvanuša
Kanarevica	brdo	ličko sredo
Kaniške drage	dolina	sr. Velebit
Kaniža Gospićka	naselje	Gospić
Kapela Korenička	naselje	P. Jezera
Kapetanovac	brdo	sr. Velebit
Kapina	vrelo	Raduč
Kapina	vrelo	Lovinac
Kaplanić	vrh	ličko sredo
Kapljuv	vrh	ličko sredo
Kapljuv	vrh	ličko sredo
Kapljuv	vrh	sj. Velebit
Karačuše	brdo	Plješivica
Karamanuša	vodotok	Krb. polje
Karaula	brdo	ličko sredo
Karaula	brdo	ličko sredo
Karaula	brdo	ličko sredo
Karaula	brdo	ličko sredo
Karaula	brdo	sj. Velebit
Karaula	brdo	sr. Velebit
Kardumsko vrelo	vrelo	Divoselo
Karolino vrilo	vrelo	Lovinac
Karlovc	brdo	ličko sredo
Karlovićeva korita	duliba	Plješivica
Kaseg/Kasezi	pov. naselje	Lička župa
Kašika	brdo	sr. Velebit
Katalinac	vrh	sj. Velebit
Katarica	brdo	sj. Velebit
Katušić draga	dolina	sr. Velebit
Kavrga	brdo	ji. Velebit
Kažinj	brdo	ličko sredo
Kebića kosa	vrh	Plješivica
Kebića stan	vrh	Plješivica
Kebino vrelo	vrelo	Gospić
Kečina greda	vrh	sj. Velebit
Keljac	brdo	ličko sredo

Keljevac	vrelo	P. Jezera
Kenderov samar	prijevoj	Plješivica
Kenderova kosica	kosa	Plješivica
Kesinovac	vodotok	Krb. polje
Kestenica	brdo	Plješivica
Kestenovac	naselje	D. Lapac
Keurin vršak	vrh	Plješivica
Kezača	brdo	Plješivica
Kicvila	brdo	j. Velebit
Kijani	naselje	D. Lapac
Kijašnica	vodotok	Kijani
Kik	naselje	Lovinac
Kik	brdo	Plješivica
Kikova greda	vrh	ličko sredo
Kipersko vrelo	vrelo	Brinje
Kipilo	vrelo	Počitelj
Kipina	vrelo	Doljani Ot.
Kipina	vrelo	Vrhovine
Kiprovača	brdo	Plješivica
Kirinove koačine	brdo	sj. Velebit
Kita	vrh	M. Kapela
Kita	vrh	sj. Velebit
Kita	vrh	sr. Velebit
Kita	vrh	sr. Velebit
Kita	vrh	sr. Velebit
Kita	vrh	ji. Velebit
Kita Gaćešina	vrh	ji. Velebit
Kitavac	vrh	sj. Velebit
Kitinak	brdo	M. Kapela
Kitiver	vrh	sr. Velebit
Kiza	brdo	sr. Velebit
Klačina	brdo	j. Velebit
Klade	brdo	ličko sredo
Klade	vrh	sr. Velebit
Klakter	brdo	j. Velebit
Klanac	vrelo	Jezerane
Klanac	vrelo	Otočac
Klanac	naselje	Gospić
Klanac	usjek	ličko sredo
Klanac	usjek	sj. Velebit
Klanac	brdo	sj. Velebit
Klanac	usjek	sj. Velebit
Klanac	brdo	ji. Velebit
Klanac	usjek	ličko sredo
Klanci	usjek	sj. Velebit
Klarića vrilo	vrelo	Lovinac
Klarinka	brdo	ji. Velebit
Klašnjica	naselje	Udbina
Klementa	brdo	sr. Velebit
Klenovac	vrelo	Visuč

Klenovac	naselje	Perušić
Klenovača	vrelo	Udbina
Klepalište	brdo	j. Velebit
Klepina duliba	vrelo	Sj. Velebit
Klepina duliba	dolina	sr. Velebit
Klepinac	brdo	sr. Velebit
Klepinovac	vrelo	Gračac
Klicvilsko vrelo	vrelo	Medak
Klis	brdo	sj. Velebit
Klješčina žljeba	bujica	Dabar
Kljića vršak	brdo	ličko sredo
Ključ	brdo	Plješivica
Ključ	brdo	ličko sredo
Ključin vrh	vrh	sj. Velebit
Klobučare	doline	sj. Velebit
Klobučarevo verlo	vrelo	Kosinj
Klokotuša	vrelo	Lovinac
Kmezin vrh	vrh	M. Kapela
Kmezinovac	vrh	ličko sredo
Kneža Vas	pov. naselje	Brinje
Knežev vrh	vrh	sj. Velebit
Knežića vrelo	vrelo	Brušane
Knjapovac	vodotok	Gacko polje
Knježev vrh	vrh	sr. Velebit
Kobaljuša	brdo	Plješivica
Kojino brdo	brdo	ličko sredo
Kojnovac	brdo	ličko sredo
Kokara	brdo	ličko sredo
Kokinka	vrelo	Lovinac
Kokir	vrh	sr. Velebit
Kokošnica	brdo	sj. Velebit
Kokotsko vrelo	vrelo	Lipovo polje
Kolakovac	zdenac	Gospić
Kolakuša	vodotok	Divoselo
Kolarica	livada	sj. Velebit
Kolarište	dolina	j. Velebit
Kolište	vrh	Plješivica
Kološci	pov. naselje	Kosinj
Kom	brdo	ličko sredo
Komić	naselje	Udbina
Kompolje	naselje	Otočac
Kompolje Koreničko	naselje	P. Jezera
Komusovica	brdo	sr. Velebit
Konačina	brdo	sj. Velebit
Konačišta	brdo	sj. Velebit
Končarev Kraj	naselje	P. Jezera
Končarevo vrelo	vrelo	Brinje
Konjevača	brdo	j. Velebit
Konjojlovo brdo	brdo	ličko sredo
Konjska draga	dolina	sj. Velebit

Konjski vrh	vrh	ličko sredo
Konjsko Brdo	naselje	Perušić
Konjščani	pov. naselje	D. Lapac
Konopljarica	brdo	sj. Velebit
Kontino bilo	vrh	sj. Velebit
Kopanj	vrh	sj. Velebit
Kopija	vrh	sj. Velebit
Kopiljača	brdo	ličko sredo
Kopina	vrelo	Lovinac
Korać	vrh	M. Kapela
Koraćevac	vrelo	Srb
Korana	vodotok	P. Jezera
Korana	naselje	P. Jezera
Kordin vrh	vrh	M. Kapela
Kordinac	vrh	sj. Velebit
Korenica	naselje	P. Jezera
Korenica/Matica	vodotok	Korenica
Korenička rijeka	vodotok	Korenica
Korenički vrh	vrh	Plješivica
Korićin vrh	vrh	ličko sredo
Korita	vrelo	Lovinac
Korita	korito	ličko sredo
Korita	korito	sj. Velebit
Korita	korito	sr. Velebit
Korito	vrelo	Vrhovine
Korito	duliba	ličko sredo
Korito	brdo	sr. Velebit
Korito	brdo	ji. Velebit
Kortice	brdo	ličko sredo
Kosa	brdo	Plješivica
Kosa	padina	ličko sredo
Kosa	brdo	ličko sredo
Kosa	brdo	ličko sredo
Kosa	brdo	ličko sredo
Kosa	brdo	ličko sredo
Kosa	vrh	Plješivica
Kosa	vrh	ličko sredo
Kosa	padina	sr. Velebit
Kosa	brdo	sr. Velebit
Kosa	padina	j. Velebit
Kosa	padina	ji. Velebit
Kosa	padina	ličko sredo
Kosa	vrh	ličko sredo
Kosa Janjačka	naselje	Perušić
Kosa Matijevića	brdo	ji. Velebit
Kosa serdarska	brdo	sr. Velebit
Kosa Šarića	brdo	ličko sredo
Kosanjak	vrh	j. Velebit
Kosanovića bilo	brdo	Plješivica
Kosica	brdo	Plješivica

Kosica	brdo	Plješivica
Kosica	brdo	Plješivica
Kosica	brdo	Plješivica
Kosica	brdo	ličko sredo
Kosica	padina	sr. Velebit
Kosica	padina	sr. Velebit
Kosica	padina	sr. Velebit
Kosica	brdo	sr. Velebit
Kosica	padina	ji. Velebit
Kosica Banjska	vrh	Plješivica
Kosica bukova	padina	sr. Velebit
Kosice	brdo	Plješivica
Kosića lokva	lokva	Zalužnica
Kosinjski Bakovac	bujica	G. Kosinj
Kosjerci	brdo	Plješivica
Kosovača	vrelo	Doljani Ot.
Kosovčov vrh	vrh	Plješivica
Kostelka/Pećina	vodotok	Gacko polje
Košare	brdo	ličko sredo
Košćice	pov. naselje	Bužani
Košna voda	vrelo	Brušane
Kotao	vrelo	Udbina
Kotlac	vrh	ličko sredo
Kotlac	vrh	sj. Velebit
Kotunske drage	dolina	sj. Velebit
Kovačevac	vrelo	Mutilić
Kovačevi vršci	vrh	sj. Velebit
Kovačevica	brdo	ličko sredo
Kovačevića lisina	brdo	ličko sredo
Kovačica	bujica	Mogorić
Kovačići	pov. naselje	Ostrvica, Gs
Kovaruša	vrh	Plješivica
Kovijača	brdo	ličko sredo
Kovijanka	vrelo	Gospić
Kovijanka	vrelo	Udbina
Koviljača	brdo	Plješivica
Koviljača	brdo	ličko sredo
Kovinka	vrelo	Raduč
Kozarački vršćić	vrh	M. Kapela
Kozarica	vrh	ličko sredo
Kozioc	brdo	Plješivica
Kozja draga	draga	Plješivica
Kozjačak	vrh	j. Velebit
Kozjačak	brdo	sr. Velebit
Kozjak	jezero	P. jezera
Kozjak	brdo	ličko sredo
Kozjak	vrh	sr. Velebit
Kozjak	vrh	sr. Velebit
Kozjan	vodotok	Sveti Rok
Kozjan	brdo	ličko sredo

Kozjan	naselje	P. Jezera
Kozjan	vrelo	Lipač
Kozjan	vrelo	Lovinac
Kozjanska draga	bujica	Bunić
Kozjanska draga	dolina	sj. Velebit
Kozji rog	pov. naselje	Sv. Ivan Vele
Kozji vrh	vrh	ličko sredo
Krainovac	vodotok	Zalužnica
Kraj	brdo	Plješivica
Kraj	brdo	Plješivica
Kraj	brdo	sj. Velebit
Krajevi	brdo	Plješivica
Krajevi	brdo	ličko sredo
Krajnji brusičnjak	vrh	Plješivica
Krajnji vrh	vrh	Plješivica
Krakonac	vrh	sj. Velebit
Kramarica	brdo	ličko sredo
Kranjska paljevina	dolina	sr. Velebit
Krasulja/Krasuljica/Jaruga	vodotok	Krbavica
Kravarica	brdo	sr. Velebit
Kravarica jezero	vodotok	Kravarice
Kravarički potok	bujica	Pavlovac
Kravjak	brdo	sj. Velebit
Krbava	vodotok	Visuč
Krbava	naselje	Udbina
Krbavačka ruka	brdo	ličko sredo
Krbavčevo vrelo	vrelo	Sinac
Krbavica	vodotok	Holjevci, Bri
Krbavica	vodotok	Krb. polje
Krbavica	naselje	Udbina
Krč	brdo	ličko sredo
Krč	brdo	ličko sredo
Krč	padina	j. Velebit
Krčalića vrelo	vrelo	Perušić
Krčana	brdo	Plješivica
Krčevina	vrelo	P. Jezera
Krčevine	vrelo	P. Jezera
Krčevine	padine	Plješivica
Krčevine	padina	Plješivica
Krčevine	padina	sj. Velebit
Krčevine	padina	sj. Velebit
Krčevine	padina	sj. Velebit
Krčevine	padina	sr. Velebit
Krčevine	padina	j. Velebit
Krčevine	padina	ji. Velebit
Krčevine	padina	ji. Velebit
Krčić	brdo	ji. Velebit
Krčine	brdo	sr. Velebit
Krčkac	brdo	sj. Velebit
Krčmar	pov. naselje	Smiljan

Krčmar	brdo	sr. Velebit
Krdašica	brdo	Plješivica
Krecelj	vrh	sj. Velebit
Krekovac	bujica i vrelo	Mutilić
Kremen	vrh	Plješivica
Kremen šuma	brdo	Plješivica
Kremenčak	vrh	Plješivica
Krepava strana	padina	sj. Velebit
Kreša	brdo	Plješivica
Krgav	vrh	Plješivica
Krgin vršak	vrh	Plješivica
Kričkovo vrelo	vrelo	Lipovo polje
Kriva glava	brdo	ličko sredo
Krivajica	bujica	Počitelj
Krivak	vodotok	Štikada
Krivalj	vodotok	Sveti Rok
Krivi javor	vrh	M. Kapela
Krivi javor	vrh	M. Kapela
Krivodol/Stubalj	vodotok	Podlapac
Križ Kamenica	naselje	Brinje
Križanovo brdo	brdo	ličko sredo
Križići	brdo	sj. Velebit
Križpolje	naselje	Brinje
Krka	vodotok	Mali Cvjetnić
Krkačevac	vrelo	Klanac
Krkenjača	brdo	ličko sredo
Krkovača	brdo	j. Velebit
Krljnovac	vrelo	P. Jezera
Krmače	brdo	ličko sredo
Krmar	brdo	ličko sredo
Krmarica	brdo	ji. Velebit
Krmarice	vrh	Plješivica
Krpanovac	bujica	V. Plana
Krst	brdo	ličko sredo
Krš	naselje	Perušić
Krtinić-vršak	vrh	ličko sredo
Kruga	naselje	D. Lapac
Krunuša	brdo	j. Velebit
Kruščica	naselje	Gospić
Kruščica	akumulacija	Kosinj
Kruška strana	padina	Plješivica
Kruškovac	bujica	Drenovac Rad
Kruškovac	naselje	Gospić
Kruškovac	vrelo	Lovinac
Kruškovače	livada	j. Velebit
Kruškovo vrelo	vrelo	Divoselo
Krušnica	vodotok	Lotići
Krutin vrh	vrh	ličko sredo
Kržin vrh	vrh	Plješivica
Kučac	pov. naselje	Krbava

Kučac	brdo	ličko sredo
Kučani	pov. naselje	Bužani
Kučine	brdo	sj. Velebit
Kučarska draga	dolina	sj. Velebit
Kučeraga	brdo	sr. Velebit
Kučine	dolina	sj. Velebit
Kuduzovac	vrelo	Lovinac
Kuduzovo brdo	brdo	ličko sredo
Kugin gaj	brdo	Plješivica
Kugina kuća	pl. kuća	sr. Velebit
Kugine doline	dolina	sr. Velebit
Kuk	brdo	Plješivica
Kuk	vrh	Plješivica
Kuk	vrh	ličko sredo
Kuk	vrh	ličko sredo
Kuk	vrh	ličko sredo
Kuk	vrh	sj. Velebit
Kuk draški	vrh	j. Velebit
Kuk Matanovića	vrh	ličko sredo
Kuk od Malih Dolaca	vrh	ličko sredo
Kuk vilovski	vrh	j. Velebit
Kuk Vranjković	vrh	sr. Velebit
Kukalj	brdo	j. Velebit
Kuki	vrh	sr. Velebit
Kukić	vrh	sj. Velebit
Kukin bunar	vrelo	Zalužnica
Kukino vrilo	vrelo	Rastoke
Kukljić	naselje	Gospić
Kula	brdo	ličko sredo
Kulina	brdo	ličko sredo
Kulina	brdo	ličko sredo
Kulina	brdo	ličko sredo
Kunovac	bujica	Srb
Kunovac Kupirovački	naselje	Gračac
Kupirovo	naselje	Gračac
Kuraševo	brdo	M. Kapela
Kuraševo	brdo	ličko sredo
Kurcelji	brdo	ji. Velebit
Kureševo	vrelo	Vrhovine
Kureševo	brdo	sr. Velebit
Kurića vrh	vrh	Plješivica
Kurjačak	brdo	ličko sredo
Kurjak	naselje	Udbina
Kurjak	brdo	ličko sredo
Kurjak	brdo	ličko sredo
Kurjak	vrh	ličko sredo
Kurozeb	vrh	Plješivica
Kurozeb	vrh	Plješivica
Kurozeb	vrh	sj. Velebit
Kurozeb	vrh	sr. Velebit

Kusac/Kobilica	bujica	Palanka
Kuslikovača	vrelo	Otočac
Kusrak	vrelo	Medak
Kušića draga	dolina	j. Velebit
Kut	vrh	ličko sredo
Kuterevo	naselje	Otočac
Kuterevska kosa	padina	sj. Velebit
Kutnjani	pov. naselje	Brinje
Kuzmanovača	brdo	ličko sredo
Kvarte	naselje	Perušić
Kvočkin do	dolac	Plješivica
Laginac	vrh	sr. Velebit
Laktin vrh	vrh	sr. Velebit
Laktuša	brdo	ji. Velebit
Lalićev vrh	vrh	ličko sredo
Lanišće	brdo	ličko sredo
Lapačka korita	korita	Plješivica
Lapanovača	brdo	Plješivica
Lasinčići	pov. naselje	Otočac
Laudovica	brdo	Plješivica
Lavrnjina lisina	vrh	Plješivica
Lazaret	vrh	ličko sredo
Lazaruše	livada	j. Velebit
Laživac	vrh	sj. Velebit
Lažljivac	vrelo	Lovinac
Ledena draga	dolina	sj. Velebit
Ledenac	vrelo	Raduč
Ledenac	vrelo	Lovinac
Ledenica	vrh	sj. Velebit
Ledenice	brdo	sj. Velebit
Ledenice	vrh	sr. Velebit
Ledenik	vrelo	Gračac
Ledenik	vrh	ličko sredo
Legenac	vrh	sj. Velebit
Lemaića draga	vodotok	Švračkovo S.
Lemić-dolac	dolina	sj. Velebit
Lemina glava	vrh	ličko sredo
Leminovac	vrelo	Perušić
Lepantova jama	vrelo	K. Bakovac
Lesaljka	brdo	sj. Velebit
Leskovka	vrh	M. Kapela
Letinac	naselje	Brinje
Lički Čitluk	naselje	Gospić
Lički Novi	naselje	Gospić
Lički Osik	naselje	Gospić
Lički Ribnik	naselje	Gospić
Ličko Cerje	naselje	Lovinac
Ličko Lešće	naselje	Otočac
Ličko Petrovo Selo	naselje	P. Jezera
Lijašica	vrelo	Kompolje

Lika	vodotok	Raduč
Lilova glava	brdo	ličko sredo
Liluša	lokva	Perušić
Linđuša	vrelo	D. Lapac
Linić vršak	brdo	j. Velebit
Lipač	brdo	ličko sredo
Lipač	brdo	j. Velebit
Lipački potok	vodotok	Lipač
Lipice	naselje	Brinje
Lipov vrščić	vrh	ličko sredo
Lipova glava	brdo	ličko sredo
Lipova glava	brdo	ličko sredo
Lipova glavica	brdo	ličko sredo
Lipovac	brdo	sr. Velebit
Lipovača	brdo	ličko sredo
Lipovača	brdo	sj. Velebit
Lipovačka brda	brdo	ličko sredo
Lipovi vršak	vrh	M. Kapela
Lipovljak	brdo	sj. Velebit
Lipovlje	naselje	Otočac
Lipovlje	brdo	sj. Velebit
Lipovo brdo	brdo	sj. Velebit
Lipovo Polje	naselje	Perušić
Lisac	brdo	Plješivica
Lisac	vrh	ličko sredo
Lisac	vrh	ličko sredo
Lisac	vrh	sj. Velebit
Lisac	vrh	sj. Velebit
Lisac	vrh	j. Velebit
Lisac	vrh	j. Velebit
Lisičjak	vrh	Plješivica
Lisina	vrh	M. Kapela
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	Plješivica
Lisina	vrh	Plješivica
Lisina	vrh	Plješivica
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	ličko sredo
Lisina	vrh	sj. Velebit
Lisina	vrh	sj. Velebit
Lisina	vrh	sj. Velebit
Lisina	vrh	sr. Velebit
Lisina	brdo	j. Velebit
Lisina	vrh	ji. Velebit
Lisine	vrh	Plješivica
Lisine	vrh	ličko sredo

Lisine	vrh	ličko sredo
Lisine	vrh	sj. Velebit
Liskovi dolac	dolina	j. Velebit
Liskovi kuk	vrh	ji. Velebit
Liš	pov. naselje	Bužani
Liščevo vrilo	vrelo	Brušane
Liščana draga	dolina	j. Velebit
Liščana draga (Bunarska draga)	dolina	j. Velebit
Litičev vrh	vrh	ličko sredo
Livadica	livada	sr. Velebit
Livadica	livada	sr. Velebit
Livadice	livada	j. Velebit
Ljaljinovac	bujica	Srb
Ljeljanska kamenica	brdo	ličko sredo
Ljeskovi vršak	vrh	M. Kapela
Ljlkkuš	brdo	ji. Velebit
Ljubardenik	brdo	Plješivica
Ljubica	vrelo	B. Oštarije
Ljubičko brdo	brdo	sr. Velebit
Ljubovo	brdo	ličko sredo
Ljubovski bunar	vrelo	Gračac
Ljuljačka	vrh	sr. Velebit
Ljuljevac	vrh	sr. Velebit
Ljuljevačka kosica	brdo	sr. Velebit
Ljuljevačko bilo	brdo	sr. Velebit
Ljupča Vas	pov. naselje	Otočac
Ljupčići	pov. naselje	Kosinj
Ljutača	brdo	sr. Velebit
Ljuti ogradak	vrh	Plješivica
Ljuti vrh	vrh	sr. Velebit
Ljuti vrh	vrh	sr. Velebit
Ljutica	pov. naselje	Otočac
Ljutica	brdo	ličko sredo
Ljutički potok/Ljutica	vodotok	Raduč
Ljutik	bujica	Papuča
Ljutik	vrh	ličko sredo
Ljutoč	brdo	ji. Velebit
Ljutočak	brdo	ličko sredo
Ljutske kosti	vrh	Plješivica
Lokva	lokva	Turjanski
Lokvica	lokva	Lipovo polje
Lokvice	lokve	sj. Velebit
Lomivrat	vrh	sj. Velebit
Lomska duliba	dolina	sj. Velebit
Lomski vrh	vrh	sj. Velebit
Lončijevica	brdo	j. Velebit
Lopata	vrh	Plješivica
Loskunski kamen	vrh	Plješivica
Lovinac	naselje	Lovinac
Lovinka	brdo	ličko sredo

Lovrina duliba	dolina	sr. Velebit
Lovrinka	brdo	Plješivica
Ložnica	brdo	sj. Velebit
Ložnica	brdo	sj. Velebit
Ložnica	brdo	sj. Velebit
Lubarda Bešira	vrelo	P. Jezera
Lubarda Marjanovića	vrelo	P. Jezera
Lubenička vrata	prijevoj	sj. Velebit
Luberdjenik	vrh	sj. Velebit
Lubovo	vrh	ličko sredo
Lučice	pov. naselje	Brinje
Lučka lokva	lokva	Dabar
Lučki vrščić	vrh	ličko sredo
Lug	vodotok	Gacko polj
Lug	brdo	ličko sredo
Lug	brdo	ličko sredo
Lug	dolina	sj. Velebit
Lujina glavica	brdo	ji. Velebit
Luka	livada	Plješivica
Lukavac	pov. naselje	Hotuča
Luke	vodotok	Krb. polje
Lukinov vrh	vrh	ličko sredo
Lumbarda	vrh	ličko sredo
Lutača	brdo	ličko sredo
Lutoč	vrelo	Raduč
Lutoč	brdo	ličko sredo
Lužanka	brdo	ličko sredo
Mačja glava	vrh	sj. Velebit
Mačijak	vrh	sr. Velebit
Mačijak	vrh	sj. Velebit
Mačkovac	vrh	sj. Velebit
Magarećak	brdo	j. Velebit
Magaretin	brdo	j. Velebit
Magarevac	vrelo	P. Jezera
Magarica	brdo	Plješivica
Magarice	brdo	ličko sredo
Magarice	brdo	ličko sredo
Maholci	pov. naselje	Kosinj
Majela	brdo	ji. Velebit
Majerova glava	brdo	sj. Velebit
Majerovo vrilo	vrelo	Sinac
Majina jama	jama	j. Velebit
Majorovac	vrelo	P. Jezera
Makalovac	vrelo	P. Jezera
Makovac	vrelo	Gračac
Makovnik	vrh	M. Kapela
Mala Bubinka	vrh	Plješivica
Mala greda	vrh	Plješivica
Mala jaruga	vodotok	Stajnica
Mala Kapela	vrh	M. Kapela

Mala karaula	brdo	ličko sredo
Mala karauševica	vrh	sr. Velebit
Mala lisina	vrh	ličko sredo
Mala lopata	vrh	Plješivica
Mala Mesićeva glavica	brdo	ličko sredo
Mala paljevica	brdo	j. Velebit
Mala paljevina	brdo	sj. Velebit
Mala Plana	naselje	Gospić
Mala Plješivica	vrh	Plješivica
Mala poljana	dolina	j. Velebit
Mala prenjika	vrh	sj. Velebit
Mala punta	vrh	sj. Velebit
Mala Runjavica	vrh	M. Kapela
Mala Vas	pov. naselje	Bočac
Mala vidovača	vrh	ličko sredo
Mala visočica	brdo	j. Velebit
Mala vodica	vrelo	sr. Velebit
Mala vrata	brdo	sj. Velebit
Mala vrata	dolina	j. Velebit
Male bliznice	vrh	ličko sredo
Male Melnice	vrh	sj. Velebit
Male vršine	vrh	j. Velebit
Male žuljine	visoravan	ji. Velebit
Maleševica	vrelo	K. Bakovac
Maleševica	brdo	ličko sredo
Mali Alan	prijevoj	j. Velebit
Mali bat	vrh	ji. Velebit
Mali borovac	vrh	Plješivica
Mali brusnić	vrh	Plješivica
Mali Brušljan	vrh	sj. Velebit
Mali Cicer	brdo	M. Kapela
Mali cicer	vrh	ličko sredo
Mali crnaj	vrh	sr. Velebit
Mali crnopac	vrh	ji. Velebit
Mali čardak	brdo	ličko sredo
Mali duboki	brdo	Plješivica
Mali Duman	brdo	Plješivica
Mali golići	vrh	sj. Velebit
Mali ileksinovac	vrh	sr. Velebit
Mali Javornik	vrh	M. Kapela
Mali Javornik	vrh	Plješivica
Mali javornik	vrh	Plješivica
Mali Javornik	vrh	M. Kapela
Mali kapljev	brdo	Plješivica
Mali Karlovac	vrh	Plješivica
Mali Kik	vrh	M. Kapela
Mali kik	vrh	Plješivica
Mali konj	brdo	sj. Velebit
Mali kotal	brdo	M. Kapela
Mali kotal	brdo	ličko sredo

Mali kotal	brdo	sj. Velebit
Mali kozjak	vrh	sj. Velebit
Mali kozjak	vrh	sj. Velebit
Mali Kraj	naselje	sr. Velebit
Mali kuk	vrh	sj. Velebit
Mali Lisac	vrh	Plješivica
Mali Ijutik	vrh	ličko sredo
Mali lom	vrh	sj. Velebit
Mali Lubenovac	vrh	sj. Velebit
Mali Maljkovac	vrh	sj. Velebit
Mali Mihaljevac	vrh	Plješivica
Mali Obljaj	brdo	M. Kapela
Mali obljjajac	brdo	M. Kapela
Mali obljjajac	brdo	ličko sredo
Mali obljjajac	brdo	ličko sredo
Mali obljak	vrh	sr. Velebit
Mali orljak	brdo	j. Velebit
Mali oštrac	vrh	sj. Velebit
Mali oštrelj	vrh	Plješivica
Mali paklarić	vrh	ličko sredo
Mali palež	vrh	Plješivica
Mali Panos	vrh	M. Kapela
Mali papratnjak	brdo	sr. Velebit
Mali paretak	vrh	Plješivica
Mali pivčevac	vrh	sj. Velebit
Mali požarić	vrh	ličko sredo
Mali proplanak	proplanak	sr. Velebit
Mali rajinac	vrh	sj. Velebit
Mali Rudi Lisac	vrh	Plješivica
Mali Runjevac	vrh	ličko sredo
Mali smrčevci	vrh	sr. Velebit
Mali srdelj	vrh	ličko sredo
Mali srdnećak	vrh	Plješivica
Mali Šuputovac	vrh	Plješivica
Mali vijenac	vrh	ličko sredo
Mali visuč	vrh	j. Velebit
Mali vrh	vrh	ličko sredo
Mali vrh	vrh	sj. Velebit
Mali vrh	vrh	sj. Velebit
Mali vrh	vrh	sr. Velebit
Mali vrščić	vrh	Plješivica
Mali Vučjak	vrh	Ma. Kapela
Mali vujnovac	vrh	ličko sredo
Malinića brdo	brdo	ličko sredo
Malinišće	vodotok	Podlapac
Malinišće	vrelo	Otočac
Malinjak	brdo,	ji. Velebit
Maljača	brdo	sr. Velebit
Maljkovac	vrelo i vodotok	Brinje
Malkača	brdo	sj. Velebit

Malkoč/Malkač	vrelo i vodotok	Podlapac
Malo bilo	brdo	j. Velebit
Malo brdašce	brdo	sr. Velebit
Malo brdo	brdo	Plješivica
Malo jezero	jezero	P. jezera
Malo kamensko	brdo	Plješivica
Malo međugorje	brdo	ličko sredo
Malo Polje	naselje	Perušić
Malo rteševo	vrh	Plješivica
Malovan	vrh	j. Velebit
Malovansko jezero	jezero	j. Velebit
Mandića vrh	vrh	ličko sredo
Mandin vir	vrelo	Otočac
Mandina glava	brdo	Plješivica
Manitaš	vrh	sr. Velebit
Marasovo vrelo	vrelo	P. Jezera
Mareljev vrh	vrh	ličko sredo
Marelovac	brdo	sr. Velebit
Margetine doline	doline	sj. Velebit
Maričića vrh	vrh	Plješivica
Marijančevića vršak	vrh	ličko sredo
Marijina strana (kod svetišta Krasno)	vrh	sj. Velebit
Marijino vrilo	vrelo	Lovinac
Marina glava	brdo	ličko sredo
Marinci	pov. naselje	Bužani
Marinčeve krčine	padina	sr. Velebit
Markačevica	brdo	sj. Velebit
Markarova pećina	vrelo	Brinje
Markov vrh	vrh	ličko sredo
Markovac	vodotok	Kangrge
Markovac	vrh	M. Kapela
Markovac	brdo	j. Velebit
Marković rudine	brdo	sj. Velebit
Martinčeva glava	brdo	ličko sredo
Martinčića vrh	vrh	sj. Velebit
Martinića vršak	vrh	sr. Velebit
Marunovac	bujica	Ljubojevići
Masteličin vršeljak	vrh	ličko sredo
Mašića vrilo	vrelo	Lovinac
Mašinovac	vrelo	P. Jezera
Mašljenovac	brdo	ličko sredo
Matekovac	brdo	j. Velebit
Matica	vodotok	Divoselo
Matić glavica	brdo	ličko sredo
Matić vrščić	vrh	ličko sredo
Matića glavica	brdo	ličko sredo
Matića vrh	vrh	Plješivica
Matijaševac	vrelo	P. Jezera
Matijevića vrh	vrh	M. Kapela
Matijevića vrh	vrh	ličko sredo

Matkovac	vrh	sr. Velebit
Matorica	brdo	ličko sredo
Mazalci	pov. naselje	Bužani
Mazin	naselje	Gračac
Mažarevica	vrh	ličko sredo
Medački dolac	dolina	j. Velebit
Medak	naselje	Gospić
Međed	vrh	j. Velebit
Međedača	brdo	ličko sredo
Međedak	vrelo	Vrhovine
Međedak	brdo	j. Velebit
Međedi grič	vrh	ličko sredo
Međedi grič	vrh	M. Kapela
Međedovača	brdo	Plješivica
Medena strana	vrh	ličko sredo
Medića grič	brdo	Plješivica
Medića vršak	vrh	ličko sredo
Medin golić	vrh	sr. Velebit
Medina dulibica	dolina	sr. Velebit
Medina gora	brdo	ličko sredo
Međugorje	brdo	Plješivica
Međugorje	brdo	ličko sredo
Medunački vrh	vrh	sj. Velebit
Međupetrašica	brdo	ličko sredo
Međuvak glavica	brdo	sr. Velebit
Medveđak	brdo	ličko sredo
Medveđak	vrh	sj. Velebit
Medveđak	vrh	sj. Velebit
Medveđak	vrh	sr. Velebit
Medvidovača	brdo	ličko sredo
Medvjeđi vršeljak	vrh	M. Kapela
Mejupotočje	pov. naselje	Švica
Mekinjani	pov. naselje	Mekinjar
Mekinjarski bunar	vrelo	Udbina
Mekinjarski vrh	vrh	ličko sredo
Mekiš	vrelo	Udbina
Mekote	dolina	sj. Velebit
Melatovac	vrh	sj. Velebit
Melinovac	naselje	D. Lapac
Melinovac	vrh	Plješivica
Meltovo guvno	brdo	sj. Velebit
Meltovo guvno	brdo	sj. Velebit
Meralovica	vrh	sj. Velebit
Meralovo bilo	vrh	sj. Velebit
Meršića strana	brdo	ličko sredo
Mesićevo vrelo	vrelo	Mušaluk
Mesićevo vrilce	vrelo	Brinje
Mesinovac	vrh	sj. Velebit
Metaluša	brdo	sr. Velebit
Metla	vrh	M. Kapela

Metla	vrh	Plješivica
Metla	vrh	ličko sredo
Metla	brdo	ličko sredo
Metla	vrh	ličko sredo
Metla	vrh	sr. Velebit
Metla	vrh	Plješivica
Metla	vrh	ličko sredo
Metla Milojevića	vrh	ličko sredo
Metlačko razvršje	vrh	sr. Velebit
Metlica	vrh	ličko sredo
Metlica	vrh	ličko sredo
Metlica	vrh	ličko sredo
Metulon/Metulum	pov. naselje	Josipdol
Mezinovac	naselje	Perušić
Mginka	brdo	Plješivica
Mihaljevac	naselje	P. Jezera
Mihaljičin vrh	vrh	Plješivica
Mijajičin kuk	vrh	j. Velebit
Mijalova draga	dolina	j. Velebit
Mijalovac	vrelo	Divoselo
Mijanuša	brdo	sr. Velebit
Mijatovića vrščić	vrh	ličko sredo
Mikina glava	brdo	ličko sredo
Mikulin tavan	vrh	Plješivica
Mila voda	vrelo	Gračac
Milanovac	jezero	P. jezera
Milašinovac	jezerce	Perušić
Milašinovac	vrelo	Brušane
Milekovo vrilo	vrelo	Lovinac
Miletića vrh (Kosinj)	vrh	sj. Velebit
Miletin vrh	vrh	Plješivica
Milića brdo	brdo	Plješivica
Milin grič	brdo	ličko sredo
Milin vrh	vrh	ličko sredo
Milinac	vrelo	P. Jezera
Milinković nuga	vrh	sr. Velebit
Milino jezero	jezero	P. jezera
Miljevčev vrščić	vrh	ličko sredo
Miljković vrh	vrh	j. Velebit
Miloševo brdo	brdo	ličko sredo
Milska glavičica	brdo	ji. Velebit
Milska šuma	šuma	ji. Velebit
Milsko bilo	vrh	ji. Velebit
Mira vrelo	vrelo	P. Jezera
Mirčinci	pov. naselje	Krbava
Mirić jaruga	vrelo i vodotok	Šalamunić
Mirića griči	brdo	ličko sredo
Mirkača	vrh	ličko sredo
Miševo vrelo	vrelo	Lipovo polje
Miškova bašća	duliba	Plješivica

Miškulinovac	brdo	sj. Velebit
Mišljenovac	naselje	D. Lapac
Mla Petrašica	brdo	ličko sredo
Mladonjin vrh	vrh	Plješivica
Mlakva	naselje	Perušić
Mli komić	vrh	ličko sredo
Mliništa	vodotok	Čitluk
Mliništa	vrelo	Počitelj
Močilo	vodotok	Krb. polje
Močilo	vrelo	Medak
Močilo	vrelo	Krbava, Pišac
Modra	vrelo	Udbina
Modrilovac	vrelo	Lovinac
Modruša	brdo	sj. Velebit
Mogorić	naselje	Gospić
Mogorović	pov. naselje	Gospić
Mohlići	pov. naselje	Perušić
Mokri jarak	klanac	j. Velebit
Mola	vrh	sj. Velebit
Mola	brdo	sj. Velebit
Monetion	japod. naselje	Brinje
Mostaci	vrelo	B. Oštarije
Mostić	bujica	Udbina
Mostina	brdo	sj. Velebit
Moštica	brdo	sj. Velebit
Motuvane	pov. naselje	Vrebac
Mračaj	vrelo	Lovinac
Mramor	vrelo	Kosinj
Mramor	brdo	sj. Velebit
Mrčaj	brdo	sj. Velebit
Mrdaljuše	livade	ličko sredo
Mrđina grumila	brdo	Plješivica
Mrgilj	brdo	sr. Velebit
Mrkovci	brdo	j. Velebit
Mrkvište	vrh	sj. Velebit
Mromornica	vrh	sj. Velebit
Mrsinj	brdo	ličko sredo
Mrsinj grad	vrh	ličko sredo
Mršića dolac	dolina	sr. Velebit
Mrzla strana	vrh	ličko sredo
Mrzla voda	vrelo	P. Jezera
Mšića brijeg	brdo	ličko sredo
Muharev/ Muvarov jarak	vrelo	Kalinovača
Muhareva šterna	vrelo	Udbina
Mujinovača	brdo	sr. Velebit
Munižabin vrh	vrh	ji. Velebit
Muratovača	vrelo	Počitelj
Muravičani	pov. naselje	Kosinj
Murgovača	brdo	ličko sredo
Murkovićevo vrilo	vrelo	Brinje

Murtino jezero	vrelo	Udbina
Muslinovac	brdo	ji. Velebit
Mušaluk	naselje	Gospić
Mušilov vršak	vrh	ličko sredo
Mutilić	naselje	Udbina
Mutilićki potok	bujica	Mutilić
Nadar	brdo	Plješivica
Nadbrdo	pov. naselje	Lička župa
Nadžak bilo	brdo	sj. Velebit
Naglića grič	brdo	j. Velebit
Naglića vrelo	vrelo	Brušane
Napojište	bujica	Drenovac Radu
Napojište	vrelo	Medak
Napojište	vrelo	P. Jezera
Naslonište	padina	j. Velebit
Nebljusi	naselje	D. Lapac
Nedomišljaj	pov. naselje	Bužani
Negnila	brdo	sj. Velebit
Nekorići	pov. naselje	Budak
Neteka	naselje	Srb
Nevarići	pov. naselje	Bužani
Nidžina jela	brdo	sr. Velebit
Nikolin vrščić	vrh	ličko sredo
Njive	livade	sj. Velebit
Njivetine	livade	ji. Velebit
Novaci/Novaković	pov. naselje	Ostrvica Gs
Novak	pov. naselje	Ostrvica Gs
Novakovića brod	jezero	P. jezera
Novčica	vodotok	Gospić
Novi Budak	pov. naselje	Lička župa
Novigrad	pov. naselje	Gospić
Novo Selo Koreničko	naselje	P. Jezera
Novoselo Bilajsko	naselje	Gospić
Novoselo Trnovačko	naselje	Gospić
Nuga Matajića	brdo	ličko sredo
Nugline	brdo	sj. Velebit
Oblajac	brdo	ličko sredo
Obli kamen	brdo	sj. Velebit
Obli kuk	vrh	sj. Velebit
Obli kuk	vrh	j. Velebit
Obljaj	brdo	M. Kapela
Obljaj	brdo	M. Kapela
Obljaj	brdo	ličko sredo
Obljaj	brdo	ličko sredo
Obljajac	brdo	Plješivica
Obljajac	brdo	ličko sredo
Obljajac	vrh	ličko sredo
Obljajac	vrh	sj. Velebit
Obljajac	brdo	sr. Velebit
Obradović-vršak	brdo	ličko sredo

Obrazovac	brdo	ličko sredo
Obriz	pov. naselje	Lipice, Brinje
Obsenica/Opsenica	vodotok	Raduč
Obvršje	pov. naselje	Otočac
Odra	vrelo i vodocrpilište	Kalinovača
Odušivo vrelo	vrelo	Počitelj
Ogarak	vrh	sj. Velebit
Ograda	vrh	ličko sredo
Ogradak	vrh	M. Kapela
Ogradak	brdo	Plješivica
Ogradak	brdo	ličko sredo
Ograde	padina	Plješivica
Ogreči	brdo	Plješivica
Ogrečine	brdo	Plješivica
Ogreda Šarića	duliba	ličko sredo
Ogredak	vrh	Plješivica
Ogredci	brdo	ličko sredo
Ogredljivi vrh	vrh	Plješivica
Ogreševac/Ogrešovac	vrelo i vodotok	Krb. polje
Oke	vrela	Divoselo
Okić	brdo	j. Velebit
Oklinak	brdo	Plješivica
Oklinak	brdo	Plješivica
Okluč	pov. naselje	Lipice Brinje
Oklo	vrelo	Divoselo
Okrugla	brdo	ličko sredo
Okrugli dolac	dolina	sr. Velebit
Okruglica	brdo	M. Kapela
Okruglica	vrh	M. Kapela
Okrugljak	jezero	P. jezera
Okrugljak	vrh	sj. Velebit
Olan	prijevoj	ličko sredo
Oljavčev vrh	vrh	Plješivica
Oljovčev bunar	vrelo	Udbina
Omsica	naselje	Gračac
Ondić	naselje	Udbina
Opačić vrh	vrh	ličko sredo
Opaljena Begovača	vrh	sj. Velebit
Opaljena greda	vrh	M. Kapela
Opaljenac	vrh	sj. Velebit
Opaljene klade	vrh	Plješivica
Opaljani vrh	vrh	sr. Velebit
Opaljani vršak	vrh	M. Kapela
Opaljani vršci	vrh	Plješivica
Opaljani vršćići	vrh	ličko sredo
Opaljenica	vrh	ličko sredo
Opaljenik	vrh	ličko sredo
Opaljenik	brdo	sj. Velebit
Opaljenik	vrh	j. Velebit
Opaljeno brdo	brdo	sr. Velebit

Oranica	livada	j. Velebit
Oranjica	dolina	sr. Velebit
Oraovac	naselje	D. Lapac
Oraščić	brdo	Plješivica
Oravac	naselje	Plitvička Jezera
Orbazovac	vrh	sr. Velebit
Orlić	pov. naselje	Brinje
Orlov kamen	vrh	ji. Velebit
Orlovac	brdo	M. Kapela
Orlovac	brdo	ličko sredo
Orlovača	brdo	Plješivica
Orlovica	vrelo	Udbina
Orlovo brdo	brdo	ličko sredo
Orlovo brdo	brdo	ličko sredo
Ornice	naselje	Gospić
Orovački potok	vodotok	Mrsinj
Oroz	brdo	ličko sredo
Osinjak	vrh	M. Kapela
Osinjak	vrh	Plješivica
Osmagino brdo	brdo	M. Kapela
Osočki dolac	dolina	sr. Velebit
Osoje	brdo	Plješivica
Osoje	brdo	ličko sredo
Osoje	brdo	Plješivica
Osredak	vrh	Plješivica
Osredak	vrh	ličko sredo
Osredak	vrh	ličko sredo
Osredak	brdo	sr. Velebit
Osredci	naselje	Gračac
Ostrovica	pov. naselje	Bužani
Ostrovica	brdo	ličko sredo
Ostrvica	naselje	Gospić
Ostrvica	brdo	ličko sredo
Osušak	brdo	ji. Velebit
Ošiljak	brdo	j. Velebit
Ošljak	vodotok	Raduč
Ošljanica	vodotok	Raduč
Oštra	brdo	ličko sredo
Oštra glava	brdo	sj. Velebit
Oštra glavica	brdo	sj. Velebit
Oštra glavica	brdo	j. Velebit
Oštra metla	vrh	ličko sredo
Oštri grič	vrh	M. Kapela
Oštri grič	vrh	ličko sredo
Oštri grič	vrh	ličko sredo
Oštri kozjak	vrh	sr. Velebit
Oštri kozjak	vrh	sr. Velebit
Oštri Mihaljevac	vrh	Plješivica
Oštri oblajaj	brdo	Ma. Kapela
Oštri oblajaj	brdo	ličko sredo

Oštri vrh	vrh	M. Kapela
Oštri vrh	vrh	M. Kapela
Oštri vrh	vrh	Plješivica
Oštri vrh	vrh	Plješivica
Oštrika	vrh	Plješivica
Oštrikovac	vrh	sj. Velebit
Oštro	vrh	Plješivica
Oštruljak	brdo	sj. Velebit
Oteš	naselje	sr. Velebit
Otešica	vodotok	Gospić
Otočac	naselje	Oteš
Otrovni vrh	vrh	Otočac
Otuča/Otuća	vrh	j. Velebit
Ovršak	vodotok	Gračac
Ozeblin	vrh	M. Kapela
Ozidina	vrh	Plješivica
Padalica	brdo	ličko sredo
Padavica	vrh	M. Kapela
Padeška kosa	vrh	ličko sredo
Padeški golić	padina	sr. Velebit
Padež	vrh	sr. Velebit
Pajića glavica	vrh	M. Kapela
Pajića lokva	brdo	ličko sredo
Pajnovka	lokva	Perušić
Paklarica	brdo	sj. Velebit
Paklarić	vrh	M. Kapela
Paklina	vrh	ličko sredo
Palamentova jama	brdo	sj. Velebit
Palentino brdo	vrelo	Brinje
Palešćići	brdo	ličko sredo
Palež	brdo	ji. Velebit
Palež	vrh	M. Kapela
Palež	vrh	Plješivica
Palež	vrh	Plješivica
Palež	vrh	Plješivica
Palež	vrh	Plješivica
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	vrh	ličko sredo
Palež	brdo	sj. Velebit
Palež	padina	sr. Velebit
Palež	padina	sr. Velebit
Palež	brdo	j. Velebit
Palež	brdo	j. Velebit
Palež	brdo	j. Velebit
Palež	brdo	j. Velebit
Palež	brdo	ji. Velebit

Palež	brdo	ji. Velebit
Palež	vrh	Plješivica
Palež	vrh	Plješivica
Palež (Izvale)	padina	ji. Velebit
Palež Gajića	brdo	j. Velebit
Paležci	brdo	sj. Velebit
Paleži	padina	ji. Velebit
Paleži	brdo	ji. Velebit
Paljenik	vrh	M. Kapela
Paljenik	vrh	sj. Velebit
Paljevina	brdo	sj. Velebit
Paljevina	brdo	sr. Velebit
Paljevina	padina	j. Velebit
Paljevina	padina	sr. Velebit
Paljevine	vrh	Plješivica
Paljevine	vrh	ličko sredo
Paljevine	vrh	sj. Velebit
Paljevine	vrh	sr. Velebit
Paljevine	brdo	sr. Velebit
Paljevine	padina	j. Velebit
Paljež	brdo	j. Velebit
Paljež	brdo	j. Velebit
Pandrakovo brdo	brdo	M. Kapela
Panjenović vrh	vrh	ličko sredo
Panoga	brdo	sj. Velebit
Panoga	brdo	sj. Velebit
Panos	vrh	M. Kapela
Panos	vrh	ličko sredo
Panos	vrh	ličko sredo
Panos	vrh	ličko sredo
Panos	vrh	ličko sredo
Panos	vrh	ličko sredo
Panos	vrh	j. Velebit
Panos	vrh	M. Kapela
Panjević vrh	vrh	sj. Velebit
Papinka	brdo	ličko sredo
Papračani	pov. naselje	Podoštra
Papračani	pov. naselje	Brlog
Papratna draga	dolina	sj. Velebit
Parilj	vodotok	Podlapac
Parilj	vrelo	Švračkovo Selo
Paripovo brdo	brdo	ličko sredo
Pasjak	brdo	ličko sredo
Pasji kukovi	vrh	sr. Velebit
Paška	vrelo	Lovinac
Paška/Paša	vodotok	Lovinac
Patnjak	vrelo	P. Jezera
Patrovača	brdo	ličko sredo
Paunova glavica	brdo	ličko sredo
Paunovača	brdo	Plješivica
Pavel	pov. naselje	Kosinj

Pavenka	brdo	ličko sredo
Paverina draga	dolina	sr. Velebit
Pavića grič	brdo	Plješivica
Pavićuša	brdo	sj. Velebit
Pavlinov vrh	vrh	M. Kapela
Pavlinovo vrilo	vrelo	Brušane
Pavlovac Vrebački	naselje	Gospić
Pavlovački vrh	vrh	M. Kapela
Pavlovo brdo	brdo	sj. Velebit
Pećane	naselje	Udbina
Pećina	vodotok	Mekinjari
Pećina	vrh	sj. Velebit
Pećine	vrh	sj. Velebit
Pećinski vrh	vrh	ličko sredo
Pećinski vrh	vrh	sr. Velebit
Pejića vršak	vrh	Plješivica
Pejića vrščić	vrh	ličko sredo
Pejinovića vrelo	vrelo	Brinje
Pekinovac	vrelo	Lovinac
Pena	brdo	sj. Velebit
Peovo	brdo	Plješivica
Peovo brdo	brdo	Plješivica
Pepelarice	vrelo	Bužim
Peranovac	vodotok	Mekinjari
Perasovac	vrh	sj. Velebit
Perčića doline	dolina	sr. Velebit
Perčin	brdo	j. Velebit
Peregino vrilo	vrelo	Lovinac
Perin dolac	dolina	sr. Velebit
Perin grobak	vrh	sj. Velebit
Perin vrh	vrh	M. Kapela
Perin vrh	vrh	ličko sredo
Perin vrh	vrh	sj. Velebit
Perišinci	brdo	sj. Velebit
Perlinski vrh	vrh	ji. Velebit
Peršinka	brdo	Plješivica
Peršinovac	vrelo	Lovinac
Perušić	naselje	Perušić
Perušićki potok	bujica	Perušić
Pestinovac	brdo	ji. Velebit
Petkovac	vrelo	P. Jezera
Petkovića vrh	vrh	sj. Velebit
Petrašica	brdo	sr. Velebit
Petričevići	pov. naselje	L. Ribnik
Petrićka glavica	brdo	sj. Velebit
Petrinjski bunar	vrelo	I. Kosa
Petrlića vrelo	vrelo	Brušane
Petrov dolac	dol	j. Velebit
Petrov vrh	vrh	ličko sredo
Petrova paljevina	padina	sr. Velebit

Petrova ploča	dolina	sr. Velebit
Petrovac	vrelo	B. Oštarije
Pezelj vrh	vrh	sr. Velebit
Pikovac	brdo	sr. Velebit
Pikovac vrelo	vrelo	Brušane
Pila	vrelo	Dabar
Pilar	brdo	ji. Velebit
Pilarev konj	brdo	sj. Velebit
Pilareva glavica	brdo	sj. Velebit
Pilinovac	vrelo	Lovinac
Pilipovača	brdo	ličko sredo
Pipa	vrelo	Lovinac
Piplica	brdo	ličko sredo
Pirnica / Veliki vrh	vrh	ličko sredo
Piršlin vršak	vrh	sj. Velebit
Piršlini	brdo	sj. Velebit
Pisani kamen	prijevoj	sj. Velebit
Piskula	vrelo	Gospić
Pišaćuša	vrh	M. Kapela
Piščevo vrelo	vrelo	Brušane
Pištalica	brdo	ličko sredo
Pištalska kosa	kosa	Plješivica
Pišteljak	vrelo	Gračac
Pištenjak	brdo	j. Velebit
Pištet	vrelo	Otočac
Pištetina	vrh	sj. Velebit
Pištolin golić	vrh	sr. Velebit
Pivac	vrh	sr. Velebit
Pizdica	vrelo	sr. Velebit
Pjaskoviti bregovi	brdo	sr. Velebit
Pjeskovito vrelo	vrelo	B. Potok
Pjevačeva draga	dolina	j. Velebit
Plan	dolina	j. Velebit
Plan Bogića	dolina	sr. Velebit
Plana	dolina	sr. Velebit
Plana	dolina	ji. Velebit
Plančica	dolina	sj. Velebit
Plančica	vrh	sr. Velebit
Plančica	dolina	j. Velebit
Plančica	dolina	ji. Velebit
Plandište	vrelo	Medak
Plandište	uvala	Plješivica
Plandište	dolina	sj. Velebit
Plandište	vrh	sj. Velebit
Plandište	dolina	sj. Velebit
Plane	uvala	ličko sredo
Planinica	brdo	Plješivica
Plantaža	rasadnik	j. Velebit
Plasa	vrh	sj. Velebit
Plase	vrh	ličko sredo

Plase	vrh	ličko sredo
Plase	vrh	sj. Velebit
Plase	vrh	sj. Velebit
Plase ponorske (Brezova poljana)	dolina	sj. Velebit
Plase rukavinske	vrh	sj. Velebit
Plasina	brdo	sj. Velebit
Plasine	brdo	sr. Velebit
Plaševac	vrh	sr. Velebit
Plavi vrh	vrh	j. Velebit
Plaz	vrh	sj. Velebit
Plažinićeva baserka	vrelo	Brinje
Pleća	vrh	Plješivica
Pleća	vrh	Plješivica
Pleće	vrh	M. Kapela
Pleće	vrh	Plješivica
Pleće	vrh	sj. Velebit
Pleće	padina	sr. Velebit
Pleće	vrh	ji. Velebit
Plešeća glavica	brdo	sj. Velebit
Plitivica	vodotok	P. jezera
Plitvica Selo	naselje	P. Jezera
Plitvički Ljeskovac	naselje	P. Jezera
Plješivica	vrh	sj. Velebit
Pljišivica	vrh	sj. Velebit
Pločanovac	vrh	j. Velebit
Pločati kuk	vrh	ji. Velebit
Pločavica	vrh	sj. Velebit
Ploče	zaravan	Plješivica
Ploče	zaravan	sj. Velebit
Ploče	zaravan	ji. Velebit
Pločeš vrh	vrh	sj. Velebit
Pločica	vodotok	Mogorić
Pločni palež	brdo	Plješivica
Počasbine	brdo	ličko sredo
Poček	vrelo	Vrhovine
Počitelj	naselje	Gospić
Počiteljica	bujica	Počitelj
Počiteljski vrh	vrh	j. Velebit
Počućina glava	brdo	Plješivica
Pod	vrh	ličko sredo
Pod grabarom	dolina	sj. Velebit
Pod Lisac	brdo	Plješivica
Pod malim Brušljanom	dolina	sj. Velebit
Podastrana	naselje	Gospić
Podbijel	vrh	Plješivica
Podborak	pov. naselje	Krbava
Podgora	dolina	sj. Velebit
Podgorice	dolina	j. Velebit
Podgradac	pov. naselje	Brinje
Podi	dolina	sr. Velebit

Podić	brdo	Plješivica
Podjasle	brdo	Plješivica
Podkoren	brdo	ličko sredo
Podkuk	brdo	Plješivica
Podlapača	naselje	Udbina
Podmetlom	brdo	Plješivica
Podnerovo	brdo	sj. Velebit
Podoštra	naselje	Gospić
Podovi	vrh	ličko sredo
Podovi	vrh	ličko sredo
Podovi	vrh	ličko sredo
Podovi	vrh	ličko sredo
Podovi	vrh	j. Velebit
Podpakalj	vodotok	Gacko polj
Podslunj	pov. naselje	Lička župa
Podstenjani	pov. naselje	Š. Kula
Podum	naselje	Otočac
Podvikača	vrh	sr. Velebit
Pogledalce	vrh	M. Kapela
Pogledalce	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	Plješivica
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	Plješivica
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	ličko sredo
Pogledalo	vrh	sj. Velebit
Pogledalo	vrh	sj. Velebit
Pogledalo	vrh	sr. Velebit
Pojane	doline	sj. Velebit
Pokošci	padian	j. Velebit
Poljakovac	bujica	Mušaluk
Poljana	livada	Plješivica
Poljana	livada	sr. Velebit
Poljana kranjska	polje	j. Velebit
Poljanak	naselje	P. Jezera
Poljanak	brdo	Plješivica
Poljanak	brdo	ličko sredo
Poljane	dolina	ličko sredo
Poljane	dolina	sr. Velebit
Poljanica	vodotok	ličko sredo
Poljanice	padina	Plješivica
Poljanka	padina	sj. Velebit
Polje	dolina	sj. Velebit
Poljice	dolina	ličko sredo
Poljice	dolina	ličko sredo
Poljice	naselje	Udbina
Položine	dolina	sr. Velebit

Položine	dolina	j. Velebit
Poluge	brdo	j. Velebit
Ponoćna glava	brdo	ličko sredo
Ponor	jama	sr. Velebit
Ponor Korenički	naselje	P. Jezera
Ponorci	vrelo	Perušić
Ponorci	vrelo	I. Kosa
Ponori	vodotok	Jošane
Ponori	naselje	Otočac
Ponorići	vrelo	Bužim
Popov panj	brdo	j. Velebit
Popov vršak	vrh	Plješivica
Popova kosa	brdo	j. Velebit
Popovac	vrelo	Gračac
Popovača	bujica	Popovača Pazari
Popovača Pazariška	naselje	Gospić
Popovića glavica	brdo	Plješivica
Popovića vrh	vrh	Plješivica
Popovića vrh	vrh	Plješivica
Popovka	brdo	sj. Velebit
Poprdljivac	brdo	j. Velebit
Pošta	vrh	Plješivica
Pothum	pov. naselje	Bužani
Potkosa	padina	ji. Velebit
Potoci	dolina	sr. Velebit
Potočić	vodotok	sr. Velebit
Potok	vodotok	Srb
Potok	vodotok	B. Oštarije
Potok klanacki	bujica	Pazarište
Potorjan	pov. naselje	Bužani
Potrvenica	brdo	sj. Velebit
Pozdina	padina	j. Velebit
Požar	brdo	j. Velebit
Požari	brdo	sj. Velebit
Prašćijaci	brdo	ličko sredo
Pražulja	vrh	Plješivica
Preka kosa	vrh	Plješivica
Preka strana	vrh	ličko sredo
Preki vrh	vrh	ličko sredo
Prelipe	pov. naselje	Brinje
Preskop	brdo	j. Velebit
Preslo	vrh	sj. Velebit
Prešljez	vrh	ličko sredo
Prevala	prijevoj	sj. Velebit
Prevela	brdo	sj. Velebit
Previja	prijevoj	Plješivica
Previja	prijevoj	Plješivica
Previja	prijevoj	ličko sredo
Previja	prijevoj	ličko sredo
Previja	prijevoj	sj. Velebit

Previja	prijevoj	j. Velebit
Previja	brdo	j. Velebit
Previje	vrh	sj. Velebit
Prevjia	brdo	ličko sredo
Prgačevac	vrh	sj. Velebit
Prhovići	pov. naselje	Ostrvica Gs
Pribarci	dolina	j. Velebit
Pricinka	brdo	Plješivica
Pricinova lastva	brdo	sj. Velebit
Prijeboj	naselje	P. Jezera
Prijeska	brdo	Plješivica
Prijeslo	brdo	sr. Velebit
Prijespa	brdo	Plješivica
Prikića grič	brdo	ličko sredo
Prikinuto brdo	brdo	sr. Velebit
Prisaka	vrh	ličko sredo
Priseka	vrh	ji. Velebit
Priseka	brdo	sj. Velebit
Prisjeka	brdo	ji. Velebit
Prisoj	brdo	j. Velebit
Prisojac	vrh	sj. Velebit
Prkos	vrh	M. Kapela
Prkos	vrh	Plješivica
Prkos	vrh	Plješivica
Prkos	vrh	ličko sredo
Prkos	vrh	ličko sredo
Prokike	naselje	Brinje
Prokres	vrh	M. Kapela
Prokres	vrh	Plješivica
Prokres	vrh	M. Kapela
Prosena	brdo	sj. Velebit
Prosina	vrh	ličko sredo
Prosina	vrh	ličko sredo
Prosine	vrh	ličko sredo
Prosine	vrh	sj. Velebit
Prosinjak	bujica	Lovinac
Prosinjak/Visuč	vrelo	Lovinac
Prosjeka	brdo	sj. Velebit
Prostrić vrh	vrh	sr. Velebit
Proščansko jezero	jezero	P. jezera
Prozor	naselje	Otočac
Prozor	brdo	ličko sredo
Prpić duliba	dolina	sr. Velebit
Prpić polje	dolina	sr. Velebit
Prpić-dulibica	dolina	sr. Velebit
Pršća lokva	lokva	Kosinj
Pršić	brdo	sj. Velebit
Prteni konj (blizu v. konja)	brdo	sj. Velebit
Prvan Selo	naselje	Perušić
Psivići	pov. naselje	Kosinj

Psivički Buci	pov. naselje	Kosinj
Pšeničište	brdo	j. Velebit
Pučine	brdo	ličko sredo
Pujevšani	pov. naselje	Brinje
Pupak	vrh	sr. Velebit
Pupak	vrh	sr. Velebit
Pupčev vrh	vrh	ličko sredo
Pupvavčev rt	vrh	ličko sredo
Pusova draga	dolina	sr. Velebit
Pušiji vrh	vrh	j. Velebit
Puškana jela	vrh	sj. Velebit
Puštenjak	vrh	sj. Velebit
Puvaljka	jama	j. Velebit
Puzdrinac	vrh	sj. Velebit
Puzinovac	vrelo	P. Jezera
Radaković-vrščić	vrh	ličko sredo
Radakuša	brdo	Plješivica
Radić kuk	vrh	sj. Velebit
Radića vršak	vrh	ličko sredo
Radina lokva	lokva	Doljani Ot
Radinovac	vrelo	Lovinac
Radmanovski brijeg	brdo	ličko sredo
Radočaj	brdo	Plješivica
Radomirovo brdo	brdo	M. Kapela
Radovanuša	brdo	ličko sredo
Radovica	brdo	Plješivica
Raduč	naselje	Lovinac
Radučica	vodotok	Raduč
Radulovića vršak	vrh	Plješivica
Rajčetina kosa	brdo	Plješivica
Rajčevac	vrelo	Gospić
Rajčevica	brdo	sr. Velebit
Rajčevića vrelo	vrelo	Bužim
Rajinov greb	padina	sr. Velebit
Rajinovo brdo	brdo	Plješivica
Rakarice	brdo	ličko sredo
Raketa	vrelo	B. Oštarije
Rakića rudine	brdo	ličko sredo
Rakića vrh	vrh	ličko sredo
Rakića vrščić	vrh	ličko sredo
Rakita	vrelo	Vrhovine
Rakita	vrelo	Otočac
Rakita	vrelo	P. Jezera
Rakita	vrelo	Dabar
Rakita	vrelo	Gospić
Rakitovac	vodotok	Bilaj
Rakitovac	vodotok	Lovinac
Rakovac	bujica	Trnovac
Rakovac	vodotok	Novoselo Bilaj
Ramljani	naselje	Otočac

Rapain dol	dolina	sj. Velebit
Rapain Klanac	naselje	Brinje
Rasoji	vrh	M. Kapela
Rasova	vrh	Plješivica
Rasova	vrh	ličko sredo
Rasova	vrh	sj. Velebit
Rasova	vrh	sj. Velebit
Rasovački ogradak	vrh	M. Kapela
Rasovski grič	vrh	sj. Velebit
Rastići	brdo	ličko sredo
Rastik	brdo	sj. Velebit
Rastoka	naselje	Gospić
Rastovača	naselje	P. Jezera
Rastovača	brdo	sj. Velebit
Rastovača	brdo	ji. Velebit
Rastovka	brdo	sj. Velebit
Rašće	vrelo	Kosinj
Rašeljka	brdo	Plješivica
Rašetin vrh	vrh	Plješivica
Rašlja	vrh	j. Velebit
Rašlje	brdo	j. Velebit
Rašpovica	brdo	sr. Velebit
Ratkovića poljana	dolina	ličko sredo
Ravna kosa	padina	j. Velebit
Ravna krčana	brdo	Plješivica
Ravna strana	brdo	ličko sredo
Ravna strana	padina	sr. Velebit
Ravna strana	padina	ji. Velebit
Ravne drage	dolina	sj. Velebit
Ravne drage	dolina	j. Velebit
Ravni brijeg	brdo	Plješivica
Ravni Dabar	naslje	sr. Velebit
Ravni deli	brdo	sj. Velebit
Ravni dolac	dolina	sr. Velebit
Ravni palež	dolina	ji. Velebit
Ravni vršak	vrh	sr. Velebit
Ravni vršičići	vrh	ličko sredo
Ravnjani	pov. naselje	Ramljane
Razbojine	brdo	ličko sredo
Razbojište	brdo	ličko sredo
Razbojna draga	dolina	j. Velebit
Razdolje	dolina	Plješivica
Razdolje	dolina	ličko sredo
Razdolje	dolina	ličko sredo
Razdolje	dolina	ličko sredo
Razvala	vrh	Plješivica
Razvala	brdo	ličko sredo
Razvala	vrh	ličko sredo
Razvala	vrh	sj. Velebit
Razvala	vrh	sj. Velebit

Razvala	brdo	ji. Velebit
Razvale	brdo	Plješivica
Razvale	brdo	ličko sredo
Razvale	brdo	ličko sredo
Razvale	brdo	sj. Velebit
Razvale	brdo	sr. Velebit
Razvale	brdo	sr. Velebit
Razvanuša	brdo	ličko sredo
Razvršina	brdo	ličko sredo
Razvršine	brdo	Plješivica
Razvršine	brdo	sj. Velebit
Razvršje	brdo	ličko sredo
Razvršje	brdo	sr. Velebit
Razvršje	vrh	sr. Velebit
Razvršje	vrh	ji. Velebit
Razvršje	vrh	ji. Velebit
Razvršje	vrh	ličko sredo
Ražarić	vrelo	P. Jezera
Ražovište	pov. naselje	Bočac
Rdeća Vas	pov. naselje	Ostrvica
Rebac, Repci	brdo	ličko sredo
Rebička gradina	naselje	Udbina
Rebić	brdo	j. Velebit
Redine	vrh	Plješivica
Repište	vrh	sr. Velebit
Repuševac	pov. naselje	Ostrvica, G ^s
Resane	naselje	P. Jezera
Rešetar	vodotok	Krb. polje
Ribničko jezero	vodotok	Brinje
Ribnjak	vodotok	Pećane
Ribnjak	vodotok	Kor. polje
Ribnjak	vrh	sj. Velebit
Ričica/Ričina	vodotok	Lovinac
Ričice	naselje	Lovinac
Ričina	bujica	V. Plana
Ričina	dolina	sr. Velebit
Riđevac	vrelo	Gračac
Rimsko vrelo	vrelo	Velebit
Ripinovac	brdo	sr. Velebit
Ripište	brdo	sr. Velebit
Ripište	vrh	sj. Velebit
Ripljevica	vrh	sj. Velebit
Risova kosa	brdo	j. Velebit
Risovac	vodotok	Velebit
Risovac	vrelo	Divoselo
Risovac	vrh	ličko sredo
Risovac	brdo	ličko sredo
Risovac	vrh	sj. Velebit
Risovac	brdo	sr. Velebit
Risovac	brdo	sr. Velebit

Risovljak	vrh	sj. Velebit
Rivine	dolina	j. Velebit
Rizvanuša	naselje	Gospić
Rjinov vrh	vrh	M. Kapela
Rmanj	pov. naselje	Donji Lapa
Robinac	vrh	sj. Velebit
Rognovica	brdo	sj. Velebit
Rokina draga	dolina	sr. Velebit
Romajlije	brdo	ličko sredo
Ropen krč	brdo	sj. Velebit
Rostrun	vrh	sj. Velebit
Rosulje	livada	ličko sredo
Rošćić	vrh	M. Kapela
Roševka	brdo	j. Velebit
Rošin vrh	vrh	sr. Velebit
Rošove poljane	polje	j. Velebit
Rovički vrh	vrh	sr. Velebit
Rožanski kukovi	vrh	sj. Velebit
Rožmanov vrh	vrh	sj. Velebit
Rteševa glavica	brdo	j. Velebit
Rtić	brdo	Plješivica
Ruda glavica	brdo	ličko sredo
Ruda glavica	brdo	ličko sredo
Rudača	brdo	ličko sredo
Rudačke glavice	brdo	j. Velebit
Rudane	vrelo	B. Oštarije
Rudanovac	naselje	P. Jezera
Ruđenovac	vrh	M. Kapela
Rudeži	brdo	ličko sredo
Rudi Lisac	vrh	Plješivica
Rudina	brdo	ličko sredo
Rudina	brdo	j. Velebit
Rudinak	brdo	sj. Velebit
Rudinci	brdo	ličko sredo
Rudine	vrh	ličko sredo
Rudine	brdo	ličko sredo
Rudine	brdo	ličko sredo
Rudine	brdo	ličko sredo
Rudinski vrh	vrh	M. Kapela
Rudinski vrh	vrh	ličko sredo
Rudnjevača	brdo	ličko sredo
Rudopolje	naselje	Vrhovine
Rudopolje Bruvanjsko	naselje	Gračac
Rudovača	brdo	ličko sredo
Ruja	vrelo	Pazarišta
Ruja	brdo	sj. Velebit
Ruja	brdo	j. Velebit
Ruja	brdo	j. Velebit
Ruja	brdo	ji. Velebit
Rujavica	brdo	Plješivica

Rujica	brdo	sj. Velebit
Rujice	brdo	sj. Velebit
Rujičin kuk	brdo	sr. Velebit
Rujina	vrelo	Pazarišta
Rujine	brdo	sr. Velebit
Rujine	brdo	j. Velebit
Rujsko bilo	vrh	sj. Velebit
Rukavinski vrh	vrh	sr. Velebit
Runjavac	vrh	Plješivica
Runjavica	vrh	Plješivica
Runjavica	vrh	Plješivica
Rupa	vrelo	Brinje
Rupčića vrh	vrh	sr. Velebit
Rusovo	vrh	sr. Velebit
Ružića vrh	vrh	M. Kapela
Ružne drage	dolina	j. Velebit
Sadžakuša	brdo	Plješivica
Samačići	pov. naselje	Budak
Samar	vrh	M. Kapela
Samardžin vrh	vrh	ličko sredo
Samari	vrh	sr. Velebit
Samari	brdo	j. Velebit
Samarica	padina	ji. Velebit
Samarić	vrh	Plješivica
Samarić	vrh	ličko sredo
Samarić	vrh	j. Velebit
Samarine	brdo	sr. Velebit
Sambukuše	brdo	ličko sredo
Samograd	brdo	M. Kapela
Samograd	brdo	ličko sredo
Samograd	brdo	ličko sredo
Samograd	brdo	M. Kapela
Samograd	btrdo	sr. Velebit
Samogradica	brdo	ličko sredo
Samogradica	brdo	M. Kapela
Samogred	brdo	ličko sredo
Samogred (Basinovac)	brdo	ličko sredo
Samogreda	brdo	Plješivica
Samogreda	brdo	Plješivica
Samogreda	brdo	ličko sredo
Samogreda	brdo	ličko sredo
Samolovski vrh	vrh	M. Kapela
Samostac	pov. naselje	Sinac
Sarajevo	brdo	Plješivica
Saviljevac	vrelo	P. Jezera
Sedlarov vrh	vrh	Plješivica
Sedlo	prijevoj	ličko sredo
Sedlo	vrh	ji. Velebit
Sedmakova ruja	vrelo	Pazarišta
Sedra	vrelo	Gračac

Sejer	vrelo	Doljani Ot
Sejina bara	bara	Kosinj
Sekani vršak	vrh	Plješivica
Sekizi	vrh	sj. Velebit
Sekizovac	bujica	Gacko polje
Sekizovac	brdo	sj. Velebit
Sekulić kota	vrh	sr. Velebit
Selce	pov. naselje	Švica
Selčani	pov. naselje	Budak
Selički vrh	vrh	M. Kapela
Selište	brdo	ličko sredo
Selo Sveti Marko	naselje	Perušić
Serdarevo vrilo	vrelo	Lovinac
Sertić Poljana	naselje	P. Jezera
Siča	brdo	ličko sredo
Sigurnjakovac	vrh	sj. Velebit
Sijasetska draga	dolina	j. Velebit
Siljevača (Grob)	vrh	j. Velebit
Siljevo brdo	brdo	j. Velebit
Siminovac	vrh	M. Kapela
Siminovac	vrh	sj. Velebit
Sinac	naselje	Otočac
Sinačka pučina	vodotok	Sinac
Sinčići	vodotok	Brinje
Sitnik	pov. naselje	Dabar
Sječa	vrh	M. Kapela
Sječa	vrh	ličko sredo
Sječa	vrh	sj. Velebit
Sječivica	vrh	ličko sredo
Sjenačište	vrh	ličko sredo
Skejin vrelac	vrelo	P. Jezera
Skendžin bunar	vrelo	Bunić
Sklop	brdo	sr. Velebit
Sklopača	brdo	sr. Velebit
Sklopine	vrh	sr. Velebit
Skočivrana	bujica	Lički Osik
Skokovi	brdo	ličko sredo
Skorača	brdo	ličko sredo
Skorodol	bujica	Pavlovac
Skorupove pušine	visoravan	ji. Velebit
Skorupuša	brdo	ji. Velebit
Sladaković potok	bujica	Srb
Sladovačko brdo	brdo	j. Velebit
Slanica	vrelo	Bunić
Slanica	vrelo	Udbina
Slapovi	vrh	Plješivica
Slatka voda	vrelo	P. jezera
Slijepčevića vrh	vrh	M. Kapela
Slime	vrh	sr. Velebit
Slivnik	pov. naselje	Pavlovac Gs

Sljeme	vrh	M. Kapela
Sljeme	vrh	ličko sredo
Smiljan	naselje	Gospić
Smiljanića bunar	vrelo	ji. Velebit
Smiljanka	brdo	ličko sredo
Smiljansko Polje	naselje	Gospić
Smiljevača	vodotok	Kozjan ^{Buni}
Smiljinka	duliba	Plješivica
Smokrić	naselje	Lovinac
Smolčića kosa	brdo	ji. Velebit
Smoljanac	naselje	P. Jezera
Smorjevac	vodotok	Ričice
Smrčavica	brdo	sj. Velebit
Smrčeva dolina	dolina	j. Velebit
Smrčevac	vrh	M. Kapela
Smrčevac	vrh	sj. Velebit
Smrčevac	vrh	sr. Velebit
Smrčevac	brdo	j. Velebit
Smrčevci	vrh	sj. Velebit
Smrčeve doline	dolina	sr. Velebit
Smrčeve drage	dolina	sj. Velebit
Smrdalj	vrelo	Gospić
Smrdelj	vrelo	Gospić
Smrdelj	vrelo	Visuč
Smrdelj	vrelo	Švračkovo Selo
Smrdelj	brdo	sr. Velebit
Smrekova draga	dolina	sj. Velebit
Smričja	vrh	sj. Velebit
Smrzle drage	doline	sj. Velebit
Snežnica	vrh	ličko sredo
Snježnica	vrh	sj. Velebit
Snježnik	vrh	sj. Velebit
Sokolci	pov. naselje	Bužani
Sokolovac	brdo	ličko sredo
Sokolovača	brdo	Plješivica
Sokoluša	brdo	ličko sredo
Solila	dol	sr. Velebit
Solila	dolina	ji. Velebit
Solilo	dolina	j. Velebit
Soline	dolina	sj. Velebit
Soline	dolina	sr. Velebit
Sorića vrelo	vrelo	ličko sredo
Sove	vrh	ličko sredo
Sovijak	vrh	sr. Velebit
Splitvine	vrh	sj. Velebit
Spuz	vodotok	Lički Osik
Sraklin	vrh	sj. Velebit
Srb	naselje	Srb
Srčanik	vrh	ličko sredo
Srebrenica	vodotok	Srb

Sređane	pov. naselje	Konjsko Brdo
Sređani/Srijani	pov. naselje	Lipovo polje
Sredelj	brdo	j. Velebit
Sredica	bujica	Osredci
Srednja Gora	naselje	Udbina
Srednja gora	brdo	ličko sredo
Srednji plan	padina	sr. Velebit
Srneća draga	dolina	ji. Velebit
Srnećak	vrh	ličko sredo
Stablić/Vračarevac	bujica	Zrmanja Vrelo
Stagovina	pov. naselje	Brinje
Stajina	brdo	ličko sredo
Stajine	poljana	j. Velebit
Stajine	poljana	ji. Velebit
Stajnica	naselje	Brinje
Stanića glava	brdo	ličko sredo
Stanovi	dolina	Plješivica
Stapanova zidina	brdo	ličko sredo
Staparūša	vrh	M. Kapela
Stara korita Marjanovića	vrelo	P. Jezera
Stara smrčevica	brdo	sj. Velebit
Stara Vas	pov. naselje	Bužani
Starac-bunar	vrelo	ji. Velebit
Stare paljevine	vrh	Plješivica
Starenik	vrh	ji. Velebit
Staro Selo	naselje	Otočac
Staza	brdo	Plješivica
Staza	brdo	ličko sredo
Staze	visoravan	j. Velebit
Stevišića vrelo	vrelo	Mogorić
Stijena	vrh	sj. Velebit
Stinovača	brdo	j. Velebit
Stinoviti vršak	vrh	sr. Velebit
Stipanov grič	vrh	M. Kapela
Stipanov grič	vrh	ličko sredo
Stipanovac	vrelo	P. Jezera
Stipin vršak	vrh	Plješivica
Stiričić jezero	jezero	ličko sredo
Stojakovac	vrelo	Lovinac
Stojbina	dolina	ji. Velebit
Stojbine	brdo	Plješivica
Stojevića draga	dolina	sr. Velebit
Stojevića vrelo	vrelo	Klanac
Stojković vrh	vrh	Plješivica
Stokolić	pov. naselje	Brinje
Stol	vrh	sj. Velebit
Stolačko bilo	vrh	sj. Velebit
Stolać	brdo	ličko sredo
Stolica	brdo	sr. Velebit
Stoparuša	vrh	M. Kapela

Stožer	vrh	ličko sredo
Strane	padina	sr. Velebit
Strašivac	brdo	ji. Velebit
Strašno	vrh	sj. Velebit
Stražbenica	brdo	Plješivica
Stražbenica	vrh	ličko sredo
Stražbenica	brdo	ličko sredo
Stražbenica	brdo	ličko sredo
Stražbenica	brdo	sj. Velebit
Stražbenica	vrh	sj. Velebit
Stražište	vrh	Plješivica
Stražište	vrh	Plješivica
Stražište	vrh	sj. Velebit
Stražište	vrh	ji. Velebit
Strmac	vrh	Plješivica
Strmac	vrh	sj. Velebit
Strmica	pov. naselje	Hotuča
Strmotica potok	vodotok	Ričice
Strmušnjak	vrh	M. Kapela
Stružnica	brdo	Plješivica
Stružnica	brdo	sr. Velebit
Stuba	vrelo	Lovinac
Stubalj	vodotok	Udbina
Stubalj	vrelo	Udbina
Stubalj	vrelo	P. Jezera
Stubalj	vrh	ličko sredo
Stubalj	brdo	ličko sredo
Stublić	vrelo	Gračac
Studenac	vodotok	Udbina
Studenac	vrelo	Visuč
Studenac	vrelo	Smilj Polje
Studenac	vodotok	Smilj Polje
Studenac	vrelo	Lovinac
Studenac	vrelo	Gospić
Studenačko brdo	brdo	ličko sredo
Studenci	naselje	Perušić
Studeni grič	brdo	Plješivica
Studeni potok	bujica	Srb
Studeni potok	vrelo	Srb
Studeno vrelo	vrelo	Počitelj
Studeno vrelo	vrelo	Gračac
Stupac	vrh	M. Kapela
Stupačinovo	naselje	sr. Velebit
Stuparuša	brdo	ličko sredo
Stupina	vrelo	Pazarišta
Subarice	bujica	Bilaj
Suha gora	brdo	sj. Velebit
Sunaica	brdo	ličko sredo
Sunčanik	vrh	j. Velebit
Sunče	vrh	sj. Velebit

Suđer	vrh	sr. Velebit
Suđerac	brdo	sr. Velebit
Surdup	brdo	Plješivica
Surdup	brdo	sj. Velebit
Sutpetar	pov. naselje	Gospić
Suvača	vrelo	Medak
Suvaja	bujica	Brušane
Suvaja	vodotok	Korenica
Suvaja	bujica	Ondić
Suvaja	vrelo	Počitelj
Suvaja	bujica	Srb
Suvaja	bujica	Krbavica
Suvaja	bujica	ličko sredo
Suvaja	vodotok	Smokrić
Suvaja Lipe	bujica	Lipe Gs
Suvovrh (Sovar)	vrh	ličko sredo
Suznica	brdo	ličko sredo
Sv. Ivan	vrh	j. Velebit
Sveti Rok	naselje	Lovinac
Sveto brdo	brdo	j. Velebit
Svilarevac	vrelo	Doljani Ot
Svilarov stan	vrh	Plješivica
Svilaruša	vrelo	Otočac
Svilaruša	brdo	sj. Velebit
Svinjarice	brdo	Plješivica
Svinkalište	brdo	Plješivica
Svračkovo Selo	naselje	Udbina
Šaketin klis	vrh	sj. Velebit
Šaketina plan	dolina	sj. Velebit
Šakića glavica	brdo	ličko sredo
Šakića vršak	vrh	ličko sredo
Šakin krčić	brdo	sj. Velebit
Šalamunić	naselje	Udbina
Šanac	vrh	Plješivica
Šanac	vrh	Plješivica
Šarčeva glavica	brdo	Plješivica
Šarganovac	vrh	sj. Velebit
Šarić dolac	dolina	sr. Velebit
Šarića glava	brdo	ličko sredo
Šarića glavica	brdo	j. Velebit
Šarića lisina	padina	sr. Velebit
Šarića vrilo	vrelo	Lovinac
Šašića glava	brdo	Plješivica
Šator	brdo	ličko sredo
Šatorina	vrh	sr. Velebit
Šćitari	pov. naselje	Perušić
Šedervan	šuma	j. Velebit
Šedrvan	vrelo	Gospić
Šeganovac	naselje	P. Jezera
Šeganovac	vrh	Plješivica

Šegestin	vrh	j. Velebit
Šegin vrh	vrh	ličko sredo
Šegotički Tadijevac	vrh	sj. Velebit
Šegotski padež	padina	sr. Velebit
Šena	vrh	M. Kapela
Šepin vršak	vrh	ličko sredo
Šepinac	vrh	sr. Velebit
Šerića kuk	brdo	ličko sredo
Šićaćuša	brdo	ličko sredo
Šijanova kosa	vrh	ličko sredo
Šikara	brdo	Plješivica
Šikara	brdo	ličko sredo
Šikara	brdo	ličko sredo
Šikare	brdo	ličko sredo
Šikića drage	dolina	sr. Velebit
Šikića korita	uvala	ji. Velebit
Šiljak	vrh	ji. Velebit
Šiljasti vrh	vrh	ličko sredo
Šiljevača	brdo	ličko sredo
Šiljevača	brdo	ličko sredo
Šimac jama	vrelo	K Bakovac
Šimlašica	brdo	ji. Velebit
Šimunića vrh	vrh	sj. Velebit
Šimunićeva lokva	lokva	Kompolje
Šimurinova luka	livada	j. Velebit
Šipak	vrh,	ličko sredo
Šipova glavica	brdo	ličko sredo
Široka draga	dolina	j. Velebit
Široka Kula	naselje	Gospić
Široki brig	brdo	ji. Velebit
Široki kuk	vrh	sr. Velebit
Široki rt	vrh	M. Kapela
Široki Toranj	pov. naselje	Gospić
Šišinov tavan	vrh	Plješivica
Šiškinovac	bujica	Srb
Škadrica	brdo	ličko sredo
Škare	naselje	Otočac
Škarina	brdo	sj. Velebit
Škarina kosa	padina	sj. Velebit
Škarino vrelo	vrelo	Lipovo polje
Škorić	vrelo	Mutlić
Škorin vrh	vrh	Plješivica
Škradelina	brdo	sr. Velebit
Škrbina	brdo	sr. Velebit
Škrbina draga	dolina	sj. Velebit
Škrljak	vrh	ličko sredo
Škvadre	vrelo	Brušane
Šlag	vrh	sj. Velebit
Šljeme	vrh	M. Kapela
Šljeme	vrh	M. Kapela

Šljeme	vrh	ličko sredo
Šljeme	vrh	Plješivica
Šljeme	vrh	ličko sredo
Šljeme	brdo	ličko sredo
Šljeme trlsko	vrh	M. Kapela
Šmanjkovac	vrh	Plješivica
Šmanjkovo bilo	vrh	Plješivica
Šmrčevica	brdo	sr. Velebit
Šnjevita glavica	brdo	Plješivica
Šolobanica	vrh	Plješivica
Šopov palež	brdo	sj. Velebit
Šoputov vrh	vrh	Plješivica
Šorkov vrelac	vrelo	P. Jezera
Šorkova draga	bujica	Vrelo Kor.
Špelićeva strana	padina	sj. Velebit
Špijaljika	brdo	ji. Velebit
Špilja	brdo	Plješivica
Šprenga	brdo	sr. Velebit
Šrapnjača	brdo	j. Velebit
Štampar	brdo	ličko sredo
Štefanićevo vrilce	vrelo	Brinje
Štentićeva jaruga	vodotok	Stajnica
Šterna	vrelo	Lovinac
Štetin grič	brdo	M. Kapela
Štetin grič	brdo	ličko sredo
Štikada	akumulacija	Štikada
Štirovac	brdo	j. Velebit
Štirovača	vodotok	Sj. Velebit
Štirovača	dolina	sr. Velebit
Štkada	naselje	Lovinac
Štričić	brdo	ličko sredo
Štrop	vrh	sr. Velebit
Štropovi	vrh	M. Kapela
Štulić kula	brdo	ličko sredo
Štulin vrh	vrh	sj. Velebit
Štulin vršac	vrh	sj. Velebit
Štulinac	vrh	sr. Velebit
Šturlić	brdo	ji. Velebit
Šulentića vrilo	vrelo	Lovinac
Šulinka	vrelo	P. Jezera
Šuljega	brdo	Plješivica
Šuljnovac	vrh	M. Kapela
Šumovac	vodotok	Čitluk
Šuntinovica	brdo	sr. Velebit
Šuplja greda	vrh	ličko sredo
Šupljara	brdo	ličko sredo
Šuplji dolac	dolina	sj. Velebit
Šuputovo vrelo	vrelo	P. Jezera
Šušnja	brdo	ličko sredo

Šušnjara	brdo	ličko sredo
Šušnarica	brdo	ličko sredo
Šušnarice	brdo	j. Velebit
Šuvakin brodić	vodotok	Kamenica, Brin
Švica	naselje	Otočac
Švički vrh	vrh	sj. Velebit
Švičko jezero	jezero	Švica
Tabla (Projevi)	vrh	Plješivica
Tadića vršak	brdo	Plješivica
Tadijevac	vrh	sj. Velebit
Takalica	padina	j. Velebit
Takalovac	vrh	Plješivica
Takovića osoje	brdo	ličko sredo
Tanka kosa	padina	j. Velebit
Tapanjska glava	brdo	ličko sredo
Tarni vrh	vrh	sj. Velebit
Tavan	brdo	Plješivica
Tavan	vrh	ličko sredo
Tavan	vrh	ličko sredo
Tavan	vrh	sj. Velebit
Tavanak	vrh	Plješivica
Tavanak	vrh	Plješivica
Tavanci	vrh	ličko sredo
Tavani	vrh	Plješivica
Tavani	vrh	Plješivica
Tavani	vrh	Plješivica
Tavani	vrh	Plješivica
Tavani	vrh	ličko sredo
Tavani	vrh	ličko sredo
Tavani	vrh	ličko sredo
Tavani	vrh	sj. Velebit
Tavani	vrh	j. Velebit
Tavani	vrh	ji. Velebit
Tavani	vrh	ji. Velebit
Tavanjak/Tavani/Tavanak/Tavanac	vrelo	K Bakovac
Telčak	brdo	j. Velebit
Telećak	brdo	ličko sredo
Telićani	pov. naselje	L. Čitluk
Tepsija	kotlina	ličko sredo
Tepšanovac	brdo	ličko sredo
Terekuša	brdo	j. Velebit
Težakovac	vrelo	sr. Velebit
Tičevo	brdo	Plješivica
Tičevo	vrh	Plješivica
Tihotina Vas	pov. naselje	Kosinj, Buža
Timor	brdo	sr. Velebit
Tisić	vrh	sj. Velebit
Tisov vrh	vrh	Plješivica
Tisov vrh	vrh	sj. Velebit
Tisov vrh	vrh	sr. Velebit

Tisov vrh	vrh	sr. Velebit
Tisov vrh	vrh	sr. Velebit
Tisovac	bujica	Mala Plana
Tisovac	vrelo	Pazarišta
Tisovac	brdo	sj. Velebit
Tisovac-vrh	vrh	Plješivica
Tiškovac Lički	naselje	Gračac
Tišmina glava	brdo	Plješivica
Tišmina greda	brdo	Plješivica
Točak	vrelo	P. Jezera
Točak	vrelo	Počitelj
Točak	vrelo	Divoselo
Točak	vrelo	Lovinac
Točak	vrelo	Udbina
Točak	vrelo	Medak
Točak	vrelo	Srb
Točak	vrelo	Gračac
Točak Jelačin	vrelo	Gračac
Točilnica	bujica	Divoselo
Točkova greda	vrh	Plješivica
Todin točak	vodotok	Udbina
Tolić	naselje	Udbina
Tolšić/Tožić	pov. naselje	Široka Kul
Tomčaja	brdo	j. Velebit
Tomina duliba	dolina	sr. Velebit
Tomingaj	naselje	Gračac
Tonine	brdo	sr. Velebit
Tonkovića vrilo	vrelo	Sinac
Topla lokva	lokva	Gračac
Topli dolac	dolina	j. Velebit
Toplica	vrelo	Gospić
Toplik	vodotok	Medak
Torina	vrh	Plješivica
Torine	vrh	ličko sredo
Torine	vrh	ličko sredo
Torine	brdo	j. Velebit
Torine	brdo	ji. Velebit
Tornice	vrh	ličko sredo
Torovi	vrh	Plješivica
Torovi	vrh	ličko sredo
Trapolovica	vrh	sj. Velebit
Trapovi	dolina	j. Velebit
Travanj	brdo	j. Velebit

Trbučica	brdo	Plješivica
Trepetljikovac	vrh	Plješivica
Tri Vasi	pov. naselje	Bužani
Tribihovo	pov. naselje	Dabar
Tribljani	pov. naselje	Kosinj
Trivića brdo	brdo	ličko sredo
Trkuljin vršak	vrh	ličko sredo
Trla	vrh	Plješivica
Trla	vrh	ličko sredo
Trnava	bujica	Medak
Trnavac	naselje	P. Jezera
Trnkove doline	dolina	sr. Velebit
Trnkove doline	dolina	sr. Velebit
Trnova glavica	brdo	sr. Velebit
Trnovac	naselje	Gospić
Trnovac	vodotok	Gacko polje
Trnovača	vrelo	Gračac
Trnovača	brdo	ličko sredo
Trnovača	brdo	j. Velebit
Trnovača	brdo	j. Velebit
Trnovčić	brdo	Plješivica
Trnovi brijeg	brdo	sr. Velebit
Trnovo	bujica	Perušić
Trnovo jezero	bujica	Perušić
Trojelac	vrh	Plješivica
Trolokva	dolina	sj. Velebit
Trolokve	lokva	Udbina
Trolokve	lokva	sj. Velebit
Tromeđa	brdo	ličko sredo
Tromeđa	vrh	sj. Velebit
Tromerka	brdo	ličko sredo
Troperac	brdo	j. Velebit
Tropolje	polje	j. Velebit
Troura	brdo	Plješivica
Trovrh	vrh	ličko sredo
Trovrh	vrh	ličko sredo
Trovrsi	vrh	Plješivica
Trsije	padina	sj. Velebit
Trtice	brdo	ličko sredo
Trtnjevac	vrelo	Udbina
Trušeljev vrh	vrh	j. Velebit
Trušeljevac	brdo	j. Velebit
Trzanci	pov. naselje	Bužani
Trzno	pov. naselje	Bužani

Tržić	pov. naselje	Bužani
Trživak	brdo	ličko sredo
Tugomerići	pov. naselje	L. Ribnik
Tuk	brdo	Plješivica
Tuk	brdo	Plješivica
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk	brdo	ličko sredo
Tuk Bjelopoljski	naselje	ji. Velebit
Tuljak	brdo	P. Jezera
Tuljak	vrh	ličko sredo
Tunjevac	bujica	sj. Velebit
Tunjevačka glavica	brdo	Barlete
Tupala	pov. naselje	ličko sredo
Tupi Mihaljevac	vrh	Lička župa
Tupi vrh	vrh	Plješivica
Turan	pov. naselje	Plješivica
Turčin	brdo	Krbava
Turčin	brdo	M. Kapela
Turjanski	naselje	ličko sredo
Tuževačka ruja	vrh	Vrhovine
Tvani	vrh	sj. Velebit
Tvrda duliba	dolina	ličko sredo
Tvrđi klanac	usjek	sr. Velebit
Udbina	naselje	j. Velebit
Una	vodotok	Udbina
Unjka	brdo	Srb
Unsko vrelo	vrelo	Plješivica
Ura (Kubus)	vrh	Srb
Uskovača	vrh	sr. Velebit
Ušinac/Ušivac	vodotok	Plješivica
Ušivak	vodotok	Ričice
Uvala	duliba	Štikada
Uvala	duliba	Plješivica
Uvala	dolina	sj. Velebit
Uvale	duliba	sr. Velebit
Užljebić	vrh	ličko sredo
Vabin dolac	dolina	Plješivica
Vagan	brdo	sj. Velebit
		Plješivica

Vagan	brdo	j. Velebit
Vaganac	naselje	Gospić
Vaganac	brdo	Plješivica
Vaganac	brdo	ličko sredo
Vagančica	bujica	Smilj polje
Vaganska kosa	padina	j. Velebit
Vaganski vrh	vrh	j. Velebit
Vakića brdo	brdo	ličko sredo
Vakotina risaljka	brdo	sj. Velebit
Vakotina ruja	brdo	sj. Velebit
Valinac	vodotok	Rizvanuša
Varatovac	vrh	ličko sredo
Vardin potok	vodotok	Kapela Kor.
Varetovac	vrh	ličko sredo
Varićak	vrelo	Gračac
Varošina	brdo	ličko sredo
Varoški vrščić	brdo	Plješivica
Vasca	pov. naselje	Kosinj
Vasina draga	draga	Plješivica
Vedašić	naselje	Udbina
Vedašić	brdo	Plješivica
Vedašića potok	bujica	Medak
Vedašićka padališta	padina	Plješivica
Vekavac	brdo	sr. Velebit
Velebić	vrh	sj. Velebit
Velika draga	dolina	sr. Velebit
Velika draga	dolina	ji. Velebit
Velika greda	vrh	M. Kapela
Velika greda	vrh	Plješivica
Velika greda	vrh	sj. Velebit
Velika greda	vrh	ličko sredo
Velika karaula	brdo	ličko sredo
Velika karauševica	vrh	sr. Velebit
Velika kosa	padina	j. Velebit
Velika lisina	vrh	ličko sredo
Velika lisina	vrh	ličko sredo
Velika Mesićeva glavica	brdo	ličko sredo
Velika paljevina	brdo	sj. Velebit
Velika Petrašica	brdo	ličko sredo
Velika Plana	naselje	Gospić
Velika poljana	dolina	j. Velebit
Velika poljana	dolina	j. Velebit
Velika Popina	naselje	Gračac
Velika punta	vrh	sj. Velebit

Velika Runjavica	vrh	M. Kapela
Velika strana	vrh	ličko sredo
Velika vidovača	vrh	ličko sredo
Velika vrata	dolina	j. Velebit
Velika vrata	dolina	j. Velebit
Velika vršina	vrh	j. Velebit
Velike bliznice	vrh	ličko sredo
Velike rudine	brdo	sr. Velebit
Velike vršine	vrh	j. Velebit
Velike žuljine	visoravan	ji. Velebit
Veliki Alan	vrh	sj. Velebit
Veliki bat	vrh	ji. Velebit
Veliki bešlinac	vrh	j. Velebit
Veliki borovac	vrh	Plješivica
Veliki brusnić	vrh	Plješivica
Veliki Brušljan	vrh	Plješivica
Veliki Burget/Bukovi	jezero	P. jezera
Veliki Cicer	brdo	M. Kapela
Veliki cicer	vrh	ličko sredo
Veliki crnopac	vrh	ji. Velebit
Veliki čardak	brdo	ličko sredo
Veliki duboki	brdo	Plješivica
Veliki Duman	brdo	Plješivica
Veliki duman	brdo	sj. Velebit
Veliki golić	vrh	sr. Velebit
Veliki golić	vrh	j. Velebit
Veliki hržić	vrh	sj. Velebit
Veliki ileksinovac	vrh	sr. Velebit
Veliki Javornik	vrh	M. Kapela
Veliki javornik	vrh	Plješivica
Veliki kamen	vrh	sj. Velebit
Veliki kapljev	vrh	Plješivica
Veliki Karlovac	vrh	Plješivica
Veliki kik	vrh	Plješivica
Veliki Kik	vrh	M. Kapela
Veliki konj	brdo	sj. Velebit
Veliki kotal	vrh	M. Kapela
Veliki kotal	vrh	ličko sredo
Veliki kotal	brdo	sj. Velebit
Veliki kozjak	vrh	sj. Velebit
Veliki Lisac	vrh	M. Kapela
Veliki lom	vrh	sj. Velebit
Veliki Lubenovac	vrh	sj. Velebit
Veliki Maljkovac	vrh	sj. Velebit

Veliki malovan	vrh	ji. Velebit
Veliki Obljaj	brdo	M. Kapela
Veliki obljak	vrh	sr. Velebit
Veliki ogredak	vrh	ličko sredo
Veliki orljak	brdo	j. Velebit
Veliki oštrac	vrh	sj. Velebit
Veliki oštrelj	vrh	Plješivica
Veliki palež	vrh	Plješivica
Veliki Panos	vrh	M. Kapela
Veliki papratnjak	brdo	sr. Velebit
Veliki pivčevac	vrh	sj. Velebit
Veliki proplanak	proplanak	sr. Velebit
Veliki rajinac	vrh	sj. Velebit
Veliki Rudi Lisac	vrh	Plješivica
Veliki Rudi Lisac	vrh	Plješivica
Veliki Runjevac	vrh	ličko sredo
Veliki sedikovac	vrh	j. Velebit
Veliki sinjal	vrh	sj. Velebit
Veliki smrčevac	brdo	j. Velebit
Veliki smrčevci	brdo	ličko sredo
Veliki Srdelj	vrh	M. Kapela
Veliki srnećak	vrh	Plješivica
Veliki Šuputovac	vrh	Plješivica
Veliki tisovac	vrh	sj. Velebit
Veliki točak	vrelo	Gračac
Veliki vijenac	vrh	ličko sredo
Veliki visuč	brdo	j. Velebit
Veliki vrh	vrh	ličko sredo
Veliki vrh	vrh	ličko sredo
Veliki vrh	vrh	sj. Velebit
Veliki vrh	vrh	sr. Velebit
Veliki vrh	vrh	sr. Velebit
Veliki Vučjak	vrh	M. Kapela
Veliki vujnovac	vrh	ličko sredo
Veliki Žitnik	naselje	Gospić
Veliki žlemuš	vrh	sj. Velebit
Veliko Bajino brdo	brdo	ličko sredo
Veliko bilo	brdo	ličko sredo
Veliko brdašce	brdo	sr. Velebit
Veliko brdo	brdo	Plješivica
Veliko brdo	brdo	Plješivica
Veliko brdo	brdo	ličko sredo
Veliko jezero/Jovinovac veliki	jezero	P. jezera
Veliko kamensko	brdo	Plješivica

Veliko koljeno	brdo	Plješivica
Veliko međugorje	brdo	ličko sredo
Veliko pirovište	dolina	Plješivica
Veliko polje	polje	sj. Velebit
Veliko rteševo	brdo	Plješivica
Veliko sljeme	vrh	Plješivica
Veljak	vrh	sj. Velebit
Veljun	brdo	M. Kapela
Veljun	brdo	Plješivica
Veljun	brdo	M. Kapela
Veljun	vrh	ličko sredo
Veljun	vrh	ličko sredo
Venac	vrh	M. Kapela
Veratovac	vrh	ličko sredo
Veznovac	vrh	Plješivica
Vickovi krči	padina	sj. Velebit
Vidića ogradak	dolina	Plješivica
Vijace Šarića	vrelo	Lovinac
Vijenac	brdo	Plješivica
Vijenac	brdo	Plješivica
Vijenac	brdo	ličko sredo
Vijenac	vrh	ličko sredo
Vijenac	vrh	ličko sredo
Vijenac	vrh	ličko sredo
Vijenac	vrh	ličko sredo
Vijenac	vrh	sr. Velebit
Vijenac	brdo	sr. Velebit
Vijenac	brdo	j. Velebit
Vijojla	vrh	Plješivica
Vijojla	vrh	ličko sredo
Vilići	pov. naselje	Otočac
Vilina kosa	vrh	Plješivica
Vilovrat	vrh	sj. Velebit
Vilovrh	vrh	sj. Velebit
Vir	jezero	P. jezera
Visibaba	vrh	ličko sredo
Visibaba	brdo	ličko sredo
Visibaba	brdo	sr. Velebit
Visibaba	brdo	j. Velebit
Visibaba	brdo	j. Velebit
Visočica	brdo	Plješivica
Visočica	bujica	G. Lapac
Visočica	brdo	ličko sredo
Visočica	brdo	j. Velebit

Visoka glava (Crni vrh)	vrh	Plješivica
Visoka glavica	brdo	sr. Velebit
Visoki vrh	vrh	M. Kapela
Visoki vrščić	vrh	ličko sredo
Visoko bilo	brdo	sr. Velebit
Visuč	naselje	Udbina
Visuče	brdo	j. Velebit
Više Rođine kuće	brdo	sr. Velebit
Vitoroga	brdo	Plješivica
Vodena dolina	vrelo	P. Jezera
Vodena jama	jama	sr. Velebit
Vodena jela	vrelo	P. Jezera
Vodeni dolac	dolina	sr. Velebit
Vodenjača	brdo	ličko sredo
Vodenjača	brdo	sj. Velebit
Vodenjak	vrh	sj. Velebit
Vodica	vrelo	Brinje
Vodica	vrelo	P. Jezera
Vodica	vrelo	Počitelj
Vodica	vrelo	D. Lapac
Vodica	vrelo	Medak
Vodica	dolina	sr. Velebit
Vodice	vrelo	Pazarišta
Vodice	livade	sj. Velebit
Vodnica	vrelo	Vrhovine
Vodnica	vrelo	Gospić
Vodnice	vrelo	Srb
Vodoteč	naselje	Brinje
Vojike	vrelo	Brezovo polje
Gospić	naselje	Gospić
Vojinovac	brdo	Plješivica
Vojni logor	vrh	sj. Velebit
Volarica	brdo	ličko sredo
Volosi	pov. naselje	J. Kosa
Volovska glava	vrh	sj. Velebit
Voštica	vrh	M. Kapela
Voštica	vrh	ličko sredo
Voštrca	vrh	sj. Velebit
Voznik	brdo	Plješivica
Voznik	brdo	j. Velebit
Vranički potok	vodotok	Lovinac
Vraniji kuk	vrh	sr. Velebit
Vranik	naselje	Lovinac
Vranik	bujica	Lovinac

Vranin vrh	vrh	Plješivica
Vranjača	brdo	Plješivica
Vranjak	vrh	ličko sredo
Vranjak	vrh	ličko sredo
Vranjina lokva	vrelo	I. Kosa
Vranjkova draga	dolina	sj. Velebit
Vranjkovac	vrelo	Turjanski
Vranjkovac	brdo	sj. Velebit
Vranjolina dolina	dolina	sr. Velebit
Vranovača	naselje	P. Jezera
Vranovača	brdo	j. Velebit
Vranovine	naselje	Gospić
Vrata	brdo	sj. Velebit
Vrata	brdo	sj. Velebit
Vratarski brijeg	brdo	sj. Velebit
Vratarski kuk	vrh	sj. Velebit
Vratarski kuk	vrh	sj. Velebit
Vratnik	prijevoj	Plješivica
Vratnik	prijevoj	sj. Velebit
Vrba	vrelo	Mutilić
Vrbakovac	brdo	sr. Velebit
Vrbanske rape	dolina	sr. Velebit
Vrbica	vrelo	Vrhovine
Vrbica	vrelo	Doljani Ot
Vrbica Brestovac	vrelo	Gračac
Vrbički vrh	vrh	ji. Velebit
Vrbotuša	vrh	sj. Velebit
Vrebac	naselje	Gospić
Vrebac	vrh	M. Kapela
Vrebačka staza	brdo	ličko sredo
Vrebačke magarice	brdo	ličko sredo
Vrela	vodotok	Rudanovac
Vrelac	bujica	Ondić
Vrelca	vrelo	Srb
Vrelci	vrela	Divoselo
Vrelica	vrelo	Mekinjar
Vrelo	vrelo	Mutilić
Vrelo Banice	vrelo	Lovinac
Vrelo Jakšića	vodotok	Lovinac
Vrelo koreničko	vodotok	Korenica
Vrelo Koreničko	naselje	P. Jezera
Vrelo Petrovac	vrelo	sr. Velebit
Vrelo Sartuk	vrelo	P. Jezera
Vrh	vrh	Plješivica

Vrh	vrh	ličko sredo
Vrh Bošnjakov	vrh	Plješivica
Vrh bukovi	vrh	ličko sredo
Vrh bunar	vrelo	Udbina
Vrh jelovi	vrh	ličko sredo
Vrh jelovi	vrh	ličko sredo
Vrh jelovi	vrh	ji. Velebit
Vrh Jurića	vrh	ličko sredo
Vrh košuci	vrh	ličko sredo
Vrh Matokin	vrh	ličko sredo
Vrh Matovinovića	vrh	ličko sredo
Vrh mole	vrh	sj. Velebit
Vrh Mrdalja	vrh	ličko sredo
Vrh pećinski	vrh	ličko sredo
Vrh Pešutov	vrh	ličko sredo
Vrh pločani	vrh	j. Velebi
Vrh prove	vrh	sj. Velebit
Vrh Račića	vrh	ličko sredo
Vrh Radakovića	vrh	ličko sredo
Vrh Vukovića	vrh	j. Velebit
Vrh-međa	vrh	Plješivica
Vrhovi	vrh	ličko sredo
Vrhovina	pov. naselja	Bužani ^{Gack}
Vrhovine	naselje	Vrhovine
Vrila	vrelo	Lovinac
Vriline	vrelo	Lovinac
Vrilo	vrelo	Raduč
Vrilo	vrelo	Lovinac
Vrilo Klarića	vrelo	Lovinac
Vrilo mudrosti	vrelo i vodotok	Sveti Rok
Vrilo pod Čergom/Zupčića vrilo	vrelo	Lovinac
Vrilo rigalo	vrelo	Lovinac
Vriština	livada	sr. Velebit
Vrklajnsko vrilo	vrelo	Lovinac
Vrlanuša	vrh	M. Kapela
Vrlanuša	vrh	ličko sredo
Vrlet	brdo	ličko sredo
Vrletni vršćić	vrh	Plješivica
Vrletuša	vrh	Ličko sred
Vrletuša	vrh	j. Velebit
Vrline	vrelo	Gospić
Vrline	vrelo	Trnovac
Vrline	vrelo	Rastoka
Vrljajac	brdo	j. Velebit

Vrščić	vrh	M. Kapela
Vrščić	vrh	M. Kapela
Vrščić	vrh	M. Kapela
Vrščić	vrh	M. Kapela
Vrščić	vrh	Plješivica
Vrščić	vrh	ličko sredo
Vrščić	vrh	ličko sredo
Vrščić	vrh	ličko sredo
Vrščić	vrh	ličko sredo
Vrščić	vrh	ličko sredo
Vrščić	vrh	sj. Velebit
Vrščić	vrh	sj. Velebit
Vrščić	vrh	sj. Velebit
Vrščić	vrh	sj. Velebit
Vrščić iza strane	vrh	sj. Velebit
Vrščić Narančića	vrh	ličko sredo
Vrščići	vrh	j. Velebit
Vrščić	vrh	M. Kapela
Vršeljak	vrh	M. Kapela
Vršeljak	vrh	Plješivica
Vršeljak	vrh	Plješivica
Vršeljak	vrh	Plješivica
Vršeljak	vrh	Plješivica
Vršeljak	vrh	M. Kapela
Vršeljak	vrh	M. Kapela
Vršeljak	vrh	ličko sredo
Vršeljak	vrh	ličko sred
Vršeljak	vrh	ličko sredo
Vršeljak	vrh	sj. Velebit
Vršeljak	vrh	sj. Velebit
Vršeljak	vrh	sj. Velebit
Vršeljak	vrh	sj. Velebit
Vršeljak	vrh	sj. Velebit
Vršeljak	brdo	sj. Velebit
Vršeljak	vrh	sr. Velebit
Vršeljak	vrh	ji. Velebit
Vršeljci	vrh	M. Kapela
Vršeljci	vrh	Plješivica
Vršeljci	vrh	ličko sredo
Vršeljci	vrh	sr. Velebit
Vršeljci	vrh	sr. Velebit
Vršeljci	vrh	sr. Velebit
Vršeljci	vrh	ji. Velebit
Vršić	vrh	ličko sredo
Vršić	vrh	ličko sredo

Vršić	vrh	ličko sredo
Vršić	vrh	ličko sredo
Vršić	vrh	sj. Velebit
Vršić	vrh	ji. Velebit
Vršina	vrh	Plješivica
Vršine	vrh	ličko sredo
Vršine	vrh	j. Velebit
Vrtaljka	vrh	sj. Velebit
Vrti Japundžića	polje	ji. Velebit
Vrtline	dolina	j. Velebit
Vrzin vrh	vrh	sj. Velebit
Vučetićeve jaruga	vodotok	Stajnica
Vučetićevo vrilo	vrelo	Stajnica
Vučića brdo	brdo	Plješivica
Vučija glavica	brdo	ličko sredo
Vučijak	brdo	ličko sredo
Vučijak	brdo	ličko sredo
Vučipolje	naselje	Gračac
Vučja draga	dolina	ji. Velebit
Vučja glavica	brdo	ličko sredo
Vučja glavica	brdo	ji. Velebit
Vučja jama	vrh	sj. Velebit
Vučja strana	brdo	ji. Velebit
Vučjak	bujica	Ostrvica
Vučjak	vrelo	Lovinac
Vučjak	vrh	M. Kapela
Vučjak	vrh	Plješivica
Vučjak	vrh	Plješivica
Vučjak	vrh	Plješivica
Vučjak	vrh	ličko sredo
Vučjak	vrh	sj. Velebit
Vučjak	vrh	sj. Velebit
Vučjak	vrh	sj. Velebit
Vučjak	vrh	sj. Velebit
Vučjak	vrh	ji. Velebit
Vučkovića	brdo	ličko sredo
Vujatovo brdo	brdo	ličko sredo
Vujetova strana	vrh	ličko sredo
Vujina lokva	lokva	Turjanski
Vujinovića brdo	brdo	j. Velebit
Vujinovo brdo	brdo	Plješivica
Vukalovo brdo	brdo	ličko sredo
Vukosavica	brdo	Plješivica
Vukosine	brdo	Plješivica

Vukov vrščić	vrh	ličko sredo
Vukovac	brdo	ličko sredo
Vuksanova glavica	brdo	Plješivica
Vuksanovo pleće	brdo	j. Velebit
Vulin vršak	vrh	sj. Velebit
Vundikovac	vrh	sj. Velebit
Vuštenica	vrh	ličko sredo
Zabinjača	brdo	ličko sredo
Zabrdo	dolina	sj. Velebit
Zaglavak	vrh	sj. Velebit
Zaglavica	dolina	sj. Velebit
Zagon	pov. naselje	Lička župa
Zahumići	pov. naselje	Lička župa
Zajčin rt	vrh	ličko sredo
Zaklopac	naselje	Gračac
Zaklopača	naselje	P. Jezera
Zaklopača	vrelo	Jošane
Zaklope	vrelo	Gračac
Zala strana	brdo	sj. Velebit
Zalić	vrelo	Udbina
Zalinac	vrh	sr. Velebit
Zalug	pov. naselje	Otočac
Zalužnica	naselje	Vrhovine
Zamršten	vrh	sj. Velebit
Zapadak	brdo	j. Velebit
Zapotočje	pov. naselje	Gospić
Zarića Ogradak	brdo	Plješivica
Zaselje	brdo	Plješivica
Zasičeni kuk	brdo	sr. Velebit
Zavikar	vrh	ji. Velebit
Zavođe	naselje	Gospić
Zavođin bunar	vrelo	Visuč
Zavrh	vrh	Plješivica
Zažićno/Zažićani	pov. naselje	Pazarište
Zbjeg	brdo	Plješivica
Zdjelarov vrščić	vrh	ličko sredo
Zeba	pov. naselje	Lička župa
Zeba	brdo	ličko sredo
Zecov izvor	vrelo	P. Jezera
Zečice	vrh	ličko sredo
Zečja glavica	brdo	ji. Velebit
Zečjak	vrh	sr. Velebit
Zekančeva plećina	brdo	Plješivica
Zekića vrh	vrh	Plješivica

Zelena pećina	brdo	ličko sredo
Zelene drage	dolina	sr. Velebit
Zeleni vrh	vrh	j. Velebit
Zelenkove Kosice	brdo	sr. Velebit
Zelića draga	duliba	ličko sred
Zelića glavica	brdo	ličko sredo
Zeljanuša	livada	j. Velebit
Zenkovac	vrelo	Vrhovine
Zimorna	brdo	Plješivica
Zir	brdo	ličko sredo
Zjačino brdo	brdo	M. Kapela
Zlatanova jama/Zlatan-vrilo	vrelo	K Bakovac
Zmajovača	brdo	ličko sredo
Zmijinjak	bujica	Divoselo
Zmijnjak	vrh	sj. Velebit
Zminjak	vrelo	Švračkovo Se
Zobeničina lisina	brdo	Plješivica
Zobine	vrelo	Brušane
Zobinovac	brdo	j. Velebit
Zobinovački ponor	ponor	j. Velebit
Zorojski vrh	vrh	ličko sredo
Zrmanja	vodotok	Gračac
Zubar	brdo	ličko sredo
Zukovac	vrh	sj. Velebit
Zukovača	vrh	sj. Velebit
Zuleševica	brdo	Plješivica
Zulića vršak	vrh	sr. Velebit
Zvijezda	vrelo	Jošane
Zvijezda	vrh	Plješivica
Zvjerinjak	brdo	ličko sredo
Zvojča	pov. naselje	Dabar
Zvonigrad	pov. naselje	Odorje
Zvonik	vrh	ličko sredo
Zvonik	vrh	j. Velebit
Žabica	naselje	Gospić
Žagarova draga	dolina	sj. Velebit
Ždenac	vrh	sj. Velebit
Ždralići	pov. naselje	Ornice
Ždrijelo	dolina	sr. Vlebit
Žegar	brdo	Plješivica
Žegarac	vrelo	P. jezera
Željava	naselje	P. Jezera
Željezna glava	brdo	Plješivica
Ženarovo vrelo	vrelo	Rizvanuša

Žestikovac	vrh	Plješivica
Žestikovac	vrh	sj. Velebit
Žestoki vršak	vrh	Plješivica
Žiga-vrh	vrh	M. Kapela
Živa voda	vrelo	Jezerane
Živulja	vrelo	Vrhovine
Živulja	vrelo	Kompolje
Živulja	vrelo	Pazarišta
Živulja	vrelo	P. Jezera
Živulja	brdo	sj. Velebit
Žižićevo vrilo	vrelo	Brinje
Žižinka	vodotok	Gračac
Žliba	dolina	sj. Velebit
Žlibić	vrelo	B. Oštarije
Žlibina	kotlina	ličko sredo
Žlijeb	brdo	Plješivica
Žljiba	dolina	ličko sredo
Žljiba	dolina	sj. Velebit
Žmirin vrh	vrh	M. Kapela
Žuljev vrh (Panos)	vrh	sr. Velebit
Žuljevac	vrh	sr. Velebit
Žuljinski golić	vrh	ji. Velebit
Županovac	vrelo	Lovinac
Županovo brdo	brdo	ličko sredo
Županj Hum	pov. naselje	Brinje
Žuta Lokva	naselje	Brinje
Žuta stijena	vrh	sj. Velebit
Žute jaruge	vodotok	Krb. polje
Žute rivine	brdo	sr. Velebit
Žuti bunar	vrelo i vodotok	Smil. polje
Žuti kuk	vrh	sr. Velebit
Žutića vrh	vrh	ličko sredo
Žutino vrelo	vrelo	Počitelj
Žutulja	vrelo	Udbina
Žutulja	brdo	sj. Velebit
Žužino vrelo	vrelo	K Bakovac
Žvalbina draga	drag	sj. Velebit

Indeks toponima bez kontinuiteta

Toponim	Oznaka na zemljovidu
Babića Selo	1
Balići	2
Banj Dvor	3
Banj Stol	4
Banje Polje	5
Barlete	6
Belitići	7
Bihorići	8
Bilaj	9
Bilišina Vas	10
Bisići	11
Blizani	12
Bobina Vas	13
Boćać / Boćaj / Boćadž	14
Bogdanić	15
Boričevac	16
Botuci / Botuki	17
Brezje	18
Brezovac	19
Brgud	20
Brizna	21
Brlog	22
Brotnjani	23
Bruvno	24
Buci / Buki	25
Budak	26
Budak / Buzik / Buzić / Bužić / Buxic	27
Budimerići	28
Bukovo	29
Bunić / Bunići	30
Bužim	31
Crnac	32
Crničani	33
Čahovići	34
Čanci	35
Čarman Kal	36
Čečerišće	37
Čehovići	38

Čelopeci	39
Čelopeci	40
Čelopek	41
Dabar	42
Dermića Vas	43
Dobrežani	44
Doljani	45
Doljani / Doljane	46
Donji Strižići	47
Drenov Klanac	48
Drenovac / Drinovac	49
Drihovo	50
Drvenjak	51
Dubovik	52
Dubrave	53
Dugopoljci	54
Dugošani	55
Dupčani / Dukčani	56
Frkašić	57
Gaćezezi	58
Gasparin	59
Glagolići	60
Glašić / Glašići	61
Glavaci	62
Glibodol	63
Gomilljane	64
Gorenja Vas / Gorena Vas	65
Gornji Strižići	66
Grabar	67
Grabušić	68
Grahovac	69
Grahovac	70
Grebenar	71
Gribi	72
Gusić Grad	73
Gvoznica	74
Hlapovo selo	75
Homoljac	76
Hoteš	77
Hotilja Vas	78
Hotuča / Gradac	79
Hotučina	80
Hotuvani	81
Hotuvanji / Hotuvanje	82
Humčani	83

Jakovca Polje	84
Jelovik	85
Ješani	86
Jezerani	87
Jurašević / Vranik / Iurasevic	88
Kamenica / Kamenik	89
Kamenik	90
Karingrad	91
Karlovića Dvori	92
Kaseg	93
Kaseg	94
Kneža Vas	95
Kolosi	96
Kološci	97
Komić	98
Konjščani	99
Korenica	100
Kosinj	101
Košćice	102
Kovačići	103
Kovačići	104
Kozjan	105
Kozji rog	106
Krbava	107
Krčmar	108
Križ	109
Kruge / Krug / Kruzi	110
Kučani / Kućac	111
Kukljić / Cuiec	112
Kulica	113
Kurjak	114
Kut Sv. Pavla	115
Kutnjani	116
Lapac / Laab	117
Lasničiči	118
Letinac	119
Liš	120
Lovinac / Slouigne	121
Lučice / Lučani	122
Lukavac / Lucanz	123
Ljupča Vas	124
Ljupčići	125
Ljutica	126
Maholci	127
Mala Dubrava	128

Mala Vas	129
Mali Kut	130
Marinci	131
Mazalci	132
Mazin	133
Medak / Medac	134
Međupotočje / Mejupotočje	135
Mekinjani	136
Mikuličica	137
Mirčinci	138
Mogorović / Mogorouic	139
Mohlići	140
Mrsinj	141
Muravčani	142
Mutnica	143
Nadbrdo	144
Nebljuh	145
Nedomišljaj	146
Nekorići	147
Nevarići	148
Novak	149
Novaković / Novaki / Novaci / Nouazolic / Nouazolia	150
Novi	151
Novi Budak	152
Novi Medak / Medac Nouo	153
Novigrad	154
Novo Selo	155
Njivica Od Sv. Stipana Do Sv. Vida	156
Obor	157
Obriz	158
Obvršje	159
Okruč	160
Orlić	161
Ostrovica Buška	162
Ostrovica Lička	163
Ostrovica Na Uni	164
Otočac	165
Papraćani	166
Papraćani	167
Pavel	168
Pavlovac	169
Petričević / Petrigeuic	170
Petričevići	171
Pišać	172

Počitelj	173
Podborak	174
Podgradac	175
Podlapac	176
Podsluj / Podslunj	177
Podstenjani	178
Poljica	179
Pothum	180
Potorjan / Potoran / Potayan / Bužan	181
Prelipe	182
Prhovići	183
Prisika	184
Prokike	185
Prozor	186
Prozorac / Prozor	187
Psivići / Psivički Buci	188
Pujevšani	189
Raduč / Raduc	190
Rajčić / Čehović / Čahović / Cebisic	191
Rakovnik	192
Rali	193
Rarnjani / Ravljani	194
Rdeća Vas / Erdeća Vas	195
Rebić	196
Resane	197
Ribnik	198
Rmanj / Konuba	199
Rotiča Vas	200
Salamunić	201
Samačići	202
Samatice	203
Samostac	204
Samostoic	205
Selce	206
Selčani	207
Selišće	208
Selo Sabljakovo	209
Sičevo	210
Sinac	211
Sitnik	212
Skalići	213
Slivnik	214
Slivnik / Sliunic	215
Smiljan	216
Sokolac / Sokol / Brinjski Grad	217

Sokolci	218
Srakljin / Srakvina	219
Srb	220
Sređane	221
Srijani / Sređani / Sređane	222
Stagovina	223
Stajnica	224
Stara Vas	225
Stokolić	226
Strmica	227
Strmica	228
Sutpetar	229
Sveti Ivan Na Gori	230
Široki Toranj / Budimerić / Budimeričići	231
Štitar / Šćitari	232
Teličani	233
Tihotina Vas	234
Tihovo	235
Tolić	236
Tolšić / Tožić	237
Tri Vasi	238
Tribihovo / Tribihovići	239
Tribiljani	240
Trnavac	241
Trzanci	242
Trzno	243
Tržić	244
Tugomerići	245
Tupala	246
Turan / Turjanski	247
Udbina	248
Vasca	249
Veliki Kut	250
Vezthycza	251
Vilići	252
Visuč	253
Vodotočje	254
Vrebac / Rebac	255
Vrhovina	256
Vrhovina Buška	257
Vrhovina Gacka / Stari Perušić	258
Zagon / Xagon	259
Zahumići	260
Zalug	261
Zalug Mali	262

Zalug Veliki	263
Zalužani	264
Zapotočje	265
Zažično / Zažičani	266
Zeba	267
Zeba / Zolia	268
Zerchan	269
Zir / Dehartac	270
Zungorani	271
Zvojča	272
Zvonigrad	273
Zvonigrad / Xuonigrat	274
Ždralići	275
Ždrepče	276
Županj Hum	277

Zemljovid ojkonima bez kontinuiteta

ŽIVOTOPIS AUTORA

Ivica Mataija, rođen je 23. travnja 1972. godine u Gospiću gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na filozofskom fakultetu u Zadru, Odsjek za kroatistiku i južnoslavenske filologije diplomirao je 1996. god. Oženjen je, otac troje djece. Dragovoljac Domovinskog rata, zaposlen u Državnom arhivu u Gospiću.

Bavi se onomastičkim, povijesnim, književnim, kulturološkim i arhivističkim temama, s posebnim interesom za ličku zavičajnost. Do sada je objavio niz radova u različitim publikacijama, stručnim i znanstvenim časopisima (*Folia onomastica Croatica*, *Senjski zbornik*, *Zadarski filološki dani*, zborniku Šime Starčević i hrvatska kultura u XIX. stoljeću, *Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj, stanje i perspektive* (međunarodna konferencija), zborniku *Radovi sa Savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zborniku *Identitet Like, Korijen i razvitak*) te četiri knjige u kojima se bavi ličkom poviješću, kulturom i onomastičkim temama. Uredio je osam znanstvenih knjiga koje obrađuju ličku crkvenu povijest, povijest civilnih udruga u Lici, zavičajne kulturološke, književne, jezične i onomastičke teme i znanstvenu monografiju o Šimi Starčeviću. Glavni je urednik *Leksikona Ličana* kao i znanstvenog časopisa u *MemorabiLika* kojemu su nakladnici Državni arhiv u Gospiću i Sveučilište u Zadru. Sudjelovao je u organizaciji znanstvenih skupova i predstavljao više različitih knjiga i publikacija (*Lika i njezina crkva u prošlosti i sadašnjosti*, *Šime Starčević – od riči do ričoslovja*, *Hrvatski martirologij*, *Održivi razvoj Središnje Like*, *Prinos analizi ljudskog i socijalnog kapitala*, *Hrvati za narodnih vladara*, *Vukovarska bolnica svjetionik u povijesnim olujama hrvatskog istoka*, *Sinovi svetoga Josipa ...*) u Lici i izvan nje.